

בנק הפועלים בע"מ

דוח תקופתי לשנת

2021

דוח תקופתי לשנת 2021

בנק הפועלים בע"מ

מספר חברה ברשם : 520000118

כתובת : שד' רוטשילד 50, ת"א

טלפון : 03-7144669

פקסימיליה : 03-7145424

תאריך הדוחות הכספיים : 31.12.2021

תאריך אישור הדוח : 7 במרץ 2022

בנק הפועלים

דין וחשבון שנתי

2021

תוכן העניינים

283	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי	4	דבר יו"ר הדירקטוריון
289	6. ממשל תאגידי	7	א. דוח הדירקטוריון וההנהלה
298	7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגידי הבנקאי ואופן ניהולם	13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
329	8. נספחים	20	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
		49	3. סקירת הסיכונים
		93	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
345	דוח תקופתי לשנת 2021	98	5. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
394	מילון מונחים	99	ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
396	אינדקס	103	ג. דוחות כספיים לשנת 2021
		108	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
		118	ביאורים לדוחות הכספיים

הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 34 בדוחות הכספיים נכללת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד. חוברת הכוללת את נתוני הבנק תמסר לכל דורש, או באתר האינטרנט של הבנק, www.bankhapoalim.co.il

השלכות המגפה לא פסחו על תחומים נוספים, כמו תרבות העבודה, בדגש על הצורך לאזן בין האפשרות לעבוד מרחוק, לעיתים מהבית, לבין הנוכחות הנדרשת במוקדי ביצוע. היערכות מתאימה לשינויים אלה חייבה הסכמות פנים ארגוניות, כלים טכנולוגיים ושיתוף פעולה בין יחידות הבנק. אנו מסתכלים בסיפוק על התוצאות בתחום זה, וסבורים שתקופה זו הקנתה לנו כלים שמאפשרים התנהלות ביתר גמישות, הן מצד הבנק והן מצד העובדים.

הגברת הפעילות ותמורות הזמן הביאו אותנו לבצע בחינה רוחבית של מודלי ההפעלה בחטיבות הבנק. כתוצאה מכך, לאחרונה הודענו על הקמת חטיבת שירותים בנקאיים, שתרכז את המאמץ השירותי והתפעולי המתלווה לעסקי הבנק ועל ידי כך תאפשר לבנקאים שלנו להתמקד במתן שירות ללקוחות.

הבנק הגדיל באופן ניכר את המאזן בשנה החולפת, תוך כדי בניית תשתית להשבחת הרווח בעתיד. תיק האשראי של הבנק גדל בשיעור גבוה של 16.8%. כאמור, הבנק הוא תמונת ראי של ההתפתחויות הכלכליות, ואלו סיפקו רוח גבית חזקה - משק בתנופת צמיחה, עלייה בהשקעות בבנייה ועלייה במחירי הנכסים, שגם היא תורמת לביקוש לאשראי. הבנק שימש ככלי מרכזי באספקת חמצן האשראי למשק בתקופה זו. הצמיחה במתן האשראי הביאה לניצול מיטבי של גורמי הייצור בבנק, שבמרכזם העובדים, הטכנולוגיה וההון. ניצול טוב יותר של גורמים אלו שיפר גם את יחס היעילות התפעולית (C/I) לרמה של 54.2% השנה.

במסגרת חיזוק המאזן ביצענו גם מהלכים לייעול ההון, לרבות הנפקה ראשונה של הון רובד 2 בשווקים הגלובליים, שהוכתרה בהצלחה גדולה. גם השנה המשכנו להשקיע תשומות כלכליות וארגוניות משמעותיות בהעמדת תשתיות טכנולוגיות שיאפשרו לנו לספק מענה מהיר לשינויים בסביבת התחרות. עשינו צעדים משמעותיים בפרויקט המודרניזציה של מערכות הליבה, לצד מהלכים רבים ומשמעותיים לשיפור יכולות הפיתוח, הטמעת כלים מתקדמים, יצירת אוטומציה, העצמת יכולות מידע ועוד. מאמצים אלו אף הואצו ופירותיהם ניכרים בכל רובדי הפעילות העסקית והארגונית, בין היתר בדמות השקת שירותים חדשים ופורצי דרך כגון "השותף הפיננסי", אשר יאפשר ללוות את הלקוח להתנהגות פיננסית בריאה ונכונה יותר, תוך חיזוי מראש של אירועים פיננסיים משמעותיים בחייו.

כמדי שנה, פרסום הדוח הכספי השנתי דורש מאיתנו בחינה מחודשת של השנה החולפת במטרה להפיק תובנות משמעותיות לגבי התוצאות העסקיות. תוצאות אלה מתוארות בהרחבה בדוח, ולכן בחרתי למקד את דבריי בתנאי הרקע הכלכליים, באתגרים, ובראייה זהירה, גם בהזדמנויות ובסיכונים שליוו אותנו במהלך השנה וחלקם עדיין מלווים אותנו. כבנק מוביל בישראל, תוצאותינו נגזרות בעיקר מביצועי הכלכלה המקומית ומההון האנושי הגלום בעובדות ועובדי הבנק, המסייע לתרגם את צמיחת המשק לרווחיות.

שנת 2021 מציגה ברמת המשק הישראלי תוצאות מפתיעות לטובה, הן בהשוואה לשנת 2020 והן בהשוואה לתחזיות המוקדמות. המשק הישראלי הציג השנה צמיחה יוצאת דופן בשיעור של 8.1%, מהגבוהים בעולם. בהלימה לכך, השורה התחתונה בדוח שלפניכם מציגה השנה תשואה להון בשיעור גבוה של 11.8%. שיעור זה אומנם מושפע לטובה מקיטון בהפרשה להפסדי אשראי, אך הוא מבטא גם את הצמיחה המרשימה שנרשמה לרוחב הפעילות של הבנק.

ההתאוששות המהירה של המשק היא, בין השאר, תוצאה של נתוני הפתיחה הטובים, שאפשרו הנהגת מדיניות כלכלית מרחיבה בתקופת הפנדמיה. השיפור הכללי מאפשר עתה נסיגה הדרגתית מהמדיניות הפיסקאלית והמוניטרית המרחיבה. הממשלה צמצמה זה מכבר את תוכניות הסיוע, והעלייה באינפלציה בעולם היא תמרוז אזהרה לכך שהמדיניות המוניטרית אכן עומדת בפני שינוי. תקופת מעבר זו יוצרת מתח ותנודתיות בשווקים הפיננסיים, וסביר להניח שאלו ישפיעו גם על הניהול השוטף של הבנק.

משבר הקורונה היווה זרז לשינויים בכלכלה העולמית ובמערכת הבנקאית בפרט. כורח המציאות אילץ את הבנק להגיב לשינוי ולנהלו. הצורך לנהל את מופעי הקהל בסניפים, כך שתישמר בריאותם של הלקוחות והעובדים, תרם להאצה של פיתוחים טכנולוגיים וכן לשינוי באופן שבו מתנהל המפגש עם הלקוח. שינויים אלו צפויים לייצל את תהליכי העבודה בסניפים, וכן לשפר את חוויית הלקוח. אנו ערים לכך ששינוי מהיר פוגש גם אוכלוסייה שמתקשה להסתגל, ואיננו חוסכים במאמצים לשיפור השירות ולמציאת פתרונות ללקוחות אלו.

בנק הפועלים הוא תבנית נופה של החברה במדינת ישראל. אנו מודים לכל מחזיקות ומחזיקי העניין שלנו, על האמון שהם נותנים בנו. אנו מחויבים להתייחס בענווה וביראה לאמון זה ומבטיחים כי נמשיך לחתור למימוש חזון הבנק - מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות מתחדשת והוגנת ללקוחותינו.

בהערכה רבה,

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

7 במרץ, 2022

המרכז לבנקאות חברתית של הבנק ועמותת "פועלים בקהילה" הוסיפו להעצים ולהעמיק את תמיכתם ומעורבותם בחברה הישראלית גם בשנה החולפת, שהייתה עתירת אתגרים חברתיים, וזאת בהמשך ישיר לפעילותם בשנה הראשונה של המגפה.

בנוסף, וכחלק משאיפת הבנק להמשיך לייצר אימפקט חברתי וסביבתי גם בשנים הבאות, הגדרנו יעדי ESG לשנת 2030, בהיבטים של קידום סביבה ירוקה, שוויון מגדרי וגיוון תעסוקתי. משבר האקלים הוא אתגר חשוב שאנו רואים את עצמנו מחויבים להתמודד עמו, ולכן עדכנו יעדים אלה, באופן שכעת הם כוללים גם התייחסות להיבטים של סיכוני אקלים, ולהמשך ליווי לקוחותינו במעבר לכלכלה דלת פחמן.

פעילות הבנק והשפעתו בתחומי הסביבה, החברה והממשל התאגידי באות לידי ביטויי מדי שנה בדירוגים גבוהים במדדי ESG מקומיים ובינלאומיים ומציבות את הבנק בשורה אחת עם בנקים מובילים בעולם בתחום. אנו גאים על כך שגם השנה, הפעילות הענפה של הבנק הביאה לעלייה בכל הדירוגים לשנת 2021.

השילוב בין עשייה עסקית איכותית וענפה לבין קידום הסביבה ומעורבות חברתית עמוקה, מהווה נדבך מרכזי בפעילות העסקית ובתרבות הארגונית של הבנק מאז הקמתו, לפני למעלה מ-100 שנים.

התמודדות מוצלחת עם האתגרים הגדולים שלפנינו, לצד השבחת האיכות הארגונית שלנו, הן מטרות שעובדות ועובדי הבנק המסורים והמקצוענים מחויבים להשיג. שאיפה זו התחזקה במיוחד בעקבות הלכידות והנחישות שגילו עובדינו לאורך השנה האחרונה ומאז פרוץ המגפה, ועל כך נתונה להם תודתנו והערכתנו.

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

2021

תוכן העניינים

80	3.4. סיכון נזילות ומימון	13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
82	3.5. סיכון תפעולי	13	1.1. תיאור תמציתי של הבנק
86	3.6. סיכון ציזות	14	1.2. מידע צופה פני עתיד
87	3.7. סיכון משפטי	14	1.3. מידע כספי תמציתי
87	3.8. סיכון מוניטין	18	1.4. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
88	3.9. סיכון רגולציה	18	1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית
88	3.10. סיכון כלכלי	20	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
89	3.11. סיכון אסטרטגי	20	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
89	3.12. סיכון סביבתי	25	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
91	3.13. סיכון מודל	25	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
91	3.14. חומרת גורמי הסיכון	32	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
92	3.15. השפעת הפסקת פרסום ריבית הליבור	41	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
93	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים	47	2.6. חברות עיקריות
93	4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים	49	3. סקירת הסיכונים
97	4.2. בקרות ונהלים	49	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
98	5. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	52	3.2. סיכון אשראי
		76	3.3. סיכון שוק

רשימת הטבלאות

15	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
25	טבלה 2-1: תמצית דוח רווח והפסד
26	טבלה 2-2: הרכב הרווח המימוני, נטו
27	טבלה 2-3: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
28	טבלה 2-4: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
29	טבלה 2-5: פירוט עמלות והכנסות אחרות
29	טבלה 2-6: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
30	טבלה 2-7: רווח כולל
31	טבלה 2-8: מערך טכנולוגיית המידע
32	טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
32	טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות גישת ההנהלה
33	טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי
33	טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
34	טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך
34	טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
35	טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות
35	טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ
35	טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
36	טבלה 2-18: מכשירים נגזרים
37	טבלה 2-19: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
39	טבלה 2-20: חישוב יחס הלימות ההון
40	טבלה 2-21: יחס מינוף
41	טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
46	טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
54	טבלה 3-1: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים, במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי
55	טבלה 3-2: פרטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה
56	טבלה 3-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור
57	טבלה 3-4: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית
59	טבלה 3-5: מדדי סיכון אשראי
60	טבלה 3-6: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
61	טבלה 3-7: סיכון אשראי לפי ענפי משק
63	טבלה 3-8: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
64	טבלה 3-9: ניתוח איכות האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן
65	טבלה 3-10: סיכון אשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בחטיבה העסקית - לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה
67	טבלה 3-11: חשיפות עיקריות למדינות זרות
68	טבלה 3-12: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים

69	טבלה 13-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
69	טבלה 14-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
70	טבלה 15-3: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
70	טבלה 16-3: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 השנים האחרונות
71	טבלה 17-3: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
72	טבלה 18-3: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
72	טבלה 19-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
73	טבלה 20-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
73	טבלה 21-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
73	טבלה 22-3: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל
74	טבלה 23-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
75	טבלה 24-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
76	טבלה 25-3: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 31 בדצמבר 2021
77	טבלה 26-3: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
78	טבלה 27-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
78	טבלה 28-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית
79	טבלה 29-3: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
79	טבלה 30-3: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן
80	טבלה 31-3: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני
81	טבלה 32-3: יחס כיסוי הנזילות
81	טבלה 33-3: יחס מימון יציב, נטו
82	טבלה 34-3: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות
92	טבלה 35-3: טבלת חומרת גורמי הסיכון

רשימת התרשימים

14	תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים לשנת 2021
22	תרשים 2-1: תשואות אגרות-חוב ממשלתית ומדד המחירים לצרכן
26	תרשים 2-2: רווח מימוני נטו
32	תרשים 2-3: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2021

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1 תיאור תמציתי של הבנק

כללי

- בנק הפועלים נוסד בשנת 1921 במטרה לעזור ולקדם את כלל ציבור הפועלים בישוב בארץ ישראל. בין מקימיו מנהיגי הישוב דאז (יצחק בן צבי, ברל כצנלסון, יצחק טבנקין, דוד רמז ונוספים) שאף חתומים על תזכיר ההתאגדות של הבנק עד היום. במהלך שנת 2021 ציין הבנק מאה שנים להיווסדו בשורת פעילויות ודואר ישראל אף הנפיק בול מיוחד לציון שנת המאה.
- הבנק מהווה "תאגיד בנקאי" בעל רישיון "בנק", לפי הוראות חוק הבנקאות. בשנת 1997 הופרט הבנק, והשליטה בו עברה לאריסון החזקות (1998) בע"מ ואחרים. בחודש נובמבר 2018 הפך הבנק לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.
- קבוצת הבנק פועלת בישראל במכלול תחומי הבנקאות ובתחומים הנלווים לבנקאות, באמצעות ארבע חטיבות מרכזיות: החטיבה העסקית, החטיבה הקמעונאית, חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית וחטיבת החדשנות והאסטרטגיה.
- החטיבה העסקית משרתת את מרבית הלקוחות העסקיים, כאשר בתחום החברות הגדולות (Corporate) פועלת החטיבה באמצעות סקטורים בעלי התמחות ענפית, בתחום החברות הבינוניות (Middle Market) פועלת החטיבה באמצעות 11 מרכזי עסקים, הפרוסים ברחבי המדינה ובאמצעות סניפי הבנק המעניקים ללקוחות החטיבה שירותים תפעוליים.
- החטיבה הקמעונאית (Retail) משרתת, בין השאר, לקוחות משקי בית, בנקאות פרטית, תושבי חוץ ועסקים קטנים, באמצעות מערך של 175 סניפים, בנוסף לשלוחות "פועלים מקרוב", מרכזי ייעוץ, מרכזי פלטיניום ללקוחות נבחרים, ושני סניפים ניידים המעניקים שירות ללקוחות בנקודות שירות ברחבי הארץ.
- בנוסף לרשת הסניפים הרחבה, הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו מגוון רחב של שירותים עצמיים ודיגיטליים המאפשרים ללקוח לבצע פעילות בנקאית באופן עצמאי, יעיל וזמין, הכוללים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון" מוקד "פרו" ללקוחות בעלי אוריינטציה דיגיטלית, "מערכת קולית לקבלת מידע וביצוע פעולות (IVR)", פניות כתובות מהאתר והאפליקציה ופניות ברשתות החברתיות.
- חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מרכזת את פעילות קבוצת הבנק במרבית תחומי שוק ההון בארץ ובחו"ל. פעילות זו כוללת, בין היתר, מתן שירותי ביצוע פעולות מסחר בניירות-ערך ובנגזרים סחירים (ברוקראז'), שמירת ניירות-ערך, שירותי מסחר במטבעות ובנגזרים לא סחירים, שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול הנוסטרו של הבנק, ניהול ההשקעות הריאליות של הבנק ובנקאות להשקעות (בעיקר באמצעות קבוצת פועלים אקוויטי). כמו-כן, אחראית החטיבה על ניהול סיכונים הנזילות והריבית של הבנק, קביעת מחירי ההעברה וניהול הנפקות של הבנק.
- חטיבת החדשנות והאסטרטגיה מובילה את פיתוח פעילות הבנק בתחומי הבנקאות החדשה, ובראשה פעילות אפליקצית bit, מובילה את פיתוח תחום ה-Data והאנליטיקה בארגון, את הפיתוח העסקי התאגידי, לרבות הבנקאות הפתוחה, שיתופי פעולה עסקיים וזרוע הפינטק ואת האסטרטגיה התאגידית.
- הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד במתן שירותים בנקאיים לחברות. הבנק חדל מפעילות בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית מחוץ לישראל. על רקע המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה ובמסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הבנק פועל למכירת ההשקעה בבנק פזיטיף. לפרטים נוספים ראה [פרק חברות עיקריות](#) להלן.

1.2 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצון", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתעדים", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "ייהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתמשו בכלל, או יתמשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.3 מידע כספי תמציתי

התוצאות הכספיות של הבנק, החל מחודש מרץ 2020 מושפעות מהתפשטות נגיף הקורונה. בשנת 2021 חל שיפור בסביבה הכלכלית בישראל זאת על רקע התחסנות חלקים נרחבים מהאוכלוסייה והסרת חלק ניכר מן המגבלות שהוטלו על-ידי הממשלה.

תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים לשנת 2021

איכות האשראי	גידול באשראי	ריווחיות	הון
0.81% NPL*	23.8% אשראי צרכני 6.5% אשראי עסקי	11.8% תשואה להון	10.96% יחס הון עצמי רובד 1
1.43% יחס כיסוי**	16.1% אשראי לדיור	4,914 ש"ח רווח נקי	42,735 ש"ח הון עצמי

* אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית מתוך יתרה רשומה של אשראי לציבור.
** סך ההפרשה להפסדי אשראי מתוך יתרה רשומה של האשראי לציבור.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2020	2021	
מדדי ביצוע עיקריים					
7.5%	7.1%	4.6%	5.3%	11.8%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
9.4%	9.7%	7.1%	5.7%	11.9%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
6.6%	6.1%	3.9%	5.6%	11.8%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
8.6%	8.8%	6.7%	5.7%	11.9%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽²⁾
0.58%	0.57%	0.39%	0.41%	0.85%	תשואה לנכסים ממוצעים
2.79%	3.05%	2.90%	2.65%	2.48%	יחס הכנסות ⁽³⁾ לנכסים ממוצעים
1.87%	1.97%	2.05%	1.77%	1.68%	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
0.74%	0.73%	0.71%	0.63%	0.58%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים
64.6%	65.1%	66.4%	56.9%	54.2%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מפעילות נמשכת
59.1%	57.8%	58.1%	56.7%	53.9%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים מפעילות נמשכת ⁽²⁾
2.13%	2.31%	2.26%	1.98%	1.79%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽⁴⁾
122%	120%	121%	140%	124%	יחס כיסוי נזילות (LCR) ⁽⁵⁾
-	-	-	-	141%	יחס מימון יציב נטו (NSFR) ⁽⁵⁾
ליום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2020	2021	
11.26%	11.16%	11.53%	11.52%	10.96%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
14.64%	14.39%	14.64%	14.60%	14.22%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
7.37%	7.51%	7.61%	6.78%	6.03%	יחס מינוף ⁽⁶⁾

- (1) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד מהפרדות מישראל ופסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (3) סך-כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.
- (4) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה [פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל](#) להלן) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.
- (5) יחס מימון יציב נטו (NSFR) מחושב החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021. למידע נוסף, ראה [פרק סיכון נזילות ומימון](#) להלן.
- (6) למידע נוסף, ראה [פרק הון, הלימות הון ומינוף](#) להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2020	2021	
מדדי איכות אשראי עיקריים					
1.36%	1.31%	1.58%	2.00%	1.43%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.31%	1.23%	1.80%	1.52%	1.20%	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.21%	0.20%	0.12%	0.09%	(0.06%)	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור
0.08%	0.22%	0.44%	0.64%	(0.37%)	שיעור ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
2,660	2,595	1,799	2,056	4,914	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
3,348	3,579	2,778	2,205	4,957	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
2,346	2,231	1,503	2,165	4,914	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק
3,034	3,215	2,619	2,205	4,957	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽²⁾
8,424	8,906	9,319	8,797	9,767	הכנסות ריבית, נטו
202	613	1,276	1,943	(1,220)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
9,076	10,351	9,878	9,885	10,848	רווח מימוני, נטו*
4,153	4,868	3,889	4,379	4,625	הכנסות שאינן מריבית
3,338	3,318	3,240	3,155	3,355	מזה - עמלות
12,577	13,774	13,208	13,176	14,392	סך הכנסות
8,121	8,960	8,776	7,501	7,803	הוצאות תפעוליות ואחרות
7,433	7,948	7,704	7,487	7,753	הוצאות תפעוליות ואחרות מנוטרלות חריגים ⁽³⁾
4,300	4,188	4,108	3,836	4,333	מזה - משכורות והוצאות נילות
רווח נקי למנייה רגילה (בש"ח)					
1.76	1.68	1.13	1.62	3.68	רווח נקי למנייה המיוחס לבעלי המניות של הבנק מפעילות נמשכת - בסיסי (בש"ח)

* רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימוני שאינן מריבית.

(1) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד מהפרדות מישראל ו-FIFA מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

(2) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

(3) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA והשפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

ליום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2020	2021	
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מהמאזן					
454,424	460,926	463,688	539,602	638,781	סך-הכל נכסים
86,093	84,459	88,122	138,711	189,283	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים
65,416	56,116	59,486	71,885	71,105	ניירות-ערך
265,853	282,507	292,940	301,828	352,623	אשראי לציבור, נטו
6,822	6,944	8,787	9,754	7,926	סיכון אשראי בעיית, נטו
2,121	2,158	3,034	2,517	2,428	חובות פגומים מאזניים, נטו
418,420	423,270	425,467	499,703	596,034	סך-הכל התחייבויות
347,344	352,260	361,645	435,217	525,072	מזה - פיקדונות הציבור
3,649	4,528	3,520	6,591	11,601	פיקדונות מבנקים
29,058	30,024	26,853	23,490	25,582	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
35,863	37,544	38,181	39,873	42,735	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
2,073	2,178	3,867	3,208	2,897	אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)
נתונים נוספים					
25.6	23.7	28.7	22.0	32.1	מחיר מניה לטווח שנה (בש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2020	2021	
64.53	37.17	74.90	⁽¹⁾ 53.94	110.65	סך-הכל דיבידנד למניה (באגורות)*
10,351	9,846	9,392	9,027	8,694	מספר משרות ממוצע

* על-פי מועד ההכרזה.
(1) שולם כדיבידנד בעין במניות, חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל

כארגון פיננסי מוביל, הבנק מהווה חלק בלתי נפרד מהכלכלה ומהחברה בישראל, ויש לו השפעה משמעותית על הסביבה והקהילה שבה הוא פועל. מתוך אחריות זו, הבנק משלב שיקולים חברתיים, סביבתיים ושיקולי ממשל במסגרת פעילותו העסקית, לטובת כלל מחזיקי העניין, לתמיכה בצמיחת החברתית והכלכלית של מדינת ישראל ובמהלכים הגלובליים להתמודדות עם שינויי האקלים. הבנק מדווח מדי שנה (מאז 2008) על פעילויות אלו במסגרת דוח אחריות תאגידית (דוח ESG) שנכתב על-פי תקן ה-GRI הבינלאומי וברמת השקיפות המתקדמת. בנוסף, הבנק חתום על אמנת האו"ם UN Global Compact החל משנת 2010. להלן תמצית המדדים המרכזיים של הפעילויות שהוביל הבנק במהלך 2021 בהיבטי סביבה, חברה וממשל תאגידי.

Environmental - סביבה

- הבנק מחויב לסייע בהתמודדות עם משבר האקלים ולתמוך במעבר לכלכלה דלת פחמן, בין היתר, באמצעות מימון והשקעות בפרויקטים המקדמים סביבה ירוקה, ניהול סיכונים סביבה ואקלים⁽¹⁾ והפחתת המדרך הפחמני הנובע מפעילות הבנק.
- 13 מיליארד ש"ח** - היקף יתרות האשראי⁽²⁾ ליום 31 בדצמבר 2021 שהוענק לפרויקטים המקדמים סביבה ירוקה בתחומים הבאים: אנרגיות מתחדשות, בנייה ירוקה, תחבורה ירוקה, מחזור פסולת וטיהור מים (10.9 מיליארד בשנת 2020).
- 1 מיליארד דולר** - היקף הנפקת אגרות-החוב הירוקה הראשונה בישראל, הונפקה על-ידי הבנק (בשנת 2021) בהלימה ל-Green Bond Principles, ICMA.
- 220 מיליון ש"ח** - היקף ההשקעות⁽³⁾ בפרויקטים של אנרגיות מתחדשות באמצעות פועלים אקוויטי, זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.
- 60%** - שיעור צמצום טביעת הרגל הפחמנית הנובעת מהפעילות התפעולית של הבנק בעשור האחרון (2012-2021). צמצום של 10% בשנת 2021.

(1) לפרטים בדבר ניהול סיכונים סביבה ואקלים - ראו פרק 'סקירת הסיכונים' בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
(2) מאזני חוץ-מאזני כולל מסגרות לא מנוצלות.
(3) שווי אינדקסי ליום 31.12.21. הנגזר ממיפוי ההשקעות בתחומי האנרגיות המתחדשת.

Social - חברה

- הבנק שואף לייצר השפעה מיטיבה על החברה והקהילה בישראל. כחלק משאיפה זו הבנק מקדם צמיחה של עסקים קטנים ובינוניים, מטפח סביבת עבודה מעצימה, ומקדם נגישות, תעסוקה מגוונת, והעצמה פיננסית בקרב הציבור הרחב.
- **33.9 מיליארד ש"ח** - סך יתרת האשראי למגזר העסקים הקטנים ליום 31 בדצמבר 2021 (31.4 מיליארד בסוף 2020).
 - **TOP 10** - הבנק מדורג במקום ה-9 בסקר 'BDI' לדירוג 100 החברות שהכי טוב לעבוד בהן (בסקר שהתפרסם במאי 2021).
 - **11%** מעובדי ועובדות הבנק משתייכים לאוכלוסיות מגוונות הנמצאות בתת ייצוג בשוק העבודה (11.7% בשנת 2020).
 - **35.9 מיליון ש"ח** - היקף ההשקעה החברתית של הבנק בשנת 2021, בדגש על חינוך פיננסי, מוביליות חברתית וקידום תעסוקה מגוונת של אוכלוסיות בתת ייצוג בשוק העבודה (31.5 מיליון⁽¹⁾ בשנת 2020).
 - **4,300** מעובדות ועובדי הבנק מתנדבים בפעילויות מגוונות למען הקהילה (4,000 מתנדבים בשנת 2020).
 - **15,000** איש השתתפו בהרצאות 'המרכז לצמיחה פיננסית' בשנת 2021 (55,000 איש השתתפו מאז הקמתו בשנת 2018. בנוסף, נרשמו מעל 4 מיליון צפיות במגוון תכנים דיגיטליים באתר).

Governance - ממשל תאגידי

- הבנק פועל בהתאם לעקרונות ממשל תאגידי כפי שאלו משתקפים בסביבה החקיקתית והרגולטורית, תוך הקפדה על הוגנות ושקיפות כלפי מחזיקי העניין. לצד זאת, מתנהל הבנק לאורם של הערכים והעקרונות התרבותיים אשר מעוגנים בקוד האתי ובחזון הבנק.
- **33%** - שיעור הנשים בדירקטוריון (22% בשנת 2020).
 - **55%** - מבין כלל הדרג הניהולי בבנק הן מנהלות (54% בשנת 2020), 36% מנהלות בקרב הדרג הניהולי הבכיר (37% בשנת 2020).
 - **100%** מהעובדות והעובדים לקחו חלק במהלך השקת חזון חדש, קוד אתי וערכים התומכים בתרבות אירגונית המקדמת צמיחה עסקית.
 - **8.87** הציון שניתן על-ידי לקוחותינו לדירוג מידת ההוגנות והאחריות של הבנקאים שלנו. (8.78 בשנת 2020).

1.4. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

הבנק מבצע בחינה מקיפה להערכת הסיכונים אליהם הוא חשוף ואומד את המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון גולטור, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי. התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מאקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. בשנת 2021 חל שיפור בסביבה הכלכלית בישראל לעומת שנת 2020 זאת על רקע התחסנות חלקים נרחבים מהאוכלוסייה והסרת חלק ניכר מן המגבלות שהוטלו על-ידי הממשלה. עם זאת, עדיין קיימת אי ודאות בנוגע למשך האירוע והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

למידע נוסף ראה [פרק השפעת התפשטות נגיף הקורונה והתפתחויות בעקבותיה, פרק סקירת הסיכונים](#) להלן [והדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדרב 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2021 אישרו הנהלת הבנק והדירקטוריון את התוכנית האסטרטגית ובמסגרת זו נקבעו היעדים והאסטרטגיה העסקית לשנים 2022-2024. התוכנית שאושרה מהווה תוכנית המשך ליישום התוכנית האסטרטגית שהותוותה אשתקד, תוך ביצוע התאמות ועדכונים נדרשים, בהתאם לביצועי הבנק והשינויים בסביבה העסקית. הליך קביעת היעדים והאסטרטגיה העסקית, בוצע תוך בחינת השלכות התפשטות נגיף הקורונה, השינויים בכלכלה הגלובלית, השינויים בסביבה העסקית בישראל, מהלכי הרגולציה וההתעצמות בסביבה התחרותית בה פועל הבנק, בכלל תחומי פעילותו. התוכנית האסטרטגית גובשה תוך התייחסות למגמות המרכזיות המשפיעות על תעשיית הבנקאות ובהן, התגברות עוצמת התחרות בענף וכניסת שחקנים פיננסיים חוץ בנקאיים, האצת מגמת המעבר לצריכת שירותים פיננסיים בערוצים הישירים (ערוצי הדיגיטל, המוקדים הטלפוניים והמכונות לשירות עצמי), המשך הצעדים הרגולטוריים להגברת התחרות במערכת הבנקאית, המשך השקעות משמעותיות בחברות פינטק וכניסתם של שחקנים טכנולוגיים משמעותיים לפעילות מול לקוחות קמעונאיים בזירה הפיננסית.

למידע נוסף אודות השלכות התפשטות נגיף קורונה ראה [פרק השפעת התפשטות נגיף הקורונה והתפתחויות בעקבותיה](#) להלן. בנוסף לשינויים אלו, התוכנית האסטרטגית נבנתה תוך התייחסות גם לתרחישים עתידיים אפשריים לענף הבנקאות כפי שאלו פורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018, ועודם רלוונטיים גם בימים אלו. להערכת הבנק, במגזר הבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקים קטנים) קיימת סבירות גבוהה להתממשות, מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר" בו יבזזו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. יתכן כי בתרחיש זה יירקמו שיתופי פעולה בין השחקנים באמצעות מודלים שונים לפעילות.

(1) בשנת 2020 נתרמו בנוסף 19 מיליון ש"ח באמצעות קרן פרץ נפתלי.

להערכת הבנק, בבנקאות העסקית והמסחרית, הערך המוסף שחברות הטכנולוגיה הגדולות יכולות לספק ללקוח העסקי הינו קטן יותר יחסית ומכאן שהאיום הנשקף מצד ענקיות הטכנולוגיה בפלחי לקוחות אלו עדיין רחוק יותר. על כן, להערכת הבנק במגזר הבנקאות העסקית קיימת סבירות גבוהה להתממשות תרחיש "הבנק המשופר". בתרחיש זה, יעברו הבנקים הקיימים תהליך מקיף של מודרניזציה ודיגיטציה ויעשו שימוש בטכנולוגיות חדישות כדי לשפר את מערכתיהם, לחדש את הממשק עם הלקוחות, ליצור ערך מוסף, ולהציע שירותים מתקדמים. חלק מהמודלים העסקיים ישתנו, אך הקשר עם הלקוחות ופעילות הליבה יישמרו.

הבנק מיישם את הוראות בנק ישראל לעמידה ביעדי ההון, והן נלקחו בחשבון במסגרת התכנון האסטרטגי של הבנק. לאורך השנים, מקפיד הבנק לשלב ערכים סביבתיים חברתיים ואתיים בפעילותו העסקית, מתוך הכרה בהשפעתו המשמעותית על הסביבה והקהילה שבה הוא פועל. כחלק מהשאיפה להמשיך לייצר אימפקט חברתי וסביבתי גם בשנים הבאות, הבנק הגדיר יעדי ESG לשנת 2030: בהיבט הסביבתי, הבנק שואף להגדלת המימון וההשקעות בפרויקטים סביבה ירוקה לצד, הפסקת מימון והשקעות בפרויקטים חדשים של חיפוש והפקת פחם ונפט. כמו-כן, הבנק ינהל את סיכוני הסביבה והאקלים בפעילותו העסקית, ילווה את לקוחותיו במעבר לכלכלה דלת פחמן וימשיך לפעול להפחתת המדרך הפחמני שלו. בהיבט החברתי, הבנק שואף לקדם שוויון מגדרי באמצעות העלאת הייצוג הנשי בהנהלה הבכירה ולקדם גיוון תעסוקתי, באמצעות העלאת שיעור עובדות ועובדי הבנק מאוכלוסיות מגוונות.

חזון הבנק - "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות מתחדשת והוגנת ללקוחותינו"

התוכנית האסטרטגית שהותוותה גובשה בראי החזון שאימץ הבנק אשתקד - "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות מתחדשת והוגנת ללקוחותינו".

אסטרטגיה עסקית

הבנק יפעל ליצירת צמיחה משמעותית בהיקף פעילותו עם לקוחות הבנקאות הקמעונאית, המסחרית והעסקית. תוכנית הצמיחה מתבססת על שלושה צירים מרכזיים:

1. צמיחה בפעילות הבנקאית

הבנק יפעל לצמיחה בהיקף פעילותו עם לקוחות הבנקאות הקמעונאית, המסחרית והעסקית.

לקוחות קמעונאיים: במהלך השנים האחרונות נרשמה האצה במגמת הסטת פעילות הלקוחות הקמעונאיים ממערך הסינים אל הערוצים הישירים. נכון למועד פרסום הדוח הכספי, כ-85% מפעילות הלקוחות בחטיבה הקמעונאית מבוצעת בערוצים לא מאוישים. בהתאם למגמה זו, פועל הבנק להמשיך פיתוח כלים מתקדמים לזיהוי צרכי הלקוחות במרחב הדיגיטלי ולביצוע קפיצת מדרגה נוספת ביכולת הלקוחות לרכוש מוצרים מורכבים יותר בדיגיטל. שיפור יכולות אלו יתבצע, בין היתר, באמצעות אנליטיקה מתקדמת ושיפור יכולות החיתום האוטומטי - מהלכים אשר יתמכו גם בהרחבת בסיס הלקוחות בעלי זכאות לאשראי. בנוסף, הבנק פועל להתאמת מערך הסינון למציאות המשתנה, במטרה לשפר את שביעות רצון הלקוחות לצד חיזוק המענה בשירותי בנקאות מורכבים המספקים ערך מוסף ללקוחות.

כמו-כן, יפעל הבנק לשיפור השירות באמצעות מהלכים לחיזוק תודעת השירות, שיפור זמינות הבנקאי, הגדלת היצע הפעולות והמוצרים בדיגיטל, הרחבת סמכויות הבנקאים במוקדים הטלפוניים וכן הרחבת מגוון ערוצי התקשורת בין הבנק ללקוחותיו. בפעילות המשכנתאות, ימשיך הבנק לפעול לצמיחה בהיקפי הפעילות.

לקוחות מסחריים ועסקיים: בזירת הלקוחות המסחריים והעסקיים, ימשיך הבנק לפעול לשימור מעמדו המוביל במטרה להיות הבחירה הראשונה של הלקוחות העסקיים. הבנק יפעל לחיזוק הקשר והעמקת הפעילות עם לקוחות האגף המסחרי והעסקי, תוך מתן דגש לצמיחה בענפים ומוצרים שהוגדרו כבעלי הפוטנציאל הגבוה ביותר. כמו-כן, ימשיך הבנק לשפר תהליכי עבודה וקיצור זמני המענה לצרכי הלקוחות. בנוסף, יפעל הבנק להרחבת פעילות חדרי העסקות והברוקראז' על-ידי שיפור הצעת הערך הדיגיטלית לצד שדרוג התשתיות הטכנולוגיות.

2. פיתוח הבנקאות החדשה

לצד שיפור כושר התחרות בבנקאות המסורתית המתחדשת, הבנק יקדם פיתוח של ערוצי הפצה חדשים עבור השירותים והמוצרים הבנקאיים, בדגש על ערוצי הפצה דיגיטליים חדשים הנשענים על יכולות ניתוח דאטה מתקדמות והצטיינות בחוויית המשתמש.

אפליקציית bit בה פעילים כיום כ-2.7 מיליון משתמשים מקרב לקוחות כל הבנקים, תהווה פלטפורמה משמעותית של הבנק להרחבת היקף הפעילות שלו עם לקוחות חדשים בזירה הדיגיטלית. הבנק ימשיך להרחיב את תחומי הפעילות של bit ליצירת שירותי תשלומים הוליסטי ללקוחות כל הבנקים וכן יפתח מנועי צמיחה פיננסיים חדשים באפליקציה בתחומי האשראי, כרטיסי האשראי, Ecommerce ועוד.

כמו-כן, הבנק פועל לייצר הצעות ערך חדשות ללקוחות הקמעונאיים באמצעות שיתופי פעולה עם צדדים שלישיים. כך למשל הבנק חתם עם צד שלישי על הסכם שיתוף פעולה במסגרתו הבנק יספק אשראי לפעילות חדשה של מימון רכישות בנקודות מכירה. כמו-כן הבנק חתם על הסכם, עם צד שלישי אחר העוסק במתן אשראי חוץ בנקאי לעסקים קטנים, להפניית לקוחות רלוונטיים לקבלת אשראי מהבנק. כמו-כן, הבנק פועל ליצירת שיתופי פעולה נוספים שמהותם שכלול ערוצי הפצה באמצעות חבירה לגופים מתמחים והטמעת פתרונות הבנק בפלטפורמות מובילות.

בנוסף, הבנק ימנף את תשתית הבנקאות הפתוחה ליצירת מקורות הכנסה חדשים והצעות ערך אלטרנטיביות על-ידי חיבור עם פתרונות של צדדים שלישיים.

3. בניית תשתית ארגונית תומכת צמיחה

על-מנת לממש את התוכנית העסקית לצמיחה בפעילות הקיימת ופיתוח בנקאות "חדשה", הבנק יבצע קפיצת מדרגה ביכולות הארגוניות והטכנולוגיות במספר מובנים. הבנק פועל להנעת תהליכים שיעודדו תרבות ארגונית ממוקדת לקוח, תומכת צמיחה ומאפשרת שיפור ה-delivery וה-Time to market. מתוך תפיסה הרואה בתרבות הארגונית כמנוע צמיחה המוביל לתוצאות עסקיות, הבנק גיבש תוכנית רב שנתית לביסוס תרבות ארגונית תומכת צמיחה עסקית, הוגדר סט של התנהגויות רצויות מצד העובדים ומתבצע תהליך בקרה אחר התפתחות השינוי הארגוני באמצעות מדד "יעודי שגובש לצורך זה. במהלך שנת 2021 הטמענו את החזון והערכים החדשים בשגרת העבודה, בין היתר, באמצעות שילובם בקוד האתי החדש של הבנק, בגיבוש מודל מנהיגות חדש אשר מתבסס על ערכים אלו, בתהליך הערכת ביצועים ועוד.

כחלק מהאסטרטגיה להפיכת הארגון למונחה דאטה ותובנות הוקמו תשתיות נתונים לאחסון ועיבוד מידע עתק (Big Data), ומיושמות מתודולוגיות פיתוח מתקדמות המשלבות מדעני נתונים ומהנדסי דאטה בתהליכי פיתוח אחדים המקצרים את קצב היישום באופן משמעותי. השימוש בדאטה ואנליטיקה ימשיך בתהליך ההרחבה וההעמקה שהחל לפני מספר שנים במטרה לבססו בליבת הבנקאות. במסגרת זו, נעשה שימוש רחב במוצרי אנליטיקה מבוססי קוד פתוח (Open Source) המאפשרים הבנה מעמיקה של צורכי הלקוחות והתאמת פתרונות והצעות ערך ללקוחות, על-ידי אלגוריתמיקה מתקדמת של טכנולוגיות של AI-Machine Learning.

כמו-כן, לצד השימוש בניחותי דאטה מתקדמים, הבנק ממשיך ביישום מהלכים להנגשת הדאטה לרוחב כלל הארגון לטובת שיפור יכולות הניטור והניהול הרציף של תחומי העסקים השונים.

קצב השינויים המהיר במודלים העסקיים ובמוצרים הדיגיטליים מחייב את הבנק לשפר את מערכות הליבה הקיימות. הבנק מבצע תהליך מודרניזציה של מערכות הליבה, לצורך יצירת תשתית בנקאית גמישה ופשוטה יותר, שתשפר את קצב היישום של תהליכים עסקיים חדשים ופיתוח מוצרים חדשים (Time to Market), תשתית לבנקאות פתוחה (Open API) וצמצום עתידי של עלויות זו. הנהלת הבנק והדירקטוריון ממשיכים להקצות משאבים משמעותיים, הן במונחי תקציב השקעות והן במונחי היקף כוח האדם, לטובת קידום הפרויקט.

בנוסף, בכוננת הבנק לבצע קפיצת מדרגה בשאר היכולות הטכנולוגיות על מנת לשפר את הגמישות ואת קצב היישום הטכנולוגי.

במטרה לתמוך בתוכנית הצמיחה בליבת אסטרטגיית הבנק, בסוף שנת 2021 אישרו הנהלת הבנק והדירקטוריון תוכנית תלת שנתית לביצוע השקעות לפיתוח תשתיות במספר תחומי פעילות מרכזיים, ובהם פיתוח התשתיות בתחום המשכנתאות במטרה להרחיב את קיבולת הביצוע, תוך שיפור השירות והזמינות ללקוח; שדרוג מערכות הבנק בפעילויות שוק ההון; וכן הקמת תשתית המאפשרת חיבוריות מאובטחת לעבודה במחשוב מבוסס ענן ציבורי. בחודש ינואר 2022 אישר דירקטוריון הבנק הקמתה של חטיבה לשירותים בנקאיים בה ירוכזו מרבית מערכי התפעול של החטיבות העסקיות והקמעונאית בבנק. החטיבה החדשה תפעל לשיפור השירות ללקוחות הבנק באמצעות ייעול תהליכי העבודה הפנימיים בבנק וחתירה למצוינות תפעולית. האסטרטגיה ותוכנית העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוננות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמימון בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכנית לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס להשלכות התפשטות נגיף הקורונה בעולם ובישראל, למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים והמגבלות החלות על הבנק במסגרתן.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

הפעילות הכלכלית בעולם התאוששה בשנת 2021 בקצב מהיר, זאת למרות גלי התחלואה והגבלות תקופתיות על חלק מהפעילויות. עסקים ומשקי בית ביצעו התאמות בתהליכי העבודה ובדפוסי הצריכה, ואלו עמדו בבסיס הצמיחה האיתנה. שנתיים של התמודדות עם הקורונה הביאו לשינויים בכלכלה העולמית, חלקם עשויים להתברר כמבניים כמו הרגלי עבודה מרחוק ושינויים בהעדפות העובדים שיוצרים מחסור בכוח עבודה. החובות הציבוריים עלו ומדיניות מוניטרית מרחיבה מאוד העלתה את מחירי הנכסים בעולם. האינפלציה בעולם עלתה אף היא לרמות שבנקים מרכזיים לא יכולים עוד להתעלם ממנה.

בסיומם שנת 2021, התוצר העולמי צמח, על-פי הערכות של קרן המטבע הבינלאומית בכ-5.9%. בארצות-הברית התוצר צמח בכ-5.7% ובגוש האירו נרשמה צמיחה של כ-5.2%. הצמיחה בסין עמדה על 8.1%, אם כי במחצית השנייה של השנה נרשמה האטה ניכרת בצמיחה. שיעורי האבטלה בארצות-הברית ובאירופה ירדו והם קרובים לרמתם טרם המשבר, אך בד בבד נרשמה עלייה חדה במספר המשרות הפנויות, המשקפת את השינוי בהעדפות התעסוקה של עובדים רבים. במקביל להתאוששות הכלכלית והצמיחה המהירה בעולם, חלה עלייה בסביבת האינפלציה ובציפיות לאינפלציה, זאת על רקע שיבושים בשרשראות האספקה הגלובליות ועלייה במחירי הסחורות, ובפרט מחירי האנרגיה. האינפלציה ב-12 החודשים שהסתיימו בדצמבר 2021 הגיעה בארצות-הברית ל-7.0% ובגוש האירו ל-5.0%. מספר מדינות מפותחות בהן נרשמה חריגה ניכרת מיעד האינפלציה, החלו להעלות ריבית במחצית השנייה של 2021. הבנקים המרכזיים בארצות-הברית ובגוש האירו הותירו את הריבית ללא שינוי, אך צמצמו את רכישות אגרות-החוב והפד האמריקאי מאות על כוונה להעלות את הריבית בקצב מהיר, ולצמצם את המאזן שלו.

במהלך שנת 2021 רוסיה תגברה את כוחותיה הצבאיים בגבול אוקראינה. המתוחות בין המדינות היא סביב החששות של רוסיה מהתקרבות אוקראינה למדינות המערב, ואולי אף הצטרפות עתידית לברית נאט"ו, וכן סביב מעמדם של אזורים עם אוכלוסייה פרו-רוסית במזרח המדינה. המתוחות גברה בתחילת 2022, ובחודש פברואר הצבא הרוסי פלש לאוקראינה. נכון לסוף חודש פברואר מתנהלת לחימה עזה בשטחי אוקראינה. למתיחות זו השפעות כלכליות נרחבות על הכלכלה העולמית. מחירי האנרגיה בעולם זינקו, ועלייה נרשמה גם במחירי סחורות חקלאיות.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

המשק הישראלי צמח בשנת 2021 בשיעור גבוה של 8.1%. הצמיחה הגבוהה משקפת בחלקה בסיס השוואה נמוך של שנת 2020 שאופיינה בסגרים והגבלות נרחבות על הפעילות הכלכלית. יחד עם זאת, הנתון עדיין מרשים ומצביע על חזרת התוצר למגמת הצמיחה שהייתה טרם הקורונה. מבצע חיסונים מהיר בתחילת השנה הגביר את ביטחון הצרכנים, והביא לצמצום ניכר של המגבלות על הפעילויות גם בתקופות גלי הקורונה. המדיניות המוניטרית המרחיבה הגבירה אף היא את הביקושים, ובפרט בענף הנדל"ן. הצריכה הפרטית גדלה בשיעור גבוה של 10.4%, ההשקעות בנכסים קבועים ב-10.5% והיצוא ב-13.6%. פגיעת הקורונה עדיין ניכרת בענפי שירותים כמו מלונאות, מסעדות, תרבות ופנאי, אולם צמיחה מהירה של ענפי משק אחרים כמו הבנייה והיי-טק פיצו על הירידה בפעילות של ענפים אלו. שיעור האבטלה הרחב, הכולל את העובדים בחל"ת ואלו שיצאו משוק העבודה מאז פרוץ הקורונה, ירד בשנה החולפת מרמה של 12.9% ל-6.0%. שיעור האבטלה הצר (ההגדרה הרשמית) עמד על 3.7% בחודש ינואר 2022, רמה שכבר דומה לזו ששררה טרם הקורונה.

ענף הנדל"ן למגורים רשם עלייה חדה בפעילות. ההשקעות בבנייה למגורים עלו בכ-14% ומספר הדירות החדשות שנמכרו הגיע לשיא של כ-56 אלף יחידות. מחירי הדירות עלו בשיעור חד של 11.3%.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

הגירעון התקציבי רשם בשנה החולפת ירידה חדה והוא הסתכם ב-4.5% מהתוצר, זאת לעומת גירעון של 11.4% מהתמ"ג בשנת 2020. גידול חד בהכנסות המדינה ממסים היה הגורם העיקרי לירידת הגירעון. סך הגבייה גדל בכ-30% לעומת אשתקד, והוא גבוה גם ב-19% לעומת 2019. היקף ההוצאה התקציבית בגין תוכניות הסיוע הכלכלית נותר גבוה והינו כ-55 מיליארד שקל, אך הוא ירד באופן ניכר במחצית השנייה של השנה. במהלך חודש נובמבר 2021 אישרה הכנסת את הצעת חוק התקציב לשנים 2021-2022, זאת לאחר תקופה של כשנתיים בהן נוהל תקציב המשכי. בד בבד אושר גם חוק ההסדרים שכולל רפורמות כלכליות כמו העלאת גיל הפרישה לנשים, שינויים בתקינה שיוזילו את היבוא, תוכנית לצמצום הרגולציה, ביטול הנפקת אגרות-חוב מיועדות לקרנות הפנסיה ורפורמת הבנקאות הפתוחה שמטרתה עידוד התחרות בשוק הפיננסי.

ריבית בנק ישראל נותרה לאורך השנה ללא שינוי ברמה של 0.1%, בעוד שהציפיות לאינפלציה עלו בהדרגה לרמה שהתקרבה לעיתים לגבול העליון של יעד האינפלציה. הריביות הריאליות השליליות פעלו להמרצת הפעילות במשק מחד גיסא, ומאידך גיסא הן האיצו את עליית מחירי הנכסים הפיננסיים והנדל"ן. תוכניות ההרחבה הכמותית הסתיימו במהלך השנה ובנק ישראל החליט לא להאריך. באמצע השנה הסתיימה תוכנית ההלוואות של בנק ישראל לבנקים המסחריים כנגד העמדת אשראי לעסקים קטנים. כמו-כן, הגיעה לסיומה תוכנית רכישת אגרות-חוב ממשלתיות, לאחר שנרכשו 85 מיליארד שקל אגרות-חוב כמתוכנן. לאור העלייה באינפלציה, וצפי להעלאת ריבית מהירות של הפד האמריקאי, השווקים מגלמים עתה צפי להעלאת ריבית ב-2022 גם בישראל.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן ה"הידוע" עלה בשנת 2021 בשיעור של 2.4%. המדד בגין שנת 2021 עלה ב-2.8%, לאחר ירידה של 0.7% בשנה הקודמת. בחודש ינואר 2022 עלתה האינפלציה השנתית לשיעור של 3.1%. עליית האינפלציה מיוחסת למספר גורמים ובראשם שיבושים בשרשרת האספקה העולמית, שהביאו להתייקרות במחירי חומרי גלם ומוצרים תעשייתיים. כמו-כן, חלק מהסעיפים הושפעו מהשוואה לנתוני בסיס נמוכים של שנת 2020, כך לדוגמה מחירי האנרגיה תרמו לבדם 0.4% לאינפלציה השנתית. האינפלציה בישראל עדיין נמוכה ביחס לרוב המדינות המפותחות, זאת בשל התחזקות השקל מול סל המטבעות, ויציבות במחירי הגז הטבעי, לעומת זינוק חד ברוב המדינות. בעולם גוברת ההערכה שהאינפלציה הופכת לרוחבית, וכבר אינה תלויה רק בהשפעות זמניות שמקורן במגיפה. בישראל האינפלציה היא כאמור בתחום היעד, אך אי-הוודאות ביחס לאינפלציה גבוהה מזו של השנים האחרונות. שוק העבודה הדוק, ואם הדבר יתורגם לעלייה מהירה בשכר, זה עשוי להגביר את לחצי האינפלציה.

השקל יוסף במהלך 2021 בשיעור של 3.3% מול הדולר האמריקאי, ומול סל המטבעות הוא יוסף ב-7.9%. התחזקות השקל הושפעה ממספר גורמים כמו מכירות מטבע-חוץ של גופים מוסדיים, כחלק ממדיניות גידור הרווחים של השקעותיהם מעבר לים, השקעות זרות גדולות בחברות טכנולוגיה ישראליות ועלייה חדה ביצוא השירותים של ישראל. בנק ישראל השיק בראשית השנה תוכנית רכישת מטבע-חוץ גדולה בסך של 30 מיליארד דולר. בפועל בנק ישראל רכש 35 מיליארד דולר, בכדי להאט את הייסוף המהיר בשער השקל.

שוקי הנכסים וההון

שנת 2021 אופיינה בתנודתיות גבוהה בשווקים הפיננסיים בעולם, אך בסיכומה נרשמו עליות שערות חדות במרבית מדדי המניות בעולם, לאור השיפור בפעילות הכלכלית והמשך התמיכה של הבנקים המרכזיים על רקע עלייה בתחלואה. בסיכום שנת 2021 עלה מדד ה-S&P500 בארצות-הברית בשיעור של 26.9%, מדד הנאסד"ק עלה ב-21.4% ומדד המניות האירופי ה-STOXX_EUROPE_50 עלה ב-21%. מדד ת"א 125 עלה בסיכום שנת 2021 בשיעור של 31.1%. מחזורי המסחר היומיים במניות ובמכשירים המירים בשנת 2021 נותרו גבוהים ברמה ממוצעת של 1.88 מיליארד ש"ח, בדומה לרמה הממוצעת בשנת 2020.

החל מאמצע חודש נובמבר 2021 נרשמו ירידות שערות בשוקי המניות בעולם, שבלטו בעיקר במדדי מניות חברות הטכנולוגיה. מדד הנאסד"ק בארצות-הברית ירד מאז השיא שנרשם באמצע נובמבר בכ-15% (עד ליום 25 בפברואר 2022).

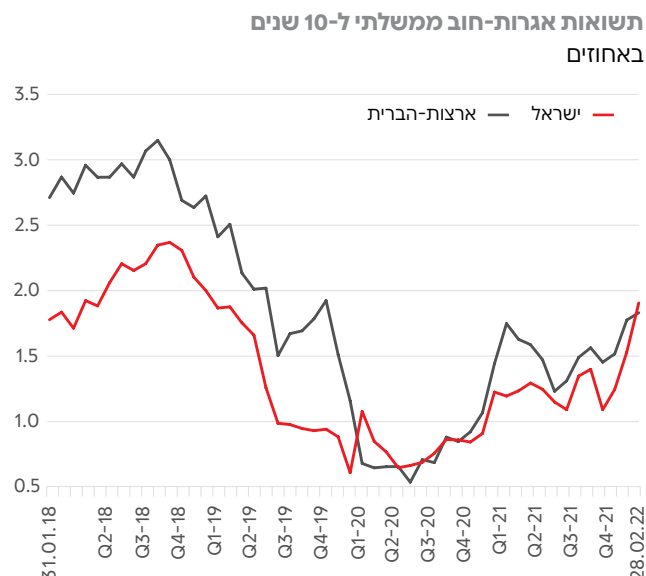
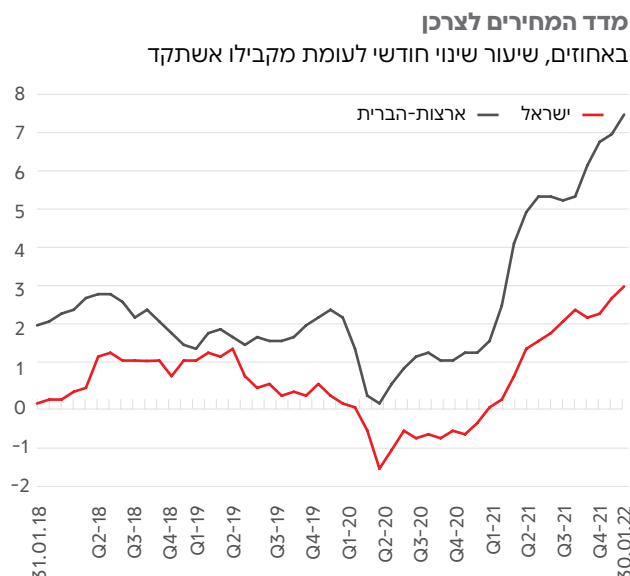
התנודתיות בשווקים נרשמה גם בשוקי אגרות-החוב, אך בסיכום שנתי נרשמה עלייה בתשואות אגרות-החוב. תשואות אגרת-החוב הממשלתית לטווח של עשר שנים בישראל עלתה מרמה של 0.84% בסוף שנת 2020 לרמה של 1.24% בסוף שנת 2021, ותשואות אגרת החוב לעשר שנים בארצות-הברית עלתה בתקופה זו מרמה של 0.92% ל-1.51%. מגמת העלייה בתשואות נמשכה בחודשים ינואר-פברואר 2022.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מדד אגרות-החוב הממשלתיות השקליות ירד ב-0.8% ומדד אגרות-החוב הממשלתיות הצמודות עלה ב-7.4%. כמו-כן, מדד אגרות-החוב הקונצרניות הכללי עלה ב-7.3% ומרווחי התשואה לעומת אגרות-החוב הממשלתיות ירדו בסוף 2021 לרמה של 1.60%, לעומת 2.37% בסוף שנת 2020. גיוסי הון של החברות הישראליות הלא פיננסיות באמצעות אגרות-חוב זינקו במחצית השניה של שנת 2021 והסתכמו בשנת 2021 ברמה של כ-50 מיליארד שקל, עלייה חדה לעומת רמה שנתי ממוצעת של כ-40 מיליארד שקל בשנים 2018-2020.

תרשים 1-2: תשואות אגרות-חוב ממשלתי ומדד המחירים לצרכן

2.1.2 סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בהמשכו של דוח זה.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. הבנק מעריך ובוחן את התוכנית האסטרטגית לאור שינויים בסביבת המאקרו.

התפשטות נגיף הקורונה הינה בעלת השלכות מאקרו כלכליות מהותיות המשפיעה הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי. בשנת 2021 חל שיפור מהותי בסביבה הכלכלית בישראל זאת על רקע התחסנות חלקים נרחבים מהאוכלוסייה, הסתגלות המשק לפעילות לצד גלי תחלואה, השינוי במאפייני זן האומיקרון לעומת הווריאנטים הקודמים והסרת חלק ניכר מן המגבלות שהוטלו על-ידי הממשלה. יצוין כי במקביל לשיפור בסביבה הכלכלית נוצרו לחצים אינפלציוניים מסוימים בארץ ובעולם ובפרט עליות מחירים בענף הנדל"ן, וקשיים בשרשרת האספקה העולמית. עדיין קיימת אי ודאות בנוגע להתפשטות עתידית של הנגיף, מאפייניו בעתיד והשלכותיו העתידיות הפוטנציאליות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו ובהתאם גם על הסיכונים השונים. ברבעונים האחרונים, על רקע הגידול בביקושים במשק, בשילוב עם החלטות עסקיות בבנק ותוך ביצוע התאמות והקלות מסוימות, חל גידול משמעותי בפעילות האשראי בבנק ובכלל זה באשראי לבינו ונדל"ן. גידול זה והתחרות בתחום משפיעים על הרווחיות ועל מרווחי האשראי. הגידול באשראי לבינו ונדל"ן מגדיל את החשיפה היחסית של הבנק לתחום זה, כאשר לאור המגבלות נוקט הבנק במגוון שיטות לניהול הסיכון ועמידה במגבלות, כגון עסקות סינדיקציה ורכישת ביטוח להפחתת החשיפה, אשר מקטינים סיכון אך מביאים אף הם לירידת הרווחיות בתחום. כמו-כן, הגידול האמור באשראי לבינו ונדל"ן ובאשראי בכלל הביא לעלייה בהיקף נכסי הסיכון ובהתאם לירידה ביחס ההון, לירידה ביחס הנזילות ולירידה ביחס המינוף, זאת ללא חריגה מהדרישות הרגולטוריות כמתואר בדוח.

בחודש פברואר 2022 פלש הצבא הרוסי לאוקראינה, ועקב כך הוטלו סנקציות כלכליות על רוסיה. לאירוע זה השפעות על הכלכלה העולמית ובכללן עלייה במחירי האנרגיה ובמחירי סחורות חקלאיות. בשלב זה לא ניתן להעריך כיצד יתפתח האירוע ומה יהיו השלכותיו העתידיות. הבנק עוקב אחר השפעות האירוע על המשק העולמי והמקומי, הבנק ולקוחותיו. הבנק מיישם את הסנקציות על-פי הנדרש בהוראות הרגולציה. לפרטים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית](#) לעיל, [פרק השפעת התפשטות נגיף הקורונה והתפתחויות בעקבותיה](#) להלן [וסעיף בינוי ונדל"ן](#) בפרק סיכון האשראי להלן.

- **סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקרות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי הבקרה מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. עקב התפשטות נגיף הקורונה חל תהליך משמעותי של מעבר עובדים לעבודה מרחוק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק, זאת במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.
- **הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחו"ל. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניין בעיקר הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות, לרבות ניווד חשבונות בנק באופן מקוון, והבנקאות הפתוחה עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה מוקדם להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק. כמו-כן, השפעות אלו ייתכן ולא יהיו מידיות ובאופן חד, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגזרנה מתהליכי השינוי ההדרגתי הן בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו.
- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות חדשה מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, ניווד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק, ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. הבנק גיבש תוכנית אסטרטגית לשנים 2022-2024, כהמשך ליישום התוכנית האסטרטגית שהותוותה אשתקד, תוך ביצוע התאמות ועדכונים נדרשים. התוכנית כוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה למכלול האיומים.
- **סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הגונות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור, מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות.
- **סיכון סביבתי:** בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכונים אקלים והשפעת תהליכי מעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

2.1.3. השפעת התפשטות נגיף הקורונה והתפתחויות בעקבותיה

התפשטות נגיף הקורונה במהלך 2020 הביאה לפגיעה כלכלית בחלקים מהמשק הישראלי בדגש על הרבעונים הראשונים, תוך התמתנות בפגיעה בהמשך השנה (לפרטים ראה [דוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2020](#)). בהמשך להתמתנות זו, בשנת 2021 המשק הישראלי צמח בשיעור גבוה של 8.1%. הצמיחה הגבוהה נובעת בחלקה מבסיס השוואה נמוך של שנת 2020, שאופיינה בסגרים והגבלות נרחבות על הפעילות הכלכלית. מבצע חיסונים מהיר בתחילת השנה, הסתגלות המשק לפעילות לצד גלי התחלואה, שיפור ההתמודדות עם הנגיף והשינוי במאפייני זן האומיקרון לעומת הווריאנטים הקודמים, הגבירו את ביטחון הצרכנים והביאו לצמצום ניכר של המגבלות על הפעילויות גם בתקופות גלי הקורונה. הצריכה הפרטית גדלה בקצב מהיר ובפרט זו של שירותים כמו פנאי ונופש, שצריכתם הוגבלה אשתקד. ענף ההיי-טק גם הוא התרחב, וחברות טכנולוגיה גייסו היקפי הון גדולים. בשוק הנדל"ן, מכירת הדירות הגיעה לרמה גבוהה, תוך האצה בקצב עליות המחירים ועלייה בכמות פרויקטי הבינוי והנדל"ן. לאור השיפור המהיר בפעילות, הממשלה צמצמה את היקפי הסיוע למשקי בית ועסקים ובנק ישראל הודיע על אי-הארכת תוכנית רכישות אגרות-החוב. שיעור האבטלה הרחב ירד באופן ניכר ובדצמבר עמד על 6.0%. מספר המשרות הפנויות במשק גבוה, ולחוסר ההתאמה בין המובטלים לבין המשרות הפנויות, המאפיין בתקופה זו מדינות רבות בעולם, עשוי להיות השפעה על פוטנציאל הצמיחה ולחצי האינפלציה.

התפשטות נגיף הקורונה הביאה גם לפגיעה בשרשראות הייצור בעולם. זינוק במחירי ההובלה והסחורות, מלווה במחסור במוצרים תעשייתיים, ובייחוד ברכיבים אלקטרוניים, משבש את מהלך הייצור ומלבה את האינפלציה בעולם. מחירי האנרגיה בעולם זינקו אף הם במהלך שנת 2021. הלחצים האינפלציוניים מעלים את ההסתברות לעליות ריבית בעולם ובארץ במהלך 2022. על רקע הגידול בביקושים במשק, בשילוב עם החלטות עסקיות בבנק ותוך ביצוע התאמות והקלות מסוימות, חל ברבעונים האחרונים גידול משמעותי בפעילות האשראי בבנק ובכלל זה באשראי לבינוי ונדל"ן. גידול זה ומנגד התחרות בתחום משפיעים על הרווחיות ועל מרווחי האשראי. הגידול באשראי לבינוי ונדל"ן מגדיל את החשיפה היחסית של הבנק לתחום זה, כאשר הבנק נוקט במגוון שיטות לניהול הסיכון ועמידה במגבלות. לפרטים ראה [סעיף בינוי ונדל"ן](#) בפרק סיכון אשראי להלן. כמו-כן, הגידול האמור הביא לעלייה בהיקף נכסי הסיכון ובהתאם לירידה ביחס ההון, לירידה ביחס הנזילות ולירידה ביחס המינוף, זאת ללא חריגה מהדרישות הרגולטוריות בתחומים אלו, כמתואר בדוח.

כחלק מהיערכות הבנק להשפעות התפשטות נגיף הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנו תרחישים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק. בתרחיש הייחוס הבנק מניח כי אם תהיה התפשטות נוספת של הנגיף בשנת 2022 היא לא תביא להגבלות מהותיות על הפעילות הכלכלית. בהתאם להנחה זו, צמיחת המשק צפויה לעמוד על כ-5.5% בשנת 2022. שיעור האבטלה הצר, שאינו כולל את העובדים בחל"ת בשל הקורונה ועובדים שעזבו את שוק העבודה מאז פרצה המגיפה, שעמד בסוף שנת 2021 על 4.1% צפוי להיוותר ברמה דומה. ריבית בנק ישראל צפויה להיוותר ברמה של 0.1% בחודשים הראשונים של השנה ולעלות באופן מתון במחצית השנייה של השנה. הערכות ותרחישים אלו מתעדכנים באופן שוטף בהתאם לתחזיות השונות, לתוכניות הכלכליות של הממשלה ולאירועים בארץ ובעולם. תרחיש הייחוס והאמור לעיל הינם בגדר מידע צופה פני עתיד. לאזרה בעניין זה ראה [פרק מידע צופה פני עתיד](#) לעיל.

בהיבט התפעולי ובהיבטי המשכיות עסקית נקט הבנק במהלך התקופה בשורה של תהליכים ואמצעים ובכללם עבודה מרוחק, דילול ו/או פיצול יחידות, שינויים באופן פעילות הסניפים והפעילות מול הלקוחות, מתן אפשרות לדחיית תשלומי משכנתאות והלוואות ועוד. זאת בהתאם להנחיות הממשלה ומשרד הבריאות ושינויי גולציה של בנק ישראל, ובפרט הוראת שעה ניהול בנקאי תקין 250 של הפיקוח על הבנקים שהתעדכנה מעת לעת. ככלל, הסיכונים התפעוליים ובכללם סיכוני הסייבר שקשורים להשפעות התפשטות הנגיף והשלכותיה נותחו ובהתאם נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים מתאימים למזעור הסיכון. עם זאת, אופן הפעילות המשתנה לאור התמודדות עם השפעות התפשטות נגיף הקורונה טומן בחובו גידול מסוים בסיכון התפעולי במובנו הרחב. אופן הפעילות משתנה תדיר בהתאם לחומרת התפשטות הנגיף והנחיות הממשלה בנושא, כאשר נכון לעת הזו, הפעילות התפעולית חזרה לשגרה תוך שמירה על ההנחיות.

על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים את דרישות ההון מהבנקים במסגרת הוראת שעה (שתוקפה הוארך עד 31 בדצמבר 2021). לפרטים נוספים, ראה [פרק הון ומינוף בדוח על הסיכונים ופרק הון, הלימות הון ומינוף להלן](#).

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2021 הינו 10.96% ויחס המינוף הינו 6.03% לעומת יחס הון עצמי רובד 1 של 11.52% ויחס מינוף של 6.78% ביום 31 בדצמבר 2020. יחס הנזילות הממוצע של הבנק במאוחד עמד על 124% ברבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2021.

מתחילת התפשטות הנגיף ועד ליום 31 דצמבר 2020 רשם הבנק גידול בהוצאה הקבוצתית להפסדי אשראי בסך של כ-1.6 מיליארד ש"ח. זאת בנוסף להוצאות פרטניות בגין לווים המזוהים ספציפית. לפרטים נוספים ראה [דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2020](#). בשנת 2021 רשם הבנק הכנסות מהפסדי אשראי שהסתכמו לסך של כ-1,220 מיליון ש"ח (מזה נרשמה בהפרשה הקבוצתית הכנסה בסך של כ-811 מיליון ש"ח). הקיטון בהפרשה הקבוצתית נרשם לנוכח השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים, הירידה בממוצע המחיקות, בהיקפי החובות הבעייתיים והירידה הניכרת בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים. מנגד, חל גידול בהפרשה עקב עלייה בהיקפי האשראי ובכלל זה באשראי לבינוי ונדל"ן אשר קיזז חלקית ירידה זו. היקף החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, נמצא בירידה מתמדת ונכון ליום 31 בדצמבר 2021, נדחו תשלומי הלוואות (קרן ו/או ריבית) בהיקף של כ-292 מיליון ש"ח, כמפורט בפרק סיכון האשראי להלן.

התנודתיות בשווקים הפיננסיים והירידה בשווי הנכסים הסחירים בתחילת התפשטות הנגיף, שהגדילו את סיכון חדר העסקות ולקוחותיו, התחלפו בהתאוששות בשווקים ואף ברמות שיא בחלק מהממדים, זאת על רקע ההרחבות המוניטריות בארץ ובעולם. בסוף שנת 2021 ותחילת 2022 מסתמנת תנודתיות בשווקים לאור התפתחות לחצים אינפלציוניים וחששות מהעלאת ריבית.

לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, וכן לא לאמוד ולכמת את התמשכות השלכותיו ועומקן ואת השפעתן העתידית על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, ולקוחות הבנק והבנק עצמו.

2.1.4. רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון זיו האפט (BDO) וסומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המשותפים של הבנק. משרד האפט את האפט אשר התמזג למשרד זיו האפט בשנת 2000 החל לכהן כרואה החשבון המבקר של הבנק בשנת 1921. משרד סומך חייקין החל לכהן כרואה החשבון של הבנק בשנת 1998. לעיתים, מוצא לנכון רואה החשבון המבקר לכלול שינוי מהנוסח האחד של חוות הדעת על-ידי הוספת פיסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים.

לעניין זה, רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור ה.25.ה. (ב) בדוחות הכספיים בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק. בחוות הדעת של רואי החשבון לשנת 2021 התווסף גילוי על עניין מפתח בביקורת - הפרשה להפסדי אשראי.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

החל מחודש מרץ 2020, התוצאות הכספיות הושפעו מהתפשטות נגיף הקורונה. בשנת 2021 חל שיפור בסביבה הכלכלית בישראל, זאת על רקע התחסנות חלקים נרחבים מהאוכלוסייה והסרת חלק ניכר מן המגבלות שהוטלו על-ידי הממשלה. הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2021 ב-4,914 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 2,056 מיליון ש"ח בשנת 2020. העלייה ברווח נבעה בעיקר מרישום הכנסות מהפסדי אשראי וכן מגידול בשיעור של כ-9.2% בסך הכנסות הבנק. תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2021 הסתכם ב-11.8%, בהשוואה ל-5.3% בשנת 2020.

טבלה 1-2: תמצית דוח רווח והפסד

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2020	2021	
	במיליוני ש"ח		
13.9%	10,260	11,684	הכנסות ריבית
31.0%	(1,463)	(1,917)	הוצאות ריבית
11.0%	8,797	9,767	הכנסות ריבית, נטו
(0.6%)	1,088	1,081	הכנסות מימון שאינן מריבית
9.7%	9,885	10,848	רווח מימוני, נטו*
(162.8%)	1,943	(1,220)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
52.0%	7,942	12,068	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
7.7%	3,291	3,544	עמלות והכנסות אחרות*
4.0%	7,501	7,803	הוצאות תפעוליות ואחרות
109.2%	3,732	7,809	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
86.0%	1,590	2,958	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
126.5%	2,142	4,851	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
390.0%	10	49	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
127.7%	2,152	4,900	רווח נקי מפעילות נמשכת
(100.0%)	(109)	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
			רווח נקי:
139.8%	2,043	4,900	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7.7%	13	14	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
139.0%	2,056	4,914	המיוחס לבעלי מניות הבנק
121.0%	5.3%	11.8%	תשואת הרווח הנקי

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2021 בסך של 934 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 915 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. לפרטים בדבר התפתחויות מהותיות בהכנסות והוצאות לפי רבעונים, ראה [פרק נספחים](#) לדוח ממשל תאגידי.

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים ורווח מממוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי בשערי חליפין ובמדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות מטבע-חוץ ומדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-2: הרכב הרווח המימוני, נטו

השנוי	לשנה שהסתיימה ביום	
	31.12.2020	31.12.2021
	במיליוני ש"ח	
13.9%	10,260	11,684
31.0%	(1,463)	(1,917)
11.0%	8,797	9,767
(0.6%)	1,088	1,081
9.7%	9,885	10,848
19.5%	169	202
755.7%	70	599
(105.9%)	85	(5)
(73.9%)	115	30
(45.8%)	24	13
81.2%	463	839
6.2%	9,422	10,009

בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:

הכנסות מממוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב

רווח מהשקעות במניות

התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים⁽¹⁾

הכנסות מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל וגידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים⁽²⁾

אחר

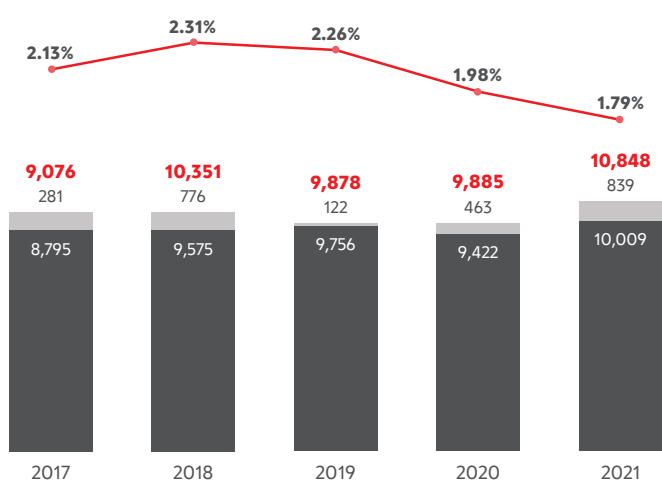
סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת

סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת⁽³⁾

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
 (2) בסעיף זה נכללו השפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים והשפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינן מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

(3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי. מזה בגין השפעות שינויים במדד: הכנסה בסך 405 מיליון ש"ח בשנת 2021 בהשוואה להוצאה בסך של 93 מיליון ש"ח בשנת 2020.

תרשים 2-2: רווח מימוני נטו

● סך הרווח המימוני המדווח ● השפעות שאינן מפעילות שוטפת
 ● הכנסות מימון מפעילות שוטפת — שינוי אחוזי

הרווח המימוני מפעילות שוטפת בשנת 2021 הסתכם בסך של 10,009 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 9,422 מיליון ש"ח בשנת 2020. העלייה נבעה מגידול בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. בנוסף, חלה עלייה בהיקפי האשראי לדיור והאשראי העסקי. מנגד, חל קיטון במרווחים הפיננסיים בעיקר בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית. בנוסף, חל קיטון בהכנסות מפעילות חדר עסקות, כאשר בשנת 2020 חלה עלייה בהיקף העסקות עקב התמודדויות בשוק בעקבות התפשטות נגיף קורונה.

סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בשנת 2021 בסך של 10,848 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 9,885 מיליון ש"ח בשנת 2020, עלייה בשיעור של כ-9.7%. העלייה נבעה מגידול ברווח מהשקעה במניות ואגרות-חוב. מנגד, חלה ירידה ברווח כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 2-3: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום			
31.12.2020		31.12.2021	
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה) ריבית	הכנסות (הוצאות) ריבית
במיליוני ש"ח/באחוזים			
2.28%	10,260	2.21%	11,684
(0.58%)	(1,463)	(0.65%)	(1,917)
1.70%	8,797	1.56%	9,767
1.95%		1.85%	
			הכנסות ריבית
			הוצאות ריבית
			הכנסות ריבית, נטו
			יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

בשנת 2021 חלה עלייה בהכנסות ובהוצאות ריבית לעומת שנת 2020 אשר נבעה מעלייה בהיקף הנכסים וההתחייבויות ומגידול בהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. העלייה קוזזה בשל קיטון בשיעורי הריביות עקב ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית. כמו-כן, חלה עלייה בהכנסות ריבית עקב גידול בהיקפי האשראי.

בשנת 2021 חלה ירידה ביחס בין הכנסות ריבית, נטו לבין יתרת נכסים נושאי ריבית לעומת שנת 2020 בשיעור של 0.1%, כאשר ירידה של 0.32% נובעת מגידול ביתרה הממוצעת של הנכסים נושאי ריבית, שנבע בעיקר מעלייה חדה בנכסים הנזילים עקב גידול במקורות מפקדונות הציבור. מנגד, חלה עלייה של 0.22% הנובעת מגידול בהכנסות ריבית, נטו, בעיקר עקב עלייה בהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. בנוסף, הושפעו הכנסות הריבית מגידול בחלקם של האשראי לדיור והאשראי העסקי בתמהיל האשראי. לפרטים נוספים ראה [פרק שיעורי הכנסות והוצאות ריבית](#) בדוח ממשל תאגידי להלן.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2021 בהכנסה בסך של כ-1,220 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה בסך של 1,943 מיליון ש"ח בשנת 2020. ההוצאה הפרטנית, נטו הסתכמה בשנת 2021 בהכנסה בסך של כ-472 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה בסך של כ-8 מיליון ש"ח בשנת 2020. הקיטון נובע הן מירידה בהוצאה הפרטנית ברוטו והן מגידול בהיקפי הריביות בתקופה.

ההוצאה הקבוצתית, נטו, הסתכמה להכנסה בסך של כ-748 מיליון ש"ח בשנת 2021, בהשוואה להוצאה בסך של כ-1,935 מיליון ש"ח בשנת 2020. הקיטון בהוצאה הקבוצתית נבע בעיקרו מהירידה הניכרת בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים וכן מהשיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים שהביאו לקיטון בשיעורי הפרשה הקבוצתית, ירידה במחיקות האוטומטיות ובהיקפי החובות הבעייתיים.

מנגד, חל גידול בהפרשה הקבוצתית עקב עלייה בהיקפי האשראי בכלל ובענפי הבינו והנדל"ן בפרט, אשר קיזז חלקית ירידה זו. למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור ראה [פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון](#) להלן. למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן ו**ביאור 29** בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 4-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.2020	31.12.2021	
במיליוני ש"ח		
928	553	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(920)	(1,025)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
8	(472)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
1,935	(748)	הוצאה (הכנסה), נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
1,943	(1,220)	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:		
1,181	(570)	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
317	(226)	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
448	(425)	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
(3)	1	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
1,943	(1,220)	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
ב-%		
שיעור הוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור:		
0.31%	(0.14%)	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.95%	(0.06%)	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***
0.64%	(0.37%)	שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.09%	(0.06%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
4.28%	(3.88%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בשנת 2021 ב-3,544 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,291 מיליון ש"ח בשנת 2020. **ההכנסות מעמלות תפעוליות** הסתכמו בשנת 2021 ב-3,355 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,155 מיליון ש"ח בשנת 2020. הגידול נבע ממרבית תחומי הפעילות בדגש על עלייה בשיעור של כ-21% בעמלות מעסקי מימון בעיקר בשל גידול בפעילות העסקית. העמלות מפעילות בניירות-ערך נותרו ברמה גבוהה, בדומה לשנת 2020, בשל מחזורי פעילות גבוהים בשוק ההון.

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2021 ב-189 מיליון ש"ח בהשוואה ל-136 מיליון ש"ח בשנת 2020. העלייה נבעה בעיקרה מרווחי הון ממכירת נכסי נדל"ן.

טבלה 5-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.2020	31.12.2021	
במיליוני ש"ח			
עמלות			
2.7%	772	793	דמי ניהול חשבונות
0.1%	803	804	פעילות בניירות-ערך
7.0%	257	275	כרטיסי אשראי, נטו
1.9%	216	220	טיפול באשראי
21.5%	508	617	עמלות מעסקי מימון
10.3%	261	288	הפרשי המרה
5.9%	338	358	עמלות אחרות
6.3%	3,155	3,355	סך-הכל עמלות תפעוליות
39.0%	136	189	סך-הכל אחרות
7.7%	3,291	3,544	סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2021 ב-7,803 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,501 מיליון ש"ח בשנת 2020.

טבלה 6-2: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.20	31.12.21	
במיליוני ש"ח			
13.0%	3,836	4,333	שכר
(3.2%)	1,377	1,333	אחזקה ופחת בניינים וציוד
(6.6%)	2,288	2,137	הוצאות אחרות
4.0%	7,501	7,803	סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2021 ב-4,333 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,836 מיליון ש"ח בשנת 2020. גידול בשיעור של 13.0%. הגידול בהוצאות השכר נבע מגידול בהוצאה למענק עקב העלייה בשיעורי התשואה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ומהכרה במענק מיוחד לרגל שנת ה-100 של הבנק. מנגד, נמשך הריסון בהוצאות השכר השוטפות עקב המשך תהליכי התייעלות והירידה בהיקף המשרות.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2021 ב-1,333 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,377 מיליון ש"ח בשנת 2020, ירידה בשיעור של כ-3.2% שנבעה בעיקרה מירידה בהוצאות האחזקה עקב צמצום שטחים.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2021 ב-2,137 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,288 מיליון ש"ח בשנת 2020. הירידה נבעה בעיקר מירידה בהוצאות משפטיות ובהפרשה בגין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים וכן מירידה בהוצאות בגין פנסיה עקב השפעת ירידת הריבית. מנגד חל גידול בהוצאות בגין עמלות סליקה עקב גידול בהיקפי הפעילות וגידול בהוצאות השיווק והפרסום, בין היתר, עקב השקת תוכנית הנאמנות "פועלים וונדר" למחזיקי כרטיסי האשראי של הבנק.

ההפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת הסתכמה בשנת 2021 בסך של 2,958 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,590 מיליון ש"ח בשנת 2020, גידול הנובע בעיקרו מעלייה ברווח לפני מס. שיעור המס האפקטיבי של הבנק בשנת 2021 הגיע ל-37.9% בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%. הפער בין שיעור המס האפקטיבי לסטטוטורי הושפע בעיקר מהפסדים בחברות בנות שלא נכלל בגינם מס נדחה, מסים בגין שנים קודמות ומהוצאות לא מוכרות אחרות.

חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מס הסתכם בשנת 2021 ברווח של 49 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 10 מיליון ש"ח בשנת 2020. עיקר הגידול נובע מהשקעות שבוצעו באמצעות פועלים אקוויטי (חברה בת בבעלות מלאה). לפרטים נוספים ראה [פרק חברות עיקריות](#) להלן. **חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות** הסתכם בשנת 2021 בחלקם בהפסד בסך של 14 מיליון ש"ח, בהשוואה לחלקם בהפסד בסך של 13 מיליון ש"ח בשנת 2020.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2021 בסך של 4,914 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,056 מיליון ש"ח בשנת 2020. **הרווח הנקי הבסיסי למניה, המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת, בת 1 ש"ח ערך נקוב** הסתכם בשנת 2021 ב-3.68 ש"ח, בהשוואה ל-1.62 ש"ח בשנת 2020.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 7-2: רווח כולל

לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.2020	31.12.2021	
במיליוני ש"ח		
2,043	4,900	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
13	14	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,056	4,914	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
		רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
369	(575)	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
(16)	-	(רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד, לרבות בגין מימוש פעילות
85	(314)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
438	(889)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
(96)	300	השפעת המס המתייחס
342	(589)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
1	-	בניכוי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
343	(589)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
2,385	4,311	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	14	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,399	4,325	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם בשנת 2021 בסך של 4,325 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,399 מיליון ש"ח בשנת 2020. הרווח הכולל הושפע בעיקרו מעלייה ברווח הנקי, אשר קוזזה בחלקה מירידה בהתאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה ושל התחייבויות בגין הטבות לעובדים בהשוואה לשנת 2020, בשל שינויים בשיעורי ההיוון בהשוואה לתקופה המקבילה והתאמות אחרות בגין אומדנים אקטואריים.

2.2.3. מערך טכנולוגיית המידע

טבלה 2-8: מערך טכנולוגיית המידע

סך-הכל	אחר	חומרה ⁽³⁾	תוכנה
במיליוני ש"ח			
תוספות לנכסים ⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2021:			
308	-	-	308
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
123	-	-	123
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
156	-	118	38
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾			
17	17	-	-
עלויות ציוד בניינים ומקרקים			
604	17	118	469
סך-הכל			
יתרות נכסים ⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2021:			
1,985	60	356	1,569
סך-הכל עלות מופחתת			
831	-	-	831
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2021:			
591	-	125	466
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
261	23	47	191
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
87	-	18	69
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
426	19	79	328
הוצאות בגין פחת והפחתות			
140	48	20	72
הוצאות אחרות			
1,505	90	289	1,126
סך-הכל הוצאות			
תוספות לנכסים ⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2020:			
305	-	-	305
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
117	-	-	117
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
131	-	95	36
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾			
30	30	-	-
עלויות ציוד בניינים ומקרקים			
583	30	95	458
סך-הכל			
יתרות נכסים ⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2020:			
1,830	58	346	1,426
סך-הכל עלות מופחתת			
741	-	-	741
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2020:			
547	-	115	432
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
255	16	45	194
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
86	-	18	68
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
420	18	82	320
הוצאות בגין פחת והפחתות			
150	⁽⁵⁾ 61	19	70
הוצאות אחרות			
1,458	95	279	1,084
סך-הכל הוצאות			

(1) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 24 מיליוני ש"ח (31.12.2020: 3 מיליוני ש"ח).

(2) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 228 מיליוני ש"ח (31.12.2020: 203 מיליוני ש"ח).

(3) לרבות תשתיות תקשורת.

(4) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.

(5) כוללות הוצאות שהוצאו על-ידי מערך טכנולוגיית המידע לרבות הוצאות שוטפות על שימוש בתקשורת וטלפוניה, דואר, שכר-דירה, מסים, חשמל וכדומה.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם ב-638.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-539.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020. העלייה נבעה בעיקר מגידול בפיקדונות הציבור אשר מקורו הוא האשראי במשק, וכן המדיניות המונוטרית שהגדילה את בסיס הכסף.

טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2020	31.12.2021	
במיליוני ש"ח			
18.4%	539,602	638,781	סך-כל הנכסים
16.8%	301,828	352,623	אשראי לציבור, נטו
36.5%	138,711	189,283	מזומנים ופיקדונות בבנקים
(1.1%)	71,885	71,105	ניירות-ערך
20.7%	435,217	525,072	פיקדונות הציבור
8.9%	23,490	25,582	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
7.2%	39,873	42,735	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

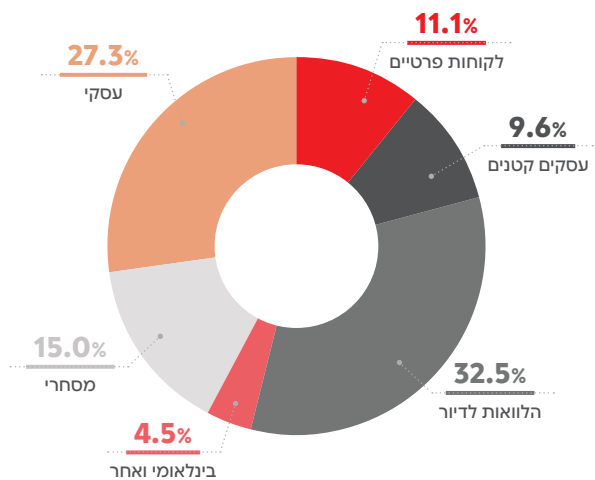
2.3.1. מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות גישת ההנהלה

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2020	31.12.2021	
במיליוני ש"ח			
5.1%	37,233	39,139	לקוחות פרטיים
8.1%	31,371	33,899	עסקים קטנים
16.1%	98,737	114,633	הלוואות לדיור
24.8%	42,290	52,758	מסחרי
23.3%	78,103	96,335	עסקי
11.4%	12,521	13,946	פעילות בינלאומית
21.6%	1,573	1,913	ניהול פיננסי
16.8%	301,828	352,623	סך-הכל

תרשים 2-3: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2021

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

חביונות בעייתיות טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.2020			31.12.2021			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
4,640	669	3,971	4,447	812	3,635	סיכון אשראי פגום
2,412	158	2,254	1,518	152	1,366	סיכון אשראי נחות ⁽²⁾
5,186	781	4,405	3,806	658	3,148	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
12,238	1,608	10,630	9,771	1,622	8,149	סך סיכון אשראי בעייתי*
9,754	1,460	8,294	7,926	1,458	6,468	סיכון אשראי בעייתי, נטו
728	-	728	679	-	679	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
(2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי, לרבות תרחישים וניתוחי רגישות שנבחנו, ראה [פרק סיכון אשראי](#), להלן.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2020	31.12.2021	
במיליוני ש"ח			
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים			
141.1%	828	1,996	אשראי תעודות
33.2%	52,213	69,533	ערבויות והתחייבויות אחרות**
(28.0%)	15,744	11,333	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק
(3.2%)	*42,927	41,534	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו**
27.2%	*76,846	97,741	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות

* סווג מחדש.

** כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-11,053 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות (ליום 31.12.20: 11,819 מיליוני ש"ח).

עיקר הגידול במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים בשנת 2021 נובע מעלייה בהיקפי הפעילות בכלל ועלייה בפעילות הנדל"ן בפרט. מסגרות כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2021 לסך של כ-11.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-15.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020. הקיטון נובע בעיקר מצמצום מסגרות כרטיסי האשראי כחלק מהיערכות הבנק ליישום החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל. לפרטים נוספים ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות (בעיקר זרות) ושאינן סחירות בפיזור נרחב. היקף ההשקעות בניירות הערך הסתכם ביום 31 בדצמבר 2021 בכ-71.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-71.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020, ירידה בשיעור של כ-1.1% שנבעה בעיקר ממכירה, נטו, של אגרות-חוב קונצרניות זרות שקוזה על-ידי הגידול בתיק המניות. תיק המניות הכולל של קבוצת הבנק הסתכם לסך של כ-3.7 מיליארד ש"ח, המשקף המשך מגמת גידול בהשקעות שהחלה בשנת 2020 ועלייה בשווי המניות. בשנת 2021 נרשמו הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב בסך של כ-202 מיליון ש"ח בהשוואה להכנסות בסך של כ-169 מיליון ש"ח בשנת 2020.

לעומת זאת, נרשמה ירידה בסך של כ-319 מיליון ש"ח בגין שינויים בשווי של אגרות-החוב, בהשוואה לעלייה בסך של כ-525 מיליון ש"ח בשנת 2020, אשר נזקפה לקרן הון וממוינת לרווח והפסד בעת מכירה. ירידה בשווי של אגרות-החוב הממשלתיות נמשכה גם בתחילת שנת 2022 והסתכמה נכון לסמוך מועד פרסום הדוחות בכ-0.9 מיליארד ש"ח (כ-0.6 מיליארד ש"ח לאחר מס), לאור עליית עקומי הריבית השקלית והדולרית. בשנת 2021 נרשם בגין תיק המניות של הבנק רווח בסך של כ-599 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של כ-70 מיליון ש"ח בשנת 2020.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:
טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		תיק למסחר		זמין למכירה		מוחזק לפדיון		
הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
55.3%	39,328	6.7%	4,774	48.3%	34,358	0.3%	196	אגרות-חוב ממשלת ישראל
28.5%	20,286	4.4%	3,161	24.1%	17,125	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.6%	1,159	-	2	1.6%	1,157	-	-	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
85.5%	60,773	11.2%	7,937	74.0%	52,640	0.3%	196	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.4%	312	-	-	-	-	0.4%	312	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
9.0%	6,370	1.4%	1,002	7.5%	5,368	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
9.4%	6,682	1.4%	1,002	7.5%	5,368	0.4%	312	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
5.1%	3,650	-	-	5.1%	3,650	-	-	מניות
100.0%	71,105	12.6%	8,939	86.7%	61,658	0.7%	508	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2020								
68.9%	49,549	8.64%	6,213	60.3%	43,335	-	1	אגרות-חוב ממשלת ישראל
12.8%	9,168	-	-	12.8%	9,168	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.9%	1,396	-	2	1.9%	1,394	-	-	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
84.0%	60,113	8.65%	6,215	75.0%	53,897	-	1	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.6%	425	-	-	-	-	0.6%	425	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
12.5%	8,962	-	-	12.5%	8,962	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
13.1%	9,387	-	-	12.5%	8,962	0.6%	425	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.3%	2,385	-	-	3.3%	2,385	-	-	מניות
100.0%	71,885	8.65%	6,215	90.8%	65,244	0.6%	426	סך-הכל ניירות-ערך

טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

31.12.20		31.12.21		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
7.2%	676	6.7%	447	כרייה וחציבה
12.8%	1,205	15.7%	1,050	תעשייה
4.3%	404	5.4%	359	אספקת חשמל ומים
5.3%	497	3.3%	222	מידע ותקשורת
58.4%	5,483	57.5%	3,843	בנקים ומוסדות פיננסיים
4.3%	406	0.6%	41	מסחר
3.6%	340	4.8%	318	תחבורה ואחסנה
4.0%	376	6.0%	402	ענפים אחרים
100.0%	9,387	100.0%	6,682	סה"כ מסחר

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 32](#) בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, ראה [ביאור 12](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

פיקדונות טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2020	31.12.21	
	במיליוני ש"ח		
20.7%	435,217	525,072	פיקדונות הציבור
76.0%	6,591	11,601	פיקדונות מבנקים
(1.2%)	761	752	פיקדונות הממשלה
21.4%	442,569	537,425	סך-הכל

יתרת הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה בסך של כ-537.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-442.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020. בשנת 2021 נמשכה מגמת הגידול המואץ ביתרת הפיקדונות אשר מקורו הוא בהתרחבות האשראי במשק וכן המדיניות המוניטרית שהגדילה את בסיס הכסף.

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2020	31.12.2021	
	במיליוני ש"ח		
19.1%	646,484	769,900	ניירות-ערך ⁽¹⁾
34.4%	76,500	102,810	נכסי קרנות נאמנות ⁽²⁾

- (1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.
(2) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

הגידול בהיקף ניירות-ערך של לקוחות קבוצת הבנק במהלך שנת 2021 הושפע בעיקרו מעליות בשווקים, מהעמקת הפעילות של לקוחות במוצרי קרנות נוספים ובקרנות חדשות נוספות.

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-25.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-23.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של כ-8.9% הגידול נבע בעיקר מהנפקת כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב בהיקף של כ-8.2 מיליארד ש"ח שקוזז על-ידי פירעונות בהיקף של כ-6.1 מיליארד ש"ח.

בחודש אוקטובר 2021, הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים בדרך של המרה כפויה למניות רגילות של הבנק, בהיקף של כ-3.2 מיליארד ש"ח.

בחודש דצמבר 2021 הנפיק הבנק אגרות-חוב בהיקף של כ-5.0 מיליארד ש"ח. הבנק בוחן הנפקה אפשרית של כתבי התחייבות נדחים ושל אגרות-חוב סמוך לאחר פרסום דוחות אלה. לפרטים נוספים ראה [פרק הלימות הון](#) להלן.

טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021		
הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר*	
במיליוני ש"ח				
10,029	11,651	9,580	11,211	כתבי התחייבות נדחים
11,826	11,839	14,371	14,371	אגרות-חוב
21,855	23,490	23,951	25,582	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

* כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הנסחרים ברצף המוסדי.

31.12.2020			31.12.2021			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
351,385	7,180	6,025	401,309	4,566	4,075	חוזי ריבית
322,152	7,703	6,894	356,848	7,263	6,282	חוזי מטבע
91,017	1,914	1,925	157,552	2,558	2,624	חוזים בגין מניות
407	45	46	198	3	3	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
764,961	*16,842	14,890	915,907	*14,390	12,984	סך-הכל

* מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 40 מיליוני ש"ח (31.12.2020: 38 מיליוני ש"ח) אשר נכללו במאזן בסעיף פיקדונות הציבור.

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021 הינו 1,336,452,973 ש"ח ע.ג. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 924,138 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר").
לפרטים בדבר ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה, ראה פרק "עניינים אחרים" בדוח ממשל תאגידי להלן.

דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות נוהל בנקאי תקין 331 לפיו, בין היתר, אלא אם התקבל אישור המפקח על הבנקים, לא יחולק דיבידנד כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל, או כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; וכן לא יחולק דיבידנד אלא אם התחזית הינה שבשנה הסמוכה לאחר החלוקה, יחס הון הבנק לנכסי סיכון לא יפחת מהיחס הנדרש לגבי הבנק.

לפרטים בדבר יעד הלימות ההון של הבנק ראה פרק הלימות הון להלן.

בכפוף לאמור לעיל, מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, בהתאם לאסטרטגיית הצמיחה של הבנק, כמפורט בהמשך.

על רקע הודעת הפיקוח על הבנקים מיום 29 במרץ 2020 והוראת שעה שקבע (ראה סעיף 2 לעניין הלימות הון להלן) בקשר עם התפשטות נגיף הקורונה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020, כי לאור אי הוודאות בתנאים המאקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראות ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

ביום 26 ביולי 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת השעה וביום 30 בספטמבר 2021 האריך המפקח על הבנקים את תוקף הוראת השעה עד ליום 31 בדצמבר 2021. בדברי ההסבר שפורסמו ציין המפקח על הבנקים, בין היתר, כי למרות התגברות התהליכים של יציאה ממשבר הקורונה, אי הוודאות והסיכון מחייבים המשך תכנון הון זהיר ושמרני וגישה זהירה ושמרנית בחלוקה. עוד ציין המפקח על הבנקים בדברי ההסבר, כי חלוקה בסכום הגבוה מ-30% מרווחי הבנק (בשנת 2020 ובשנת 2021) לא תיחשב כתכנון הון זהיר ושמרני, כי חלוקה כאמור אפשרית גם בעת שהוראת השעה בתוקף וכי הוא מצפה כי תאגיד בנקאי ימשיך לנצל את עודפי ההון והנזילות שמהם הוא הנהה לצורך הגדלת האשראי ותמיכה בפעילות הכלכלית של המשק ולא לצורך חלוקה, וודאי כאשר הבנק עושה שימוש בהקלה המאפשרת הפחתה של דרישת ההון.

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים, עדכון להוראת שעה לפיו החל מיום 1 בינואר 2022 פג תוקף הוראת השעה למעט הוראות ספציפיות (נושא חלוקת דיבידנד אינו כולל בהם). בדברי ההסבר נכתב שהפיקוח על הבנקים סבור בהקשר של החלטה על חלוקת דיבידנדים, שהתאגידים הבנקאיים צריכים לנהוג בזהירות, כאשר הם בוחנים את המודל העסקי שלהם, וכן להביא בחשבון כי עדיין קיימת רמה מסוימת של אי ודאות בשווקים, הנובעת בין היתר מהתפתחות מוטציות חדשות של הווירוס.

ביום 1 באוגוסט 2021 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך של 616.8 מיליון ש"ח, המהווה 30% מהרווח הנקי של הבנק בשנת 2020. כמו-כן, במועד אישור הדוחות הכספיים לרבעון השלישי אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד בשיעור של 30% מרווחי הרבעון השלישי של 2021 (סך של 362 מיליון ש"ח) בתוספת חלוקה של 500 מיליון ש"ח בגין הרווחים שנצברו במחצית הראשונה של שנת 2021, היינו סך חלוקה כולל של 862 מיליון ש"ח, ששולמו ביום 8 בדצמבר 2021.

שנת 2021 התאפיינה בצמיחה גבוהה של המשק הישראלי והתגברות משמעותית של הפעילות הכלכלית. סביבה כלכלית זו וביקושים גבוהים לאשראי מאפיינים גם את ראשית שנת 2022. הבנק נתן מענה לביקושי האשראי הגבוהים כאמור, בהתאם לאסטרטגיית הצמיחה ותאיבון הסיכון שהבנק הגדיר. על מנת לשרת את הגידול המשמעותי של תיק האשראי ושל נכסי הסיכון, הבנק הפנה במהלך השנה משאבי הון, לצד חלוקת דיבידנד כאמור לעיל.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

במועד אישור הדוחות הכספיים החליט דירקטוריון הבנק שלא להכריז על חלוקת דיבידנד נוסף מעבר לחלוקות שבוצעו כאמור. זאת, על-מנת לנצל את ההון הקיים למתן מענה להמשך ביקושי האשראי הגבוהים בסגמנטים השונים ותמיכה בפעילות הכלכלית, ובשים לב לאי וודאויות בשווקים הגלובליים ופרמטרים מקרו כלכליים, ולהשפעה האפשרית של אלו על הגידול בהיקף נכסי הסיכון ועל יחסי הלימות ההון, המינוף והנזילות (ראה [פרק הלימות](#) [הון ופרק סיכון אשראי](#) להלן).

להערכת הבנק, חזרה למתווה של חלוקות מרווחים שוטפים תתאפשר בעתיד בהתחשב, בין היתר, בקצב צמיחת תיק האשראי, תנאים מקרו כלכליים, ותוצאות הבנק, יחסי ההון הרגולטורים, הנחיות ועמדות רגולטוריות נוספות כפי שתהיינה ומבחינה על-פי דין.

טבלה 19-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד תשלום	מועד הכרזה	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
08.12.2021	15.11.2021	באגורות	במיליוני ש"ח
18.08.2021	01.08.2021	64.499	862.0
09.03.2020	02.02.2020	46.152	616.8
		*53.937	*720.0

* חלוקת יתרת ההחזקה של הבנק בישראל (כ-33%) כדיבידנד בעין. בגין כל מניה של הבנק חולקה כדיבידנד בעין כ-0.0494 מניה של ישראל. הדיבידנד למניה חושב בהתבסס על שווי מניות ישראל ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

2. הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות אלה מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנים 2020 ו-2021 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 20%-10%, בהתאמה.

יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך שמירה על יעדי הון שנקבעו. מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תוכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ביום 31 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה במסגרתה בוצעו התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה ("הוראת השעה"). בהתאם להוראת השעה נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9.0% (לעומת 10.0% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 12.5% (לעומת 13.5% לפני השינוי). תוקפה הראשוני של הוראת השעה היה למשך שישה חודשים והיא הוארכה (מספר פעמים) עד 31 בדצמבר 2021. ההקלה בדרישות ההון תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף הוראת השעה ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף הוראת השעה או יחסי ההון שחלו על הבנק טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. עוד נקבע כי בתקופה של ששת החודשים מתום תוקף הוראת השעה, הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3% מיחס ההון המזערי לא תחשב כחריגה מהוראת השעה. ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים, עדכון להוראת השעה. במסגרת העדכון, החל מיום 1 בינואר 2022 יפוג תוקף הוראת השעה. ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים דרישת ההון הנוספת בגין הלוואות לדיור תנווסף ליחס הון עצמי רובד 1 בלבד. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2021 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.21%-12.50%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2022 (תום הוראת השעה) 10.21%-13.50%, בהתאמה. ביום 31 במרץ 2020 החליט דירקטוריון הבנק, בין השאר על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), כמו גם הנחיות הוראת השעה, להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ל-9.5% לתקופת הוראת השעה. עם פקיעת הוראת השעה (1 בינואר 2022), עודכן היעד הפנימי של יחס הון עצמי רובד 1 לשיעור של 10.5%.

שינויים מהותיים בהון

פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רובד 2

בחודש יולי 2021, ביצעה הפועלים הנפקות פדיון מוקדם מלא של שטרי הון הנדחים סדרה 1 בהיקף של כ-1.2 מיליארד ש"ח. הסכום שנפדה לא הוכר בהון הפיקוחי החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021.

הנפקה של כתבי התחייבות עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש אוקטובר 2021, הנפיק הבנק בהנפקה פרטית בינלאומית למשקיעים מוסדיים כתבי התחייבות נדחים בהיקף של כ-3.2 מיליארד ש"ח בתמורה לערכם הנקוב. כתבי התחייבות כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה למניות רגילות של הבנק במקרה של ירידת יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מ-5.0%, או הודעה של הפיקוח על הבנקים שהמרה הינה הכרחית מכיוון שבלעדיה, לדעת הפיקוח על הבנקים, יגיע הבנק לנקודת אי-הקיימות, או החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות-ערך, שבלעדיה יגיע הבנק לנקודת אי-הקיימות, כפי שקבע הפיקוח על הבנקים. כתבי התחייבות נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין מספר 202. כתבי התחייבות הינם לתקופה של 10.25 שנים כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-5 שנים ממועד הנפקתם, בכפוף לקיומם של תנאים מסוימים. כתבי התחייבות הנדחים נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.255%, שתשולם בתשלומים חצי-שנתיים (מלבד התשלום הראשון שישולם לאחר כ-9 חודשים), אשר תעודכן לאחר 5 שנים ושלושה חודשים מיום הנפקתם, ככל שלא בוצע פדיון מוקדם, בהתאם לתשואה לפדיון של אג"ח ממשלת ארצות-הברית ל-5 שנים באותו מועד, בתוספת מרווח בשיעור של 2.155%. כוונת הבנק לעשות שימוש בסכום מקביל לתמורת ההנפקה למימון או מימון מחדש של "פרויקטים ירוקים זכאים" ("Eligible Green Projects") כפי שהוגדרו במסמכי ההנפקה.

הבנק בוחן אפשרות להנפקת כתבי התחייבות נדחים הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים סמוך לאחר פרסום דוחות אלה.

לפרטים נוספים בדבר התאמות פיקוחיות וניכויים ובדבר השפעות נוספות על הון והלימות הון, לרבות בגין הוראות שטרם הגיע מועד יישומן, ראה [ביאור 24](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 20-2: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
40,070	42,772	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
488	244	הון רובד 1 נוסף
40,558	43,016	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
10,221	12,490	הון רובד 2
50,779	55,506	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
321,149	363,588	סיכון אשראי ⁽²⁾
3,447	4,097	סיכונים שוק
23,166	22,595	סיכון תפעולי
347,762	390,280	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾
באחוזים		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.52%	10.96%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.66%	11.02%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.60%	14.22%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.24%	9.21%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
12.50%	12.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
10.24%	10.21%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה ⁽³⁾
13.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה ⁽³⁾

- (1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. לפרטים נוספים על השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות ראה [ביאור 24](#). בדוחות הכספיים.
- (2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 275 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021 ו-578 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020 בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים ממועד תחילתן.
- (3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עובר ליום 31 במרץ 2020 הינם 10.0% ו-13.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ועד לתום תוקף הוראת השעה ביום 31 בדצמבר 2021 (ראה בסעיף זה לעיל) הינם 9.0% ו-12.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה. הנתונים ליום 31 בדצמבר 2020 עודכנו לאור הבהרות הפיקוח על הבנקים כי דרישת ההון הנוספת בגין הלוואות לדיור תתווסף ליחס הון עצמי רובד 1 בלבד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תחילת יישום ההוראה מיום פרסומה. תוקפה של הוראת השעה הוארך עד 30 ביוני 2022, ולאחריה תמשיך ההקלה לחול עד 31 בדצמבר 2023, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף שיהיה ביום 30 ביוני 2022 או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה (6.0% כאמור), הנמוך מביניהם.

טבלה 2-21: יחס מינוף

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח		
בנתוני המאוחד		
40,558	43,016	הון רובד *1
597,837	713,511	סך החשיפות*
באחוזים		
6.78%	6.03%	יחס מינוף
5.50%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה**
6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה**

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [ביאור 24](#): בדוחות הכספיים). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2021, המוערכת בכ-0.03% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

** לפי חוזר הפיקוח על הבנקים יחס המינוף המזערי הינו 5.5% בתקופת הוראת השעה ולאחריה, תמשיך ההקלה לחול עד 31 בדצמבר 2023, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף שיהיה ביום 30 ביוני 2022 או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה (6.0% כאמור), הנמוך מביניהם.

הקיטון ביחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2021 נובע מגידול בחשיפות אשראי וכן מעלייה בנפח המאזן בעקבות גידול בפיקדונות הציבור, ובפרט בפיקדונות מוסדיים, ומנגד עלייה במזומנים ופיקדונות בבנקים כתוצאה מהרחבה המוניטרית שביצע בנק ישראל בתקופת קודמות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 2.5 ובביאור 28 בדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח											
10,848	481	10,367	-	3,141	109	1,323	829	2,022	45	2,898	רווח מימוני, נטו
3,544	38	3,506	244	112	101	501	290	895	152	1,211	עמלות והכנסות אחרות
14,392	519	13,873	244	3,253	210	1,824	1,119	2,917	197	4,109	סך הכנסות
(1,220)	25	(1,245)	-	-	(1)	(457)	(184)	48	-	(651)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,803	556	7,247	132	403	143	587	403	1,836	181	3,562	הוצאות תפעוליות ואחרות
7,809	(62)	7,871	112	2,850	68	1,694	900	1,033	16	1,198	רווח (הפסד) לפני מסים
2,958	79	2,879	43	983	24	655	346	383	6	439	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
4,914	(138)	5,052	69	1,927	44	1,039	554	650	10	759	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
357,729	15,630	342,099	-	-	4,164	89,436	38,269	60,258	786	149,186	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
525,072	20,506	504,566	-	-	101,287	84,106	33,579	94,920	33,897	156,777	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל הלוואות לדיור בסך של 20.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 2-22 תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020											
סך-הכל	פעילות חו"ל* פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח											
9,885	452	9,433	1	2,239	117	1,186	769	2,028	76	3,017	רווח מימוני, נטו
3,291	35	3,256	183	121	91	416	271	818	146	1,210	עמלות והכנסות אחרות
13,176	487	12,689	184	2,360	208	1,602	1,040	2,846	222	4,227	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
1,943	129	1,814	-	(3)	4	338	108	602	2	763	הוצאות תפעוליות ואחרות
7,501	615	6,886	187	352	165	503	365	1,686	171	3,457	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
3,732	(257)	3,989	(3)	2,011	39	761	567	558	49	7	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,590	(25)	1,615	13	799	20	315	234	213	18	3	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
2,152	(232)	2,384	(16)	1,222	19	446	333	345	31	4	הפסד מפעילות מופסקת
(109)	-	(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,056	(228)	2,284	(125)	1,231	19	446	333	345	31	4	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
307,973	14,061	293,912	-	-	3,935	*71,325	30,866	*54,407	626	132,753	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
435,217	18,197	417,020	-	-	64,109	56,036	27,540	79,370	33,941	156,024	

* סווג מחדש.

(1) כולל הלוואות לדיוור בסך של 17.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי בית בשנת 2021 הסתכם ב-759 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מהכרה בהכנסות מהפסדי אשראי בהשוואה להוצאות בגין הפסדי האשראי בתקופה המקבילה אשתקד, וקוזז על-ידי ירידה ברווח המימוני, נטו וכן מעלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2021 הסתכם ב-2,898 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,017 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית. מנגד, חלה עלייה כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי לדיור ומהמשך העלייה במרווח הממוצע באשראי זה. בשנת 2021 נרשמו הכנסות מהפסדי אשראי בסך של כ-651 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של כ-763 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע ברובו מירידה בהפרשה הקבוצתית לרבות בגין הלוואות לדיור, לאור השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים והמשך הירידה בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים שהביא לקיטון בשיעורי ההפרשה הקבוצתית. זאת, בנוסף להמשך מגמת הירידה במחיקות האוטומטיות וכן לירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-3,562 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,457 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-149.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-132.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. גידול ביתרות האשראי נובע מעלייה בסך של כ-15.5 מיליארד ש"ח ביתרות האשראי לדיור ומעלייה של כ-0.9 מיליארד ש"ח ביתרות האשראי הצרכני. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-156.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-156.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הבנקאות הפרטית בשנת 2021 הסתכם ב-10 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-31 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו וכן מעלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2021 הסתכם ב-45 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-76 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-181 מיליון ש"ח בהשוואה ל-171 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-0.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-0.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-33.9 מיליארד ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2020.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים קטנים וזעירים בשנת 2021 הסתכם ב-650 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-345 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע ברובו מירידה בהוצאות הפסדי האשראי בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ומעלייה בעמלות ובהכנסות האחרות. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2021 הסתכמו ב-895 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-818 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מעסקי מימון, עמלות הפרשי המרה ועמלות כרטיסי אשראי.

הוצאות הפסדי האשראי בשנת 2021 הסתכמו ב-48 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-602 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע ברובו מירידה בהפרשה הקבוצתית, לאור השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים, שהביא לקיטון בשיעורי ההפרשה הקבוצתית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-1,836 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,686 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-60.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-54.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-94.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-79.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע בעיקר בשל התרחבות האשראי במשק וכן המדיניות המוניטרית שהגדילה את בסיס הכסף.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים בינוניים בשנת 2021 הסתכם ב-554 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-333 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מהכרה בהכנסות מהפסדי אשראי בהשוואה להוצאות בגין הפסדי האשראי בתקופה המקבילה אשתקד וכן מעלייה ברווח המימוני, נטו. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2021 הסתכם ב-829 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-769 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות האשראי והפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2021 הסתכמו ב-290 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-271 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מעסקי מימון ועמלות משוק ההון, שקוזזה בחלקה על-ידי ירידה בעמלות טיפול באשראי.

בשנת 2021 נרשמו הכנסות מהפסדי אשראי בסך של כ-184 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של כ-108 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע ברובו מירידה בהפרשה הקבוצתית לאור השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים, שהביא לקיטון בשיעורי ההפרשה הקבוצתית וכן מירידה בהפרשה הקבוצתית בגין חובות בעייתיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-403 מיליון ש"ח בהשוואה ל-365 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-38.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-30.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. גידול בשיעור של כ-24% הנובע מצמיחה בהיקפי הפעילות.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-33.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-27.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע בעיקר בשל התרחבות האשראי במשק וכן המדיניות המוניטרית שהגדילה את בסיס הכסף.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים גדולים בשנת 2021 הסתכם ב-1,039 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-446 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מהכרה בהכנסות מהפסדי אשראי בהשוואה להוצאות בגין הפסדי האשראי בתקופה המקבילה אשתקד וכן מעלייה ברווח המימוני, נטו. גידול זה קוזז על-ידי עלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2021 הסתכם ב-1,323 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,186 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות האשראי והפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2021 הסתכמו ב-501 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-416 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון ועמלות טיפול באשראי.

בשנת 2021 נרשמו הכנסות מהפסדי אשראי בסך של כ-457 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 338 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע מקיטון בהפרשה הקבוצתית וכן מירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-587 מיליון ש"ח בהשוואה ל-503 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-89.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-71.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע מעלייה בהיקפי הפעילות של כלל ענפי המשק ובפרט בענפי הנדל"ן.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-84.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-56.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע בעיקר בשל התרחבות האשראי במשק והמדיניות המוניטרית שהגדילה את בסיס הכסף וכן בשל הנפקות ראשוניות, שתרמו להגדלת יתרות הפיקדונות של החברות.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר גופים מוסדיים בשנת 2021 הסתכם ב-44 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-19 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מירידה בהוצאות תפעוליות ואחרות קוזז על-ידי ירידה ברווח המימוני, נטו.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2021 הסתכמו ב-101 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-91 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות משוק ההון.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2021 הסתכם ב-109 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-117 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה בהכנסות מפעילות חדר עסקות כתוצאה מקיטון בהיקף העסקות ביחס לתקופה המקבילה אשר הושפעה מתנודתיות שחלה בשווקים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-143 מיליון ש"ח בהשוואה ל-165 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מהפסקת מתן שירותי משמרת וברוקראז' וצמצום פעילותה של חברה בת שפעלה בתחום זה. קיטון זה קוזז על-ידי עלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-4.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-3.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-101.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-64.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע בעיקר בשל התרחבות האשראי במשק וכן המדיניות המוניטרית שהגדילה את בסיס הכסף.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי בשנת 2021 הסתכם ב-1,927 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,231 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2021 הסתכם ב-3,141 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,239 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווחים מהשקעה במניות ומעלייה בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. מנגד, חל קיטון בהכנסות מפעילות חדר עסקות, כאשר בתקופה המקבילה אשתקד חלה עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות בשוק בעקבות התפשטות נגיף קורונה. כמו-כן, חל קיטון ברווחים כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בשנת 2021 הסתכם ב-69 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 125 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר בשנת 2021 הסתכם בסך של 69 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד מפעילות נמשכת בסך של 16 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מירידה בהוצאות המשפטיות והוצאות בגין שיערוך ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, וכן מגידול ברווחי הון ממכירת נכסי נדל"ן.

כמו-כן, מגזר אחר כולל בשנה הקודמת, הפסד המיוחס לפעילות מופסקת בסך של כ-109 מיליון ש"ח אשר נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבידנד בעין לבעלי המניות בחודש מרץ 2020.

מגזר הפעילות הבינלאומית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2021 הסתכם ב-138 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 228 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מהוצאות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בתקופה המקבילה אשתקד ומירידה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה. בנוסף, חל קיטון בהוצאות הפסדי האשראי.

להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-107 מיליון ש"ח בשנת 2021 בהשוואה להפסד של כ-27 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מגידול בפעילות ומירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-207 מיליון ש"ח בשנת 2021 בהשוואה להפסד בסך של כ-210 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. תוצאות הפעילות בשוויץ הושפעו מהליכי הסגירה והוצאות משפטיות בקשר עם סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-15.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-14.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-15.3 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-13.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-13.0 מיליארד ש"ח, מתוכם סך של כ-5.5 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-11.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020, מתוכם סך של כ-5.0 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 בבנק פוזיטיף בתורכיה הסתכם בכ-0.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-0.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-20.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-18.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020, מרביתם מקורם בסניף ניו-יורק. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-9.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-11.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-10.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות ושייכותם ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לקבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. לפרטים בדבר הקריטריונים השונים לסיווג ולכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			סך-הכל
				מסחרי	עסקי ⁽¹⁾	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
10,848	-	3,157	431	1,614	1,224	1,160	1,290	1,972	רווח מימוני, נטו
3,544	232	140	32	594	446	54	570	1,476	עמלות והכנסות אחרות
14,392	232	3,297	463	2,208	1,670	1,214	1,860	3,448	סך ההכנסות
(1,220)	-	(3)	25	(564)	30	(226)	(79)	(403)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,803	127	480	530	700	558	390	1,292	3,726	הוצאות תפעוליות ואחרות
7,809	105	2,820	(92)	2,072	1,082	1,050	647	125	רווח (הפסד) לפני מסים
2,958	48	981	73	783	410	382	235	46	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
4,914	57	1,895	(158)	1,289	672	668	412	79	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
352,623	-	1,913	13,946	96,335	52,758	114,633	33,899	39,139	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
525,072	-	78,123	20,277	85,304	49,442	-	66,102	225,824	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-8,532 מיליוני ש"ח.
- (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות שאינן משויכות לפעילות הליבה של הבנק, לרבות רווחים ממכירת נדל"ן ופעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים		
במיליוני ש"ח									
9,885	10	2,202	408	1,539	1,110	993	1,368	2,255	רווח מימוני, נטו
3,291	169	120	52	519	392	57	550	1,432	עמלות והכנסות אחרות
13,176	179	2,322	460	2,058	1,502	1,050	1,918	3,687	סך ההכנסות
1,943	-	3	129	295	297	317	397	505	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,501	186	436	622	620	495	303	1,232	3,607	הוצאות תפעוליות ואחרות
3,732	(7)	1,883	(291)	1,143	710	430	289	(425)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,590	21	752	(37)	451	281	160	107	(145)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,152	(28)	1,141	(254)	692	429	270	182	(280)	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד נקי מפעילות מופסקת
2,056	(137)	1,150	(250)	692	429	270	182	(280)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
301,828	-	1,573	12,521	78,103	42,290	98,737	31,371	37,233	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
435,217	-	47,243	17,701	59,981	35,499	-	56,303	218,490	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-5,818 מיליוני ש"ח.
 (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות שאינן משויכות לפעילות הליבה של הבנק, לרבות רווחים ממכירת נדל"ן ופעילויות בהיקפים זניחים של קבוצות הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה [פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#) בדוח ממשל תאגידי.

2.6. חברות עיקריות

2.6.1. חברות בישראל

קבוצת פועלים אקוויטי

קבוצת פועלים אקוויטי (לשעבר: "פועלים שוקי הון"), המהווה את זרוע ההשקעות הראליות של הבנק ומוחזקת בבעלות מלאה, פועלת בשני תחומים עיקריים:

- השקעות ישירות בחברות בהון ומעין הון (מזנין) וכן השקעה וייזום קרנות השקעה פרטיות. מדיניות ההשקעות בפועלים אקוויטי מותאמת למגבלות חוק הבנקאות (רישוי) ולפיכך כוללת, בין היתר, החזקות מיעוט בלבד (עד 20% מכל אחד מאמצעי השליטה). פועלים אקוויטי מבצעת את ההשקעות במגוון סקטורים בחברות ריאליות ובחברות טכנולוגיות בישראל ובחו"ל.
 - פעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל, אשר במסגרת פעילות זו, פועלים אקוויטי מעמידה מגוון שירותים הכוללים: ייעוץ פיננסי ואסטרטגי למיזוגים ורכישות וליווי חברות בהשקעות שונות בארץ ובחו"ל.
 - בנוסף, פועלים אקוויטי מחזיקה בפועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ (חברה ציבורית, שיעור ההחזקה כ-27.31%), העוסקת במתן שירותי ייעוץ, חיתום וניהול הנפקות ציבוריות בישראל ובגיוסי הון בדרך של הנפקות פרטיות.
- במהלך שנת 2021 המשיך הבנק להגדיל את היקף ההשקעות המבוצעות בפועלים אקוויטי, ובכוונתו לפעול להמשך יישום האסטרטגיה בתחום, בכפוף לתנאי השוק, במסגרת מתווה השקעות רב שנתי עד לשנת 2025 אשר אושר בדירקטוריון הבנק.
- יתרת ההשקעות של פועלים אקוויטי ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה בסך של כ-2.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020 וכ-1.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019.
- בנוסף, קיימת התחייבות להשקעה בסך של כ-0.8 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2021, בדומה ליתרת ההתחייבות ליום 31 בדצמבר 2020 ובהשוואה לסך של כ-0.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

תרומת פועלים אקוויטי לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2021 הסתכמה ברווח בסך של כ-268 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של כ-45 מיליון ש"ח בשנת 2020. הגידול ברווח נובע בעיקרו מרווח משערוך מניות לאור אינדיקציות לעליית שווי הנובעות מגיוסים ועסקות שבוצעו במניות החברות בין בעלי מניות קיימים לחדשים, במחירים גבוהים מעלות ההשקעה. בנוסף, חל גידול ברווח ממימוש השקעות ובחלק החברה ברווחי חברות כלולות. תשואת הרווח הנקי להשקעה של קבוצת פועלים אקוויטי הסתכמה בשנת 2021 ב-13.6% בחישוב שנתי, בהשוואה ל-3.6% בשנת 2020. השקעת הבנק בפועלים אקוויטי הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2021 ב-2.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-1.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020 ול-1.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019.

2.6.2. חברות מחוץ לישראל

Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

חברה בת (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשוויץ, שעסקה בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ. למועד הנכחי לא נותרו חשבונות לקוחות בשלוחה. הבנק פועל להחזרת הרישיון הבנקאי.

ההפסד בשנת 2021 של הפועלים שוויץ הסתכם בסך של 56 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה להפסד בסך של 51 מיליון פרנק שוויצרי בשנת 2020. תוצאות הפעילות בשוויץ הושפעו מהליכי הסגירה והוצאות משפטיות בקשר עם סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, המוחזק בשיעור של 69.83% על-ידי הבנק והפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. במסגרת התוכנית האסטרטגית, הבנק פועל למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. במקביל, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף. בחודש פברואר 2021 התקשר הבנק, יחד עם בעל מניות המיעוט, בהסכם למכירת מלוא החזקות הצדדים (100%) בבנק פוזיטיף לרוכש. לאחר שהרוכש לא עמד בהתחייבויותיו ובמועדים שנקבעו להשלמת העסקה על רקע קשיי מימון, הודיעו הבנק ובעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף לרוכש ביום 29 בספטמבר 2021 על ביטול ההסכם וסיום עסקה ועל כך שהם שומרים על זכויותיהם לפיצויים כנגדו בשל הפרותיו. בעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף, לו קיימות טענות כנגד הבנק בנוגע להשפעה לכאורה של הבנק על ניהול בנק פוזיטיף, ואשר עליהן התחייב לוותר בכפוף להשלמת עסקת המכירה (שבוטלה ולא הושלמה כאמור), פתח בהליכים משפטיים (בעצמו ועל-ידי דירקטורים מטעמו) כנגד בנק פוזיטיף במטרה לבטל החלטות שקיבלה האסיפה הכללית של בנק פוזיטיף. בשימוע שנערך בדצמבר 2021, מינה בית-המשפט מומחה מטעמו לבדוק את ההחלטות. שימוע נוסף צפוי במרץ 2022. על רקע זה חתם הבנק ביום 31 בינואר 2022 הסכם עם בעל מניות המיעוט לפיו ירכוש הבנק את החזקות בעל מניות המיעוט (30.17%) בתמורה לסך של 5 מיליון דולר, כך שהבנק יחזיק 100% מהון המניות של בנק פוזיטיף והצדדים יוותרו הדדית על טענות הצד האחד כלפי האחר ובעל מניות המיעוט יפסיק את ההליכים המשפטיים בהם נקט. להערכת הבנק, ההתקשרות בהסכם תסייע לבנק לממש את מהלך היציאה מהפעילות בתורכיה ותתרום להמשך ניהולו התקין של בנק פוזיטיף עד להשלמת המהלך. ביום 2 במרץ 2022 התקבלו האישורים הרגולטוריים הדרושים לעסקה ולא דרושים אישורים רגולטוריים נוספים להשלמתה. אין ודאות שהעסקה תושלם.

לפרטים בדבר הנחיות בנק ישראל להגדלת שיעורי השקלול של נכסי הסיכון וניכוי מסגרת קווי האשראי מההון הפיקוחי, ראה [ביאור 24.יא](#). בדוחות הכספיים. יתרת האשראי לציבור של בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-967 מיליון לירות תורכיות (כ-225 מיליון ש"ח), בהשוואה ליתרה בסך של 700 מיליון לירות תורכיות (כ-302 מיליון ש"ח) בסוף שנת 2020. העלייה ביתרות (במונחי לירות תורכיות) נובעת בעיקר משחיקת הלירה התורכית ביחס לדולר ולירו, בהן נקובות עיקר יתרות האשראי בפוזיטיף.

התוצאות העסקיות של קבוצת בנק פוזיטיף בשנת 2021 הסתכמו ברווח של כ-3 מיליון לירות תורכיות לעומת הפסד בסך של כ-36 מיליון לירות תורכיות בשנת 2020. תוצאותיה הכספיות של קבוצת בנק פוזיטיף בש"ח, אשר מושפעים בעיקר מהפיחות בלירה התורכית בשנת 2021 הסתכמו להפסד בסך של כ-33 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של כ-30 מיליון ש"ח בשנת 2020.

סך השקעת הבנק בבנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2021 בהון ובאמצעים אחרים, לאחר הכרה בהפסד מירידת-ערך, הסתכמה ב-91 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-99 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020.

לפרטים אודות חברות נוספות ומידע נוסף הנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית](#) בפרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה, בדוח ממשל תאגידי.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק ב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021" להלן "דוח על הסיכונים".

3.1 תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד גנדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי.

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

מבנה וארגון מערך הסיכונים המופיעים בפרק זה רלוונטיים לכל סוגי הסיכונים ולכל היחידות בבנק, בהמשך של פרק זה יופיעו התייחסויות נוספות, לפי העניין, לכל סוג סיכון בנפרד. מידע נוסף ניתן למצוא ב"דוח על הסיכונים".

3.1.1 ממשל הסיכונים ואופן ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המותווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים. בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה. סיכונים, ככל שישנם, במוצרים או בתהליכים חדשים, מזוהים באמצעות הליך סדור, על-פי המדיניות להשקת מוצרים ותהליכים חדשים. מודלים המשמשים לאמידת הסיכונים נבחנים טרם יישומם וכן מדי תקופה על-פי מדיניות תיקוף המודלים בבנק.

תפיסת הבקרה ביחס לכל הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים בבנק היא של זיהוי ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות תיאבון הסיכון ובמגבלות נוספות שנקבעו בנהלים השונים, בשלושה מעגלי בקרה:

1. מעגל בקרה ראשון הכולל את היחידות העסקיות בחטיבות, לרבות חטיבות תמיכה ותפעול, שהם יוצרי/נוטלי הסיכונים, ואת יחידות הבקרה הפנימיות בחטיבות המספקות בקרה פנימית על יוצרי/נוטלי הסיכונים. הנהלת הקווים העסקיים נושאת באחריות הראשונית לניהול הסיכונים על בסיס שוטף ומטרתה לנהל את הסיכונים תוך חתירה להשגת המטרות האסטרטגיות והיעדים העסקיים, במסגרת תיאבון הסיכון שנקבע ובהתאם לנהלי הסיכון ולהוראות הרגולטוריות. הבקרת במעגל הראשון מעוגנות בנהלי העבודה;
2. מעגל בקרה שני הכולל את יחידות הבקרה בחטיבה לניהול סיכונים שהינה בלתי תלויה בחטיבות העסקיות. מעגל זה אחראי גם על הצגת תמונה כוללת של הסיכונים, גיבוש המתודולוגיות לאמידת הסיכונים ולהקצאת ההון הכלכלית, אמידת סיכון בלתי תלויה, ניתוח מידת ההלימה של המוצרים והפעילויות למסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון שהוגדרה על-ידי הדירקטוריון ותיקוף מודלים. במעגל השני פונקציות בקרה עצמאיות נוספות, כגון: חשבונות וייעוץ משפטי;
3. מעגל בקרה שלישי הכולל את מערך הביקורת הפנימית שפועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי. מטרתה, בין היתר, לסייע לארגון להשיג את מטרותיו באמצעות פיקוח ווידוא יישום של הנחיות הנהלה והדירקטוריון, והמלצות להפחתת סיכונים על-ידי שיפור בקרות.

דירקטוריון הבנק אחראי להתווית אסטרטגיית ניהול הסיכונים הכוללת ולפיקוח על מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הוועדה לניהול ובקרת סיכונים. עיקר תפקידי הדירקטוריון בנושא ניהול הסיכונים:

- קביעת מסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון של הקבוצה;
- אישור מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים;
- אישור מסגרת תפיסת הבקרה בקבוצה ווידוא כי היא עונה על צרכי ניהול הסיכונים;
- הנחיית הנהלה הבכירה בדבר ניהול הסיכונים באופן ברור, על בסיס המלצות צוות הנהלה לניהול הסיכונים בראשות המנכ"ל, ווידוא כי הנהלה הבכירה נוקטת את הפעילויות הדרושות לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרת הסיכונים;
- אישור המתודולוגיות לאמידת הסיכונים, לבקרתם ולהקצאת ההון הכלכלית בגינם;
- פיקוח ובקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה, בחינת פרופיל הסיכונים בפועל לרבות ברמת הקבוצה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים.

ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים - ייעודה להמליץ ולסייע למליאת הדירקטוריון בהתוויות מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים, בחינת פרופיל הסיכונים של הבנק, קיום בקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, וזאת על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים. הוועדה לניהול ובקרת סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון מקבלות דיווח על הסיכונים וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון.

תת הוועדה לניהול סיכונים ארצות-הברית - ייעודה פיקוח על מדיניות ניהול הסיכונים בפעילות הבנק בארצות-הברית. תת הוועדה בוחנת את מדיניות ניהול הסיכונים של פעילות הבנק בארצות-הברית ומוודאת שפעילות הבנק בארצות-הברית מתבצעת במסגרת מדיניות ניהול הסיכונים שנקבעה.

ועדות דירקטוריון נוספות עוסקות בנושאים הקשורים לניהול הסיכונים ובהן בעיקר ועדת הביקורת, ועדת המעקב אחר יישום הסדרים עם הרשויות האמריקאיות והוועדה לממשל תאגידי ומחזיקי עניין.

הנהלת הבנק, לרבות הנהלות החטיבות, אחראית לגיבוש, הטמעה ויישום של מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הצוותים הפועלים מטעמה. עיקר תפקידי הנהלה בנושא ניהול הסיכונים:

- עיצוב מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, לרבות מסגרות סיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים, והגשתה לאישור הדירקטוריון;
- מיסוד של נהלים ומסגרות סיכון התואמים למדיניות, שיטות עבודה נאותות לאמידת הסיכון ותהליכי קבלת החלטות מבוססי ניתוח תשואה/תועלת עסקית למול סיכון וקבלת דיווחים מתאימים תוך וידוא ציות ליעדי המדיניות לניהול הסיכונים;
- וידוא קיומו של תהליך פנימי להערכת ההון ולקביעת יעדי הון העולים בקנה אחד עם פרופיל הסיכונים של התאגיד ועם סביבת הבקרה שלו;
- וידוא קיומם של משאבים נאותים לניהול הסיכונים בבנק לרבות מסגרת בקרות פנימיות וקיום מערכות בקרה ודיווח עצמאיות, יעילות ומקיפות בדבר הסיכונים.

צוות הנהלה לניהול סיכונים וצוות בראשות המנכ"ל - אחראי לעיצוב המדיניות לניהול הסיכון בבנק, מסגרות הסיכון ונהלי הדיווח והבקרה, וכן על בחינת פרופיל הסיכון הכולל של הבנק וההשפעה ההדדית בין סוגי וגורמי הסיכון השונים.

צוותי הנהלה נוספים פועלים בתחומי הסיכון הייעודיים במסגרת המדיניות ובמגבלות הסיכון שנקבעו על-ידי הדירקטוריון וועדותיו. כמו-כן הוגדרו צוותים המתכנסים בהתקיים תנאים מסוימים ובהם צוות משברים פיננסיים וצוות חירום בנקאי.

מנהל הסיכונים הראשי (CRO) וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים הינו ד"ר א. בכר. הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר צ. כהן, והממונה על החטיבה הקמעונאית הגב' ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי.

הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

החטיבה לניהול סיכונים - פעילויות החטיבה ותחומי אחריותה תואמים את האמור בהוראת ניהול בנקאי תקין 310. יעדיה העיקריים של החטיבה הם: הטמעת תרבות ניהול וניטור סיכונים מתקדמת בקבוצת הבנק, שתתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל במטרה להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון, הגדרת מדיניות ניהול סיכונים וציות ברמת הקבוצה, התואמת את מטרות הקבוצה ואת דרישות ועדת באזל והרגולציה הרלוונטית וכן בחינה וניטור של פרופיל הסיכונים הכולל בבנק והתאמתו לתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. לשם כך החטיבה מפתחת ומיישמת מתודולוגיות ומודלים כוללים וכמותיים להערכת סיכונים, המשמשים בין היתר לחישוב הון כלכלי.

החטיבה מוודאת את קיומם ואיכותם של התהליכים המרכזיים לניהול הסיכונים בקבוצה: זיהוי ואמידה של הסיכונים, קביעת קיבולת הסיכון ותיאבון הסיכון, קביעת מנגנוני בקרה, ניטור הסיכונים ודיווח. החטיבה מובילה ומרכזת את תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי שנתי להערכת כמות ההון הנדרשת בשים לב לסיכונים) ושותפה בניהול ההון. החטיבה מורכבת מארבע יחידות ובראשן מנהל החטיבה במעמד חבר הנהלה: (1) יחידת ניהול סיכונים אשראי (2) יחידת ניהול סיכונים תפעוליים וסיכונים שוק (3) יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך ו-(4) יחידת אינטגרציית סיכונים.

ככלל, דוחי החטיבה לניהול סיכונים מוגשים לדיון בוועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים מוגשים גם למליאה כדיווח בכתב או לדיון, לפי העניין. בהתאם למדיניות הבנק, מערך הדיווח על הסיכונים נקבע באופן שיאפשר תקשורת אפקטיבית הן לרוחב הקבוצה והן במעלה שרשרת הניהול. מטרת הדיווחים הינה הצפת סוגיות טעונות או חולשות בעלות פוטנציאל לסיכון והם מתבצעים הן ברמה הפרטנית והן ברמה הצבורה כלפי מעלה של כלל הקבוצה. מערך הדיווחים כולל הצגה של חולשות או מגבלות באומדני הסיכון, וכן הנחות משמעותיות שהאומדנים מבוססים עליהן וכולל דיווחים שוטפים ודיווחי אד-הוק על-פי הצורך.

כמו-כן מפעילה החטיבה לניהול סיכונים מספר צוותים בראשות מנהל הסיכונים הראשי:

צוות הנהלה היגוי מדיניות אשראי - הצוות מגבש את מדיניות האשראי של הבנק.

צוות הנהלה בקרת אשראי - הצוות דן בדוחות בקרת אשראי שנערכו ללוויים הגדולים בבנק ולמדגמים מבוססי סיכון על כלל תיקי האשראי של הבנק ובוחן את מהימנות דירוג האשראי, נאותות הסיווג וההפרשות בקבוצה.

צוות הנהלה לטיפול בסיווג חובות וקביעת הפרשה להפסדי אשראי - הצוות עוסק בגיבוש המתודולוגיה להפרשה קבוצתית, גיבוש מדיניות ביצוע סיווגים והפרשות פרטניות, סיווג אשראי וקביעת הפרשות פרטניות להפסדי אשראי בכפוף למדרג הסמכויות.

צוות ניהול סיכון מודל - הצוות מגבש את המסגרת לממשל סיכון מודל, מנהל את סיכון המודל במסגרת תאבון הסיכון ומוודא הלימה עם מדיניות וממשל מודלים. הצוות מתקף מודלים המנוהלים הן בקו ראשון והן בקו שני.

צוותים נוספים כוללים צוות תיעוד השקעות רגולטוריות, צוות הנהלה לניהול הסיכון הציותי-משפטי, Risk Management Committee - New York.

להרחבה בנושא ניהול הסיכונים ראה פירוטים נוספים בפרק זה [וב"דוח על הסיכונים"](#).

3.1.2. תיאבון סיכון

תיאבון הסיכון הינו כלי מרכזי המאפשר לקשר בין אסטרטגיית הארגון, הקצאת ההון וניהול הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מסגרת תיאבון הסיכון בשים לב להמלצת המנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי (CRO) והמומחה על החטיבה הפיננסית (CFO). תיאבון הסיכון מתורגם למטרות ולמגבלות לקווי העסקים. מסגרת תיאבון הסיכון כוללת מדיניות, תהליכים, בקורות, ומערכות שבעזרתן התיאבון לסיכון מיושם, מתוקשר ומפוקח. מסגרת תיאבון הסיכון כוללת הצהרת תיאבון וקיבולת לסיכון, מגבלות סיכון וקווי מתאר של תחומי האחריות של אלה האחראים על היישום והבקרה של מסגרת תיאבון הסיכון. מסגרת תיאבון הסיכון מתייחסת לסיכונים המהותיים לבנק וקובעת את פרופיל הסיכון ביחס לאסטרטגיית העסקית של הבנק ולקיבולת הסיכון של הבנק. מסגרת תיאבון הסיכון יעילה מספקת מסגרת משותפת ואמצעים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון כדי לתקשר, להבין ולהעריך את רמת הסיכון שהם מוכנים לקבל. המסגרת מגדירה את הגבולות שבתחומם מצופה מהנהלה לפעול על מנת ליישם את האסטרטגיית העסקית של הבנק. המסגרת כוללת את המרכיבים העיקריים הבאים:

הצהרת תיאבון הסיכון: ניסוח בכתב של היקף וסוגי הסיכון המצרפי שהבנק מעוניין לשאת על מנת להשיג את היעדים העסקיים שלו ובכללם: קיום דוחות הולמים, כמו גם מדדים כמותיים ביחס לרווחים, הון, מדדי סיכון, נזילות ואמצעים רלוונטיים אחרים על-פי הצורך.

קיבולת הסיכון: רמת הסיכון המקסימלית שהבנק יכול לשאת, ללא הפרת מגבלות הון הרלוונטיות לתרחיש קיצון, לרבות מנקודת מבטם של בעלי מניות והלקוחות. עמידה בקיבולת הסיכון תיבחן בין היתר באמצעות ביצוע תרחיש קיצון שמטרתם לאמוד פגיעה ברווח הבנק ורמת הלימות הון של הבנק, וזאת כתוצאה מקורות תרחיש קיצון.

תיאבון סיכון: הסיכון המרבי המצרפי הכולל שהתאגיד הבנקאי יהיה מוכן לשאת, בתוך קיבולת הסיכון שהוגדרה, על מנת להשיג את היעדים העסקיים על-פי התוכנית האסטרטגית תחת אילוצים שונים (כגון מקורות הון ונזילות, דרישות רגולטוריות, מאפייני סיכון/תשואה וכדומה).

מגבלות סיכון: מדדים כמותיים המבוססים על הנחות צופות פני עתיד אשר נותנים ביטוי מעשי להצהרת תיאבון הסיכון המצרפי של הבנק. בשנת 2021 חל גידול מסוים בתיאבון הסיכון שהתבטא בעיקר בעדכון מגבלות בתחומי אשראי ושוק, וכן גידול בניצול התיאבון, שמתבטא בירידה ביחסי ההון והמינוף לכיוון המגבלות וברידה ביחס הנזילות.

3.1.3. תרחיש קיצון

על מנת להבין את ההשלכות האפשריות של זעזועים שונים על האיתנות הפיננסית של הבנק, הן בהינתן מאזן קיים והן בהתממשות תוכניות העבודה וכוונות עסקיות אחרות, מתקיים תהליך של בחינת תרחיש קיצון. בבנק נבחנים לשם כך תרחישים משלושה סוגים: תרחישים מערכתיים כוללים המבוצעים על כלל קבוצת הבנק, תרחישים הפוכים ותרחיש גורם בודד (Single Factor) מבוצעים ברמת ענף/עסקה/לווה/תיק וזאת במקרים מסוימים ועל-פי ספים שהוגדרו מראש. הבנק מתאים את מגוון התרחישים והמאפיינים שלהם להתפתחויות פיננסיות, פוליטיות וסביבתיות בארץ ובעולם. מעבר לכך הבנק מיישם את ההנחות של בנק ישראל ומפעיל מבחן קיצון אחיד המוגדר על-ידי הפיקוח על הבנקים, כאשר נדרש לכך. מטרת של ניתוח תרחיש קיצון:

- זיהוי ריכוזי סיכון וחולשות אפשריות בתיק הבנק;
 - בחינת השפעת החלטות אסטרטגיות של הבנק;
 - שילוב בתהליך התכנון ובחינת השלכות העסקית על החשיפות הפוטנציאליות;
 - בחינת האיתנות הפיננסית של הבנק והערכת הנזק הפוטנציאלי העלול להיגרם בהתרחש אירועי קיצון מסוגים שונים;
 - ניתוח של רגישות הבנק לזעזועים/אירועים חריגים אך אפשריים;
 - הערכת המהותיות של הסיכונים השונים;
 - בחינת עמידת הבנק בתאבון ובקיבולת הסיכון ופריטת תאבון הסיכון לרמת החטיבות;
 - תמיכה בחטיבות העסקיות בהבנת מפת הסיכונים של תחומי הפעילות והסקטורים השונים;
 - תמיכה בתהליך ה-ICAAP ובגיבוש תוכניות מגירה למזעור הפגיעה של אירועי קיצון.
- חלק מהתרחישים נבחנים בתדירות יומית וחלקם האחר בתדירות שבועית/חודשית/רבעונית/שנתית, לפי העניין. ההנחות, המתודולוגיה והתוצאות נידונות ומאושרות בצוות תרחיש קיצון וריכוזי סיכון וכן בישיבות הנהלה וועדות הדירקטוריון.

ניהול ההון מביא בחשבון את תוצאותיהם של תרחישי קיצון שונים, וזאת מכמה היבטים: ראשית, יעד ההון והתוכנית העסקית של הבנק נקבע בהתחשב בקיבולת הסיכון, אשר מגדירה את הלימות ההון המינימלית שהבנק מוכן להגיע אליה בהתרחש מצב קיצון. שנית, תכנון ההון כולל תוכניות מגירה אשר הבנק יכול להוציא לפועל בקרות תרחיש קיצון על מנת להביא לשיפור בהלימות ההון שלו. תרחישי הקיצון נבחנים עבור כל אחת משנות התכנון, בהינתן יעדי ההון ויחס ההון הצפוי, על מנת לוודא שתכנון ההון מבטיח עמידה בקיבולת הסיכון לאורך כל שנות התכנון. כמו-כן, בוחן הבנק את השפעת תרחיש לחץ מתון שעיקרו שינויים בשווקים הפיננסיים ובכללם: שינוי ריבית, מרווחים, שערי חליפין ועוד על יחס הלימות ההון, במטרה למדוד ולהגביל את פוטנציאל שחיקת יחס הלימות ההון. בניהול הנזילות הבנק בוחן תרחישי נזילות פנימיים ורגולטוריים.

3.2. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רוחניות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
 - **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.
- סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה ["דוח על הסיכונים"](#).
- סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמא: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

הבנק ממשיך לבחון את השפעות התפשטות נגיף הקורונה תוך בחינת תרחישים פנימיים ובפרט, הבנק בוחן את השלכות התרחישים על תיק האשראי וזאת גם ככלי תומך לבחינת נאותות הפסדי האשראי. יודגש כי קיימות גישות שונות לביצוע תרחישים כאמור ולפיכך תיתכן שונות ואף מהותית בין בהערכות של התאגידים הבנקאיים בעניין זה. ולפיכך יתכנו הערכות שונות, לעיתים אף באופן מהותי בין התאגידים הבנקאיים. בתרחיש אשר שימש את הבנק לבחינת השפעת התפשטות הקורונה, הבנק מניח כי אם תהיה התפשטות נוספת של הנגיף בשנת 2022 היא לא תביא להגבלות מהותיות על הפעילות הכלכלית.

יתרת ההפרשה הקבוצתית הופחתה בשנת 2021 בסך של כ-0.8 מיליארד ש"ח והיא מסתכמת לתאריך הדוחות הכספיים בכ-4.6 מיליארד ש"ח. השינוי בהפרשה להפסדי אשראי נובע משיפור בתחזיות לגבי מצב המשק והיקף הפסדי האשראי העתידיים. הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בפרק מידע צופה פני עתיד לעיל, הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל.

3.2.1. ניהול סיכונים האשראי

מטרת ניהול סיכונים אשראי לאפשר ולוודא שהקבוצה פועלת על-פי המדיניות והיעדים האסטרטגיים שנקבעו, ובמסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר בתחום האשראי, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי.

מדיניות הבנק בניהול סיכונים האשראי מתבססת על פיזור תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר. פיזור הסיכונים מתבטא בפיזור תיק האשראי בבנק בין ענפי המשק השונים, מספר רב של לוויים, מגזרי הצמדה שונים ואזורים גיאוגרפיים שונים בחו"ל. מדיניות פיזור הסיכונים בין ענפי המשק מושתתת על הערכת ההתפתחויות הצפויות במגזרי המשק השונים. לשם כך נערכים סקרים ענפיים וסקרי היתכנות כלכליים, אשר מטרתם להעריך את הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במגזרי המשק השונים, ועל-פיהם נקבעים היעדים העסקיים של הבנק.

מערכת ניהול האשראי מנטרת את חשיפת האשראי של הלקוחות, ומערכות בקרת האשראי מזהות, מנטרות ומדווחות לגורם המטפל ולמנהלים על תסמינים שליליים אצל לוויים.

ניהול סיכונים האשראי מתבסס על עקרונות ובהם:

- **אי תלות** - עיקרון ה"אי תלות" מהווה נדבך מהותי בממשל תאגידי נכון למניעת ניגודי עניינים ויצירת מערך של בלמים ואיזונים. מטרתו להבטיח כי המידע הקשור לסיכונים המדווח לגורמים מנהלים, ובפרט להנהלה הבכירה ולדירקטוריון, אכן אובייקטיבי באופיו ואינו מושפע משיקולים אחרים ובפרט של הצלחה עסקית ותגמול בגינה.
- **מדרג סמכויות** - בבנק קיים מדרג של סמכויות המתווה היררכיה של אישורי אשראי על-פי רמת האובליגו ללווה/קבוצה, דירוג סיכון וסיווג בעייתי ומאפשר בקרה על תהליך אישור עסקות אשראי חדשות. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים ואת הרכב הצוותים.

- **ראייה כוללת של הלקוח/קבוצה** - ניהול קבוצות סיכון המאגדות מספר לווים הקשורים מבחינת הסיכון כדוגמת חברה וחברות הבנות שלה, זוג נשוי וכדומה. פעילות לקוחות וקבוצות מנוהלת על-ידי מנהל לקוחות אשר אחראי לכלל הפעילות של הלווה/קבוצה. מערכות המידע מספקות באופן שוטף למנהל הלקוחות וצוותו ראייה כוללת של פעילות הלקוח/קבוצה כולל רמת סיכון האשראי ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.
- **מדיניות ונהלי אשראי** - דירקטוריון הבנק קובע מדיניות אשראי אשר נבדקת ומעודכנת באופן שוטף על-פי השינויים בשווקים הפיננסיים ובמשק. המדיניות כוללת מגבלות שונות על תיק האשראי בהתאם לתיאבון הסיכון של הבנק, ובכלל זה, מגבלות חשיפה לפי ענפי משק, מדינות/מוסדות פיננסיים, כפונקציה של רמת הסיכון שהבנק מעריך. כמו-כן, נקבעות מגבלות חשיפה מירבית ללווה בודד, על-פי דירוג האשראי שניתן ללקוח, המשקף את רמת הסיכון שלו ומגבלה מירבית לקבוצת לווים.
- מדיניות האשראי כוללת את מדיניות ניהול סיכון האשראי של התאגיד והיא מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בבנק העוסקים בסיכון אשראי ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של הבנק בהתאם למדיניות הסיכון, תיאבון הסיכון של הבנק ובהתאם להוראות הרגולטוריות. מסמכי מדיניות האשראי מתווים את המימדים הרלוונטיים לכל חטיבה (סוג לקוח, ענף משק, מטרות הלוואה וכדומה) תוך התייחסות לרמת הסיכון.
- ביצוע הפעילות העסקית על-פי ההנחיות במדיניות האשראי, מאפשר ניהול מושכל של האשראי וחשיפות האשראי ומשמש ככלי לניהול סיכונים האשראי.
- המדיניות ונהלי האשראי מחייבים את כל העוסקים באשראי בבנק; המדיניות מפרטת את העקרונות והשיקולים בעת מתן אשראי, הסמכויות למתן אשראי, איסורים ומגבלות למתן אשראי והנהלים מגדירים את דרכי הפעולה ועקרונות הבנק בנושא אשראי וביטחונות. החטיבה לניהול סיכונים אחראית על המדיניות הכלל בנקאית וכן אחראית על גיבוש וריכוז המדיניות של החטיבות העסקיות.
- **בקורות זיהוי הסיכון** - תהליך הבקרה והזיהוי של סיכונים אשראי מבוצע על-ידי שלושת מעגלי הבקרה. בקורות מתבצעות מרמת האשראי הבודד ועד רמת התיק במעגל הבקרה הראשון ובמעגל הבקרה השני לפי ספי מהותיות. היחידה לניהול סיכונים אשראי מובילה ומרכזת דיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון על מגמות ושינויים בתיק האשראי לרבות רמת סיכון האשראי בתיק, עמידה במגבלות, אירועים מיוחדים, ניתוח ריכוזיות ותרחישי קיצון והצגת מדדי סיכון כלליים בארץ ובעולם.
- במעגל השלישי אחראית הביקורת הפנימית, בין היתר, על סקירת היישום והאפקטיביות של נהלים לניהול סיכונים ומתודולוגיות להערכת סיכונים, כולל יישום מדיניות ניהול ובקרת סיכונים בבנק.
- זיהוי סיכון האשראי במוצרים קיימים מתבסס על תהליכי ניהול הסיכון, המדידה והבקרה ברמות השונות. עבור מוצרים חדשים זיהוי הסיכון נסמך על מדיניות מוצר חדש המפרטת את התהליכים אותם יש לבצע לגבי כל מוצר חדש בבנק כדי לזהות את מכלול הסיכונים הכרוכים במוצר, להעריך את גודל ומהותיות הסיכון ולתת מענה למדידה, בקרה וגידור הסיכון.
- כדי לזהות ריכוזי סיכון ולבחון השלכות אפשריות של זעזועים שונים (פיננסיים, פוליטיים ועוד) על האיתנות הפיננסית של הבנק, מוגדר תהליך רבעוני ושנתי הכולל הגדרה, בחינה ודיווח תוצאות תרחישי קיצון, ומיפוי ההשלכות על הרווח ועל הלימות ההון.
- **כימות ומדידת סיכון האשראי מבוצעים במספר רמות** - רמת הלווה הבודד, קבוצות לווים בהתאם לתחומי פעילות, ענפי משק, מגזרי לווים, מוצרים וברמת התיק הכולל של הבנק והקבוצה. עבור כל תחום פעילות וסוג אשראי פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידת סיכון וקביעת דירוג הלווה והאשראי. התהליכים משלבים הערכות מומחים בתחום האשראי, תהליכי קבלת החלטות ומודלים סטטיסטיים מתקדמים.
- **זיהוי וטיפול בלווים בקשיים** - בבנק קיימים תהליכים לזיהוי ולטיפול בלווים, אשר להערכת הבנק קיים חשש שלא יעמדו בהחייבויותיהם מול הבנק. מחלקות ניתוח אשראי ובקרת אשראי בחטיבה לניהול סיכונים בוחנות במסגרת חוות הדעת שהן מכינות האם נדרש להכליל את הלקוח הספציפי ברשימות הלקוחות בפיקוח של הבנק, האם דרוג הלקוח מחייב סיווג והאם נדרשת הפרשה להפסדי אשראי. לקוחות שהוצפו לפיקוח נידונים במסגרת תהליך נאותות הסיווג הרבעוני. לגבי לווים אלו מתקיימים מעקב ובקרה הדוקים יותר והבנק פועל לצמצום החשיפה מולם, וזאת, בדרך של פירעון האשראי ממקורותיהם של הלווים ו/או קבלת ביטחונות נוספים. במקרים מסוימים מועבר הטיפול בלקוחות לאגף המתמחה בליווי ושיקום לווים, או ליחידות גבייה. בנוסף על כך, הבנק בוחן באופן שוטף את רמת סיכון האשראי בתיקי הלווים, על בסיס הנחות שמרניות, מסווג את האשראי הבעייתי בהתאם להוראות בנק ישראל (פגום, נחות והשגחה מיוחדת) ורושם הפרשה נאותה להפסדי אשראי בגין כלל סיכון האשראי בבנק.
- **אחידות הדרכה והכשרה** - העוסקים בתחום האשראי עוברים הכשרות והדרכות בתחום האשראי, סחר חוץ ומשכנתאות. הדרכות אלו מקנות הכשרה אחידה לעוסקים בתחום תוך מתן כלים מקצועיים ולימוד מדיניות ועקרונות הבנק בתחום האשראי. הפקות לקחים מאירועים שונים באשראי מבוצעות ביחידות השונות ומתוקשרות לגורמים הרלוונטיים, בהתאם לנוהלי הבנק.
- **גידור והפחתת סיכון** - הבנק מנהל את הביטחונות לאשראי באמצעות מערכת ביטחונות הכוללת מקדמי ביטחון (מ.ב.) שמרניים יחסית למקדמי הביטחון הנדרשים לפי הוראות באזל, המפחיתים את שווי הביטחון בהתאם לסיכון לירידת-ערך ומימוש מהיר. יש לציין כי השימוש בביטחונות לצורך הפחתת דרישת ההון הרגולטורית בנדבך 1 הינו מועט ושמרני ביחס למוטר על-פי הרגולטור. במובן זה, דרישת ההון לפי נדבך 1 כבר מגלמת הפחתה לאפס של חלק ניכר מן הביטחונות שעומדים כנגד חשיפות. במקביל, ניתוח הרכב תיק הביטחונות של הבנק מראה, כי קיים פיזור רב בין הביטחונות גם בתוך קבוצות כגון ביטחונות מסוג נדל"ן ומסוג ניירות-ערך. פיזור זה מפחית את הסבירות לירידת-ערך גורפת בשווי הביטחונות. בנוסף לפיזור הרב בביטחונות אלו מיישם הבנק מקדמי ביטחונות אשר מפחיתים את שווי הביטחונות באופן שמרני.

למידע נוסף על סיכון האשראי ואופן ניהולו ראה "[דוח על הסיכונים](#)".

3.2.2. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה

לנוכח התפרצות נגיף הקורונה בתחילת 2020 והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב משבר התפשטות נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל מספר מתווים במטרה לאפשר שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה, תוך קביעת דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם למתווים נקבע כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסייג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל המשבר מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. יציין כי היקף החובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים והנמצאים בדחיית תשלומים פחת באופן ניכר בשנת 2021.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה **ביאור 1.1.1** בדוחות הכספיים.

הבנק העמיד לרשות לקוחותיו כלים, מוצרי אשראי ומוצרים נוספים להתמודדות עם המשבר. לפרטים נוספים ראה **פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה** בדוח ממשל תאגידי.

להלן פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים החל מחודש מרץ 2020, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל. הנתונים מייצגים את יתרת החובות נכון למועד הדיווח לאחר פירעונות שבוצעו בחובות שתקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה.

טבלה 1-3: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים⁽¹⁾, במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי

חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ⁽¹⁾	פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים			פירוט נוסף של חובות לא בעייתיים			חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ⁽¹⁾				
	יתרת חוב רשומה	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו	חובות שאינם בדירוג ביצוע אשראי	חובות בדירוג אשראי, בפיגור של 30 ימים או יותר	חובות בדירוג ביצוע אשראי	חובות לגביהם בוצעה דחייה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של יותר מ-6 חודשים	יתרת חוב רשומה	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו
במיליוני ש"ח											
עסקים גדולים	133	16	37	99	-	-	4	22	2,441	-	-
עסקים בינוניים	182	36	50	41	17	-	-	-	1,845	53	17
עסקים קטנים וזעירים	404	1,222	147	35	64	-	43	369	5,011	42	64
אנשים פרטיים - ללא דיור	8	91	3	-	1	-	1	8	2,429	43	1
הלוואות לדיור	617	1,100	48	15	80	14	29	602	17,388	610	80
סך-הכל ישראל	1,344	2,465	285	190	162	14	95	1,154	29,114	748	162
פעילות בחו"ל	115	2	7	91	-	24	-	24	1,955	6	24
סך-הכל ליום 31.12.21	1,459⁽³⁾	2,467	292	281⁽²⁾	162	38	95	1,178	31,069	754	162
סך-הכל ליום 31.12.20	15,444	77,672	1,415	1,247	2,784	123	5,770	14,197	27,024	464	2,784

(1) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחיות שלהן הלווה זכאי לפי כל דין.
 (2) מזה: חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית בסך 107 מיליון ש"ח.
 (3) מזה: כולל הלוואות בערבות מדינה בסך של כ-337 מיליון ש"ח אשר נמצאות בדחיית תשלומים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

אשראי בערבות מדינה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, החליטה המדינה על הקמת קרן הלוואות ייעודית שעיקרה סיוע לעסקים קטנים, בינוניים וגדולים שנקלעו לקשיי תזרים כתוצאה מהתפרצות הנגיף. תנאי הלוואות נקבעו על-ידי משרד האוצר והינם אחידים לכל סוגי הלוואות:

- ריבית: שנה ראשונה ריבית אפס (משולמת על-ידי המדינה לבנק), שנה שנייה ואילך, פריים +1.5%.
- תקופה: עד 10 שנים, כולל תקופת גרייס עד 12 חודשים.
- בנוסף, אושר דחיית תשלומי הלוואות לתקופה של עד שנה, בהלוואות שבהן הסתיימה תקופת הגרייס הראשונה ולא שולמו יותר מ-3 תשלומי קרן. בחודש ינואר 2022 אושרו הקלות עד ליום 31 במרץ 2022, שבמסגרתן ניתן לדחות תשלומי הלוואות לתקופה של שנה נוספת בכל נקודת זמן בחיי הלוואה.
- ביטחונות לקוח: עד 5% מגובה הלוואה המאושרת.
- סכום הלוואה:
- במסלול הכללי: 40% מהמחזור השנתי של הלקוח או 20 מיליון ש"ח, הנמוך מביניהם.
- במסלול המוגבר: 40% מהמחזור השנתי של הלקוח או 20 מיליון ש"ח, הנמוך מביניהם.

עד כה כ-80% מהאשראי בערבות מדינה ניתן לעסקים קטנים וזעירים וכ-20% נוספים לעסקים בינוניים וגדולים. הסיכון באשראי זה מגודר על-ידי המדינה על-פי השיעורים הבאים: עד 85% באשראי ספציפי, ולא יותר מ-15% לכלל התיק במסלול הכללי, ועד 95% באשראי ספציפי ולא יותר מ-60% לכלל התיק במסלול המוגבר שהושק ביום 21 ביוני 2020. המסלול המוגבר כולל עסקים שנפגעו באופן משמעותי מהתפשטות הקורונה ואשר הציגו ירידה משמעותית במחזור ההכנסות שלהם בשנת 2020 בהשוואה לשנה קודמת, ושהינם ללא יכולת תזרימית עצמאית להתמודד עם הנזקים התזרימיים.

לפרטים בדבר הבהרת הפיקוח על הבנקים בקשר עם הטיפול החשבונאי בדחיות תשלומים הניתנות להלוואות בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם משבר נגיף הקורונה, ראה [ביאור 2.1.1](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 2-3: פרטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

יתרה ליום		
31.12.20	31.12.21	
במיליוני ש"ח		
4,366	4,024	עסקים קטנים וזעירים
995	752	עסקים בינוניים
306	233	עסקים גדולים
5,667	5,009	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 3-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור⁽¹⁾

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020				יתרה ליום 31 בדצמבר 2021				
סך-הכל	פרטי	דיור	מסחרי	סך-הכל	פרטי	דיור	מסחרי	
במיליוני ש"ח								
								סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾
295,391	29,709	96,376	169,306	346,599	31,624	111,739	203,236	סיכון אשראי מאזני
156,262	21,068	7,685	127,509	179,552	17,583	10,594	151,375	סיכון אשראי חוץ-מאזני
451,653	50,777	104,061	296,815	526,151	49,207	122,333	354,611	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
13,416	3,374	2,415	7,627	12,642	2,468	2,793	7,381	א. לא בעייתי - מאזני
10,630	807	653	9,170	8,149	718	595	6,836	ב. סך-הכל בעייתי ⁽²⁾
4,405	22	-	4,383	3,148	26	-	3,122	(1) השגחה מיוחדת
2,254	47	652	1,555	1,366	45	595	726	(2) נחות
3,971	738	1	3,232	3,635	647	-	2,988	(3) פגום
24,046	4,181	3,068	16,797	20,791	3,186	3,388	14,217	סך-הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
3,573	166	38	3,369	3,658	165	39	3,454	סיכון אשראי חוץ-מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
27,619	4,347	3,106	20,166	24,449	3,351	3,427	17,671	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
728	45	652	31	679	44	595	40	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾
479,272	55,124	107,167	316,981	550,600	52,558	125,760	372,282	סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
								מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים
3,208	313	1	2,894	2,897	217	-	2,680	א. חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
33	-	-	33	31	-	-	31	ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
3,241	313	1	2,927	2,928	217	-	2,711	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

בשנת 2021 חל שיפור בסך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי כתוצאה משיפור בנתוני הלווים והערכה מעודכנת של השפעות התפשטות הנגיף עליהם. השפעה זו ניכרת אף יותר בשיעור סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסך סיכון האשראי הכולל של הציבור.

טבלה 3-4: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
3,221	739	3,960
1,146	221	1,367
(178)	(6)	(184)
(353)	(122)	(475)
(866)	(185)	(1,051)
2,970	647	3,617
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
2,012	698	2,710
173	204	377
(110)	(105)	(215)
(546)	(174)	(720)
1,529	623	2,152
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
1,342	111	1,453
377	99	476
(249)	(1)	(250)
(579)	(157)	(736)
(451)	(59)	(510)
(353)	(122)	(475)
579	157	736
1,117	87	1,204
(19)	-	(19)

טבלה 4-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			
מסחרי	פרטי	סך-הכל	
במיליוני ש"ח			
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור			
4,442	764	3,678	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
997	354	643	חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה
(16)	(4)	(12)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(585)	(196)	(389)	חובות פגומים שנמחקו
(878)	(179)	(699)	חובות פגומים שנפרעו
3,960	739	3,221	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש			
1,374	707	667	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
2,275	323	1,952	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(348)	(174)	(174)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(591)	(158)	(433)	חובות בארגון מחדש שחזרו לסיווג שאינו פגום או שנפרעו
2,710	698	2,012	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים			
1,408	136	1,272	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה
893	223	670	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה
(263)	(52)	(211)	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה
(657)	(135)	(522)	גביית חובות שנמחקו חשבונית בשנים קודמות
(27)	36	(63)	נזקף לרווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי
(585)	(196)	(389)	מחיקה חשבונית שבוצעה בתקופה
657	135	522	גביית חובות שנמחקו חשבונית
1,453	111	1,342	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה
(6)	-	(6)	מזה: חובות שיצאו מפגימות עקב ארגון חוב עוקב

טבלה 5-3: מדדי סיכון אשראי

ליום		
31.12.2020	31.12.2021	
1.29%	1.01%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
0.24%	0.19%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
2.00%	1.43%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.75%	1.28%	שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור**,*
155.2%	141.2%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום*
131.1%	118.9%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
2.55%	1.77%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
0.64%	(0.37%)	שיעור ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.09%	(0.06%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
4.28%	(3.88%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
** כולל הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים.

ניתוח איכות התיק

בשנת 2021 נרשמה ירידה (שיפור) בכל מדדי סיכון האשראי לעומת סוף שנת 2020 להלן עיקרם:

- שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור.
- שיעור ההוצאה (הכנסה) הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.
- שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור (ריקברי) מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.

השיפור במדדי איכות התיק בשנת 2021 הושפע במידה רבה מההתאוששות במשק ומצעדי התמיכה הממשלתיים כמו גם משיפור בהערכות השפעת הקורונה בהתאם.

לגבי מדדים נוספים המתייחסים לסיכון תיק האשראי של אנשים פרטיים בלבד ראה [פרק אשראי לאנשים פרטיים](#) להלן.

טבלה 6-3: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הפרשה להפסדי אשראי			
סך-הכל	על בסיס קבוצתי	על בסיס פרטני	
	לפי עומק פיגור אחר*		במיליוני ש"ח
הרכב יתרת ההפרשה, ליום 31 בדצמבר 2021:			
5,106	3,369	533	1,204
6	6	-	-
797	659	-	138
5,909	4,034	533	1,342
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי יתרה ליום 31 בדצמבר 2021			
הרכב יתרת ההפרשה, ליום 31 בדצמבר 2020:			
6,145	3,934	758	1,453
5	5	-	-
781	681	-	100
6,931	4,620	758	1,553

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים ונסקרים כל הלוויים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו נבחנים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, מעודכן הסיווג בהתאם וללקוחות פגומים מעודכנת יתרת הסכום הניתן לגביה וההפרשה. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ירדה במהלך שנת 2021 בכ-1,022 מיליון ש"ח, בעיקר בגין הפרשה על בסיס קבוצתי. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור ירד ב-0.57% מ-2.00% בשנת 2020 ל-1.43% בשנת 2021.

אופן קביעת שיעורי הפרשה קבוצתית

לגבי אשראי תקין או בעייתי שאינו פגום (נחות או השגחה מיוחדת), מחושבת "הפרשה קבוצתית" בהתאם לענף המשק אליו משייך הלקוח. לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית, הבנק קובע אחת לרבעון, לכל ענף משק שני שיעורי הפרשה (לסיכון אשראי בעייתי ולסיכון אשראי תקין), על-פי ניתוח של היסטוריית הפסדי האשראי, מחיקות חשבונאיות נטו, איכות תיק האשראי בענף וניתוח מגמות השוק, בהתאם להנחיות בנק ישראל. תהליך קביעת שיעורי ההפרשה הינו תלת שלבי, בהתאם להנחיות בנק ישראל, כדלקמן:

1. חישוב ממוצע רב שנתי של שיעורי המחיקות - בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2011 ומסתיימת ברבעון שקדם למועד הדיווח.
 2. ביצוע התאמה במידה והיו שינויים משמעותיים במהלך הרבעון האחרון.
 3. קביעת מקדמי ההתאמה. תפקידם של מקדמי ההתאמה - לתת ביטוי (בשיעורי ההפרשה הקבוצתית) לשינויים באיכות תיק האשראי בענף, למגמות מאקרו כלכליות, לשינויים בנהלי הבנק ומדיניות מתן אשראי. הבנק פיתח מודל מתקדם לקביעת מקדמי ההתאמה, בהתאם להנחיות בנק ישראל. המודל נותן ביטוי למגוון רחב של גורמי הסיכון הסביבתיים להם עשויה להיות השפעה על שיעור הפסדי האשראי של הבנק, ובין היתר הוא מתחשב, בזמן משבר הקורונה, בהיקף דחיות התשלומים שבוצעו בגין המשבר ובגורמים נוספים רלוונטיים למשבר. בהתאם להנחיות בנק ישראל, מקדם ההתאמה של החוב התקין המאזני בענף אשראי לפרטיים לא יפחת מ-0.75% ושיעור ההפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור לא יפחת מ-0.35% מיתרת הלוואות. בשנת 2020, בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נוצרה פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם. כתוצאה מכך הבנק ביצע בשנה זו התאמה במקדם ההפרשה במטרה לשקף את ההשפעה השלילית של המשבר על יכולת הפירעון של הלוויים. בשנת 2021 הבנק ביצע התאמות במקדמי ההפרשה הקבוצתית במטרה לשקף את השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים, והירידה הניכרת בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים. מנגד בוצעו התאמות במקדם ההפרשה הקבוצתית בענף הבינוי והנדל"ן וזאת לאור הגידול המהיר באשראי בענף ובגין הקלות בחיתום האשראי. לפרטים ראה [פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים](#) להלן.
- לאור האימוץ הצפוי של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפרשות להפסדי אשראי (CECL) החל מיום 1 בינואר 2022 הבנק צפוי ליישם מודלים מבוססי דירוג (LGD/PD) לצורך אמידת הפסדי האשראי הצפויים לאורך חיי האשראי. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1\(1\)](#) בדוחות הכספיים.

3.2.3. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 7-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר 2021						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח						
280	52	(28)	178	539	33,516	34,554
798	(124)	103	557	873	93,465	95,350
469	(77)	(182)	127	212	34,927	35,698
755	(19)	(219)	265	689	39,627	41,705
253	(2)	9	6	154	50,283	50,636
189	28	(11)	87	171	14,743	16,228
70	1	(12)	41	73	8,727	9,284
1,413	19	(226)	1,567	3,266	46,196	50,960
4,227	(122)	(566)	2,828	5,977	321,484	334,415
527	(1)	(226)	1	570	121,811	125,207
625	(25)	(424)	649	720	49,033	52,381
5,379	(148)	(1,216)	3,478	7,267	492,328	512,003
-	-	-	-	-	6,511	6,511
-	-	-	-	-	41,758	41,758
5,379	(148)	(1,216)	3,478	7,267	540,597	560,272
524	(50)	(5)	943	2,504	33,823	38,597
6	-	1	-	-	50,247	50,251
530	(50)	(4)	943	2,504	84,070	88,848
5,909	(198)	(1,220)	4,421	9,771	624,667	649,120

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 1,253; 67,454; 373,312; 12,985 ו-194,116 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

טבלה 7-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2020						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים) ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁵⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
358	14	43	331	826	30,904	32,186
568	(92)	(46)	480	744	73,583	75,580
569	(102)	65	178	1,009	27,119	29,529
966	126	282	456	1,305	35,866	38,483
239	8	49	6	186	41,398	41,714
223	59	134	105	199	13,941	15,257
84	11	38	40	79	8,049	8,500
1,663	17	410	1,726	3,986	37,249	42,545
4,670	41	975	3,322	8,334	268,109	283,794
752	5	314	1	627	103,585	106,659
1,023	209	447	740	808	50,568	54,909
6,445	255	1,736	4,063	9,769	422,262	445,362
-	-	-	-	-	2,833	2,833
-	-	-	-	-	51,398	51,398
6,445	255	1,736	4,063	9,769	476,493	499,593
481	8	210	562	2,469	29,391	33,910
5	-	(3)	-	-	37,504	38,156
486	8	207	562	2,469	66,895	72,066
6,931	263	1,943	4,625	12,238	543,388	571,659

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 321,591; 69,500; 368; 14,890 ו-165,310 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעוף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

3.2.4. בינוי ונדל"ן

הפעילות בענפי הבינוי והנדל"ן התאפיינה בגידול משמעותי בשנה האחרונה, המוצא את ביטויו בין היתר בשיא ברמת הביקושים לדירות, עלייה משמעותית בהיקפי מכירת דירות חדשות (גידול של 38% במכירות בשנת 2021) ועלייה במחירי הדיור (גידול של כ-11% בשנת 2021). עוד נציין כי במהלך שנת 2021 נסגרו מכרזי מקרקעין של רשות מקרקעי ישראל במחירי שיא באזורים שונים בארץ, המגלמים ציפייה לעליית מחירים נוספת. כתוצאה מהצמיחה בענף גדל הביקוש לאשראי עסקי בענפי הבינוי והנדל"ן כך שהבנק הגדיל במהלך שנת 2021 את פעילות המימון לענפי הנדל"ן ופרויקטי הנדל"ן, תוך התאמות והקלות מסוימות. כתוצאה מכך נרשמה צמיחה בתיק האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, תוך עלייה מתונה בשיעורי המימון במקביל לשחיקה מסוימת של מרווחי האשראי (לפרטים ראה [ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים](#) בדוחות הכספיים). הבנק פועל בהתאם למסגרת ניהול סיכון האשראי ותוך בחינה של רווחיות מתואמת סיכון.

בהמשך להנחיית הפיקוח על הבנקים נקבעו קריטריונים לחיתום אשראי הנחשבים כסיכון מוגבר, הבנק מנטר את הביצועים בהתאם לכך החל מהרבעון השני של 2021. להערכת הבנק ההתאמות וההקלות שבוצעו בתנאי החיתום אינן מביאות לשינוי מהותי ברמת הסיכון בהתחשב בגורמים מפצים באשראים אלה. כמו-כן, הבנק הביא לידי ביטוי גורמים אלו בקביעת הפרשה הקבוצתית הנאותה לענף הבינוי והנדל"ן כמפורט בהמשך.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 8-3: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021					
סיכון אשראי כולל	השפעת מקדמים והפחתות	סיכון אשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות	אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽²⁾
			ערבויות	מסגרות לא מנוצלות	
במיליוני ש"ח					
5,198	(603)	5,801	755	1,375	3,671
409	-	409	38	54	317
61,699	(41,972)	103,671	41,917 ⁽³⁾	36,949	24,805
30,848	(799)	31,647	1,052	7,270	23,325
21,233	(3,014)	24,247	6,887	8,199	9,161
119,387	(46,388)	165,775	50,649	53,847	61,279
11,646	-	11,646	692	2,145	8,809
131,033	(46,388)	177,421	51,341	55,992	70,088
11,378	(2)	11,380	22	3,283	8,075
142,411	(46,390)	188,801	51,363	59,275	78,163

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים	3,671	1,375	755	5,801	(603)	5,198
בנייה לתעשייה	317	54	38	409	-	409
בנייה לדירור	24,805	36,949	41,917 ⁽³⁾	103,671	(41,972)	61,699
נכסים מניבים	23,325	7,270	1,052	31,647	(799)	30,848
אחר	9,161	8,199	6,887	24,247	(3,014)	21,233
סך-הכל חטיבה עסקית	61,279	53,847	50,649	165,775	(46,388)	119,387
חטיבה קמעונאית	8,809	2,145	692	11,646	-	11,646
סך-הכל - פעילות בישראל	70,088	55,992	51,341	177,421	(46,388)	131,033
פעילות בחו"ל	8,075	3,283	22	11,380	(2)	11,378
סך-הכל סיכון אשראי	78,163	59,275	51,363	188,801	(46,390)	142,411

(1) יתרת חוזים, לפני השפעת מקדמי ערבויות חוק מכר.

(2) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-5,277 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק אשראי מקרקעין.

(3) כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-11,053 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020					
סיכון אשראי כולל	השפעת מקדמים והפחתות	סיכון אשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות	אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾		סיכון אשראי מאזני הלוואות
			ערבויות	מסגרות לא מנוצלות	
במיליוני ש"ח					
5,078	(443)	5,521	477	1,913	3,131
375	-	375	17	46	312
48,373	(27,722)	76,095	28,218 ⁽²⁾	30,584	17,293
25,315	(437)	25,752	841	5,458	19,453
15,660	(2,573)	18,233	4,641	8,239	5,353
94,801	(31,175)	125,976	34,194	46,240	45,542
10,364	-	10,364	675	2,023	7,666
105,165	(31,175)	136,340	34,869	48,263	53,208
7,529	(3)	7,532	7	1,433	6,092
112,694	(31,178)	143,872	34,876	49,696	59,300

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים	3,131	1,913	477	5,521	(443)	5,078
בנייה לתעשייה	312	46	17	375	-	375
בנייה לדירור	17,293	30,584	28,218 ⁽²⁾	76,095	(27,722)	48,373
נכסים מניבים	19,453	5,458	841	25,752	(437)	25,315
אחר	5,353	8,239	4,641	18,233	(2,573)	15,660
סך-הכל חטיבה עסקית	45,542	46,240	34,194	125,976	(31,175)	94,801
חטיבה קמעונאית	7,666	2,023	675	10,364	-	10,364
סך-הכל - פעילות בישראל	53,208	48,263	34,869	136,340	(31,175)	105,165
פעילות בחו"ל	6,092	1,433	7	7,532	(3)	7,529
סך-הכל סיכון אשראי	59,300	49,696	34,876	143,872	(31,178)	112,694

(1) יתרת חוזים, לפני השפעת מקדמי ערבויות חוק מכר.

(2) כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-11,819 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.

ליום 31 בדצמבר 2021 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-142 מיליארד ש"ח. סך סיכון האשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן עלה בשנת 2021 בכ-26%, העלייה ניכרת במרבית הסגמנטים. מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-84% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבנייה לדיור בחטיבה העסקית מהווה כ-52% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן. עיקר המימונים לחברות בענף כוללים מימוני קרקעות למגורים וליווי פרויקטי בנייה למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר, שירותים ותעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-31% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן.

טבלה 9-3: ניתוח איכות האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן

השינוי	יתרה ליום		
	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
28.9%	106,627	137,438	סיכון אשראי שאינו בעייתי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
(70.4%)	1,768	524	בעייתי שאינו פגום
53.9%	889	1,368	פגום
(9.6%)	3,410	3,081	שאינו בעייתי
(18.0%)	6,067	4,973	סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
26.4%	112,694	142,411	סך-הכל סיכון אשראי

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי ירד בשנת 2021 בכ-18%. עיקר הירידה הינה בגין אשראי בעייתי שאינו פגום (ירידה של כ-70%) כאשר מנגד קיימת עלייה בגין אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי שהינו פגום של כ-54%. שיעור סיכון האשראי הפגום עלה מ-0.8% בשנת 2020 ל-1.0% בשנת 2021, אך שיעור סיכון האשראי הבעייתי ירד מ-2.4% בשנת 2020 ל-1.3% בשנת 2021 ושיעור סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי ירד מ-5.4% בדצמבר 2020 ל-3.5% בדצמבר 2021.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 10-3: סיכון אשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בחטיבה העסקית - לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾⁽²⁾

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021					
סך-הכל	אחר	קרקעות	נכסים שבנייתם הושלמה	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽³⁾	
במיליוני ש"ח					
					שיעור מימון⁽⁴⁾
6,366	-	3,373	2,993	-	עד 45%
13,814	-	6,638	7,176	-	מעל 45% ועד 65%
21,343	-	14,335	7,008	-	מעל 65% ועד 85%
1,134	-	501	633	-	מעל 85%
					כושר ספיגה⁽⁵⁾
1,704	-	-	-	1,704	עד 25%
27,345	-	-	-	27,345	מעל 25% ועד 50%
17,005	-	-	-	17,005	מעל 50% ועד 75%
45,423	-	-	-	45,423	מעל 75%
					אחר⁽⁶⁾
31,641	31,641	-	-	-	סך-הכל סיכון אשראי לפני מקדמים והפחתות - חטיבה עסקית
165,775	31,641	24,847	17,810	91,477	השפעת מקדמים והפחתות
(46,388)	-	-	-	-	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית
119,387	-	-	-	-	

(1) הוצג לראשונה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.

(2) הפילוח לסגמנטים ולשיעורי המימון נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.

(3) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים (כושר ספיגה הוצג בהתאם לכושר הספיגה המינימלי בהתבסס על תנאי הליווי שאושרו) ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.

(4) שיעור מימון הינו היחס בין סיכון האשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות אשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.

(5) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט.

(6) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

שיעור האשראי במימון מעל 85% מהווה כ-2.7% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה וקרקעות בחטיבה העסקית. שיעור האשראי בכושר ספיגה עד 25% לנדל"ן בתהליכי בנייה מהווה כ-1.9% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית.

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות לנוהל בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם לנוהל בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2021, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בנוהל בנקאי תקין 315, הגבוה מביניהם. הבנק מנהל באופן שוטף את חבות האשראי לענף בינוי ונדל"ן.

כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח זרות. במהלך המחצית השנייה של שנת 2021 הרחיב הבנק את היקף הביטוח לתיק ערביות חוק מכר וביצע לראשונה ביטוח לתיק ההלוואות המובטחות בשעבוד קרקע. פעילות זו הורחבה גם בתחילת שנת 2022. הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה.

תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כיסוי מינימלי ורגישות לירידת מחיר. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון.

במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

הבנק הביא לידי ביטוי בחישובי ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שינויים ומגמות באיכות התיק. במהלך 2021 בוצעו התאמות במקדם ההפרשה הקבוצתית בענף הבינוי והנדל"ן וזאת לאור הגידול המהיר באשראי בענף ובגין הקלות בחיתום האשראי.

3.2.5. חשיפת אשראי למדינות זרות

חשיפת אשראי למדינות זרות מבטאת את הסיכון שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים לסוגיהם (ממשלה, בנקים ואחרים), לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק או יפגע בשווי נכסי הקבוצה, ובכלל זה, שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים אל מחוץ למדינה (Transfer Risk).

ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייעות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - S&P-I Fitch, Moody's.

סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטחונות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי. הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

להלן מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

טבלה 3-11: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021			
חשיפה					
מאזנית	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית	סך-הכל	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית
במיליוני ש"ח					
המדינה					
26,594	6,496	20,098	42,491	8,596	33,895
ארצות-הברית					
2,241	1,022	1,219	4,176	946	3,230
שוויץ					
13,229	4,051	9,178	14,468	6,203	8,265
אנגליה					
2,096	1,249	847	3,056	1,434	1,622
גרמניה					
3,062	1,099	1,963	2,981	1,127	1,854
צרפת					
12,316	2,411	9,905	15,494	3,146	12,348
אחרות					
59,538	16,328	43,210	82,666	21,452	61,214
סך-כל החשיפות למדינות זרות					
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS:					
200	67	133	228	58	170
פורטוגל, איטליה, יוון וספרד					
1,479	208	1,271	835	61	774
מזה: סך החשיפות למדינות LDC					
9	-	9	288	54	234
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות*					

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* רשימת המדינות עם בעיות נזילות מבוססת על מספר קריטריונים שנקבעו על-ידי הבנק. התפשטות נגיף הקורונה העלתה את פרמיות הסיכון בשווקים הפיננסיים, וזו בלטה בשווקים המתעוררים. בהתאם ובשל התפתחות בשוקי ההון ואחרים, נכללו בתקופת הדוח מדינות נוספות ברשימת המדינות עם בעיות נזילות ובכללן תורכיה, שהינה מדינת הפעילות של בנק פוזיטיף, המוחזק על-ידי הבנק. יודגש כי הוספה של מדינות לרשימה לא בהכרח מייצגת הרעה שייחודית למדינה זו, וכמו-כן שיפור באותם אינדיקטורים יוביל בהתאם לעדכון הרשימה.

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

3.2.6. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וביצוע ביטוחי אשראי מול חברות ביטוח זרות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דרוג השקעה ומעלה.

במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

טבלה 12-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021					
סיכון אשראי	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾		
במיליוני ש"ח							
דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾							
	4,209	2,026	2,183	4,615	2,792	1,823	AA- עד AAA
	17,065	1,924	15,141	18,500	6,296	12,204	A- עד A+
	849	84	765	661	161	500	BBB- עד BBB+
	23	19	4	19	16	3	B- עד BB+
	-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
	202	43	159	198	57	141	ללא דירוג
	22,348	4,096	18,252	23,993	9,322	14,671	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*
	-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾
	-	-	-	-	-	-	מזה: יתרת חובות פגומים
	-	-	-	-	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
	22,348	4,096	18,252	23,993	9,322	14,671	סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
	5	-	5	3	1	2	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים במדינות הבאות: ספרד - סך חשיפה של כ-197 מיליון ש"ח, מזה סך של 181 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 5 מיליון ש"ח בדירוג BBB+ וסך של 11 מיליון ש"ח בדירוג BBB- (סך חשיפה בסוף שנת 2020 הייתה כ-73 מיליון ש"ח, מזה סך של 42 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 12 מיליון ש"ח בדירוג BBB+ וסך של 19 מיליון ש"ח בדירוג BBB-). איטליה - סך חשיפה של כ-18 מיליון ש"ח, מזה סך של 17 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך של 1 מיליון ש"ח בדירוג BB (סך החשיפה בסוף שנת 2020 הייתה כ-16 מיליון ש"ח, מזה סך של 15 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך של 1 מיליון ש"ח בדירוג BB). אירלנד - סך חשיפה של 1,305 מיליון ש"ח ללא דירוג (סך החשיפה בסוף שנת 2020 הייתה כ-1 מיליון ש"ח ללא דירוג). ביוון ובפורטוגל אין חשיפה למוסדות פיננסיים.

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות S&P-I Moody's.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2021 בכ-24.0 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-1.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-22.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020. עלייה זו נבעה מעלייה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-5.3 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מרכישת ביטוח לתיק אשראי מקרקעין מחברות ביטוח זרות. עלייה זו קוזזה חלקית מירידה בחשיפה המאזנית בסך כ-3.6 מיליארד ש"ח בעיקר כתוצאה מירידה באחזקות הבנק באגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים. כ-96.3% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-62.5% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 36.7% בחברות ביטוח ו-0.8% מוסד פיננסי אחר. עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (76.3%), ובארצות-הברית (18.2%). הבנק מוסיף לקיים ניטור תכופ ושוטף אחר ההשלכות השליליות של מגפת הקורונה על הכלכלה העולמית ועל התוצאות הכספיות של המוסדות הפיננסיים בעולם, ובמידת הצורך פועל לצמצום מכלול הסיכונים הרלוונטיים ובכללם סיכון האשראי וסיכון הסליקה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

3.2.7. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 13-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום		
31.12.20	31.12.21	
במיליוני ש"ח		
יתרות אשראי		
99,495	115,166	הלוואות מכספי הבנק
1,055	961	הלוואות מכספי האוצר*
175	229	מענקים מכספי האוצר*
100,725	116,356	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.20	31.12.21	
במיליוני ש"ח		
ביצוע		
20,558	28,683	סך-הכל הלוואות מכספי הבנק
הלוואות מכספי האוצר		
106	69	הלוואות
61	57	מענקים
167	126	סך-הכל מכספי האוצר
20,725	28,809	סך-הכל הלוואות חדשות
2,031	2,794	הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק
22,756	31,603	סך-הכל הלוואות שניתנו

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה 14-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

שנת חוב	שיעור חוב בעייתי	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור (כולל הפרשה לפי עומק הפיגור)	שיעור הסכום בפיגור	הסכום בפיגור מעל 90 יום מתוך סך החובות הבעייתיים	יתרת חוב רשומה	
במיליוני ש"ח/באחוזים							
31.12.2021	0.52%	0.46%	533	0.09%	101	115,166	
31.12.2020	0.68%	0.76%	758	0.12%	122	99,495	
31.12.2019	0.78%	0.50%	446	0.12%	109	89,777	

בשנת 2021 שיעור הפיגור, שיעור החוב הבעייתי ושיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור ירדו לעומת סוף 2020 ונמוכים גם בהשוואה לסוף 2019.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 3-15: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד					
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח		
15.8%	115,166	0.1%	147	24.4%	28,137	11.8%	13,610	39.6%	45,600	24.0%	27,672	31.12.2021
10.8%	99,495	0.2%	200	25.7%	25,573	13.7%	13,619	38.8%	38,623	21.6%	21,480	31.12.2020
10.2%	89,777	0.3%	266	26.5%	23,834	15.4%	13,811	38.5%	34,565	19.3%	17,301	31.12.2019

לפרטים בדבר הוראת הפיקוח על הבנקים על עדכון מגבלת הלוואות לדיור בריבית הפריים ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 3-16: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 השנים האחרונות

2017	2018	2019	2020	2021	
במיליוני ש"ח					
74,521	81,454	89,777	99,495	115,166	יתרות לסוף תקופה
7.6%	9.3%	10.2%	10.8%	15.8%	שינוי ביתרות שנתי
13,437	15,568	18,325	20,725	28,809	ביצוע הלוואות חדשות

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מדרג סמכויות - מדרג סמכויות אשראי בבנק הינו עקרון בסיסי בניהול האשראי וסיכוני האשראי בבנק. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים, וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים בכירים יותר ואת הרכבם. סמכות האשראי לכלל בעלי התפקידים העוסקים באשראי נקבעת הן בהתאם להכשרה המקצועית הידע והניסיון בתחום האשראי, והן בהתאמה לצרכי היחידה בה הם עובדים.

בקורות - תהליכי הבקרה בתחום סיכוני האשראי, מבוצעים מרמת הלווה הבודד ועד לרמת תיק האשראי הכולל, בהלימה למדיניות הבנק. מבוצע דיווח להנהלה ולדירקטוריון על מצב תיק האשראי של החטיבה הקמעונאית ועמידה במדדי הסיכון שנקבעו. הדיווח נסמך על תוצאות ניטור שוטף המבוצע באמצעות כלים תומכים לשיקוף מוקדי סיכון ומדדים חריגים. הבקורות בסניפים ובמנהלות האזור מעוגנות בנהלי הבנק. חלק מהבקורות ממוחשבות ומהוות בקרה מונעת, וחלקם באמצעות: זיהוי סיכונים במערכות הממוכנות ודוחות בקרה שוטפים. הבקורות מוגדרות על-פי מוקדי הסיכון. הבקורות מבוצעות בהיקפים המשתנים בהתאם לרמת הסיכון של היחידה. תוצרי הבקורות מתועדים ומנותחים לצורך הפקת לקחים ושיפור ניהול הסיכון. פועלים להבראה - תהליך טיפול בלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים, תוך שיתוף עימם ובכוונה לשמרם. תהליך פועלים להבראה נעשה תוך שימת לב להעצמת חירותו הפיננסית של הלקוח ומתן מענה מקצועי איכותי לצרכיו ולהעדפותיו. מעטפת השירות והטיפול בכל לקוח נקבעת באופן דיפרנציאלי, תוך התמקדות בהתאמת הטיפול למאפייני פעילותו ויכולותיו הכלכליות של הלקוח. לצורך ניהול התהליך הוקמה יחידה יעודית, בה הוכשרו עובדים מנוסים המתמחים בטיפול בלקוחות אלה.

טבלה 3-18: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.2020	31.12.2021		
מאזני				
5.0%	120	2,402	2,522	עו"ש חובה
0.8%	200	23,873	24,073	הלוואות ⁽¹⁾
(30.6%)	(19)	62	43	מזה: הלוואות בולט ובלון
7.6%	237	3,139	3,376	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
8.2%	368	4,470	4,838	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
2.7%	925	33,884	34,809	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
חוץ-מאזני				
(16.4%)	(3,486)	21,229	17,743	סיכון אשראי חוץ-מאזני
(4.6%)	(2,561)	55,113	52,552	סך-הכל סיכון אשראי כולל

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

טבלה 3-19: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

ליום 31 בדצמבר 2020				ליום 31 בדצמבר 2021				סך-הכל
הכנסה לחשבון		סך-הכל		הכנסה לחשבון		סך-הכל		
עד 10 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	במיליוני ש"ח
3,477	1,037	965	1,475	3,615	1,137	1,023	1,455	
3,230	920	834	1,476	3,185	1,041	835	1,309	מ-20 עד 40
7,415	1,855	2,364	3,196	7,069	1,968	2,261	2,840	מ-40 עד 80
10,832	3,540	4,252	3,040	10,458	3,711	4,001	2,746	מ-80 עד 150
7,642	4,580	2,341	721	8,622	5,345	2,478	799	מ-150 עד 300
1,288	1,056	130	102	1,860	1,548	159	153	מעל 300
33,884	12,988	10,886	10,010	34,809	14,750	10,757	9,302	סך-הכל

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 20-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים

ליום	ליום	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2020	2021	
סיכון אשראי מאזני		
במיליוני ש"ח		
גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח		
18,127	18,216	עד 10
6,280	6,424	מ-10 עד 50
4,996	5,276	מ-50 עד 200
2,172	2,358	מ-200 עד 500
2,309	2,535	מעל 500
33,884	34,809	סך-הכל

טבלה 21-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2021			
סך-הכל	הלוואות הלוואות הריבית קבועה	הלוואות הריבית משתנה	סך-הכל	הלוואות הריבית קבועה	הלוואות הריבית משתנה	
במיליוני ש"ח						
תקופה לפירעון						
7,543	4,886	2,657	8,217	5,235	2,982	עד שנה
7,382	104	7,278	6,794	89	6,705	משנה עד 3 שנים
12,182	105	12,077	11,615	88	11,527	מ-3 עד 5 שנים
6,777	107	6,670	8,183	89	8,094	מעל 5 שנים
33,884	5,202	28,682	34,809	5,501	29,308	סך-הכל

טבלה 22-3: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

שיעור מסך-הכל סיכון אשראי מאזני ליום		השינוי	יתרה ליום		
31.12.2020	31.12.2021		31.12.2020	31.12.2021	
במיליוני ש"ח					
2.38%	2.07%	(10.9%)	808	720	סיכון אשראי בעייתי
2.18%	1.87%	(12.3%)	740	649	מזה: סיכון אשראי פגום
0.13%	0.13%	(2.2%)	45	44	חובות בפיגור מעל 90 יום
0.62%	(0.07%)	(112.0%)	209	(25)	מחיקות חשבונאיות נטו לתקופה
3.02%	1.80%	(38.9%)	1,023	625	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי - כולל הפרשה על התקינים

בשנת 2021 עלתה יתרת ההלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-1.6% לעומת 31 בדצמבר 2020. סך סיכון האשראי המאזני גדל בשנת 2021 בכ-2.7%. בסיכון האשראי החוץ-מאזני חלה ירידה הנובעת בעיקר מירידה במסגרות כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק, עקב היערכות הבנק ליישום החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל. לפרטים נוספים ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספים. בשנת 2021 נרשמה ירידה ביתרת סיכון האשראי הבעייתי של 10.89%. במחיקות החשבונאיות נטו לתקופה נרשמה הכנסה בסך של 25 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאה בסך של 209 מיליון ש"ח בשנת 2020. בנוסף נרשמה ירידה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי של 38.9%. השיפור במדדים בשנת 2021 הושפע במידה רבה מהתאוששות במשק ומצעדי התמיכה הממשלתיים וכן משיפור בפרמטרים של לוויים רבים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

3.2.9. מימון ממונף

מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות). מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישת זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופיין בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine). הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. קיימת מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רוברד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה. להלן נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/ עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רוברד 1.

טבלה 23-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

ליום 31 בדצמבר 2021			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	3	326	329
2	889	497	1,386
1	240	-	240
2	600	-	600
1	641	-	641
1	425	-	425
8	2,798	823	3,621

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	1	3	326	329
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	889	497	1,386
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	240	-	240
מסחר	2	600	-	600
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	1	641	-	641
תעשייה	1	425	-	425
סך-הכל	8	2,798	823	3,621

ליום 31 בדצמבר 2020			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
3	586	954	1,540
2	608	-	608
2	240	-	240
1	425	-	425
1	87	171	258
9	1,946	1,125	3,071

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	3	586	954	1,540
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	608	-	608
כרייה וחציבה*	2	240	-	240
תעשייה	1	425	-	425
שירותים עסקיים אחרים	1	87	171	258
סך-הכל	9	1,946	1,125	3,071

* בניכוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-747 מיליון ש"ח.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

3.2.10. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 24-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

31 בדצמבר 2021				
סך-הכל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים	
במיליוני ש"ח				
				ענף משק
4,862	3,768	1,094	2	תעשייה
3,384	1,227	2,157	1	אספקת חשמל
21,137	10,950	10,187	10	שירותים פיננסיים
8,147	4,624	3,523	5	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,394	496	898	1	מידע ותקשורת
1,915	1,133	782	1	בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית
1,464	1,306	158	1	מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור
1,403	103	1,300	1	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
43,706	23,607	20,099	22	סך-הכל

31 בדצמבר 2020				
סך-הכל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים	
במיליוני ש"ח				
				ענף משק
4,574	3,496	1,078	2	תעשייה
1,777	1,029	748	1	אספקת חשמל
17,502	8,113	9,389	8	שירותים פיננסיים
2,960	2,058	902	2	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,218	489	729	1	מסחר בכלי רכב
1,389	470	919	1	מידע ותקשורת
1,925	1,588	337	1	בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית
31,345	17,243	14,102	16	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

3.2.11. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 31 בדצמבר 2021 קיימת קבוצת לווים אחת אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: "הוראה 313"), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

טבלה 25-3: יתרות סיכון האשראי⁽¹⁾ לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 31 בדצמבר 2021

31 בדצמבר 2021						
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות נטו ⁽¹⁾	שיעור מההון הרגולטורי
במיליוני ש"ח						
4,342	2,569	164	6,914	8	6,905	16.04%

- הנתונים המוצגים להלן מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313. נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.
- סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.

3.3. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:

- סיכון ריבית** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים;
- סיכון מטבע** - סיכון להפסד כתוצאה משינויי שער חליפין;
- סיכון אינפלציה** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן;
- סיכון מחירי מניות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות;
- סיכון מרווחי אשראי** - סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית;
- סיכון תנודתיות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- סיכון מרווח (Basis spread)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

3.3.1. ניהול סיכונים השוק

ניהול סיכונים השוק מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. מדיניות ניהול סיכונים השוק מכוונת להגדלת תוחלת הרווח, תוך שמירה על רמות סיכון מאושרות ומבוקרות.

בניהול סיכונים שוק בבנק, מבחינים בין חשיפות הנוצרות כחלק מניהול שוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק, להלן התיק הבנקאי (חשיפות שאינן למסחר), לבין החשיפות בתיק למסחר (שעיקרו מנוהל בחדרי העסקות). לנושא ניהול סיכונים השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה [סעיף סיכון מחיר מניות ומרווחי אשראי סיכון השקעה](#) להלן.

הניהול הגלובלי נעשה באחריות מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית ובהנחייתו. הניהול השוטף והפיקוח על ניהול הנכסים וההתחייבויות בתיק הבנקאי והתיק למסחר הינם באחריות המנהלים באגף לניהול נכסים והתחייבויות ובאגף חדרי עסקות וברוקראז', בהתאמה, בחטיבת שווקים פיננסיים בתל-אביב, וביחידה לניהול נכסים והתחייבויות ובחדר העסקות בסניף הבנק בניו-יורק. הסניף כפוף מקצועית בנושאים אלה למנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית.

המדיניות מותווית ומבוקרת על-ידי צוות הנהלה ניהול נכסים והתחייבויות, צוות הנהלה נוסטרו וצוות הנהלה השקעות. המדיניות, לרבות המגבלות והיעדים שנקבעו, מובאים לדיון ולאישור, לצוותי ההנהלה, לוועדות הדירקטוריון ו/או למליאת הדירקטוריון, לפי העניין.

הפעילות השוטפת מתנהלת על-ידי צוותי משנה בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בבנק.

ניהול סיכונים השוק מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק, בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ובהתאמה למדיניות הקבוצתית. אמידה ובקרה של סיכונים השוק מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לגודל ההון ולאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. החשיפה לסיכונים שוק של החברות הבנות נבחנת על-ידי המחלקה לניהול סיכונים שוק וניזילות בחטיבה לניהול סיכונים ומדווחת להנהלה ולדירקטוריון הבנק בתדירות התואמת את רמת הסיכון. הבנק קבע מגבלות סיכון קבוצתיות החלות גם על השלוחות בהן רמת הסיכון הוגדרה כמשמעותית לקבוצה. למידע נוסף לגבי אופן ניהול הסיכונים, אמידתם ובקרתם ראה ["דוח על הסיכונים"](#).

3.3.2. סיכון ריבית

- סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים. הסיכון בהגדרתו לעיל, כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:
1. **סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)** - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);
 2. **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** - סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות שיבואו לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
 3. **סיכון מרווח (Spread risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;
 4. **סיכון אופציונליות** - נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמא הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);
 5. **חשיפת הערך** - אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ההון הפיננסי) כתוצאה משינוי הריבית;
 6. **חשיפת ההכנסה החשבונאית** - השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינוי הריבית.

הבנק, בדומה לבנקים בעולם, חשוף לסיכון ריבית הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר. סיכון ריבית הוא סיכון מובנה בפעילות הבנקאית, עיקר החשיפות לסיכון זה נובעות מניהול התיק הבנקאי. ניהול סיכון הריבית הינו חלק מניהול החשיפות לסיכונים השוק.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי - מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של ההון, ו/או על ההכנסה החשבונאית. הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיקי ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - פערי מגזר, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד.

החשיפה לסיכון נמדדת בשני המישורים: (א) חשיפת הערך - הערכה של שינוי הערך הכלכלי של התיק הבנקאי כתוצאה משינוי בעקום הריבית; (ב) רגישות ההכנסה החשבונאית - השינויים הצפויים להכנסה החשבונאית בתיק הבנקאי כתוצאה משינויים בעקום התשואות (בהנחת רמה קבועה של יתרות). חשיפת ההכנסה נמדדת אף היא בשני מישורים: רגישות ההכנסה של כלל התיק הבנקאי ב-12 החודשים הבאים, ורגישות ההכנסה (המיידי) של המכשירים הנמדדים חשבונאית לפי שווי הוגן (למעט גידורים חשבונאיים).

בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה לתרחישי שינוי בעקומי הריבית השקלית, המדדית והדולרית (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית מבחינת הקבוצה). לצורך חישוב רגישות הערך הכלכלי לשינוי בשערי הריבית מתייחס הבנק לכל הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים, כאשר לחלק מיתרות פיקדונות העו"ש של הציבור הבנק מתייחס כהתחייבות ארוכה הנפרסת על פני מספר שנים, בהתאם למודל המאושר על-ידי הנהלה והדירקטוריון מדי שנה. כמו-כן קיימות הנחות על פירעונות מוקדמים של משכנתאות בהתאם למודל המבוסס על ניתוחים סטטיסטיים ומאושר על-ידי הנהלה והדירקטוריון. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, כיוון שאינה כוללת שינוי ערך מהוון של נכסים והתחייבויות לזמן ארוך אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן. אך כוללת את שינוי ההכנסה הנובעים משינוי הריבית, שאינם חלק מרגישות הערך, בעיקר פיקדונות. מדיניות ניהול סיכון הריבית מכוונת, בהתאמה ליעדי הבנק, להשגת מבנה החשיפה הרצוי בכל אחד מהמגזרים (שקל לא-צמוד, שקל צמוד מדד ומטבע-חוץ וצמודיו), בהתאם להערכות לגבי משתני השוק ובכפוף למגבלות. הרגישות לריבית נמדדת באופן מבוקר לפחות אחת לחודש, עם מדידות תקופות יותר לצרכי ניהול החשיפות. ככלל, מטרת ניהול סיכונים הריבית בקבוצה הינה לאפשר שירות ללקוחות תוך לקיחת סיכון באופן מבוקר.

נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי משפיעים על הון הבנק ישירות דרך חשבון רווח והפסד. הבנק מגדר בנגזרים, תוך שימוש בחשבונאות גידור, חלק מרגישות הריבית של אגרות-החוב הארוכות במטבע-חוץ. כמו-כן משתמש הבנק בנגזרים הן לגידור רגישויות בתיק הבנקאי והן לפעילות בתיק למסחר. רגישויות אלו נכללות בתוך רגישות הערך המוצגת להלן. בנוסף לבחינת רגישות הערך הכוללת, הבנק בוחן גם את רגישות הנגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי אל מול מגבלות רגישות ייעודיות ונפרדות מהמגבלות הכוללות.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות

טבלה 26-3: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2020			31 בדצמבר 2021		
שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל	שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל
במיליוני ש"ח					
33,143	275	32,868	39,383	331	39,052
32,465	2	32,463	38,980	155	38,825

שווי הוגן נטו מותאם*

מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ויחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

לפירוט נוסף בדבר הנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 32](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 27-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2020			31 בדצמבר 2021			
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	
במיליוני ש"ח						
שינויים מקבילים						
(703)	(117)	(586)	669	227	442	עלייה במקביל של 1%
(719)	(86)	(633)	647	233	414	מזה: תיק בנקאי
737	108	629	(604)	(154)	(450)	ירידה במקביל של 1%
756	80	676	(587)	(157)	(430)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים						
(586)	(132)	(454)	(288)	(42)	(246)	התללה ⁽¹⁾
543	150	393	503	67	436	השטחה ⁽²⁾
138	29	109	632	96	536	עליית ריבית בטווח הקצר
(176)	(18)	(158)	(639)	(93)	(546)	ירידת ריבית בטווח הקצר

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
 (1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
 (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

טבלה 28-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2021			
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
1,211	176	1,035	1,379	(12)	1,391	עלייה במקביל של 1%
1,193	158	1,035	1,354	(37)	1,391	מזה: תיק בנקאי
(780)	(368)	(412)	(773)	(57)	(716)	ירידה במקביל של 1%
(761)	(349)	(412)	(757)	(41)	(716)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי הריבית תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית ובהנחה של רצפות ריבית כך שעקומי הריבית השונים יורדים לאפס. במגזר מטבע-החוץ עקום הריבית יורד לאפס או לריבית השלילית הקיימת, הנמוך מביניהם. בחלק מהתרחישים ההפסד התיאורטי במקרה של ריבית שלילית (מתחת לרצפה) עלול להיות גבוה יותר. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM. העלייה ברגישות ההכנסה נובעת מהמשך הגידול ביתרות עו"ש זכות.

למידע נוסף על סיכון הריבית ראה "דוח על הסיכונים".

3.3.3. סיכון שער חליפין

סיכונים המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשיעורי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

הבנק פעיל בשוקי המטבע הן באמצעות עסקות ספוט ופורוורד והן באמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. כתוצאה מכך, הבנק פעיל במטבעות סחירים, הן בשווקים המפותחים והן בשווקים המתפתחים.

ניהול חשיפות המטבע, לרבות שימוש במכשירי גידור, הינו חלק מניהול החשיפות לסיכונים השוק כמתואר לעיל, ומתקיים הן בפעילות התיק הבנקאי והן במסגרת פעילות המסחר בחדרי העסקות. הניהול השוטף נעשה במסגרת מגבלות דירקטוריון על חשיפות למטבע-חוץ ולמדד ולחשיפות כוללות, שעיקרן מופיע בריכוז המגבלות ב"דוח על הסיכונים".

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 29-3: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה*

ליום 31 בדצמבר 2021							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח							
638,781	13,001	3,305	7,934	75,261	57,487	481,793	סך-כל הנכסים
596,034	4,204	4,286	11,972	123,905	39,277	412,390	סך-כל ההתחייבויות
42,747	8,797	(981)	(4,038)	(48,644)	18,210	69,403	עודף נכסים (התחייבויות)
-	-	596	3,948	47,236	(592)	(51,188)	מכשירים נגזרים
42,747	8,797	(385)	(90)	(1,408)	17,618	18,215	סך-הכל כללי

ליום 31 בדצמבר 2020							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח							
539,602	9,825	3,239	8,899	61,799	50,580	405,260	סך-כל הנכסים
499,703	2,775	4,342	12,546	99,901	38,477	341,662	סך-כל ההתחייבויות
39,899	7,050	(1,103)	(3,647)	(38,102)	12,103	63,598	עודף נכסים (התחייבויות)
-	-	968	3,609	37,377	(3,125)	(38,829)	מכשירים נגזרים
39,899	7,050	(135)	(38)	(725)	8,978	24,769	סך-הכל כללי

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

לפריטים נוספים ראה [ביאורים 30 ו-31](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 30-3: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2020		31 בדצמבר 2021		
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
במיליוני ש"ח				
45	(38)	225	74	דולר ארצות-הברית
(8)	37	36	(36)	אירו
31 בדצמבר 2020		31 בדצמבר 2021		
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
(388)	273	(548)	529	מדד המחירים לצרכן

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערן כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערן כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוער התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 30 בדוח הכספי ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

3.3.4. סיכון מחיר מניות ומרווחי אשראי: סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-חוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד).
בניהול תיק ההשקעות חשוף הבנק לסיכונים אשראי ומרווחי אשראי אגב השקעתו באגרות-חוב של חברות ושל ממשלות זרות. על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון ההשקעה בבנק.

סיכון השקעה בקבוצת הבנק נוצר בעיקר בשלוש מסגרות:

1. תיק השקעות המנוהל באחריות חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית, שמורכב, ככלל, ממוצרים הנסחרים בשווקים הפיננסיים ושיש אפשרות לקבל עבורם ציטוטי מחיר. מסגרת ההשקעות נקבעה בראייה גלובלית וכלל מערכתית באישורו של דירקטוריון הבנק וכוללת מגבלות על היקף ההשקעה ועל מדדי סיכון הכוללים: תיאבון הסיכון, קיבולת הסיכון ומגבלות פרטניות לאפיקי ההשקעה השונים לרבות מגבלות פיזור. הסיכון מנוהל באחריות-על של חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית לגבי יישום המדיניות בקבוצה, הקצאת המסגרות שאושרו בהנהלה ובדירקטוריון, המעקב, ההנחיה והדיווח. הפעילות מנוהלת על-ידי יחידה יעודית שהוקמה למטרה זו והמעקב אחריה הינו באחריות צוות הנהלה השקעות שהוקם למטרה זו, כמתואר ב"דוח על הסיכונים". פעילות ההשקעות מותרת במספר מצומצם של חברות בנות, האחריות הניהולית על פעילות כל חברה הינה של חבר הנהלה הממונה עליה.
 2. השקעות לא סחירות המבוצעות על-פי רוב באמצעות החברה הבת פועלים אקוויטי על-פי מדיניות שנקבעת מדי תקופה על-ידי דירקטוריון החברה בהתאמה למדיניות הקבוצתית. מסגרת תיאבון הסיכון בפעילות זו הוגדלה במהלך השנים 2020-2021 במסגרת מתווה השקעות רב שנתי אשר אושר בדירקטוריון הבנק. לפרטים ראה [פרק חברות עיקריות](#) לעיל.
 3. חברות מוחזקות: אחזקות אסטרטגיות במניות של חברות בנות. לפרטים ראה [ביאור 15](#) בדוחות הכספיים.
- הקבוצה מחזיקה מניות ואגרות-חוב, בעיקר לצורכי השקעה, שירידה בערכן עשויה לפגוע ברווח והפסד של הבנק ו/או בהון הבנק.

טבלה 3-31: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2021			
מזה:	מזה:	הערך במאזן ושוי הוגן	מזה:	מזה:	הערך במאזן ושוי הוגן	
מוחזק באופן בפרטי	נסחר בבורסה		מוחזק באופן בפרטי	נסחר בבורסה		
במיליוני ש"ח						
1,368	1,017	2,385	2,058	1,592	3,650	השקעות המסווגות כאינן למסחר
1,368	1,017	2,385	2,058	1,592	3,650	סך-הכל השקעות במניות

למידע נוסף על השקעות ראה [ביאור 12](#) בדוחות הכספיים.

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

ניהול הסיכון

ניהול סיכון הנזילות והמימון מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ, בסניפי הבנק בחו"ל ובחברות בנות להן סיכון נזילות משמעותי לקבוצה. הבנק מנהל את הנזילות השוטפת ואת סיכון הנזילות במספר רבדים. הרובד הראשון: ניהול הנזילות השוטפת נעשה באגף ניהול נכסים והתחייבויות (להלן: נ"ה) באמצעות יחידות הנזילות בשקלים ובמטבע-חוץ בהתאם לצרכים השוטפים של הבנק והלקוחות, כאשר פעילות דומה נעשית בסניפי חו"ל ובחברות הבנות הבנקאיות. הרובד השני הוא ניהול סיכון הנזילות של הבנק. סיכון הנזילות בבנק, במטבע-חוץ ובשקלים, מנוהל ומבוקר באופן שוטף, בהתאם למדיניות קבוצתית, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד באופן תחרותי גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון הנזילות" הבנק מפעיל מודל פנימי לאמידת סיכון הנזילות. בנוסף על המודל הרגולטורי. המודל הפנימי משקף את תפיסת ההנהלה בכל הנוגע למאפיינים ההתנהגותיים של נכסים והתחייבויות פיננסיים. המודל מבוסס על היציבות המוכחת של הפיקדונות בבנק לאורך תקופות ארוכות, וכולל תרחישים שונים לגבי שיעורי המיחזור והפירעון של הנכסים וההתחייבויות. ככלל, בעוד שבמהלך עסקים רגילי מניח הבנק מיחזור גבוה מאד של פיקדונות ואשראי, בתרחישי לחץ מניח הבנק יציאת פיקדונות בהתאם לסוג הלקוח והפיקדון, ניצול מסגרות מעבר לרגיל, ירידות ערך בשווי הנכסים ומקדמים נוספים. מקדמים אלו נבחנים מדי שנה על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון. בכל תרחיש נבחן פער הנזילות לתקופה של עד חודש למול הנכסים הנזילים ומחושב יחס נזילות, אשר לא יפחת מרמת מינימום המוגדרת בהוראה. התרחישים המופעלים במודל הפנימי מתייחסים למצבי שוק שונים ובפרט תרחיש בנק, תרחיש מערכת ותרחיש משולב. התרחישים נבדלים בעיקר בהנחות לגבי מיחזור פיקדונות ומקדמי הנכסים הנזילים. כן מפעיל הבנק מודלים לתקופות ארוכות וקצרות יותר, מודל NSFR, מדדי ריכוזיות מפקידים, מערכת התרעה הכוללת מערכת ניטור של מדדים העשויים להצביע על סיכון למצב של משבר בצירוף תוכנית פעולה ועוד, כאשר חלקם של מדדים אלו כפוף למגבלות פנימיות ו/או רגולטוריות.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" מדי יום בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן) ומחשב את היחס במאחד מדי יום כאשר בחישוב היחס במאחד מובאות בחשבון מגבלות העלולות לחול על העברת נזילות מחלק מהחברות הבנות בזמן משבר, ובפרט מחברות בנות בנקאיות בחו"ל. היחס בתאגיד הבנקאי סולו והיחס במאחד מדווח כממוצע התצפיות היומיות. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאחד.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 (יחס מימון יציב NSFR), החל מיום 31 בדצמבר 2021 עדכן הבנק את מודל ה-NSFR. חישוב יחס המימון היציב הותאם לדרישה הרגולטורית. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית מחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס מימון יציב. נכון ל-31 בדצמבר 2021 היחס עמד על 141%, גבוה משמעותית מהדרישה הרגולטורית בעיקר בשל הבסיס הרחב של פיקדונות מלקוחות פרטיים. סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מסיכון הנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. כשחלקם הארי מלקוחות פרטיים. אלו יוצרים, כאמור מטה, סיכויי נזילות ומימון נמוכים ביחס למקורות אחרים.

טבלה 3-32: יחס כיסוי הנזילות*

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2020		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2021	
באחוזים			
א. בנתוני המאחד			
		יחס כיסוי נזילות	124%
		יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	100%
ב. בנתוני הבנק			
		יחס כיסוי נזילות	124%
		יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	100%

* היחס במאחד ובתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

טבלה 3-33: יחס מימון יציב, נטו

לימים 31 בדצמבר 2021	
באחוזים	
בנתוני המאחד	
יחס מימון יציב נטו	
141%	
יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	
100%	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. הפיקדונות מגויסים ממספר רב מאוד של מפקידים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. מקורות שקליים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול מגזר ניהול פיננסי). מקורות שקליים צמודים מגויסים הן מהציבור הרחב והן מלקוחות מוסדיים המשקיעים בפיקדונות בבנק, באגרות-חוב והון משני שמנפיקה קבוצת הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות ללקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוססים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית ומקורות נוספים.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפינימיות, הכוללות, בין השאר, LCR לפי נוהל בנקאי תקין 221, מודל פנימי LCR ל-30 יום ולטווחים הקצרים והארוכים יותר, מודל NSFR, (יחס מימון יציב). בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 31 בדצמבר 2021 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר זרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים של ריבונות ובנקים מרכזיים, וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 218.8 מיליארד ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיקות נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם - הבנק) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 222, נכון ביום 31 בדצמבר 2021 הבנק מחזיק במאוחד מקורות מימון יציבים (בעיקר הון, פיקדונות ארוכים ופיקדונות קצרים של לקוחות הפרטיים) בסך של 391.2 מיליארד ש"ח.

יחס כיסוי הנזילות ירד בשנת 2021 לעומת השנה הקודמת ב-16%, על רקע גידול באשראי הממומן על-ידי פיקדונות מלקוחות הסיטונאים (עסקיים ופיננסיים) ובעקבות יישום הוראת רשות ההגבלים העסקיים להחיל סליקה יומית בכרטיסי אשראי (הבנק עבר לשלם למתפעלות ברמה היומית לעומת מועדים קבועים לפני יישום ההוראה).

טבלה 3-34: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות* המפקידים הגדולות**

יתרה ליום	
31.12.20	31.12.21
במיליוני ש"ח	
7,745	12,681
6,236	8,400
4,502	7,840

* "קבוצה" - מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידיו) וצד הנשלט על-ידיו.
** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

לפירוט והרחבה בנושא סיכון הנזילות ראה "[דוח על הסיכונים](#)" וביאור 31 בדוחות הכספיים.

3.5. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה ו/או נהלים ומערכות בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, ניהול המשכיות עסקית, ביטחון, קצין צוות ראשי, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים ועוד.

הבנק ממשיך לנהל את משבר התפשטות נגיף הקורונה ונוקט בשורה של תהליכים ואמצעים לניטור ומזעור הסיכונים הרלוונטיים, תוך התאמת התנהלות הבנק באופן שוטף למצב התחלואה ומתאים את הנחיות העבודה בהתאם לדרישות הרשויות. נכון למועד הדוח, הפעילות התפעולית חזרה לשגרה, תוך שמירה על ההנחיות ויישום תקנות שעת חירום.

3.5.1. ניהול הסיכונים התפעוליים

אסטרטגיית ניהול הסיכונים התפעוליים נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה ומיקסום התועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. התהליך הניהולי מוכוון להתבצע על בסיס הגדרת האחריות על הסיכונים (Risk Ownership). המטרה היא, שהתקשור והטיפול המושכל בסיכונים התפעוליים יתרמו לקבלת החלטות ניהוליות, תוך שיקולי תועלת עסקית מול עלות במונחי סיכון, הן ברמת הנהלת הארגון והן ברמת היחידות השונות.

מטרות ניהול הסיכונים התפעוליים הנן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה לרבות הבעלות על הסיכונים וקבלת ההחלטות בשיקולי עלות - תועלת;
 - הבטחת זיהוי ותקשורת אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל העסקים העיקריים בקבוצה וביחידות התמיכה, במגמה להגדיר תיאבון סיכון תפעולי בהתאם ליעדים האסטרטגיים המאושרים עבור כל יחידה בקבוצה;
 - הגדרת מסגרת בקרה פנימית, שתקדם בקבוצה ערכי תרבות נאותים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכונים התפעוליים;
 - ניהול והקצאה אופטימלית של ההון הרגולטורי וההון הכלכלי ביחס לסיכונים התפעוליים.
- האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבת בקבוצת הבנק. עבודת המטה בתחום זה מוטלת על היחידה לניהול הסיכונים התפעוליים וסיכוי השוק, בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של רשת בקרי סיכונים תפעוליים, לפי העיקרון של ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות או למנכ"ל חברות הבת והכוונה מתודולוגית מצד המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים.
- הפעילות לניהול הסיכון התפעולי מפוקחת ומכוונת על-ידי שלושה פורומים: ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים, צוות הנהלה לניהול הסיכונים וצוות המשינה לניהול הסיכונים התפעוליים.
- מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים אושרה על-ידי הנהלה ודירקטוריון הבנק. מסמך המדיניות מהווה מסגרת לניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצה, בהתאם לעקרונות וחובות דיווח אחידים שיעדם ניהול תקין על-פי אמות המידה של באזל 2 (Sound Practices). פעילות הבנק בנושא מתבצעת על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206 בנושא מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי, המתייחסת בין היתר להקצאת ההון הרגולטורי בגין הסיכונים התפעוליים, וכן על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בנושא ניהול הסיכון התפעולי, התואמת את ההנחיות במסמך של באזל מיוני 2011 בנושא Sound Practice בניהול הסיכון התפעולי.
- הבנק פועל על-פי הגישה הסטנדרטית של באזל 2 והדרישות התואמות לניהול בנקאי תקין. במסגרת זו מתנהלים בין היתר פרויקטים ופעילויות, כמפורט להלן:
- איסוף מידע על אירועים תפעוליים בקבוצת הבנק. בסיס המידע לעניין זה הוקם בסוף שנת 2002 ומשמש בין היתר לניתוח האירועים, המגמות והדפוסים ותומך במיפוי ובהערכת הסיכונים התפעוליים שהקבוצה חשופה אליהם.
 - ניתוח תרחישי סיכון בפעילויות ותהליכים בראיה צופה פני עתיד.
 - כחלק מפיתוח תשתית מעקב ובקרה, מאופיינים KRIs, אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים, ביחס למוצרים, תהליכים או סיכונים מוסדיים. ה-KRI (Key risk indicator) הנו מדד הניתן למדידה כמותית ועשוי לכלול גם מידע איכותי, המצביע על הימצאות גורם מסוים או מגמה. נקבעו סיפים למעקב, אסקלציה וטיפול, לפי העניין.
 - ביצוע הפקות לקחים מאירועים תפעוליים, שיתופי מידע רלוונטי בין יחידות ולמידה ארגונית.
 - הדיווחים הרבעוניים מוגשים לצוות המשינה לניהול הסיכונים התפעוליים, צוות הנהלה לניהול הסיכונים וצוות, ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים ומליאת הדירקטוריון. הדיווחים כוללים עדכונים בדבר תוכנית העבודה, סטטוס הפרויקטים בביצוע, מידע אודות אירועים תפעוליים, הערכות סיכונים פוטנציאלים, מגמות, שינויים בפרופיל הסיכונים ומידע חיצוני השוואתי.
- פעולות נוספות בזיקה כוללות:
- מערכת מיכונית לניהול הסיכון התפעולי, פמל"ה, הוטמעה ביחידות הקבוצה. המערכת פועלת בתחומים של איסוף מידע אודות אירועים תפעוליים, מיפוי והערכת הסיכונים והבקרות, איסוף KRI (אינדיקטורים עיקריים לסיכון), נושאים לטיפול, הפקת לקחים ודיווחים.
 - גיבוש ויישום מסגרת כוללת של עקרונות וסטנדרטים בנושא תפישת בקרה אחידה בקבוצת הבנק. במסגרת זו מתכנסים פורומי בקרה ומתבצע תהליך תקופתי להערכת אפקטיביות הבקרות.
 - השקת מוצר חדש/פעילות חדשה, על-פי הגדרות מדיניות השקת מוצר חדש בקבוצת הבנק, מלווה בבחינה וניתוח של הסיכונים התפעוליים הרלוונטיים הטמונים במוצר/פעילות.
 - הגדרת תשתית מתודולוגית לניהול הסיכונים תפעוליים בתהליכי IT מהותיים.
 - הוצאת פעילות למיקור חוץ בשים לב לסיכונים הייחודיים למיקור חוץ, בהתאם להנחיות המדיניות הייעודית לנושא.
 - תשומת לב מיוחדת, לרבות גיבוש מדיניות ייעודית, ניתנה לניהול סיכונים בנקאות בתקשורת, בהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנקאות בתקשורת.
- מתבצעים מהלכים שוטפים לזיהוי, מיפוי והערכת סיכונים תפעוליים ובקרות ביחידות הבנק והקבוצה, לרבות מיפוי סיכונים מעילות והונאות. הפעילות מתבצעת על בסיס מתודולוגיה אחידה התואמת את דרישות ועדת באזל והוראות בנק ישראל בנושא, לרבות מעקב אחר יישום המלצות. אחת לשלוש שנים מתבצע מהלך של מיפוי מקיף של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה. בהמשך, מתבצעים תחזוקה, עדכון והרחבה של הממצאים באמצעות ניתוחים נוספים, ניתוח סיכונים במוצרים/פעילויות חדשים והתקשרויות מהותיות למיקורי חוץ של פעילויות/תהליכים.
- מטרת הפעילות לזהות מוקדי סיכון מהותיים, להגדיר אחריות על הסיכונים (Risk Ownership), להעריך את הסיכונים (הממוצעים והקיצוניים) והבקרות הקיימות ולהבחין בין סיכונים נמוכים לבין סיכונים מהותיים הדורשים בחינה נוספת ונקיטת פעילויות בהתאם לשיקולי עלות - תועלת, על-פי דרכים עיקריות להתמודדות עם סיכונים, כדלקמן: למזער את הסיכון באמצעות יישום בקרות נוספות, להעביר את הסיכון לצד ג' (כגון: ביטוח, מיקור חוץ), לספוג את הסיכון תוך כימות שלו ולהפחית את הפעילות יוצרת הסיכון.
- פרופיל הסיכון התפעולי מנוטר תקופתית ביחס לתיאבון הסיכון התפעולי אשר מוגדר במדיניות באמצעות פרמטרים שונים ברמה כלל קבוצתית וברמה של יחידות ותהליכים ספציפיים. הבנק מקצה הון בגין נכסי סיכון תפעולי, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הדיווחים לעניין העמידה במגבלות תיאבון הסיכון מוגשים בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים הכולל.
- הבנק משתמש במדדים כמותיים של תיאבון הסיכון התפעולי אשר מתייחסים לפרמטרים הבאים: היקפי הנזקים התפעוליים ביחס להכנסות הגולמיות לפי הגישה הסטנדרטית של באזל, שיעור הגידול בנזקים משנה לשנה, תרחישי סיכון אשר דורגו ברמת סיכון גבוהה מאד ברמת קבוצת הבנק והערכת תרחישי קיצון.

3.5.2. סיכוני טכנולוגיה ומחשוב

הבנק תלוי במערכות ותשתיות IT לפעילותיו השונות. סיכון הטכנולוגיה והמחשוב הינו הסיכון לפגיעה בפעילותו התקינה של הבנק ובשירות ללקוחות, להפסד או לפגיעה במוניטין עקב אי נאותות או כשל במערכות ותשתיות ה-IT של הבנק. ככלל, הבנק מתחזק את מערכות ותשתיות המידע, מאמץ טכנולוגיות חדשות ופועל תמידית למתן תשתית טכנולוגית המאפשרת את התנהלותו העסקית וקידום יוזמות אסטרטגיות בחטיבות השונות, בהתאם למדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק. בבנק קיימים מסמכי מדיניות ייעודיים הכוללים התייחסות להיבטי אבטחת מידע וסייבר, עקרונות גיבוי והתאוששות במצבים של תקלות ואסונות, ומסמכי מדיניות בנושאים של מיקור חוץ, מחשוב ענן, כללים למימוש טכנולוגיות חדשות במסגרת בנקאות בתקשורת וניהול סיכונים IT. כמו-כן, על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד, לפשט ולייעל את הפלטפורמות הטכנולוגיות, לשפר את יכולת התגובה ולבנות יכולות חדשות, הבנק מבצע תוכנית מודרניזציה רב שנתית של מערכות המחשוב המרכזיות.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף על-פי מתודולוגיה מקובלת, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בבנק והן ברמת מערכות המידע והתשתיות המשמשות את הבנק. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב, על-ידי מספר יחידות מקצועיות ייעודיות הכפופות להנהלת החטיבה. יחידות אלו פועלות על-פי ההנחיות הרגולטוריות השונות, כגון הוראות ניהול בנקאי תקין 357, 361, 362, 363 ו-366 ביניהן; מחלקת אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, יחידת תכנון ובקרה, ניהול תהליכי SM ויחידת ניהול סיכונים IT.

לאור התפשטות נגיף הקורונה וכדי לשמור על רציפות השירות, ננקטו צעדים שונים במערך ה-IT של הבנק למתן מענה להמשכיות העסקית של הבנק וכן המשך ניהול הפורטפוליו הטכנולוגי, תוך כדי שמירה על אבטחת נכסיו והבטחת התפעול השוטף.

3.5.3. סיכוני אבטחת מידע וסייבר

סיכון הסייבר הינו הסיכון לנזק ובכללו שיבוש, הפרעה, השבתה של פעילות, גניבת נכס, איסוף מודיעין או פגיעה במוניטין או באמון הציבור כתוצאה מהתרחשות אירוע סייבר. בתחום הסייבר מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, הוראת ניהול בנקאי תקין 363 בנושא שרשרת אספקה, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגיית המידע ולמזער את הסיכונים. סיכוני אבטחת מידע וסייבר בבנק מנוהלים על-ידי מערך אבטחת מערכות מידע וסייבר בחטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

בשנים האחרונות חל גידול בתחום ובחומרת תקיפות הסייבר על המגזר הפיננסי העולמי, כאשר מגמות ההתפתחויות הטכנולוגיות כגון מחשוב ענן, פתיחות לממשקים חיצוניים והרחבת השירותים הדיגיטליים מחד ורמת התחכום והכלים העומדים לרשות התוקפים מאידך מגדילים את החשיפה לסיכוני סייבר. המגזר הבנקאי בישראל, ובכלל זה הבנק, חווים באופן שוטף התקפות סייבר, כגון DDOS (התקפת מניעת שירות מבוזרת Distributed Denial Of Service attack - תקיפות שנועדו להשבת מערכת מחשב על-ידי יצירת עומס חריג על משאביה), דייג (דיג - Phishing - הוא ניסיון לגניבת מידע רגיש על-ידי התחזות ברשת האינטרנט) וכדומה. התקיפות מכוונות כנגד גורמי ממשל והסקטור הפיננסי בניסיון לפגיעה במוניטין וכן כנגד שרשרת האספקה (תקיפת ארגון באמצעות ספק/מוצר בשימוש). הבנק פעל באופן שוטף להפקת לקחים ועדכון ההערכות בהתאמה. בשנת 2021 לא נתגלו בבנק אירועי סייבר מהותיים בעלי השפעה על הדוח הכספי. נציין כי בחודשים האחרונים חל גידול בכמות ניסיונות הפשינג איתם הבנק מתמודד, אך ללא נזקים משמעותיים.

הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים וטכנולוגיים) בכדי לחזק את מערך אבטחת המידע והגנת הסייבר על מנת להתמודד עם התפתחות האיומים. מערך ההגנה של הבנק מורכב משכבות הגנה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות. הבנק מפעיל תהליכי הגנת סייבר על מנת למזער את הסיכון לחדירה וגישה לא מורשית למערכות המידע ולהתממשות תקיפות, ולהבטיח את נכונות, זמינות וחשאינות מאגרי המידע. במקביל מפעיל הבנק תהליכי גילוי וזיהוי אירועי סייבר בכל שעות היממה, ובכללם הפעלת מרכז אירועי אבטחת מידע. כמו-כן הבנק נערך להכלת אירועי סייבר תוך מזעור הנזק על נכסי הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל באופן מתמיד לזיהוי יעדי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה ובונה את תוכניות העבודה לשיפור מערך ההגנה בהתאם.

הבנק מעדכן באופן שוטף את הערכת הסיכונים ביחס לתובנות מאירועי סייבר בארץ ובעולם הרלוונטיים למערכות הבנק ופעילותו העסקית. בנוסף, הבנק רואה חשיבות רבה בקיום תרבות ארגונית לניהול סיכון ולכן פועל בדרכים מגוונות (כגון: הרצאות, תקשורים, ותרגילים בדרגים שונים) להגברת מודעות העובדים לסיכונים הסייבר. הבנק מעדכן את הערכת סיכונים הסייבר בהתאמה להתפתחות האיומים בתקופת התפשטות נגיף הקורונה, ומבצע פעילות מקיפה לצמצום הסיכון, בפרט לאור מעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק כולל מתן מענה לצמצום סיכון העבודה מרחוק והנחיית עובדי וספקי בדרכים לצמצום הסיכון, בין היתר על-ידי הגברת מודעות לסיכונים הסייבר החדשים והמתפתחים. כמו-כן, הועלתה המוכנות לפעולות דיוג והונאת לקוחות שעלולות להתרחש תוך ניצול המשבר וחששות הציבור.

היחידה לניהול סיכונים חטיבה לניהול סיכונים עוסקת בקביעת מדדים ומתודולוגיות להערכת בשלות ההגנה, ניתוח משמעותיות עסקיות לתרחישי סייבר, אתגור מערך ההגנה, ובחינת התפתחויות בתחום סיכון הסייבר הרלוונטיות למערך הטכנולוגי והעסקי של הבנק.

3.5.4. סיכוני מחשוב ענן

הבנק פועל בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין שמספרה 362. הבנק ממשיך ליישם מחשוב ענן בתחומים מסוימים ובוחן שימושים נוספים תוך טיפול נאות בסיכונים התפעוליים הנגזרים מכך ובהתאמה להנחיות הרגולציה. זאת מתוך כוונה לאפשר יישום היתרונות העסקיים של שימוש בשירותי מחשוב ענן תוך ניהול מושכל של הסיכונים ועמידה בדרישות הרגולציה.

3.5.5. היערכות לחירום

בבנק מנוהלת ומיושמת תוכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP - Business Continuity Management Plan) בהתאם להוראות בנק ישראל מספר 355 ("ניהול המשכיות עסקית") ומספר 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תוכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכות לחירום ביצע הבנק מהלך רחבי של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תוכנית הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. מהלך זה מתעדכן באופן שוטף ומובא לאישור בתדירות שנתית. תוכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תוכנית ה-BCP מובלת על-ידי מחלקת ניהול המשכיות עסקית כפופה למנהל ההמשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהל החטיבה הפיננסית). במהלך 2021 הוקמה יחידה לניהול סיכונים המשכיות עסקית וחוסן תפעולי בחטיבה לניהול סיכונים, המשמשת כמעגל בקרה שני בנושא סיכונים המשכיות עסקית והיערכות לחירום.

מדיניות ההמשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות בארץ ובעולם וכן בסניפי חו"ל של הבנק, בהתאמה למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל. בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים תרחישים תפעוליים טכנולוגיים ועסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסניפים, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. בבנק פועל אתר מחשוב מרכזי מרוחק להבטחת זמינות ומיגון מערכות המידע והמידע עצמו, בנוסף קיים אתר מחשוב משני וגיבויים נוספים. מערך ניהול ההמשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכון התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301.

במסגרת היערכות המשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים המוצגים ומאושרים מדי שנה בהנהלה ובדירקטוריון. בשל התפשטות נגיף הקורונה, הבנק פועל במתכונת עבודה משתנה בהתאם לגלי התחלואה. בהתעצמות של גל תחלואה מתבצעות פעולות שונות ובכללן שינוי במתכונת העבודה, הגדלת היקף העבודה מרוחק, פיצול יחידות קריטיות ועוד. הבנק מיישם באופן מלא את תקנות החירום לצמצום התפשטות נגיף הקורונה, הנחיות משרד הבריאות, ובנק ישראל ויתר התקנות המחייבות על מנת להבטיח המשך מתן שירות ללקוחות בערוצים השונים. מנהלי המחלקות והסניפים הוגדרו כ"ממוני קורונה" ובמסגרת זו נכללת אחריותם ליישום כלל ההנחיות התקפות ביחידתם. הבנק עומד בקשר עם ספקיו החיוניים על מנת לוודא המשך שירות רציף וכך גם עם החברות הבנות בארץ ובחו"ל וסניפי חו"ל ועם שותפיו השונים במערכת הבנקאית והשירותים הפיננסיים. הבנק מדווח לבנק ישראל בתדירות שהוגדרה על ידו או בעת אירוע חריג על-פי ההנחיות. מתכונת העבודה מתעדכנת מעת לעת בהתאם להנחיות ולהתפתחויות השונות. בפרט, בסוף 2021 ובמהלך הרבעון הראשון של 2022, לאור התפרצות גל האומיקרון, הבנק נערך להפעלת תוכנית ההמשכיות העסקית בהתאם לתוכניות לעבודה בכח אדם מצומצם תוך יישום מלא של תקנות שעת חירום של המדינה המחייבות ופתרונות משלימים, להבטחת הרציפות התפקודית תוך שמירה על בריאות העובדים והלקוחות.

במסגרת היערכות המשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחישי חירום שבגינם עלול להיגרם לו נזק משמעותי מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תוכניות מגירה מפורטות. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תוכניות המגירה היא באחריות הנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. יצוין כי צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף בין תוכניות המגירה.

בשנת 2021 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

3.5.6. ביטוח

לבנק פוליסת ביטוח בנקאי המגדרת סיכונים תפעוליים וכוללת: (1) ביטוח בנקאי לכיסוי נזקים העלולים להיגרם כתוצאה ממעילות עובדים, אובדן מסמכים, זיוף מסמכים ועוד; פוליסה זו כוללת כיסוי לנזקי פשעי מחשב שנגרמו לבנק ו/או ללקוחותיו עקב חדירה של צד שלישי בלתי מורשה למערכות המחשב של הבנק; (2) ביטוח אחריות מקצועית להגנה בפני תביעת לקוח שנגרם לו נזק כתוצאה מפעולה בנקאית רשלנית. פוליסות אלו כפופות לחריגים המקובלים בפוליסות ביטוח של תאגידים בנקאיים בישראל (לרבות החרגת נזק הנגרם כתוצאה מעבירה על הוראות הקשורות בהלבנת הון ובמימון טרור).

בנוסף, המערך הביטוחי של הבנק כולל גם ביטוח רכוש, צד ג', חבות מעבידים, ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה וביטוחים נוספים. גבולות האחריות בפוליסות נקבעו על-ידי הבנק בהתאם להערכת הסיכון הכרוך בפעילות הקבוצה וכחלק ממדיניות ניהול הסיכונים הכוללת. במסגרת מילוי הדרישות לניהול תקין על-פי הנחיות באזל (Sound Practice), קיים שיתוף פעולה תוך חילופי מידע בין המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ובין היחידה המטפלת בביטוח הבנקאי.

לפרטים בדבר הסדר פשרה עם המבטחים בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ופרשת FIFA ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.

3.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

תחת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינאית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינאית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטינאים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר. כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא ינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד ליישום של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן. בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). בחודש יולי 2021 נמסר לבנק כתב שיפוי מעודכן בתוקף עד ליום 15 ביולי 2022 עם אפשרות למדינה להאריך עד ליום 31 בדצמבר 2022. כתב החסינות הוארך אף הוא עד ליום 15 ביולי 2022.

הבנק נוקט מדיניות של ציות לכל הוראות החוק והרגולציה, ופועל להטמעתה ביחידותיו ובקרב עובדיו. ניתן להגדיר את סיכוני הציות המרכזיים שמפניהם מבקש הבנק להתגונן כמפורט להלן:

- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, להוראות העוסקות באיסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן בגין ליקויים בתהליכים שנועדו להבטיח ציות כאמור או בגין חסרונם של תהליכים כאמור;
 - הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל פעילות לא נאותה או לא הוגנת או לא אחראית או לא אתית של הבנק או מי מעובדיו ביחס ללקוחות הבנק או ביחס לנושאי מס או בשל אי-ציות להוראות דין בהקשרים אלו;
 - הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו לדיני ניירות-ערך;
 - הסיכון לנזק מהותי בגין תביעה ייצוגית, הנובעת מאי-ציות להוראות המסדירות את יחסי הבנק והלקוח;
 - הסיכון לנזק מהותי בגין תביעות או ציפי רגולטוריים הנובעים מהתנהגות לא הולמת או לא אחראית, לא אתית, או לא ראויה של מי מעובדי הבנק;
 - הסיכון לתביעה פלילית נגד הבנק או עובדים בכירים בו, בשל אי-ציות לחוק.
 - הסיכון לנזק מהותי בגין אי עמידה או הפרה של הסכמי הבנק עם הרשויות האמריקאיות בארצות-הברית מיום 30 באפריל 2020, הכוללים פעולות ייעודיות ומחויבויות נוספות בתחום זה, כמפורט בביאורים 'd25' ו-'25ה' בעניין התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ובאתר הבנק.
- זיהוי מוקדי סיכון הציות המרכזיים ומעקב אחר התפתחותם נעשה, בין היתר, באמצעות מדדי סיכון. מוקדי הסיכון המרכזיים ועוצמת הסיכון הנובעת מהם עשויים להשתנות בהתאם לדינמיות הרגולציה, האכיפה, פעילות הבנק והלקוחות, התפתחות השוק וכיו"ב. לשם מדידת הסיכון, משתמש הבנק במדדים כמותיים ובמדדים איכותיים. המדדים כוללים, בין היתר, התפתחויות רגולטוריות ואכיפתיות, שינויים בלקוחות ובמוצרים מסוימים, ממצאי בקורות וביקורות, סקרי פערים ועוד.

קצין הציות הראשי של הבנק משמש בתפקידו לפי הוראת ניהול בנקאי 308, בין היתר, כאחראי על מילוי החובות לפי חוק איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכן כממונה על האכיפה בניירות-ערך לפי חוק ליעול הליכי אכיפה ברשות ניירות-ערך וכקצין אחראי על-פי ה-FATCA וה-QI. יחידת קצין ציות ראשי והממונה על האכיפה בניירות-ערך, מורכבת מיחידת איסור הלבנת הון ומימון טרור, יחידת אכיפה בניירות-ערך, יחידת ציות בינ"ל, יחידת קשרי לקוחות הוראות צרכניות וחברות בנות, יחידת הציות למיסי בינלאומי, יחידת הגנת הפרטיות, תחרות ומניעת אפליה, שוחד ושחיתות, יחידת מומחים - מוקד חץ ויחידת תאום ומעקב.

יחידת קצין ציות ראשי נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים של הקבוצה תוך מזעור החשיפה לסיכונים ציות ומוניטין. יעדי יחידת קצין ציות ראשי הינם:

- להוביל מדיניות ליישום מלוא הוראות החוק בכל יחידות הבנק בארץ ובעולם, תוך הבנת הצרכים של היחידות העסקיות ותמיכה בפעילותן;
 - בראייה מבוססת סיכון לזהות, לתעד ולהעריך באופן פעיל את סיכונים הציות הגלומים בפעילויות העסקיות של הבנק;
 - לנטר ולבדוק את הציות בקבוצת הבנק על-ידי ביצוע דגימות ולדווח לאורגני הבנק אודות הממצאים.
- האחריות על הניהול השוטף של סיכון הבנק בהיבטי הציות, וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון, חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבנות בקבוצת הבנק. האחריות המקצועית כמעגל בקרה שני בתחום זה מוטלת על יחידת קצין ציות ראשי בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של מערך קצין ציות, על בסיס ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"לי חברות הבנות וכפיפות מקצועית ליחידת קצין ציות ראשי.
- הפעילות של יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך מפוקחת על-פי ממשל תאגידי באמצעות:
- ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים;
 - הנהלת הבנק בראשות המנכ"ל;
 - דיווח לפחות פעם בשנה להנהלה הבכירה ולדירקטוריון על נושאי הציות.

מדיניות הציות הקבוצתית, קובעת כללים לגבי מכלול הנושאים המרכיבים את נושאי הציות כאמור לעיל. המדיניות כוללת כללי ממשל תאגידי ואינטראקציה עם חברות בנות וסניפים מחוץ לישראל, ומתבססת על החקיקה והרגולציה בישראל ובמקומות הפעילות הרלוונטיים. קבוצת הבנק הקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין ה-FATCA וממשיכה בתהליך מיכון הדרישות המתחייבות מחקיקה זו ומהרגולציה הישראלית בנושא. בדומה לקבוצת הבנק מקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין CRS. החוק הישראלי מחייב את המוסדות הפיננסיים בישראל לדווח על חשבונות פיננסיים של לקוחות בעלי תושבות מס זרה. זאת, במסגרת אמנת ה-CRS לחילופי מידע עליה חתמה ישראל. כמו-כן, הבנק קבע מדיניות כוללת של כסף מוצהר גם לעניין הלקוחות תושבי החוץ, שנועדה לצמצם את החשיפה להימצאותם של כספים לא מדווחים, בחשבונות תושבי החוץ בכל קבוצת הבנק.

3.7 סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות, פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות (Penalties, Fines) או צעדי אכיפה (Enforcement measures) כתוצאה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים (Private Settlements) שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת ביעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון.

הבנק נוקט התייחסות מרחיבה באשר לסיכונים המשפטיים וכולל בהם סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה ראשית ומשנית והוראות רגולטוריות, לרבות סיכונים הנובעים מאי ידיעה של הוראות הדין המקומי או הזר החל על פעילות הבנק או הקבוצה, או פרשנות שגויה שלהם, פסיקה של בתי משפט, בתי דין וגופים אחרים שיש להם סמכות מעין-שיפוטית, פעילות שאינה מגובה ביעוץ משפטי, וכן ייעוץ משפטי לקוי וסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים. ניהול הסיכון המשפטי מתבצע בהתאם למסמך מדיניות ניהול החשיפות לסיכונים משפטיים המתעדכן ומוחל באופן קבוצתי.

אחת לרבעון, נמסרים על-ידי הייעוץ המשפטי להנהלה ולדירקטוריון דיווחים עיתיים שונים הנוגעים לסיכונים משפטיים לרבות מידע סטטיסטי בדבר הליכים משפטיים לסוגיהם, שנפתחו או נסתיימו בתקופה הרלוונטית.

למידע נוסף בנושא הסיכון המשפטי ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.

3.8 סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד.

מדיניות ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק אושרה על-ידי הנהלה והדירקטוריון ומיושמת ביחידות הקבוצה.

אסטרטגיית ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק קובעת כי יש למנוע, למזער ולבקר את סיכונים המוניטין. בהתאם לכך, נקבעו יעדים כלל קבוצתיים ביחס לסיכון המוניטין ובפרט, הבטחת פיקוח וניהול אפקטיבי של סיכון המוניטין והגדרת מסגרת לבקרה פנימית, כאשר מטה השיווק והפרסום מהווה גורם מרכזי במעגל הבקרה הראשון והחטיבה לניהול סיכונים מהווה מעגל בקרה שני לנושא, במטרה לקדם תרבות וערכים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכונים מוניטין.

מסגרת הטיפול בסיכון מוניטין כוללת, בין היתר, מיפוי, מעקב וטיפול במוקדי סיכון מהותיים בצוות סיכון מוניטין שמתכנס תקופתית, מעקב אחר KRI, סקר סיכונים מוניטין ודיון ייעודי אחת לשנה. דירקטוריון הבנק והנהלה אחראים לקידום סטנדרטים גבוהים של אתיקה ויושרה ולביסוס תרבות המדגישה את חשיבות הבקרה הפנימית.

3.9. סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הינו סיכון לפגיעה ביכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו, לממש ולמקסם את יעדיו העסקיים, כתוצאה מיישום דרישות רגולטוריות באופן לא מיטבי או כתוצאה מתהליכי חקיקה ו/או עדכוני הוראות של גופים רגולטורים שונים, שגורמים לשינויים בסביבה העסקית של הקבוצה. שינויים אלה עשויים להשפיע, לעיתים, על יכולת הקבוצה להציע ולספק שירותים בנקאיים מסוימים ו/או להצריך היערכות ליישום מורכב ומתמשך, ולביצוע השקעות טכנולוגיות ואחרות עתירות משאבים, הכרוכות בעלות ניכרת.

3.9.1. אסדרה ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

הבנק פועל בסביבה רגולטורית מורכבת, המתאפיינת בשינויים תכופים ובחוסר ודאות. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם הפיקוח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את הדרישות הרגולטוריות אשר חלות על פעילות הבנק ועל חברות הבנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק. פעילותו של הבנק כפופה גם לדרישות רגולטוריות של רגולטורים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון, רשות הגנת הפרטיות, רשות איסור הלבנת הון ורשות התחרות וכו'. הבנק וחברות הבת פועלים ומנהלים תהליכי עבודה ייעודיים וסדורים על מנת למפות ולאחר כל עדכון רגולטורי אשר צפוי לחול עליהם, ולהתאים את אופן פעילותם לכל דין רלוונטי.

3.9.2. דרכי ניהול סיכון רגולטורי

יחידת הרגולציה מעריכה ומנהלת את הסיכונים הרגולטוריים, על-ידי ניטור, זיהוי, איסוף המידע, הערכה, דיווח ומעקב ובקרה אחר ההתפתחויות הרגולטוריות בעת התהוותן. היחידה מהווה את הקשר בין היחידות הפנימיות בבנק לרגולטור במהלך התגבשות החקיקה, כך שתושמע ותשוקף דעתם של הגורמים המקצועיים הרלוונטיים, טרם התגבשות ההוראה הרגולטורית. בנוסף מספקת היחידה חוות דעת לפי העניין בדבר השפעת הרגולציה בהתהוות על ההתנהלות העסקית הצפויה של יחידות הבנק השונות. היחידה פועלת בשיתוף פעולה מלא עם היחידות המקצועיות הרלוונטיות בבנק וכן עם החברות הבנות והשלוחות, בארץ ובחו"ל, על מנת להבטיח יישום כלל דרישות הרגולציה באופן מלא ומיטבי. לעניין הציות להוראות הרגולטוריות, ממועד כניסת הרגולציה לתוקפה, ראה [סיכון הציות](#) לעיל. בנוסף, יחידת הרגולציה מבצעת הליך ניטור שוטף אחר עדכוני רגולציה בינלאומית משמעותיים, בתחומים אשר עשויים להשפיע על פעילות הבנק בישראל ובחינת הצורך בהיערכות הבנק, חברות הבת ו/או שלוחותיו בחו"ל ליישומם. לפרטים בדבר יזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

3.10. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעותיות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים. במקביל עורכת המחלקה סט תרחישי קיצון בעלי הסתברות להתממשות עתידית, אף אם נמוכה, שלהערכתה עשויות להיות להם השלכות כלכליות ופיננסיות משמעותיות על המשק ועל הבנק. תרחישי הקיצון מתעדכנים מדי שנה בהתאם למפת הסיכונים, התרחישים מאושרים על-פי הנהלים על-ידי הגורמים המוסמכים לכך. בד בבד, המחלקה הכלכלית בוחנת שורה של "נורות אזהרה" שעשויות לאותת על עלייה בהסתברות לאירוע של תרחיש קיצון. דיווח על נורות האזהרה מבוצע באופן שוטף לצוות ההנהלה לניהול סיכונים. הבנק מתרגם את תנאי השוק בתרחיש להשפעה על פעילותו העסקית בהתאם לתחומי הסיכון השונים, ובוחן את ההשפעה על הרווחיות, ההון והלימות ההון תוך ניטור הסיכונים והמגזרים אשר עשויים להיות מושפעים מהשינויים הכלכליים במשק ובעולם, והתאמת מדיניותו ופעילותו הבקרה לפי צורך. בין היתר, הבנק בוחן את ניירות-ערך בתיק ההשקעות בישראל ובחו"ל, את החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, וכן מוקדי סיכון בתיק האשראי העלולים להיות מושפעים מן ההתפתחויות ועומד באופן שוטף בדרישות הנזילות כנדרש מהוראות הפיקוח. לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית](#) לעיל. לפרטים בדבר התמודדות הבנק עם השפעת התפשטות נגיף הקורונה ראה [פרק השפעת התפשטות נגיף הקורונה והשלכות בעקבותיה](#) לעיל.

3.11. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתידי לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמה מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים. בנוסף, הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד.

הבנק ממשיך לעקוב אחרי השפעות התפשטות נגיף הקורונה על הכלכלה העולמית והמשק המקומי וכן על התוכניות האסטרטגיות של הבנק. התוכנית האסטרטגית של הבנק הינה תוכנית תלת-שנתית - המאושרת על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון - והנבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם, לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק ולשינויים ביעדי הבנק.

במסגרת תהליך התוויית התוכנית האסטרטגית מתבצעת בחינה כללית של עסקי התאגיד והסיכונים האסטרטגיים הרלוונטיים ונערך תהליך תכנון מקיף. תחת תהליך התכנון השנתי, בוחנת הנהלת הבנק כיצד תיראה תמונת העתיד התחרותית ובהתאם לתמונה זו, נבנות תוכניות אסטרטגיות אשר נותנות מענה להיערכות הנדרשת לתמונת עתיד זו.

תהליך התכנון האסטרטגי השנתי מחולק לארבעה שלבים עיקריים; כל אחד מהשלבים מספק התמודדות עם היבט אחר של ניהול הסיכון האסטרטגי והערכתו:

שלב א' - זיהוי הסיכונים האסטרטגיים של הבנק בסביבת התחרות - בחינת הגורמים המשפיעים על היכולת התחרותית של הבנק ועל פוטנציאל הצמיחה העתידית לרבות בחינת מגמות בעולם ובישראל ותמונת מצב הבנק. בשלב זה ובהתאם לממצאים, הנהלה והדירקטוריון מגדירים את היעדים האסטרטגיים המרכזיים ודגשים נוספים שיש להתייחס אליהם במהלך הכנת התוכניות האסטרטגיות.

שלב ב' - גיבוש התוכנית האסטרטגית ואישורה - הבנק מגבש את כלל התוכניות האסטרטגיות בהתאם לדגשים האסטרטגיים שהוגדרו, בסנכרון עם היעדים הפיננסיים, תוך תשומת לב להיבטי הסיכון. הפעילות מבוצעת באתגור החטיבה לניהול סיכונים.

שלב ג' - יישום התכנון האסטרטגי - הטמעת אסטרטגית הבנק במפות אסטרטגיות על-פי מתודולוגיית ה-BSC (Balance Score Card). הדגשים והתוכניות האסטרטגיות של הבנק באים לידי ביטוי במפות ה-BSC. מפות ה-BSC מורכבות ממטרות, מדדים ויעדים ברי-מדידה לכל מדד (הן ברמה התהליכית והן ברמת התוצאות העסקיות) הנגזרים מהאסטרטגיה, שמטרתם להניע התנהגות וביצועים של היחידות השונות, ובאמצעותן ניתן לעקוב אחר יישום התוכנית האסטרטגית וניטור הסיכון האסטרטגי. סטייה משמעותית מהיעדים שנקבעו במפות ה-BSC יכולה להוות אינדיקציה למימוש חלקי של התוכנית האסטרטגית ולפיכך חשש לעלייה בסיכון האסטרטגי.

שלב ד' - שרשור מדדי ה-BSC למדידה לצורך תגמול של נושאי משרה ומנהלים בכירים. להבטחת חשיבותם של היעדים האסטרטגיים, החלק הארי מתוך המדדים ב-BSC משורשרים ליעדים האישיים של מנהלי החטיבות ושל מנהלים בכירים לרבות מדדי ניהול סיכונים.

3.12. סיכון סביבתי

על בסיס הגדרות ארגון ה-NGFS (Network for Greening the Financial System) ובהתאמה הגדרות הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, סיכונים סביבתיים מתייחסים לסיכונים, המתעוררים כתוצאה מחשיפה של מוסד פיננסי ו/או הסקטור הפיננסי לפעילויות, שיש להן פוטנציאל לגרום להגרעה סביבתית, כמו זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, אובדן מגוון ביולוגי, בירוא יערות ואובדן מערכות אקולוגיות, או להיות מושפעות ממנה.

- לסיכונים הסביבתיים עלולה להיות השפעה פיננסית ושאינה פיננסית על תאגידים בנקאיים והם עלולים להתבטא בשירשור למגוון הסיכונים שהם מנהלים באופן שוטף, כמו סיכון אשראי. הסיכון יכול להתממש במגוון דרכים, כמו למשל אם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שיידרש להסיר מפגע סביבתי או יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי. הסיכון אף עלול להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצב הפיננסי של לווה או השקעה בשל עלויות סביבתיות, שמקורן בקיום הוראות הנוגעות לאיכות הסביבה או בנזקים בגין הפרתן. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מיחוס לבנק של קשר ישיר או עקיף לגורם למפגע סביבתי אגב פעילותו העסקית.

- ניהול הסיכונים הסביבתיים מהווה חלק מניהול מכלול סיכונים אשראי וההשקעה של הבנק. במקביל למכתב המפקח בנושא סיכונים סביבתיים משנת 2009 ולצורך טיפול בהשפעת הסיכון הסביבתי על סיכון האשראי של לווים עסקיים גדולים ועל סיכון ההשקעה ביחס להשקעות גדולות קבע בנק הפועלים מדיניות, נוהלי עבודה ומתודולוגיה לזיהוי, אפיון וניהול סיכונים סביבה. המתודולוגיה לזיהוי הסיכונים הסביבתיים כוללת, בין היתר, מיפוי פוטנציאל הסיכון הסביבתי לפי ענפי משק וכן ניתוח והתייחסות להיבטי סיכונים סביבתיים פרטניים ברמת לווה והשקעה במסגרת תהליכי הבחינה והאישור של בקשות אשראי והשקעה גדולות בענפים, שזוהו כחשופים לסיכון סביבתי מוגבר, כגון ענפים מתחומי הכרייה והחציבה, התעשייה, הפקת אנרגיה, שירותי ביוב, טיפול בפסולת וטיהור וענפים אחרים וכן במסגרת ניהולו השוטף של הסיכון.

- לצד ניהול החשיפה לסיכון סביבתי אגב פעילות האשראי וההשקעות, מתוך הכרה באחריותו התאגידית של הבנק ומתוך הבנת החשיבות של ניהול מדיניות בת קיימא כלפי הסביבה, גיבש הבנק מדיניות סביבתית כוללת וסדורה בהקשר פעילותו התפעולית. כחלק מתהליך ניהול והערכת התנהלותו הסביבתית קיבל הבנק הסמכה לתקן ISO 14001, אשר מתוקף מחדש כל שנה, בבדיקה מקיפה באמצעות חברה בינלאומית המוסמכת לנושא. תיאור נרחב של הפעילות בתחום הסביבה מוצג בדוח ESG של בנק הפועלים, המפורסם בכל שנה על-פי התקן המתקדם ביותר של GRI. הבנק או נושא משרה בכירה בו לא היו בתקופת הדיווח צד להליך משפטי או מנהלי מהותי בקשר עם איכות הסביבה.

סיכוני אקלים

בשנים האחרונות גבר העיסוק העולמי בנושא שינוי האקלים. שינוי האקלים מייצר השפעות מזיקות וסיכונים, המכונים סיכוני אקלים. הגם שיש קשר וחפיפה מסוימים בין סיכוני אקלים לסיכוני סביבה בהגדרתם המסורתית לעיל, הם אינם זהים.

- על פי ארגון ה-NGFS ובהתאמה הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, סיכוני אקלים למוסד פיננסי הם סיכונים המתעוררים עקב חשיפתו לסיכונים הנגרמים על-ידי שינוי האקלים או הקשורים אליו:
- סיכונים פיזיים (Physical Risks) - סיכונים כתוצאה מאירועי אקלים אקוטיים, כמו ארועי הצפות, סערות, גלי חום/קור, שריפות ענק ו/או מתהליכים כרוניים, כמו תהליכים של עלייה בטמפרטורות, קיטון במשקעים/מידבור, עלייה בגובה פני הים ואחרים.
- סיכוני מעבר (Transition Risks) - סיכונים המתעוררים אגב שיבושים הנגרמים בתהליך הטרנספורמציה וההתאמה של הכלכלה העולמית, המתחייב, על-פי הקונצנזוס המדעי והסכמי ועידת פריז מ-2016, על מנת להיאבק במקור לשינוי האקלים - מכלכלה המבוססת על פעילויות עתירות פליטות פחמן דו חמצני וגזי חממה אחרים לכלכלה דלת/מאופסת פליטות. הגורמים המניעים את התהליך הם שינויים ברגולציה, חקיקה ומדיניות ממשלתית, שינויים טכנולוגיים, שינויי שוק ושינויים בהעדפות צרכנים, שינויים בתחום הליטיגציה ועוד.
- עבור המערכת הבנקאית סיכוני האקלים עלולים להתרגם לסיכונים הפיננסיים הבסיסיים שיש לבנק בפעילותו השוטפת, כמו סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון נזילות ואחרים וזאת דרך מגוון 'ערוצי תמסורת' כלכליים, שעלולים להשפיע לרעה על החוסן הפיננסי של עסקים, משקי בית ועל הכלכלה בכלל, וכן לסיכונים אחרים לבנק, כמו סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי ועוד.
- הציפיות הפיקוחיות הבנקאיות והרגולציה הבנקאית סביב סיכוני אקלים מתהוות בשנים האחרונות בעולם בקצב מואץ, אולם עדיין לא התגבשו לכדי סטנדרטים מפורטים אחידים ומחייבים. בישראל, בדצמבר 2020 שלח המפקח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים מכתב ציפיות כללי בנושא ניהול סיכונים סביבתיים, בדגש על סיכון אקלים. זאת, כחלק מתהליך שנערך בפיקוח על הבנקים לגיבוש ואפיון מסגרת לניהול סיכוני סביבה ואקלים במערכת הבנקאות הישראלית. בנק ישראל צפוי לפרסם הוראת ניהול בנקאית תקין ייעודית בהקשר סיכון אקלים במהלך 2022.
- במקביל לרגולציה הבנקאית, מסגרות ניהול סיכון האקלים בבנקים עצמם מתהוות ומתפתחות בשנים האחרונות ותופסות מקום מרכזי בסדר היום של בנקים. תחום סיכון האקלים נחשב כתחום מתפתח ומורכב, המגלם, בין השאר, סיכון סיסטמי רחב היקף (גלובלי), חסר תקדים, בעל טווח ההתממשות ארוך בהרבה מטווח התכנון העסקי שבו בנקים מורגלים וכזה המאופיין בחוסר ודאות מהותי.
- בנק הפועלים מכיר בחשיבות נושא שינוי האקלים ובהשלכות שעלולות להיות לו על הבנק בהיבט חשיפה לסיכונים פיננסיים ואחרים ועוקב מקרוב אחר ההתפתחויות ברגולציה ובפרקטיקה הבנקאית בהקשר זה. בשנת 2021 ביצע הבנק צעדי התארגנות, בנה תוכנית עבודה שנתית ורב-שנתית להקמת מסגרת מקיפה לניהול סיכון האקלים, המגלמת ראייה חוצת-סיכונים, והחל במימושה ההדרגתי. המסגרת כוללת נדבכים, שזוהו בפרסומי התארגנויות כדוגמת NGFS, TCFD ורגולטורים בנקאיים כמו EBA, ECB ואחרים כעמודי התווך של מסגרת נאותה לניהול הסיכון (לצד זיהוי הזדמנויות) ולשילוב היבטי סיכון בקבלת החלטות אשראי והשקעה - אסטרטגיה, ממשל תאגידי, זיהוי הסיכון, ניטור ובקרה של הסיכון, הגדרת תיאבון סיכון, הערכת הסיכון באמצעות ניתוח תרחישים ומבחני קיצון, דיווח, גילוי ועוד.
- לצורך הקמת מסגרת ניהול סיכוני אקלים הוקמה בבנק פונקציה ייעודית, המטפלת בנושא בחטיבה לניהול סיכונים והוקם פורום בין-חטיבתי לניהול סיכוני אקלים, במסגרתו משתפים בידע ובמגמות ומתווים אבני דרך וצעדים קדימה.
- במסגרת הצעדים הקונקרטיים להקמת מסגרת ניהול סיכון האקלים השלים הבנק לאחרונה בניית מפת חום ענפית ראשונית בהקשר סיכון מעבר לכלכלה דלת פליטות פחמן, בזיקה לפעילות המימון וההשקעות שלו, במסגרתה זוהו תחומי פעילות עסקיים, החשופים במיוחד לסיכוני מעבר ובוצעו ניתוחי עומק פרטניים של גורמי סיכון המעבר ושל מגמות המיטיגציה של הסיכון בכל תחום. מפת החום היא כלי המאפשר לבנק סריקה מהירה יחסית של תיקי האשראי וההשקעות לצורך זיהוי מוקדים בעלי רגישות גבוהה יחסית לסיכון מעבר והיא תהווה בסיס למיקוד פרואקטיבי בתהליכי ניתוח וקבלת החלטות ברמת לקוח ועסקה חדשה בתחומים אלו, באופן שייקחו בחשבון את מידת הפגיעות של הלווה או ההשקעה הבודדים לתהליך המעבר לכלכלה דלת פחמן ואת האופן שבו הם נערכים לסיכון ומנהלים אותו.
- שיעור סיכון האשראי המסחרי בענפי המשק, שמסווגים במפת החום כפגיעים פוטנציאלית באופן משמעותי בטווח הבינוני-ארוך לשיבושים במודל העסקי שלהם ו/או בחוסנם הפיננסי כתוצאה מתהליך המעבר לכלכלה דלת-פחמן, רשם ב-31 בדצמבר 2021 ירידה לעומת 31 בדצמבר 2020.
- בהתבסס על מפת החום גובשו יסודות ראשוניים למתווה מדיניות ניהול סיכוני מעבר בהקשר פעילות המימון וההשקעות של הבנק, המתייחסים בשלב זה לסקטורים החשופים ביותר לסיכונים אלו ובראשם סקטור הדלקים הפוסיליים.
- במסגרת בניית מסגרת ניהול סיכוני שינוי האקלים הבנק פועל לבסס תהליכי הדרכה ולגבש כלים פרקטיים לשילוב בתהליכי העבודה של היחידות העסקיות הרלוונטיות.
- בשנת 2022 מתכוון הבנק להמשיך לפתח את יכולותיו בהקשר סיכוני אקלים בזיקה לרלוונטיות ולמהותיות עבורו ובשימת לב להתפתחויות ברגולציה הבנקאית העולמית והמקומית, בתקני הגילוי וביישומם בהקשר בנקים (כמו דוחות TCFD) ובזירה הכלכלית והסביבתית בישראל ומחוצה לה.
- ניהול סיכוני אקלים מהווה נדבך משמעותי במדיניות ESG של הבנק לתמיכה במעבר לכלכלה דלת פחמן. הבנק הגדיר אסטרטגיה יעדים ל-2030 בהיבטים של קידום סביבה ירוקה והתמודדות עם שינויי האקלים. לאסטרטגיית ESG יעדים ראה [פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית](#) לעיל. למדדים עיקריים ואסטרטגיים בתחום הסביבה והאקלים ראה [פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל](#) לעיל.

החל מהרבעון הראשון של שנת 2021 הבנק כולל את הסיכון הסביבתי, בדגש סיכון אקלים, ברשימת הסיכונים המובילים והמתפתחים. ראה [פרק סיכונים מובילים ומתפתחים](#) לעיל.

בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעה ארוכת הטווח של סיכוני אקלים על הבנק. באשר לסיכונים בטווח הקצר - ההערכה הראשונית של הבנק היא, שאינו חשוף לחשיפות פיננסיות מהותיות כתוצאה מהתממשות סיכונים פיזיים או סיכוני מעבר וכי עיקר החשיפה בטווח זה מתמצה בהקשר סיכון המוניטין.

3.13. סיכון מודל

סיכון המודל הינו סיכון להשלכות שליליות העשויות לבוא לידי ביטוי בהפסד כספי או השפעות לא פיננסיות (קבלת החלטות עסקיות ו/או אסטרטגיות שגויות, פגיעה במוניטין של הבנק ועוד), כתוצאה מהחלטות המתקבלות מתוצרי מודלים שגויים או שימוש לא הולם בתוצרי המודל. מקורות הסיכון הם ליקויים אפשריים באיכות נתוני קלט, מתודולוגיית פיתוח, יישום טכנולוגי ושימוש עסקי.

סיכון המודל בקבוצה מנוהל על-ידי יחידת ניהול סיכון, יחידה ייעודית ובלתי-תלויה, המהווה מעגל בקרה שני לסיכון זה. מדיניות הקבוצה לסיכון מודל, מממשל ותיקוף מודלים אושרה בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. מדיניות הקבוצה מגדירה עקרונות לניהול סיכון מודל. ניהול סיכון המודל כולל תיקוף בלתי תלוי, מעקב אחר פעולות להפחתת הסיכון המבוצעות ביחידות השונות, הגדרת בעלי תפקידים, הגדרת תיאבון סיכון ואמידת הסיכון המצרפי. בהתאם להנחיית בנק ישראל משנת 2011, כל מודל בשימוש בבנק נדרש בתיקוף בלתי תלוי.

התפתחות עולם הבנקאות בנתונים ומודלים, מציב אתגרים בתחום ניהול סיכון המודל ופיתוח המודלים. הטיפול באתגרים אלו מתבטא בתוכנית העבודה של הקבוצה.

לאור חוסר הוודאות המתמשך הנגרם מהתפשטות נגיף הקורונה והסיכון הפוטנציאלי משימוש במודלים בעת הזאת, הוגבר ניטור סיכון המודל במודלים הרלוונטיים לצורך זיהוי החולשות ושיכון הסיכון במודלים. צפוי כי למשבר תהיה השפעה ארוכת טווח על אופן והיקף פיתוח מודלים עתידיים המבוססים היסטוריה כדוגמת מודלים בתחום אשראי.

3.14. חומרת גורמי הסיכון

בהתאם להוראת בנק ישראל, ביצע הבנק מיפוי של גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה הקבוצה. בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות ההנהלה לגבי חומרת הסיכון של כל אחד מהם. סולם דרגות החומרה של גורמי הסיכון נקבע תוך התייחסות להגדרות תיאבון הסיכון של הבנק והוא כולל חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון. עבור שלוש דרגות (נמוכה, בינונית וגבוהה) נקבעו מדדים כמותיים:

- דרגת חומרה נמוכה** - הפגיעה ברווח הממוצע השנתי בשנות המשבר בגין התממשות גורם הסיכון באירוע קיצון קטנה יותר מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל, כלומר אין פגיעה ביחס ההון רובד 1 בהשוואה לנקודת המוצא, והפגיעה השנתית ברווח באף אחת משנות המשבר בגין אירוע קיצון, לא תעלה על 150% מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל.
- דרגת חומרה בינונית** - הפגיעה ברווח הממוצע השנתי בשנות המשבר בגין התממשות גורם הסיכון באירוע קיצון עולה על הרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל ולכן גורמת לבנק לירידה ביחס הון עצמי רובד 1 בהשוואה לנקודת המוצא, אך יחס הון עצמי רובד 1 לא ירד אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון שהוגדרה (6.5%), או שהפגיעה ברווח בלפחות אחת משנות המשבר בגין אירוע קיצון, עולה על 150% מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל אך נמוכה מ-250%.
- דרגת חומרה גבוהה** - הפגיעה ברווח הממוצע השנתי בשנות המשבר בגין התממשות גורם הסיכון באירוע קיצון תגרום לירידה ביחס ההון אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון או שהפגיעה ברווח בלפחות אחת משנות המשבר בגין אירוע קיצון, עולה על 250% מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל.

כדי לכמת את השפעת גורמי הסיכון על הרווח ועל יחס ההון של הבנק, נבחנו, עבור מרבית הסיכונים, תרחישי קיצון מערכתיים ותרחישי גורם סיכון בודד והשפעה החמורה ביותר מבין התרחישים משמשת לצורך טבלת גורמי סיכון. יצוין כי כימות זה מתייחס להשפעה על הון הבנק ויתכנו תרחישים הכוללים ירידה ברווח או הפסדים שהשפעתם על רווחיות הבנק אינה זניחה אולם השפעתם על הלימות ההון אינה מהותית ולפיכך יסווגו בדרגת חומרה נמוכה. בנוסף, כאשר להערכת הבנק, המדדים הכמותיים אינם נותנים ביטוי מספיק לחומרת גורם הסיכון או כאשר אין אפשרות לקבוע בשיטות כמותיות מהימנות את רמת הסיכון של גורם סיכון מסוים, ניתן ביטוי להערכת הבנק.

כל גורם סיכון המופיע בטבלה שלהלן נבדק כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לגורמי סיכון נוספים המופיעים בטבלה. יחד עם זאת, בגורמי סיכון "מצב המשק בעולם" ו"מצב המשק בישראל" המופיעים בטבלה, נבחנו תרחישים מערכתיים האומדים את ההשפעה על הרווח ויחס ההון כתוצאה משילוב של מספר גורמי סיכון. נדגיש כי תרחישי הסיכון מדמים מצב של התממשות נזקים בלתי צפויים מעבר לרמה הצפויה של אירועי נזק במהלך העסקים הרגיל של הקבוצה.

הבנק מעריך את רמת הסיכונים גם בשיטה נוספת המבוססת על הערכות מומחה של רמת הסיכון המובנה, איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקורות והסיכון השיורי. הסיכון המובנה הינו הסיכון המצרפי הקיים בפעילות בה עוסק הבנק ומוגדר כהפסד פוטנציאלי מפעילות זו. הערכת הסיכון המובנה מתבצעת בראיה צופה פני עתיד וגם בראיית העבר אך מבלי להתחשב בתהליכי הניהול והבקורות. כדי לאמוד את הסיכון השיורי המביא בחשבון את תהליכי הניהול והבקורה, נוספו למודל הערכות מומחי תוכן במעגל הבקרה השני בדבר איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקורות.

שילוב האמידה בשתי השיטות לכלל הערכת הסיכון השיורי הניתנת בטבלה להלן בסולם בן חמש דרגות חומרה, נעשה כהערכת מומחה המשקפת את הטיפול של מומחי התוכן בתחומים השונים והיא כפופה לכל ההסתייגויות האמורות לגבי מידע צופה פני עתיד.

רמת הסיכון שתקבע לכל גורם סיכון הינה המחמירה ביותר מבין שיטות ההערכה שתוארו לעיל.

טבלה 35-3: טבלת חומרת גורמי הסיכון

השפעת הסיכון	גורם הסיכון	
סיכונים פיננסיים		
בינונית	סיכון אשראי (לרבות סיכון צד נגדי*)	1.
בינונית	מזה: סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות	1.1
בינונית	מזה: סיכון בגין ריכוזיות ענפית/חשיפה לאשראי בענפי בינוי ונדל"ן*	1.2
בינונית	מזה: סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	1.3
נמוכה-בינונית	סיכון שוק	2.
נמוכה-בינונית	מזה: סיכון ריבית	2.1
נמוכה	מזה: סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין	2.2
נמוכה-בינונית	מזה: סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי	2.3
נמוכה-בינונית	סיכון נזילות	3.
סיכונים תפעוליים ומשפטיים		
בינונית	סיכון תפעולי	4.
בינונית	מזה: סיכון סייבר	4.1
בינונית	מזה: סיכון IT	4.2
נמוכה-בינונית	סיכון משפטי	5.
סיכונים אחרים		
נמוכה-בינונית	סיכון מוניטין	6.
בינונית	סיכון אסטרטגיה ותחרות	7.
בינונית	סיכון רגולציה וחקיקה	8.
בינונית	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל	9.
בינונית	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם	10.
בינונית	סיכון ציות	11.
בינונית	סיכון מודל	12.

* גורם סיכון זה מביא לידי ביטוי את השפעת הגידול המתגבר באשראי לענף הבינוי והנדל"ן ואת השפעתו על הסיכון בתיק.

3.15. השפעת הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, הופסק פרסום ריביות הליבור בארבע מטבעות (אירו, ליש"ט, יין ופרנק שוויצרי). ריביות הליבור על הדולר האמריקאי ימשיכו להתפרסם עד יוני 2023. ריביות אלו היוו בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, גובשו בעולם, על-ידי גופים כגון (International Swaps and Derivatives Association) ISDA ו-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי הצפוי ישפיע בכל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

לפי המלצת הוועדות הבינלאומיות נקבעו בחודש מרץ 2021, בהתאם להחלטות ISDA, שיעורי תוספות הריבית לצורך המרת מכשירים פיננסיים שנשמכים על ריביות אלו. הבנק נערך להחלפת בסיס הריבית במוצרים הפיננסיים שהוא מציע ללקוחות. הבנק התאים את המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים.

בסוף חודש ינואר 2020 נשלחו ללקוחות הבנק מכתבים אשר מתארים את השינוי העתידי על-פי המידע שהיה מצוי בבנק באותה עת. בחודש פברואר 2021 נשלח מכתב נוסף הכולל עדכונים על-פי המידע הנוסף שנודע לבנק. ברבעון האחרון של 2021 נשלחו מכתבים הכוללים את האפשרויות העומדות בפני הלקוח ואופן ההמרה של המוצר שברשותו.

מיום 1 בינואר 2022 הוחלפו ריביות הבסיס על מוצרי העו"ש והחח"ד לריביות הבסיס החדשות. בהלוואות המבוססות על ריביות הבסיס שפרסומם הופסק, הבנק פעל ברבעון האחרון של 2021 וממשיך לפעול להחלפת ההסכמים המשפטיים מול הלקוחות והמרת המוצרים במועד שינוי הריבית הקרוב. הבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ופעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות.

ביום 22 במרץ 2020 פרסם ה-FASB הקלות יישום בטיפול החשבונאי בהחלפת חוזים מבוססי ליבור לעוגני ריביות חלופיות. הקלות אלו מתייחסות בעיקר לטיפול בשינוי תנאי חוב וחשבונאות גידור, אשר נועדו לאפשר רציפות בטיפול החשבונאי במצב של החלפת ריבית הליבור בעוגני ריביות חלופיות. ככוונת הבנק ליישם את ההקלות ביחס לחוזים הרלוונטיים שיוחלפו בעוגני ריביות חלופיות.

בחודש אוקטובר 2021 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "מעבר מריבית הליבור". ההוראה כוללת, בין היתר, התייחסות לתהליכים בבנק בבחירת הריביות האלטרנטיביות, התייחסות בנוגע לחוזים קיימים (ניהול המעבר), התייחסות לחוזים חדשים עד למועד הפסקת הפרסום וחוזים לאחר ה-31 בדצמבר 2021, התייחסות לפרסום מידע ללקוח וניהול הסיכונים הנובעים מהתהליך. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1](#) בדוחות הכספיים ובאתר הבנק.

4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1 מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2021. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ואומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, השינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שישומו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

להלן פירוט האומדנים והערכות שנחשבים על-ידי הבנק כקריטיים:

הפרשה להפסדי אשראי

על פי הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית ושל הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים בדבר הכללים לבחינת חובות במסגרת הפרשה פרטנית או קבוצתית וכן פרטים בדבר חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור ראה [ביאור 4](#) בדבר הפרשה להפסדי אשראי בדוחות הכספיים.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי נעשית בהתבסס על הערכת הנהלה לגבי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ-מאזניים. בתהליך ההערכה נסמכת הנהלה על מספר רב של שיקולים ואומדנים.

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים וכן נבחנים פרטנית כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו מבוצעת בחינה פרטנית המתייחסת למצבו העסקי של הלווה, לתזרימי המזומנים מפעילותו העסקית של הלווה, לערך ומועד המימוש הצפוי של הביטחונות הקיימים, לערך ומועד מימוש של ערבויות מצדדים שלישיים וכדומה. בהתאם לבחינה זו מבוצעת הערכה לגבי הסכום הניתן לגבייה ובהתאם נקבעים הסיווג המתאים של החוב וההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי, אשר מהווה את ההפרש בין סכום האשראי שניתן ללווה לבין הסכום הניתן לגבייה ממנו, מהוון בריבית החוב המקורית, או השווי ההוגן נטו של הביטחונות העומדים כנגד החוב, בכל מועד דיווח. בנוסף, הבנק נדרש להעריך את היקף החוב אותו לא ניתן לגבות במאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים) ולבצע מחיקה חשבונאית בגינו.

חלק מן הנתונים שבבסיס הבחינה הפרטנית, מבוססים על אומדנים ועל הערכות, ונסמכים על משתנים כלכליים אשר אינם בשליטת הבנק כגון, מצב כלכלי בשוק הישראלי ובשוקי העולם, שוקי פעילות של חברות ומוצריהן, שערי ריבית ומצב שוק ההון, מחירי נדל"ן ונכסים אחרים וביקושים בענף בארץ ובעולם ועוד.

בקביעת הסכום הניתן לגבייה נלקחים מרווחי ביטחון שתכליתם לתת מענה למצבי אי ודאות באשר ליכולת פירעון האשראי ושווי הביטחונות. עם זאת, מכיוון שמדובר במשתנים כלכליים ואחרים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדן שנקבע.

בהקשר זה יצוין כי הבנק מיישם את הוראת מקור החזר ראשוני של בנק ישראל לפיה קביעת הסיווג המתאים לחוב, עד לקרות כשל או כשהסתברות לכשל נעשתה צפויה ברמה גבוהה, מתבססת על החוזק הצפוי של מקור החזר ראשוני לחוב (מקור החזר תזרימי שוטף, יציב, מופרד ובשליטת החייב), וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישוניים.

לצורך קביעת נאותות הסיווג וההפרשה קיימים בבנק תהליכי עבודה מוסדרים וההחלטות מתקבלות בהתאם לסמכויות שאושרו.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני המוערך על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתבסס על שיעורי מחיקות היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, לאורך התקופה המתחילה ב-1 בינואר 2011 ומסתיימת ברבעון שקדם למועד הדיווח, תוך ביצוע התאמות לשינויים משמעותיים במהלך הרבעון השוטף. הבנק משתמש בשיעור מחיקות אשר מהווה ממוצע שיעורי מחיקות העבר בטווח השנים האמור. בנוסף לחישוב טווח שיעורי מחיקות היסטוריים בענפי משק שונים, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

לעניין זה, בהתאם להוראות המפקח הנוגעות להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

הבנק פיתח מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. המודל שאומץ כולל גם אומדנים רבים הקשורים לגורמים המשפיעים על קביעת מקדם ההתאמה בכל ענף משק מעל לממוצע מחיקות העבר ובהם, מגמות בהיקפי האשראי, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד.

מכיוון שהיקף ושיעור ההפרשה הקבוצתית נסמכים, בין היתר, על עצם סיווג חוב כבעייתי ועיתוי הסיווג, הרי שגם בקביעת גובה ההפרשה הקבוצתית מסתמך הבנק על אותם אומדנים הקשורים ליציבותו הפיננסית של הלווה ולאומדן יכולת הפירעון שלו, שהם הבסיס לצורך סיווג חוב כחוב בעייתי ולעיתוי הסיווג.

בשנת 2020, בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נוצרה פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם. כתוצאה מכך בשנת 2020 הבנק ביצע התאמה במקדם ההפרשה במטרה לשקף את ההשפעה השלילית של המשבר על יכולת הפירעון של הלווים.

בשנת 2021 הבנק ביצע התאמות במקדמי ההפרשה הקבוצתית במטרה לשקף את השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים, והירידה הניכרת בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים. מנגד בוצעו התאמות במקדם ההפרשה הקבוצתית בענף הבינוי והנדל"ן וזאת לאור הגידול המהיר באשראי בענף ובגין הקלות בחיתום האשראי. בעקבות זאת, יתרת ההפרשה הקבוצתית הופחתה בשנת 2021 לאחר העלאה משמעותית בשנת 2020 והיא מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2021 בכ-4.6 מיליארד ש"ח, ביחס לכ-5.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים לקיום, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ-מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

לפרטים בדבר יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא הפרשות להפסדי אשראי (ASU 2016-13) החל מיום 1 בינואר 2022 (CECL), ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

מדידות שווי הוגן

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, ובהם אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, ניירות הערך בתיק למסחר, מניות שאינן למסחר לגביהן קיים שווי הוגן זמין ומכשירים פיננסיים נגזרים, נמדדים בדוחות הכספיים על-פי שווי הוגן. שווי הוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה; כלומר, בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. לצורך הערכת השווי הוגן נעשה שימוש מירבי בנתונים נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק ומתקבל ממקורות בלתי תלויים. במקרים בהם אין נתונים נצפים לצורך מדידת השווי הוגן, נעשה שימוש בנתונים לא נצפים, נתונים אלה משקפים את ההנחות של הבנק והם כוללים מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה).

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
 - נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור נכס או התחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
 - נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור נכס או התחייבות.
- היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי הוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי הוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה.
- בקביעת ערכי השווי הוגן הבנק מפעיל שיקול דעת מקצועי נאות. לצורך כך, הבנק גיבש תוכנית לפיה יוגדר תהליך מובנה ומוסדר לקביעת שווי הוגן, במסגרתו פועלים ארבעה גורמים בלתי תלויים:
- הגורם העסקי - הגורם אשר אחראי לניהול המכשיר הפיננסי.
 - הגורם המתקף - הגורם שאחראי על תיקוף המודלים לחישוב השווי הוגן ועל תיקוף הנתונים וההנחות שמשמשות לצורך החישוב.
 - הגורם המבקר - הגורם שאחראי על ביצוע בקורות שוטפות על תהליך קביעת השווי הוגן.
 - הגורם המפקח - הגורם שאחראי על פיקוח אחר יישום תהליך קביעת השווי הוגן ברמה נאותה.

כמו-כן, הבנק הגדיר מגבלה על-פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי הוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). בנוסף, נקבע כי במקרים בהם היקף המכשירים החורגים הגיע ל-75% מהמגבלה שנקבעה, הדבר יובא לידיעת הדירקטוריון וצוות ההנהלה לניהול סיכונים אשר יגבש תוכנית לצמצום היקף המכשירים החורגים.

השווי הוגן של אגרות-חוב הנסחרות בחו"ל, מבוסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים, אשר הינם בלתי תלויים בתאגידים ובממשלות המנפיקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למוסדות פיננסיים מובילים בעולם.

בהתאם ל-ASC 820-10 (FAS 157) בדבר מדידות שווי הוגן, נדרש הבנק לשקף את סיכון האשראי ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) בהערכת השווי הוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר נמדדים בשווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, ושל הצד הנגדי בעסקה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 32](#) בדוחות הכספיים.

התחייבויות לזכויות עובדים

חלק מההפרשות בגין התחייבויות הבנק בקשר עם יחסי עובד-מעביד מבוססות, בין היתר, על חישוב אקטוארי. הפרשות אלו כוללות, התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים שפרשו לפני גיל הפרישה החוקי, וכן התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים פעילים שצפוי שיפרשו בתנאי פרישה מועדפים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק והתחייבות בגין פיצויי פיטורין. בנוסף, נכללות התחייבות לזמן ארוך במהלך תקופת העסקה כדוגמת מענק יובל, והטבות לעובדים בעת פרישה ולאחר פרישה.

סכום ההתחייבויות, המחושבות על בסיס אומדנים אקטואריים בבנק, ליום 31 בדצמבר 2021 הגיע לסך של כ-5,229 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מהוונות בשיעור היוון ריאלי של (0.19%) לשנה, על בסיס תשואת אגרות-חוב ממשלתיות בישראל צמודות למדד בתוספת מרווח השווה להפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית למועד הדיווח, כפי שנקבע על-ידי הפיקוח על הבנקים.

חישובים אקטואריים מתבססים ברובם על הנחות ואומדנים, המתבססים על הערכות ההנהלה והחלטותיה, ניסיון עבר וסטטיסטיקות שונות כגון לוחות תמותה, שיעורי עזיבת עובדים ושיעור שינוי ריאלי בשכר על פני זמן וכדומה. אומדנים והנחות אלו נסקרים באופן שוטף.

שינוי במאפיינים האקטואריים השונים יביא לתוצאות שונות מאלה שמתקבלות כיום. כך לדוגמה, גידול של 1% בשיעור היוון יגרום להקטנת ההתחייבויות בסך של כ-464 מיליון ש"ח וקיטון של 1% בשיעור היוון יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-554 מיליון ש"ח. כמו-כן, גידול של 1% באומדן לשיעור עליית השכר השנתי יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-291 מיליון ש"ח. גידול של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-261 מיליון ש"ח וקיטון של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-255 מיליון ש"ח.

לפרטים בדבר עדכון הנחות אקטואריות בדבר שיעורי עזיבה ושיעורי עליית שכר במהלך שנת 2021, ראה [ביאור 22](#) בדוחות הכספיים. הערכת האקטואר עבור התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2021 בגין ההתחייבות לזכויות עובדים מצורפת לדוחות אלה.

התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וצדדים שלישיים שונים שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה. הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים צפויים, וזאת בהתבסס על חוות דעת משפטיות. ברוב ההליכים המשפטיים, מתקבלות חוות דעת מיועצים משפטיים חיצוניים לקבוצת הבנק, שנבדקות על-ידי היועצים המשפטיים המועסקים בבנק. הערכות אלה של יועצים משפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם, בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ ובעולם.

עריכת אומדנים לגבי הפרשות בהליכים משפטיים, כרוכה ברמה גבוהה מאוד של שיקול דעת וזאת בהשוואה לסוגי הפרשות אחרים. כאשר ההליכים הם בשלבים ראשוניים, הקביעה האם קיימת בכלל מחויבות לבנק, יצירת טווחי אומדנים וקביעת הסתברויות לכך שהבנק ייאלץ לשאת בעלויות בגין אותה מחויבות, כרוכים באי ודאות משמעותית, וכאשר מדובר בעניין שבו לא מתנהל במועד הדיווח הליך שיפוט (לרבות טענות או אימונים בהגשת תביעה משפטית) אי הוודאות גדלה עוד יותר.

עם התקדמות ההליך, הנהלת הבנק ויועציה המשפטיים מעריכים מדי רבעון האם נדרש לכלול או לעדכן הפרשות בגין ההליך, תוך עדכון האומדן שבוצע בתקופת הדיווח הקודמת. ככל שמתקדם ההליך, דיוק האומדנים גדל, אולם סכום ההפרשה עדיין רגיש לשינויים בהנחות. לקבוצת הבנק עשויה להיות קיימת חשיפה גם לאיומים בתביעות שטרם הוגשו. בהערכת הסיכון ביחס לחשיפות אלה נסמכת קבוצת הבנק על הערכות של הנהלה והגורמים המטפלים בחשיפה, תוך הבאה בחשבון של מהותיות וקונקרטיות האיום, וסיכויי ההצלחה של תביעה (אם תוגש) ותוצאותיה האפשריות.

ברוב המקרים קיים טווח רחב של תוצאות לכל הליך משפטי. בנוסף יש להביא בחשבון, כי בתחום המשפטי אין אפשרות במרבית המקרים לקיים הערכה "ודאית" או "קרובה לוודאית", וזאת לא רק בשלבים הראשוניים של חיי התובענה או ההליך האחר, אלא עד וסמוך לקבלת פסק-הדין, או סיומו של ההליך האחר. ולפיכך, תוצאות ההליך עלולות להיות שונות, לעיתים אף באופן מהותי, מההערכה שנקבעה לגבי.

הבנק ויועציו המשפטיים עומדים בפני קשיים גדולים עוד יותר מהרגיל, בהערכת תוצאות הדיון המשפטי בתובענות ייצוגיות, וביתר שאת בשלב שבו בית המשפט טרם החליט האם לקבל את הבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, או לדחותה.

בהתחשב באמור לעיל, ובהתחשב בסכומים המהותיים הנקובים בתובענות ייצוגיות, ובאי הוודאות המשמעותית הכרוכה ביכולת האמידה, התקדמות בדיון בהליך כזה עלולה, מעת לעת, להשפיע באופן מהותי לרעה על תוצאות קבוצת הבנק בתקופת דיווח רבעונית או שנתית כלשהי בה התברר ההליך.

מסים על ההכנסה

החל מיום 1 בינואר 2017 מיישמת הקבוצה את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא מסים על הכנסה.

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מס. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו עד תאריך המאזן.

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בחוזר בנק ישראל, עד ליום 31 בדצמבר 2016 הבנק לא רשם מסים נדחים בגין רווחים מהשקעות בחברות מוחזקות שבכוונת הבנק להחזיקן ולא לממשן, וכן בגין דיבידנדים שאינם צפויים לחלוקה על-ידי חברות מוחזקות.

החל מיום 1 בינואר 2017 הבנק רשם מסים נדחים בגין רווחים מהשקעות מוחזקות שנצברו, גם אם בכוונת הבנק להחזיקן ולא לממשן, וכן בגין דיבידנדים שאינם צפויים לחלוקה על-ידי חברות מוחזקות.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר יותר סביר מאשר לא (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

הבנק מיישם את הטיפול החשבונאי שנקבע במסגרת FIN48 בדבר חוסר ודאות במסים על הכנסה. בהתאם להוראות אלה, הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על-ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%.

ירידת-ערך ניירות-ערך

ירידת-ערך אגרות-חוב זמינות למכירה ואגרות-חוב מוחזקות לפדיון

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשוויין ההוגן של אגרות-חוב המסווגות לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:

1. בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:
 - אגרות-חוב אשר לתאריך המאזן אין בכוננת הבנק להחזיקם או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותם, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 - אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך של למעלה מ-15% ביחס לעלות המתואמת וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - אגרות-חוב אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של למעלה מ-30% ביחס לעלות המתואמת לתאריך המאזן או לאחריו, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - אגרות-חוב שחלה לגביהן ירידת דירוג אל מתחת לדירוג השקעה, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 - אגרות-חוב שסווגו כבעייתיות (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.
2. הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של אגרות-חוב שחלה ירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
3. בחינה ספציפית - בגין כל אגרות-החוב ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית הכוללת בין היתר את הפרמטרים הבאים:
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק באגרות-חוב לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי אגרת החוב לעלותה.
 - היקף שווי הביטחונות המגבים וכריות הביטחון.
 - דירוג אגרות-החוב על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.
 - שיעור ירידת הערך ביחס לעלות.
 - משך תקופה בה שווי הוגן נמוך מהעלות.
 - מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
 - אירועים לאחר תאריך המאזן.
4. תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק.

כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני באגרות-חוב, תופחת עלותן לשווי ההוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה ייזקף לדוח רווח והפסד. עליות ערך בתקופות עוקבות, עבור אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

החל מיום 1 בינואר 2022 מאמץ הבנק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים תקינה חדשה בנושא הפסדי אשראי, אשר משנה את הטיפול החשבונאי בהפרשות הפסדי אשראי גם בתיק אגרות-חוב המוחזקות לפדיון וירידות ערך אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1.1](#) בדוחות הכספיים.

שיעורן לשווי הוגן וירידת-ערך מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין

החל מיום 1 בינואר 2019 אימץ הבנק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים את הוראות התקינה האמריקאית בנושא הצגה ומדידה של מכשירים פיננסיים. בהתאם לכך, מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, נמדדות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך, אם קיימת, בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

בהמשך לאמור לעיל, הבנק מבצע בכל תקופת דיווח בחינה האם בוצעו עסקאות רלוונטיות עבור מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, אשר נדרש לעדכן בגינן את הערך בספרים של המניות שמחזיק הבנק. ככל שרלוונטי, שווי של ההשקעה במניות אלו מעודכן בהתאם לכללי החשבונאות. כמו-כן, בכל תקופת דיווח מבצע הבנק הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת-ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת-ערך.

4.2. בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית. ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (רשות ניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO 2013). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות ניהול הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקרות העיקריות. הבנק ביצע עבור שנת 2021 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של ניהול הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות עבור השנה השוטפת.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2021 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2021 לא אירע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 7 במרץ 2022

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

5. דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של בנק הפועלים בע"מ (להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים ביצוע, לרבות ביצוע ניהול בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2021, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 2013). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2021, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2021 בוקרה על-ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, זיו האפט רואי חשבון וסומך חייקין רואי חשבון, כפי שצוין בדוח שלהם, בעמוד מספר 107, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2021.

גיא כליף
חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

רם גב
משנה למנכ"ל,
ממונה על החטיבה הפיננסית

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 7 במרץ 2022

הצהרת המנכ"ל

אני, דב קוטלר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ ("להלן: "הבנק") לשנת 2021 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר ששפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

דב קוטלר
המנהל הכללי

תל-אביב, 7 במרץ 2022

הצהרת הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO)

אני, רם גב, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2021 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

רם גב

משנה למנכ"ל,

ממונה על החטיבה הפיננסית

תל-אביב, 7 במרץ 2022

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

ליום 31 בדצמבר 2021

הצהרת החשבונאי הראשי

אני, גיא כליף, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ ("להלן: "הבנק") לשנת 2021 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר ששפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

גיא כליף

חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 7 במרץ 2022

בנק הפועלים

דוחות כספיים

2021

תוכן העניינים

158	ביאור 16 בניינים וציוד	108	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
161	ביאור 17 נכסים אחרים	110	דוח רווח והפסד מאוחד
162	ביאור 18 פיקדונות הציבור	111	דוח מאוחד על הרווח הכולל
163	ביאור 19 פיקדונות מבנקים	112	מאזן מאוחד
164	ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	113	דוח על השינויים בהון
165	ביאור 21 התחייבויות אחרות	115	דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
166	ביאור 22 זכויות עובדים	118	ביאורים לדוחות הכספיים
175	ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות	118	ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית
178	ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות	134	ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית
186	ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	135	ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית
198	ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות	137	ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה
199	ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון	138	ביאור 5 הכנסות אחרות
205	ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים	139	ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות
231	ביאור 28א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה	139	ביאור 7 הוצאות אחרות
237	ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	140	ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
254	ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	144	ביאור 9 רווח למניה רגילה
256	ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון	145	ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
260	ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	147	ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים
269	ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים	148	ביאור 12 ניירות-ערך
274	ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק	152	ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
278	ביאור 35 יזמות רגולטוריות	155	ביאור 14 אשראי לממשלות
		155	ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2021, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOb Public Company Accounting Oversight Board (בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק, ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי ממועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו-כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2021, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי COSO 2013.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידי בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2021 ו-2020 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021, והדוח שלנו, מיום 7 במרץ 2022 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניות תשומת לב בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב, 7 במרץ 2022

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק הפועלים בע"מ (להלן: הבנק): לימים 31 בדצמבר 2021 ו-2020, ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידי בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות הצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק וחברות מאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2021 ו-2020 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק וחברות מאוחדות שלו לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו-כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור ה.25. (ב) בדבר חשיפות לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway (COSO 2013) והדוח שלנו מיום 7 במרץ 2022 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הם העניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון הבנק ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים המאוחדים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים וכן (2) שיקול דעתנו לגבי היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד וזאת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. התקשרו של עניינים אלה להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעות חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

הפרשה להפסדי אשראי

בהתאם למתואר בביאורים 1, 13 ו-29 לדוחות הכספיים המאוחדים, ההפרשה להפסדי אשראי של הבנק בגין אשראי לציבור מאזני וחופי-מאזני מסתכמת לסך של 5.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021 וכוללת הפרשה פרטנית והפרשה קבוצתית בגין סיכון האשראי לציבור.

בתהליך אמידת ההפרשה להפסדי אשראי הבנק מעריך את ההפסד הגלום בתיק האשראי. תהליך הערכת ההפסד, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות הן בשלב קביעת הסיווג הנדרש לחובות והן בשלב מדידת ההפרשה להפסדי אשראי (הפרשה פרטנית וקבוצתית). לשינוי באומדנים או בהערכות אלו, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק. האומדנים העיקריים המשמשים בסיס לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי:

- בעת זיהוי וסיווג החובות, מופעל שיקול דעת לצורך איתור החובות הבעייתיים על-פי קריטריונים מוגדרים אשר עשויים להעיד על הפיכתו של חוב לבעייתי, אומדן הפגיעה האפשרית או הקיימת במקור החוזר הראשוני של הלווה (קרי מקור החזר תזרימי שוטף, יציב ובשליטת הלווה), קיומו של תזרים מזומנים צפוי של הלווה לפירעון החוב במלואו ובמועדו, וכן הערכת נתונים פיננסיים אחרים של הלווה שיכולים להצביע על סממנים לקיומן של חולשות או חולשות פוטנציאליות של הלווה.
- בחישוב ההפרשה הפרטנית מופעל שיקול דעת בקביעת גובה הסכום הניתן לגביה, קרי קביעת תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לשירות החוב מפעילותו העסקית של הלווה ו/או שווי ערך מימוש ביטחונות וערבויות.
- בחישוב ההפרשה הקבוצתית מופעל שיקול דעת על מנת לאמוד את ההפסד הגלום בתיק האשראי על בסיס ממוצע הפסדי העבר בענפי המשק השונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, והתאמות בגין גורמים סביבתיים רלוונטיים, ביניהם מגמות בהיקפי האשראי, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות שינויים בריכוזיות האשראי.

זיהינו את האומדנים המשמשים בסיס לחישוב הפרשה להפסדי אשראי, כעניין מפתח בביקורת. ביקורת על הפרשה להפסדי אשראי דורשת שיקול דעת של המבקר וכן ידע וניסיון על מנת לבחון את סבירות הנחות והנתונים ששימשו את ההנהלה לקביעת נאותות סיווג החובות ואומדן הפרשה.

נהלי הביקורת שבוצעו כמענה לעניין המפתח בביקורת

להלן הנהלים העיקריים שביצענו בקשר לעניין מפתח זה במסגרת ביקורתנו:

בחנו את תהליכי העבודה לחישוב הפרשה ואת התכנון, היישום והאפקטיביות התפעולית של בקורות פנימיות מסוימות הקשורות לקביעת אומדן הפרשה, לרבות בקורות בנושאים הבאים:

- בחינת נאותות המתודולוגיה ששימשה לקביעת הפרשה
 - נאותות הנתונים הבסיסיים ששימשו לחישוב הפרשה
 - איתור חובות בעלי פוטנציאל לסיווג כבעייתיים על-פי קריטריונים שהוגדרו על-ידי הבנק
 - סיווג חובות בהתאם לנהלי הבנק
 - ניתוח סבירות הפרשה בכללותה
- ביצענו נהלים מבססים לבדיקת הפרשה על בסיס מצגים שקיבלנו, על-ידי צוות ביקורת בעל ידע וניסיון. נהלים אלו כללו בין היתר:
- סקירת המתודולוגיה לקביעת הפרשה ובדיקה כי היא עולה בקנה אחד עם כללי החשבונאות שחלים על הבנק ועם השפעות הסביבה הכלכלית והרגולטורית של הבנק
 - בדיקת שלמות ודיוק המידע והנתונים המשמשים במודלים לחישוב אומדן הפרשה הקבוצתית
 - בדיקת נאותות הסיווג והפרשה עבור מדגם חובות (תקינים ובעייתיים)
 - בחינת נאותות הפרשה להפסדי אשראי בכללותה

זיו האפט

רואי חשבון
משרד האפט את האפט אשר התמזג
למשרד זיו האפט בשנת 2000
החל לכהן כרואי החשבון המבקרים של הבנק
משנת 1921

סומך חייקין

רואי חשבון
מכהנים כרואי החשבון המבקרים
של הבנק משנת 1998

תל-אביב, 7 במרץ 2022

דוח רווח והפסד מאוחד
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021

2019	2020	2021	ביאור	
11,920	10,260	11,684	2	הכנסות ריבית
(2,601)	(1,463)	(1,917)	2	הוצאות ריבית
9,319	8,797	9,767		הכנסות ריבית, נטו
1,276	1,943	(1,220)	13	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,043	6,854	10,987		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
559	1,088	1,081	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,240	3,155	3,355	4	עמלות
90	136	189	5	הכנסות אחרות
3,889	4,379	4,625		סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
4,108	3,836	4,333	6	משכורות והוצאות נלוות
1,334	1,377	1,333		אחזקה ופחת בניינים וציוד
3,334	2,288	2,137	7	הוצאות אחרות
8,776	7,501	7,803		סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,156	3,732	7,809		רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,681	1,590	2,958	8	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,475	2,142	4,851		רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
11	10	49	15(ב)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
1,486	2,152	4,900		רווח נקי מפעילות נמשכת
296	(109)	-	1(14)	רווח (הפסד) מפעילות מופסקת
רווח נקי				
1,782	2,043	4,900		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	13	14		הפסד המיחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,799	2,056	4,914		המיחוס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים				
9				
רווח בסיסי				
1.35	1.54	3.68		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.13	1.62	3.68		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
רווח מדולל				
1.35	1.54	3.68		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.13	1.62	3.68		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

גיא כליף
חבר הנהלה,
חשבונאי ראשי

רם גב
משנה למנכ"ל,
ממונה על החטיבה הפיננסית

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 7 במרץ 2022

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על הרווח הכולל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021

2019	2020	2021	ביאור
1,782	2,043	4,900	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	13	14	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,799	2,056	4,914	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים: 10
581	369	(575)	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
-	(16)	-	רווחים (רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד, לרבות בגין מימוש פעילות
(876)	85	(314)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
(295)	438	(889)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
119	(96)	300	השפעת המס המתייחס
(176)	342	(589)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
-	1	-	בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(176)	343	(589)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
1,606	2,385	4,311	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	14	14	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,623	2,399	4,325	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

31 בדצמבר		ביאור	
2020	2021		
נכסים			
138,711	189,283	11	מזומנים ופיקדונות בבנקים
71,885	71,105	12	ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
368	1,253		ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
307,973	357,729		אשראי לציבור
(6,145)	(5,106)		הפרשה להפסדי אשראי
301,828	352,623	29,13	אשראי לציבור, נטו
2,193	1,969	14	אשראי לממשלות
556	853	15	השקעות בחברות כלולות
3,319	3,555	16	בניינים וציוד
14,890	12,984	27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,852	5,156	17	נכסים אחרים ⁽¹⁾
539,602	638,781		סך-כל הנכסים
התחייבויות והון			
435,217	525,072	18	פיקדונות הציבור
6,591	11,601	19	פיקדונות מבנקים
761	752		פיקדונות הממשלה
6	3,426		ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
23,490	25,582	20	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
16,804	14,350	27	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
16,834	15,251	21	התחייבויות אחרות (מזה: 797; 781 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים) ⁽¹⁾
499,703	596,034		סך-כל ההתחייבויות
39,873	42,735	24	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
26	12		זכויות שאינן מקנות שליטה
39,899	42,747		סך-כל ההון
539,602	638,781		סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 32.ב](#).
(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 26](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח על השינויים בהון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021

הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון
8,135	38	8,173	(1,176)	30,547	37,544	112	37,656
-	-	-	-	1,799	1,799	(17)	1,782
-	-	-	-	(1,000)	(1,000)	-	(1,000)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	14	14	-	-	14	-	14
32	(32)	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	(39)	(39)
-	-	-	(176)	-	(176)	-	(176)
-	-	-	-	-	-	(16)	(16)
8,167	20	8,187	(1,352)	31,346	38,181	40	38,221
-	-	-	-	2,056	2,056	(13)	2,043
-	-	-	-	(720)	(720)	-	(720)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	13	13	-	-	13	-	13
16	(16)	-	-	-	-	-	-
-	-	-	343	-	343	(1)	342
8,183	17	8,200	(1,009)	32,682	39,873	26	39,899

* בניכוי 1,479,008 יתרת מניות באוצר (31.12.2019: בניכוי 2,208,952 יתרת מניות באוצר).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח על השינויים בהון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 (המשך)

הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן סך-הכל הון מקנות שליטה	סך-הכל הון
8,183	17	8,200	(1,009)	32,682	39,873	26	39,899
-	-	-	-	4,914	4,914	(14)	4,900
-	-	-	-	(1,479)	(1,479)	-	(1,479)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	16	16	-	-	16	-	16
17	(17)	-	-	-	-	-	-
-	-	-	(589)	-	(589)	-	(589)
8,200	16	8,216	(1,598)	36,117	42,735	12	42,747

* בניכוי 924,138 יתרת מניות באוצר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021

2019	2020	2021	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת			
1,782	2,043	4,900	רווח נקי לתקופה
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת			
(11)	(10)	(49)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
520	580	602	פחת על בניינים וציוד
21	19	15	הפחתות
1,276	1,943	(1,220)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(256)	(156)	(256)	רווח ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
30	(13)	54	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של נירות-ערך למסחר
(335)	(59)	(566)	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
(81)	126	(13)	הפסד (רווח) ממימוש וירידת-ערך בחברות מוחזקות (לרבות פעילות מופסקת)
(4)	(57)	(92)	רווח ממימוש בניינים וציוד
64	(271)	(6)	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
(483)	(214)	(11)	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
(21)	(91)	684	מסים נדחים, נטו
(9)	(21)	-	רווח ממכירות תיקי אשראי
-	9	34	דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות
1,527	1,440	588	התאמות בגין הפרשי שער
7,956	249	732	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
שינוי נטו בנכסים שוטפים			
(609)	(3,747)	1,906	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(259)	405	1,854	נירות-ערך למסחר
872	209	214	נכסים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות			
2,374	4,755	(2,454)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(6,842)	(4,339)	(1,738)	התחייבויות אחרות
7,512	2,800	5,178	מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 (המשך)

2019	2020	2021	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה			
7	1,425	122	פיקדונות בבנקים
*(7,597)	*(10,027)	(46,428)	אשראי לציבור ⁽¹⁾
457	(222)	225	אשראי לממשלות
237	103	(885)	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(15)	(157)	(190)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
126	43	115	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(56,555)	(50,103)	(33,226)	רכישת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
43,958	27,038	29,859	תמורה ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
9,671	10,205	6,039	תמורה מפדיון אגרות-חוב זמינות למכירה
*(214)	*(594)	(472)	רכישת תיקי אשראי
113	55	-	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(136)	(363)	(282)	השקעה בחברות כלולות
1,356	-	-	תמורה מממוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד (נספח א')
(642)	(682)	(886)	רכישת בניינים וציוד
(52)	72	140	תמורה מממוש בניינים וציוד
(9,286)	(23,207)	(45,869)	מזומנים, נטו, לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
242	3,071	5,010	פיקדונות מבנקים
9,878	73,572	83,084	פיקדונות מהציבור
477	76	(9)	פיקדונות מהממשלה
3	3	3,420	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
3,539	2,372	8,123	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(6,161)	(5,233)	(6,174)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1,000)	-	(1,479)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
(16)	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
6,962	73,861	91,975	מזומנים, נטו, מפעילות מימון
5,188	53,454	51,284	גידול במזומנים - כולל יתרות מזומנים ושווי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
(8)	-	-	בניכוי קיטון במזומנים ושווי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
5,196	53,454	51,284	גידול במזומנים
82,217	85,886	137,898	יתרת מזומנים לתחילת השנה מפעילות נמשכת
(1,527)	(1,440)	(588)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
85,886	137,900	188,594	יתרת מזומנים לסוף השנה מפעילות נמשכת

* סווג מחדש.

(1) כולל פעילות שוטפת של רכישת ניכיון חייבים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 (המשך)

2019	2020	2021	
			ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו
13,120	10,749	10,108	ריבית שהתקבלה
(3,330)	(2,720)	(1,708)	ריבית ששולמה
17	11	33	דיבידנדים שהתקבלו
(2,285)	(2,163)	(1,608)	מסים על הכנסה ששולמו
373	447	4	מסים על הכנסה שהתקבלו
			נספח א' - תמורה מממוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר
178	-	-	מזומנים שנגרעו
23,415	-	-	נכסים (למעט מזומנים)
(21,339)	-	-	התחייבויות
2,254	-	-	נכסים והתחייבויות שנגרעו
(39)	-	-	נכסים והתחייבויות המיוחסים לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(891)	-	-	השקעה בחברה כלולה - ישראלכרט
1,324	-	-	סך-הכל תמורה שהתקבלה מממוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר
210	-	-	רווח הון מממוש השקעות בחברות בת שאוחדה בעבר
1,534	-	-	תמורה שהתקבלה מממוש השקעה
(178)	-	-	מזומנים שנגרעו
1,356	-	-	זרימת מזומנים מממוש השקעה בחברות בת שיצאה מאיחוד

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית

א. כללי

בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד מאוגד בישראל. הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 34 מוצגת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק סולו, הכוללת מאזן, דוח רווח והפסד ודוח על תזרימי המזומנים. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 7 במרץ 2022.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארצות-הברית נדרשים ליישם בהתאם להיררכיה שנקבעה ב-10-105 ASC לקודיפיקציה (FAS 168), המוסד לתקינה חשבונאית בארצות-הברית ובהתאם להנחיות ועמדות של רשות ניירות-ערך האמריקאית ורשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית.
- הקבוצה - הבנק והחברות המאחדות שלו.
- חברות מאוחדות/חברות בנות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
- חברות כלולות - חברות אשר נמדדות על בסיס שיטת השווי המאזני.
- חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות בקבוצה.
- שלוחות בחו"ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.
- מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל.
- יתרת חוב רשומה - מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.
- שווי הוגן - המחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. הוראות אילו מבוססות בעיקרן על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק ועל כן מהווה מטבע הפעילות של הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת.

3. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי ודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מה-1 בינואר 2021 מיישם הבנק הוראות ותקנים חשבונאיים חדשים בנושאים המפורטים להלן:

1. הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

בהתאם למכתבי הפיקוח מחודש דצמבר 2020 (בהמשך להנחיות מכתבו מיום 11 באוקטובר 2020), בנק רשאי לא לסווג בארגון מחדש של חוב בעייתי הלוואות לדיור, הלוואות אחרות לאנשים פרטיים והלוואות לעסקים קטנים, שלא היו בפיגור של 30 ימים או יותר במועד דחיית התשלומים, שלגביהן בוצעו מיום 1.1.2021 ועד ליום 31.3.2021 דחיות תשלומים במסגרת המתווה המעודכן, גם אם הדחייה המצטברת עולה על 6 חודשים. בנק שבחר לא לסווג בארגון מחדש של חוב בעייתי הלוואות כאמור לעיל, והייתה לכך השפעה מהותית על הדוחות הכספיים, יכלול בדוחות הרבעוניים והשנתיים לציבור בשנת 2021 גילוי פרפורמה, שישקף את ההשפעות העיקריות של יישום בחירה זו על הדוחות הכספיים. ההשפעה של האמור על הדוחות הכספיים של הבנק אינה מהותית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

2. הבהרת הפיקוח על הבנקים בקשר לטיפול החשבונאי בדחיות המוענקות להלוואות בערבות מדינה

בחודש מאי 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הבהרה בקשר לטיפול החשבונאי בדחיות המוענקות להלוואות בערבות מדינה שניתנו במסגרת ההתמודדות עם משבר נגיף הקורונה. במסגרת ההבהרה צוין כי לנוכח המאפיינים המיוחדים של הלוואות לעסקים בערבות מדינה, שניתנו במסגרת ההתמודדות עם משבר נגיף הקורונה, ניתן לקבוע שלא ניתן ויתור בגין הלוואה כאמור שניתנה לה דחיית תשלומים אם מתקיימים שלושת התנאים המצטברים הבאים:

- התאגיד הבנקאי מעריך שלא צפוי לו הפסד מההלוואה, לאחר מימוש ערבות המדינה.
- התאגיד הבנקאי מוכן, בהתאם למדיניות או נוהלי האשראי שלו, להעמיד הלוואה חדשה בערבות מדינה ללווה בסיכון דומה ולתקופה דומה.
- במועד ההחלטה על דחיית התשלומים יש לתאגיד הבנקאי אינדיקציות המצביעות על כך ששיעור הריבית בהלוואה תואם את רמת הסיכון לבנק, לאחר הבאה בחשבון של ערבות המדינה.

עוד נקבע כי, ניתן להביא בחשבון בחישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגינן את הסכום שלהערכת התאגיד הבנקאי הוא צפוי לקבל מהמדינה בעקבות מימוש הערבות.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. מטבע-חוץ והצמדה

עסקות במטבע-חוץ

עסקות במטבע-חוץ מתורגמות לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע-חוץ במועד הדיווח, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.

נכסים והתחייבויות לא-כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. פריטים לא-כספיים הנקובים במטבע-חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. הפרשי שער הנובעים מתרגום עסקות במטבע-חוץ מוכרים ברווח והפסד, פרט לגידורי תזרים מזומנים, אשר מוכרים ברווח כולל אחר.

בהקשר זה נציין כי, על-פי התקן האמריקאי המיושם בבנק, הפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה יסווגו לקרן ההון. יחד עם זאת, הפיקוח על הבנקים הנחה את הבנקים בישראל להמשיך לטפל בהפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי הטיפול בהתאם לתקינה הבינלאומית עד ליום 1 בינואר 2023, על פיה, אותם הפרשי שער מסווגים לדוח רווח והפסד.

שלוחות בנקאיות בחו"ל

בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים בקביעת מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות בחו"ל נדרש הבנק לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן:

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
- גיוס אוטונומי של הלקוחות על-ידי השלוחה - פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על-ידי הבנק אינה משמעותית;
- פעילות השלוחה מול הבנק ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו-כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהבנק ו/או הצדדים הקשורים לו.
- פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו-כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק, הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים. בהתאם לקריטריונים אלו, סיווג הבנק את שלוחותיו בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע פעילותן הינו השקל (עד ליום 31 בדצמבר 2018 מטבע הפעילות של בנק הפועלים שוויון היה הפרנק השווייצרי).

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מדד ושער חליפין

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים של מטבעות עיקריים ושיעורי השינוי בהם:

2020	2021	2019	2020	2021	
השינוי ב-% בשנה		בנקודות			
מדד המחירים לצרכן					
(0.6)	2.4	102.7	102.1	104.5	המדד לחודש נובמבר ("דוע")
בש"ח					
שער החליפין ליום 31 בדצמבר					
(7.0)	(3.3)	3.456	3.215	3.110	שער החליפין של הדולר של ארצות-הברית (בש"ח ל-1 דולר)
1.7	(10.8)	3.878	3.944	3.520	שער החליפין של האירו (בש"ח ל-1 אירו)
2.1	(6.7)	3.575	3.650	3.405	שער החליפין של הפרנק השוויצרי (בש"ח ל-1 פרנק שוויצרי)
(25.4)	(46.1)	0.581	0.433	0.233	שער החליפין של הלירה התורכית
2019					
2020					
2021					
ליום 31 בדצמבר					
0.25%		0.10%		0.10%	שיעור ריבית בנק ישראל

2. השקעות בחברות מוחזקות

א. דוחות כספיים מאוחדים וזכויות שאינן מקנות שליטה

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על-ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. לפיכך, יתרות ועסקות הדדיות בין ישויות אלה ורווחים או הפסדים בין הישויות שטרם מומשו, בוטלו במלואם. זכויות שאינן מקנות שליטה מייצגות את חלקן בהון חברת הבת, שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לבנק. הזכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן ומוצגות כסעיף נפרד במסגרת הון הבנק. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלי המניות של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. עסקות בין הקבוצה לזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן מביאות לאיבוד שליטה מטופלות כעסקות במישור ההוני. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון.

ב. איבוד שליטה בחברה בת

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברה הבת לרבות סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר מצטבר. אם הבנק נותר עם השקעה כלשהי בחברה הבת לשעבר אזי יתרת ההשקעה נמדדת לפי שווייה הוגן במועד אובדן השליטה. ההפרש בין התמורה שהתקבלה ושווייה הוגן של יתרת ההשקעה בחברה הבת לשעבר לבין היתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד. החל מאותו מועד, ההשקעה הנותרת מטופלת לפי שיטת השווי המאזני או כנכס פיננסי, בהתאם למידת השפעה של התאגיד הבנקאי בחברה המתייחסת. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה בת מסווגים מחדש לרווח או הפסד.

ג. טיפול בישויות בעלות זכויות משתנות

ישות בעלת זכויות משתנות (VIE) היא ישות אשר בהתאם לתכנון שלה מתקיים אחד או יותר מהתנאים להלן: (1) סך ההשקעה בהון העצמי בסיכון אינה מספקת כדי לאפשר לישות לממן את פעולותיה מבלי להזדקק לתמיכה כספית נחותה נוספת (subordinated financial support) שמספקת על-ידי צדדים כלשהם, לרבות המחזיקים בהון העצמי; (2) למשקיעים בהון, כקבוצה אין את הכוח באמצעות זכויות הצבעה או זכויות דומות, לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות, או שאינם מחויבים לספוג את חלקם היחסי בהפסדים הצפויים או בתשואות השוויית הצפויות של הישות. הבנק ייחשב לנהנה העיקרי (primary beneficiary) וה-VIE תאוחד בדוחות הכספיים אם לבנק יש את הכוח לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של ה-VIE, וכן אם לבנק יש את הזכות לקבל הטבות מה-VIE או מחויבות לספוג את הפסדיה, אשר פוטנציאלית עשויים להיות משמעותיים עבור ה-VIE. לבנק קיימות זכויות משתנות אחרות ב-VIE שאינן מאוחדות מכיוון שהבנק אינו הנהנה העיקרי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הפיננסית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית.

השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלות ההשקעה כולל עלויות עסקה. הדוחות הכספיים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני. השקעה בחברה כלולה נבחנת בכללותה לירידת-ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהערך בספרים של ההשקעה אינו בר השבה. ירידת-ערך מוכרת כאשר ירידת הערך הינה בעלת אופי אחר מזמני.

3. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ככלל, הכנסות והוצאות נכללות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

הבנק מטפל בהכנסות ובהוצאות הבאות כפי שנקבע בהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו:

א. החל ממועד סיווג חוב כפגום (כמפורט להלן) הבנק מפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית (לרבות הפרשי הצמדה למדד). כמו-כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. עם זאת, חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית בהתאם לתנאים המצטברים הבאים: 1. צפי שהחוב ישולם במלואו על-פי לוח הסילוקין החדש של ההלוואה. 2. במקרה של לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים רציפים - שולמו לפחות 6 תשלומים רציפים או במקרה בו אין לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים רציפים - עברה לפחות חצי שנה ממועד הקמת ההלוואה או שולם לפחות 20% מיתרת הקרן. 3. אין ללקוח התראת חוב בפיגור. 4. כל ארגוני החוב של הלקוח הינם צוברים.

תשלומים שהתקבלו בגין חובות בעייתיים שסווגו כפגומים משמשים להקטנת קרן ההלוואה כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה. כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום נחשבת כברת גבייה במלואה, תשלומי ריבית שהתקבלו במזומן יוכרו כהכנסה על בסיס מזומן. במצבים אלה סכום ההכנסה שיוכר כהכנסות ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. כמו-כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיוור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

ב. עמלות אשר חיובו ביצירת אשראי, למעט בגין הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, אינן מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

ג. עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה שהסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות. אחרת, יש לדחות את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה.

ד. במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון האם השינוי בתנאי ההלוואה הינו מהותי או לא. בהתאם לכך בוחן הבנק האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב-10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים (בתוספת עמלת פירעון מוקדם). במקרים שהשינוי הינו מהותי (אינו מינורי), כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת, העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל. לעניין זה, הבנק מניח כי השינויים בתנאי החוב אינם מהותיים (הינם מינוריים).

ה. עמלות פירעון מוקדם מוכרות מידית במסגרת הכנסות ריבית.

ו. הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות-ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

ז. ניירות-ערך - ראה סעיף ה(5) להלן.

ח. מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף ה(6) להלן.

4. חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות - תחולת ההוראות

הבנק מיישם לגבי כל יתרות החוב, את הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר סיווג, מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, המבוססות בעיקרן על כללי החשבונאות המיושמים בבנקים בארצות-הברית. יתרות חוב לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים, כגון, אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לממשלה, מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

א. סיווג אשראי בעייתי

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות ופריטי אשראי חוץ-מאזני בעייתיים כפגומים, נחותים או בהשגחה מיוחדת. בהקשר זה נציין כי הבנק מיישם את הוראת מקור החזר ראשוני של בנק ישראל לפיה קביעת הסיווג המתאים לחוב, עד לקרות כשל או כשההסתברות לכשל נעשתה צפויה ברמה גבוהה, מתבססת על החוזק הצפוי של מקור החזר ראשוני לחוב (מקור החזר תזרימי שוטף, יציב, מופרד ובשליטת החייב), וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישניים.

לעניין סיווג אשראי בעייתי, חוב בפיגור הינו חוב בו קרן או ריבית לא שולמו במועדם בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים. חשבון עו"ש/חח"ד ידווח כחוב בפיגור כאשר החשבון נותר ברציפות ביתרת חובה (בהיעדר מסגרת מאושרת), או בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת, למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים הנמוכים מיתרת החובה ומהמסגרת במשך תקופה של 180 ימים. הלוואות ידווחו כחוב בפיגור כאשר הקרן או ריבית לא שולמו לאחר 30 יום מהמועד שנקבע לתשלומם, בהתאם לתנאי הפירעון החוזיים של החוב.

אשראי פגום

אשראי מסווג כפגום, כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים המקוריים עם הלקוח. קבלת החלטה בדבר סיווג אשראי כפגום מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכוח הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב. בכל מקרה, חוב המוערך על בסיס פרטני מסווג כפגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. כמו-כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור (כמפורט להלן).

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום רק כאשר אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה.

אשראי נחות

סיכון אשראי נחות, כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני שאינו מוגן באופן מספק על-ידי יכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששוועבד, אם קיים. לסיכון אשראי שסווג כאמור נדרש שתהייה חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש פירעון החוב, שכן קיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד מסוים, אם הליקויים לא יתוקנו. סיכון אשראי חוץ-מאזני יסווג כנחות אם קיימת הסתברות שהינה לפחות אפשרית לכך שההתחייבות בגין הסעיף החוץ-מאזני תתממש.

אשראי אשר מוערך על בסיס קבוצתי (נמוך ממיליון ש"ח) יסווג כנחות כאשר הוא מצוי בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי בהשגחה מיוחדת

סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת, כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני בעל חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של ההנהלה. אם לא יטופלו, התוצאה של חולשות פוטנציאליות אלו עלולה להיות התדרדרות בסיכויים לפירעון של האשראי או במעמד של הבנק כנושה בתאריך עתידי מסוים. סיכון אשראי חוץ-מאזני יסווג בהשגחה מיוחדת אם קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית לכך, שההתחייבות בגין הסעיף החוץ-מאזני תתממש. אשראי אשר מוערך על בסיס קבוצתי (נמוך ממיליון ש"ח) יסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת כאשר החוב בפיגור מעל 60 יום ועד 89 יום.

ב. הפרשה להפסדי אשראי

הבנק נדרש לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה נאותה, על-מנת לכסות הפסדי אשראי צפויים, בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק נדרש לקיים, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ-מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערביות.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הפרשה פרטנית

חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס פרטני כוללים חובות שסך יתרתם החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשה להפסדי אשראי וביטחונות), ברמת הלקוח, הינה מעל 1 מיליון ש"ח, וכן חובות לקוחות בארגון מחדש של חוב בעייתי. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי נבחנת לגבי כל חוב שסווג כפגום.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר נקבע כי החזר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששוועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הפרשה קבוצתית

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית גלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי מאזני חוץ-מאזני המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתבסס על ממוצע שיעורי הפסד היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה שמתחילה ביום 1 בינואר 2011 ומסתיימת ברבעון שקדם למועד הדיווח, תוך ביצוע התאמות לשינויים משמעותיים במהלך הרבעון השוטף. בנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

לעניין זה, בהתאם להוראות המפקח הנוגעות להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, ההפרשה הקבוצתית הנדרשת בהתייחס לסיכון אשראי חוץ-מאזני מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ-מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית בהתאמות מסוימות. יתרת הפרשה זו נכללת בסעיף התחייבויות אחרות במאזן.

בשנת 2020, בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נוצרה פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם. כתוצאה מכך בשנת 2020 הבנק ביצע התאמה במקדם ההפרשה במטרה לשקף את ההשפעה השלילית של המשבר על יכולת הפירעון של הלוואים.

בשנת 2021 הבנק ביצע התאמות במקדמי ההפרשה הקבוצתית במטרה לשקף את השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים, והירידה הניכרת בהיקף החובות הנמצאים בחיית תשלומים. מנגד בוצעו התאמות במקדם ההפרשה הקבוצתית בענף הבינוי והנדל"ן וזאת לאור הגידול המהיר באשראי בענף ובגין הקלות בחיתום האשראי.

הפרשה בגין הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע הפיקוח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור יבוצע, במידת הצורך, לכלל ההלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

בהתאם להוראות המפקח יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור, מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים גלומים בתיק האשראי.

ג. מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). במקרה בו מדובר בחוב מותנה בביטחון אשר ההפרשה הפרטנית בגינו מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון, הבנק מוחק חשבונאית כל יתרת חוב העולה על השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש.

לגבי החובות שאינם מוערכים על בסיס פרטני, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל סממני בעייתיות אחרים. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק. למרות האמור לעיל, לגבי חובות שנבחנו על בסיס קבוצתי שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר כשל, נבחן הצורך במחיקה חשבונאית מיידית. בכל מקרה, לגבי חובות כאמור מבוצעת מחיקה חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר ביחס לתנאי הארגון מחדש.

ד. ארגון מחדש של חוב בעייתי

ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על-ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם החייב מצוי בקשיים פיננסיים והאם במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב. לצורך קביעה זאת, הבנק בוחן את יכולת הגביה מהלקוח וכן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית. חובות שאורגן מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש לא נבחנו על בסיס פרטני, מסווגים כחובות פגומים ומוערכים על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בניסיונות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

א. החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.
 ב. בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן ההלוואה המקורי).

חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא תשתנה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).

אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת-ערך או שמבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ה. נכסים שנתפסו (Foreclosed Assets)

במקרה בו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי בו הבנק קיבל נכסים כפירעון מלא או חלקי של חוב, למשל זכויות בהון, חייבים מצד שלישי או נכסים אחרים שימכרו לאחר מכן, יוכרו נכסים אלה לפי שווים ההוגן של הנכסים במועד התפיסה. אם הנכסים שנתקבלו מהווים פירעון מלא של החוב ובמועד התפיסה עולה יתרת החוב הרשומה על השווי ההוגן של הנכסים, מכיר הבנק בהפרשה להפסדי אשראי.

5. ניירות-ערך

א. השקעות באגרות-חוב מסווגות בעת הרכישה לאחד משלושה תיקים: אגרות-חוב מוחזקות לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה וניירות-ערך למסחר. בנוסף, בעת הרכישה, השקעות במניות מסווגות לאחד משני תיקים - למסחר ושאינן למסחר.

• **אגרות-חוב מוחזקות לפדיון** - אגרות-חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון.

אגרות-חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת-ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.

• **אגרות-חוב זמינות למכירה** - אגרות-חוב אשר לא סווגו כאגרות-חוב מוחזקות לפדיון או כניירות-ערך למסחר. אגרות-חוב נכללות במאזן לפי שווי ההוגן ביום הדיווח, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן מדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר. רווחים או הפסדים שמומשו, מוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות שאינה ממסחר.

• **ניירות-ערך למסחר** - ניירות-ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה וניירות-ערך אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן. ניירות-ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות למסחר.

מניות שאינן למסחר:

• מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - נמדדות לפי שווי ההוגן ליום הדיווח, רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
 • מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - נמדדות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך, אם קיימת, בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

ג. עלות ניירות-ערך שמומשו מחושבת על בסיס ממוצע.

ד. לעניין טיפול בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה [סעיף ה\(8\)](#) להלן.

ה. ייעוד לשווי הוגן - הוראות הפיקוח על הבנקים מאפשרות לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד מכשירים פיננסיים בשווי הוגן כר שרווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, מדווחים בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו-כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן מוכרות ברווח והפסד במועד התהוותן. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן הינה לגבי כל מכשיר בנפרד ואינה ניתנת לביטול.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

6. מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

- א. הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע-חוץ וסיכונים ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים.
- ב. במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
- ג. גידור שווי הוגן
- שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. מלוא השינויים בשווי ההוגן של נגזרים שמיועדים וכשירים לגידור שווי הוגן, מסווגים במסגרת סעיף הכנסות/הוצאות ריבית, בעקביות לסיווג של ההכנסות/הוצאות בגין הפריט המגודר.
- אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.
- ד. גידור כלכלי
- חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.
- ה. נגזרים שאינם משמשים לגידור
- שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.
- ו. נגזרים משובצים
- מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.
- נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשווי ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

- בהתאם ל-ASC 820-10 (FAS 157) שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. התקן מחייב, לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמצער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. ASC 820-10 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:
- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
 - נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור הנכס או התחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
 - נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או התחייבות.
- היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי ההוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי ההוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה.
- מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל החזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על-ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות-ערך

השווי ההוגן של ניירות-ערך למסחר, אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה).

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

ASC-820 (FAS 157) דורש מהבנק לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מתחשב באותם ביטחונות לצורך קביעת סיכון האשראי.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי הינה מהותית - הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל).
- החישוב מבוצע בהתבסס על מודל פנימי המניח תרחישים שונים לשווי העסקות. להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 32](#) להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

8. ירידת-ערך נכסים פיננסיים

א. אשראי לציבור ויתרות חוב - ראה [סעיף ה.\(4\)](#) לעיל.

ב. אגרות-חוב זמינות למכירה או מוחזקות לפדיון:

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשוויים ההוגן של אגרות-חוב המסווגות לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:

1. בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:
 - אגרות-חוב אשר לתאריך המאזן אין בכוונת הבנק להחזיקם או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותם, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 - אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך של למעלה מ-15% ביחס לעלות המתואמת וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - אגרות-חוב אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של למעלה מ-30% ביחס לעלות המתואמת לתאריך המאזן או לאחריו, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - אגרות-חוב שחלה לגביהן ירידת דירוג אל מתחת לדירוג השקעה, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 - אגרות-חוב שסווגו כבעייתיות (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.
2. הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של אגרות-חוב שחלה ירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
3. בחינה ספציפית - בגין כל אגרות-החוב ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית הכוללת בין היתר את הפרמטרים הבאים:
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק באגרות-חוב לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי אגרת החוב לעלותה.
 - היקף שווי הביטחונות המגבים וכריות הביטחון.
 - דירוג אגרות-החוב על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.
 - שיעור ירידת הערך ביחס לעלות.
 - משך תקופה בה שווי הוגן נמוך מהעלות.
 - מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
 - אירועים לאחר תאריך המאזן.

4. תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק.

כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני באגרות-חוב, תופחת עלותן לשווי ההוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה ייזקף לדוח רווח והפסד. עליות ערך בתקופות עוקבות, עבור אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

ג. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין:

הבנק מבצע בכל תקופת דיווח הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת-ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת-ערך.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

9. קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו כאשר מתקיימים התנאים המצטברים הבאים:

- קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית
- גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה

הבנק מקיזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק לא מקיזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים. אי לכך בדוחות הכספיים ממשיך הבנק להציג חשיפות בגין עסקות בסכום ברוטו.

10. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

העברה של נכסים פיננסיים

העברת נכס פיננסי טפול חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל יכול לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, אינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים המועברים האלה.

כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. זכות משתתפת מקיימת את הקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על-ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים או הזכות המשתתפת נגרעים מהמאזן של הבנק. הפער בין השווי ההוגן של התקבולים נטו שהתקבלו לבין הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים שנמכרו מוכר בדוח רווח והפסד. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

עסקות השאלה או שאילת ניירות-ערך

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקות השאלה או שאילה של ניירות-ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, או כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. כאשר הבנק משאיל ניירות-ערך הוא גורע את ניירות הערך שהושאלו ומכיר באשראי בגובה שווי שוק של ניירות הערך שהועברו. בתקופות עוקבות, האשראי מוכר באותו אופן בו נמדד נייר הערך לפני שהושאל. בתום ההשאלה נגרע האשראי והתאגיד הבנקאי מכיר מחדש בנייר הערך. כאשר התאגיד הבנקאי שואל ניירות-ערך בשאילה לא מובטחת, התאגיד הבנקאי מכיר בנייר ערך וכנגדו בפיקדון לפי השווי של אותו נייר ערך שהתקבל בעסקת ההשאלה. נייר הערך שהתאגיד הבנקאי שאל מסווג כנייר ערך בתיק למסחר עד למועד בו נייר הערך נמכר בחסר או מושאל בשאילה לא מובטחת.

גריעת התחייבות

הבנק גורע התחייבויות רק כאשר ההתחייבות מסולקת. סילוק של התחייבות יכול להיעשות באמצעות תשלום למלווה או באמצעות שחרור משפטי מהמחויבות.

11. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת-ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו-כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע מוכר נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על-ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת-ערך. היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר השלב הראשוני בפרויקט הושלם, וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן את הפרויקט וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. עלויות תקורה שלא ניתן ליחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט מוכרות כהוצאה עם התהוותן. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה לפיהן נקבע סף מהותיות להיוון. עוד נקבע כי בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, נקבע מקדם היוון נמוך מ-1, כדי להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיות מקובלות במסגרת פרויקטי פיתוח תוכנה. דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים הוגבל לדרגת מנהל פרויקט התוכנה ורישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח המתירים להיוון, נעשה בדרך של דיווח שעות פרטני.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של רכוש קבוע אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בהן יזרמו אל הקבוצה ואם עלותן ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט רכוש קבוע שהוחלף נגרע. עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהוונים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות תחזוקה שוטפות ועלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת והפחתות

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי החל מהמועד שבו התוכנות זמינות לשימוש. תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, מתבצעת בחינה לירידת-ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הן הופכות להיות זמינות לשימוש. שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השיירי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

12. ירידת-ערך נכסים שאינם פיננסיים

הבנק בוחן נכסים לא שוטפים לצורך ירידת-ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהערך בספרים של הנכס עשוי שלא להיות בר השבה. הפסדים מירידת-ערך יוכרו רק במידה וערך הנכס בספרים עולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהוונים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס ומימוש. ההפסד שיוכר הוא בגובה ההפרש בין הערך בספרים לשווי ההוגן של הנכס. הפסד זה אינו מבוטל בתקופות עוקבות.

ירידת-ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בחינת קיום ירידת-ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מוכרת וממדדת בעת התרחשות אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שיתכן והערך בספרים של הנכס לא יושב. דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת-ערך:

- לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם ולא ייעשה בו שימוש.

13. חכירות

חוזים המקנים לבנק שליטה בשימוש בנכס במסגרת חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. עיקר עסקות החכירה בבנק, הינן עסקות בהן הבנק חוכר בחכירה תפעולית. בעת ההכרה לראשונה מוכרת התחייבות בסכום השווה לערך הנוכחי של דמי החכירה העתידיים במהלך תקופת החכירה (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים), ובמקביל מוכר נכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי תמריצי חכירה, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה. הבנק בחר במדיניות על פיה בחכירות נדל"ן, דמי ניהול אינם מהווים חלק מתשלומי החכירה, ולפיכך לא מהווים חלק מהנכס וההתחייבות בגין החכירה. תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על-ידי אופציה להאריך או לבטל את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש או לא יממש את האופציה, בהתאמה. הבנק בחר ליישם את ההקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס זכות שימוש ו/או התחייבות בגין חכירה במאזן.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מדידה עוקבת

לאחר ההכרה לראשונה, התחייבות בגין חכירה (תפעולית) נמדדת בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. בכל מועד דיווח עוקב, נכס זכות השימוש מוכר בגובה העלות המופחתת של ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי יתרת תמריצי החכירה, בתוספת עלויות ישירות שטרם הופחתו ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו בגין הנכס זכות שימוש. כמו-כן, הבנק, בוחן נכס זכות שימוש לצורך ירידת-ערך בהתאם להוראות בדבר ירידת-ערך בגין רכוש קבוע.

תשלומי חכירה תפעולית

תשלומי החכירה, למעט דמי חכירה משתנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך-כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תשלומי חכירה משתנים התלויים במדד או בשינויים במטבע-חוץ מוכרים ברווח והפסד בתקופת השינוי.

14. קבוצת מימוש מוחזקת למכירה ופעילות מופסקת

קבוצת מימוש מוחזקת למכירה

הבנק מסווג נכס קבוצת מימוש מוחזקת למכירה אם הערך בספרים שלה יושב בעיקר באמצעות מכירה ולא באמצעות שימוש מתמשך, בתקופה שבה כל הקריטריונים הבאים מתקיימים: (1) ההנהלה, אשר לה הסמכות לאשר את הפעולה, מתחייבת לתוכנית למכור את קבוצת המימוש; (2) קבוצת המימוש זמינה למכירה מיידית במצבה הנוכחי; (3) תוכנית פעולה לאיתור רכוש ופעולות אחרות להשלמת התכנון למכור החלה; (4) מכירת קבוצת מימוש הינה צפויה (probable) וחזוי (expected) שתוך שנה אחת ממועד הסיווג המכירה תושלם; (5) קבוצת מימוש משווקת באופן פעיל לצורך מכירה במחיר שהוא סביר ביחס לשווי ההוגן הנוכחי שלה; (6) פעולות שנדרשות להשלמת התכנון מצביעות על כך שאין זה סביר שיעשו שינויים משמעותיים לתכנון או שהתכנון יבטל.

במועד הסיווג של קבוצת המימוש מוחזקת למכירה, נבחן הצורך בהכרה בירידת-ערך לנכסים הרלוונטיים בהתאם לתקינה החלה על אותם נכסים. נכסים לא שוטפים שכפופים לפחת או הפחתה שמשויכים לקבוצת מימוש (לדוגמה, רכוש קבוע או נכסים אחרים) לא יצברו יותר פחת וכל הנכסים וההתחייבויות המיוחסים לקבוצת המימוש יוצגו בשתי שורות נפרדות. חברה בת המסווגת לקבוצת מימוש מוחזקת למכירה תמשיך להיות מאוחדת, אך כל הנכסים וההתחייבויות המיוחסים לפעילות יוצגו בשתי שורות נפרדות במאזן הבנק כאמור.

פעילות מופסקת

הבנק מסווג קבוצת מימוש כפעילות מופסקת בהתקיים כל הקריטריונים הבאים: (1) קבוצת המימוש מהווה רכיב של ישות; (2) קבוצת המימוש מומשה או מקיימת את תנאי הסיווג של נכס המוחזק למכירה; (3) קבוצת המימוש מייצגת שינוי אסטרטגי, אשר יש (או תהיה) לו השפעה מהותית על פעילויותיה ותוצאותיה הכספיות של הבנק.

בגין פעילות מופסקת הבנק מציג מחדש מספרי ההשוואה בדוח רווח והפסד, כאילו הופסקה הפעילות מתחילת תקופת ההשוואה המוקדמת ביותר ומציג בנפרד את הרווח/ההפסד המיוחס לפעילות המופסקת בכל תקופת דיווח. כמו-כן, במאזן מסווגים כל הנכסים וכל ההתחייבויות המשויכים לאותה פעילות כשורות נפרדות בדוח על המצב הכספי, כולל תיקון מספרי ההשוואה.

15. זכויות עובדים

הבנק מחויב מתוקף דין, הסכם ונוהג בתשלומי הטבות פרישה לעובדים, אשר כוללים תשלומים לפי תוכניות להטבה מוגדרת בגין פנסיה (כגון, תשלומי פנסיה, פיצויי פיטורין ופרישה), תשלומים לפי תוכניות אחרות לאחר פרישה ולאחר סיום העסקה (כגון, שי לחג ותשלומי רווחה בריאות ואחרים המשולמים לפנסיונרים או בגינים) ותשלומים לפי תוכניות להפקדה מוגדרת (כגון, תשלומים לקופות תגמולים או לקרן פנסיה בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963). כמו-כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, נדרש להביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים לעובדי הבנק בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתוכנית להפקדה מוגדרת. התאגיד הבנקאי מכיר בעלות הפנסיה נטו לתקופה בהתאם להפקדה הנדרשת לאותה תקופה.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים, פנסיה והטבות אחרות, שאינן בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, הטבות אחרות לזמן ארוך והטבות אחרות לאחר סיום העסקה ולאחר פרישה, מטופלות כתוכניות להטבה מוגדרת ומחושבות על בסיס אקטוארי ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל צמודות למדד בתוספת מרווח ממוצע על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה, הנקבע לפי הפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית, והכול במועד הדיווח.

בגין ההטבות האמורות נזקפת לרווח והפסד עלות שירות, עלות ריבית, תשואה על נכסי תוכנית, הפחתה של רווח או הפסד אקטוארי נטו, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם והפחתה של רווח או הפסד אקטוארי אשר נכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

רווח או הפסד אקטוארי, הינו שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תוכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית. רווחים והפסדים אקטואריים נכללים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ומופחתים בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

עלות או זיכוי בגין שירות קודם מופחת כרכיב של עלות הפנסיה נטו לתקופה בקו ישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

הטבות עובד לטווח קצר (כדוגמת: שכר עבודה, חופשה ומענקים) נמדדות על בסיס לא מהוון וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס.

16. תשלום מבוסס מניות

עסקות תשלום מבוסס מניות כוללות קבלת שירותים מהעובדים בתמורה להנפקת מניות הבנק, אופציות למניות או מכשירים הוניים אחרים. עסקות אלו כוללות גם התחייבויות לעובדים, בהתקיים אחד משני התנאים הבאים: (1) הסכום מבוסס, לפחות בחלקו, על מחיר המניה של הבנק, או על מכשיר הוני אחר של הבנק. (2) המענק דורש, או עשוי לדרוש, סילוק באמצעות הנפקת מניות התאגיד הבנקאי, או מכשירים הוניים אחרים של התאגיד הבנקאי. עסקות הכוללות התחייבות אשר תסולק במזומן, או על-ידי הנפקת מספר משתנה של מניות הבנק על בסיס שווי כספי קבוע מסווגות כהתחייבות.

לגבי עסקות תשלום מבוסס מניות המסווגות כמענקים הוניים, שווי ההטבה נמדד במועד ההענקה בהתייחס לשווי ההוגן של המכשירים הוניים המוענקים. שווי ההטבה מוכר ברווח והפסד כהוצאות שכר כנגד גידול מקביל בהון. לצורך ההכרה בהוצאה וייחוסה על פני תקופת השירות המתאימות של העובדים, הבנק מתחשב בתנאי שירות ובתנאי ביצוע (שאינם תנאי שוק), כך שההכרה בהוצאה מבוססת על מספר המכשירים אשר לגביהם תנאי השירות ותנאי הביצוע צפויים להתקיים. יעד ביצוע אשר יכול להיות מושג לאחר תקופת השירות, מטופל כתנאי ביצוע.

לגבי עסקות תשלום מבוסס מניות המסווגות כמענקים התחייבויותיים, הבנק מודד מחדש את השווי ההוגן של ההתחייבות בסוף כל תקופת דיווח ובמועד הסילוק, כאשר שינויים כלשהם בשווי ההוגן מוכרים ברווח והפסד לתקופה כנגד ההתחייבות.

17. רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק

בעת רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק, סכום התמורה ששולם, הכולל עלויות ישירות, מנוכה מההון. כאשר המניות נמכרות או מונפקות מחדש, סכום התמורה שהתקבלה מוכר כגידול בהון והעודף או הגרעון שנובעים מהעסקה נזקף ליתרת הפרמיה.

18. התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שונים במסגרת עיסוקה במגוון סוגים של שירותים פיננסיים ובהם תביעות של לקוחות ובקשות צדדים שונים לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות. הקבוצה מיישמת את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא התחייבויות תלויות המבוססות על הוראות ASC 450. הליכים אלה נבחנים באופן פרטני בסיוע יועצים משפטיים הנדרשים להעריך את הסיכון להתממשות חשיפה.

מצב בו הסיכון צפוי (Probable) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מעל ל-70%. בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

מצב בו הסיכון אפשרי (Reasonably Possible) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של בין 20% ל-70%. ככלל, בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

מצב בו הסיכון קלוש (Remote) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מתחת ל-20%. ככלל, בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללת הפרשה בדוחות הכספיים.

לקבוצת הבנק עשויה להיות קיימת חשיפה גם לאיומים בתביעות שטרם הוגשו. בהערכת הסיכון ביחס לחשיפות אלה נסמכת קבוצת הבנק על הערכות של ההנהלה והגורמים המטפלים בחשיפה, תוך הבאה בחשבון של מהותיות וקונקרטיים האיום, וסיכוי להצלחתה של תביעה (אם תוגש) ותוצאותיה האפשריות.

הפרשה להתחייבויות תלויות נרשמת בהתקיים שני התנאים להלן: (א) צפוי כי ירד ערכו של נכס (או התחייבות) במועד הדיווח; (ב) סכום ההפסד ניתן לאמידה באופן סביר. במידה ועל פי הערכת הבנק בהתבסס על חוות דעתם של יועציו המשפטיים לא ניתן לאמוד סכום של הפסד באופן מהימן, נערך טווח של תרחישים לחשיפה ואם סכום כלשהו בטווח מהווה לאותו המועד אומדן טוב מן האחרים על אותו טווח, הסכום האמור ייצבר כהפרשה. במידה ולא קיים סכום בטווח המהווה אומדן טוב יותר מסכום כלשהו אחר, נדרש לרשום כהפרשה את הסכום המינימלי בטווח.

לגבי תביעות שלגביהן קיימת קביעה של הפיקוח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, אלה מסווגות כ"צפוי" ונערכת בגין כל תביעה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

לא תבוצע הפרשה במקרים נדירים בהם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על ייעוץ משפטי, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה או בגין בקשה לאישור תביעה כייצוגית, וזאת גם לאחר שפורסמו ארבעה דוחות כספיים על-ידי הבנק מאז שהומצאה לבנק תובענה כאמור.

ביאור 25. כולל, ככלל, גילוי על כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.

בנוסף, ניתן גילוי על סכום החשיפה הנוספת בגין תביעות אשר הסתברות התממשותם אינה קלושה.

בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים, הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תלויות.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

19. הוצאות מסים על ההכנסה

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר. במקרים אלו הוצאת המסים על הכנסה נזקפת להון או לרווח כולל אחר לפי הרלוונטי. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס שכר המוטל מתוקף חוק מע"מ במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורת והוצאות נלוות".

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתחייבים לשינויים קודמות.

מסים נדחים

הבנק מכיר במסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים, החייבים במס. החל מיום 1 בינואר 2017, מכיר הבנק בהתחייבות מסים נדחים, בגין הפרשים זמניים החייבים במס שנצברו בחברות בנות מקומיות החל ממועד זה. בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים בגין הפרשים זמניים החייבים במס שנצברו בחברות בנות מקומיות עד ליום 31 בדצמבר 2016 לא נכללה התחייבות בגין מסים נדחים, הפרשים זמניים אלו עשויים להתחייב במס רק בעת אירוע מימוש או חלוקת דיבידנד. במידה שהבנק היה נדרש ליישם את הוראות התקן מאז ומעולם ולהכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הרווחים הלא מחולקים הנ"ל, סכום ההתחייבות הנוספת ביחס להפרשים זמניים כאמור שהיו נובעים מחלוקת דיבידנד בגין חברות בנות מקומיות, נאמד בסך של כ-0.5 מיליארד ש"ח. הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל הפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים. נכס מס נדחה מופחת בסכום יתרת הפרשה (Valuation Allowance) אם, יותר סביר מאשר לא כי חלק או כל נכס המס הנדחה לא ימומש. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו לתאריך המאזן. יצירה של נכסי מסים נדחים נטו לא תעלה על המסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים בהם צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק מקיזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על-ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על-ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשות עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

20. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על-ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על-ידי התאמת הרווח או ההפסד (כגון התאמות בגין השפעה לאחר מס של דיבידנדים, עלויות מימון כלשהן ושינויים אחרים) המתחייבים לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין מניות באוצר ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות, כתבי אופציה למניות וכתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

21. דיווח על מגזרי פעילות

מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק מדווח על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על-פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, בנק שמגזרי הפעילות שלו שבהתאם לגישת ההנהלה שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה. מגזר פעילות הוא מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על אפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים. תוצאות מגזר המוצר שלא ניתן לשייך למגזרי הלקוחות הרלוונטיים נכלל ב"אחרים והתאמות".

22. גילויים בהקשר לצד קשור

המידע על יתרות מאזניות וחוזף-מאזניות והמידע על תוצאות העסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ניתן בהתאם להראות הדיווח לציבור לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין, צד קשור או איש קשור, לפי ההגדרה בסעיף 80 בהוראות הדיווח לציבור.

23. עסקות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקות בין ישות לבין בעל השליטה בה.

נכסים והתייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי הוגן לבין התמורה מהעסקה, אם קיים, להון.

1. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)

ביום 28 במרץ 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב במסגרתו נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא הפרשות להפסדי אשראי (ASU 2016-13).

מטרתו העיקרית של התיקון הינה לספק מידע שימושי יותר בנוגע להפסדי אשראי צפויים בגין מכשירים פיננסיים ומחויבויות למתן אשראי, תוך חיזוק האנטי-מחזוריות בהתנהגות ההפרשה להפסדי האשראי וחיזוק הקשר בין אופן ניהול סיכונים האשראי לבין אופן השתקפותם בדוחות הכספיים. לצורך כך התיקונים בעדכון זה מחליפים את שיטת ההפרשה להפסדי אשראי המבוססת על הפסדים שהתהוו, בשיטה המשקפת הפסדי אשראי צפויים לאורך חיי האשראי ודורשת התחשבות בטווח רחב יותר של מידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיוור), אגרות-חוב המוחזקות לפדיון, וחשיפות אשראי חוזף-מאזניות מסוימות. כמו-כן, ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, וכן יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי. בנוסף, ההגדרות הקיימות בהוראות לגבי חובות פגומים וסיכון אשראי פגום, יוחלפו בהגדרות של חובות לא צוברים וסיכון אשראי לא צובר.

בהתאם לכך, חובות פגומים שאינם ארגוני חוב בעייתי יסווגו כחובות שאינם צוברים. חובות בארגון מחדש יסווגו כלא צוברים במועד הארגון מחדש, לאחר מועד הארגון מחדש הם יסווגו כצוברים או לא צוברים בהתאם לקריטריונים הקיימים כיום. חובות צוברים יסווגו כחובות נחותים, בהשגחה מיוחדת או תקינים בהתאם לקריטריונים שקבע הבנק המבוססים בין השאר, על מידת העמידה בהסדר החוב והיקף החוב שנפרע.

כמו-כן, עדכן הפיקוח על הבנקים את אופן יישום הכללים החדשים ודרישות הסיווג והמחיקה בקשר להלוואות לדיוור. בהתאם לכללים החדשים, הלוואות לדיוור יסווגו כלא צוברות לאחר 90 ימי פיגור ומחקו בהתקיים תנאים מסוימים לאחר 180 ימי פיגור. כמו-כן, בהתאם לכללים החדשים הלוואות שנמצאות בפיגור לאורך זמן ינוכו מההון, בהתבסס על הזמן שחלף מהמועד בו הלוואה סווגה לראשונה כהלוואה לא צוברת.

התקן החדש יישם החל מיום 1 בינואר 2022, תוך התאמת יתרת העודפים ליום 1 בינואר 2022 בגין ההשפעה המצטברת של שינוי השיטה. לעניין ההון הפיקוחי, נכללה הקלה לפיה, במועד היישום לראשונה תאגיד בנקאי רשאי להוסיף בחזרה להון עצמי רובד 1, את הקיטון שנרשם במועד היישום לראשונה על פני שלוש שנים (ב-1 לינואר לשנת היישום הראשונה - 75%, השנייה - 50% והשלישית - 25%).

הבנק נערך ליישום התקן. במסגרת זו, הבנק צפוי ליישם מודלים מבוססי דירוג (PD LGD) לצורך אמידת הפסדי האשראי הצפויים. במהלך הרבעון השלישי והרבעון הרביעי של שנת 2021 ביצע הבנק תהליך של ריצה במקביל. היערכות הבנק כוללת, בין היתר, קביעת מתודולוגיות לחישוב אומדן ההפרשה להפסדי אשראי, תיקוף מודלים, ביצוע שינויים והתאמות במערכות המידע, עדכון בקורות והיערכות לעמידה בדרישות הגילוי בהתאם לכללים החדשים. יישום הכללים החדשים צפוי להביא לגידול בהפרשה להפסדי אשראי בסך של כ-0.5 מיליארד ש"ח ולקיטון ביתרת העודפים ליום 1 בינואר 2022 בסך של כ-0.4 מיליארד ש"ח לאחר השפעת המס. השפעת יישום הכללים החדשים על הון עצמי רובד 1, תיפרס בהדרגה על פני 3 שנים כאמור לעיל. לאור האמור לעיל, להערכת הבנק, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לירידה בשיעור ההון העצמי רובד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ-0.03%, במועד היישום לראשונה (כ-0.11% לאחר תום ההקלה) זאת כתוצאה מהשפעת יישום ההוראות החדשות בדרך של התאמת יתרת העודפים, לאחר התאמה בגין הוראות המעבר שנקבעו לנושא, ניכוי מהון עצמי רובד 1 בגין הלוואות לדיוור שאינן צוברות, שינוי בסך נכסי הסיכון והתאמת יתרות המסים הנדחים המתייחסים. בנוסף, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לירידה ביחס המינוף של הבנק בשיעור של כ-0.02% במועד היישום לראשונה (0.06% לאחר תום ההקלה).

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

להלן הערכת השפעת היישום לראשונה של הוראות ה-CECL על ההפרשה להפסדי אשראי בחלוקה לסגמנטים עיקריים⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר 2021			
	הפרשה להפסדי אשראי לפי CECL	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשה להפסדי אשראי נכחית
	שינוי		
	במיליוני ש"ח		
סך-הכל אשראי מסחרי - לווים בישראל	0.2	4.5	4.3
הלוואות לדיור - לווים בישראל	(0.1)	0.4	0.5
אשראי לאנשים פרטיים - אחר - לווים בישראל	0.2	0.8	0.6
פעילות לווים בחו"ל	0.2	0.7	0.5
סך-הכל	0.5	6.4	5.9

(1) הסכומים כוללים הפרשות בגין אשראי מאזני וחוזי-מאזני והחלוקה לסגמנטים הינה בהתאם להגדרה הרלוונטית המשמשת את התאגיד הבנקאי לצורך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

2. הפסקת פרסום ריביות הליבור

החל מסוף שנת 2021, הופסק פרסום ריביות הליבור בארבעה מטבעות (אירו, ליש"ט, יין ופרנק שוויצרי). ריביות הליבור על הדולר האמריקאי ימשיכו להתפרסם עד יוני 2023. ריביות אלו היוו בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, גובשו בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי הצפוי ישפיע בכל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

לפי המלצת הוועדות הבינלאומיות נקבעו בחודש מרץ 2021, בהתאם להחלטות ISDA, שיעורי תוספות הריבית לצורך המרת מכשירים פיננסיים שנסמכים על ריביות אלו.

הבנק נערך להחלפת בסיס הריבית במוצרים הפיננסיים שהוא מציע ללקוחות ומתאים את המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים. בסוף חודש ינואר 2020 נשלחו ללקוחות הבנק מכתבים אשר מתארים את השינוי העתידי על-פי המידע שהיה מצוי בבנק באותה עת. בחודש פברואר 2021 נשלח מכתב נוסף הכולל עדכונים על-פי המידע הנוסף שנודע לבנק. ברבעון האחרון של 2021 נשלחו מכתבים הכוללים את האפשרויות העומדות בפני הלקוח ואופן ההמרה של המוצר שברשותו.

מיום 1 בינואר 2022 הוחלפו ריביות הבסיס על מוצרי העו"ש והחח"ד לריביות הבסיס החדשות. בהלוואות המבוססות על ריביות הבסיס שפרסומם הופסק, הבנק פעל ברבעון האחרון של 2021 וממשיך לפעול להחלפת ההסכמים המשפטיים מול הלקוחות והמרת המוצרים במועד שינוי הריבית הקרוב. הבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. ביום 22 במרץ 2020 פרסם ה-FASB הקלות יישום בטיפול החשבונאי בהחלפת חוזים מבוססי ליבור לעוגני ריביות חלופיות. הקלות אלו מתייחסות בעיקר לטיפול בשינוי תנאי חוב וחשבונאות גידור, אשר נועדו לאפשר רציפות בטיפול החשבונאי במצב של החלפת ריבית הליבור בעוגני ריביות חלופיות. בכוננת הבנק ליישם את ההקלות ביחס לחוזים הרלוונטיים שיוחלפו בעוגני ריביות חלופיות.

בחודש אוקטובר 2021 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "מעבר מריבית הליבור". ההוראה כוללת, בין היתר, התייחסות לתהליכים בבנק בבחירת הריביות האלטרנטיביות, התייחסות בנוגע לחוזים קיימים (ניהול המעבר), התייחסות לחוזים חדשים עד למועד הפסקת הפרסום וחוזים לאחר ה-31 בדצמבר 2021, התייחסות לפרסום מידע ללקוח וניהול הסיכונים הנובעים מהתהליך.

להלן פירוט יתרות החוזים המושפעים מריבית הליבור:

מזה: עסקות שיימשכו מעבר למועדי הפסקת פרסום הליבור	סך העסקות ליום 31 בדצמבר 2021	
	מספר עסקות	סכום במיליוני ש"ח
מספר עסקות	2,796	9,112
סכום במיליוני ש"ח	15	205
סך העסקות	3,910	16,897
סכום במיליוני ש"ח	122	910
סך העסקות	965	67,638
סכום במיליוני ש"ח	1,608	143,552

גזרים (ברוטו) - ערך נקוב

בנוסף קיימות מסגרות לא מנוצלות אשר מרביתן לתקופה שאינה עולה על שנה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית

2019	2020	2021	
א. הכנסות ריבית*			
10,511	9,455	11,050	מאשראי לציבור
66	49	45	מאשראי לממשלות
361	113	61	מפיקדונות בבנקים
110	100	132	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
871	543	396	מאגרות-חוב
1	-	-	מנכסים אחרים
11,920	10,260	11,684	סך-כל הכנסות ריבית
ב. הוצאות ריבית*			
(1,766)	(1,042)	(983)	על פיקדונות הציבור
(6)	(5)	(4)	על פיקדונות הממשלה
(21)	(14)	(10)	על פיקדונות מבנקים
(1)	-	(4)	על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(803)	(401)	(908)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(4)	(1)	(8)	על התחייבויות אחרות
(2,601)	(1,463)	(1,917)	סך-כל הוצאות ריבית
9,319	8,797	9,767	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט השפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית**			
(6)	(125)	(149)	הכנסות ריבית
6	20	7	הוצאות ריבית
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב			
11	13	14	מוחזקות לפדיון
825	499	361	זמינות למכירה
35	31	21	למסחר
871	543	396	סך-הכל כלול בהכנסות ריבית

* כולל השפעת יחסי גידור.

** פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן פעילויות שאינן למטרות מסחר

2019	2020	2021	
			1. מפעילות במכשירים נגזרים
(1,513)	(1,585)	(1,905)	סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾
			2. מהשקעה באגרות-חוב
269	196	337	רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה
(13)	(40)	(81)	הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ⁽²⁾
256	156	256	סך-הכל מהשקעה באגרות-חוב
			3. הפרשי שער, נטו
1,288	1,862	1,697	
			4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות
335	59	566	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר, נטו ⁽³⁾⁽⁴⁾
17	11	33	דיבידנד ממניות שאינן למסחר
(56)	3	13	התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת ⁽⁵⁾
296	73	612	סך-הכל מהשקעה במניות
			5. רווחים (הפסדים) נטו בגין עסקות איגוח
-	-	-	
			6. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו
9	21	-	
336	527	660	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

- (1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (2) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-0 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 (2020: כ-2 מיליוני ש"ח; 2019: כ-0 מיליוני ש"ח).
 (3) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-50 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 (2020: כ-29 מיליוני ש"ח; 2019: כ-23 מיליוני ש"ח).
 (4) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.
 (5) כולל הפרשה לירידת-ערך בסך של 20 מיליון ש"ח (2020: כ-30 מיליון ש"ח; 2019: כ-56 מיליון ש"ח) בגין השקעות הבנק, בבנק פוזיטיף.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר*

2019	2020	2021	
253	548	475	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר
(31)	13	(54)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾
1	-	-	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
223	561	421	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות מסחר**
559	1,088	1,081	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית
			פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון:
9	179	98	חשיפת ריבית
201	367	299	חשיפת מטבע-חוץ
13	15	24	חשיפה למניות
223	561	421	סך-הכל

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה [ביאור 2](#).

(1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-9) מיליוני ש"ח (2020: 2 מיליוני ש"ח, 2019: 68 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
סך-הכל	התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
793	-	41	5	49	45	-	242	411	ניהול חשבון
275	-	-	-	1	6	-	51	217	כרטיסי אשראי
804	74	77	-	94	14	-	56	489	פעילות בניירות-ערך
178	-	-	-	2	2	-	8	166	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
1	-	1	-	-	-	-	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
220	-	-	1	93	104	1	20	1	טיפול באשראי
288	-	3	-	7	15	-	112	151	הפרשי המרה
78	-	1	1	12	25	-	37	2	פעילות סחר חוץ
23	-	-	-	15	-	7	-	1	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
46	-	-	-	-	-	46	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
617	-	1	21	312	235	-	41	7	עמלות מעסקי מימון
32	-	13	-	1	-	-	2	16	עמלות אחרות
3,355	74	137	28	586	446	54	569	1,461	סך-כל העמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
772	-	38	3	50	42	-	245	394	ניהול חשבון
257	-	-	-	1	5	-	47	204	כרטיסי אשראי
803	76	53	1	88	14	-	51	520	פעילות בניירות-ערך
161	-	-	-	3	2	-	7	149	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
1	-	1	-	-	-	-	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
216	-	-	2	89	104	1	20	-	טיפול באשראי
261	2	4	-	5	12	-	102	136	הפרשי המרה
72	-	1	2	11	22	-	34	2	פעילות סחר חוץ
26	-	-	-	15	-	10	-	1	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
46	-	-	-	-	-	46	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
508	-	1	15	254	191	-	40	7	עמלות מעסקי מימון
32	-	15	-	1	-	-	3	13	עמלות אחרות
3,155	78	113	23	517	392	57	549	1,426	סך-כל העמלות

(1) בעיקר קרנות נאמנות.

(2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל, שהופסקו מיולי 2019.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019									
סך-הכל	ניהול פיננסי התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
870	-	35	8	49	45	-	277	456	ניהול חשבון
321	-	-	-	2	7	-	59	253	כרטיסי אשראי
698	81	56	2	69	10	-	34	446	פעילות בניירות-ערך
171	-	-	-	3	3	-	8	157	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
17	-	17	-	-	-	-	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
222	-	-	9	88	106	1	18	-	טיפול באשראי
281	3	5	-	6	13	-	101	153	הפרשי המרה
81	-	1	3	19	23	-	33	2	פעילות סחר חוץ
28	-	-	-	14	-	12	-	2	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
45	-	-	-	-	-	45	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
479	-	-	19	245	163	-	44	8	עמלות מעסקי מימון
27	-	11	-	1	-	-	2	13	עמלות אחרות
3,240	84	125	41	496	370	58	576	1,490	סך-כל העמלות

(1) בעיקר קרנות נאמנות.

(2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל, שהופסקו מיולי 2019.

ביאור 5 הכנסות אחרות

2019	2020	2021	
4	57	92	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
12	7	9	הכנסה ממכירת תיקי לקוחות בנקאות פרטית בינלאומית
74	72	88	אחרות
90	136	189	סך-כל הכנסות האחרות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות

במיליוני ש"ח

2019	2020	2021	
2,477	2,398	2,792	משכורות
158	14	13	הוצאה הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות ⁽¹⁾
647	646	630	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
7	3	6	הטבות לזמן ארוך
669	613	721	ביטוח לאומי ומס-שכר
146	157	166	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים)
4	5	5	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה
4,108	3,836	4,333	סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות ⁽²⁾
14	14	12	(1) מזה: הוצאות הנובעות מעסקות המטופלות כעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים
301	229	219	(2) מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

ביאור 7 הוצאות אחרות

2019	2020	2021	
241	272	242	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים), הטבה מוגדרת (ללא עלות שירות)
165	111	143	שיווק ופירסום
191	201	194	תקשורת
463	444	448	מחשב ⁽¹⁾
36	31	28	משרדיות
20	30	42	ביטוח
724	434	378	שירותים מקצועיים ⁽²⁾
7	10	11	שכר והחזר הוצאות לחברי דירקטוריון
65	42	57	הדרכה והשתלמויות
225	238	286	עמלות
35	25	28	תרומה לקהילה
822	59	-	הפרשה בגין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA ⁽³⁾
340	391	280	אחרות
3,334	2,288	2,137	סך-כל ההוצאות האחרות

- (1) לא כולל משכורות, פחת והפחתות.
 (2) במספרי השוואה כולל הוצאות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים (לרבות תשלומים לעורכי דין, יועצים אחרים ושירותים נלווים, לבדוק העצמאי שמונה מטעם משרד המשפטים האמריקאי ומימון ייצוג של עובדי קבוצת הבנק) והחקירה בנושא FIFA, עד לסיום חקירת הרשויות בחודש אפריל 2020. (2020: 108 מיליוני ש"ח, 2019: 406 מיליוני ש"ח).
 (3) מזה במספרי השוואה הוצאות (הכנסות) הפרשי שער בגין שערך הפרשה (2020: 45 מיליוני ש"ח, 2019: 177 מיליוני ש"ח). הבנק גידר את חשיפות המטבע הנובעות מההפרשות האמורות, אשר השפעתן המקזזת נזקפת לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)

א. הרכב הסעיף

2019	2020	2021	
			מסים שוטפים:
1,602	1,575	2,159	בגין שנת החשבון
100	106	115	בגין שנים קודמות
1,702	1,681	2,274	סך-כל המסים השוטפים
			בתוספת (בניכוי):
			מסים נדחים:
(21)	(91)	684	בגין שנת החשבון
-	-	-	בגין שנים קודמות
(21)	(91)	684	סך-כל המסים הנדחים
1,681	1,590	2,958	סך-כל הפרשה למסים ⁽¹⁾
10	8	13	(1) מזה: הפרשה למסים לרשויות מס בחו"ל

הטבלה לעיל אינה כוללת את השפעת המס על רווח כולל אחר. לפרטים ראה [ביאור 10](#).

ב. התאמה בין סכום מס תיאורטי, שהיה חל על הבנק לפי שיעור מס סטטוטורי, לבין הפרשה למסים על הרווח, כפי שנזקפה לדוח רווח והפסד

2019	2020	2021	
3,156	3,732	7,809	רווח לפני מסים
34.19	34.19	34.19	שיעור המס החל על הבנק בישראל (באחוזים)
1,079	1,276	2,670	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
			נוסף (פחות) הוצאות מסים (חיסכון במס) בגין:
45	25	25	הכנסות חברות בנות בחו"ל
(3)	-	(3)	הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל
-	-	(4)	הפרשי פחת תאום פחת ורווחי הון
336	38	41	הוצאות לא-מוכרות
87	67	68	הפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מסים נדחים
			מסים בגין שנים קודמות:
38	41	46	סכומים נוספים לשלם בגין חובות בעייתיים
62	65	69	אחרים
(3)	1	12	הכנסות (הוצאות) חברות בנות בישראל
40	76	34	הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל
-	1	-	הפרשים אחרים
1,681	1,590	2,958	הפרשה למסים על הרווח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג. שומות

1. לבנק שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל שנת 2018. לחברות בנות שומות סופיות, או כאלה שנחשבות כסופיות, עד לשנים 2014-2016.
2. בחודש דצמבר 2021 הגיע הבנק להסכם שומות עם רשויות המס בישראל לשנים 2016-2018. במסגרת הסכם השומות, הסדירו הבנק ורשויות המס נושאים שונים אשר בין השאר כללו הסכמה על חבות במס בקשר עם דיבידנדים שיחולקו לבנק על-ידי חברות בנות מקומיות בבעלות מלאה. עוד הוסכם כי ההוצאות הקשורות בחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים שהוצאו במהלך השנים האחרונות יודונו לצרכי מס במסגרת השומה לשנת המס 2020. נכון למועד פרסום הדוח, דיוני השומות ביחס לשנה זו טרם החלו.
3. במהלך השנים 2016-2019 נתקבלו בישראל (חברה בת לשעבר שנמכרה והופרדה מהבנק) ובפרימיום אקספרס (חברה בת של ישראל) שומות מטעם רשות המסים בישראל, אגף המכס ומע"מ וזאת בהמשך לביקורת רוחבית ענפית, אשר עיקרן התחשבות ישראל אקספרס ופרימיום אקספרס בגין עמלת מנפיק המתקבלת מארגונים בינלאומיים בקשר לעסקות של מחזיקי כרטיס מול בתי עסק בחו"ל. השגות על השומות אשר הוגשו על-ידי ישראל אקספרס ופרימיום אקספרס בהתבסס על חוות דעתם של יועציהם המשפטיים, נדחו על-ידי שלטונות מע"מ. כחלק מתהליך ההיפרדות מישראל אקספרס, הבנק הודיע לישראל אקספרס כי ככל שישאר אקספרס ופרימיום אקספרס יחויבו בהחלטה שיפוטית סופית, שלא ניתן לערער עליה בתשלום מע"מ על עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק, בעבור הבנק, ואשר הועברו לו במלואן, הבנק יישא בתשלום המע"מ ובתנאים מסוימים בגין עמלות מטבע-חוץ אלו, המוערכות למועד ההיפרדות בסך של כ-35 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), בין היתר, בכפוף למתן זכות לבנק להשתתף בהליכים הנוגעים למחלוקת בנושא חיוב המע"מ בגין עמלות מטבע-חוץ כאמור.
4. במסגרת דיוני שומה שערך הבנק העלה פקיד השומה טענה לפיה, במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף, יש לחייב במס רווח גם רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות לפי הוראות פקודת מס הכנסה. ככל שעמדת פקיד השומה כאמור תתקבל, יביא הדבר לגידול בחבות המס שתוטל על הבנק במכירה של מניות בחברות המסווגות כעוסק מורשה לעניין חוק מס ערך מוסף. כמתואר בביאור 15 להלן, הבנק מכר את קבוצת ישראל אקספרס וכלל בדוחותיו הוצאות מסים בגין המכירה. במידה ועמדת פקיד השומה המתוארת לעיל תתקבל, אזי תגדל חבות המס בסך של כ-300 מיליון ש"ח. להערכת הבנק בהתבסס על יועציו המשפטיים, יותר סביר מאשר לא ("More Likely Than Not") שתתקבל עמדת הבנק לפיה אין לכלול בבסיס החיוב במס רווח את סכום הרווחים הראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות.
5. הבנק כולל בדוחותיו הפרשות בגין התחייבויות למסים על הכנסה כאמור לעיל בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציו המשפטיים.

ד. תנועה במסים נדחים

שיעור מס ממוצע	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	שינויים שניונים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	
ב-%	במיליוני ש"ח				
					נכסי מסים נדחים
34.2	1,697	-	(456)	2,153	מהפרשה להפסדי אשראי
34.3	134	-	9	125	מהפרשה לחופשה ולמענקים
34.2	1,852	109	(6)	1,749	מהטבות לעובדים
21.8	436	-	(18)	454	הפסדים מועברים לצורך מסים
-	-	-	-	-	מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים
34.0	68	-	(33)	101	מנכסי תוכנה
33.8	25	-	(3)	28	מפריטים לא-כספיים אחרים
32.3	4,212	109	(507)	4,610	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
21.8	405	-	15	390	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
34.0	3,807	109	(522)	4,220	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
					התחייבויות מסים נדחים
25.0	108	(21)	74	55	מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים
25.8	126	-	(17)	143	רכוש קבוע וחכירות
11.9	254	-	104	150	בגין השקעות בחברות מוחזקות
25.0	1	-	1	-	אחר
15.9	489	(21)	162	348	יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו
40.9	3,318	130	(684)	3,872	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו*
	2	-	1	1	* מזה: בגין פעילות חו"ל

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ד. תנועה במסים נדחים (המשך)

שיעור מס ממוצע	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	שינויים שנויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	
ב-%	במיליוני ש"ח				
					נכסי מסים נדחים
34.2	2,153	-	395	1,758	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2	125	-	(186)	311	מהפרשה לחופשה ולמענקים
34.2	1,749	(20)	(76)	1,845	מהטבות לעובדים
22.0	454	-	65	389	הפסדים מועברים לצורך מסים
23.3	(10)	3	(28)	15	מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים
34.2	101	-	29	72	מנכסי תוכנה
34.1	28	-	(4)	32	מפריטים לא-כספיים אחרים
32.4	4,600	(17)	195	4,422	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
21.8	390	-	53	337	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
34.0	4,210	(17)	142	4,085	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
					התחייבויות מסים נדחים
21.5	45	(3)	16	32	מניירות-ערך
26.6	143	-	-	143	רכוש קבוע וחכירות
11.9	150	-	16	134	בגין השקעות בחברות מוחזקות*
-	-	-	(1)	1	אחר
16.8	338	(3)	31	310	יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו
37.3	3,872	(14)	111	3,775	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו**
	(58)	-	(20)	(38)	* השפעות שנכללו בפעילות מופסקת
	1	-	(1)	2	** מזה: בגין פעילות חו"ל

ה. חקיקה בתחום המס

מס הכנסה

שיעור מס החברות החל משנת 2018 ואילך הינו 23%.

חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975

הבנק מוגדר כמוסד כספי לצורכי חוק מס ערך מוסף המטיל על מוסד כאמור מס שכר ומס רווח. רווח מוגדר כהכנסה חיבת, כמשמעותה בפקודת מס הכנסה, לפני קיזוז הפסדים משנות המס הקודמות לשנת המס שבה נתקבלה ההכנסה, ואחרי ניכוי מס שכר ולמעט הכנסה מדיבידנד שנתקבל ממוסד כספי ולרבות הכנסה מריבית או מדיבידנד או ממכירה או פדיון של יחידה או מחלוקת רווחים לבעל יחידה שלגביה ניתן פטור ממס הכנסה לפי כל דין. שיעור מס הרווח החל מיום 1 באוקטובר 2015 עומד על 17.0%.

שיעורי המס המשולבים

המסים המשולמים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על-פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על-פי חוק מס ערך מוסף כמוסבר לעיל. לפיכך, שיעורי המס המשולבים הינם כדלקמן:

שיעור מס רווח	שיעור מס הכנסה	שיעור מס משולב	
17.0%	23.0%	34.2%	שנה
			2018 ואילך

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

1. הפסדים מועברים לצרכי מס

ליום 31 בדצמבר 2021					
שנת פקיעה ראשונה	נכסי מסים נדחים שהוכרו	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים על הפסדים	יתרת הפסדים	
-	20	(46)	66	289	הפסדים לצרכי מס
					חברות בנות בישראל
2023	-	(370)	370	1,710	חברות בנות בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2020					
שנת פקיעה ראשונה	נכסי מסים נדחים שהוכרו	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים על הפסדים	יתרת הפסדים	
-	47	(56)	103	451	הפסדים לצרכי מס
					חברות בנות בישראל
2023	1	(350)	351	1,614	חברות בנות בחו"ל

2. הסכם עקרונות בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי

בחודש פברואר 2012 נחתם הסכם עקרונות בין הבנק לבין פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שירשמו החל מיום 1 בינואר 2011. בחודש יולי 2017 נחתם הסכם עקרונות עם פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי של חובות הנמדדים לפי שיטת עומק הפיגור וזאת בגין חובות שההפרשה בגינם נכללה בספרי הבנק החל מיום 1 בינואר 2014. להלן עקרונות ההסכמים:

1. הפרשות לחובות פגומים בבחינה פרטנית יותרו בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק. בשנת מס שבה הוקטנה יתרת הפרשה לחובות פגומים (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילת חוב"), יתווסף לחבות המס של הבנק מס נוסף על-פי נוסחה מוסכמת בהסכם.
 2. מחצית ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שאינם בבחינה פרטנית תותר בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ומחצית תותר בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה.
 3. ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות הנמדדות על בסיס קבוצתי איננה מותרת בניכוי כהוצאה לצורכי מס.
 4. 65% מהגידול בהפרשה השנתית להפסדי אשראי בגין אשראי לדיור הנמדדות לפי שיטת עומק הפיגור בגין חובות שההפרשה בגינם נכללה בספרי הבנק החל מיום 1 בינואר 2014 אינו מותר בניכוי.
- לנוכח היישום הצפוי של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא הפרשות להפסדי אשראי (ASU 2016-13) CECL החל מיום 1 בינואר 2022, איגוד הבנקים מקיים דיונים עם רשות המסים על מנת לבחון את הצורך בביצוע התאמות להסכם העקרונות האמור.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

ביאור 9 רווח למניה רגילה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2020	2021	
			רווח בסיסי
1,799	2,056	4,914	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח
1,503	2,165	4,914	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח מפעילות נמשכת
			ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות
			במניות 1 ש"ח ע.ג.
1,333,703,474	1,335,168,159	1,335,898,103	יתרה ליום 1 בינואר של הון מניות מונפק ונפרע
1,029,783	495,184	353,595	השפעת יחידות RSU
-	-	-	השפעת מניות שנרכשו במהלך התקופה
1,334,733,257	1,335,663,343	1,336,251,698	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר
			רווח מדולל
1,799	2,056	4,914	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח
1,503	2,165	4,914	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח מפעילות נמשכת
			ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (מדולל)
			במניות 1 ש"ח ע.ג.
1,334,733,257	1,335,663,343	1,336,251,698	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה
830,756	653,077	394,413	השפעת יחידות RSU
1,335,564,013	1,336,316,420	1,336,646,111	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח המדולל למניה ליום 31 בדצמבר
			רווח למניה רגילה בשקלים חדשים
			רווח בסיסי
1.35	1.54	3.68	רווח נקי למניה
1.13	1.62	3.68	רווח נקי למניה מפעילות נמשכת
			רווח מדולל
1.35	1.54	3.68	רווח נקי למניה
1.13	1.62	3.68	רווח נקי למניה מפעילות נמשכת

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
		סך-הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים*	(רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד, לרבות בגין מימוש פעילות	התאמות בגין הצגת אגרות-חוב לזמינות למכירה לפי שווי הוגן	
(1,176)	3	(1,173)	(993)	(38)	(142)	יתרה ליום 1 בינואר 2019
(176)	-	(176)	(568)	-	392	שינוי נטו במהלך השנה
(1,352)	3	(1,349)	(1,561)	(38)	250	יתרה ליום 1 בינואר 2020
343	(1)	342	65	38	239	שינוי נטו במהלך השנה
(1,009)	2	(1,007)	(1,496)	-	489	יתרה ליום 1 בינואר 2021
(589)	-	(589)	(205)	-	(384)	שינוי נטו במהלך השנה
(1,598)	2	(1,596)	(1,701)	-	105	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום								
31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020			31 בדצמבר 2021		
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן								
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן								
559	(275)	834	345	(180)	525	(204)	115	(319)
רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾								
(167)	86	(253)	(106)	50	(156)	(180)	76	(256)
שינוי נטו במהלך השנה								
392	(189)	581	239	(130)	369	(384)	191	(575)
התאמות מתרגום								
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד, לרבות בגין מימוש פעילות שינוי נטו במהלך השנה								
-	-	-	38	54	(16)	-	-	-
-	-	-	38	54	(16)	-	-	-
הטבות לעובדים*								
רווח (הפסד) אקטוארי נטו השנה								
(645)	348	(993)	(21)	25	(46)	(319)	168	(487)
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾								
77	(40)	117	86	(45)	131	114	(59)	173
שינוי נטו במהלך השנה								
(568)	308	(876)	65	(20)	85	(205)	109	(314)
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה								
(176)	119	(295)	342	(96)	438	(589)	300	(889)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
בניכוי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
-	-	-	(1)	-	(1)	-	-	-
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק								
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה								
(176)	119	(295)	343	(96)	439	(589)	300	(889)

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה [ביאור 3](#).

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים

ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	
135,469	186,504	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
3,242	2,779	פיקדונות בבנקים מסחריים
138,711	189,283	סך-הכל**
137,900	188,594	* מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים
1	1	** בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

הערה:

למידע בדבר שיעבודים ראה [ביאור 26](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך

ליום 31 בדצמבר 2021				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל	196	1	-	197
של מוסדות פיננסיים בישראל	312	6	-	318
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון	508	7	-	515
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל	34,358	265	(22)	34,358
של ממשלות זרות	18,282	33	(247)	18,282
של מוסדות פיננסיים זרים	2,809	50	-	2,809
של אחרים זרים	2,559	76	(2)	2,559
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	57,855	(1)424	(1)(271)	58,008
(3) השקעות במניות שאינן למסחר				
מניות שאינן למסחר	3,229	(2)431	(2)(10)	3,650
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽³⁾	2,058	-	-	2,058
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר	61,592	862	(281)	62,173

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(3) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - מוצגות לפי עלות מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.

לפירוט נוסף ראה [ביאור 332](#).

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) ו**ביאור 3**.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(4) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל	4,774	55	(3)	4,774
של ממשלות זרות	3,163	-	-	3,163
של מוסדות פיננסיים זרים	722	8	(2)	722
של אחרים זרים	280	-	(3)	280
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	8,884	63	(8)	8,939
מניות				
סך-כל ניירות הערך למסחר	8,884	⁽³⁾ 63	⁽³⁾ (8)	8,939
סך-כל ניירות הערך ⁽¹⁾⁽²⁾	70,476	925	(289)	71,112

ליום 31 בדצמבר 2021						
סך-הכל	פחות מ-12 חודשים			12 חודשים ומעלה		
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	סך-הכל	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	סך-הכל
		0-20%			0-20%	
		20-40%			20-40%	
(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציית הפסד שטרם מומשו						
אגרות-חוב ומלוות						
של ממשלת ישראל	(22)	-	(22)	-	-	1,584
של ממשלות זרות	(91)	-	(91)	-	(156)	11,534
של אחרים זרים	(2)	-	(2)	-	-	247
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	(115)	-	(115)	-	(156)	13,365

- * נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
- (1) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-11.6 מיליארד ש"ח ששועבדו למלווים - ראה [ביאור 26](#).
- (2) ניירות-ערך שהושאלו בסך 509 מיליוני ש"ח מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.
- (3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2020				
שווי הוגן*	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומלוות				
1	-	-	1	1
433	-	8	425	425
434	-	8	426	426
של ממשלת ישראל				
של מוסדות פיננסיים בישראל				
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון				
שווי הוגן*	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה				
אגרות-חוב ומלוות				
43,335	(2)	368	42,969	43,335
10,562	(51)	157	10,456	10,562
5,058	(2)	142	4,918	5,058
3,904	(3)	120	3,787	3,904
62,859	(58) ⁽¹⁾	787 ⁽¹⁾	62,130	62,859
של ממשלת ישראל				
של ממשלות זרות				
של מוסדות פיננסיים זרים				
של אחרים זרים				
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה				
שווי הוגן*	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן
(3) השקעות במניות שאינן למסחר				
2,385	(16) ⁽²⁾	198 ⁽²⁾	2,203	2,385
1,368	-	-	1,368	1,368
65,678	(74)	993	64,759	65,670
מניות שאינן למסחר				
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽³⁾				
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר				

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(3) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - מוצגות לפי עלות מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות של אותו מנפיק. לפירוט נוסף ראה [ביאור 32](#).

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2020				
שווי הוגן*	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות) מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הערך במאזן
(4) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות				
6,213	(3)	71	6,145	6,213
של ממשלת ישראל				
2	-	-	2	2
של ממשלות זרות				
**6,215	(3)	71	6,147	6,215
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר				
מניות				
6,215	(3) ⁽²⁾	71 ⁽²⁾	6,147	6,215
סך-כל ניירות הערך למסחר				
71,893	(77)	1,064	70,906	71,885
סך-כל ניירות הערך ⁽¹⁾				

ליום 31 בדצמבר 2020							
סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	סך-הכל	פחות מ-12 חודשים		שווי הוגן
	הפסדים שטרם מומשו	20-40%			הפסדים שטרם מומשו	0-20%	
(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש							
אגרות-חוב ומלוות							
-	-	-	-	(2)	-	(2)	1,006
של ממשלת ישראל							
(10)	-	(10)	658	(41)	-	(41)	4,349
של ממשלות זרות							
-	-	-	-	(2)	-	(2)	115
של מוסדות פיננסיים זרים							
(1)	-	(1)	90	(2)	-	(2)	98
של אחרים זרים							
(11)	-	(11)	748	(47)	-	(47)	5,568
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה							

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 ** מזה: ניירות-ערך בסך 3,826 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.

(1) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-4.6 מיליארד ש"ח ששועבדו למלווים - ראה [ביאור 26](#).

(2) נקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) ו**ביאור 3**.
 ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2021						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי**	
יתרת חוב רשומה						
194,660	15,585	179,075	934	-	178,141	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
178,654	-	178,654	33,874	115,127	29,653	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
115,057	-	115,057	-	115,018	39	(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
373,314	15,585	357,729	34,808	115,127	207,794	סך-הכל ⁽²⁾
(2) מזה:						
2,152	-	2,152	623	-	1,529	חובות בארגון מחדש
1,465	-	1,465	24	-	1,441	חובות פגומים אחרים
3,617	-	3,617	647	-	2,970	סך-הכל חובות פגומים
679	-	679	44	595	40	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,800	-	3,800	27	-	3,773	חובות בעייתיים אחרים
8,096	-	8,096	718	595	6,783	סך-הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
3,638	6	3,632	91	-	3,541	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,474	-	1,474	504	533	437	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
533	-	533	-	533	-	(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***
5,112	6	5,106	595	533	3,978	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,204	-	1,204	87	-	1,117	(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלואות לדיוור בסך של כ-39 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-403 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור		
יתרת חוב רשומה						
162,471	13,618	148,853	952	1	147,900	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
159,120	-	159,120	32,935	99,442	26,743	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
99,363	-	99,363	-	99,311	52	(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
321,591	13,618	307,973	33,887	99,443	174,643	סך-הכל ⁽²⁾
(2) מזה:						
2,710	-	2,710	698	-	2,012	חובות בארגון מחדש
1,250	-	1,250	40	1	1,209	חובות פגומים אחרים
3,960	-	3,960	738	1	3,221	סך-הכל חובות פגומים
728	-	728	45	652	31	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
5,818	-	5,818	24	-	5,794	חובות בעייתיים אחרים
10,506	-	10,506	807	653	9,046	סך-הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
4,065	5	4,060	118	-	3,942	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
2,085	-	2,085	827	758	500	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
758	-	758	-	758	-	(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***
6,150	5	6,145	945	758	4,442	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,453	-	1,453	111	-	1,342	(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-52 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-609 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי*

סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
4,334	9	4,325	904	424	2,997	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 1.1.19
1,276	(1)	1,277	191	31	1,055	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1,399)	-	(1,399)	(665)	(13)	(721)	מחיקות חשבונאיות
1,047	-	1,047	365	4	678	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(352)	-	(352)	(300)	(9)	(43)	מחיקות חשבונאיות נטו
(7)	-	(7)	(5)	-	(2)	אחר
5,251	8	5,243	790	446	4,007	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2019
1,943	(3)	1,946	448	317	1,181	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1,213)	-	(1,213)	(551)	(14)	(648)	מחיקות חשבונאיות
950	-	950	339	9	602	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(263)	-	(263)	(212)	(5)	(46)	מחיקות חשבונאיות נטו
-	-	-	-	-	-	אחר
6,931	5	6,926	1,026	758	5,142	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2020
(1,220)	1	(1,221)	(425)	(226)	(570)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(824)	-	(824)	(341)	(4)	(479)	מחיקות חשבונאיות
1,022	-	1,022	366	5	651	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
198	-	198	25	1	172	מחיקות חשבונאיות נטו
5,909	6	5,903	626	533	4,744	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2021
-	-	-	-	-	-	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
537	1	536	39	-	497	ליום 31 בדצמבר 2019
781	-	781	81	-	700	ליום 31 בדצמבר 2020
797	-	797	31	-	766	ליום 31 בדצמבר 2021

* למדיניות הבנק בנושא זה ראה [ביאור 1.ה.4](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 14 אשראי לממשלות

31 בדצמבר		
2020	2021	
954	787	אשראי לממשלת ישראל
1,239	1,182	אשראי לממשלות זרות
2,193	1,969	סך-כל האשראי לממשלות*
4	5	* בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. הרכב הסעיף

2020	2021	
חברות כלולות		
503	785	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
השקעות אחרות		
53	68	השקעה בהלוואות בעל"ם
556	853	סך-כל ההשקעות
מזה:		
59	108	רווחים נטו, שנצברו ממועד הרכישה
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי שוק של ההשקעות הסחירות		
39	149	ערך בספרים
106	287	שווי שוק

ב. החלק ברווחי חברות כלולות, נטו

2019	2020	2021	
11	10	49	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים), נטו, של חברות כלולות

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

31 בדצמבר											
2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
סעיפים אחרים שנצברו בהון ⁽¹⁾		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		השקעות הוניות אחרות		השקעה במניות לפי שווי מאזני		חלק בזכויות ההצבעה ובזכות לקבלת רווחים	
במיליוני ש"ח											
חברות מאוחדות											
פועלים (שוויץ) לימיטד⁽²⁾											
136	-	-	-	(343)	(221)	-	-	481	260	100%	100%
בנק פוזיטיב קרדי ווה קלקינמה בנקאסי אי.אס. - בנק מסחרי בתורכיה⁽³⁾											
-	1	-	-	(30)	(33)	-	-	3	-	69.8%	69.8%
פועלים אקוויטי - החזקות בע"מ											
-	-	-	-	45	268	-	-	1,498	2,438	100%	100%
תרשיש - החזקות והשקעות פועלים בע"מ, חברה פיננסית											
(6)	(23)	-	-	33	72	-	-	4,311	3,651	100%	100%
אופז בע"מ, השקעות והחזקות											
(4)	(19)	-	-	11	27	-	-	1,468	1,476	100%	100%
קונטיננטל פועלים בע"מ, חברה פיננסית											
-	-	(5)	-	3	3	-	-	529	532	100%	100%
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ, חברת החזקות											
(2)	(5)	-	-	24	64	-	-	719	778	100%	100%
זהר-השמש להשקעות בע"מ											
(4)	(13)	-	-	(1)	127	850	850	913	1,027	100%	100%

(1) לרבות התאמות בגין הצגת ניירות-ערך מסוימים של חברות מוחזקות לפי שווי הוגן.

(2) לפרטים ראה סעיף ה' להלן.

(3) בנוסף העמיד הבנק קווי אשראי לטובת בנק פוזיטיב בהיקף כולל של 140 מיליוני ש"ח (2020: 161 מיליוני ש"ח), שמתוכו נוצל סך של 91 מיליוני ש"ח (2020: 96 מיליוני ש"ח). הבנק פועל למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיב. לפרטים ראה סעיף ו' להלן.

ד. קבוצת פועלים אקוויטי

קבוצת פועלים אקוויטי (לשעבר: "פועלים שוקי הון") המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק ומוחזקת בבעלות מלאה, פועלת בשני תחומים עיקריים:

- השקעות ישירות בחברות בהן ומעין הון (מזנין) וכן השקעה וייזום קרנות השקעה פרטיות. מדיניות ההשקעות בפועלים אקוויטי מותאמת למגבלות חוק הבנקאות (רישוי) ולפיכך כוללת, בין היתר, החזקות מינוס בלבד (ככלל עד 20% מכל אחד מאמצעי השליטה). פועלים אקוויטי מבצעת את ההשקעות במגוון סקטורים בחברות ריאליות ובחברות טכנולוגיות בישראל ובחו"ל.
- פעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל, אשר במסגרת פעילות זו, פועלים אקוויטי מעמידה מגוון שירותים הכוללים: ייעוץ פיננסי ואסטרטגי למיזוגים ורכישות וליווי חברות בהשקעות שונות בארץ ובחו"ל.

בנוסף, פועלים אקוויטי מחזיקה בפועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ (חברה ציבורית, שיעור ההחזקה כ-27.31%), העוסקת במתן שירותי ייעוץ, חיתום וניהול הנפקות ציבוריות בישראל ובגיוסי הון בדרך של הנפקות פרטיות.

במהלך שנת 2020 וכן בשנת 2021 הגדיל הבנק את היקף ההשקעות המבוצעות בפועלים אקוויטי, במסגרת מתווה השקעות רב שנתי עד לשנת 2025 אשר אושר בדירקטוריון הבנק.

ה. Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ. למועד הנוכחי לא נותרו חשבונות לקוחות בשלוחה. הבנק פועל להחזרת הרישיון הבנקאי.

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

1. Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, המוחזק בשיעור של 69.83% על-ידי הבנק והפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. במסגרת התוכנית האסטרטגית, הבנק פועל למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. במקביל, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף. בחודש פברואר 2021 התקשר הבנק, יחד עם בעל מניות המיעוט, בהסכם למכירת מלוא החזקות הצדדים (100%) בבנק פוזיטיף לרוכש. לאחר שהרוכש לא עמד בהתחייבויותיו ובמועדים שנקבעו להשלמת העסקה על רקע קשיי מימון, הודיעו הבנק ובעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף לרוכש ביום 29 בספטמבר 2021 על ביטול ההסכם וסיום עסקה ועל כך שהם שומרים על זכויותיהם לפיצויים כנגדו בשל הפרותיו. בעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף, לו קיימות טענות כנגד הבנק בנוגע להשפעה לכאורה של הבנק על ניהול בנק פוזיטיף, ואשר עליהן התחייב לוותר בכפוף להשלמת עסקת המכירה (שבוטלה ולא הושלמה כאמור), פתח בהליכים משפטיים (בעצמו ועל-ידי דירקטורים מטעמו) כנגד בנק פוזיטיף במטרה לבטל החלטות שקיבלה האסיפה הכללית של בנק פוזיטיף. בשימוע שנערך בדצמבר 2021, מינה בית המשפט מומחה מטעמו לבדוק את ההחלטות. שימוע נוסף צפוי במרץ 2022. על רקע זה חתם הבנק ביום 31 בינואר 2022 הסכם עם בעל מניות המיעוט לפיו ירוכש הבנק את החזקות בעל מניות המיעוט (30.17%) בתמורה לסך של 5 מיליון דולר, כך שהבנק יחזיק 100% מהון המניות של בנק פוזיטיף והצדדים יוותרו הדדית על טענות הצד האחד כלפי האחר ובעל מניות המיעוט יפסיק את הליכים המשפטיים בהם נקט. להערכת הבנק ההתקשרות בהסכם תסייע לבנק לממש את מהלך היציאה מפעילות בתורכיה ותתרום להמשך ניהולו התקין של בנק פוזיטיף עד להשלמת המהלך. ביום 2 במרץ 2022 התקבלו האישורים הרגולטוריים הדרושים לעסקה ולא דרושים אישורים רגולטוריים נוספים להשלמתה. אין ודאות שהעסקה תושלם. לפרטים בדבר הנחיות בנק ישראל להגדלת שיעורי השקלול של נכסי הסיכון וניכוי מסגרת קווי האשראי מההון הפיקוחי, ראה [ביאור 24.יא](#). להלן.

2. קבוצת ישראלכרט

החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2018 קבע הבנק כי מתקיימים הקריטריונים לסיווג פעילות קבוצת ישראלכרט כ"פעילות מופסקת". לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית שיושמה ראה [ביאור 1.ה.14](#) לעיל. בחודש אפריל 2019, בהתאם לנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, מכר הבנק בהצעת מכר לציבור כ-65.2% מהונה של ישראלכרט. בעקבות המכירה, הכיר הבנק ברווח נטו (לאחר מס והוצאות הקשורות בהצעת המכר) בסך של כ-137 מיליון ש"ח, בגין חלק ההשקעה שנמכר ובגין שיערוך יתרת ההשקעה שנותרה בהתאם לשווי המניות למועד הנפקה לאחר התאמה למחירי השוק ליום 30 ביוני 2019. לאחר המכירה נותר הבנק עם החזקה של כ-33% ממניות ישראלכרט, שטופלה לפי שיטת השווי המאזני והוצגה בסעיף "נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת". ביום 2 בפברואר 2020, אישר דירקטוריון הבנק, חלוקה של יתרת החזקה במניות בישראלכרט, כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק וביום 9 במרץ 2020 בוצעה החלוקה בפועל. חלוקת המניות בוצעה בהתאם לשווי המניות בבורסה במועד חלוקתן. עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הבנק הכיר בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) במסגרת הרווח מפעילות מופסקת בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020. כמו-כן, החל ממועד חלוקת המניות הבנק אינו מחזיק במניות ישראלכרט ובכך השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות. לפרטים בדבר התקשרויות בהסכמי הנפקה ותפעול עם חברות כרטיסי אשראי, ראה [ביאור 1.ג.25](#). להלן. לפרטים בדבר שומות מע"מ שהתקבלו בקבוצת ישראלכרט בגין עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק ובדבר טענות פקיד שומה על חיוב במס רווח בגין מכירת החברה, ראה [ביאור 3.ג.8-1-4.ג.8](#) בהתאמה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף

סך-הכל	תוכנות ⁽¹⁾	ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	
עלות נכסים				
11,427	4,871	2,463	4,093	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
682	456	143	83	תוספות
(100)	(2)	(8)	(90)	גריעות
12,009	5,325	2,598	4,086	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
886	450	144	292	תוספות
(239)	(34)	(1)	(204)	גריעות
12,656	5,741	2,741	4,174	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021*
פחת והפסדים מירידת-ערך				
8,194	3,739	1,980	2,475	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
546	286	134	126	פחת לשנה
34	34	-	-	הפסד מירידת-ערך
(84)	(2)	(8)	(74)	גריעות
8,690	4,057	2,106	2,527	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
576	302	131	143	פחת לשנה
26	26	-	-	הפסד מירידת-ערך
(191)	(35)	(1)	(155)	גריעות
9,101	4,350	2,236	2,515	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
הערך בספרים				
3,233	1,132	483	1,618	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
3,319	1,268	492	1,559	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
3,555	1,391	505	1,659	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
	20.0	16.7	4.5	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.2020
	20.0	17.1	4.6	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.2021

* יתרת הנכסים שהופחתו במלואם הכלולים ביתרת העלות של הנכסים: בניינים ומקרקעין לרבות התקנות ושיפורים במושכר: 1,612 מיליון ש"ח.

ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב: 1,603 מיליון ש"ח, ועלויות תוכנה: 3,437 מיליון ש"ח.

(1) מזה: עלויות תוכנה בפיתוח עצמי שהווננו שיתרתם המאזנית, נטו, הסתכמה בסך 1,268 מיליון ש"ח (31.12.2020 1,111 מיליון ש"ח, 31.12.2019 959 מיליון ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בניינים וציוד (המשך)

- ב.** פרטים נוספים בנושא הפחת:
שיטת הפחת ושיעורי הפחת העיקריים שמיישם הבנק עבור קבוצות הנכסים השונים הינם כדלקמן:
בניינים - 2% בשנה בקו ישר.
מקרקעין בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל - בהתאם לתקופת החכירה.
התקנות ושיפורים במושכר - בהתאם לתקופת השכירות, תוך התחשבות בכוונת הבנק למימוש אופציית הארכת תקופת השכירות, במידה וקיימת.
מחשבים - 20% בשנה בקו ישר.
ציוד משרדי וריהוט - 6-15% בשנה בקו ישר.
תוכנות - עד 5 שנים.
- ג.** היתרה המאזנית של בניינים העומדים למכירה בסך 10 מיליוני ש"ח (31.12.2020: 27 מיליוני ש"ח), מוצגת לאחר ניכוי הפרשה לירידת-ערך. לא צפוי הפסד ממימוש הבניינים העומדים למכירה מעבר להפרשות שנעשו בגינם. בנוסף, היתרה המאזנית של בניינים שנמכרו וטרם נמסרה חזקה בגינם הינה בסך של 6 מיליוני ש"ח.
- ד.** זכויות במקרקעין בסך של 31 מיליוני ש"ח (31.12.2020: 35 מיליוני ש"ח), טרם נרשמו בלשכת רישום מקרקעין בעיקר בשל עיכוב בפעולות איחוד השטחים, או שהזכויות בתהליכי רישום.
- ה.** היתרה המאזנית של בניינים שאינם בשימוש הבנק, בעיקר בניינים מושכרים, הסתכמה בסך של 24 מיליוני ש"ח (31.12.2020: 29 מיליוני ש"ח), המהווים בשתי התקופות נדל"ן להשקעה המושכר לאחרים.
- ו.** לפרטים בדבר התקשרות הבנק לרכישת בניין לשימוש המטה המרכזי, ראה [ביאור 12.ב.25](#) להלן.

ז. חכירות

החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק מיישם את נושא 842 בקודיפיקציה בנושא חכירות. במסגרת הסדרי החכירה, הבנק חוכר נדל"ן (בעיקר שטחי משרדים וסניפים), כלי רכב וציוד, המשמשים בעיקר לצורך הפעילות העסקית של הבנק. רוב הסדרי החכירה של הבנק מסווגים כחכירות תפעוליות.
עיקר תשלומי החכירה בגין חוזי חכירות הנדל"ן וכלי הרכב בהם מתקשר הבנק, צמודים למדד המחירים לצרכן במועד ההתקשרות בחכירה. כמו-כן, בחוזי חכירות הציוד בהם מתקשר הבנק, תשלומי החכירה הם מבוססי שימוש. תקופת החכירה הממוצעת של נדל"ן הינה כ-7.4 שנים. מכיוון ששיעור הריבית הגלום בחכירה לא ניתן לקביעה בנקל, נעשה שימוש בשיעור הריבית התוספתי של הבנק. לבנק לא קיימים הסדרי חכירה משמעותיים המסווגים כחכירות מימוניות. תקופת החכירה הינן התקופות החוזיות הנקובות בחוזי החכירה וכוללות גם תקופות הנובעות מאופציית הארכה שוודאי באופן סביר שהבנק ימשה. הוצאות חכירה מוכרות בסעיף "אחזקה ופחת בניינים וציוד" בדוח רווח והפסד. בנוסף, הבנק מתקשר בעסקות של ליסינג לרכבים לעובדים, לתקופה של 3 שנים.

א. הוצאות בגין חכירות

לשנה הסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
129	132	הוצאות בגין חכירות תפעוליות
5	-	הוצאות בגין חכירות לטווח קצר
8	6	הוצאות חכירה משתנות
142	138	סך-הכל הוצאות בגין חכירות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בניינים וציוד (המשך)

ז. חכירות (המשך)
ב. מידע נוסף על חכירות

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
		מזומנים ששולמו בגין יתרות שנכללו במדידה של התחייבויות בגין חכירות
129	120	תזרימי מזומנים בגין פעילות שוטפת בגין חכירות תפעוליות
43	23	נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות
		יתרת תקופה משוקללת ממוצעת (בשנים)
8.3	7.4	בגין חכירות תפעוליות
		ריבית היוון משוקללת ממוצעת
0.79%	0.59%	בגין חכירות תפעוליות

ג. תזרימי מזומנים לא מהוונים והתחייבויות בגין חכירות תפעוליות לפי תקופת פירעון

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021		
התחייבות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	התחייבות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	
130	136	131	135	עד שנה
113	118	113	117	מעל שנה ועד שנתיים
98	103	90	93	מעל שנתיים ועד 3 שנים
83	88	70	74	מעל 3 שנים ועד 4 שנים
65	69	56	59	מעל 4 שנים ועד 5 שנים
297	307	224	231	מעל חמש שנים
786	821	684	709	סך-הכל

ד. נכסי זכות שימוש והתחייבות בגין חכירות

ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	
		נכסי זכות שימוש בגין חכירה תפעוליות
791	691	נכסים אחרים
		התחייבות בגין חכירה תפעוליות
786	684	התחייבויות אחרות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 17 נכסים אחרים

31 בדצמבר		
2020	2021	
3,955	3,447	מסים נדחים לקבל, נטו*
33	33	מסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו על עתודה שוטפת למס-הכנסה
30	30	נכסים שנתקבלו בגין אשראים שסולקו
58	92	הוצאות הנפקה של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
173	227	הכנסות לקבל
325	328	הוצאות מראש
6	27	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
481	281	חייבים אחרים ויתרות חובה
791	691	נכסי זכות שימוש בגין חכירה תפעולית
5,852	5,156	סך-כל הנכסים האחרים

* ראה גם ביאור 18 ד'.
(1) מוצג בשווי הגון.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 18 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר		
2020	2021	
בישראל		
לפי דרישה		
194,435	233,518	אינם נושאים ריבית
107,302	145,743	נושאים ריבית
301,737	379,261	סך-הכל לפי דרישה
115,283	125,305	לזמן קצוב
417,020	504,566	סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
1,335	1,527	אינם נושאים ריבית
6,168	8,368	נושאים ריבית
7,503	9,895	סך-הכל לפי דרישה
10,694	10,611	לזמן קצוב
18,197	20,506	סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל
435,217	525,072	סך-כל פיקדונות הציבור
* מזה:		
189,965	190,674	פיקדונות של אנשים פרטיים
64,109	101,287	פיקדונות של גופים מוסדיים
162,946	212,605	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		
2020	2021	
תקרת הפקדון		
145,035	147,494	עד 1
110,768	114,756	מעל 1 עד 10
61,471	74,023	מעל 10 עד 100
42,604	51,346	מעל 100 עד 500
75,339	137,453	מעל 500
435,217	525,072	סך-הכל

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 19 פיקדונות מבנקים

31 בדצמבר		
2020	2021	
בישראל		
בנקים מסחריים		
3,288	5,391	פיקדונות לפי דרישה
937	1,157	פיקדונות לזמן קצוב
360	327	קיבולים
בנקים מרכזיים		
601	527	פיקדונות לפי דרישה
1,209	4,042	פיקדונות לזמן קצוב
מחוץ לישראל		
בנקים מסחריים		
1	-	פיקדונות לפי דרישה
180	140	פיקדונות לזמן קצוב
15	17	קיבולים
6,591	11,601	סך-כל פיקדונות מבנקים

ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

א. הרכב הסעיף

31 בדצמבר			
2020	2021		
במיליוני ש"ח	שיעור תשואה פנימי ⁽²⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות			
במטבע ישראלי⁽³⁾			
596	2,619	1.20%	4.9
לא-צמוד			
20,551	17,490	0.81%	3.2
צמוד			
במטבע-חוץ			
13	-	-	-
דולר ארצות-הברית			
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות			
במטבע ישראלי⁽³⁾			
2,330	2,355	3.85%	1.9
צמוד למדד			
במטבע-חוץ			
-	3,118	3.35%	4.7
דולר ארצות-הברית			
23,490	25,582	1.43%	3.4
סך-כל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים*			
מזה: כתבי התחייבות נדחים			
488	244	-	-
הנכללים בהון רובד 1			
6,207	7,945	-	-
הנכללים בהון רובד 2			
4,956	3,022	-	-
אחרים שלא נכללים בהון			
11,651	11,211	2.99%	2.8
סך-כל כתבי התחייבות נדחים			

* בהתאם לתנאי ההנפקה, בתנאים מסוימים, אגרות-החוב ניתנות לפירעון מוקדם.
 להבטחת אגרות-חוב שהונפקו על-ידי חברות מאוחדות נרשמו שיעבודים על נכסי החברות, לפרטים נוספים ראה [ביאור 26](#) להלן.
 (1) משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור התשואה הפנימי.
 (2) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור הריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.
 (3) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בסך של 23,951 מיליוני שח (31.12.20: 21,855 מיליוני שח), ואילו היתר אינם רשומים למסחר.

ב. פרטים נוספים בדבר כתבי התחייבות נדחים

(1) שטרי הון נדחים (סדרה ג') שהונפקו בנובמבר 2007 ובספטמבר 2008 לתקופה של 99 שנים וניתנים לפדיון מוקדם החל מהשנה ה-15 להנפקתם ונכללים בהון רובד 1 של הבנק. בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299, החל מיום 1 בינואר 2022 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 0% ולכן שטרי הון נדחים (סדרה ג') לא ייכללו בהון רובד 1.
 (2) בחודש יולי 2021, ביצעה הפועלים הנפקות פדיון מוקדם מלא של שטרי הון הנדחים סדרה 1 בהיקף של כ-1.2 מיליארד ש"ח. הסכום שנפדה לא הוכר בהון הפיקוחי החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021.
 (3) בחודש אוקטובר 2021, הנפיק הבנק בהנפקה פרטית בינלאומית למשקיעים מוסדיים כתבי התחייבות נדחים בהיקף של כ-3.2 מיליארד ש"ח בתמורה לערכם הנקוב. כתבי ההתחייבות כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה למניות רגילות של הבנק במקרה של ירידת יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מ-5.0%, או הודעה של הפיקוח על הבנקים שהמרה הינה הכרחית מכיוון שבלעדיה, לדעת הפיקוח על הבנקים, יגיע הבנק לנקודת אי-הקיימות, או החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות-ערך, שבלעדיה יגיע הבנק לנקודת אי-הקיימות, כפי שקבע הפיקוח על הבנקים. כתבי ההתחייבות נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין מספר 202. כתבי ההתחייבות הינם לתקופה של 10.25 שנים כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-5 שנים ממועד הנפקתם, בכפוף לקיומם של תנאים מסוימים. כתבי ההתחייבות הנדחים נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.255%, שתשולם בתשלומים חצי-שנתיים (מלבד התשלום הראשון שישולם לאחר כ-9 חודשים), אשר תעודכן לאחר 5 שנים ושלושה חודשים מיום הנפקתם, ככל שלא בוצע פדיון מוקדם, בהתאם לתשואה לפדיון של אג"ח ממשלת ארצות הברית ל-5 שנים באותו מועד, בתוספת מרווח בשיעור של 2.155%. בכונת הבנק לעשות שימוש בסכום מקביל לתמורת ההנפקה למימון או מימון מחדש של "פרויקטים ירוקים זכאים" ("Eligible Green Projects") כפי שהוגדרו במסמכי ההנפקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר הנפקת אגרות-חוב

- בחודש דצמבר 2021, הנפיק הבנק במכרז על-פי דוח הצעת מדף שתי סדרות של אגרות-חוב:
1. אגרות-חוב סדרה 100 בהיקף של כ-2.5 מיליארד ש"ח, אגרות-החוב עומדות לפירעון ב-10 תשלומים שנתיים שווים ונושאות ריבית שנתית בשיעור קבוע של 2.5% שאינה צמודה לבסיס הצמדה כלשהו. הריבית בגין היתרה הבלתי מסולקת של קרן אגרות-החוב תשולם אחת לשנה.
 2. אגרות-חוב סדרה 200 בהיקף של כ-2.5 מיליארד ש"ח, אגרות-החוב עומדות לפירעון ב-10 תשלומים שנתיים שווים ונושאות ריבית שנתית בשיעור קבוע של 0.1%, קרן אגרות-החוב והריבית על הקרן תהיינה צמודות למדד המחירים לצרכן. הריבית בגין היתרה הבלתי מסולקת של קרן אגרות-החוב תשולם אחת לשנה.

ביאור 21 התחייבויות אחרות

31 בדצמבר		
2020	2021	
83	129	עתודה למסים נדחים, נטו*
294	721	מסים שוטפים - עודף עתודה שוטפת למס-הכנסה על מקדמות ששולמו
258	296	הכנסות מראש
570	1,083	עובדים בגין שכר עבודה
4,899	5,200	עתודה לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה**
670	760	הוצאות לשלם
7,554	3,833	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
781	797	הפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי חוץ-מאזני
6	27	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
933	1,721	זכאים אחרים ויתרות זכות
786	684	התחייבות בגין חכירה תפעולית
16,834	15,251	סך-כל ההתחייבויות האחרות

* ראה גם ביאור 18.

** ראה גם ביאור 22.

(1) מוצג בשווי הוגן.

ביאור 22 זכויות עובדים

אוכלוסיית העובדים בבנק כוללת:

- א. עובדים קבועים וזמניים - עובדים אשר תנאי עבודתם מוסדרים, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת (לאחרונה בחודש ינואר 2020, עבור השנים 2018-2022) בין הבנק לבין ארגון עובדי הבנק.
- ב. עובדים בחוזה אישי - עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שמרבית ההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
- ג. עובדים בחוזה אישי בכיר - עובדים מסוימים ברובד הניהולי הבכיר של הבנק (לרבות המנכ"ל, חברי הנהלה ובכירים נוספים), אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

להלן תנאי העבודה העיקריים של עובדי הבנק:

א. תנאי העבודה של עובדים קבועים וזמניים

בהתאם לכללים הנהוגים בבנק, מספר תהליכים משפיעים על עלות השכר. תהליכים אלה כוללים, בין היתר, קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, קידום בשכר הנובע מצבירת ותק ועלייה בדירוג העובדים במסגרת טווחי הדרגות המתאימים לתפקידם. להלן פירוט ההטבות העיקריות מעבר לרכיבי השכר השוטפים, להם זכאים עובדי הבנק האמורים:

1. מענק שנתי מותנה תשואה

המענק השנתי מושפע משיעור תשואת הרווח הנקי על ההון והוא נע בין 0.5 משכורת (ובלבד ששיעור התשואה להון הוא 7.0% לפחות) ל-3.0 משכורת (כשהתשואה להון הינה 12.0% ומעלה). קיימת אפשרות באישור ועדת התגמול והדירקטוריון למתן מענקים שאינם מותנים בתשואה או בנסיבות בהן לא מושגת התשואה האמורה.

2. הטבות אחרות

בנוסף להטבות שפורטו לעיל, זכאים עובדי הבנק להטבות נוספות במהלך ולאחר תקופת ההעסקה, אשר העיקריות שבהן מפורטות להלן:

חופשה

עובדי הבנק זכאים על-פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה חושבה על בסיס השכר האחרון של העובדים וימי החופשה שצברו בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

מענק 25

העובדים זכאים למענק בתום 25 שנות עבודה בבנק. התחייבות זו מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי, הלוך בחשבון תוספת שכר ריאלי המושפעת מגיל העובדים, ומהוון לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

הטבות אחרות לאחר סיום העסקה

עובדי הבנק זכאים לאחר מועד פרישתם לגמלאות או לפנסיה מוקדמת, למענק בגין ימי מחלה שלא נוצלו, להטבות בגין שי לחג, ולהשתתפות בעלויות רווחה.

התחייבויות אלו מחושבות בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוך בחשבון לפי העניין, בין היתר, תוספת שכר ריאלי המושפעת מגיל העובדים, שיעור תמותה ונכות, ומהוון לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

3. פיצויי פרישה ופנסיה

כללי

זכויות הפנסיה של העובדים, המגיעים לגיל פרישה, מכוסות על-ידי סכומים שנצברו בקרנות הפנסיה ובקופות הגמל לקיצבה. עובדים שפרשו לגמלאות או לפנסיה מוקדמת אינם זכאים לתשלום פיצויי פיטורין.

פנסיה לעובדים שפרשו בפרישה מוקדמת

עובדים שפרשו בפרישה מוקדמת במסלול קצבה זכאים לפנסיה גישור חודשית עד המועד שנקבע בהסכם הפרישה. ההפרשה מבוססת על חישוב אקטוארי ומהוונת לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

פרישה מוקדמת לעובדים פעילים

בנוסף לזכויות המתוארות לעיל, כולל הבנק במסגרת החישוב האקטוארי של ההתחייבות בגין זכויות עובדים, התחייבות בגין עובדים שהנהלת הבנק צופה שהם יפרשו בפרישה מוקדמת או בתנאים מועדפים אחרים.

ההתחייבות חושבה בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוך בחשבון, בין היתר:

- תוספת שכר ריאלי המושפעת מגיל העובדים.
- תחזית למועד הפרישה ומסלול הפרישה תוך הבאה בחשבון של שיעורי עזיבה לפיצויים מוגדלים ולפרישה מוקדמת בהתאם לניסיון הבנק, ציפיות הנהלה והחלטותיה, תוך התחשבות, בין היתר, בגיל העובד ומגדר.
- שיעור היוון אשר חושב לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.
- שיעור תמותה ונכות המבוסס על לוחות תמותה עדכניים שמפרסם האקטואר הראשי במשרד האוצר.

4. הסכם שכר קיבוצי לשנים 2018 עד 2022

ביום 21 בינואר 2020 חתמו הבנק ונציגות ארגון העובדים על הסכם שכר לשנים 2018-2022, אשר אושר על-ידי דירקטוריון ונהלת הבנק.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ב. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי

תנאי התגמול המקובלים לעובדים אלה כוללים לרוב שכר בסיס, הפרשות להסדר פנסיוני ולקרן השתלמות, מענק שנתי תלוי תשואה והטבות אחרות במהלך תקופת ההעסקה.

ג. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי בכיר

1. כללי

ביום 22 באוקטובר 2020 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את מדיניות התגמול של הבנק לנושאי משרה שתוקפה לשלוש שנים, החל משנת 2021 (לאחר שתוקף מדיניות התגמול הקודמת של הבנק הסתיים בסוף שנת 2020). מדיניות התגמול תואמת את חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג) התשע"ו-2016 (להלן: "חוק הגבלת התגמול") והתקרה הקבועה בו ("תקרת התגמול"), חוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות") ובהתאם להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. ביום 13 בספטמבר 2020 אימץ הבנק מדיניות תגמול כוללת למנהליו הבכירים ובמועדים מאוחרים יותר אימץ מדיניות גם לעובדיו שאינם מנהלים בכירים (כל פרקי מדיניות התגמול הללו לגבי כל האוכלוסיות יכונן להלן יחד "מדיניות תגמול 2021" או "מדיניות התגמול"), וכן תוכנית תגמול בהתאם לה ("תוכנית 2021"), אשר עודכנו מעת לעת.

הבנק יישם חלק מעקרונות מדיניות התגמול שלו גם על חברות בנות בארץ ובחו"ל וסניפי חו"ל. להלן פירוט הזכויות וההטבות העיקריות, להן זכאים עובדי הבנק בחוזה אישי בכיר במהלך תקופת העסקתם.

2. יו"ר הדירקטוריון

מר ראובן קרופיק ("היו"ר") מכהן כדירקטור חיצוני על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 ("דח"צ 301") החל מיום 18 בפברואר 2016 ובאסיפה הכללית בחודש אוקטובר 2021 הוא מונה לתקופת כהונה שלישית שתסתיים בפברואר 2025. מר ראובן קרופיק מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 28 ביוני 2020. עיקר תנאי כהונת היו"ר שאושרו באסיפה כללית מיום 22 באוקטובר 2020 (בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2023) כוללים תמורה בסך כולל של 2.4 מיליון ש"ח בשנה (200,000 ש"ח לחודש), צמודה למדד, כנגד חשבונית בתוספת מע"מ ככל שרלוונטי, ללא תנאים נלווים לשכר (ללא הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות).

ביום 21 במרץ 2021 ולאחר שהבנק קיבל מענה של רשות ניירות-ערך, אשר תואם עם משרד המשפטים ובנק ישראל, לפניה מקדמית של הבנק בנושא, החליט דירקטוריון הבנק כי הוראות הדין והנחיות גופי הפיקוח אינן מונעות את מתן התגמול ואת תנאי הכהונה שאושרו ליו"ר הדירקטוריון על-ידי האסיפה הכללית כאמור. בהתאם, השלים הבנק ליו"ר הדירקטוריון את יתרת תשלום התגמול לה הוא זכאי החל מתחילת כהונתו כיו"ר (28 ביוני 2020, הפער בין תנאי הכהונה שאושרו לבין גמול הדירקטורים שקיבל בתקופה זו).

בהמשך למכתבים דומים קודמים בנושא, פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש דצמבר 2021 מכתב בנוגע לעקרונות לקביעת תנאי הכהונה של יושב ראש דירקטוריון בבנק בלא גרעין שליטה לתקופה של עד תום חודש ספטמבר 2022. תנאי כהונת היו"ר שאושרו נקבעו בשים לב לעקרונות שפורטו במכתבי הפיקוח. הפיקוח על הבנקים בוחן את הגדרות תפקיד יו"ר הדירקטוריון ואת תנאי הכהונה של יושבי ראש הדירקטוריון בבנקים בלא גרעין שליטה ופרסם בחודש יולי 2021 טיוטה לעדכון הוראות הפיקוח בעניינים אלה.

3. מנכ"ל הבנק

ביום 22 באוקטובר 2020, אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי התגמול למנכ"ל לתקופה שמיום 1 בינואר 2021 עד 31 בדצמבר 2023 לאחר אישור ועדת התגמול הדירקטוריון. עיקר תנאי הכהונה והעסקה למנכ"ל שאושרו לשנים 2021-2023 כוללים משכורת חודשית של 201,500 ש"ח צמודה למדד, תנאים נלווים לרבות הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות, החזר הוצאות לצורך מילוי התפקיד; תגמול הוני קבוע באמצעות מניות חסומות בשווי של 100,000 ש"ח צמוד למדד, אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 3 שנים; מענק שנתי עד תקרה של 5 משכורות (כפוף לתקרה הנקובה בחוק הגבלת התגמול של פי 35 ממקבל השכר הנמוך. במידת הצורך ייקטם המענק של המנכ"ל עד גובה התקרה המותרת לפי הדיון). המענק השנתי יורכב משני רכיבים: (א) רכיב ביצועי הבנק - רכיב מענק של בין 0.25 משכורת ועד 2 משכורות, המשולם בהתאם לתשואה להון לפי המודל החל על יתר נושאי המשרה (היינו לפי טווח תשואה להון של 10%-7% כפוף לאפשרות התאמה של עד 1% בכל שנה על-ידי הדירקטוריון). ו-(ב) רכיב בשיקול דעת ועדת התגמול והדירקטוריון של עד 3 משכורות. במקרה שבו לא תהיה עמידה בתנאי הסף של תשואה להון (7% כפוף להתאמה כאמור לעיל), ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לאשר למנכ"ל מענק של עד 3 משכורות.

4. חברי ההנהלה

בהתאם לתוכנית 2021 זכאים חברי ההנהלה לזכויות ולהטבות שלהלן:

תגמול קבוע

- כללי - התגמול הקבוע עשוי לכלול את הרכיבים הבאים: שכר חודשי, הפרשות סוציאליות והטבות נלוות, תגמול הוני קבוע כמפורט להלן. תשלומי פרישה עד המקובל לגבי יתר עובדי הבנק מסווגים כתגמול קבוע.
- תגמול הוני קבוע - לכל מנהל יוענקו ללא תמורה, מניות אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 36 חודשים מתום השנה בגינה הוענקו. כמות המניות תחושב על-ידי חלוקת שווי התגמול אשר נקבע בהתאם לדרגתו של המנהל בממוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ב-30 ימי המסחר אשר קדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק. ראה גם ביאור 23.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

תגמול משתנה - מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים

- תוכנית המענקים לחברי הנהלה - המענק השנתי לחברי הנהלה מורכב מרכיב תלוי ביצועים שמחושב על-פי ביצועי הנהלה, ומושפע מהביצועים האישיים של חבר הנהלה ומרכיב מענק אשר בשיקול דעת המנכ"ל, או ההרכב הממונה (לגבי פונקציות הבקרה והפיקוח כמפורט בתוכנית התגמול). המענק השנתי לנושאי המשרה, שתקרתו תהיה עד 5.0 משכורות (ובדרגות מסוימות עד 6.5 משכורות), מותנה בהתקיימות תנאי סף של השגת שיעור תשואה על ההון מינימלי (7.0%). רכיב ביצועי הנהלה ישולם לפי מדרגות בטווח תשואה להון של 7.0%-10.0% ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להגדיל או להקטין את רפי התשואה להון האמורים (מינימלי ומקסימאלי) בעד 1.0% ובלבד שהפער ביניהם יישמר על 3.0%. קיימת אפשרות לאשר מענק בשיקול דעת במקרה של אי עמידה בתנאי הסף של עד 3.0 משכורות.
- תנאים נוספים - תוכנית התגמול כוללת הוראות נוספות הרלוונטיות לעניין המענק באשר לסיום ההעסקה, דחיית תשלום חלק מהמענק ופריסתו, הפחתת המענק והשבתו בנסיבות מסוימות.
- תקרה על-פי דין - בהתאם לתוכנית התגמול המשתנה עשוי להיקטם כך שלא יחרוג מתקרת התגמול שבחוק הגבלת התגמול (תגמול של פי 35 ממקבל השכר הנמוך).

הסדרי פרישה

בהתאם למדיניות התגמול, וכפוף להוראות המעבר שבה ביחס לזכויות שנצברו ו/או יצברו (כמפורט מטה), לפי ההסכמים עם חברי הנהלה (לרבות מנכ"ל הבנק) (להלן: "הבכירים"), בעת סיום העסקה כתוצאה מפיטורים או התפטרות, יהיה זכאי הבכיר לפיצויי פיטורין בשיעור של 100% בגין התקופה שמיום תחולת ההסכם.

לפי הסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עם הבכירים, נקבע לגבי התקופה הרלוונטית של אותם ההסכמים, כי במקרה שהבנק יחליט מיוזמתו לפטר את אחד הבכירים או לסיים את עבודתו בתום תקופת ההסכם יהיה זה זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 250% בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 ובהתאם לשכר הקובע לאותו מועד. בנוסף, בהתאם להסדרים הקודמים, בהגיע הבכיר למועד בו סכום גילו והוותק שלו בבנק עולים על 75 (ולחבר הנהלה שכהן 7 שנים לפחות בתפקידו יתווספו שנות הכהונה בהנהלה כשנות וותק נוספות לצורך צבירת 75 כאמור), אזי יהיה הבכיר זכאי לפרוש בפרישה מוקדמת ולבחור בין קבלת פיצויי פיטורין מוגדלים בשיעור של 250% משכרו החודשי לתום שנת 2016, מוכפל בשנות הוותק שלו בבנק עד לתום שנה זו ובגין שנות העבודה שלאחר שנת 2016, פיצויים בשיעור של 100% בהתאם לשכר האחרון, לבין קבלת קצבה חודשית (בשיעור שנצבר עבורו עד לתום שנת 2016 או מועד מינויו לחבר הנהלה לפי המאוחר מביניהם, ועד לשיעור מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה) שתשולם לו ממועד יציאתו לפרישה מוקדמת ועד הגיעו לגיל פרישה על-פי חוק. חבר הנהלה שהגיע לגיל 62 יוכל לבחור בקבלת קצבה חודשית בלבד, או פיצויים בשיעור 100%.

5. מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה

תוכנית 2021 חלה על המנהלים הבכירים של הבנק שאינם חברי הנהלה על-פי עקרונות דומים לאלה המפורטים לעיל לגבי חברי הנהלה, כאשר תקציבי המענקים הכוללים לקבוצות הרלוונטיות נקבעים לפי מדרגות שיעור התשואה על ההון, ומתוך התקציבים הללו, נגזרים המענקים לפי ציון הניתן למנהל הבכיר, אשר חלקו מבוסס על יעדי KPI וחלקו על שיקול דעת הממונה הרלוונטי, כמפורט להלן. בנוסף, תנאי תוכנית 2021 לגבי מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה (בסעיף זה "המנהלים הבכירים") שונים מהתנאים לחברי הנהלה בזהות הגורמים הקובעים את היעדים והעמידה בהם, ובזהות הגורם המאשר את חלוקת תקציב המענקים ואת המענק לכל מנהל. לגבי מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה יחול האמור להלן:

א. מענק שנתי

המענק השנתי למנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה, מותנה בהתקיימות תנאי סף של השגת שיעור תשואה על ההון מינימלי (7.0%) כפוף להתאמות, כמפורט לעיל. המענק ישולם לפי מדרגות בטווח תשואה להון של 7.0%-10.0%, כאשר ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להגדיל או להקטין את רפי התשואה להון האמורים (מינימלי ומקסימאלי) בעד 1.0% ובלבד שהפער ביניהם יישמר על 3.0%. קיימת אפשרות לאשר מענק בשיקול דעת במקרה של אי עמידה בתנאי הסף עד תקרה אישית של 3.0 משכורות. תקרת המענק השנתי למנהלים אלה היא 10.0-8.0 משכורות (תלוי דרגה) וביחס לתפקידי פיקוח ובקרה 9.0-7.2 משכורות. התוכנית כוללת הוראות לעניין חלוקת תקציב המענקים בין המנהלים הבכירים וגזירת המענק האישי מתוכו.

ב. הסדרי פרישה

על-אף האמור לעיל לגבי הסדרי פרישה לבכירים שהינם חברי הנהלה, מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה יהיו זכאים לכל הזכויות שנצברו עד לתום הסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עמם, ככל שהיו הסכמים כאלה, ובלבד שההוצאה החזויה כהגדרתה בחוק הגבלת התגמול, לא תחרוג מתקרות החוק. במסגרת הסכמי העסקה הקודמים ובמסגרת הסכמי העסקה החדשים, קיימת אפשרות שהמנהל הבכיר ימשיך לצבור וותק וזכויות למסלול פנסיה מוקדמת לפי השכר הקובע בהסכם הרלוונטי הקודם שהיה עימו, ככל שהיה הסכם כזה. בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 במקרה של פרישה במסלול פיצויים, עשוי המנהל להיות זכאי לעד 250% פיצויים על בסיס השכר הקובע לפי ההסכם הרלוונטי הקודם עימו. בגין שנות הוותק מ-2017 ואילך, במקרה של פרישה במסלול פיצויים, המנהל עשוי להיות זכאי לגבוה מבין 250% פיצויי פיטורין על בסיס השכר לפיצויים או מכפלת 100% במשכורתו האחרונה של המנהל. כפוף לשיקול דעת ועדת התגמול והדירקטוריון הבנק, לפי המלצת המנכ"ל וכפוף להוראות הדין, ניתן לאשר למנהל הבכיר פיצויי פיטורין בגובה של עד 175% משכרו האחרון בגין כל שנות העסקתו. לקביעת הזכאות לבחירה במסלול פנסיה מוקדמת ייוסף תנאי של גיל מינימלי 55 ועשויים להיוסף תנאים נוספים. הבחירה במסלול פנסיה מוקדמת לא תתאפשר למנהלים בכירים שיצטרפו לראשונה לשורות מנהלי הבכירים של הבנק.

על-אף האמור לעיל, מנהלים בכירים אשר היו כפופים ביום 12 באפריל 2016 להסכם קיבוצי והועברו מהסכם קיבוצי לחוזה אישי בכיר לאחר המועד האמור, יהיו בתנאים מסוימים זכאים להשתתף בתוכנית פרישה של הבנק, ככל שתהיה באותו המועד או להיות זכאים לפיצויי פיטורים של 150% בגין התקופה בה היו כפופים להסכם קיבוצי ובהתאם לשכר האחרון שהיה רלוונטי לתקופה זו.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ד. עניינים נוספים

- מדיניות התגמול מאפשרת מתן תגמול (כהגדרת המונח בחוק הגבלת התגמול) לנושאי המשרה הכפופים למנכ"ל מעבר למדרגת התגמול בהתאם להוראות סעיף 2(א) לחוק הגבלת התגמול (קרי למועד הדוח מעבר ל-2.55 מיליון ש"ח בשנה), באישור ועדת התגמול והדירקטוריון וללא אישור נוסף של האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק (עד לתקרה שמאפשר חוק הגבלת התגמול - פי 35 ממקבל השכר הנמוך).
- במסגרת מדיניות התגמול נקבעו ההוראות בדבר הסדרי השבה של סכומי מענק במקרים של תיקון דוחות כספיים (לפי חוק החברות) ובמקרים של נסיבות חריגות (לפי הוראות הפיקוח על הבנקים), ובכלל זה, בין היתר, נקבע כי נזק בהיקף של 3% מההון העצמי ייחשב כ"נזק חריג" וכי בשים לב לחשיבות שרואה הבנק בציות להוראות הדין, למדיניות הבנק ונהליו, בהתקיים הקריטריונים להשבה סכום ההשבה יהיה עד גובה מלוא המענק (למעט החלק שנוכה ושולם כמס לרשות המסים). כמוכך הובהר, כי אין בהסדרי ההשבה הקבועים במדיניות התגמול כדי לגרוע מכל סעד אחר שעשוי לעמוד לבנק על-פי דין כלפי נושא משרה במקרה בו נגרם לבנק נזק.
- נקבעה מסגרת גבולות אחריות לרכישת פוליסת ביטוח המכסה אחריות של נושאי משרה, פוליסת ביטוח אחריות בקשר עם הנפקות של ניירות-ערך שיוצעו לציבור (פוליסה מסוג Public Offering of Securities Insurance - POSI) וכן פוליסת ביטוח בגין אחריות נושאי משרה מסוג Run Off (כיסוי בגין פעילות עבר) בנסיבות של שינויים מבניים.
- מדיניות התגמול כוללת התייחסות לאוכלוסיית העובדים המרכזיים הנוספים ולעובדים שאינם עובדים מרכזיים (הכוללים גם את העובדים בהסכם הקיבוצי) והיא כוללת מודלים שונים מהמודל המתואר לעיל, המותאמים לאוכלוסיות אלה.
- במסגרת יישום תוכנית 2021 והסכמי ההעסקה הקיימים, כחלק מרכיב התגמול הקבוע לשנת 2021 אשר הוכר בדוחות כספיים אלה ולפי מתאר שפרסם הבנק ביום 26 באפריל 2021, יוענקו מניות חסומות (ל-3 שנים מיום 1 בינואר 2022) למנכ"ל הבנק, חברי הנהלה, מנהלים בכירים ועובדים מרכזיים בבנק וכן מנהלים ועובדים שפרשו מהבנק, בהיקף כולל של עד כ-0.03% מההון המונפק של הבנק (כ-400,000 מניות). המניות יוקצו במהלך הרבעון השני של שנת 2022.
- לגל שנת ה-100 של הבנק וכהוקרה לעובדי הבנק ומנהליו על מאמצייהם ותרומתם לתוצאות העסקיות, אישר דירקטוריון הבנק בחודש נובמבר 2021 תשלום מענק מיוחד לעובדי הבנק ומנהליו (למעט המנכ"ל) (בנוסף לתוכנית המענקים השנתית) בסך של כ-7,000 ש"ח לעובד, באופן יחסי לשיעור המשרה ותקופת העבודה של כל עובד במהלך שנת 2021.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ה. התחייבות בגין הטבות לעובדים

31 בדצמבר		
2020	2021	
פרישה מוקדמת ופיצויים		
7,533	8,167	סכום ההתחייבות
(3,671)	(4,073)	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
3,862	4,094	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק אי ניצול ימי מחלה		
364	409	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
364	409	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק יובל		
35	36	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
35	36	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה		
692	726	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
692	726	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
סך-הכל		
4,953	5,265	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"*
42	7	* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

1. תוכנית הטבות לאחר פרישה

1. מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה, נטו** נטו**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
5,183	4,918	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה
159	163	עלות שירות
124	70	עלות ריבית
(12)	(16)	הפקדות משתתפי התוכנית
48	489	הפסד (רווח) אקטוארי
(2)	(2)	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(582)	(393)	הטבות ששולמו
4,918	5,229	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה
4,660	4,906	מחויבות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה

* כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.
** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תוכנית. לפירוט נוסף, ראה סעיף (ד) להלן.

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

31 בדצמבר		
2020	2021	
4,918	5,229	פרישה מוקדמת ופיצויים
		סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

31 בדצמבר		
2020	2021	
2,265	2,579	הפסד אקטוארי נטו
2,265	2,579	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ד. תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר		
2020	2021	
8,589	9,302	מחויבות בגין הטבה חזויה
8,331	8,979	מחויבות בגין הטבה מצטברת
(3,671)	(4,073)	שווי הוגן של נכסי התוכנית

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

1. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

2. הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2020	2021	
139	159	163	עלות שירות
128	124	70	עלות ריבית
			הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
117	131	173	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
384	414	406	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תוכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2020	2021	
1,013	48	489	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
(117)	(131)	(173)	הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי
(5)	(2)	(2)	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(15)	-	-	גריעת יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת
876	(85)	314	סך-הכל הוכר ברווח (הפסד) כולל אחר
384	414	406	סך עלות ההטבה נטו
1,260	329	720	סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברוח כולל אחר

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

1. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות*

החישוב האקטוארי מבוסס בין היתר על הנחות שונות בדבר שיעור עלית שכר, שיעורי עזיבה לטווח קצר ולטווח ארוך של עובדים, שיעור עלית המדד ועוד. הנחות אלה מתבססות על ניסיון העבר על בסיס מחקרים שמבוצעים מעת לעת על-ידי האקטואר וציפיות ההנהלה. במהלך שנת 2021 בוצע עדכון למחקר בדבר שיעורי העזיבות של עובדים ושיעור עלית השכר הריאלי כמפורט להלן:

- מחקר בדבר שיעורי עזיבות - המחקר עודכן בהתבסס על ניסיון הבנק במשך השנים 2013-2020. בעקבות המחקר עודכן אומדן שיעורי העזיבות, עדכון זה הביא לגידול בהתחייבות בסך כ-65 מיליון ש"ח.
 - מחקר בדבר שיעור עליית שכר - המחקר עודכן בהתבסס על ניסיון הבנק עבור השנים 2011-2020. בעקבות המחקר עודכן שיעור הגידול בתגמול שהביא לגידול בהתחייבות בסך כ-70 מיליון ש"ח.
- סך הגידול בהתחייבות האקטוארית בשל עדכון האומדנים כמפורט לעיל מהווה כ-3% מסך ההתחייבות לאותו מועד.

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

31 בדצמבר		
2020	2021	
0.37%	(0.19%)	שיעור היוון
1.5%	1.5%	שיעור עליית המדד
0.0%-7.5%	0.5%-7.6%	שיעור גידול בתגמול ⁽¹⁾

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.
 (1) שיעור הגידול בתגמול מושפע ממספר תהליכים המביאים לגידול בעלות השכר ומשקפים שיעור גידול ממוצע של כ-1.2% לשנה במונחים ריאליים. תהליכים אלה כוללים קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, ותק ודירוג.

שיעורי עזיבה משתנים לפי גיל ומגדר ומשקפים שיעור עזיבה משוקלל של כ-7.6% לשנה.

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביולי		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	
0.44%	0.37%	1.99%	0.29%	0.66%	0.20%	0.78%	0.07%	שיעור היוון
0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.6%	שיעור גידול בתגמול

ב. השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

גיידול בנקודת אחוז אחת		קיטון בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר				
2020	2021	2020	2021	
במיליוני ש"ח				
502	554	(421)	(464)	שיעור היוון
62	66	(50)	(53)	שיעור עליית המדד
(247)	(255)	253	261	שיעור עזיבה
(261)	(291)	308	341	שיעור גידול בתגמול

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

במיליוני ש"ח

1. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

4. נכסי תוכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת לאור קיומו של סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, לפיו במקרה של עזיבת העובד, בהגיעו לגיל הפרישה הקבוע בחוק, או יציאת העובד לפנסיה מוקדמת, הבנק אינו נדרש או נוהג לבצע השלמה ליעודות במקרים ששווין ירד או אינו מכסה את הגידול שחל בשכר. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

להלן יתרות ההתחייבות לפיצויי פיטורין והיעודות לפיצויי פיטורין:

31 בדצמבר		
2020	2021	
3,540	3,876	התחייבות לפיצויים
(3,425)	(3,822)	יעודות לפיצויים
115	54	התחייבות נטו

יודגש, כי חשיפת ההתחייבות נטו של הבנק לשינויים בשווי היעודות משוקללת בהסתברות לפרישה במסלול פיצויים, אינה מהותית וזאת לאור העובדה שההסתברות לפרישה במסלול פיצויים מוגדלים נמוכה. היעודות לפיצויי פיטורין מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים. כ-25% מסך יתרות היעודה לפיצויי פיטורין מופקדות בקרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (קג"מ). יתרת הסכומים מופקדים במספר רב של קופות-גמל לפיצויי פיטורין, והכל בהתאם לבחירת העובדים.

2. תזרימי מזומנים

1. הפקדות

הפקדות בפועל		תחזית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	*2022
162	163	172

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2022.

2. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	
2022	544
2023	370
2024	350
2025	335
2026	317
2027-2031	1,314
2032 ואילך	2,080
סך-הכל	5,310

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ה. תוכנית התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בדבר התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל, על פיו נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון ולאשר תוכנית רב שנתית להתייעלות בחמש השנים שמתחילות ב-2016 ועקרונות להתייעלות ארוכת טווח. על-פי האמור במכתב, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו יקבל הקלה, לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התוכנית, לעניין חישוב הלימות ההון, על פני חמש שנים. ביום 16 בדצמבר 2019, הוארך תוקף מכתב הפיקוח בשנתיים נוספות עד ליום 31 בדצמבר 2021.

ביום 8 בינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות לפיה יתאפשר ללמעלה מ-900 עובדים נוספים לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת בתנאים מועדפים בשנים 2020-2022. תנאי הפרישה תלויים בגיל וותק העובדים ומאפשרים בהתקיים מפגש רצונות, פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על-פי דין וזאת לעובדים העומדים בתנאים שנקבעו בתוכנית.

עלויות עדכון ההתחייבות האקטוארית בגין תוכניות התייעלות שבוצעו החל משנת 2016, בסך של כ-1.7 מיליארד ש"ח לפני מס, מהוות הפסד אקטוארי שנזקף לרווח כולל אחר. סכום זה נגרע מההון העצמי במועדי העדכון, ויירשם כהוצאה בדוח רווח והפסד לאורך תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הקיימים העומדת כיום על כ-14 שנים.

לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה ובמטרה לשפר את היערכות הבנק לאתגרים וההזדמנויות שהמשבר הנוכחי מייצר, הואץ קצב יישום תוכנית התייעלות, בשים לב לתגבור מערכים בתחומי פעילות מוטי צמיחה.

בהתאם להקלות המתאפשרות במכתבי הפיקוח על הבנקים, השפעת עלויות תוכניות התייעלות, על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, המוערכת בכ-0.06% ליום 31 בדצמבר 2021 נזקפת לשיעורין על פני 5 שנים ממועד האישור של כל תוכנית.

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות

א. פריטים על עסקות תשלום מבוסס מניות

להלן פירוט בדבר הסדרי התשלום מבוסס מניות שהיו קיימים בבנק במהלך התקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021:

מניות חסומות לחברי הנהלה ומנהלים בכירים

במסגרת תוכנית התגמול לחברי הנהלה ומנהלים בכירים, לכל מנהל מוענקות מניות אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 36 חודשים מתום השנה בגינה הוענקו. כמות המניות מחושבת על-ידי חלוקת השווי אשר נקבע בהתאם לדרגתו של המנהל בממוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ב-30 ימי המסחר אשר קדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק.

ב. אומדן השווי ההוגן של המכשירים הונויים שהוענקו

עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הונויים שהוענקו לבכירים

השווי ההוגן של התגמול אשר הוענק לבכירים ויסולק במכשירים הונויים, שווה למחיר מניית הבנק ביום הענקתם, וזאת לאור העובדה שתוספת המימוש או הרכישה בגינן שווה לאפס והן זכאיות לחלוקת דיבידנדים.

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים
1. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.2021:

מספר יחידות										
עובדים מרכזיים אחרים		מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל		יו"ר קודם		
מותרות	חסומות	מותרות	חסומות	מותרות	חסומות	מותרות	חסומות	מותרות	חסומות	
27,540	-	-	-	-	-	-	-	-	-	קיימות במחזור לתחילת השנה
44,253	-	-	370,492	-	144,186	-	4,274	-	12,278	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חולטו במהלך השנה
(32,872)	-	-	(370,492)	-	(144,186)	-	(4,274)	-	(12,278)	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	פקעו במהלך השנה
38,921	-	-	-	-	-	-	-	-	-	קיימות במחזור לתום השנה ⁽³⁾
23.77		23.77		23.77		23.77		23.77		(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח
32.10		23.77		23.77		23.77		23.77		(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח
38,921	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה:
1.38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים (המשך)
2. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.2020:

מספר יחידות										
עובדים מרכזיים אחרים		מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל לשעבר		יו"ר קודם		
מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	
22,923	-	-	-	-	-	-	-	-	-	קיימות במחזור לתחילת השנה
28,257	-	-	350,245	-	131,020	-	10,357	-	19,467	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חולטו במהלך השנה
(23,640)	-	-	(350,245)	-	(131,020)	-	(10,357)	-	(19,467)	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	פקעו במהלך השנה
27,540	-	-	-	-	-	-	-	-	-	קיימות במחזור לתום השנה ⁽³⁾
26.18		26.18		26.18		26.18		26.18		(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח
21.99		26.18		26.18		26.18		26.18		(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח
27,540	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה: מספר המניות
1.34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. הון המניות

31 בדצמבר			
2020	2021	2020	2021
מונפק ונפרע*		רשום	
הסכום בש"ח			
1,335,898,103	1,336,452,973	4,000,000,000	4,000,000,000

מניות רגילות, בנות 1 ש"ח ע.ג.

* ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 924,138 מניות רגילות (31.12.20: 1,479,008 מניות רגילות) שנרכשו על-ידי הבנק, כפי שיפורט להלן. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

ב. דיבידנד

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות נוהל בנקאי תקין 331 לפיו, בין היתר, אלא אם התקבל אישור המפקח על הבנקים, לא יחולק דיבידנד כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל, או כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; וכן לא יחולק דיבידנד אלא אם התחזית הינה שבשנה הסמוכה לאחר החלוקה, יחס הון הבנק לנכסי סיכון לא יפחת מהיחס הנדרש לגבי הבנק.

בכפוף לאמור לעיל, מדיניות חלוקת דיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, בהתאם לאסטרטגיית הצמיחה של הבנק, כמפורט בהמשך.

ג. תשלום דיבידנד

על רקע הודעת הפיקוח על הבנקים מיום 29 במרץ 2020 והוראת שעה שקבע (ראה [סעיף 2 לעניין הלימות הון](#) להלן) בקשר עם התפשטות נגיף הקורונה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020, כי לאור אי הוודאות בתנאים המאקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראות ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

ביום 26 ביולי 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת השעה וביום 30 בספטמבר 2021 האריך המפקח על הבנקים את תוקף הוראת השעה עד ליום 31 בדצמבר 2021. בדברי ההסבר שפורסמו ציין המפקח על הבנקים, בין היתר, כי למרות התגברות התהליכים של יציאה ממשבר הקורונה, אי הוודאות והסיכון מחייבים המשך תכנון הון זהיר ושמרני וגישה זהירה ושמרנית בחלוקה. עוד ציין המפקח על הבנקים בדברי ההסבר, כי חלוקה בסכום הגבוה מ- 30% מרווחי הבנק (בשנת 2020 ובשנת 2021) לא יתחשב כתכנון הון זהיר ושמרני, כי חלוקה כאמור אפשרית גם בעת שהוראת השעה בתוקף וכי הוא מצפה כי תאגיד בנקאי ימשיך לנצל את עודפי ההון והנזילות שמהם הוא נהנה לצורך הגדלת האשראי ותמיכה בפעילות הכלכלית של המשק ולא לצורך חלוקה, וודאי כאשר הבנק עושה שימוש בהקלה המאפשרת הפחתה של דרישת הון.

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים, עדכון להוראת שעה לפיו החל מיום 1 בינואר 2022 פג תוקף הוראת השעה למעט הוראות ספציפיות (נושא חלוקת דיבידנד אינו כלול בהם). בדברי ההסבר נכתב שהפיקוח על הבנקים סבור בהקשר של החלטה על חלוקת דיבידנדים, שהתאגידים הבנקאיים צריכים לנהוג בזהירות, כאשר הם בוחנים את המודל העסקי שלהם, וכן להביא בחשבון כי עדיין קיימת רמה מסוימת של אי ודאות בשווקים, הנובעת בין היתר מהתפתחות מוטציות חדשות של הווירוס.

ביום 1 באוגוסט 2021 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך של 616.8 מיליון ש"ח, המהווה 30% מהרווח הנקי של הבנק בשנת 2020. כמו-כן, במועד אישור הדוחות הכספיים לרבעון השלישי אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד בשיעור של 30% מרווחי הרבעון השלישי של 2021 (סך של 362 מיליון ש"ח) בתוספת חלוקה של 500 מיליון ש"ח בגין הרווחים שנצברו במחצית הראשונה של שנת 2021, היינו סך חלוקה כולל של 862 מיליון ש"ח, ששולמו ביום 8 בדצמבר 2021.

שנת 2021 התאפיינה בצמיחה גבוהה של המשק הישראלי והתגברות משמעותית של הפעילות הכלכלית. סביבה כלכלית זו וביקושים גבוהים לאשראי מאפיינים גם את ראשית שנת 2022. הבנק נתן מענה לביקושי האשראי הגבוהים כאמור, בהתאם לאסטרטגיית הצמיחה ותיאבון הסיכון שהבנק הגדיר. על מנת לשרת את הגידול המשמעותי של תיק האשראי ושל נכסי הסיכון, הבנק הפנה במהלך השנה משאבי הון, לצד חלוקות דיבידנד כאמור לעיל. במועד אישור הדוחות הכספיים החליט דירקטוריון הבנק שלא להכריז על חלוקת דיבידנד נוסף מעבר לחלוקות שבוצעו כאמור. זאת, על-מנת לנצל את ההון הקיים למתן מענה להמשך ביקושי האשראי הגבוהים בסגמנטים השונים ותמיכה בפעילות הכלכלית, ובשים לב לאי וודאויות בשווקים הגלובליים ופרמטרים מקרו כלכליים, ולהשפעה האפשרית של אלו על הגידול בהיקף נכסי הסיכון ועל יחסי הלימות הון, המינוף והנזילות. להערכת הבנק, חזרה למתווה של חלוקות מרווחים שוטפים תתאפשר בעתיד בהתחשב, בין היתר, בקצב צמיחת תיק האשראי, תנאים מקרו כלכליים, תוצאות הבנק, יחסי ההון הרגולטורים, הנחיות ועמדות רגולטוריות נוספות כפי שתהיינה ומבחנים על-פי דין.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה באגורות	דיבידנד ששולם במזומן במיליוני ש"ח
15.11.2021	08.12.2021	64.499	862.0
01.08.2021	18.08.2021	46.152	616.8
02.02.2020	09.03.2020	*53.937	*720.0

* חלוקת יתרת ההחזקה של הבנק בישראל (כ-33%) כדיבידנד בעין. בגין כל מניה של הבנק חולקה כדיבידנד בעין כ-0.0494 מניה של ישראל. הדיבידנד למניה חושב בהתבסס על שווי מניות ישראל ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

ד. הוראות באזל 3

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנים 2020 ו-2021 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 20% ו-10%, בהתאמה.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. הלימות הון בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
40,070	42,772	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
488	244	הון רובד 1 נוסף
40,558	43,016	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
10,221	12,490	הון רובד 2
50,779	55,506	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
321,149	363,588	סיכון אשראי ⁽²⁾
3,447	4,097	סיכונים שוק
23,166	22,595	סיכון תפעולי
347,762	390,280	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾

באחוזים		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.52%	10.96%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.66%	11.02%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.60%	14.22%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.24%	9.21%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
12.50%	12.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
10.24%	10.21%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה ⁽³⁾
13.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה ⁽³⁾

- (1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן, לפרטים נוספים על השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות ראה [סעיף 9.1](#) להלן.
- (2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 275 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021 ו-578 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020 בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים ממועד תחילתן.
- (3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עובר ליום 31 במרץ 2020 הינם 10.0%-13.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ועד לתום תוקף הוראת השעה ביום 31 בדצמבר 2021 (ראה [סעיף 9.1](#) להלן) הינם 9.0%-12.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 התוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הליוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הליוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה. הנתונים ליום 31 בדצמבר 2020 עודכנו לאור הבהרות הפיקוח על הבנקים כי דרישת ההון הנוספת בגין הליוואות לדיור תתווסף ליחס הון עצמי רובד 1 בלבד.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

1. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח		
הון עצמי רובד 1		
39,899	42,747	סך ההון
(16)	(4)	הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1
39,883	42,743	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים התאמות פיקוחיות וניכויים:
(62)	(28)	מסים נדחים לקבל
(185)	(154)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1*
(247)	(182)	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים, לפני התאמות בגין תוכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
434	211	סך התאמות בגין תוכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1**
40,070	42,772	סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 1 נוסף		
488	244	סך-הכל הון רובד 1 נוסף
40,558	43,016	סך-הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 2		
6,207	7,945	הון רובד 2 - מכשירים, לפני ניכויים
4,014	4,545	הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
10,221	12,490	סך-הכל הון רובד 2
50,779	55,506	סך-הכל הון כולל

* היתרה ליום 31 בדצמבר 2021 כוללת סך של 140 מיליוני ש"ח והיתרה ליום 31 בדצמבר 2020 כוללת סך של 161 מיליוני ש"ח הנובע מניכוי קו אשראי לבנק פוזיטיף בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה [סעיף יא](#), להלן.
 ** התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף י](#), להלן) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

2. השפעת התאמות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
באחוזים		
יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.38%	10.90%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת התאמות בגין תוכניות ההתייעלות
0.14%	0.06%	השפעת התאמות בגין תוכניות ההתייעלות*
11.52%	10.96%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

* התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף י](#), להלן) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ח. רכיבי הון הנתונים לתנועתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמותה ופרישה.
- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.

להלן קנה מידה להשפעות קיטון בהון וגידול בנכסי סיכון על יחס הון עצמי רוברד 1 ליום 31 בדצמבר 2021:

השפעת קיטון ב-100 מיליוני ש"ח ב-1 מיליארד ש"ח בהון עצמי רוברד 1 בסך נכסי הסיכון	השפעת גידול ב-100 מיליוני ש"ח ב-1 מיליארד ש"ח בהון עצמי רוברד 1 בסך נכסי הסיכון
באחוזים	באחוזים
(0.03%)	(0.03%)

הבנק בנתוני המאוחד

ט. יעד הלימות ההון

ביום 31 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה במסגרתה בוצעו התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה ("הוראת השעה"). בהתאם להוראת השעה נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רוברד 1 מזערי בשיעור של 9.0% (לעומת 10.0% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 12.5% (לעומת 13.5% לפני השינוי). תוקפה הראשוני של הוראת השעה היה למשך שישה חודשים והיא הוארכה (מספר פעמים) עד 31 בדצמבר 2021. ההקלה בדרישות ההון תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף הוראת השעה ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף הוראת השעה או יחסי ההון שחלו על הבנק טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. עוד נקבע כי בתקופה של ששת החודשים מתום תוקף הוראת השעה, הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3% מיחס ההון המזערי לא תחשב כחריגה מהוראת השעה. ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים, עדכון להוראת השעה. במסגרת העדכון, החל מיום 1 בינואר 2022 יפוג תוקף הוראת השעה. ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדירור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים דרישת ההון הנוספת בגין הלוואות לדירור תתווסף ליחס הון עצמי רוברד 1 בלבד. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי ייחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2021 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.21%-12.50%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2022 (תום הוראת השעה) 10.21%-13.50%, בהתאמה. ביום 31 במרץ 2020 החליט דירקטוריון הבנק, בין השאר על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), כמו גם הנחיות הוראת השעה, להתאים את יעד יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי ל-9.5% לתקופת הוראת השעה. עם פקיעת הוראת השעה (1 בינואר 2022), עודכן היעד הפנימי של יחס הון עצמי רוברד 1 לשיעור של 10.5%.

י. התייעלות תפעולית

במסגרת חוזרי הפיקוח על הבנקים ניתנו הקלות לבנקים שיבצעו התייעלות בכח אדם והתייעלות בתחום הנדל"ן. ממועד מתן ההקלות הכריז הבנק על תוכניות התייעלות בכח אדם בהיקף כולל של 1,114 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת מס. השפעת התוכניות האמורות נזקפה להון, ולצרכי חישוב יחס הון ויחס מינוף מופחתת מההון הפיקוחי על פני 5 שנים, ממועד תחילת היישום של כל תוכנית.

יתרת השפעת ההקלות בגין תוכניות התייעלות על יחס הון עצמי רוברד 1 מוערכת בכ-0.06% ליום 31 בדצמבר 2021.

יא. שלוחת הבנק בתורכיה

על רקע המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה ובמסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הבנק פועל למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

לפרטים בדבר פעולות הבנק למכירת ההשקעה והסכם שנחתם עם בעל מניות המיעוט לרכישת החזקותיו, ראה [ביאור 15](#) לעיל. בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מהפיקוח על הבנקים בישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
- החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 600% לכל הפחות.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

כמון כן, לבנק קו אשראי לבנק פוזיטיב בהיקף של כ-45 מיליון דולר, מתוכו מנוצל סך של כ-30 מיליון דולר לסוף דצמבר 2021 (36 מיליון דולר למועד פרסום הדוח) בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק (ראה להלן). בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים בישראל, בשל התמחור האמור נוכחה יתרת קו האשראי מההון הפיקוחי.

סך ההשפעות האמורות על יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021 מסתכמות בהקטנה ב-0.07%. בחודש דצמבר 2021 חידש הבנק קו אשראי לבנק פוזיטיב בהיקף של כ-45 מיליון דולר בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק, ל-12 חודשים או עד למועד בו יחדל הבנק מלהיות בעל מניות עיקרי בבנק פוזיטיב, המוקדם מביניהם. תמחור קו האשראי הינו בהתחשב בין היתר בנסיבות המיוחדות של בנק פוזיטיב ושל מערכת היחסים עם בעל מניות המיעוט ומאמצי הבנק למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיב, בשל המצב המתגבר של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיב וכן בהתחשב בעמדת רשויות המס בתורכיה כמפורט להלן. בנק פוזיטיב קיבל הודעה מרשויות המס בתורכיה בקשר עם ביקורת מס לשנת 2018, לפיה לגישתן תמחור קו האשראי שגבה אז הבנק, היה גבוה מתנאי השוק על-פי אומדן שלהם ולפיכך סכומי הריבית ששולמו בגינו ייחשבו וימוסו כתשלום דיבידנד.

יב. השפעת היישום הצפוי של כללי חשבונאות הפסדי אשראי צפויים על ההון הפיקוחי

תאגידיים בנקאיים נדרשים לזקוף לעודפים ביום 1 בינואר 2022 את השפעת היישום לראשונה של כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים. בחודש דצמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לפיו, במידה והיישום לראשונה יגרום לקיטון בהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי, רשאי התאגיד הבנקאי לכלול קיטון זה בהדרגה על פני 3 שנים.

לפרטים בדבר השפעת יישום הכללים החדשים על ההון הפיקוחי, ראה [ביאור 1.1.1](#) לעיל.

יג. יישום דירוגי אשראי חיצוניים

החל מהרבעון הראשון לשנת 2021, עבר הבנק לשימוש במדרג אחד בלבד לצרכי מדידת הלימות ההון (כמתאפשר בהוראות בנק ישראל) במקום שימוש בדירוג הנמוך מבין שני מדרגים כפי שנהג הבנק עד כה. החברה המדרגת המשמשת את הבנק היא חברת S&P (Standard & Poor's). השפעת המעבר למדרג אחד למועד המעבר הינה עלייה של כ-0.12% ביחס הון עצמי רובד 1 ועלייה של כ-0.16% ביחס ההון הכולל.

יד. פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רובד 2

בחודש יולי 2021, ביצעה הפועלים הנפקות פדיון מוקדם מלא של שטרי הון הנדחים סדרה 1 בהיקף של כ-1.2 מיליארד ש"ח. הסכום שנפדה לא הוכר בהון הפיקוחי החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2021.

טו. הנפקה של כתבי התחייבות עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש אוקטובר 2021, הנפיק הבנק בהנפקה פרטית בינלאומית למשקיעים מוסדיים כתבי התחייבות נדחים בהיקף של כ-3.2 מיליארד ש"ח בתמורה לערכם הנקוב. כתבי התחייבות כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה למניות רגילות של הבנק במקרה של ירידת יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מ-5.0%, או הודעה של הפיקוח על הבנקים שהמרה הינה הכרחית מכיוון שבלעדיה, לדעת הפיקוח על הבנקים, יגיע הבנק לנקודת אי-הקיימות, או החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות-ערך, שבלעדיה יגיע הבנק לנקודת אי-הקיימות, כפי שקבע הפיקוח על הבנקים. כתבי התחייבות נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין מספר 202. כתבי התחייבות הינם לתקופה של 10.25 שנים כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-5 שנים ממועד הנפקתם, בכפוף לקיומם של תנאים מסוימים. כתבי התחייבות הנדחים נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.255%, שתשלום בתשלומים חצי-שנתיים (מלבד התשלום הראשון שישולם לאחר כ-9 חודשים), אשר תעודכן לאחר 5 שנים ושלושה חודשים מיום הנפקתם, ככל שלא בוצע פדיון מוקדם, בהתאם לתשואה לפדיון של אג"ח ממשלת ארצות-הברית ל-5 שנים באותו מועד, בתוספת מרווח בשיעור של 2.155%. כוונת הבנק לעשות שימוש בסכום מקביל לתמורת הנפקה למימון או מימון מחדש של "פרויקטים ירוקים זכאים" ("Eligible Green Projects") כפי שהוגדרו במסמכי הנפקה. הבנק בוחן אפשרות להנפקת כתבי התחייבות נדחים הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים סמוך לאחר פרסום דוחות אלה.

טז. הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

בחודש מרץ 2014 פרסמה וועדת באזל לפיקוח הבנקאי ('BCBS') עדכונים להוראות באזל 3 (המוכרים גם כבאזל 4) וביניהם הוראה בדבר "הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי - SA-CCR".

בחודש דצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים. החוזר נועד להתאים את הוראות ניהול בנקאי תקין למספר הוראות חדשות ועדכונים שפורסמו בשנים האחרונות על-ידי ועדת באזל ואשר קשורים לסיכון אשראי צד נגדי. בהתאם לחוזר נוספה הוראה 203A בנושא טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי. הוראה זו כוללת גישה חדשה, הגישה הסטנדרטית - SA-CCR, שמחליפה את הגישות הקיימות בהוראת ניהול בנקאי 203 (גישת החשיפה הנוכחית והגישה הסטנדרטית) לחישוב חשיפה לצד נגדי במקרה כשל (EAD). עיקרי העדכונים בגישה החדשה מתייחסים לטיפול שונה במערכי קיזוז הכוללים הסכמי התאמת מרווח אל מול מערכי קיזוז שאינם כוללים הסכמי התאמת מרווח, מקדמי סיכון פיקוחיים עדכניים וחלוקת חשיפות הנגזרים במערכי קיזוז למערכי גידור המאפשרים קיזוז חשיפות באופן מלא או חלקי. נדרש ליישם את ההוראה החל מיום 1 ביולי 2022.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

הבנק מצוי בתהליך ליישום ההוראה. להערכת הבנק, ההוראה תביא להגדלה בדרישות ההון בגין מכשירים נגזרים, לקיטון ביחס המינוף וכן תשפיע על חישוב מגבלת לווה בודד, אך בשלב זה לא ניתן לכמת את היקף ההשפעה באופן מהימן.

בנוסף, בהתאם לחוזר נוספה הוראה 208A בנושא גישות חדשות להקצאת הון בגין סיכון CVA. ההוראה מציגה מספר גישות אפשריות לחישוב הקצאת הון בגין סיכון CVA, כאשר נדרש ליישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2023. עם זאת, בהתאם לחוזר שפרסם הפיקוח על הבנקים ביום 21 בפברואר 2022, יישום ההוראה נדחה ליום 1 בינואר 2025.

יז. הפחתת משקל הסיכון לחשיפות של התאגידים הבנקאיים לחברות ביטוח, קופות-גמל וקרנות נאמנות

בהתאם לחוזר בנק ישראל מיום 23 בדצמבר 2021, בשל הסיכון הנמוך, החליט הפיקוח על הבנקים להפחית את משקל הסיכון המיוחס לחברות ביטוח, קופות-גמל וקרנות נאמנות ולהשוותו למשקל הסיכון המיוחס לתאגידים בנקאיים.

השפעת הפחתת משקל הסיכון ליום 31 בדצמבר 2021 הינה ירידה של כ-4.2 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון, עלייה של כ-0.12% ביחס הון עצמי רוברד 1 ועלייה של כ-0.15% ביחס הון הכולל.

יח. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רוברד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תחילת יישום ההוראה מיום פרסומה. תוקפה של הוראת השעה הוארך עד 30 ביוני 2022, ולאחריה תמשיך ההקלה לחול עד 31 בדצמבר 2023, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף שיהיה ביום 30 ביוני 2022 או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה (6.0% כאמור), הנמוך מביניהם.

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח		
א. בתוני המאוחד		
40,558	43,016	הון רוברד*1
597,837	713,511	סך החשיפות*
באחוזים		
6.78%	6.03%	יחס מינוף
5.50%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה**
6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה**

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף 1](#); לעיל). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2021, המוערכת בכ-0.03% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

** לפי חוזר הפיקוח על הבנקים יחס המינוף המזערי הינו 5.5% בתקופת הוראת השעה ולאחריה, תמשיך ההקלה לחול עד 31 בדצמבר 2023, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף שיהיה ביום 30 ביוני 2022 או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה (6.0% כאמור), הנמוך מביניהם.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

השפעת קיטון ב-100 מיליוני ש"ח בהון רובד 1 בסך החשיפות	השפעת גידול ב-1 מיליארד ש"ח בסך החשיפות
באחוזים	
ב. להלן השפעות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2021:	
(0.01%)	(0.01%)
הבנק בנתוני המאוחד	

י.ט. יחס כיסוי הנזילות

הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" ובמאוחד מידי יום, בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן). היחסים מדווחים כממוצע התצפיות היומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 66.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2020	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2021
באחוזים	

א. בנתוני המאוחד

140.0%	124.0%	יחס כיסוי נזילות
100.0%	100.0%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

ב. בנתוני הבנק

139.0%	124.0%	יחס כיסוי נזילות
100.0%	100.0%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

כ. יחס מימון יציב נטו

מיום 31 בדצמבר 2021 מיישם הבנק את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס המימון יציב נטו במערכת הבנקאית בישראל. בהתאם להוראה, מטרת יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך. יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין (מונה) ופריטי מימון יציב נדרש (מכנה). "מימון יציב זמין" מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון של הנכסים השונים המוחזקים על-ידי התאגיד, וכן של חשיפותיו החוץ-מאזניות.

ליום 31 בדצמבר 2021	באחוזים
בנתוני המאוחד	
141.0%	יחס מימון יציב נטו
100.0%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- 3.** בחודש מרץ 2008, הבנק מכר לפסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ (להלן: פסגות) תיקי עמית קופות-גמל. בעקבות המכירה, הבנק היה ערב לשלם במועד הזכאות לפחות את סכום תקבולי הקרן הנומינליים בחשבון העמית בניכוי סכומים המותרים על-פי החוק לכיסוי הוצאות הקופה, ניכוי מס וכן כל סכום שהקופה מחויבת להחזיר למעבידו של העמית, והכל בהתאם לנאמר בתקנון ההתאגדות המאושר של כל קופה.
- במסגרת המכירה, פסגות התחייבה להעביר בתום שבע שנים ממועד השלמת העסקה את ערבות הבנק למבטח או לגורם אחר שיאושר על-ידי הממונה באופן שהבנק יופטר באופן סופי ומוחלט מערבותו. בתקנוני הקופות של פסגות נאמר כי כל עוד לא ניתן אישור הממונה להחלפת ערבות הבנק או המחאתה, תיוותר ערבות הבנק כלפי חלק מעמיתי קופות הגמל לעמוד בתוקפה. נכון למועד המאזן הערבות הוארכה עד לתום שנת 2022 בכפוף לכתב שיפוי שקיבל הבנק מאלטשולר שחם פנסיה וגמל בע"מ (להלן: אלטשולר), עקב העברת ניהול קופות הגמל מפסגות לאלטשולר ולהתחייבות להחליף את הערבות או להמחותה כך שתתקבל בטוחה דומה שתאושר על-ידי הממונה על שוק ההון, באופן שהבנק יופטר באופן סופי ומוחלט מערבותו עד לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2022. יתרת הסכומים הנומינליים בגינם הבנק ערב, הסתכמה לתאריך המאזן לסך של 1,163 מיליוני ש"ח ויתרת החשבונות של העמיתים הסתכמה לתאריך המאזן לסך של 6,985 מיליוני ש"ח. "השווי ההוגן" של התחייבות הבנק בגין הערבות האמורה ליום 31 בדצמבר 2021 אינו מהותי.
- 4.** כל הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים בבנק (וכן דירקטורים ונושאי משרה שכינה בעבר) מחזיקים בכתבי שיפוי לפיהם מתחייב הבנק לשפות את נושאי המשרה, בין היתר, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם אירועים שפורטו (עד לסכום שיפוי במצטבר לכל נושאי המשרה של 25% מההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק על-פי דוחותיו הכספיים האחרונים הידועים לפני תשלום השיפוי בפועל) וכן לשפות בגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחה עורך-דין, בהליכים שונים (לרבות הליכים מנהליים), והכל כמפורט בכתב השיפוי ובהתאם להוראותיו. בשנת 2021 נשא הבנק בעלויות התדיינות של נושאי משרה בעבר ובהווה בהליכים שונים (שכר טרחה עורך-דין בקשר עם הליכים נגזרים (לרבות בקשר עם פרשת המס ופרשת פיפ"א ייצוג בפני הוועדה הבלתי תלויה בראשות השופט (בדימ') דנציגר, ראה [ביאור 25.1](#) להלן) וכן בהליך ייצוגי) בסכומים זניחים. מתן כתבי השיפוי אושר על-ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 3 בינואר 2012, וביחס לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, אשר בעלת השליטה בבנק (דאז) עשויה הייתה להיחשב בעלת עניין במתן כתבי השיפוי להם חודש תוקפו גם ביום 18 בפברואר 2016. התחייבות הבנק לפי כתבי השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו וחיידוש תוקפו. לעתים מתחייב הבנק באישור הדירקטוריון לשפות עובדים מסוימים שאינם נושאי משרה בבנק בניסיונות מיוחדות (כגון בקשר עם כהונתם כדירקטורים בחברה מוחזקת של הבנק או בקשר עם תפקידם בבנק). כתבי שיפוי כאלה מוגבלים לתקרת שיפוי (בנפרד מתקרת השיפוי של נושאי המשרה כאמור) של עד 10% מההון העצמי של הבנק. כתבי שיפוי כאלה מוחזקים על-ידי מספר עובדים ובעלי תפקידים בהווה ובעבר.
- 5.** הבנק התחייב לשפות חברות בנות לכל התחייבויותיהן לצורך קיום מגבלות ניהול בנקאי תקין (יחס הון לרכיבי סיכון ומגבלות חבות לווה בודד ואגשים קשורים) ולצורך קבלת פטור מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון". השיפוי יפקע מאליו, ללא צורך בפעולה כלשהי של מי מן הצדדים במועד בו הבנק יחדל להחזיק, בין בעצמו ובין באמצעות חברות שבבעלותו המלאה, בכל אמצעי השליטה בחברה.
- 6.** הפועלים הנפקות בע"מ (להלן: "הפועלים הנפקות"), קיבלה במהלך השנים מאז 1988 החלטות לאשר מתן שיפוי בגין תשקיפים, אשר על פיהם פורסמו דוחות הצעת מדף, להנפקת אגרות-חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים שהנפיקה במהלך שנים אלו על כל הנובע מהם ו/או הקשור בהם, במישרין או בעקיפין (להלן: "האירוע") לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים וכן ליועצים המשפטיים של ההנפקות (להלן: "מקבלי השיפוי"). בגין חבות כספית שתוטל עליהם בשל פעולה שעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בתוקף מתן השירותים על ידיהם לחברה, כמפורט בתשקיפים שפורסמו בגין ההנפקות. בגין ההנפקות כאמור, תקרת השיפוי נקבעה לכל מקבלי השיפוי במצטבר בסכום מיירי שלא יעלה על 10% מסכום המסגרת הכולל שנקבע להנפקה על-פי התשקיפים ודוחות הצעת המדף הנ"ל. הבנק הינו ערב לשיפוי הדירקטורים ונושאי המשרה. כמו-כן, הפועלים הנפקות מתחייבת מעת לעת להעניק שיפוי לנאמנים של תעודות ההתחייבות המונפקות על ידה, במסגרת שטרי הנאמנות הרלוונטיים.
- 7.** במסגרת דוח הצעת המדף לרישום למסחר של אגרות-החוב (סדרה 35) וכתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה יח'), אשר פורסם על-ידי הפועלים הנפקות ביום 4 ביוני, 2018 (להלן: "דוח הצעת המדף"), התחייבה הפועלים הנפקות להעניק לחתם המתמחר, פועלים אי.בי.איי (צד קשור) שיפוי בשל חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר על-פי פסק דין, מחמת שהיה בדוח הצעת המדף או בתשקיף המדף פרט מטעה, וכן בגין הוצאות התדיינות סבירות, או בקשר לאישום פלילי ממנו זוכה החתם או בו הורשעו בעבירה שאינה דורשת מחשבה פלילית או עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך אשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו ובלו שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית, והכל מחמת שהיה בדוח הצעת המדף פרט מטעה. סכום השיפוי הכולל לא יעלה בכל מקרה על הסך של שווי ניירות הערך שנרשמו למסחר על-פי דוח הצעת המדף במועד רישומם (צמוד למדד המחירים לצרכן החל במדד הידוע במועד חתימת הסכם החיתום) (להלן: "סכום השיפוי המירבי"). על אף האמור, לא ישולם בגין השיפוי סכום העולה במצטבר על 25% מההון העצמי של הפועלים הנפקות על-פי דוחותיה הכספיים המאוחדים האחרונים (מבוקרים או סקורים) בעת הדרישה לשיפוי על-ידי החתם (להלן: "סכום הביניים"), היה וקיים חשש סביר כי תשלומי ימנע ממנה לעמוד בהתחייבויותיה הקיימות והצפויות (למעט התחייבויות הפועלים הנפקות כלפי בעלי השליטה בה) במועד הדרישה לשיפוי על-ידי החתם (להלן: "התנאי"). עם זאת, משעה שהחשש הסביר, כאמור לעיל, חדל מלהתקיים, החתם יהיה זכאי להשלמת השיפוי עד לגובה הפרש בין סכום השיפוי המירבי לסכום הביניים, והכל כאמור בהסכם החיתום ובכפוף להוראותיו.
- 8.** במסגרת הנפקה פרטית בינלאומית מחודש אוקטובר 2021 למשקיעים מוסדיים (לרבות אמריקאיים) של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדי קרן על-ידי המרה כפויה למניות רגילות של הבנק (ראה [ביאור 24.10](#) לעיל), התחייב הבנק לשפות את החתמים וצדדים הקשורים להם בגין נזקים, תביעות והפסדים אם יגרמו להם ביחס לפרטים מהותיים לא נכונים אשר נכללו במסמכי ההנפקה או ביחס להשמטה של פרטים כאמור.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

9. מכוח הסכם קיימת התחייבות תלויה בין מסלקת הבורסה וחברי הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ (ובהם הבנק), הדנה במתן שיפוי באופן הדדי בין החברים למסלקת הבורסה לשלם את הכסף, כולו או מקצתו, או את ניירות הערך הנסלקים, כולם או מקצתם, שאחד מחברי הבורסה חייב לשלם או למסור, וכן אם המסלקה שילמה את הכסף, שלא שולם כאמור, או רכשה את ניירות הערך הנסלקים שלא נמסרו ומסרה אותם למקבל המיועד, שהם מגיעים לו.

חלקו של כל חבר בשיפוי הוא כיחס שבין המחזור הכספי של החבר לגבי המחזור הכספי הכולל של כל החברים האחראים לשלם למסלקה עקב ההפסד, במשך תקופה של 12 חודשים, המסתיימת ביום האחרון של החודש הקודם לחודש בו אירע המקרה שגרם להפסד.

10.א. ברבעון הרביעי של 2018 הושלמה עסקה למכירת תיק נכסי ליקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שוויץ, בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג ל-Bank J. Safra Sarasin AG ו-Banque Safra Sarasin (Luxembourg) SA (ביחד, "ספרא סאראסין"). במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את ספרא סאראסין בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש, תוקף ההתחייבויות הינו דצמבר 2028.

ב. בחודש יוני 2019 נחתם הסכם בין הפועלים שוויץ ל-Hyposwiss Private Bank Geneva SA למכירת תיק הליקוחות שנותרו בסניפי שוויץ ובלוקסמבורג. המכירה התבצעה במספר פעימות. בהתאם למתווה העסקה שילם הבנק לרוכש עבור העברה זו. במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את Hyposwiss Private Bank Geneva SA לרבות בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, בסך של עד 50 מיליון פר"ש, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש, תוקף ההתחייבויות הינו יוני 2025.

11. הבנק וחברות בנות נוהגים לתת, מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים ובמהלך העסקים הרגיל, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאנים מוגבלים בסכום ובתקופה, לרבות במסגרת עסקות למכירת החזקות בחברות בקבוצה, התקשרויות עם ספקים וכד'.

12. ביום 21 ביוני 2021 התקשר הבנק (באמצעות חברה בת בבעלות מלאה) עם חברות וויתניה בע"מ ("היזם") ונכסי ד.מ.ר. (1995) בע"מ (יחד - "המוכרות") בהסכם מכר לפיו ירכוש הבנק נכס שיוקם בתל-אביב, הכולל מגדל עם שטחי משרדים (ברמת מעטפת, לפני עבודות גמר והתאמה לצרכי הבנק) בהיקף של כ-60 אלף מ"ר, שטחי שירות, שטחים טכניים ואחרים נוספים וכן מעל 1,100 חניות, וזאת בתמורה לכ-970 מיליון ש"ח, שתשולם בהתאם לאבני דרך לאורך תקופת הפרויקט ("בניין המטה המרכזי"). לבנק אופציה לרכישת שטחים נוספים במתחם. מועד המעבר מתוכנן להיות לקראת סוף שנת 2025, ונכון למועד הדוח, למיטב ידיעת הבנק, החלו המוכרות בעבודות הנדסיות ראשוניות בקשר עם הפרויקט. בניין המטה המרכזי הנרכש ישמש את הבנק ועובדיו ובכוונת הבנק לרכז בו את יחידות ההנהלה הראשית של הבנק.

13. ביום 31 לדצמבר 2021 רכש הבנק פוליסת ביטוח אשראי ("הפוליסה") המבטיחה את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות המובטחות בשיעור קרקע בגובה החלק המבטוח ואשר הועמדו לליקוחות החטיבה העסקית של הבנק.

הפוליסה נרכשה מ-6 חברות ביטוח בינ"ל. חברות אלו מדורגות בדירוגי אשראי גבוהים (A מינוס ומעלה) אשר מאפשרים לבנק להפחית את הקצאת ההון בגין התיק המבטוח וכן מאפשרים לבנק להפחית את הסכום המבטוח מסך החבות הענפית המיוחסת לענף משק גדל".

ג. התקשרויות עם חברות כרטיסי אשראי

בהתאם לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרות"), החל מחודש פברואר 2019 הבנק מחויב לתפעל הנפקה של כרטיסי אשראי חדשים המונפקים לליקוחות הבנק, באמצעות שני מתפעלי הנפקה, לכל הפחות, כאשר חלקו של מתפעל הנפקה כלשהו לא יעלה על 52% מהכרטיסים החדשים שיונפקו על-ידי הבנק.

הבנק השלים הערכות טכנולוגיות וכן התקשרויות חוזיות עם המתפעלות כאל (כרטיסי אשראי לישראל) ו-MAX, וכיום מנפיק את כרטיסו באמצעות 3 המתפעלות הפעילות בישראל (כאל, מקס וישראלכרט).

במסגרת הסכם עם ישראלכרט מחודש פברואר 2021, נקבע כי ישראלכרט, כמתפעלת הנפקה, תתפעל שיעור של לפחות 40% מכרטיסי האשראי החדשים וזאת עד לחודש פברואר 2023 (זאת במקום עד לחודש אוקטובר 2021 לפי הסכם קודם).

ד. ארנקים דיגיטליים

הבנק השיק ארנק דיגיטלי למכשירי טלפון חכם מבוססי מערכת הפעלה מסוג אנדרואיד, אשר ינוהל באפליקציית bit כשירות נוסף ("ארנק bit"). ארנק bit ישמש כפלטפורמה טכנולוגית למשתמשי bit, מבוססת טכנולוגיית תשלומים מבוססי קירבה - Contactless EMV, לצורך ביצוע עסקות בכרטיסי חיוב בבתי עסק באמצעות הצמדת הטלפון החכם שלהם (Tap) לנקודת המכירה (מסוף התשלום). ארנק bit הינו ארנק "פתוח", וככזה משתמשי bit יוכלו לעשות בו שימוש באמצעות כרטיסי חיוב של הבנק וכן באמצעות כרטיסים שהונפקו להם על-ידי מנפיקים אחרים, שנתנו הסכמתם לכך. בנוסף, השימוש בארנק bit יתאפשר למשתמשי bit, גם באמצעות כרטיס מועדון ייעודי, חוץ-בנקאי, בשם "bitcard", שיונפק על-ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (כאל) למשתמשי bit. באמצעות כרטיס ה-bitcard יתאפשר השימוש בארנק bit גם למשתמשי bit, שמנפיקי כרטיס החיוב באמצעותו נרשמו ל-bit לא נתנו הסכמתם לשימוש בארנק bit.

כחלק מתהליך השקת ארנק bit, התקשר הבנק בסדרת הסכמים, ובכלל זה, עם נותני שירותים שונים ועם מנפיקת כרטיסי חיוב, ועם מתפעלות אחרות של שירותי ארנק.

כמו-כן, הבנק התקשר, ומתקשר מעת לעת, עם מתפעלות בינלאומיות של שירותי ארנק.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בנוסף, הגיע הבנק לכלל הסכמה עם ישראל כרטיס במסגרתה עסקות להעברת כספים בין אנשים (להלן: P2P) בכרטיסים מהמותגים Mastercard ו-Visa, יסלקו החל מאפריל 2021 ומאי 2021 (בהתאמה), באמצעות פתרונות התשלום Moneysend ו-Visa Direct (בהתאמה), אשר מוצעים על-ידי הארגונים הבינלאומיים Mastercard ו-Visa (בהתאמה). פתרון התשלום Moneysend יושם במהלך המחצית השניה של שנת 2021, ואילו פתרון התשלום Visa Direct טרם יושם.

ה. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible), מסתכם ליום 31 בדצמבר 2021 בכ-541 מיליוני ש"ח.

לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על דעת הנהלת חברות מאוחדות רלוונטיות ובהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה.

א. להלן פירוט התביעות, לרבות בקשות לאישור וניהול כתביעות ייצוגיות, שהסכום הנטען בהן (במועד הגשתן) הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המתבססת על דעת הנהלת החברות המאוחדות ובהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין כל ההפסדים הצפויים (probable) הנובעים מתביעות אלה.

1. ביום 16 באוגוסט 2010 הוגשה ל-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York ("Bankruptcy Court") תביעה נגד Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק ונגד אחרים. התובעת, Fairfield Sentry Ltd באמצעות מפקחיה ("הקרן"), היא קרן שבה השקיעו לקוחות הפועלים שווייץ. כתוצאה מבהירות שהושגה בהליך ביחס לסכום התביעה הכולל, הסכום עומד על סך של כ-22.8 מיליון דולר (חלף 27 מיליון דולר). התביעה נגד הפועלים שווייץ היא אחת מתביעות דומות רבות שהקרן הגישה, ושהן נדרשים נתבעים שונים להשיב לקרן את כל הפדיונות שמשכו מהקרן במהלך מספר שנים קודם לפירוקה ("תביעות Fairfield"). במהלך חודש ספטמבר 2011 התקבלה החלטה של בית המשפט ב-British Virgin Island (איי הבתולה) (מקום התאגדותה של הקרן), לפיה הקרן קיבלה בשעתו תמורה נאותה עבור כספי הפדיונות שנמשכו ממנה. הערעור על החלטה בפני ה-Eastern Caribbean Court of Appeal נדחה. בקשת רשות ערעור של הקרן ל-Privy Council באנגליה נדחתה אף היא. כמו-כן, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ספטמבר 2011, כי ל-Bankruptcy Court אין סמכות עניינית לדון בתביעות Fairfield. עם זאת, בדיון בתביעה השבה דומה הקשורה לפרשת מיידוף, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ינואר 2013, כי ל-Bankruptcy Court יש סמכות להמליץ על ממצאים עובדתיים מוצעים ומסקנות משפטיות. ביום 6 לאוגוסט 2018, קבע ה-Bankruptcy Court כי הוא נעדר סמכות ביחס לתביעות המפרקים ככל שהבסיס היחיד לסמכות זו הינם הסכמי ההצטרפות לקרן, הכוללים סעיפי ברירת דין וברירת פורום. ה-Bankruptcy Court עיכב את דחייתן של איזו מתביעות Fairfield, ובכללן התביעות כנגד בנק הפועלים (שווייץ) בע"מ, וזאת עד להתפתחות עובדתית נוספת לפיה ייקבע באם ל-Bankruptcy Court קיימת סמכות לדון בטענות אלה.

בהחלטה נפרדת מיום 6 בדצמבר 2018, דחה ה-Bankruptcy Court את חלקן של תביעות Fairfield המבוססות על המשפט המקובל (common law) ודיני החוזים של איי הבתולה, אך דחה את בקשת הסילוק ביחס לעילות המבוססות על דיני חדלות פירעון (Insolvency Act) של איי הבתולה. בכך, החלק הנוגע לתביעות המפרקים כנגד הפועלים שווייץ בהתבסס על דיני חדלות הפירעון של איי הבתולה, נותר בעינו בכפוף להחלטות נוספות של בית המשפט, לרבות לעניין שאלת הסמכות של ה-Bankruptcy Court בעניינו של הפועלים שווייץ. בהתאם להחלטת ה-Court Bankruptcy מדצמבר 2018, ביום 15 בינואר 2020 הקרן הגישה כתב תביעה מתוקן הכולל את הרכיבים בקשר עם תביעות Fairfield שלא נדחו בהחלטה האמורה ("התביעה המתוקנת"). הנתבעים הגישו בקשה לסילוק על הסף של התביעה המתוקנת במרץ 2020 ("הבקשה לסילוק"). הקרן הגישה את התנגדותה לבקשה והנתבעים הגישו את תשובתם להתנגדות זו ביוני 2020. ביום 14 בדצמבר 2020 ה-Court Bankruptcy נתן החלטה המקבלת את הבקשה לסילוק בחלקה ("ההחלטה בבקשה לסילוק"). עם קבלת צו שיפוטי לפי ההחלטה ובכפוף לערעורים תלויים (להלן), התביעה נגד הפועלים שווייץ תמשיך ביחס לטענה אחת ("התביעה הנותרת"). ביום 14 במאי 2021 הקרן הגישה תביעה מתוקנת בהמשך להחלטה בבקשת הסילוק ("התביעה הנותרת המתוקנת"). ביום 29 באוקטובר 2021 הפועלים שווייץ הגישו בקשה לסילוק התביעה הנותרת המתוקנת על הסף מחמת חוסר סמכות עניינית של ה-Court Bankruptcy כלפי הפועלים שווייץ. בנוסף, בדצמבר 2019 הקרן ערערה על החלטת ה-Court Bankruptcy מדצמבר 2018 ל-U.S. District Court for the Southern District of New York. בנוגע לרכיבים בקשר עם תביעות Fairfield שנדחו ("הערעור") בהחלטה זו. במרץ 2020 הנתבעים הגישו את התנגדותם לערעור והקרן הגישה את תשובתה לערעור באפריל 2020. בקשה משותפת שהוגשה על-ידי הקרן והנתבעים, התקבלה על-ידי ה-District Court ולפיה הערעור יידון במשותף יחד עם ערעור שהוגש על-ידי הקרן על החלטה בבקשה לסילוק. הנתבעים הגישו בקשת רשות לערער על החלטה בבקשת הסילוק ביחס לתביעה הנותרת. הערעור ובקשת רשות הערעור טרם הוכרעו.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. הליכים משפטיים (המשך)

בנוסף לתביעה הנ"ל, הגיש ביום 29 במרץ 2012 עורך-דין אירווינג פיקרד, המפרק של Bernard L LLC Securities Investment Madoff ("מיידוף") תביעה נגד הבנק ונגד הפועלים שוויץ ל-Bankruptcy Court. התביעה היא בסכום של כ-27.5 מיליוני דולר ארצות-הברית, מתוך זה כ-26 מיליוני דולר נגד הפועלים שוויץ. בתביעה, נדרשים הנתבעים להשיב לקופת הפירוק של מיידוף, פדיונות שנמשכו מהקרן ומקרן Kingate בתקופה שלפני חדלות הפירעון של מיידוף. המדובר בקרנות שבהן השקיעו בשעתם לקוחות הבנק ולקוחות הפועלים שוויץ, וקרנות אלה מצידין השקיעו כספן במיידוף. ביום 11 בנובמבר 2016 דחה ה-Bankruptcy Court את דרישות ההשבה של המפרק כנגד כלל הנתבעים (לרבות הבנק והפועלים שוויץ) אשר קיבלו פדיונות מתת הקרנות הזרות (foreign-based feeder funds), אולם ביום 25 פברואר 2019 התקבלה החלטה של בית המשפט לערעורים בארצות-הברית המבטלת את החלטת ה-Bankruptcy Court כאמור. בדיון מיום 18 במרץ 2021 בפני ה-Bankruptcy Court הוגשה הצהרה לתיק לפיה בכל הנוגע להעברות מקרן Kingate Global Ltd. and Kingate Euro Ltd, התקבלה תמורה, ממקור אחר, בגין פדיונות שנמשכו ממנה. בהתאם, סכום החשיפה יופחת בכ-5.88 מיליון דולר, לסכום של כ-21.76 מיליון דולר. חלקם הארי של הסכומים בקשר עם התביעות הנ"ל מצוי בחפיפה. ביום 28 ביולי 2021 התקיים דיון בפני ה-Bankruptcy Court במהלכו בית המשפט ציין כי הוא צפוי להורות על הסרת העיכוב על הליכי גילוי המסמכים שבתוקף בית המשפט הורה על הסרת העיכוב על הליכי הגילוי, וזו כפופה לערעור שעדיין תלוי ועומד.

2. באפריל 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד פסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ ("פסגות") בתפקידה כמנהלת קופת-גמל גדיש, סכום התביעה הייצוגית הועמד על כ-3,860 מיליוני ש"ח. הבקשה אושרה על-ידי בית המשפט. טענות המבקשת נוגעות, בין היתר, לניהולם של כספים בחשבונות עמיתים שהלכו לעולמם. נטען כי פסגות לא עושה די כדי ליידיע מוטבים על קיומה של הקופה, כי פסגות מערימה קשיים על מוטבים המבקשים לקבל מידע על הקופה, אינה עושה מאמצים לאיתור עמיתים שנותק עמם הקשר וכן כי העלתה דמי ניהול שלא כדיון. פסגות הודיעה לבנק כי ככל שיתברר במהלך בירור התובענה כי יש עילות הנוגעות לאופן ניהול קופת גדיש עת נוהלה על-ידי גדיד פועלים בע"מ לשעבר גד-גמולים חברה לניהול קופות-גמל בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק ("גדיש") בתקופה שקדמה ליום 24 במרץ 2008 (מועד השלמת מכירת זכויות הניהול של קופת הגמל גדיש על-ידי גד-גמולים לפסגות גמל), פסגות שומרת על זכויותיה לשיפוי מגדיש בערבות הבנק, בהתאם להסכם המכר שנחתם בין הצדדים. במרץ 2016 הוגשה בקשה לתיקון כתב התביעה במסגרתה התבקש להגדיל את סכום התביעה נגד פסגות לכ-10 מיליארד ש"ח ("סכום התביעה המוגדל"). סכום התביעה המוגדל מתייחס לכלל קופות הגמל המנוהלות על-ידי פסגות (ולא רק לגדיש) וביחס לגדיש, גם לתקופה שלאחר רכישתה על-ידי פסגות (במרץ 2008). כמחצית מסכום התביעה המוגדל, מתייחס לכספים המצויים בחשבונות העמיתים המנוהלים על-ידי פסגות והסעד המבוקש לגביהם הוא סעד הצהרתי בלבד. בהמשך להליך גישור שהתקיים בין התובעת הייצוגית והקבוצה המיוצגת לבין פסגות, ביום 16 בינואר 2020 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה. ביום 30 בינואר 2020 הורה בית המשפט על פרסום מודעה בדבר הסדר הפשרה וכן על העברת הבקשה לאישור הסדר הפשרה, לידי היועץ המשפטי לממשלה, מנהל בתי המשפט ורשות ניירות-ערך. ביום 12 ביוני 2020 ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה, לפיו פסגות תישא בתשלום פיצויים, גמול, שכר טרחת עורך דין והוצאות שונות בסך כולל של כ-61 מיליון ש"ח. ביום 20 באפריל 2021 נחתם הסכם פשרה בין הבנק לבין פסגות, לפיו מבלי להודות בכל טענה, הבנק ישלם לפסגות סכום כולל של 2 מיליון ש"ח בגין הליך זה והתביעה הנוספת המתוארת בסעיף 3 להלן, ויתגבש וייתור מוחלט ובלתי חוזר על כל טענה של פסגות כלפי הבנק ו/או מי מטעמו בקשר עם המסכת העובדתית ו/או המשפטית נשוא תביעה זו והתביעה הנוספת המתוארת בסעיף 3 להלן. התשלום לפסגות בהתאם להסדר בוצע.

3. ביום 27 באוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד פסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ ("פסגות") כמנהלת קופות-גמל. סכום התביעה הועמד על 1 מיליארד ש"ח. המבקשים טוענים כי מדובר בתביעה משלימה לתביעה הייצוגית המפורטת בסעיף 2 לעיל. עניינה של התובענה בהפרות (נטענות), כלפי עמיתים, מוטבים וירשיהם בקשר עם ביטוח חיים קבוצתי (מסוג ריסק) אשר נרכש על-ידי פסגות או קודמותיה כמנהלת קופות-גמל שונות, במימון העמיתים. פסגות הודיעה לבנק כי היא שומרת על כל זכויותיה בהתאם להסכם מכירת זכויות הניהול של קופת הגמל גדיש על-ידי גד גמולים חברה לניהול קופות-גמל בע"מ - חברת בת של הבנק, לפסגות. המבקשים טוענים להפרת חובותיה של פסגות וקודמותיה, בכך שלא פעלו לקבלת תגמולי הביטוח מהחברה המבטחת ובכך סיכלו את העברתם למוטבי/יורשי העמית. עוד טוענים המבקשים כי פסגות וקודמותיה נמנעו מלהודיע למוטבי/יורשי העמית אודות דבר קיומה של פוליסת ביטוח חיים, זכות פסגות להגיש תביעה לקבלת תגמולי הביטוח, ואודות תקופת ההתיישנות הקצרה. לבקשת פסגות, הבקשה לאישור הועברה לדיון בבית הדין לעבודה. במאי 2018 התקיים דיון קדם משפט. ביום 29 בנובמבר 2018 אושרה בקשת פסגות להסרת הסודיות הבנקאית הקיימת למבקשים ונקבע כי הצדדים יגישו לחתימת בית המשפט צו המיועד לבנק. ביום 9 בדצמבר 2018 ניתן לבנק צו לגילוי מידע והעברתו לב"כ המבקשים. הבנק השיב לצו ביום 6 בינואר 2019. ביום 11 בפברואר 2019 התקיים דיון בבקשה לאישור התובענה הייצוגית ונחקרו מצהירים מטעם הצדדים והתיק נקבע לסיכומים. ביום 1 בפברואר 2021 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה שנחתמה בין הצדדים לפיה פסגות תישא בתשלום כולל של 5.5 מיליון ש"ח. בהתאם להחלטת בית המשפט, הצדדים פרסמו מודעה בדבר הסדר הפשרה, והעבירו עותק ממנה ומהבקשה לאישור הסדר הפשרה ונספחיה, להתייחסות המפקח על הביטוח והיועץ המשפטי לממשלה ועליהם להגיש את תגובתם עד ליום 1 ביוני 2021. ביום 20 באפריל 2021 נחתם הסכם פשרה בין הבנק לבין פסגות, כמפורט בסעיף 2 לעיל. התשלום לפסגות בהתאם להסדר בוצע.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. הליכים משפטיים (המשך)

4. ביום 24 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק. סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה הינו כ-500 מיליון ש"ח. עניינה של הבקשה בטענה, כי לקוחות הבנק אשר היו או הינם זכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", כקבוע בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, שילמו עמלות שלא בהתאם לתעריפון החל על עסק קטן, ומבלי שהבנק יידע לקוחות אלו כי קיימת האפשרות לסווגם כעסק קטן. הליך גישור בין הצדדים לא צלח. בקשה לאיחוד הדיון עם בקשות אישור דמות שהוגשו נגד בנקים אחרים, אושרה והבנק הודיע כי אינו מעוניין בהליך גישור נוסף בתביעות המאוחדות. ביום 19 בדצמבר 2018, התקיים דיון מקדמי בתיק. דיון קדם משפט נוסף נקבע ליום 6 באפריל 2021. בהמשך לדיון מיום 6 באפריל 2021, התיק נקבע לדיון הכוחות במהלך שנת 2023. במקביל, הצדדים נתנו את הסכמתם להצעת בית המשפט להפנות את התיק להליך פישור. הליך הפישור מוצה, והתיק חזר להמשך דיון בפני ביהמ"ש. בית המשפט החליט לפנות לקבלת עמדת מאסדר, והתיק נקבע לקבלת עמדת מאסדר ודיון קדם משפט.

5. ביום 5 ביוני 2019 הוגשו תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, נגד הבנק ו-5 בנקים נוספים. לפי הנטען, בעת ביצוע פעולת המרה של מטבע-חוץ, נגבית מהלקוח בנוסף לעמלת פעולה (לגביה ניתן גילוי בתעריפוני הבנק ובתדפיס העסקה) עמלה נוספת מסוג "עמלת הפרשי המרה", אשר אינה מפורטת בתעריפוני המשיבים ולפי הטענה נגבית שלא כדין ומבלי שניתן לה גילוי נאות. המבקשים טוענים כי גביית עמלת הפרשי המרה כאמור מהווה הפרה של הוראות הדיון, לרבות דיני החוזים, הבנקאות ועשיית עושר ולא במשפט, כמו גם של חובת האמונים הבנקאית. עוד נטען כי בבצעם גבייה זו, מקיימים המשיבים הסדר כובל וזאת אגב הפרת חוק התחרות הכלכלית, תשמ"ח-1988. המבקשים מעריכים את סכום התביעה הכולל בסך של כ-8 מיליארד ש"ח, מתוכו מיוחס לבנק סך של כ-1.96 מיליארד ש"ח. הבנקים המשיבים (ובהם גם הבנק) הגישו בקשות לסילוק על הסף ("בקשות הסילוק"). ביום 21 ביוני 2020 קיבל בית המשפט את בקשות הסילוק והורה על דחית בקשת האישור על הסף ("פסק הדין"). ביום 7 ביולי 2020 הומצא לבנק ערעור שהוגש לבית המשפט העליון על פסק הדין ("הערעור"). ביום 28 ביולי 2021 התקיים דיון בערעור וביום 25 באוגוסט 2021 ניתן פסק דין המורה על דחיית הערעור. ביום 1 בספטמבר 2021 הגישו המבקשים בהליך עתירה לקיום דיון נוסף, וביום 25 באוקטובר 2021 ניתנה החלטת בית המשפט העליון המורה על מחיקת העתירה לדיון נוסף לאחר שהמבקש לא הפקיד ערובה כפי שנדרש.

6. ביום 10 בדצמבר 2019 הוגשה נגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו. לפי הנטען, הבנק הפר את חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000 ("חוק איסור הפליה"), בכך שאינו מוכן לתת שירותים בנקאיים מסוימים לתושבי יו"ש ומפלה אותם לרעה בשל מקום מגוריהם. המבקש טוען כי הבנק סרב לתת לו הלוואה לרכישת נכס המצוי ביישוב ביהודה ושומרון וזאת אך ורק בשל מיקום הנכס (האמור לשמש כבטוחה). לפיכך, נטען כי התנהלות הבנק עולה כדי הפרת חוק איסור הפליה, הפרת חובה חקוקה ופגיעה בכבודם של המבקשים וחברי הקבוצה לפי חוק יסוד כבוד האדם וחירותו. המבקש מעריך את סך הנזק (נזקים ממוניים ולא ממוניים) ב-1.15 מיליארד ש"ח. הבנק השיב לבקשת האישור וטען, בין היתר, כי הבקשה נעדרת תשתית עובדתית ומשפטית; כי הבנק אינו מפלה את לקוחותיו והוא העניק ומעניק הלוואות לדיור ללקוחות המתגוררים ביהודה ושומרון. ביום 7 באפריל 2021 התקיים דיון מקדמי בתיק, ובהמשך לו הגיש המבקש בקשה לצירוף תצהירים, וזו נדחתה על-ידי בית המשפט. ביום 25 באוקטובר 2021 הגיש המבקש בקשת הסתלקות מההליך, תוך מחיקת תביעתו האישית. ביום 25 לנובמבר 2021 ניתן פסק דין המאשר את הסתלקות המבקש, ומורה על מחיקת בקשת האישור ותביעתו האישית של המבקש.

7. ביום 17 במאי 2020 הוגש כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד הבנק ושני בנקים נוספים ("בקשת האישור"). בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק מעביר מידע אישי של לקוחותיו תוך הפרת הפרטיות והסודיות הבנקאית, באמצעות השימוש שהוא עושה בכלי פרסום מקוונים (כגון גוגל ופייסבוק) וכן באמצעות שירותים מקוונים, העורכים עיבוד מידע בענן, בהם מסתייע הבנק למתן השירותים ללקוחותיו. הטענות נגד הבנק מתייחסות לפלטפורמות הדיגיטליות: אתר הבנק, אפליקציה לניהול חשבון ואפליקציית ביט. כן נטען כי במדיניות הגנת הפרטיות ותנאי השימוש שפורסמו בפלטפורמות אלה, נכללו תניות המהוות תניות מקפחות בחוזה אחיד. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. סכום התביעה האישי הועמד על סך של 1,000 ש"ח. ביום 16 בפברואר 2021 הוגשה תשובת הבנק לבקשת האישור. בדיון ראשון שהתקיים בתיק הודיע בית המשפט על כוונתו להפנות את החומר הקיים בתיק לתגובת המפקח על הבנקים.

8. ביום 21 במאי 2020 התקבל כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו לבית המשפט המחוזי מרכז נגד הבנק בקשר עם פיקדונות ללא תנועה כהגדרתם בפקודת הבנקאות. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק הפר את חובות האיתור והדיווח לבעלי החשבונות ביחס לחשבונות אלה, גבה עמלות והתעשר שלא כדין. בין היתר נטען כי על הבנק לשלם את סכומי הפיקדונות בערכם הריאלי ובתוספת העמלות שנגבו. התביעה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. בהסכמת הצדדים התיק עבר להליך גישור שעודנו מתנהל.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. הליכים משפטיים (המשך)

9. ביום 5 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ונושאי משרה בו בעבר ובהווה ("בקשת האישור"). הבקשה כוללת טענות לפגמים, חוסרים והטעיות בדיווחי הבנק לפי חוק ניירות-ערך מאז שנת 2015, הנוגעים לחקירת המס של הרשויות האמריקאיות ולניהול החקירה הפנימית שערך הבנק, ובפרט פגמים בדיווחי הבנק בנוגע לאי מינויו של בודק חיצוני בלתי תלוי (Independent Examiner) ופירמת רואי חשבון חיצונית בשלב מוקדם של החקירה, בנוגע לעמדת משרד המשפטים האמריקאי (ה-DOJ) ביחס לממצאי החקירה העצמית הפנימית ודרישתו למינויו של בודק חיצוני ולביצוע מחדש של החקירה או חלקה ובנוגע לנזק שנגרם לבנק כתוצאה מאי מינויו של בודק חיצוני במועד. לטענת המבקש סכום התביעה האישי וסכום התביעה הקבוצתית אינם ניתנים להערכה בשלב זה. הקבוצה שמבקש המבקש לייצג כוללת את מי שרכש את מניות הבנק בין התאריכים 1 במרץ 2015 - 30 באפריל 2020. בהליך הוגשו שתי בקשות לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 ("הבקשות לפי סעיף 7"), הן על-ידי המבקש בהליך זה והן על-ידי המבקש בהליך הנוסף (המתואר בסעיף 2 מטה; "ההליך הנוסף"), במסגרת זו מבקש כל אחד מהמבקשים למחוק את הבקשה הנגדית. ביום 10 באוגוסט 2020 הגיש היועץ המשפטי לממשלה הודעה לפיה בשלב זה לא מצא מקום להתייצב להליך. ביום 10 באוגוסט 2020 ניתנה החלטת בית המשפט המורה על מחיקת ההליך הנוסף והותרת הדיון בבקשת אישור זו. ביום 10 בספטמבר 2020 הגיש המבקש בהליך הנוסף ערעור על החלטת בית המשפט המכריעה בבקשות לפי סעיף 7 ("הערעור"). ביום 2 בנובמבר 2021 הוגשה תשובת הבנק ונושאי המשרה לבקשת האישור. ביום 29 בנובמבר 2021 הגיש המבקש בקשה למתן צו לגילוי ועיון במסמכים ספציפיים וכן למתן מענה לשאלון ("בקשת הגילוי"). טרם הוגשו תשובות המשיבים לבקשת הגילוי, וממילא בקשת הגילוי טרם הוכרעה. בעקבות הליך גישור שהתנהל בפני פרופ' שרון חנס, הגיעו הבנק והמבקש בהליך הייצוגי להסכמות עקרוניות לפשרה בהליך הייצוגי, שבמסגרתן, מבלי שמי מהצדדים יודה בטענותיו של הצד האחר, ישולם סך של 50 מיליון ש"ח, ומתוכו ישולם גמול למבקש ושכר טרחה לבאי כוחו. בישיבתו מיום 26 בינואר 2022 אישר דירקטוריון הבנק, להתקשר בהסדר פשרה על בסיס העקרונות האמורים, והנחה את הנהלת הבנק והיועצים המשפטיים לגבש הסדר בהתאם. הבנק הודיע לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו הן בהליך הייצוגי על ההסכמות העקרוניות כאמור וביקש שהות לצורך הגשת הסדר הפשרה לאישור. על הבנק לעדכן עד ליום 13 במרץ 2022.

10. ביום 5 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ונושאי משרה בו בעבר ובהווה ("בקשת האישור"). הבקשה כוללת טענות כי הבנק הפר חובות גילוי לפי חוק ניירות-ערך בקשר עם חקירת המס של הרשויות האמריקאיות. לטענת המבקש, הבנק פעל להכשיל את החקירה של משרד המשפטים האמריקאי, לרבות באמצעות: העלמת נתונים מפני הרשויות האמריקאיות והעברת נתונים לא אמין, ניהול חקירה פנימית עצמאית שלא עמדה בסטנדרט הראוי ואי מינויו של רואה חשבון מפקח. המבקש טוען כי הבנק לא גילה בדיווחיו פעולות אלה וכי הוא פעל להכשלת החקירה אגב ביצועו. בקשה זו הוגשה גם נגד בעלת השליטה לשעבר בבנק (אריסון החזקות (1998) בע"מ). הקבוצה שהמבקש מבקש לייצג כוללת את מי שרכש את מניות הבנק החל מיום 23 בנובמבר 2017 ועד ליום 30 באפריל 2020 והחזיק במניות במועד זה (למעט המשיבים או מי מטעמם). לטענת המבקש, הנזק אשר נגרם לחברי הקבוצה המיוצגת בכללותה עומד על שיעור של כ-2.34% מהסכום בו רכשו חברי הקבוצה את המניות אשר נרכשו על ידם בתקופה האמורה ושהוחזקו על ידם ביום 30 באפריל 2020. בקשר עם בקשה זו הוגשו שתי בקשות לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 הן על-ידי המבקש בהליך זה והן על-ידי המבקש בהליך המתואר בסעיף 1 לעיל ("הבקשות לפי סעיף 7"). ביום 10 באוגוסט 2020 ניתנה החלטת בית המשפט המורה על מחיקת בקשת האישור והותרת הדיון בבקשת האישור המתוארת בסעיף 9 לעיל. ערעור שהגיש המבקש על החלטת בית המשפט המכריעה בבקשות לפי סעיף 7 נמחק ביום 6 בדצמבר 2021 בפסק דין של בית המשפט העליון.

11. ביום 9 בדצמבר 2020 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תביעה כייצוגית שהוגשו נגד 7 בנקים, בכללם הבנק, לבית המשפט המחוזי בירושלים. בבקשה נטען, בין היתר, להפרה של הבנק את הוראות חוק נתוני אשראי תשע"ו-2016 ותקנות מכוחו, בשל הגשת דיווחים למאגר נתוני האשראי על קיומם של הליכים משפטיים כנגד לקוחות שלא בהתאם להוראות הדין ובאופן שפגע ביכולתם של הלקוחות לקבל אשראי ופגע בפרטיותם ובשמם הטוב. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. בית המשפט אישר את בקשת הצדדים לאישור הסדר דינוי לפיו התיק יועבר להליך גישור ומועד הגשת תשובות המשיבים לבקשת האישור יושהה עד למיצוי, והליך הגישור מתנהל.

12. ביום 13 בספטמבר 2021 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית, אשר הוגשו נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים לבית המשפט המחוזי מרכז ("הבקשה"). בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנקים מציגים בתעריפונים עמלות בגין ביצוע פעולות שונות במטבע-חוץ ולא בשקלים, וכי הבנקים גובים עמלות אלה בשקלים על-בסיס שערי המרה גבוהים שאף עולים על שערי המטבעות היציגים. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. **ב.** בנוסף, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות, לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות, כמפורט להלן שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן ולפיכך לא בוצעה בגינן הפרשה:

1. ביום 22 באפריל 2021 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק ובנק נוסף לבית המשפט המחוזי בתל-אביב. בבקשה נטען, בין היתר, כי גביית עמלת שורה (עמלת דמי רישום פעולה או עמלת דמי ניהול פעולה כהגדרתן בבקשת האישור) ביחס ללקוחות המוגדרים עסק גדול, מנוגדת לדין ולהוראות התעריפון ומהווה גביה ביתר, וכן כי לא ניתן בגינה גילוי. לחילופין, נטען כי מחיר העמלה מופרז. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. ביום 1 בספטמבר 2021 אושרה בקשת המבקשת להעברת הדיון בהליך זה בפני השופטת הדנה בתובענה המעלה טענות זהות נגד בנקים אחרים. ביום 5 בספטמבר 2021 ניתנה החלטת השופטת אליה התיק הועבר, על קיום קדם משפט בשני התיקים, במסגרתו יידון איחוד הדיון.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. הליכים משפטיים (המשך)

2. ביום 9 בפברואר 2022 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים על-ידי המועצה הישראלית לצרכנות כנגד הבנק, תשעה בנקים נוספים ושתי חברות פרטיות המפעילות בעצמן ו/או באמצעות זיכיון מכשירים אוטומטיים חוץ בנקאיים למשיכת מזומן. בבקשה נטען, בין היתר, כי משיכת כספים במכשירים אוטומטיים חוץ בנקאיים/פרטיים משיתה על הלקוחות חיוב כפול, שכן בנוסף לתשלום שמשלם הלקוח לחברה הפרטית, הוא גם משלם לבנק עמלה מהטעם שמדובר בפעולה בערוץ ישיר, וזאת מבלי שניתן על כך גילוי ובניגוד לדיון. סכום הנזק הקבוצתי הוערך בסך כולל של 458 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעים, תוך שהמבקשת מותירה לשיקול דעת בית המשפט את שאלת חלוקת האחריות בין כלל המשיבים.

ג. הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות

במרבית הסעיפים המתוארים בפרק זה להלן מתוארים הליכים הכוללים בקשות לאישור הגשת תביעות נגזרות בשם הבנק נגד נושאי משרה בבנק בעבר ו/או בהווה. ביחס להליכים אלה, יצוין כי גם במקרה שבו תתקבל איזו מהבקשות, צפוי הבנק ככלל להיות מוטב פוטנציאלית באותו הליך, ולא חייב פוטנציאל בו.

1. ביום 1 במרץ 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונושאי משרה אשר כיהנו בין השנים 2000-2015 וכן נגד רואי החשבון המבקרים של הבנק במסגרתה נטען כי על המשיבים לפצות את הבנק בגין נזקים שגרמו לו במעשיהם ומחדליהם (והוערכו באותו מועד בסך של 228 מיליון דולר), שאותו הבנק יידרש לשלם לרשויות האכיפה האמריקאיות. כן נטען כי הבנק לא פעל ולא הפריש כמתחייב על-פי כללי חשבונאות מקובלים ועל פי הוראות הדיון, הפרשה חשבונאית ראוייה בדוחותיו הכספיים בגין התשלום הצפוי. במסגרת התביעה הנגזרת הגישה המבקשת בקשה לגילוי ועיון במסמכים הקשורים לחקירה וביניהם, חומרי חקירה ותכתובות שנערכו בין הבנק לבין רשויות החוק בארצות-הברית. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה בקשה נוספת לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת בקשר לחקירת הרשויות בארצות-הברית לגבי פעילות בנק הפועלים שוויץ ביחס ללקוחות אמריקאים. הדיון בבקשות אוחד לבקשת הצדדים ובהתאם להחלטת בית המשפט. בהסכמת הצדדים הדיון בהליך עוכב עד השלמת חקירת הרשויות בארצות-הברית. ביום 18 במרץ 2020 הגישו המבקשים הודעת עדכון לפיה, כעולה מדוח מידי שפרסם הבנק באותו היום ("הודעת הבנק"), הליכי החקירה נשאו הבקשה הגיעו לסיומם, ובמסגרתה אף התייחסו להיענות הבנק ודירקטוריון הבנק להוראת המפקח על הבנקים להקמת ועדה בלתי תלויה, כעולה מהודעת הבנק. במסגרת הודעתם, ביקשו המבקשים כי בית המשפט יורה לבנק להגיש דוח מלא בדבר הפרשה, שיכלול מסמכים שונים. בית המשפט הורה לבנק להגיש תגובה מפורטת לבקשה עד ליום 29 באפריל 2020 לרבות התייחסות לזהות חברי הוועדה הבלתי תלויה והגורמים הממנים אותה. ביום 22 באפריל 2020 הגיש הבנק הודעתו. בעקבות הסדר דיוני שאושר בבית המשפט עוכבו ההליכים על-מנת לאפשר לוועדה הבלתי תלויה להגיש את המלצותיה לדירקטוריון הבנק וכן הוגשה בקשה מתוקנת בה הוערך סכום הנזק שלטענת המבקשת נגדם לבנק בכ-4.5 מיליארד ש"ח לכל הפחות. הערכת הנזק נשענת על סכומים ששולמו על-ידי הבנק לרשויות האמריקאיות ועל הוצאות משפטיות ואחרות במסגרת חקירת המס וכן מתייחסת לרכיבים נוספים שלא כומתו. כמו-כן נוספו לבקשה המתוקנת עילות תביעה לרבות בנוגע לאי שיתוף פעולה נטען של הבנק עם הרשויות האמריקאיות במהלך תקופת החקירה. ביום 27 בינואר 2022 הוגשה הודעה לבית המשפט לפיה הושלמה עבודת הוועדה הבלתי תלויה אשר בתום עבודתה המליצה לבנק למצות את זכויותיו בעניין באמצעות הסדר פשרה עם מבטחי אחריותם של נושאי המשרה בבנק, בהתאם להצעת המבטחים, שבמסגרתו ישולם לבנק סך של 135 מיליון דולר ארצות-הברית. על הבנק להגיש הודעת עדכון עד ליום 16 במרץ 2022. (לפרטים בדבר החלטת דירקטוריון הבנק לאמץ את המלצות הוועדה הבלתי תלויה ראה [ביאור 1.25](#). להלן).

2. ביום 13 ביולי 2017, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות תשנ"ט-1999, בקשר עם חקירה המתנהלת בארצות-הברית בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי שוחד ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA ("בקשת הגילוי"). תשובת הבנק לבקשה טרם הוגשה. ביום 17 בספטמבר 2019 נתן בית המשפט תוקף להסדר דיוני בין הצדדים לפיו הדיון יעוכב עד שתושלם החקירה, ובהתאם לכך החל ממועד זה בית המשפט עיכב את ההליכים מעת לעת. ביום 3 במאי 2020 עדכנו הצדדים (בהודעות נפרדות) על כך שנכרת הסכם אי העמדה לדיון (NPA) בין המשיבים לבין משרד המשפטים האמריקאי. ביום 8 ביולי 2020 הוגשה בקשה לאישור הסדר דיוני בין הצדדים במסגרתה התבקש בית המשפט לעכב את ההליכים בבקשה על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. ביום 9 ביולי 2020 הורה בית המשפט כי הצדדים יודיעו קודם לאישור ההסדר הדיוני כי הם מסכימים לוותר על כל טענה של התיישנות בעיקר באשר לחסר ראיית הנובע מההסדר הדיוני וחלוף הזמן בשלו. ביום 15 ביולי 2020 הודיעו הצדדים כי הם מסכימים לאמור בהחלטה מבלי לגרוע מכל זכות או טענה אחרת העומדת להם. בהתאם להסדר הדיוני שאושר עוכבו ההליכים כאמור. ביום 27 לינואר 2022 הוגשה הודעה לבית המשפט לפיה לאחרונה הושלמה עבודת הוועדה הבלתי תלויה אשר בתום עבודתה המליצה לבנק למצות את זכויותיו בעניין מושא תיק זה באמצעות הסדר פשרה עם מבטחי אחריותם של נושאי המשרה בבנק, בהתאם להצעת המבטחים, שבמסגרתו ישולם לבנק סך של 5 מיליון דולר ארצות-הברית. על הבנק להגיש הודעת עדכון עד ליום 16 למרץ 2022. (לפרטים בדבר החלטת דירקטוריון הבנק לאמץ את המלצות הוועדה הבלתי תלויה ראה [ביאור 1.25](#). להלן).

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. הליכים משפטיים (המשך)

3. ביום 3 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות ("הבקשה"). עניינה של הבקשה, בטענה כי חלק מסכומי הקנסות שהושתו על הבנק במסגרת ההסדר עם הרשויות האמריקאיות, כמפורט בביאור בסעיף ד. להלן, מיוחס לאי שיתוף פעולה של הבנק עם הרשויות כאמור במשך רוב תקופת החקירה, וכי על מנת להטיל אחריות לנזקי הבנק על האחראים למעשים ומחדלים אלה (בהם, לטענת המבקשת, עובדים, נושאי משרה ויועצים חיצוניים של הבנק ושל בנק הפועלים שוויץ) וכן על מנת לכמת את הקנסות העודפים שהוטלו על הבנק בשל התנהלות זו ולאפשר למבקשת לבדוק ולהעריך את היתכנותה של הגשת תביעה נגזרת, הוגשה הבקשה. בהתאם להסדר דיוני בין הצדדים שאושר על-ידי בית המשפט, עוכבו ההליכים על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק ביום 30 ביוני 2020 הגישה המבקשת בבקשה לאישור תובענה כנגזרת המתוארת בסעיף 1 לעיל בקשה למחיקת בקשה זו ("בקשת המחיקה"). ביום 13 ביוני 2021 התקיים דיון בבקשת המחיקה, ביום 15 ביוני 2021 הגישו הצדדים בקשה מוסכמת לדחיית ההליך וביום 5 באוגוסט 2021 ניתנה החלטת בית המשפט המקבלת את בקשת המחיקה ומורה על דחיית ההליך.

4. ביום 21 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי מסמכים לפני תביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות. עניינה של הבקשה בטענות בדבר נזקים שנגרמו לבנק בשל היבטים מיסויים הנוגעים לתשלומים ששילם הבנק לרשויות בפרשת חקירת המס האמריקאית. בבקשה נטען כי בשל היבטי מס שונים הנזק אשר נגרם בפועל לבנק הוא גדול מגובה התשלומים ששולמו לרשויות האמריקאיות. נוכח טענות אלה, עותר המבקש לקבל מסמכים שונים על מנת לשקול אם להגיש בקשה לאישור תביעה נגזרת בשם הבנק נגד האחראים לנזק נטען זה. המבקש מעריך כי גובה הנזק שנגרם לבנק בשל היבטי המס עומד על כ-448 מיליון דולר. ביום 17 ביוני 2020 אושר על-ידי בית המשפט הסדר דיוני בין הצדדים לפיו בית המשפט יעבד את ההליכים על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. ביום 2 ביולי 2020 הגישה המבקשת בבקשה לאישור תובענה כנגזרת המתוארת בסעיף 1 לעיל בקשה למחיקת בקשה זו ("בקשת המחיקה"). ביום 13 ביוני 2021 התקיים דיון בבקשת המחיקה וביום 5 באוגוסט 2021 ניתנה החלטת בית המשפט המקבלת את בקשת המחיקה ומורה על מחיקת ההליך ("החלטת המחיקה"). ביום 6 בינואר 2022 הגיש המבקש הודעת ערעור על החלטת המחיקה לבית המשפט העליון. ראה [גם ביאור 25.1](#). להלן. ביום 10 באוגוסט 2021 התקבלה בבנק פנייה בהתאם לסעיפים 194 ו-198א לחוק החברות, התשנ"ט-1999 שמוענה ליו"ר דירקטוריון הבנק וליו"ר הוועדה הבלתי תלויה שמינה הבנק ([ביאור 25.1](#)). עניינה של הפנייה בשאלה האם הבנק ומוסדותיו ו/או הוועדה הבלתי תלויה בחנו נזקים שלכאורה נגרמו ו/או שייתכן שייגרמו לבנק בשל התנהלות הבנק בחקירת פרשת המס על-ידי הרשויות האמריקאיות, ובכלל זה תשלומים ששולמו לרשויות והוצאות שהוצאו במסגרת החקירה, וכן נושאים הנוגעים להתקשרות עם יועצים של הבנק בפרשת המס. בין היתר, הפונה מבקשת לדעת האם הוועדה הבלתי תלויה בחנה נושאים אלה והאם בכוונת הבנק להמליץ על הגשת תובענות נגד הגורמים הרלוונטיים בגין הנזקים שנגרמו ו/או ייגרמו. ביום 20 באוגוסט 2021 הבנק השיב לפניה ודחה את הטענות.

5. ביום 6 בספטמבר 2017 הוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונושאי משרה בבנק בעבר ובהווה ("המשיבים"). בקשת האישור הוגשה לאחר שבקשת המבקש לגילוי מסמכים נדחתה במסגרת בקשת רשות ערעור שהוגשה מטעם הבנק לבית המשפט העליון, והיא עוסקת בטענות לכשלים של הבנק בהעמדת אשראי לחברות מקבוצת מר אליעזר פישמן ("קבוצת פישמן"), באי סגירת "פוזיציה" לקבוצת פישמן בקשר לעסקאות מטבע ("הלירה הטורקית"), ובהימנעות הבנק מנקיטה בהליכי גביה כנגד קבוצת פישמן. במסגרת הבקשה נטען כי בשל מעשי ומחדלי המשיבים נגרם לבנק נזק המוערך למעלה ממיליארד וחצי ש"ח. לבקשת הצדדים אושרה הסכמה דיונית, לפיה המועדים בתיק יעוכבו עד למיציא הליך גישור אליו הופנתה המחלוקת. ביום 30 ביוני 2019 עדכנו הצדדים את בית המשפט כי הליך הגישור לא נשא פרי, וביקשו לחדש ההליכים. תשובות הבנק והמשיבים הנוספים לבקשה הוגשו ביום 14 ביולי 2019, ביום 28 בינואר 2020 הוגשה תגובת המבקש לתשובת הבנק והמשיבים הנוספים. ביום 20 במאי 2020 התקיים דיון קדם משפט ובעקבותיו, ביום 30 בנובמבר 2020 המשיבים הגישו תשובות משלימות לתגובת המבקש. במסגרת ההליך הוגשה בקשה לגילוי ועיון במסמכים ("בקשת הגילוי") שהוכרעה ביום 6 בינואר 2021, בהמשך לדיון קדם משפט נוסף שנערך ביום זה. בית המשפט נעתר באופן חלקי לבקשת הגילוי והורה על מסירת חלק מהמסמכים שהתבקשו (להלן: "צו גילוי המסמכים"). ביום 14 בנובמבר 2021 הגישו המבקש, המשיבים והבנק (לאחר אישור דירקטוריון הבנק) לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור הסכם פשרה בקשר עם ההליך האמור. לפי עיקרי הסכם הפשרה, לסילוק ויתור מלא, סופי ומוחלט של המבקש, הבנק ומי מטעמו כלפי כל אחד מהמשיבים ונושאי המשרה בבנק ביחס לעילות התביעה וטענות הקשורות (במישרין או בעקיפין) לאשראי לקבוצת פישמן, תשלם חברת הביטוח, המבטחת את המשיבים, לבנק סך של 15 מיליון ש"ח מתוכו ישולם גמול למבקש ושכר טרחה לבא כוחו והתביעה תידחה כך שייקבע מעשה בית דין. אין בפשרה משום הודאה של המשיבים או הבנק באיזו מהטענות בבקשת האישור. הסכם הפשרה טעון את אישור בית המשפט ואין ודאות כי אישור זה יינתן. ביום 9 בדצמבר 2021 הוגשה התנגדות להסדר הפשרה מטעם בעל מניות בבנק. ביום 19 בינואר 2022 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה להסדר הפשרה, לפיה, בתמצית הוא אינו מוצא מקום להתנגד להסדר, ואולם העלה בעמדתו מספר נקודות, בין היתר, הצעה למינוי בודק. המבקש והמתנגד הגישו את תגובתם לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, ועל הבנק והמשיבים להגיש תגובתם לעמדה. התיק נקבע לדיון. באשר לצו גילוי המסמכים, המשיבים פנו בהודעה לבית המשפט העליון בעניין מועד הגשת בקשת רשות לערער בקשר עם צו גילוי המסמכים, במסגרתה התבקש בית המשפט לאפשר לצדדים לשוב ולעדכנו בעניין הסדר הפשרה עד ליום 15 באפריל 2021. בית המשפט אישר את הבקשה ביום 11 בפברואר 2022.

6. באוגוסט 2020 התקבל בבנק מכתב פניה ודרישה לגילוי מסמכים לפי סעיפים 194 ו-198א לחוק החברות התשנ"ט-1999, ועניינו בטענות הקשורות בהעמדת אשראי למר פישמן, תאגידים בשליטתו וצדדים קשורים, צעדי הבקרה והאכיפה שנקטו על-ידי הבנק בקשר לאשראי זה ותמיכת הבנק בהסדרי הגישור עם בני משפחת פישמן ועם הגברת רונית אבן בגדרי הליכי פשיטת הרגל של מר פישמן. בספטמבר 2020 שלח הבנק מכתב תשובה במסגרתו דחה את הפניה והדרישה לגילוי מסמכים.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. הליכים משפטיים (המשך)

7. ביום 15 ביוני 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפי סעיף 198 לחוק החברות. בבקשה נטען, בין היתר, כי נושאי המשרה בבנק העמידו לחברות הנמנות על קבוצת ידיעות אחרונות והן לבעל השליטה בקבוצה, מר ארנון (נוני) מוזס, אשראי בהיקף של כמיליארד ש"ח לצורך מסחר במכשירים פיננסיים ספקולטיביים ברמת סיכון גבוהה וזאת תוך התעלמות מטובת הבנק. בבקשה עותרת המבקשת לגילויים של מסמכים שונים בקשר עם עניין זה. בית המשפט אישר הסדר דיוני לפיו המבקשת תגיש בקשה לתיקון הבקשה, ויוגשו תגובה ותשובה לתגובה על-ידי הבנק והמבקשת, בהתאמה. דיון בתיק התקיים ביום 19 בינואר 2021 ובהמשך לו, הגישו המבקשים ביום 19 בפברואר 2021 בקשה לתיקון בקשת הגילוי. ביום 21 במרץ 2021 הוגשה תשובת הבנק לבקשת התיקון, וביום 8 באפריל 2021 הוגשה תגובת המבקש לתשובת הבנק. ביום 12 באפריל 2021 התקיים דיון בבקשת התיקון. ביום 27 ביוני 2021 התקיים דיון בבית המשפט ולאחריו התיר בית המשפט למבקש להגיש בקשה מתוקנת לגילוי מסמכים, כך שתכלול דרישה לגילוי מסמכים הנוגעים למכירת מניות ידיעות אחרונות אשר שועבדו לטובת הבנק על-ידי מר פישמן, ובלבד שלא תכלול עילה הנוגעת לכך. המבקשת הגישה בקשה מתוקנת לגילוי מסמכים ("הבקשה המתוקנת"). הבנק טרם הגיש תשובה לבקשה המתוקנת. ביום 7 ביולי 2021 הגישה המבקשת בקשה לעיון בתיק בית משפט המתואר בסעיף 8 להלן וזאת על מנת לבחון אפשרות להגיש הליך נגזר נפרד שעניינו עסקת הרכישה של מניות ידיעות אחרונות ו/או לנקוט בכל הליך אחר שתמצא לנכון. ביום 30 בספטמבר 2021 בית המשפט התיר את העיון בתיק כאמור. התיק נקבע לדיון.

8. ביום 6 בינואר 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי מסמכים לפי סעיף 198 לחוק החברות ("הבקשה"). עניינה של הבקשה בשתי עסקות בהן התקשרו כונסי הנכסים שמונו לבקשת הבנק על מניות "ידיעות אחרונות" (מניות ששועבדו לטובת הבנק והיוו בטוחה לחוב של חברות מקבוצת פישמן לבנק). למכירת המניות המשועבדות לידיעות אחרונות בע"מ (כרכישה עצמית), ולחברה קשורה לה. לפי הטענה בבקשה, עסקות אלה, שאושרו על-ידי בית המשפט, תוצאתן - חיזוק משמעותי של שליטת בעל השליטה בידיעות אחרונות בסיועו של הבנק, על חשבון השאת התמורה לבנק עצמו ממימוש המניות המשועבדות. ביום 11 באפריל 2021 הוגשה תשובת הבנק. ביום 18 במאי 2021 הגישה המבקשת בקשה להסתלק מההליך ללא צו להוצאות. ביום 18 במאי 2021 ניתן פסק דין הנתער לבקשת המחיקה בכפוף לכך שיומצא תצהיר לפיו המבקשת ובאי כוחה לא קיבלו כל טובת הנאה. ביום 26 במאי 2021 הומצא תצהיר כאמור וההליך נמחק.

9. בחודש אוגוסט 2021 ניתן בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו פסק דין בשתי תובענות ייצוגיות כנגד מיטב דש גמל ופנסיה בע"מ ("מיטב דש") בקשר עם קופת הגמל "תגמולים" ("קופת הגמל") אותה רכשה מיטב דש מהבנק בשנת 2007 תמורת כ-31 מיליון ש"ח ("הסכם המכר"). לפי פסק הדין, בין היתר, נאסר על מיטב דש לגבות דמי ניהול משתי קבוצות חברים בקופת הגמל וכן נפסק כי על מיטב דש להשיב לקבוצות החברים סך של כ-289 מיליון ש"ח בתוספת הצמדה וריבית ובתוספת דמי ניהול שנגבו בין השנים 2016 ועד למועד מתן פסק הדין. הבנק אינו צד להליך האמור, ואולם מיטב דש פנתה לבנק בקשר להליך, וגם לאחרונה בסמוך למתן פסק הדין הודיעה כי ככל שיתקבלו טענות התובעים בתובענות הייצוגיות יהיה צורך לקיים הליך בוררות בין מיטב דש לבין הבנק וכי תפעל למיציא זכויותיה כנגד הבנק, שכן לטענתה, בין היתר, קיימים מידע ומסמכים שלא נמסרו לה על-ידי הבנק במסגרת העסקה בה רכשה מהבנק את קופת הגמל, הבנק הפר את הסכם המכר מולה והציג כלפיה מצגים לא נכונים וכן קיימת לה זכות לשיפוי בגין נזקה מהבנק. הבנק השיב למיטב דש כי הוא דוחה את טענותיה ואת זכותה לשיפוי כלפיו. ביום 20 בדצמבר 2021 פורסם פסק דין משלים (שתוקן ביום 7 בינואר 2022) הקובע את גובה ההשבה המעודכן לחברי הקבוצה (כולל תוספת דמי ניהול שנגבו מאז שנת 2016 ועד מועד מתן פסק הדין ובצירוף ריבית והצמדה), העומד על סכום כולל של כ-400 מיליון ש"ח. ביום 14 בנובמבר 2021 הגישה מיטב דש ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון, ובקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין. ביום 24 בינואר 2022 התקבלה הבקשה לעיכוב ביצוע באופן חלקי. בקשתה של מיטב דש לעיכוב ביצוע האיסור שהוטל עליה לגביית דמי הניהול הנדונים החל ממועד מתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי נדחתה. כמו-כן, לא עוכב חיובה של מיטב דש לשלם את הגמול לתובעים הייצוגיים וכן חלק משכר הטרחה לבאי כוחם, בסך כולל של כ-10.3 מיליון ש"ח. ביום 10 בפברואר 2022 התובעים הגישו ערעור על פסה"ד המשלים, ומיטב דש הודיעה על כוונתה להגיש גם כן ערעור על פסה"ד המשלים.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- א.** ביום 30 באפריל, 2020 הוכרזו ונכנסו לתוקפם הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ועם פרשת פיפ"א, כמפורט להלן:
- א.** הסדר מסוג Deferred Prosecution Agreement (כתב אישום נדחה) ("DPA") בין הבנק לבין ה-DOJ, המתייחס לפעילות הבנק ועסקי הבנק מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2002 - 2014) ככל שהדברים נוגעים לבנק הפועלים בישראל, חברת פועלים שירותי נאמנות בע"מ וכן סניפים וחברות בנות של בנק הפועלים מחוץ לישראל (למעט הפועלים שוויץ).
- במסגרת ה-DPA קיבל על עצמו הבנק אחריות לפי חוקי ארצות-הברית בכך שסייע ללקוחות אמריקאים לחמוק מהתחייבויותיהם לפי חוקי המס האמריקאים כמפורט במסמך העובדות (Statement of Facts) המצורף ל-DPA, אשר הבנק הודה בו. בהתאם ל-DPA וכפי שאושר על-ידי בית משפט פדרלי במדינת ניו-יורק, האישומים כנגד הבנק יעוכבו למשך תקופה של שלוש שנים, כך שאם הבנק יעמוד בתנאי ההסדר במשך התקופה האמורה האישומים (המפורטים במסמך ה-Information המצורף כנספח להסדר) יבוטלו ללא כל הרשעה פלילית. במקרה שהבנק יפר את ההסדר, יהיה רשאי ה-DOJ, בין השאר, להאריך את תקופת ההסדר הנדחה לתקופה של שנה אחת נוספת וכן לנקוט בצעדים אחרים כנגד הבנק, ובכלל זה לבטל את ההסדר ולהעמיד לדין את הבנק.
- בהתאם ל-DPA, הבנק שילם לממשלת ארצות-הברית סך כולל של 214,385,612 דולר ארצות-הברית, הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 77,877,099 דולר בגין רכיב השבת אבדן מס, סך של 35,696,929 דולר בגין רכיב חילוט עמלות ברוטו ששולמו לבנק על-ידי הלקוחות האמריקאים הרלוונטיים וסך של 100,811,584 דולר בגין רכיב הקנס.
- ב.** הסדר מסוג Plea Agreement (הסדר טיעון) בין ה-DOJ ובין הפועלים שוויץ בע"מ (לשעבר, בנק הפועלים (שוויץ) בע"מ) ("הפועלים שוויץ") המתייחס לפעילות הפועלים שוויץ ועסקי הפועלים שוויץ מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (-2002 2014).
- במסגרת הסדר הטיעון הפועלים שוויץ הודה באשמה והורשע בעבירה על חוקי ארצות-הברית בכך שסייע ללקוחות אמריקאים לחמוק מהתחייבויותיהם לפי חוקי המס האמריקאים כמפורט במסמך העובדות (ה-Statement of Facts) המצורף להסדר הטיעון בו הודה הפועלים שוויץ.
- בהתאם להסדר הטיעון (ה-Plea Agreement) הפועלים שוויץ שילם לממשלת ארצות-הברית סך כולל של 402,534,921 דולר ארצות-הברית, הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 138,908,073 דולר בגין רכיב השבת אבדן מס, סך של 124,628,449 דולר בגין רכיב חילוט עמלות ברוטו ששולמו לבנק על-ידי הלקוחות האמריקאים הרלוונטיים וסך של 138,998,399 דולר בגין רכיב הקנס.
- ג.** Consent Order שהוא על-ידי הרשות לשירותים פיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) ("NYDFS"), במסגרתו שילם הבנק ל-NYDFS עיצום כספי אזרחי בסך של 220,000,000 דולר.
- ד.** Cease and Desist Order שהוא על-ידי ה-Board of Governors of the Federal Reserve System ("Fed"), במסגרתו שילם הבנק ל-Fed עיצום כספי אזרחי בסך של 37,350,000 דולר.
- בסך-הכל במסגרת ההסדרים האמורים שילמה קבוצת הבנק לשלוש הרשויות האמריקאיות האמורות סך כולל של 874,270,533 דולר ארצות-הברית בקשר עם חקירת המס (3,066 מיליון שקלים חדשים).
- כניסתם לתוקף של ההסדרים האמורים הביאו לידי סיום את חקירת המס אשר התנהלה על-ידי הרשויות האמריקאיות כנגד קבוצת הבנק.
- ה-DPA וה-Plea Agreement כוללים Statement of Facts (מסמכי עובדות), המפרטים את המעשים והמחדלים אשר הבנק והפועלים שוויץ הודו בהם ואשר בגינם הם קיבלו אחריות בהתאם לחוקי ארצות-הברית. מסמכי ההסדרים מפרטים בנוסף גם את השיקולים לקביעת סכומי הקנסות השונים, הכוללים, בין השאר, את סוג וחומרת המעשים של קבוצת הבנק בכל אחד מהמקרים; קרדיט חלקי אשר ניתן על-ידי הרשויות הרלוונטיות בקשר עם תשלומים ששולמו לרשויות אחרות; המעורבות של יחידים בעלי תפקידים בכירים בעבירות; רמת שיתוף הפעולה של קבוצת הבנק עם הרשויות הרלוונטיות; והיעדר עבר פלילי של קבוצת הבנק.
- ההסדרים המפורטים לעיל עם ה-DOJ כוללים התחייבויות שונות של הבנק והפועלים שוויץ להמשיך ולשתף פעולה באופן מלא עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירות, ובכלל זה, להמשיך ולספק סיוע וסוגים שונים של מידע ל-DOJ ולהגיש ל-DOJ דוח תקופתי בקשר להלוואות שהועמדו על-ידי סניפי הבנק בארצות-הברית ומובטחות על-ידי חשבונות המנוהלים בסניפי הבנק מחוץ לארצות-הברית וכן על הבקורות הפנימיות הקשורות לכך.
- ה-Consent Order וה-Cease and Desist Order מחייבים את הבנק ליטול על עצמו מספר התחייבויות, בין היתר בקשר עם הליכים משמעתיים כנגד עובדים, בקורות פנימיות, דיווח ושיתוף פעולה. ההסדרים אינם כוללים מינוי מפקח (monitor).
- ההסדרים המפורטים לעיל מתייחסים לבנק ולהפועלים שוויץ, לפי העניין, ולתאגידים הנכללים בקבוצת הבנק בלבד ולאחריות שתאגידים אלה נוטלים על המעשים והמחדלים המפורטים במסמכי ההסדרים השונים, בהתאם לדין האמריקאי. ההסדרים אינם חלים על יחידים, ובכלל זה עובדים או בעלי תפקידים אחרים בקבוצת הבנק, בהווה ובעבר, למעט ככל שהדברים נוגעים להתחייבויות של קבוצת הבנק לשיתוף פעולה בהתאם להסדרים ולא הפרה של הוראות ההסדרים.
- ה.** הסדר מסוג Non Prosecution Agreement (הסכם בדבר אי העמדה לדין) ("NPA") בין ה-DOJ לבין הבנק והפועלים שוויץ בקשר עם חקירת פיפ"א. ההסדר אינו כולל אישום פלילי, העמדה לדין או הרשעה פלילית. במסגרת ה-NPA, הודה הבנק, בין השאר, כי עובדים מסוימים של קבוצת הבנק השתתפו בתוכנית הלבנת הון של כספים המהווים כספי שוחד ששולמו לבעלי תפקידים בעולם הכדורגל כמפורט במסמך העובדות (ה-Statement of Facts) (of Facts) המצורף כנספח ל-NPA המפרט את המעשים והמחדלים אשר הבנק והפועלים שוויץ הודו בהם ואשר בגינם קיבלו אחריות בהתאם לחוקי ארצות-הברית בקשר עם החקירה האמורה.
- ההסדרים המפורטים לעיל על נספחיהם זמינים לקריאה באתר הבנק בכתובת <https://www.bankhapoalim.co.il/he/node/757>.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

דירקטוריון הבנק הקים ועדת דירקטוריון למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות ופיקוח אחר יישום הדרישות וההתחייבויות של הבנק הכלולות בהסדרים.

לפי דרישת המפקחת על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק שוועדה בלתי תלויה, בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימ') פרופ' יורם דנציגר ("הוועדה"), תבדוק את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא חקירת המס בכללותה, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות ההנהלה הבכירה והדירקטוריון. על-פי החלטת דירקטוריון הבנק, הוועדה בחנה את מיצוי זכויות הבנק בקשר עם חקירת המס, ובכלל זה האם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. חברי הוועדה הם כבוד השופט (בדימ') פרופ' יורם דנציגר (יו"ר הוועדה); כבוד השופט (בדימ') יוסף אלון, פרופ' גדעון פרחומבסקי וגב' רונית אברמזון-רוקה, דירקטורית חיצונית בבנק.

הוועדה החלה בעבודתה מיד לאחר אישורם של ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות. במסגרת הליך בדיקתה, קיימה הוועדה כ-80 ישיבות, ראייה עשרות מרואיינים, והוענקה לה גישה למסמכים שונים שנדרשו לה לצורך עבודתה. לאחר שהוועדה סיכמה את מסקנותיה וטרם שאלו הועברו לבנק נוהל משא ומתן עם נציגי המבטחים שביטחו את אחריות נושאי המשרה בקבוצת הבנק, שבסופו הוסכם כי המבטחים ישלמו לבנק סכום של 140 מיליון דולר לסילוק סופי ומוחלט של כל התביעות והדרישות נגד המבטחים ונושאי המשרה בקבוצת הבנק, בקשר עם פרשת המס ופרשת פיפ"א (ראה [ביאור 25.ה.ג.1](#) ו-[25.ה.ג.2](#) לעיל). אלה עיקרי המלצות הוועדה:

אחריותם של נושאי המשרה בקבוצת הבנק וצדדים שלישיים - הוועדה בחנה את אחריותם של נושאי המשרה בקבוצת הבנק בפרשת המס ובפרשת פיפ"א, ומצאה כי קיימת אפשרות מסתברת להפרת חובת זהירות מצד מספר נושאי משרה לשעבר בקבוצת הבנק. הוועדה ציינה עם זאת כי נושאי משרה אלה ראו לנגד עיניהם את טובת הבנק, לא פעלו מתוך מניע אישי ולא פעלו במצב של ניגוד עניינים, ואף לא פעלו תוך הפרה מודעת של החוק או האסדרה (רגולציה). עוד נמצא כי קיימת אפשרות מסתברת להפרת חובת אמונים של נושאי משרה לשעבר בבנק הפועלים שוויץ ("פועלים שוויץ"). הוועדה שקלה את סיכויי התביעה נגד נושאי המשרה, ואת מכלול שיקולי הרוחב הנוגעים לטובת הבנק, איזנה בין השיקולים, והמליצה לבנק למצות את זכויותיו אל מול המבטחים בהסדר פשרה שבו ישולם לבנק סך של 140 מיליון דולר, לסילוק סופי ומוחלט כאמור, ולא להגיש תביעות נגד נושאי משרה בפרשת המס ובפרשת פיפ"א.

לאחר שבדקה את אחריותם של צדדים שלישיים אחרים הוועדה לא מצאה בסיס להמליץ על נקיטת הליכים או צעדים נוספים כלפיהם. השבת תגמול ששולם לנושאי משרה - הוועדה בחנה האם יש מקום לדרוש מגורמים שכיהנו כנושאי משרה בבנק להשיב לבנק חלק מהתגמול שהוענק להם בשנים הרלוונטיות לחקירה שניהלו רשויות האכיפה האמריקאיות בפרשת המס. הוועדה ניתחה את המצב הנורמטיבי בהקשר זה, שקלה שיקולי רוחב נוספים, והגיעה לכלל מסקנה כי אין מקום לדרוש את השבת התגמול מאותם גורמים.

הפקת לקחים בבנק - הוועדה בחנה את תהליך הפקת הלקחים שביצע הבנק בעקבות החקירה שניהלו רשויות האכיפה האמריקאיות בפרשת המס ובפרשת פיפ"א. בתום בדיקתה, מצאה הוועדה לקבוע כי התרשמה מהמאמצים המשמעותיים שהשקיע הבנק במסגרת תהליך הפקת הלקחים ומהאופן שבו הבנק פעל ועודנו פועל במטרה לשפר ולחזק את הממשל התאגידי בו. הוועדה פירטה שורה של תחומים בהם שיפר הבנק את מערכיו, נהליו והתנהלותו.

לאחר מספר דיונים בהמלצות הוועדה, החליט דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 26 בינואר 2022 לאמץ את המלצות הוועדה הבלתי תלויה במלואן, הן בפרשת המס, הן בפרשת פיפ"א, והנחה את הנהלת הבנק והיועצים המשפטיים לממש וליישם את המלצות הוועדה הבלתי תלויה ולגבש הסדרים מפורטים עם כל הגורמים הרלוונטיים בהליכים המשפטיים המתייחסים לפרשות. הבנק מסר הודעות עדכון לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו הודן בהליך הנגזר בפרשת המס (ביאור 25.ה.ג.1 לעיל) וכן בהליך הנגזר בפרשת פיפ"א (ביאור 25.ה.ג.2 לעיל) בדבר אימוץ המלצות הוועדה הבלתי תלויה, בצירוף תקצירי דוחות הוועדה. באישור בית המשפט ניתנה שהות של 45 ימים לצורך גיבוש הסדרי פשרה עם כל הגורמים הרלוונטיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות

א. ניירות-ערך במטבע-חוץ, המוחזקים על-ידי קבוצת הבנק בחו"ל, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2021 מסתכמת ב-1.1 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2020: 1.6 מיליארד ש"ח), משועבדים בעיקר להבטחת פיקדונות הציבור (באמצעות ה-FDIC) בהתאם להוראות הרשויות השלטוניות בארצות-הברית ובגין הלוואות מוניטריות שנתקבלו מבנקים מרכזיים באותן מדינות.

ב. הבנק חבר במסלקת היוורקליר שהינה מערכת סליקה לניירות-ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות-ערך באמצעות המסלקה הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי שהעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, שיעבד הבנק מזומנים וניירות-ערך שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-60 מיליון דולר (187 מיליון ש"ח) (31 בדצמבר 2020: כ-60 מיליון דולר (193 מיליון ש"ח)).

ג. אגרות-חוב, שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-3.7 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2020: 6 מיליון ש"ח), הועברו להבטחת פיקדונות שנתקבלו במסגרת עסקות מכירה של נכסים בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase Agreements).

ד. הבנק חבר במסלקת המעו"ף ובמסלקת הבורסה. לצורך פעילות המסלקות להבטחת עסקות שהבנק אחראי להן, שיעבד הבנק אגרות-חוב בחשבונות שנפתחו לשם כך במסלקות הנ"ל.

יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-0.9 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2021 - 0.9 מיליארד ש"ח). יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-1.0 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2020 - 1.1 מיליארד ש"ח). בנוסף לביטחונות המפורטים לעיל, הבנק הפקיד ביטחונות במזומן בסך של 112 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2020: 1 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלקת הבורסה וסך של 25 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2020: 64 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף. סכום הבטוחות שנדרשים חברי המסלקות להפקיד מתעדכן מעת לעת על-פי תקנוני המסלקות.

ה. הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם צדדים נגדיים בהסכמים שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין בנקים במסחר בנגזרים. על-פי ההסכמים, מבוצעת מדידה תקופתית של השווי ההוגן של התחייבויות וזכויות הצדדים בנוגע לעסקות בנגזרים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש, אזי אותו צד יעביר לצד השני העברה לתיחום החשיפה עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2021 העמידה קבוצת הבנק לטובת צדדים נגדיים, פיקדונות בשווי של 1,505 מיליון דולר (31 בדצמבר 2020: 1,527 מיליון דולר) והעבירה ניירות-ערך בסך 707 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2020: 291 מיליון ש"ח).

ו. בשנת 2021 נרשמו שעבודים מסוג קבוע ראשון בדרגה, על כל ניירות הערך והכספים שמופקדים ואשר יהיו מופקדים, מעת לעת, בחשבונות המשועבדים לטובת צדדים נגדיים, ואשר מתנהל אצל EUROCLEAR BANK SA/NV, לצורך הבטחת התחייבויות הבנק כלפי צדדים נגדיים, בקשר לדרישות initial margin על-פי ISDA MASTER AGREEMENT. סך השעבודים ליום 31.12.21: 872 מיליון ש"ח.

ז. בחודש יולי 2008 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק ישראל, במסגרתו התחייב בנק ישראל לתת לבנק מסגרת הלוואות עד לסך כולל של 1 מיליארד ש"ח, וזאת, לצורך מילוי התחייבויות הבנק כספק נזילות בש"ח של ה-CLS BANK INTERNATIONAL. כתנאי להעמדת הלוואות, הבנק חתם על אגרת-חוב על-פיה שיעבד בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחייבים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו לבנק מפעם לפעם מלקוחותיו, שהינם תאגידים, שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל ("הלקוחות החייבים") ואשר אינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים כלשהם שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בש"ח, שמשך החיים הממוצע של כל אשראי לא עולה על 3 שנים, שניתנו ו/או שיינתנו על-ידי הבנק ללקוחות החייבים, וזאת, עד לסך כולל של 1.1 מיליארד ש"ח. בחודש אוגוסט 2021, במסגרת מהלך רוחבי של בנק ישראל מול כל הבנקים בישראל, להסדרת הליך קבלת אשראי והבטחתו באמצעות מערכת מסמכים אחידה ועדכנית, נרשמו השעבודים הבאים לטובת בנק ישראל:

- שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בכל חשבון בטוחות, וכל ניירות הערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, בחשבון בטוחות; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בחשבון הנוסטרו השקלי וחשבון הנוסטרו במטבע-חוץ, המתנהלים בבנק ישראל; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בחשבון הפיקדון השקלי; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בחשבון הפיקדון במטבע-חוץ; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק, בקשר עם בטוחות תיקי הלוואות מסוימים וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בכל חשבון תקבוליים.
- כמו-כן, נרשם שעבוד צף בדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום על כל הנכסים המשועבדים שבחשבון הבטוחות ב-Euroclear Bank או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלקה מחוץ לישראל.

אגרות-חוב, שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-4.3 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2020: 1.7 מיליון ש"ח), שועבדו להבטחת הלוואות מבנק ישראל.

ח. כל ניירות הערך המשועבדים המפורטים בסעיפים א-ז לעיל נכללים בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר והמלווים אינם רשאים למוכרן או לשעבדן.

31.12.2020	31.12.2021	
		ט. המקורות של ניירות-ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
368	1,253	ניירות-ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
		י. השימושים בניירות-ערך שהתקבלו כביטחון וניירות-הערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
6	3,426	ניירות-ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2021			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
44,480	38,163	6,317	חוזי Forward-I Futures
6,374	6,277	97	אופציות שנכתבו
6,874	6,777	97	אופציות שנקנו
343,581	325,139	18,442	Swaps ⁽¹⁾
401,309	376,356	24,953	סך-הכל ⁽²⁾
13,300	-	13,300	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
268,307	249,494	18,813	חוזי Forward-I Futures
25,911	25,911	-	אופציות שנכתבו
27,275	26,983	292	אופציות שנקנו
35,355	35,096	259	Swaps
356,848	337,484	19,364	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
35,919	35,919	-	חוזי Forward-I Futures
31,333	29,739	1,594	אופציות שנכתבו
30,178	29,739	439	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
60,122	59,397	725	Swaps
157,552	154,794	2,758	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
50	50	-	חוזי Forward-I Futures
74	74	-	אופציות שנכתבו
74	74	-	אופציות שנקנו
198	198	-	סך-הכל
915,907	868,832	47,075	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps התאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 181,034 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 35,232 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 12,844 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך 29,739 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2020			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
24,514	21,327	3,187	חוזי Forward-I Futures
1,667	1,667	-	אופציות שנכתבו
1,763	1,667	96	אופציות שנקנו
323,441	302,300	21,141	Swaps ⁽¹⁾
351,385	326,961	24,424	סך-הכל ⁽²⁾
15,432	-	15,432	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
252,864	245,286	7,578	חוזי Forward-I Futures
17,816	17,816	-	אופציות שנכתבו
16,519	16,266	253	אופציות שנקנו
34,953	34,691	262	Swaps
322,152	314,059	8,093	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
23,927	23,927	-	חוזי Forward-I Futures
21,287	19,546	1,741	אופציות שנכתבו
20,033	19,546	487	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
25,770	24,895	875	Swaps
91,017	87,914	3,103	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
177	177	-	חוזי Forward-I Futures
125	125	-	אופציות שנכתבו
105	105	-	אופציות שנקנו
407	407	-	סך-הכל
764,961	729,341	35,620	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 172,938 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 27,411 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 12,511 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך של 19,546 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2021					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
4,566	3,951	615	4,075	3,817	258
333	-	333	143	-	143
7,263	7,180	83	6,282	6,014	268
2,558	2,509	49	2,624	2,575	49
3	3	-	3	3	-
14,390	13,643	747	12,984	12,409	575
-	-	-	-	-	-
14,390	13,643	747	12,984	12,409	575
1,940	1,886	54	1,705	1,681	24

(1) מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 40 מיליוני ש"ח.

31 בדצמבר 2020					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
7,180	6,128	1,052	6,025	5,678	347
862	-	*862	73	-	*73
7,703	7,650	53	6,894	6,831	63
1,914	1,872	42	1,925	1,883	42
45	45	-	46	46	-
16,842	15,695	1,147	14,890	14,438	452
-	-	-	-	-	-
16,842	15,695	1,147	14,890	14,438	452
1,848	1,703	145	1,386	1,310	76

* סווג מחדש.
(1) מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 38 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. גידור חשבונאי

1. ההשפעה של גידור חשבונאי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021		
הכנסות (הוצאות) ריבית			
רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן			
חוזי ריבית			
301	(613)	פריטים מגודרים	
(300)	622	נגזרים מגדרים	

2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020		יתרה ליום 31 בדצמבר 2021		
הערך בספרים התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	הערך בספרים התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	הערך בספרים התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	
756	15,678	131	11,851	ניירות-ערך
-	-	(12)	3,118	כתבי התחייבות נדחים

3. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021		
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾			
(74)	14	חוזי ריבית	
(990)	(1,460)	חוזי מטבע-חוז	
25	16	חוזים בגין מניות	
2	-	חוזי סחורות ואחרים	
(1,037)	(1,430)	סך-הכל	

(1) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2021					
סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ברוקרים	בנקים	בורסות
12,984	3,416	282	2,420	6,641	225
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(6,226)	(683)	-	(1,554)	(3,989)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(4,790)	(1,736)	(257)	(382)	(2,415)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
1,968	997	25	484	237	225
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
15,340	7,046	105	2,770	4,939	480
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(4,559)	(2,108)	-	(699)	(1,752)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
28,324	10,462	387	5,190	11,580	705
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
14,390	7,419	-	2,495	4,276	200
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(6,226)	(683)	-	(1,554)	(3,989)	-
מכשירים פיננסיים					
(3,963)	(3,752)	-	(199)	(12)	-
ביטחון במזומן ששועבד					
4,201	2,984	-	742	275	200
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
31 בדצמבר 2020					
סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ברוקרים	בנקים	בורסות
14,890	4,013	414	2,484	7,791	188
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(9,563)	(1,278)	-	(1,985)	(6,300)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(2,973)	(1,136)	(414)	(179)	(1,244)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
2,354	1,599	-	320	247	188
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
11,070	4,872	113	2,042	3,667	376
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(3,961)	(1,524)	-	(664)	(1,773)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
25,960	8,885	527	4,526	11,458	564
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
16,842	6,432	-	2,841	7,351	218
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(9,563)	(1,278)	-	(1,985)	(6,300)	-
מכשירים פיננסיים					
(4,153)	(3,033)	-	(504)	(616)	-
ביטחון במזומן ששועבד					
3,126	2,121	-	352	435	218
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
 (2) מתוך זה, שווי הוגן שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 40 מיליוני ש"ח (31.12.20: 38 מיליוני ש"ח).

ה. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

31 בדצמבר 2021				
סך-הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
				חזי ריבית
35,232	6,394	20,397	6,261	2,180
				שקל-מדד
366,077	63,316	178,520	78,994	45,247
				אחר
356,848	14,493	37,846	91,626	212,883
				חוזי מטבע-חוץ
157,552	187	9,104	61,688	86,573
				חוזים בגין מניות
198	-	22	165	11
				חוזי סחורות ואחרים (כולל נגזרי אשראי)
915,907	84,390	245,889	238,734	346,894
				סך-הכל
31 בדצמבר 2020				
764,961	79,215	221,538	192,451	271,757
				סך-הכל

1. מכשירים פיננסיים נגזרים - בקרת סיכונים

(1) הבנק מבצע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, כחלק מניהול הסיכונים הפיננסיים (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות) וכן כשירות ללקוחותיו. הבנק מייעד מעת לעת חלק מהמכשירים הנגזרים כמכשירים מגדרים בגידורי שווי הוגן או גידורי תזרים מזומנים.

(2) סוגי העסקות העיקריים בהן הבנק פועל הינן:

- עסקות אקדמה (Forward)
- חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן: נכסי בסיס), שיבוצע בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.
- חוזים עתידיים (Futures)
- חוזים עתידיים סחירים בבורסות, לרכישה או למכירה של כמות יחידות סטנדרטיות של נכסי בסיס, שיבוצעו בתאריך עתידי, ובמחיר מוגדר מראש.
- עסקות החלפה (Swap)
- חוזה להחליף במועד העסקה כמות מוגדרת של נכסי בסיס, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.
- אופציות (Options)
- חוזה המקנה, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.
- עסקות למסירה מיידי (Spot)

עסקת חליפין בין שני מטבעות על-פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך יומיים.

(3) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה במספר סיכונים, כמפורט להלן:

סיכון אשראי - סכום ההפסד המירבי לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי החוזה.

סיכון שוק - הסיכון הנוצר בשל התנודות בשווי המכשיר הפיננסי הנגזר, כתוצאה משינוי מחירי השוק, כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית, וכדומה.

סיכון נזילות - סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במהירות על-ידי סילוקה במזומן או על-ידי יצירת חשיפה הפוכה.

סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מתפעול שגוי של העסקות ממועד קשירתן ועד לסיום ההתחשבות בגינן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני בתפעול.

סיכונים השוק וסיכונים הנזילות הנובעים מן הפעילות מנוהלים ונמדדים באופן שוטף במערכות מיכון ייעודיות הידועות בשווקים הבינלאומיים לתחומים אלה, כגון Algorithmics ו-Devon, Summit, וכן במערכות מיכון אשר פותחו על-ידי הבנק.

סיכון האשראי הנובע מן העסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי לעסקות נמדד, בדרך כלל, על-ידי הפעלת מקדמים שמרניים על הסכומים הנומינליים של העסקות, וכן בגישת התרחישים.

הנושאים התפעוליים הנובעים מהפעילות נבדקים ומבוקרים באופן שוטף על-ידי יחידה ייעודית.

השימוש במכשירים נגזרים כחלק מניהול הפעילות השוטפת של הבנק (לא למסחר) מכוון להשגת יעדים ועמידה במגבלות כפי שאושרו על-ידי הדירקטוריון (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות).

הבנק פועל במתכונת של מתן שירות מקיף ללקוחותיו להגנה ולהשקעה במכשירים פיננסיים נגזרים באמצעות חדרי העסקות.

הפעילות במכשירים פיננסיים בתחומי המסחר מיועדת לתת מענה לצרכי הלקוחות, תוך לקיחת סיכון מוגבל ומבוקר בהתאם להרשאות.

ההרשאות לפעילות והסיכון נמדדים, לפי העניין, במונחים של רגישות לגורמי סיכון (כגון ווגא), של הפסד תיאורטי בתרחישים לרבות תרחיש קיצוני, במונחי VaR ומונחים של סכומים נומינליים.

במקרים מסוימים מכתב הנוהל גם הגבלת הפסד באמצעות הוראת STOP LOSS.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים

שייך לקוחות למגזרי הפעילות הפיקוחיים

- הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן.
- **מגזר בנקאות פרטית:** אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- **מגזר משקי בית:** אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- **מגזר עסקים זעירים וקטנים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- **מגזר עסקים בינוניים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
- **מגזר עסקים גדולים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.
- **מגזר ניהול פיננסי:** כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים.
- **מגזר גופים מוסדיים:** כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות וחברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.
- **מגזר אחר:** כולל פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק אשר לא שויכו למגזרים האחרים, וכן הפרשות והוצאות משפטיות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. בנוסף, המגזר כלל את תוצאות מימוש פעילות קבוצת ישראלכרט, אשר סווגה כפעילות מופסקת.

בנוסף, בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים, כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו וחבותו שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר חבותו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים במאזן של העסק, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה. כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות לבנק, ניתן לסווג את הלקוח לפי סך נכסיו הפיננסיים בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), בהתאם לכללים שפורטו בהוראה. יצוין כי הבנק מבצע פעולות שונות להשגת המידע על מחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. עם זאת, במקרים מסוימים, בהיעדר מידע על מחזור הפעילות, סיווג הלקוח נקבע על בסיס הערכות ואומדנים המבוססים על היכרות הבנק עם הלקוח ופעילותו. הבנק פועל להשלמת הנתונים ללקוחות אלה. חלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים המבוצעת בהלימה לכללי החלוקה המשמשים את הבנק בגישת ההנהלה - לפירוט ראה [ביאור 28א](#) להלן.

סיווג מחדש למספרי השוואה

נתוני השוואה בקשר עם מדידת הוצאות הפעילות בכרטיסי האשראי סווגו מחדש לצורך התאמת מודל הקצאת הוצאות למגזרים פיקוחיים, על מנת לשקף בצורה נאותה מעבר לשיטת הקצאה מפורטת יותר.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
הכנסות ריבית מחיצוניים	5,237	14	2,150	1,892
הוצאות ריבית לחיצוניים	(279)	(81)	(70)	(117)
הכנסות ריבית, נטו:				
מחיצוניים	4,958	(67)	2,080	1,775
בינמגזרי	(2,063)	112	(72)	(501)
סך הכנסות ריבית, נטו	2,895	45	2,008	1,274
הכנסות שאינן מריבית:				
הכנסות מימון שאינן מריבית	3	-	14	49
עמלות והכנסות אחרות	1,211	152	895	501
סך הכנסות שאינן מריבית	1,214	152	909	550
סך הכנסות	4,109	197	2,917	1,824
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(651)	-	48	(457)
הוצאות תפעוליות ואחרות:				
מחיצוניים	3,562	181	1,836	587
בינמגזרי	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	3,562	181	1,836	587
רווח (הפסד) לפני מסים	1,198	16	1,033	1,694
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	439	6	383	655
רווח (הפסד) לאחר מסים	759	10	650	1,039
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	759	10	650	1,039
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	759	10	650	1,039

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
11,684	624	127	498	(1)	11,060	-	728	24
(1,917)	(107)	(87)	(20)	-	(1,810)	-	(940)	(220)
9,767	517	40	478	(1)	9,250	-	(212)	(196)
-	(11)	(9)	(4)	2	11	-	2,368	261
9,767	506	31	474	1	9,261	-	2,156	65
1,081	(25)	(24)	(1)	-	1,106	-	985	44
3,544	38	9	30	(1)	3,506	244	112	101
4,625	13	(15)	29	(1)	4,612	244	1,097	145
14,392	519	16	503	-	13,873	244	3,253	210
(1,220)	25	-	25	-	(1,245)	-	-	(1)
7,803	557	103	238	216	7,246	176	358	143
-	(1)	(1)	-	-	1	(44)	45	-
7,803	556	102	238	216	7,247	132	403	143
7,809	(62)	(86)	240	(216)	7,871	112	2,850	68
2,958	79	(29)	107	1	2,879	43	983	24
4,851	(141)	(57)	133	(217)	4,992	69	1,867	44
49	-	-	-	-	49	-	49	-
4,900	(141)	(57)	133	(217)	5,041	69	1,916	44
14	3	3	-	-	11	-	11	-
4,914	(138)	(54)	133	(217)	5,052	69	1,927	44

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021					
פעילות ישראל					
מסקי בית ⁽⁴⁾	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
136,123	604	55,000	33,334	73,574	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
137,263	611	55,850	34,057	76,236	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
149,186	786	60,258	38,269	89,436	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
647	-	701	267	1,085	יתרת חובות פגומים
613	-	39	-	1	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
157,332	33,837	85,772	31,757	67,162	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
157,324	33,837	85,646	31,657	66,999	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
156,777	33,897	94,920	33,579	84,106	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
97,073	1,162	68,911	48,043	101,058	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
101,598	1,106	74,161	52,580	111,900	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
68,084	51,605	40,912	23,474	93,272	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:					
2,685	6	1,922	790	1,229	מרווח מפעילות מתן אשראי
210	39	86	28	45	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	-	-	-	-	אחר
2,895	45	2,008	818	1,274	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 20.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
579,690	28,309	13,983	14,374	(48)	551,381	215	249,001	3,530
650	-	-	-	-	650	-	650	-
321,961	14,744	500	14,244	-	307,217	-	-	3,200
357,729	15,630	-	15,630	-	342,099	-	-	4,164
3,617	917	-	917	-	2,700	-	-	-
679	26	-	-	26	653	-	-	-
538,332	20,054	11,108	8,856	90	518,278	13	58,856	83,549
478,165	19,195	10,488	8,706	1	458,970	-	-	83,507
525,072	20,506	11,404	9,101	1	504,566	-	-	101,287
367,610	19,594	185	19,271	138	348,016	5,183	20,186	6,400
390,280	20,446	130	20,240	76	369,834	4,837	20,892	2,760
715,847	-	-	-	-	715,847	4,351	68,667	365,482
11,050	571	107	463	1	10,479	-	3,838	9
(983)	(104)	(115)	11	-	(879)	-	(1,334)	47
(300)	39	39	-	-	(339)	-	(348)	9
9,767	506	31	474	1	9,261	-	2,156	65

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
5,251	14	5	-	9	5,237	1,715	15	3,507	הכנסות ריבית מחיצוניים
(360)	(81)	(81)	-	-	(279)	(279)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
4,891	(67)	(76)	-	9	4,958	1,436	15	3,507	מחיצוניים
(1,951)	112	118	-	(6)	(2,063)	287	(1)	(2,349)	בינמגזרי
2,940	45	42	-	3	2,895	1,723	14	1,158	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
3	-	-	-	-	3	3	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,363	152	149	3	-	1,211	959	199	53	עמלות והכנסות אחרות
1,366	152	149	3	-	1,214	962	199	53	סך הכנסות שאינן מריבית
4,306	197	191	3	3	4,109	2,685	213	1,211	סך הכנסות
(651)	-	-	-	-	(651)	(425)	-	(226)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
									הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,743	181	180	1	-	3,562	3,013	159	390	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
3,743	181	180	1	-	3,562	3,013	159	390	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,214	16	11	2	3	1,198	97	54	1,047	רווח (הפסד) לפני מסים
445	6	4	1	1	439	36	19	384	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
769	10	7	1	2	759	61	35	663	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור ⁽⁴⁾	
136,727	604	175	99	330	136,123	27,690	3,602	104,831	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
137,874	611	180	99	332	137,263	28,201	3,602	105,460	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
149,972	786	197	152	437	149,186	29,933	4,563	114,690	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
647	-	-	-	-	647	647	-	-	יתרת חובות פגומים
613	-	-	-	-	613	44	-	569	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
191,169	33,837	33,837	-	-	157,332	157,332	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
191,161	33,837	33,837	-	-	157,324	157,324	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
190,674	33,897	33,897	-	-	156,777	156,777	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
98,235	1,162	823	163	176	97,073	31,846	4,395	60,832	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
102,704	1,106	713	161	232	101,598	31,912	4,192	65,494	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
119,689	51,605	51,605	-	-	68,084	68,084	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:									
2,691	6	3	-	3	2,685	1,513	14	1,158	מרווח מפעילות מתן אשראי
249	39	39	-	-	210	210	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2,940	45	42	-	3	2,895	1,723	14	1,158	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 20.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים גדולים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים בינוניים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים קטנים וזעירים	
5,057	1,892	1,196	696	1,015	498	517	2,150	1,436	714	הכנסות ריבית מחיצוניים
(290)	(117)	(113)	(4)	(103)	(100)	(3)	(70)	(62)	(8)	הוצאות ריבית לחיצוניים
4,767	1,775	1,083	692	912	398	514	2,080	1,374	706	הכנסות ריבית, נטו:
(667)	(501)	(347)	(154)	(94)	7	(101)	(72)	9	(81)	מחיצוניים
4,100	1,274	736	538	818	405	413	2,008	1,383	625	בימגזרי
74	49	43	6	11	11	-	14	14	-	סך הכנסות ריבית, נטו
1,686	501	271	230	290	135	155	895	685	210	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,760	550	314	236	301	146	155	909	699	210	עמלות והכנסות אחרות
73	2	2	-	4	4	-	67	67	-	סך הכנסות שאינן מריבית
5,860	1,824	1,050	774	1,119	551	568	2,917	2,082	835	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
(593)	(457)	(415)	(42)	(184)	(77)	(107)	48	(37)	85	סך הכנסות
2,826	587	369	218	403	227	176	1,836	1,451	385	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,826	587	369	218	403	227	176	1,836	1,451	385	לחיצוניים
3,627	1,694	1,096	598	900	401	499	1,033	668	365	בימגזרי
1,384	655	425	230	346	154	192	383	247	136	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,243	1,039	671	368	554	247	307	650	421	229	רווח (הפסד) לפני מסים
161,908	73,574	46,470	27,104	33,334	17,193	16,141	55,000	35,872	19,128	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
166,143	76,236	48,798	27,438	34,057	17,618	16,439	55,850	36,491	19,359	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
187,963	89,436	55,434	34,002	38,269	19,185	19,084	60,258	39,454	20,804	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
2,053	1,085	485	600	267	78	189	701	459	242	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
40	1	1	-	-	-	-	39	29	10	יתרת האשראי לציבור, ברוטו,
184,691	67,162	57,024	10,138	31,757	26,336	5,421	85,772	72,469	13,303	לסוף תקופת הדיווח
184,302	66,999	56,963	10,036	31,657	26,317	5,340	85,646	72,441	13,205	יתרת חובות פגומים
212,605	84,106	72,796	11,310	33,579	26,802	6,777	94,920	80,196	14,724	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
218,012	101,058	57,883	43,175	48,043	21,786	26,257	68,911	39,721	29,190	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
238,641	111,900	62,222	49,678	52,580	23,797	28,783	74,161	43,337	30,824	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
157,658	93,272	93,272	-	23,474	23,474	-	40,912	40,912	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
										יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾
										יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
										יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽³⁾
										פיצול הכנסות ריבית נטו:
3,941	1,229	698	531	790	382	408	1,922	1,310	612	מרווח מפעילות מתן אשראי
159	45	38	7	28	23	5	86	73	13	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
4,100	1,274	736	538	818	405	413	2,008	1,383	625	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021					
מגזר ניהול פיננסי					
סך-הכל	אחר	פעילות נכסים והתחייבויות השקעה ריאלית	פעילות ניהול	פעילות למסחר	
728	-	-	722	6	הכנסות ריבית מחיצוניים
(940)	-	-	(940)	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:					
(212)	-	-	(218)	6	מחיצוניים
2,368	(3)	(1)	2,372	-	בינמגזרי
2,156	(3)	(1)	2,154	6	סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות מימון שאינן מריבית:					
985	-	599	2,171	(1,785)	מחיצוניים
-	-	-	(2,137)	2,137	בינמגזרי
112	43	-	69	-	עמלות והכנסות אחרות
1,097	43	599	103	352	סך הכנסות שאינן מריבית
3,253	40	598	2,257	358	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
358	51	32	71	204	לחיצוניים
45	-	-	45	-	בינמגזרי
403	51	32	116	204	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,850	(11)	566	2,141	154	רווח (הפסד) לפני מסים
983	(4)	194	740	53	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,867	(7)	372	1,401	101	רווח (הפסד) לאחר מסים
49	-	49	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
1,916	(7)	421	1,401	101	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
11	-	-	11	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,927	(7)	421	1,412	101	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
249,001	1,537	4,053	227,328	16,083	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
650	-	650	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
58,856	843	-	47,797	10,216	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
20,186	-	3,419	10,076	6,691	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾
20,892	-	3,979	9,883	7,030	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
68,667	68,667	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית					
-	-	-	36	66	הפרשי שער, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	405	-	הפרשי מדד, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	568	107	חשיפות ריבית, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	-	24	חשיפות למניות, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	997	-	מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי
-	-	-	2,006	197	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
-	-	-	256	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב
-	-	-	(5)	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
-	-	-	-	161	הכנסות אחרות שאינן מריבית
-	-	-	2,257	358	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					
פעילות ישראל					
משקי בית	בנקאות פרטית וזעירים	עסקים קטנים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
הכנסות ריבית מחיצוניים	4,053	9	2,118	886	1,541
הוצאות ריבית לחיצוניים	(226)	(137)	(94)	(73)	(112)
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	3,827	(128)	2,024	813	1,429
בינמגזרי	(815)	204	(10)	(54)	(309)
סך הכנסות ריבית, נטו	3,012	76	2,014	759	1,120
הכנסות שאינן מריבית:					
הכנסות מימון שאינן מריבית	5	-	14	10	66
עמלות והכנסות אחרות	1,210	146	818	271	416
סך הכנסות שאינן מריבית	1,215	146	832	281	482
סך הכנסות	4,227	222	2,846	1,040	1,602
הוצאות בגין הפסדי אשראי	763	2	602	108	338
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
לחיצוניים	3,457	171	1,686	365	503
בינמגזרי	-	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	3,457	171	1,686	365	503
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים	7	49	558	567	761
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת	3	18	213	234	315
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים	4	31	345	333	446
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת	4	31	345	333	446
הפסד מפעילות מופסקת	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	4	31	345	333	446
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	4	31	345	333	446

* סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020								
סך-הכל	פעילות חו"ל*				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
10,260	708	155	553	-	9,552	-	912	33
(1,463)	(241)	(190)	(51)	-	(1,222)	-	(394)	(186)
8,797	467	(35)	502	-	8,330	-	518	(153)
-	(54)	(11)	(43)	-	54	-	825	213
8,797	413	(46)	459	-	8,384	-	1,343	60
1,088	39	39	-	-	1,049	1	896	57
3,291	35	1	27	7	3,256	183	121	91
4,379	74	40	27	7	4,305	184	1,017	148
13,176	487	(6)	486	7	12,689	184	2,360	208
1,943	129	-	129	-	1,814	-	(3)	4
7,501	632	183	220	229	6,869	199	323	165
-	(17)	-	(17)	-	17	(12)	29	-
7,501	615	183	203	229	6,886	187	352	165
3,732	(257)	(189)	154	(222)	3,989	(3)	2,011	39
1,590	(25)	(62)	55	(18)	1,615	13	799	20
2,142	(232)	(127)	99	(204)	2,374	(16)	1,212	19
10	-	-	-	-	10	-	10	-
2,152	(232)	(127)	99	(204)	2,384	(16)	1,222	19
(109)	-	-	-	-	(109)	(109)	-	-
2,043	(232)	(127)	99	(204)	2,275	(125)	1,222	19
13	4	4	-	-	9	-	9	-
2,056	(228)	(123)	99	(204)	2,284	(125)	1,231	19

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					
פעילות ישראל					
מסקי בית ⁽⁴⁾	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
127,219	557	51,393	28,950	65,679	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
128,554	563	52,455	29,576	67,559	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
132,753	626	*54,407	30,866	*71,325	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
739	-	1,052	369	1,295	יתרת חובות פגומים
671	-	29	2	-	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
149,745	33,908	69,878	25,672	47,420	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
149,742	33,907	69,741	25,551	47,290	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
156,024	33,941	79,370	27,540	56,036	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
94,284	1,171	64,487	42,730	87,479	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
94,927	1,263	65,500	44,249	91,707	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
63,468	45,017	30,648	16,147	77,601	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽³⁾⁽¹⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:					
2,720	6	1,891	720	1,071	מרווח מפעילות מתן אשראי
292	70	123	39	49	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	-	-	-	-	אחר
3,012	76	2,014	759	1,120	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיוור בסך של 17.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020								
סך-הכל	פעילות חו"ל*				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
497,023	29,250	15,337	13,888	25	467,773	140	191,933	1,902
385	-	-	-	-	385	-	385	-
295,519	15,307	966	14,316	25	280,212	-	-	1,505
307,973	14,061	-	14,061	-	293,912	-	-	3,935
3,960	505	-	505	-	3,455	-	-	-
728	26	-	-	26	702	-	-	-
458,962	20,146	13,115	7,022	9	438,816	9	59,048	53,136
397,499	18,193	11,179	7,005	9	379,306	-	-	53,075
435,217	18,197	10,520	7,676	1	417,020	-	-	64,109
341,057	19,036	254	18,566	216	322,021	4,611	21,334	5,925
347,762	18,718	198	18,313	207	329,044	4,139	20,964	6,295
637,243	114	-	-	114	637,129	3,778	42,813	357,657
9,455	613	140	473	-	8,842	-	2,417	17
(1,042)	(291)	(277)	(14)	-	(751)	-	(1,357)	33
384	91	91	-	-	293	-	283	10
8,797	413	(46)	459	-	8,384	-	1,343	60

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית*				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
4,062	9	4	-	5	4,053	1,925	20	2,108	הכנסות ריבית מחיצוניים
(363)	(137)	(137)	-	-	(226)	(226)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
3,699	(128)	(133)	-	5	3,827	1,699	20	2,108	מחיצוניים
(611)	204	207	-	(3)	(815)	304	(2)	(1,117)	בימגזרי
3,088	76	74	-	2	3,012	2,003	18	991	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
5	-	-	-	-	5	5	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,356	146	143	3	-	1,210	960	193	57	עמלות והכנסות אחרות
1,361	146	143	3	-	1,215	965	193	57	סך הכנסות שאינן מריבית
4,449	222	217	3	2	4,227	2,968	211	1,048	סך הכנסות
									הוצאות בגין הפסדי אשראי
765	2	1	-	1	763	447	-	316	הוצאות תפעוליות ואחרות:
									לחיצוניים
3,628	171	170	1	-	3,457	3,016	138	303	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בימגזרי
3,628	171	170	1	-	3,457	3,016	138	303	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
									רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
56	49	46	2	1	7	(495)	73	429	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח
21	18	17	1	-	3	(187)	25	165	(הפסד) מפעילות נמשכת
35	31	29	1	1	4	(308)	48	264	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור ⁽⁴⁾	
127,776	557	180	89	288	127,219	29,816	3,784	93,619	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
129,117	563	185	89	289	128,554	30,552	3,784	94,218	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
133,379	626	230	126	270	132,753	28,983	4,597	99,173	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
739	-	-	-	-	739	738	-	1	יתרת חובות פגומים
671	-	-	-	-	671	45	-	626	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
183,653	33,908	33,908	-	-	149,745	149,745	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
183,649	33,907	33,907	-	-	149,742	149,742	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
189,965	33,941	33,941	-	-	156,024	156,024	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
95,455	1,171	826	185	160	94,284	34,491	4,966	54,827	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
96,190	1,263	950	171	142	94,927	32,891	4,585	57,451	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
108,485	45,017	45,017	-	-	63,468	63,468	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:									
2,726	6	4	-	2	2,720	1,711	18	991	מרווח מפעילות מתן אשראי
362	70	70	-	-	292	292	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,088	76	74	-	2	3,012	2,003	18	991	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 17.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	בינוי ונדל"ן אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	בינוי ונדל"ן אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	בינוי ונדל"ן אחר	
4,545	1,541	1,094	447	886	431	455	2,118	1,440	678	הכנסות ריבית מחיצוניים
(279)	(112)	(106)	(6)	(73)	(69)	(4)	(94)	(86)	(8)	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
4,266	1,429	988	441	813	362	451	2,024	1,354	670	מחיצוניים
(373)	(309)	(250)	(59)	(54)	18	(72)	(10)	58	(68)	בינמגזרי
3,893	1,120	738	382	759	380	379	2,014	1,412	602	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
90	66	51	15	10	9	1	14	11	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,505	416	275	141	271	126	145	818	633	185	עמלות והכנסות אחרות
1,595	482	326	156	281	135	146	832	644	188	סך הכנסות שאינן מריבית
62	2	2	-	3	3	-	57	57	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,488	1,602	1,064	538	1,040	515	525	2,846	2,056	790	סך הכנסות
1,048	338	308	30	108	107	1	602	491	111	הוצאות בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,554	503	359	144	365	206	159	1,686	1,351	335	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
2,554	503	359	144	365	206	159	1,686	1,351	335	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,886	761	397	364	567	202	365	558	214	344	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
762	315	164	151	234	81	153	213	81	132	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,124	446	233	213	333	121	212	345	133	212	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
146,022	65,679	47,095	18,584	28,950	14,654	14,296	51,393	33,459	17,934	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
149,590	67,559	48,662	18,897	29,576	14,988	14,588	52,455	34,219	18,236	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
										יתרת האשראי לציבור, ברוטו,
156,598	*71,325	*49,870	21,455	30,866	15,496	15,370	*54,407	*36,177	18,230	לוסוף תקופת הדיווח
2,716	1,295	1,231	64	369	121	248	1,052	740	312	יתרת חובות פגומים
31	-	-	-	2	1	1	29	22	7	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
142,970	47,420	39,631	7,789	25,672	21,513	4,159	69,878	58,902	10,976	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
142,582	47,290	39,569	7,721	25,551	21,496	4,055	69,741	58,873	10,868	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
162,946	56,036	46,840	9,196	27,540	23,471	4,069	79,370	67,445	11,925	יתרת פיקדונות הציבור ללוסוף תקופת הדיווח
194,696	87,479	59,892	27,587	42,730	19,103	23,627	64,487	37,471	27,016	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
201,456	91,707	59,197	32,510	44,249	19,953	24,296	65,500	37,987	27,513	יתרת נכסי סיכון ללוסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
124,396	77,601	77,601	-	16,147	16,147	-	30,648	30,648	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
										פיצול הכנסות ריבית, נטו:
3,682	1,071	696	375	720	346	374	1,891	1,306	585	מרווח מפעילות מתן אשראי
211	49	42	7	39	34	5	123	106	17	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,893	1,120	738	382	759	380	379	2,014	1,412	602	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020				
מגזר ניהול פיננסי				
סך-הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר
912	-	-	891	21
(394)	-	-	(394)	-
518	-	-	497	21
825	(3)	-	828	-
1,343	(3)	-	1,325	21
896	21	70	2,252	(1,447)
-	-	-	(1,837)	1,837
121	48	-	73	-
1,017	69	70	488	390
2,360	66	70	1,813	411
(3)	-	-	(3)	-
323	47	47	36	193
29	-	-	29	-
352	47	47	65	193
2,011	19	23	1,751	218
799	6	8	710	75
1,212	13	15	1,041	143
10	-	10	-	-
1,222	13	25	1,041	143
9	-	-	9	-
1,231	13	25	1,050	143
191,933	990	2,098	169,320	19,525
385	-	385	-	-
59,048	333	-	46,928	11,787
21,334	-	2,128	13,397	5,809
20,964	-	2,671	12,908	5,385
42,813	42,813	-	-	-
-	-	-	140	111
-	-	-	(93)	-
-	-	-	618	126
-	-	-	-	15
-	-	-	907	-
-	-	-	1,572	252
-	-	-	156	-
-	-	-	85	-
-	-	-	-	159
-	-	-	1,813	411

מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

-	-	-	140	111	הפרשי שער, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	(93)	-	הפרשי מדד, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	618	126	חשיפות ריבית, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	-	15	חשיפות למניות, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	907	-	מרווחי ריבית שמשיכים לניהול פיננסי
-	-	-	1,572	252	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
-	-	-	156	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב
-	-	-	85	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
-	-	-	-	159	הכנסות אחרות שאינן מריבית
-	-	-	1,813	411	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*					
פעילות ישראל					
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
4,596	22	2,332	910	1,667	הכנסות ריבית מחיצוניים
(317)	(227)	(180)	(135)	(355)	הוצאות ריבית לחיצוניים
					הכנסות ריבית, נטו:
4,279	(205)	2,152	775	1,312	מחיצוניים
(922)	376	103	(4)	(235)	בינמגזרי
3,357	171	2,255	771	1,077	סך הכנסות ריבית, נטו
					הכנסות שאינן מריבית:
4	1	13	12	52	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,316	138	824	275	387	עמלות והכנסות אחרות
1,320	139	837	287	439	סך הכנסות שאינן מריבית
4,677	310	3,092	1,058	1,516	סך הכנסות
					הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
224	-	300	(48)	630	הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,562	176	1,689	382	481	לחיצוניים
-	-	-	-	-	בינמגזרי
3,562	176	1,689	382	481	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
891	134	1,103	724	405	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
332	49	411	276	153	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
559	85	692	448	252	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
559	85	692	448	252	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
559	85	692	448	252	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
559	85	692	448	252	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
11,920	1,182	293	887	2	10,738	-	1,178	33
(2,601)	(409)	(282)	(127)	-	(2,192)	-	(691)	(287)
9,319	773	11	760	2	8,546	-	487	(254)
-	(259)	(182)	(77)	-	259	-	613	328
9,319	514	(171)	683	2	8,805	-	1,100	74
559	(11)	(11)	-	-	570	3	459	26
3,330	57	2	42	13	3,273	133	108	92
3,889	46	(9)	42	13	3,843	136	567	118
13,208	560	(180)	725	15	12,648	136	1,667	192
1,276	173	-	175	(2)	1,103	-	(1)	(2)
8,776	1,134	409	300	425	7,642	859	319	174
-	(15)	-	(15)	-	15	(10)	25	-
8,776	1,119	409	285	425	7,657	849	344	174
3,156	(732)	(589)	265	(408)	3,888	(713)	1,324	20
1,681	(23)	(145)	84	38	1,704	(7)	476	14
1,475	(709)	(444)	181	(446)	2,184	(706)	848	6
11	-	-	-	-	11	-	11	-
1,486	(709)	(444)	181	(446)	2,195	(706)	859	6
296	-	-	-	-	296	296	-	-
1,782	(709)	(444)	181	(446)	2,491	(410)	859	6
17	10	10	-	-	7	-	7	-
1,799	(699)	(434)	181	(446)	2,498	(410)	866	6

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*				
פעילות ישראל				
משקי בית ⁽⁴⁾	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
123,671	734	51,746	27,822	60,583
-	-	-	-	-
125,075	742	53,576	28,348	61,787
127,833	618	54,834	29,615	67,919
757	-	1,043	329	1,693
786	-	121	-	-
135,266	32,109	60,750	21,967	40,528
135,256	32,108	60,587	21,826	40,049
134,366	31,249	61,478	24,549	44,976
93,025	1,358	63,993	40,259	82,425
94,086	1,210	63,971	41,765	85,710
69,585	47,358	33,857	15,440	85,526
פיצול הכנסות ריבית, נטו:				
2,872	14	1,965	684	984
485	157	290	87	93
-	-	-	-	-
3,357	171	2,255	771	1,077

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 13.3 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
455,669	32,162	16,054	16,057	51	423,507	3,917	152,854	2,180
122	-	-	-	-	122	-	122	-
290,862	15,690	153	15,486	51	275,172	3,777	-	1,867
297,647	15,629	-	15,615	14	282,018	-	-	1,199
4,442	620	-	615	5	3,822	-	-	-
913	6	-	-	6	907	-	-	-
416,805	20,581	12,249	8,236	96	396,224	4,313	57,042	44,249
350,753	16,670	8,428	8,146	96	334,083	144	-	44,113
361,645	16,210	8,339	7,866	5	345,435	-	-	48,817
336,517	20,551	461	19,736	354	315,966	9,299	20,464	5,143
336,387	19,374	285	18,856	233	317,013	4,718	20,968	4,585
824,484	227	-	182	45	824,257	3,599	50,225	518,667
10,511	873	167	704	2	9,638	-	3,102	17
(1,766)	(617)	(596)	(21)	-	(1,149)	-	(2,310)	49
574	258	258	-	-	316	-	308	8
9,319	514	(171)	683	2	8,805	-	1,100	74

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור ⁽⁴⁾	
4,618	22	15	-	7	4,596	2,295	24	2,277	הכנסות ריבית מחיצוניים
(544)	(227)	(227)	-	-	(317)	(317)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
4,074	(205)	(212)	-	7	4,279	1,978	24	2,277	מחיצוניים
(546)	376	380	-	(4)	(922)	521	(2)	(1,441)	בינמגזרי
3,528	171	168	-	3	3,357	2,499	22	836	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
5	1	1	-	-	4	4	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,454	138	133	5	-	1,316	1,016	240	60	עמלות והכנסות אחרות
1,459	139	134	5	-	1,320	1,020	240	60	סך הכנסות שאינן מריבית
4,987	310	302	5	3	4,677	3,519	262	896	סך הכנסות
									הוצאות בגין הפסדי אשראי
224	-	-	-	-	224	193	-	31	הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,738	176	173	2	1	3,562	3,158	106	298	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
3,738	176	173	2	1	3,562	3,158	106	298	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
									רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,025	134	129	3	2	891	168	156	567	הפרשה למסים על הרווח
381	49	47	1	1	332	66	53	213	מפעילות נמשכת
644	85	82	2	1	559	102	103	354	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
124,405	734	344	111	279	123,671	34,523	4,425	84,723	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
125,817	742	351	111	280	125,075	35,495	4,425	85,155	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
									יתרת האשראי לציבור, ברוטו,
128,451	618	202	154	262	127,833	33,153	5,240	89,440	לוסוף תקופת הדיווח
757	-	-	-	-	757	755	-	2	יתרת חובות פגומים
786	-	-	-	-	786	93	-	693	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
167,375	32,109	32,109	-	-	135,266	135,266	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
									מזה: יתרה ממוצעת של
167,364	32,108	32,108	-	-	135,256	135,256	-	-	פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
165,615	31,249	31,249	-	-	134,366	134,366	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לוסוף תקופת הדיווח
94,383	1,358	1,069	127	162	93,025	38,423	4,927	49,675	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
95,296	1,210	853	210	147	94,086	36,400	5,669	52,017	יתרת נכסי סיכון לוסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
116,943	47,358	47,358	-	-	69,585	69,585	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽³⁾⁽¹⁾
									פיצול הכנסות ריבית נטו:
2,886	14	11	-	3	2,872	2,014	22	836	מרווח מפעילות מתן אשראי
642	157	157	-	-	485	485	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,528	171	168	-	3	3,357	2,499	22	836	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 13.3 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים גדולים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים בינוניים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים קטנים וזעירים	
4,909	1,667	1,264	403	910	485	425	2,332	1,611	721	הכנסות ריבית מחיצוניים
(670)	(355)	(345)	(10)	(135)	(126)	(9)	(180)	(167)	(13)	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
4,239	1,312	919	393	775	359	416	2,152	1,444	708	מחיצוניים
(136)	(235)	(154)	(81)	(4)	63	(67)	103	185	(82)	בינמגזרי
4,103	1,077	765	312	771	422	349	2,255	1,629	626	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
77	52	45	7	12	12	-	13	11	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,486	387	269	118	275	134	141	824	650	174	עמלות והכנסות אחרות
1,563	439	314	125	287	146	141	837	661	176	סך הכנסות שאינן מריבית
75	2	2	-	4	4	-	69	69	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,666	1,516	1,079	437	1,058	568	490	3,092	2,290	802	סך הכנסות
										הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
882	630	780	(150)	(48)	(9)	(39)	300	265	35	הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,552	481	360	121	382	228	154	1,689	1,351	338	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
2,552	481	360	121	382	228	154	1,689	1,351	338	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,232	405	(61)	466	724	349	375	1,103	674	429	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
840	153	(23)	176	276	133	143	411	249	162	הפרשה למסים (הטבת מס) על
1,392	252	(38)	290	448	216	232	692	425	267	הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
										רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים גדולים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים בינוניים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים קטנים וזעירים	
140,151	60,583	46,014	14,569	27,822	15,034	12,788	51,746	33,888	17,858	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
143,711	61,787	46,988	14,799	28,348	15,375	12,973	53,576	35,026	18,550	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
152,368	67,919	51,093	16,826	29,615	15,345	14,270	54,834	36,820	18,014	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
3,065	1,693	1,264	429	329	233	96	1,043	739	304	יתרת חובות פגומים
121	-	-	-	-	-	-	121	106	15	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
123,245	40,528	34,788	5,740	21,967	17,935	4,032	60,750	50,996	9,754	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
122,462	40,049	34,374	5,675	21,826	17,917	3,909	60,587	50,958	9,629	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
131,003	44,976	36,805	8,171	24,549	20,620	3,929	61,478	51,693	9,785	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
186,677	82,425	60,301	22,124	40,259	18,791	21,468	63,993	38,064	25,929	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
191,446	85,710	60,506	25,204	41,765	18,982	22,783	63,971	37,431	26,540	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
134,823	85,526	85,526	-	15,440	15,440	-	33,857	33,857	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:										
3,633	984	684	300	684	345	339	1,965	1,370	595	מרווח מפעילות מתן אשראי
470	93	81	12	87	77	10	290	259	31	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
4,103	1,077	765	312	771	422	349	2,255	1,629	626	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 102).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*					
מגזר ניהול פיננסי					
סך-הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר	
1,178	-	-	1,143	35	הכנסות ריבית מחיצוניים
(691)	-	-	(691)	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:					
487	-	-	452	35	מחיצוניים
613	(5)	(11)	629	-	בינמגזרי
1,100	(5)	(11)	1,081	35	סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות מימון שאינן מריבית:					
459	9	352	1,495	(1,397)	מחיצוניים
-	-	-	(1,590)	1,590	בינמגזרי
108	45	-	63	-	עמלות והכנסות אחרות
567	54	352	(32)	193	סך הכנסות שאינן מריבית
1,667	49	341	1,049	228	סך הכנסות
הכנסות בגין הפסדי אשראי					
(1)	-	-	(1)	-	הוצאות תפעוליות ואחרות:
319	72	35	20	192	לחיצוניים
25	-	-	25	-	בינמגזרי
344	72	35	45	192	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,324	(23)	306	1,005	36	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
476	(8)	105	367	12	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
848	(15)	201	638	24	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
11	-	11	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
859	(15)	212	638	24	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7	-	-	7	-	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
866	(15)	212	645	24	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*					
מגזר ניהול פיננסי					
סך-הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר	
152,854	399	1,626	135,554	15,275	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
122	-	122	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
57,042	102	-	47,210	9,730	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
20,464	-	1,956	13,149	5,359	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
20,968	-	2,017	13,502	5,449	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
50,225	50,225	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית					
-	-	-	(153)	50	הפרשי שער, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	22	-	הפרשי מדד, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	398	53	חשיפות ריבית, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	-	13	חשיפות למניות, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	787	-	מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי
-	-	-	1,054	116	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
-	-	-	256	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב
-	-	-	(261)	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
-	-	-	-	112	הכנסות אחרות שאינן מריבית
-	-	-	1,049	228	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

* סווג מחדש.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק (הנהלת הבנק והדירקטוריון) לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שיוך לקוחות למגזרים לפי גישת ההנהלה

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים. לדוגמה, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם למגזר לקוחות פרטיים או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

להלן המגזרים ברי הדיווח שזיהה הבנק בהתאם לגישת ההנהלה:

פעילות קמעונאית

מגזר לקוחות פרטיים - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים, להם הבנק מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות.

מגזר עסקים קטנים - מספק מגוון שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים, בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך בעלי אובליגו בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור מכירות נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

מגזר הלוואות לדיור - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיור ללקוחות הפעילות הקמעונאית.

פעילות עסקית

מגזר מסחרי - במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות עסקיים בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח או מחזור מכירות מעל 30 מיליון ש"ח ועד מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 350 מיליון ש"ח או יתרת אשראי כוללת בסך 150 מיליון ש"ח ומטה.

מגזר עסקי - מספק שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל ובחו"ל, בעלי אובליגו כולל בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה או מחזור מכירות העולה על מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל בסך 550 מיליון ש"ח ומעלה או יתרת אשראי כוללת בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה.

קבוצות בעלות אובליגו כולל הנע בין 100 מיליון ש"ח ל-250 מיליון ש"ח, וקבוצות בענף הבנייה והנדל"ן בעלות אובליגו כולל הנע בין 350 מיליון ש"ח לבין 550 מיליון ש"ח ואז יתרות אשראי כוללות בין 150 מיליון ש"ח לבין 250 מיליון ש"ח, משויכות בחלקם למגזר העסקי ובחלקם למגזר המסחרי, וזאת על סמך פרמטרים שונים הנבחרים ספציפית לכל קבוצה.

מגזר פעילות בינלאומית - כולל פעילויות חברות הבנות בחו"ל וסניפי הבנק בחו"ל לרבות הפועלים שוויץ, סניפי ארצות-הברית ובנק פוזיטיף.

מגזר ניהול פיננסי - אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, על פעילות הנוסטרו של הבנק, על פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), על הטיפול הכולל בחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנוהלות בחברות ביטוח) ובקרנות הנאמנות, על הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסיים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק. תוצאות הפעילות של פועלים אקוויטי נכללות במגזר זה.

ניהול סיכוני השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסיים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, גזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

התאמות - לרבות התאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים ופעילויות אחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח, ובכלל זה תוצאות הפעילות של פועלים סהר בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ. בנוסף, נכללות במגזר זה הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. כמו-כן, המגזר כלל את תוצאות מימוש פעילות קבוצת ישראל, אשר סווגה כפעילות מופסקת.

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו - כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן ההלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - הוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה הוצאה.

הכנסות מימון שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

חיוב על שירותים בינמגזריים - מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. החיוב נקבע על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישור או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה - ההפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי, ובהתחשב בהשפעות המס המתייחסות למגזרים מסוימים, כדלהלן: (1) השפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל - מיוחסות למגזר "ניהול פיננסי"; (2) הוצאות שאינן מוכרות לצורכי מס מיוחסות למגזר הרלוונטי. מקום בו לא ניתן לייחס את ההוצאות באופן ספציפי - הוצאות מוקצות למגזרים באופן יחסי; (3) השפעת שינויים בשיעור המס - מיוחסת למגזר "אחרים והתאמות"; (4) הוצאות המס של חברות הבנות לרבות השלמת המס שמבוצעת בבנק - מיוחסות למגזר אליו משויכת החברה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
9,767	-	(386)	458	2,003	1,366	3,516	1,293	1,517	מחיצוניים
-	-	2,534	10	(475)	(155)	(2,356)	(7)	449	בינמגזרי
1,081	-	1,009	(37)	86	13	-	4	6	הכנסות מימון שאינן מריבית
10,848	-	3,157	431	1,614	1,224	1,160	1,290	1,972	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,544	232	140	32	594	446	54	570	1,476	עמלות והכנסות אחרות
14,392	232	3,297	463	2,208	1,670	1,214	1,860	3,448	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
(1,220)	-	(3)	25	(564)	30	(226)	(79)	(403)	הוצאות תפעוליות ואחרות:
7,803	173	784	530	658	501	525	969	3,663	מחיצוניים
-	(46)	(304)	-	42	57	(135)	323	63	בינמגזרי
רווח (הפסד) לפני מסים									
7,809	105	2,820	(92)	2,072	1,082	1,050	647	125	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
2,958	48	981	73	783	410	382	235	46	רווח (הפסד) לאחר מסים
4,851	57	1,839	(165)	1,289	672	668	412	79	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
49	-	49	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
4,900	57	1,888	(165)	1,289	672	668	412	79	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	-	7	7	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4,914	57	1,895	(158)	1,289	672	668	412	79	המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח									
352,623	-	1,913	13,946	96,335	52,758	114,633	33,899	39,139	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
525,072	-	78,123	20,277	85,304	49,442	-	66,102	225,824	

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-8,532 מיליוני ש"ח.
- (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיר	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
8,797	6	307	409	1,764	1,226	2,113	1,329	1,643	מחיצוניים
-	-	1,006	(38)	(356)	(130)	(1,120)	34	604	בינמגזרי
1,088	4	889	37	131	14	-	5	8	הכנסות מימון שאינו מריבית
9,885	10	2,202	408	1,539	1,110	993	1,368	2,255	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,291	169	120	52	519	392	57	550	1,432	עמלות והכנסות אחרות
13,176	179	2,322	460	2,058	1,502	1,050	1,918	3,687	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
1,943	-	3	129	295	297	317	397	505	הוצאות תפעוליות ואחרות:
7,501	246	705	619	595	463	453	889	3,531	מחיצוניים
-	(60)	(269)	3	25	32	(150)	343	76	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
3,732	(7)	1,883	(291)	1,143	710	430	289	(425)	הפרשה למסים (הטבת מס) על
1,590	21	752	(37)	451	281	160	107	(145)	הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,142	(28)	1,131	(254)	692	429	270	182	(280)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים									
10	-	10	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
2,152	(28)	1,141	(254)	692	429	270	182	(280)	רווח נקי מפעילות מופסקת
(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
2,043	(137)	1,141	(254)	692	429	270	182	(280)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
13	-	9	4	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,056	(137)	1,150	(250)	692	429	270	182	(280)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח									
301,828	-	1,573	12,521	78,103	42,290	98,737	31,371	37,233	פיקודנות הציבור לסוף תקופת הדיווח
435,217	-	47,243	17,701	59,981	35,499	-	56,303	218,490	

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-5,818 מיליוני ש"ח.
- (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019									
התאמות (3) סך-הכל	ניהול פיננסי (2)	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים	
			עסקי (1)	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים			
הכנסות ריבית, נטו:									
9,319	11	85	686	1,847	1,166	2,284	1,503	1,737	מחיצונים
-	-	997	(223)	(451)	(75)	(1,446)	107	1,091	בינמגזרי
559	4	475	(12)	75	10	-	2	5	הכנסות מימון שאינן מריבית
9,878	15	1,557	451	1,471	1,101	838	1,612	2,833	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,330	115	137	72	496	370	60	580	1,500	עמלות והכנסות אחרות
13,208	130	1,694	523	1,967	1,471	898	2,192	4,333	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
1,276	-	(1)	68	588	89	13	299	220	הוצאות תפעוליות ואחרות:
8,776	891	715	1,119	617	512	452	1,019	3,451	מחיצונים
-	(48)	(249)	5	(6)	-	(159)	220	237	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
3,156	(713)	1,229	(669)	768	870	592	654	425	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח
1,681	(7)	428	(2)	298	331	223	249	161	(הפסד) מפעילות נמשכת
1,475	(706)	801	(667)	470	539	369	405	264	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
11	-	11	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
1,486	(706)	812	(667)	470	539	369	405	264	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
296	296	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
רווח (הפסד) נקי:									
1,782	(410)	812	(667)	470	539	369	405	264	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	-	7	10	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,799	(410)	819	(657)	470	539	369	405	264	המיוחס לבעלי מניות הבנק
292,940	-	705	12,978	77,310	40,138	89,331	31,022	41,456	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
361,645	-	32,595	16,147	53,035	25,143	-	45,959	188,766	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-4,310 מיליוני ש"ח.
- (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

ב. נתוני פרופורמה בדבר השפעת הוצאות הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק בישראל עם לקוחות אמריקאים על מגזרי הפעילות
ההוצאות שנזקפו בפועלים שוויץ ובסניף ניו-יורק, הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, יוחסו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר פעילות בינלאומית.

ההוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, כוללות הפרשה בגין לקוחות בעלי אינדיקציות אמריקאיות מסוימות בסניפי הבנק בישראל וכן הפרשה בגין חשיפה לסכומים כלפי רשויות אחרות בארצות-הברית (שאינן ה-DOJ) בגין הלקוחות בישראל ובחו"ל. הוצאות אלה נזקפו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר התאמות.

אילו היו מיוחסות ההוצאות שנזקפו בישראל, בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 ובשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, למגזר פעילות קמעונאית ולמגזר פעילות בינלאומית באופן שווה (ולא למגזר התאמות), היה מסתכם הרווח הנקי של הפעילות הקמעונאית בכ-159 מיליון ש"ח וכ-772 מיליון ש"ח, בהתאמה; במגזר הפעילות הבינלאומית היה מסתכם ההפסד לתקופה בכ-264 מיליון ש"ח וכ-922 מיליון ש"ח, בהתאמה, ובמגזר התאמות היה נרשם ההפסד בסך של כ-110 מיליון ש"ח ורווח נקי של כ-121 מיליון ש"ח, בהתאמה.

ג. מידע על מגזרים גיאוגרפיים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	
סך נכסים		רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק			הכנסות ⁽²⁾			
512,897	607,330	2,173	2,428	5,073	12,696	12,726	13,929	ישראל
24,808	30,170	33	(52)	78	478	363	462	צפון אמריקה
1,814	1,202	(699)	(208)	(236)	37	90	1	אירופה
83	79	(4)	(3)	(1)	(3)	(3)	-	אחר
26,705	31,451	(670)	(263)	(159)	512	450	463	סך-הכל מחוץ לישראל
539,602	638,781	1,503	2,165	4,914	13,208	13,176	14,392	סך-הכל מאוחד

(1) החלוקה לאיזורים גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים.

(2) הכנסות - הכנסות ריבית, נטו, והכנסות שאינן מריבית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי*

2021						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
6,931	5	6,926	1,026	758	5,142	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
(1,220)	1	(1,221)	(425)	(226)	(570)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(824)	-	(824)	(341)	(4)	(479)	מחיקות חשבונאיות
1,022	-	1,022	366	5	651	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
198	-	198	25	1	172	מחיקות חשבונאיות נטו
5,909	6	5,903	626	533	4,744	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾
16	-	16	(50)	-	66	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
797	-	797	31	-	766	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
5,251	8	5,243	790	446	4,007	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
1,943	(3)	1,946	448	317	1,181	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,213)	-	(1,213)	(551)	(14)	(648)	מחיקות חשבונאיות
950	-	950	339	9	602	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(263)	-	(263)	(212)	(5)	(46)	מחיקות חשבונאיות נטו
6,931	5	6,926	1,026	758	5,142	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾
244	(1)	245	42	-	203	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
781	-	781	81	-	700	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
4,334	9	4,325	904	424 ⁽³⁾	2,997 ⁽³⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
1,276	(1)	1,277	191	31	1,055	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,399)	-	(1,399)	(665)	(13)	(721)	מחיקות חשבונאיות
1,047	-	1,047	365	4	678	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(352)	-	(352)	(300)	(9)	(43)	מחיקות חשבונאיות נטו
(7)	-	(7)	(5)	-	(2)	אחר
5,251	8	5,243	790	446	4,007	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾
(31)	-	(31)	4	-	(35)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
537	1	536	39	-	497	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
(3) סווג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווג מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיור".

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*, ועל החובות* בגינם היא חושבה

31 בדצמבר 2021					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחריים**
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	
					יתרת חוב רשומה של חובות*:
194,660	15,585	179,075	934	-	178,141
					שנבדקו על בסיס פרטני
178,654	-	178,654	33,874	115,127	29,653
					שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
373,314	15,585	357,729	34,808	115,127	207,794
					סך-הכל חובות*
115,057	-	115,057	-	115,018	39
					(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור
					הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:
3,638	6	3,632	91	-	3,541
					שנבדקו על בסיס פרטני
1,474	-	1,474	504	533	437
					שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾
5,112	6	5,106	595	533	3,978
					סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי
533	-	533	-	533	-
					(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***

31 בדצמבר 2020					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחריים**
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	
					יתרת חוב רשומה של חובות*:
162,471	13,618	148,853	952	1	147,900
					שנבדקו על בסיס פרטני
159,120	-	159,120	32,935	99,442	26,743
					שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
321,591	13,618	307,973	33,887	99,443	174,643
					סך-הכל חובות*
99,363	-	99,363	-	99,311	52
					(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור
					הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:
4,065	5	4,060	118	-	3,942
					שנבדקו על בסיס פרטני
2,085	-	2,085	827	758	500
					שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾
6,150	5	6,145	945	758	4,442
					סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי
758	-	758	-	758	-
					(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-39 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.2020: 52 מיליוני ש"ח).

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-403 מיליון ש"ח (ליום 31.12.2020: 609 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות*

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2021					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
20	5	42,343	214	152	41,977
בינוי ונדל"ן - בינוי					
2	5	27,581	115	80	27,386
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
5	-	23,541	6	140	23,395
שירותים פיננסיים					
45	30	93,805	1,719	2,005	90,081
מסחרי - אחר					
72	40	187,270	2,054	2,377	182,839
סך-הכל מסחרי					
602	569	114,612	-	569	114,043
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוך ⁽⁵⁾					
84	44	34,754	646	71	34,037
אנשים פרטיים - אחר					
758	653	336,636	2,700	3,017	330,919
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	167	-	-	167
בנקים בישראל					
-	-	787	-	-	787
ממשלת ישראל					
758	653	337,590	2,700	3,017	331,873
סך-הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
-	-	7,982	702	109	7,171
בינוי ונדל"ן					
-	-	12,542	214	1,327	11,001
מסחרי אחר					
-	-	20,524	916	1,436	18,172
סך-הכל מסחרי					
8	26	569	1	26	542
אנשים פרטיים					
8	26	21,093	917	1,462	18,714
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	13,444	-	-	13,444
בנקים בחו"ל					
-	-	1,187	-	-	1,187
ממשלות חו"ל					
8	26	35,724	917	1,462	33,345
סך-הכל פעילות בחו"ל					
766	679	357,729	3,617	4,479	349,633
סך-הכל ציבור					
-	-	13,611	-	-	13,611
סך-הכל בנקים					
-	-	1,974	-	-	1,974
סך-הכל ממשלות					
766	679	373,314	3,617	4,479	365,218
סך-הכל					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 29.ב.ג.ג](#) להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-44 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2020: 123 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-57 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2020: 59 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך) 1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2020					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף	סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים	
		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים		
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾				
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
15	5	29,937	245	161	29,531
					בינוי ונדל"ן - בינוי
13	3	23,052	164	806	22,082
					בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
32	1	20,359	6	162	20,191
					שירותים פיננסיים
46	22	83,428	2,302	2,923	78,203
					מסחרי - אחר
106	31	156,776	2,717	4,052	150,007
					סך-הכל מסחרי
775	626	98,956	1	626	98,329
					אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽⁵⁾
71	45	33,838	737	68	33,033
					אנשים פרטיים - אחר
952	702	289,570	3,455	4,746	281,369
					סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	188	-	-	188
					בנקים בישראל
-	-	954	-	-	954
					ממשלת ישראל
952	702	290,712	3,455	4,746	282,511
					סך-הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
16	-	6,136	215	644	5,277
					בינוי ונדל"ן
60	-	11,731	289	1,129	10,313
					מסחרי אחר
76	-	17,867	504	1,773	15,590
					סך-הכל מסחרי
15	26	536	1	27	508
					אנשים פרטיים
91	26	18,403	505	1,800	16,098
					סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
10	-	11,233	-	-	11,233
					בנקים בחו"ל
-	-	1,243	-	-	1,243
					ממשלות חו"ל
101	26	30,879	505	1,800	28,574
					סך-הכל פעילות בחו"ל
1,043	728	307,973	3,960	6,546	297,467
					סך-הכל ציבור
10	-	11,421	-	-	11,421
					סך-הכל בנקים
-	-	2,197	-	-	2,197
					סך-הכל ממשלות
1,053	728	321,591	3,960	6,546	311,085
					סך-הכל

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לענין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתית ראה [ביאור 29.ב.ג.2](#). להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-44 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2020: 123 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-57 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2020: 59 מיליוני ש"ח).

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לציבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

יתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות היתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק: ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה.

יתורים ניתנים במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את הלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו.

במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה מעניק, החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'.

הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 1.1](#) לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות** (המשך)**
2. מידע נוסף על חובות פגומים
 א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2021					
יתרת קרן חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
1,380	214	94	30	120	בינוי ונדל"ן - בינוי
914	115	72	6	43	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
270	6	1	1	5	שירותים פיננסיים
4,597	1,719	302	872	1,417	מסחרי - אחר
7,161	2,054	469	909	1,585	סך-הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1,454	646	2	87	644	אנשים פרטיים - אחר
8,615	2,700	471	996	2,229	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
719	702	244	174	458	בינוי ונדל"ן
443	214	180	34	34	מסחרי אחר
1,162	916	424	208	492	סך-הכל מסחרי
3	1	-	-	1	אנשים פרטיים
1,165	917	424	208	493	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
9,780	3,617	895	1,204	2,722	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	3,177	618	1,132	2,559	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	2,152	386	930	1,766	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2020					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
1,495	245	86	34	159	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,033	164	61	11	103	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
274	6	1	1	5	שירותים פיננסיים
5,437	2,302	218	1,124	2,084	מסחרי - אחר
8,239	2,717	366	1,170	2,351	סך-הכל מסחרי
1	1	1	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1,625	737	2	111	735	אנשים פרטיים - אחר
9,865	3,455	369	1,281	3,086	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
267	215	43	120	172	בינוי ונדל"ן
557	289	204	52	85	מסחרי אחר
824	504	247	172	257	סך-הכל מסחרי
3	1	-	-	1	אנשים פרטיים
827	505	247	172	258	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
10,692	3,960	616	1,453	3,344	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	3,360	331	1,371	3,029	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	2,710	507	1,004	2,203	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר									
2019			2020			2021			
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית ממוצעת של חובות פגומים שנתרמו**	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים שנתרמו*** ⁽¹⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנתרמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים שנתרמו***	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנתרמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים שנתרמו***	
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
2	4	280	1	3	251	1	3	212	בינוי ונדל"ן - בינוי
1	4	257	-	-	238	-	1	127	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	-	28	-	-	27	-	-	6	שירותים פיננסיים
12	23	1,478	16	30	2,384	8	27	1,941	מסחרי - אחר
15	31	2,043	17	33	2,900	9	31	2,286	סך-הכל מסחרי
-	-	-	-	-	1	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
14	49	703	14	47	759	9	45	685	אנשים פרטיים - אחר
29	80	2,746	31	80	3,660	18	76	2,971	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
-	-	135	-	1	226	-	10	454	בינוי ונדל"ן
-	3	269	-	6	274	-	-	255	מסחרי - אחר
-	3	404	-	7	500	-	10	709	סך-הכל מסחרי
-	-	7	-	-	2	-	-	1	אנשים פרטיים
-	3	411	-	7	502	-	10	710	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
29	83	3,157	31	87	4,162	18	86	3,681	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

*** הכנסות ריבית שנתרמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך - 317 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 (2020: 330 מיליוני ש"ח, 2019: 435 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות* (המשך)**
2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
 ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

31 בדצמבר 2020				31 בדצמבר 2021				
יתרת חוב רשומה								
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית	סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית	
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
75	42	-	33	47	22	-	25	בינוי ונדל"ן - בינוי
15	5	-	10	17	3	-	14	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
5	2	-	3	5	3	-	2	שירותים פיננסיים
1,623	158	-	1,465	1,187	179	-	1,008	מסחרי - אחר
1,718	207	-	1,511	1,256	207	-	1,049	סך-הכל מסחרי
698	425	-	273	623	430	-	193	אנשים פרטיים - אחר
2,416	632	-	1,784	1,879	637	-	1,242	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור - מסחרי								
194	22	-	172	222	60	-	162	בינוי ונדל"ן
100	98	-	2	51	23	-	28	מסחרי אחר
294	120	-	174	273	83	-	190	סך-הכל מסחרי
2,710	752	-	1,958	2,152	720	-	1,432	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
 (1) צובר הכנסות ריבית.
 (2) נכלל בחובות פגומים.
 התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2021 בסך של כ-41 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2020: 74 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו										
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021				
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש		
פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
	43	43	291	55	58	213	25	30	148	בינוי ונדל"ן - בינוי
	15	16	31	20	21	38	20	22	25	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
	3	4	14	2	3	18	2	2	11	שירותים פיננסיים
	249	252	1,571	1,560	1,626	1,344	101	209	752	מסחרי - אחר
	310	315	1,907	1,637	1,708	1,613	148	263	936	סך-הכל מסחרי
	413	434	8,406	323	341	6,478	204	206	4,546	אנשים פרטיים - אחר
	723	749	10,313	1,960	2,049	8,091	352	469	5,482	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל										
ציבור - מסחרי										
	-	-	2	191	191	3	25	25	1	בינוי ונדל"ן
	-	-	-	124	124	4	-	-	-	מסחרי - אחר
	-	-	2	315	315	7	25	25	1	סך-הכל מסחרי
	-	-	9	-	-	12	-	-	13	אנשים פרטיים
	-	-	11	315	315	19	25	25	14	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
	723	749	10,324	2,275	2,364	8,110	377	494	5,496	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו*					
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021	
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
5	153	11	180	12	142
בינוי ונדל"ן - בינוי					
5	14	-	15	-	20
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
-	5	-	7	-	5
שירותים פיננסיים					
28	645	1,003	782	49	565
מסחרי - אחר					
38	817	1,014	984	61	732
סך-הכל מסחרי					
44	3,234	56	3,656	40	3,092
אנשים פרטיים - אחר					
82	4,051	1,070	4,640	101	3,824
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
-	6	-	7	-	12
אנשים פרטיים					
82	4,057	1,070	4,647	101	3,836
סך-הכל ציבור					

* חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור - אנשים פרטיים

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)*, סוג החזר וסוג הריבית

31 בדצמבר 2021					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים				
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך-הכל		
5,110	45,382	1,236	71,413	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
4,740	27,830	396	42,707	מעל 60%	
783	651	23	1,007		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
10,633	73,863	1,655	115,127		סך-הכל

31 בדצמבר 2020					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים				
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך-הכל		
3,872	39,950	1,511	62,645	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
3,634	23,935	423	35,959	מעל 60%	
218	484	36	839		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
7,724	64,369	1,970	99,443		סך-הכל

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.
** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV - מהווה יחס בין סכום הלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מחושב בעת אישור האשראי למעט החריגים המפורטים להלן:

1. העמדת אשראי נוסף בביטחון אותו נכס.
 2. קבלת הלוואה מתאגיד אחר, תוך ביצוע שיעבוד משותף פרי-פסו בגין הנכס.
 3. גרירת משכנתא.
 4. חלק ממסגרת האשראי שלא נוצל.
 5. פירעון מוקדם מהותי (10 אחוז ומעלה).
- הביאור מציג יתרות חוב בגין הלוואות לדיור תוך פילוח לפי טווח יחסי LTV ודרגות שיעבוד.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכירה, רכישה וסינדיקציה של אשראי לציבור במהלך השנה

1. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

סיכון אשראי לציבור שנמכר										
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021					
יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נותן עבורו שירות	סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	סיכון אשראי שנמכר השנה	אשראי לציבור שנמכר השנה	יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נותן עבורו שירות	סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	סיכון אשראי שנמכר השנה	אשראי לציבור שנמכר השנה	
2,205	21	24	-	34	2,046	-	-	-	-	סך-הכל מסחרי
414	-	-	-	-	327	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור -
2,619	21	24	-	34	2,373	-	-	-	-	סך-הכל סיכון אשראי לציבור -

סיכון אשראי לציבור שנרכש										
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021					
יתרה לסוף שנה של האשראי שנרכש	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	סיכון אשראי שנרכש השנה	אשראי לציבור שנרכש השנה ⁽¹⁾	יתרה לסוף שנה של האשראי שנרכש	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	סיכון אשראי שנרכש השנה	אשראי לציבור שנרכש השנה ⁽¹⁾	אשראי לציבור שנרכש השנה	אשראי לציבור שנרכש השנה	
2,393	1	248	8,409	3,301	1	279	8,849	8,849	8,849	סך-הכל מסחרי
2,393	1	248	8,409	3,301	1	279	8,849	8,849	8,849	סך-הכל סיכון אשראי לציבור

* סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
(1) כולל ברובו עסקות ניכיון לטווח קצר.

2. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021						
עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים	עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*					
	חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	
3,447	5,123	4,419	16,237	5,544	9,434	סך-הכל מסחרי
-	-	-	3	-	2	אנשים פרטיים - אחר
3,447	5,123	4,419	16,240	5,544	9,436	סך-הכל אשראי לציבור

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020						
עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים	עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*					
	חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	
3,210	5,009	6,281	19,384	4,685	9,479	סך-הכל מסחרי
-	-	-	4	-	7	אנשים פרטיים - אחר
3,210	5,009	6,281	19,388	4,685	9,486	סך-הכל אשראי לציבור

* לרבות אם הבנק נותן שירות מהותי בעסקת הסינדיקציה.
** סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽¹⁾⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה

31 בדצמבר 2021			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽²⁾⁽³⁾	אשראי* ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	
			אשראי ללווה באלפי ש"ח
1,157	614	465,279	עד 10
1,744	1,214	258,740	מ-10 עד 20
3,068	2,841	207,137	מ-20 עד 40
4,391	7,026	198,793	מ-40 עד 80
4,568	12,784	158,261	מ-80 עד 150
4,136	17,713	104,369	מ-150 עד 300
4,371	27,670	73,606	מ-300 עד 600
7,138	62,352	80,929	מ-600 עד 1,200
5,815	33,497	26,623	מ-1,200 עד 2,000
4,077	17,359	8,085	מ-2,000 עד 4,000
3,046	9,548	2,306	מ-4,000 עד 8,000
7,050	14,681	1,716	מ-8,000 עד 20,000
9,384	15,481	891	מ-20,000 עד 40,000
41,250	64,007	1,246	מ-40,000 עד 200,000
25,741	27,432	192	מ-200,000 עד 400,000
24,203	26,522	92	מ-400,000 עד 800,000
8,460	6,549	16	מ-800,000 עד 1,200,000
10,302	6,244	12	מ-1,200,000 עד 1,600,000
1,657	2,257	2	מ-1,600,000 עד 2,000,000
4,375	6,290	5	מ-2,000,000 עד 3,200,000
7,277	5,309	3	מעל 3,200,000
183,210	367,390	1,588,303	סך-הכל

* אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 357,729; 3,600 ו-6,061 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(1) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד, בהתבסס על היתרה הרשומה.

(2) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן: "האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

31 בדצמבר 2020			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽²⁾ ⁽³⁾	אשראי* ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	
			אשראי ללווה באלפי ש"ח
981	487	422,725	עד 10
1,726	1,142	253,135	מ-10 עד 20
3,233	2,754	210,875	מ-20 עד 40
5,011	7,075	210,639	מ-40 עד 80
5,629	13,034	170,175	מ-80 עד 150
5,443	17,552	110,384	מ-150 עד 300
5,091	26,965	73,489	מ-300 עד 600
7,418	56,420	74,648	מ-600 עד 1,200
4,748	26,320	21,079	מ-1,200 עד 2,000
3,169	13,724	6,324	מ-2,000 עד 4,000
2,931	8,643	2,082	מ-4,000 עד 8,000
6,672	12,900	1,529	מ-8,000 עד 20,000
8,832	13,644	800	מ-20,000 עד 40,000
35,855	56,064	1,067	מ-40,000 עד 200,000
20,975	22,636	156	מ-200,000 עד 400,000
17,660	20,136	71	מ-400,000 עד 800,000
7,246	5,811	13	מ-800,000 עד 1,200,000
7,540	5,051	9	מ-1,200,000 עד 1,600,000
3,056	2,464	3	מ-1,600,000 עד 2,000,000
1,568	3,064	2	מ-2,000,000 עד 3,200,000
5,079	3,523	2	מעל 3,200,000
159,863	319,409	1,559,207	סך-הכל

* אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 307,973; 4,751 ו-6,685 מיליוני ש"ח בהתאמה.

- (1) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד, בהתבסס על היתרה הרשומה.
- (2) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן: "האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

31 בדצמבר			
2020	2021	2020	2021
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרות החוזים**	
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:			
5	9	828	1,996
(א) אשראי תעודות			
42	36	5,762	6,758
(ב) ערבויות להבטחת אשראי			
58	131	22,680 ⁽¹⁾	37,697 ⁽¹⁾
(ג) ערבויות לרוכשי דירות***			
181	170	23,771	25,078
(ד) ערבויות והתחייבויות אחרות****			
67	31	15,744	11,333
(ה) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק			
154	116	*42,927	41,534
(ו) מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו			
195	210	*48,078	64,021
(ז) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן*****			
79	94	28,768	33,720
(ח) התחייבויות להוצאת ערבויות			

* סוג מחדש.

** יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

*** החל מיום 31 בדצמבר 2020, כולל גם ערבויות מסוימות שניתנו במסגרת ליווי פיננסי לפרויקטים מסוג פינוי בינוי, תמ"א 38 (סוג 2) או עסקות קומבינציה, אשר בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים ניתן ליישם מקדמי המרה מופחתים בגינן.

**** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך - 75 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2020: 91 מיליוני ש"ח).

***** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיוור.

(1) כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-11,053 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות (ליום 31.12.2020: 11,819 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות. במידת הצורך הבנק נוהג לקבל ביטחונות או התחייבויות מסוגים שונים כגון פיקדונות, ניירות-ערך, נדל"ן, יחסים פיננסיים וכדומה. מרבית הערבויות בבנק מדורגות בדירוג ביצוע האשראי.

ליום 31 בדצמבר 2021

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם

סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין 3 שנים עד שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות שנה עד 3 שנים	
6,758	11	564	215	1,092	4,876	ערבויות להבטחת אשראי
37,697	32,990	-	-	11	4,696	ערבויות לרוכשי דירות
25,078	-	4,151	1,170	6,636	13,121	ערבויות והתחייבויות אחרות
33,720	-	67	7,282	17,339	9,032	התחייבויות להוצאת ערבויות
103,253	33,001	4,782	8,667	25,078	31,725	סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2020

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם

סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין 3 שנים עד שנה עד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות שנה עד 3 שנים	
5,762	26	611	152	705	4,268	ערבויות להבטחת אשראי
22,680	19,969	2	-	-	2,709	ערבויות לרוכשי דירות
23,771	-	4,348	1,002	6,662	11,759	ערבויות והתחייבויות אחרות
28,768	-	874	3,196	16,140	8,558	התחייבויות להוצאת ערבויות
80,981	19,995	5,835	4,350	23,507	27,294	סך-הכל

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2021							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
189,283	1	127	260	13,397	-	175,498	מזמנים ופיקדונות בבנקים
71,105	3,650	456	2,336	31,921	2,121	30,621	ניירות-ערך
1,253	-	-	-	-	-	1,253	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
352,623	2,336	2,540	4,044	26,216	54,315	263,172	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
1,969	-	-	1,170	563	196	40	אשראי לממשלות
853	785	-	-	-	-	68	השקעות בחברות כלולות
3,555	3,555	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
12,984	1,447	168	119	3,045	844	7,361	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,156	1,227	14	5	119	11	3,780	נכסים אחרים
638,781	13,001	3,305	7,934	75,261	57,487	481,793	סך-כל הנכסים
							התחייבויות
525,072	2,404	3,786	11,589	110,062	12,338	384,893	פיקדונות הציבור
11,601	-	22	197	3,778	-	7,604	פיקדונות מבנקים
752	-	-	-	318	2	432	פיקדונות הממשלה
3,426	-	7	-	3,419	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
25,582	-	-	-	3,118	19,845	2,619	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
14,350	1,410	183	141	2,666	1,794	8,156	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
15,251	390	288	45	544	5,298	8,686	התחייבויות אחרות
596,034	4,204	4,286	11,972	123,905	39,277	412,390	סך-כל ההתחייבויות
42,747	8,797	(981)	(4,038)	(48,644)	18,210	69,403	עודף נכסים (התחייבויות) השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	801	4,033	49,520	(592)	(53,762)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(190)	(159)	(1,919)	-	2,268	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	(15)	74	(365)	-	306	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
42,747	8,797	(385)	(90)	(1,408)	17,618	18,215	סך-הכל כללי
-	-	(9)	82	(1,568)	-	1,495	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	128	(359)	(3,307)	-	3,538	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
 (2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2020							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
							נכסים
138,711	-	222	231	11,341	-	126,917	מזומנים ופיקדונות בבנקים
71,885	2,385	412	2,535	24,036	482	42,035	ניירות-ערך
368	-	-	-	-	-	368	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
301,828	1,354	2,017	3,927	23,401	49,669	221,460	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,193	-	-	1,171	748	-	274	אשראי לממשלות
556	503	-	-	-	-	53	השקעות בחברות כלולות
3,319	3,319	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
14,890	1,081	577	999	2,180	423	9,630	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,852	1,183	11	36	93	6	4,523	נכסים אחרים
539,602	9,825	3,239	8,899	61,799	50,580	405,260	סך-כל הנכסים
							התחייבויות
435,217	1,406	3,453	10,948	93,939	10,290	315,181	פיקדונות הציבור
6,591	-	13	282	1,928	-	4,368	פיקדונות מבנקים
761	-	-	-	484	2	275	פיקדונות הממשלה
6	-	6	-	-	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
23,490	-	-	-	13	22,881	596	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
16,804	1,044	694	1,230	3,000	710	10,126	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
16,834	325	176	86	537	4,594	11,116	התחייבויות אחרות
499,703	2,775	4,342	12,546	99,901	38,477	341,662	סך-כל ההתחייבויות
39,899	7,050	(1,103)	(3,647)	(38,102)	12,103	63,598	עודף נכסים (התחייבויות)
							השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	366	3,262	40,825	(3,125)	(41,328)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	341	138	(2,867)	-	2,388	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	261	209	(581)	-	111	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
39,899	7,050	(135)	(38)	(725)	8,978	24,769	סך-הכל כללי
-	-	197	329	(2,327)	-	1,801	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)
-	-	1,351	1,271	(3,784)	-	1,162	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
 (2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון

31 בדצמבר 2021				
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 2 עד 3 שנים
במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)				
נכסים	224,831	23,069	55,440	31,243
התחייבויות	358,982	20,263	24,397	7,143
הפרש	(134,151)	2,806	31,043	24,100
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(31,825)	(4,581)	(12,552)	95
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(56)	665	1,197	530
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(166,032)	(1,110)	19,688	24,725
מטבע-חוץ**				
נכסים	24,477	5,121	15,649	6,276
התחייבויות	93,466	13,066	25,055	1,315
הפרש	(68,989)	(7,945)	(9,406)	4,961
מזה: הפרש - בדולר	(58,978)	(5,892)	(8,966)	2,943
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	2,492	(1,150)	(1,611)	1,423
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	31,815	4,571	12,572	(106)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	56	(665)	(1,197)	(530)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(37,118)	(4,039)	1,969	4,325
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2021				
נכסים***	249,308	28,190	71,089	37,519
התחייבויות****	452,448	33,329	49,452	8,458
הפרש	(203,140)	(5,139)	21,637	29,061
מזה: אשראי לציבור	56,757	23,123	59,158	32,630
מזה: פיקדונות הציבור	436,010	28,138	38,411	4,286

- * בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנתרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- ** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
- (1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 4,688 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.
- (2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.
- (3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (4) כולל אשראי בתנאי חח"ד 14,012 מיליון ש"ח, שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד 2,107 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

31 בדצמבר 2021								
שיעור תשואה חוזי ⁽³⁾	יתרה מאזנית ⁽²⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים
ב-%	במיליוני ש"ח							
2.2%	539,448	3,654	574,638	18,601	54,630	62,573	29,986	33,704
1.1%	451,904	-	452,738	1	1,595	15,579	5,639	6,112
-	87,544	3,654	121,900	18,600	53,035	46,994	24,347	27,592
-	(53,774)	-	(54,007)	-	(20)	(429)	(627)	(31)
-	2,205	-	2,486	-	-	-	-	-
-	35,975	3,654	70,379	18,600	53,015	46,565	23,720	27,561
2.4%	86,332	1,034	90,159	716	1,180	13,837	7,517	6,903
2.6%	139,926	-	143,195	716	3,827	1,618	690	834
-	(53,594)	1,034	(53,036)	-	(2,647)	12,219	6,827	6,069
-	(42,713)	841	(42,750)	-	303	11,306	6,724	4,734
-	7,868	618	8,469	-	149	2,279	2,147	1,126
-	53,774	-	54,007	-	18	411	606	67
-	(2,205)	-	(2,486)	-	-	-	-	-
-	(2,025)	1,034	(1,515)	-	(2,629)	12,630	7,433	6,136
2.2%	⁽⁴⁾ 625,780	4,688	664,797	19,317	55,810	76,410	37,503	40,607
1.4%	591,830	-	595,933	717	5,422	17,197	6,329	6,946
0.8%	33,950	4,688	68,864	18,600	50,388	59,213	31,174	33,661
2.5%	350,287	4,561	387,582	18,578	53,575	55,189	19,632	26,505
1.5%	522,668	-	525,962	709	2,168	3,957	1,587	2,208

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון (המשך)

31 בדצמבר 2020				
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 2 עד 3 שנים
במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)				
נכסים	170,270	21,340	54,503	33,953
התחייבויות	297,146	17,629	20,140	10,623
הפרש	(126,876)	3,711	34,363	23,330
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(21,862)	(2,417)	(19,051)	177
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	119	204	1,189	6
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(148,619)	1,498	16,501	23,513
מטבע-חוץ**				
נכסים	20,512	4,138	8,528	5,876
התחייבויות	81,994	8,066	18,017	1,799
הפרש	(61,482)	(3,928)	(9,489)	4,077
מזה: הפרש - בדולר	(51,167)	(4,104)	(9,716)	3,408
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	1,436	(684)	(623)	(79)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	21,862	2,411	19,072	(179)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(119)	(204)	(1,189)	(6)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(39,739)	(1,721)	8,394	3,892
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2020				
נכסים***	190,782	25,478	63,031	39,829
התחייבויות****	379,140	25,695	38,157	12,422
הפרש	(188,358)	(217)	24,874	27,407
*** מזה: אשראי לציבור	49,612	21,954	51,820	30,060
**** מזה: פיקדונות הציבור	361,756	20,604	28,699	6,202

- * בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- ** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
- (1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 3,304 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.
- (2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.
- (3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (4) כולל אשראי בתנאי חח"ד 13,548 מיליון ש"ח, שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד 1,867 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

31 בדצמבר 2020								
שיעור תשואה חוזי ⁽³⁾	יתרה מאזנית ⁽²⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים
%-ב	במיליוני ש"ח							
2.3%	455,964	2,699	492,201	15,014	44,076	60,500	26,231	24,256
1.5%	380,305	23	383,373	18	1,314	15,757	3,040	4,064
-	75,659	2,676	108,828	14,996	42,762	44,743	23,191	20,192
-	(44,272)	-	(44,469)	-	(63)	(69)	(207)	(48)
-	2,356	-	2,605	-	-	-	-	544
-	33,743	2,676	66,964	14,996	42,699	44,674	22,984	20,688
1.8%	73,760	605	76,555	7	965	19,122	4,090	5,410
0.9%	116,623	1	116,971	5	247	900	712	1,158
-	(42,863)	604	(40,416)	2	718	18,222	3,378	4,252
-	(38,307)	387	(36,541)	(3)	396	16,748	2,888	2,248
-	5,889	-	6,766	-	156	2,407	1,026	931
-	44,272	-	44,469	-	58	76	230	16
-	(2,356)	-	(2,605)	-	-	-	-	(544)
-	(947)	604	1,448	2	776	18,298	3,608	3,724
2.2%	⁽⁴⁾ 529,724	3,304	568,756	15,021	45,041	79,622	30,321	29,666
1.3%	496,928	24	500,344	23	1,561	16,657	3,752	5,222
1.8%	32,796	3,280	68,412	14,998	43,480	62,965	26,569	24,444
2.7%	300,474	3,068	337,060	14,972	44,471	45,419	17,936	22,945
1.4%	433,811	-	436,119	1	1,491	3,297	1,900	2,909

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המוצגת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה ואת השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו-כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקות דומות במועד הדיווח.

ניירות-ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הונוו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות. גידול של 1% בשיעורי ריבית הניכיון של חובות פגומים מקטין את שוויים ההוגן בסכום של 9 מיליוני ש"ח.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפירעון בסוף התקופה.

בחישוב השווי ההוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-302 מיליוני ש"ח.

פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

השאלות בין לקוחות - מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבורסה של ניירות הערך המושאלים.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים מתחשבת בין היתר בסיכון האשראי הגלום בעסקות אלו.

אומדן השווי ההוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגדי, ואומדן השווי ההוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.

מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן.

נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי ההוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 - פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מחשבוני פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2021				
סך-הכל	שווי הוגן ⁽¹⁾			יתרה במאזן
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
נכסים פיננסיים				
189,299	186,264	-	3,035	189,283
מזומנים ופיקדונות בבנקים				
71,112	2,536	14,044	54,532	71,105
ניירות-ערך*				
1,253	1,253	-	-	1,253
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
355,298	349,563	-	5,735	352,623
אשראי לציבור, נטו***				
2,051	2,051	-	-	1,969
אשראי לממשלות				
12,984	2,224	9,330	1,430	12,984
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
446	419	-	27	446
נכסים פיננסיים אחרים				
632,443	544,310	23,374	64,759	629,663
סך-כל הנכסים הפיננסיים**				
התחייבויות פיננסיות				
526,995	516,951	-	10,044	525,072
פיקדונות הציבור***				
11,534	11,534	-	-	11,601
פיקדונות מבנקים				
761	761	-	-	752
פיקדונות הממשלה				
3,427	3,427	-	-	3,426
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר				
26,622	8,829	1,589	16,204	25,582
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים				
14,350	6,799	6,115	1,436	14,350
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
6,960	6,933	-	27	6,960
התחייבויות פיננסיות אחרות				
590,649	555,234	7,704	27,711	587,743
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות**				
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
133	133	-	-	-
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				

- * כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 2,058 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 12](#).
- ** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 90,413 מיליון ש"ח ובסך של 31,394 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).
- *** מזה נכלל ביתרת פיקדונות הציבור סך של 40 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.
- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2020			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾		רמה 1		
	רמה 2	רמה 3			
נכסים פיננסיים					
138,747	135,665	-	3,082	138,711	מזומנים ופיקדונות בבנקים
71,893	1,967	18,177	51,749	71,885	ניירות-ערך*
368	368	-	-	368	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
303,935	300,850	-	3,085	301,828	אשראי לציבור, נטו***
2,205	2,205	-	-	2,193	אשראי לממשלות
14,890	3,224	10,617	1,049	14,890	נכסים בגין מכשירים נגזרים
648	642	-	6	652	נכסים פיננסיים אחרים
532,686	444,921	28,794	58,971	**530,527	סך-כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
436,833	433,368	-	3,465	435,217	פיקדונות הציבור***
6,570	6,570	-	-	6,591	פיקדונות מבנקים
773	773	-	-	761	פיקדונות הממשלה
6	6	-	-	6	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
24,139	803	1,552	21,784	23,490	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
16,804	5,891	9,862	1,051	16,804	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
9,894	9,888	-	6	9,894	התחייבויות פיננסיות אחרות
495,019	457,299	11,414	26,306	**492,763	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
104	104	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

- * כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,368 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 12](#).
- ** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 91,248 מיליון ש"ח ובסך של 30,201 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-ו](#).
- *** מזה נכלל ביתרת פיקדונות הציבור סך של 38 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.
 - (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 - רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 - רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2021			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
אגרות-חוב זמינות למכירה			
34,358	-	6,890	27,468
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
18,282	-	882	17,400
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
2,809	160	2,649	-
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
2,559	-	2,545	14
אגרות-חוב של אחרים זרים			
58,008	160	12,966	44,882
סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה			
1,592	-	68	1,524
השקעות במניות סחירות שאינן למסחר			
ניירות-ערך למסחר			
4,774	-	8	4,766
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
3,163	-	-	3,163
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
280	-	280	-
אגרות-חוב של אחרים זרים			
722	-	722	-
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
8,939	-	1,010	7,929
סך-הכל ניירות-ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
594	93	501	-
חוזי שקל-מדד			
3,481	201	3,280	-
חוזי ריבית אחרים			
6,282	1,656	4,583	43
חוזי מטבע-חוץ			
2,624	272	965	1,387
חוזי מניות			
3	2	1	-
חוזי סחורות ואחרים			
12,984	2,224	9,330	1,430
סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
5,828	-	-	5,828
אשראי בגין השאלת ניירות-ערך			
27	-	-	27
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
87,378	2,384	23,374	61,620
סך-כל הנכסים			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
598	230	368	-
חוזי שקל-מדד			
3,968	205	3,763	-
חוזי ריבית אחרים			
7,267	5,425	1,800	42
חוזי מטבע-חוץ			
2,514	936	184	1,394
חוזי מניות			
3	3	-	-
חוזי סחורות ואחרים			
40	21	19	-
התחייבויות בגין נגזרים משובצים			
14,390	6,820	6,134	1,436
סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
5,318	-	-	5,318
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות			
27	-	-	27
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף			
4,726	-	-	4,726
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך			
24,461	6,820	6,134	11,507
סך-כל ההתחייבויות			

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2020				
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
43,335	-	7,457	35,878	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
10,562	-	999	9,563	אגרות-חוב של ממשלות זרות
5,058	165	4,893	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
3,904	-	3,889	15	אגרות-חוב של אחרים זרים
62,859	165	17,238	45,456	סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה
1,017	-	939	78	השקעות במניות סחירות שאינן למסחר
ניירות-ערך למסחר				
6,213	-	-	6,213	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
2	-	-	2	אגרות-חוב של ממשלות זרות
6,215	-	-	6,215	סך-הכל ניירות-ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
474	199	275	-	חוזי שקל-מדד
5,551	396	5,155	-	חוזי ריבית אחרים
6,894	2,527	4,355	12	חוזי מטבע-חוץ
1,925	78	810	1,037	חוזי מניות
46	24	22	-	חוזי סחורות ואחרים
14,890	3,224	10,617	1,049	סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,179	-	-	3,179	אשראי בגין השאלות בין לקוחות
6	-	-	6	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
88,166	3,389	28,794	55,983	סך-כל הנכסים
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
392	30	362	-	חוזי שקל-מדד
6,788	278	6,510	-	חוזי ריבית אחרים
7,704	4,729	2,963	12	חוזי מטבע-חוץ
1,875	830	6	1,039	חוזי מניות
45	24	21	-	חוזי סחורות ואחרים
38	18	20	-	התחייבויות בגין נגזרים משובצים
16,842	5,909	9,882	1,051	סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
3,179	-	-	3,179	פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות
6	-	-	6	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
286	-	-	286	התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך
20,313	5,909	9,882	4,522	סך-כל ההתחייבויות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2021				
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31.12.2021	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
(18) ⁽¹⁾	440	440	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
146 ⁽²⁾	338	338	-	השקעות במניות
128	778	778	-	סך-הכל
ליום 31 בדצמבר 2020				
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31.12.2020	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
(36) ⁽¹⁾	600	600	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(29) ⁽²⁾	28	28	-	השקעות במניות
(65)	628	628	-	סך-הכל

(1) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2021	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2020
165	169	(5)	(251)	169	118	(2,202)	(2,934)	(752)	(752)
160	(137)	-	(169)	(4)	(48)	(3,769)	(1,101)	(664)	10
(1)	(1)	-	(1)	(21)	(21)	-	-	-	-
(8)	(18)	-	(8)	5	(5)	-	-	-	-
(19)	(19)	-	(19)	2,049	(1,308)	(4,436)	(1,308)	(4,436)	(1,308)

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2021	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2020
177	113	(16)	95	177	645	464	(2,533)	(206)	9
165	169	-	62	118	(209)	(2,202)	(1,101)	(752)	-
4	8	-	4	333	7	-	-	1	-
(8)	(17)	-	(8)	7	(8)	-	-	-	-
(4)	(4)	-	(4)	502	(73)	(2,520)	(73)	(2,520)	(73)

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2, למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה. בהתאם למדיניות התאגיד הבנקאי, ההעברות בין הרמות מוכרות כמתרחשות בסוף תקופת הדיווח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

ליום 31 בדצמבר 2021			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	160	ציטוט מצד נגדי לעסקה	ציטוט מצד נגדי לעסקה
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	(137)	סיכון צד נגדי לעסקה	0.04%-1.84% (0.68%)
חוזי ריבית אחרים	(4)	סיכון צד נגדי לעסקה	0.04%-14.23% (1.12%)
חוזי מטבע-חוץ	(3,769)	סיכון צד נגדי לעסקה	0.04%-14.29% (0.37%)
חוזי מניות	(687)	סיכון צד נגדי לעסקה	0.04%-1.79% (0.20%)
חוזי מניות	21	ציטוט מצד נגדי	
חוזי מטבע-חוץ	-	ציטוט מצד נגדי	
חוזי ריבית אחרים	2	מודל תמחור אופציות	37.00%-62.00% (48.00%)
חוזי סחורות ואחרים	(1)	מודל תמחור נגזרי מטבע	0.09%-0.09% (0.09%)
נגזרים משובצים ⁽¹⁾	(21)	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	338	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	440	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:
(1) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2020			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	165	ציטוט מצד נגדי לעסקה	ציטוט מצד נגדי לעסקה
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	169	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה (1.68%) 0.23%-4.84%
חוזי ריבית אחרים	118	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה (2.04%) 0.23%-15.52%
חוזי מטבע-חוץ	(2,208)	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה (0.51%) 0.23%-15.78%
חוזי מניות	(770)	מודל תמחור נגזרי מניות	סיכון צד נגדי לעסקה (0.29%) 0.23%-2.76%
חוזי מניות	18	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי מטבע-חוץ	6	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי סחורות ואחרים	-	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה (0.88%) 0.23%-14.62%
נגזרים משובצים ⁽¹⁾	(18)	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	28	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	600	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:
 (1) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים

חברות אם, בעל שליטה וחברות בנות

עסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו ככלל במהלך העסקים הרגיל, משיקולים עסקיים ובתנאים דומים לתנאי עסקות עם גופים שאינם קשורים לבנק. במספר מקרים הבנק תמך כמקובל בחברות בת באמצעות השקעה בהון, בהלוואות, בכתבי נוחות, כתבי שיפוי וכד'. ההכנסות או ההוצאות הקשורות בעסקות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.

לפרטים בדבר קו אשראי שנתן הבנק לבנק פוזיטיב בתמחור נמוך מתנאי השוק בשל נסיבותיו המיוחדות של בנק פוזיטיב, ראה [ביאור 24.א](#). לעיל. לפרטים אודות אימוץ המלצות הוועדה הבלתי תלויה בראשות השופט (בדימ') יורם דנציגר אשר המליצה לבנק להגיע להסדר פשרה עם מבטחים בו ישולם לבנק סך 140 מיליון דולר ולא להגיש תביעות כנגד נושאי משרה, ראה [ביאור 25.ה](#). לעיל.

א. יתרות במאזן

31 בדצמבר 2021							
בעלי-עניין							
אחרים		נושאי משרה*		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות	
היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה
נכסים							
-	-	-	-	-	-	113	-
2,203	1,077	13	10	687	595	248	120
(3)	(7)	-	-	(3)	(4)	-	-
2,200	1,070	13	10	684	591	248	120
611	244	-	-	33	1	89	18
התחייבויות							
13,985	12,863	96	72	-	-	3,129	2,578
11	9	-	-	-	-	15	9
914	464	45	45	-	-	231	166
-	-	-	-	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							
3,186	2,703	7	4	581	468	259	224

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2021					
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
אחרים		חברות כלולות		חברות בת שלא אוחדו	
היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה
144	112	458	261	-	-
(1)	(2)	(3)	(5)	-	-
143	110	455	256	-	-
-	-	853	853	-	-
-	-	8	7	-	-
נכסים					
אשראי לציבור					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור, נטו					
השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾					
נכסים אחרים					
התחייבויות					
פיקדונות הציבור					
התחייבויות אחרות					
472	421	504	452	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**					

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
(1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

31 בדצמבר 2020							
בעלי-עניין							
אחרים		נושאי משרה*		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות	
היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה
-	-	-	-	-	-	113	113
1,928	1,049	9	8	830	674	181	181
(5)	(5)	-	-	(6)	(6)	-	-
1,923	1,044	9	8	824	668	181	181
-	-	-	-	-	-	-	-
711	529	-	-	41	33	162	59
נכסים							
התחייבויות							
פיקדונות הציבור							
אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים							
התחייבויות אחרות							
מניות (כלול בהון)							
3,216	2,266	7	6	767	566	183	154
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.
** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2020					
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
אחרים		חברות כלולות		חברות בת שלא אוחדו	
היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה
-	-	-	-	-	-
185	105	137	106	-	-
(2)	(2)	(2)	(2)	-	-
183	103	135	104	-	-
-	-	556	556	-	-
-	-	3	3	-	-
284	64	128	116	8	1
4	2	3	2	-	-
423	411	264	184	-	-

נכסים

ניירות-ערך

אשראי לציבור

הפרשה להפסדי אשראי

אשראי לציבור, נטו

השקעות בחברות כלולות⁽¹⁾

נכסים אחרים

התחייבויות

פיקדונות הציבור

התחייבויות אחרות

סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
 ** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
 (1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021								
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי עניין				
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	מחזיקי מניות	
(14)	4	6	-	(10)	-	-	(14)	הכנסות ריבית נטו*
(4)	-	(2)	-	(2)	-	-	-	הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי
(134)	2	13	-	(9)	-	-	(140)	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
82	4	2	-	76	-	-	-	מזה: דמי ניהול ושירותים
(106)	(1)	(17)	(9)	(7)	(49) ⁽¹⁾	-	(23)	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽²⁾
(39)	-	-	-	-	(39)	-	-	מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 34
(10)	-	-	-	-	(10)	-	-	הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 8
(258)	5	-	(9)	(28)	(49)	-	(177)	סך-הכל

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 34 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 4 מיליון ש"ח.

(2) כולל תרומות לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק בסך של 472 אלפי ש"ח.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020								
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי עניין				
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	מחזיקי מניות	
8	5	2	-	4	-	-	(3)	הכנסות ריבית נטו*
(1)	(1)	-	-	-	-	-	-	הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי
(141)	3	2	-	(143)	-	-	(3)	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
53	3	2	-	48	-	-	-	מזה: דמי ניהול ושירותים
(69)	-	-	-	-	(43) ⁽¹⁾	-	(26)	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽²⁾
(35)	-	-	-	-	(35)	-	-	מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 21
25	-	16	9	8	(8)	-	-	הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 8
(203)	7	4	-	(139)	(43)	-	(32)	סך-הכל

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 30 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 4 מיליון ש"ח.

(2) כולל תרומות לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק בסך של 600 אלפי ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי עניין			
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	מחזיקי מניות
94	3	26	-	74	-	-	(9)
(45)	(2)	(44)	-	1	-	-	-
(310)	44	158	-	(271)	2	-	(243)
164	5	149	-	11	-	-	(1)
(87)	(11)	(23)	(2)	(5)	(46) ⁽¹⁾	-	-
(40)	-	-	-	-	(40)	-	-
(6)	-	-	-	-	(6)	-	-
(348)	34	117	(2)	(201)	(44)	-	(252)

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 27 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 2 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 5 מיליון ש"ח.

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים

2019	2020	2021
הכנסות (הוצאות)		
בגין נכסים		
40	26	26
-	-	-
-	-	-
-	-	-
3	3	1
בגין התחייבויות		
53	(20)	(39)
-	-	-
-	-	-
(2)	(1)	(2)
-	-	-
אחר		
-	-	-
-	-	-
94	8	(14)

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק

א. תמצית דוח רווח והפסד

2019	2020	2021	
11,826	10,175	11,624	הכנסות ריבית
(2,611)	(1,477)	(1,931)	הוצאות ריבית
9,215	8,698	9,693	הכנסות ריבית, נטו
1,270	1,951	(1,217)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,945	6,747	10,910	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
562	1,213	588	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,094	3,019	3,221	עמלות
44	70	117	הכנסות אחרות
3,700	4,302	3,926	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
3,891	3,695	4,227	משכורות והוצאות נלוות
1,309	1,355	1,322	אחזקה ופחת בניינים וציוד
2,763	2,089	1,946	הוצאות אחרות
7,963	7,139	7,495	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,682	3,910	7,341	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,615	1,516	2,778	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,067	2,394	4,563	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
296	(109)	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר מסים המיוחס לפעילות מופסקת
(564)	(229)	351	חלקו של הבנק בחברות מוחזקות אחרות
			רווח נקי
1,799	2,056	4,914	המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ב. תמצית מאזן

31 בדצמבר		
2020	2021	
נכסים		
138,605	189,157	מזומנים ופיקדונות בבנקים
62,958	66,142	ניירות-ערך
368	1,253	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
307,484	357,452	אשראי לציבור
(6,088)	(5,068)	הפרשה להפסדי אשראי
301,396	352,384	אשראי לציבור, נטו
2,193	1,969	אשראי לממשלות
13,303	13,593	השקעות בחברות מוחזקות אחרות
3,143	3,383	בניינים וציוד
14,885	12,983	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,594	4,908	נכסים אחרים
542,445	645,772	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון		
450,136	541,834	פיקדונות הציבור
6,687	11,723	פיקדונות מבנקים
761	752	פיקדונות הממשלה
-	3,419	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
11,651	16,146	כתבי התחייבות נדחים
16,800	14,347	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
16,537	14,816	התחייבויות אחרות
502,572	603,037	סך-כל ההתחייבויות
39,873	42,735	הון
542,445	645,772	סך-כל ההתחייבויות וההון

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים

2019	2020	2021	
			תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת
1,799	2,056	4,914	רווח נקי לשנה
			התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת:
268	338	(351)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות
504	528	591	פחת על בניינים וציוד
21	53	15	הפחתות
605	1,928	(1,217)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(210)	1	-	רווח (הפסד) ממכירת חברת בת
(361)	(129)	(179)	רווח ממימוש של ניירות-ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון
(253)	(10)	54	רווח (הפסד) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר
-	24	(68)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
(4)	(57)	(92)	רווח ממימוש בניינים וציוד
72	(256)	(6)	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
3	(209)	(7)	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
(79)	(129)	590	מסים נדחים, נטו
(8)	(21)	-	רווח ממכירות תיקי אשראי
1,306	1,470	559	התאמות בגין הפרשי שער
1,462	1,139	645	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
			שינוי נטו בנכסים שוטפים
(621)	(3,899)	1,902	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(387)	348	1,854	ניירות-ערך למסחר
687	(678)	243	נכסים אחרים
			שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות
2,376	4,818	(2,453)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,011	(1,813)	(1,858)	התחייבויות אחרות
8,191	5,502	5,136	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2021

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים (המשך)

2019	2020	2021	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה			
248	2,603	249	פיקדונות בבנקים
*(8,229)	*(11,079)	(46,623)	אשראי לציבור
457	(222)	225	אשראי לממשלות
237	103	(885)	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(15)	(157)	(190)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
126	43	115	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(52,737)	(46,929)	(28,670)	רכישת ניירות-ערך זמינים למכירה
41,074	24,030	21,194	תמורה ממכירת ניירות-ערך זמינים למכירה
9,188	9,981	5,688	תמורה מפדיון ניירות-ערך זמינים למכירה
*(213)	*(959)	(472)	רכישת תיקי אשראי
113	55	-	תמורה ממכירת תיקי אשראי
1,150	81	-	דיבידנדים שהתקבלו מחברות מוחזקות
(1,090)	(385)	-	השקעות בחברות מוחזקות
2,164	2	-	תמורה ממימוש השקעות בחברות מוחזקות
(641)	(679)	(879)	רכישת בניינים וציוד
6	72	141	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(8,162)	(23,440)	(50,107)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
(1,004)	3,282	5,036	פיקדונות מבנקים
8,723	71,186	84,929	פיקדונות מהציבור
477	76	(9)	פיקדונות מהממשלה
-	-	3,419	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,031	1,740	8,123	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(4,107)	(3,285)	(3,690)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1,000)	-	(1,479)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
4,120	72,999	96,329	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
4,149	55,061	51,358	גידול (קיטון) במזומנים
81,241	84,084	137,675	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(1,306)	(1,470)	(559)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
84,084	137,675	188,474	יתרת מזומנים לסוף השנה
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו			
12,911	10,576	10,052	ריבית שהתקבלה
(2,513)	(1,917)	(1,144)	ריבית ששולמה
1,111	81	-	דיבידנדים שהתקבלו
(2,233)	(2,123)	(1,596)	מסים על הכנסה ששולמו
373	446	-	מסים על הכנסה שהתקבלו

* סווג מחדש.

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות

משבר הקורונה והמערכת הבנקאית

לאור ההתאמות שנדרשו בפעילות המערכת הבנקאית עקב משבר הקורונה, פרסם בנק ישראל במהלך שנת 2020 במסגרת הוראת ניהול בנקאית תקין ייעודית מספר 250, ריכוז כלל התאמות להוראות ניהול בנקאית תקין לצורך התמודדות עם וירוס הקורונה, שכללו שורה של הקלות רגולטוריות להתמודדות עם משבר הקורונה. לאור התייבות המצב במשק, פרסם בנק ישראל ביום 28 בדצמבר 2021 עדכון להוראה 250, במסגרתו בוטלו מרבית ההקלות או עוגנו בהוראות הרלוונטיות, וחלקן הוארכו עד לסוף יוני 2022. ביום 18 בינואר 2022, עקב התפשטות גל נוסף של נגיף הקורונה, והחשש להיעדרות משמעותית בכח האדם במשק כולו ובמערכת הבנקאית בפרט, ומתוך ראייה צופה פני עתיד, המניחה המשך פגיעה במצבת העובדים המחייבת צמצום בהיקפי קבלת הקהל, פרסם בנק ישראל עדכון נוסף, במסגרתו ניתנו הקלות לעניין פתיחת סניפי הבנק עד ליום 28 בפברואר 2022. כמו-כן ניתנה האפשרות לבנק לקבוע כי השירותים בסניפים יינתנו בכפוף לתיאום תור מראש למעט כאשר מדובר באזרחים ותיקים.

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו יוזמות רגולטוריות רבות שעיקר עניינן, הגברת התחרות ועידוד החדשנות במערכת הבנקאית בישראל, חלקן יושמו, וחלקן עדיין נמצאות בשלבים מקדמיים.

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

בחודש ינואר 2017 פרסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרומ). כחלק מהגנות הינוקא לחברות כרטיסי האשראי הבנק נדרש לצמצם את מסגרות האשראי השנתיות שלו בכרטיסי האשראי ב-50% ביחס למסגרות האשראי שהקצה בכרטיסי אשראי בשנת 2015, זאת עד חודש פברואר 2021. בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-5,000 שקלים חדשים. לאחר מכן לא יוכל הבנק להגדיל את היקף המסגרות במשך 3 שנים נוספות. ביום 11 בנובמבר 2020 אושר צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (שינוי השיעור והסכומים לעניין צמצום מסגרות אשראי לפי סעיף 9(ג) לחוק) (הוראת שעה), התשפ"א-2020 אשר קבע כי לאור משבר הקורונה והצמצום הכלכלי של לקוחות רבים החל מסוף ינואר 2021 ועד סוף ינואר 2022 יעמוד הקיצוץ האמור לעיל, על 45% ממסגרת האשראי שהייתה ללקוח ב-2015, ועד למינימום של 7,500 שקל בחודש, במקום מינימום של 5,000 ש"ח כפי שנקבע במקור. הבנק פעל לצמצום מסגרות האשראי כנדרש, ומקיים דרישה זו החל מהמועד האמור. בעקבות דיון בוועדת הכלכלה מיום 27 בדצמבר 2021, בנושא צמצום מסגרות האשראי, הוסכם על-ידי משרד האוצר ויו"ר ועדת הכלכלה בתיאום עם בנק ישראל, על הפחתת הצמצום במסגרות כרטיסי האשראי שנקבע בחוק שטרומ. בהתאם לזאת, ביום 30 בינואר 2022 אושר צו שר האוצר המתקן את סעיף 9(ג) בחוק "הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות" במסגרתו הוארכו ההקלות שניתנו בשנה נוספת עד ליום 31 ינואר 2023, כך שהצמצום במסגרות יהיה 45% במקום 50% והרף התחתון לקיצוץ מסגרת קיימת יהיה 7,500 ש"ח במקום 5,000 ש"ח. בשנת 2023 ישתנה שיעור הצמצום ל-49% מסך המסגרות שהועמדו לציבור ב-2015, כאשר מסגרת מתחת ל-8,500 ש"ח לא תילקח בחשבון בחישוב צמצום המסגרות. תיקון הסעיף יאפשר לבנק לצמצם את הפגיעה בלקוחותיו כתוצאה מצמצום המסגרות.

החוק לניוד חשבונות בין בנקים באופן מקוון

בחודש פברואר 2018 אושר בכנסת החוק להקמת מערכת ניוד חשבונות בנק אוטומטית על בסיס מערכת ה-CASS שהוקמה באנגליה (Current Account Switch Service) במסגרת התוכנית הכלכלית (חוק ההסדרים) לשנת 2018. על-פי החוק - הבנקים יחויבו לאפשר מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבוע ימי עסקים וללא עלות ללקוח. ביום 30 ביוני 2020 אושרה דחיית תחילת החוק ב-6 חודשים עד ליום 22 בספטמבר 2021. בחודש יוני 2019 פרסמה נגידת בנק ישראל דאז כללים ראשונים מכוח החוק העוסקים בסוגי חשבונות אשר הבנקים יחויבו לאפשר את ניודם במסגרת המערכת. על-פי נתוני בנק ישראל, כ-80% מחשבונות עו"ש למשקי בית יהיו ניתנים לניוד במערכת. ביום 16 בדצמבר 2019, פרסם בנק ישראל את כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים), וכן את נוהל בנקאית תקין 448 - העברת הפעילות הפיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון, אשר מסדיר את רצף הפעולות הנדרשות מהבנק הקולט והבנק המעביר בניוד, והמפרט את החובות החלות על כל אחד מהבנקים (המעביר והקולט). כהליך חקיקה משיק ומשלים, ולקראת כניסתו לתוקף של סעיף 1ב5 לחוק הבנקאות ביום 22 בספטמבר 2021, בוצעו במהלך שנת 2021 ההתאמות הבאות:

- אושר ביום 8 בפברואר 2021 חוק סליקה אלקטרונית של שיקים ושיקים ללא כיסוי (תיקוני חקיקה), התשפ"א-2021.
- ביום 12 ביולי 2021 הונח על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה תזכיר החוק בנושא "אחריות בנק קולט", אשר נועד להשלים את תהליך החקיקה, ולקבוע את הסדר האחריות שיחול על ניוד חשבון בנק. במסגרת תזכיר זה מוצע לקבוע 'כתובת אחת' עבור הלקוח, שתהיה הגורם האחראי להשלמת הליך הניוד, לתיקון תקלות ופגמים בתהליך ולפיצוי במקרה של נזק.
- ביום 4 ביולי 2021, פרסמו ברשומות כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים) (תיקון), התשפ"א-2021.
- ביום 12 ליולי 2021 פרסמו ברשומות כללי סליקה אלקטרונית של שיקים (סריקה, שמירה והפקת פלט של שיק ממוחשב) (תיקון), התשפ"א-2021.

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות (המשך)

- ביום 4 באוגוסט 2021 אושר התיקון האחרון לכללי סליקה אלקטרונית של שקים (שמירת שקים) (תיקון), התשפ"א-2021, אשר ביצע התאמה של הכללים לרפורמת הניידות, טרם עלייתה לאוויר.
- ביום 17 באוגוסט 2021 בוצעו תיקונים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 448 בנושא העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון על רקע צרכים שהתעוררו עם התקדמות תהליכי היישום של החוק וכללי הנגיד לאורך התקופה שחלפה ממועד פרסום ההוראה המקורית ב-16 בדצמבר 2019.
- ביום 22 בספטמבר 2021 סעיף 1ב5 לחוק, כללי הנגיד והוראת ניהול בנקאי תקין מספר 448 נכנסו לתוקפם, והמערכת לניוד חשבונות בין בנקים עלתה לאוויר.

בנקאות פתוחה - OPEN API

במסגרת החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל ביום 24 לפברואר 2020, נוהל בנקאי תקין מספר 368 בנושא "יישום תקן הבנקאות הפתוחה בישראל". הנוהל קבע כללים לגבי צפייה של צד ג' במידע פיננסי של הלקוח. בנוהל נקבע כי תינתן גישה למידע פיננסי של לקוחות המערכת הבנקאית שיתנו הסכמתם לכך בשיטת OPEN API (בנקאות פתוחה), באמצעות ממשק מאובטח שיאפשרו הבנקים לצדדים שלישיים. פתיחת הממשק יאפשר לצדדים שלישיים לספק שירותי איסוף מידע פיננסי והשוואת עלויות לצורך הצעת שירותים שונים ללקוח ממגוון גופים פיננסיים. בהתאם לזאת, הבנק נדרש לאפשר להעביר מידע על חשבונות לקוחות לצדדים שלישיים שיתנו ללקוחות שירותי יעוץ, השוואת עלויות וסכימת מידע פיננסי. ההעברה יכולה להתבצע בכפוף לאישור לקוח בשיטת OPEN API.

ביום 18 באפריל 2021 עלה לאוויר שלב א' - שכלל את יתרות ותנועות עו"ש. שלב ב' - הכולל את פירוט תנועות בכרטיסי חיוב, בנקאיים או חוץ בנקאיים, וגישה למתן הוראת העברת תשלום מחשבון הבנק של הלקוח - צפוי להסתיים ביום 31 במרץ 2022.

ביום 4 בנובמבר 2021 אישרה הכנסת חקיקה העוסקת בקידום הבנקאות הפתוחה - חוק שירותי מידע פיננסי, התשפ"א 2021. החוק נותן דגש, בין היתר, לנושאים: מערכת ההסכמות בין הלקוח (וכלל שותפיו לחשבון), נותן שירותי המידע וצרכן המידע, איסור גביית עמלה בגין השירות, אפשרות ביטול השירות, סדרי אבטחת מידע וכו', ועתידיה להיכנס לתוקף ביום 14 ביוני 2022.

בחוק נקבע כי סלי המידע יעלו לאוויר במועדים הבאים: שלב ג' - הכולל גישה למידע נוסף של הלקוח (אשראי, פיקדונות, חסכונות) ביום 31 באוקטובר 2022. שלב ד' - הכולל מידע על תיק ניירות-ערך של הלקוח - צפוי להסתיים עד ליום 14 ביוני 2023. הרחבת המידע לתאגידים תתבצע בשתי פעימות: בינואר 2023 מידע על תאגידים עם מחזור עד 5 מיליוני ש"ח ומורשה חתימה יחיד (עסק קטן); בדצמבר 2023 יתר התאגידים.

ביום 23 לפברואר 2022 פרסם בנק ישראל, עדכון לנוהל בנקאי תקין מספר 368, במסגרתו בוצעו התאמות שונות לנוסח שנקבע בחוק, הוסרו הוראות שיצרו כפילות ביחס אליו, וכן הותאמו לוחות הזמנים לשלבי היישום כפי שנקבעו בו.

יוזמות לעידוד התחרות בתחום שוק ההון

ביום 20 בדצמבר 2021 פרסמה רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון עדכון לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע בשוק החיסכון הפנסיוני. החוזר קובע את מבנה הממשקים האיחידים המשמשים את הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון, המעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני, במסגרת העברת מידע וביצוע פעולות עסקיות שונות המתבצעות ביניהם. העברת מידע במבנה אחיד מאפשרת שכלול של תהליכי זרימת המידע בשוק ומהווה בסיס לפעילותה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית. כמו-כן, כחלק מייעול תהליכי העבודה בשוק ולאור ההתפתחויות הטכנולוגיות, קובע החוזר קיצור לוחות הזמנים להעברת מידע וביצוע פעולות ומגיש מידע עדכני לכלל השחקנים בשוק.

נוהל בנקאי תקין 460 בנושא "הצגת נתוני פעילות בפיקודן ניירות-ערך" - ביום 23 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים נוסח סופי להוראת נוהל בנקאי תקין 460, הוראה חדשה, הקובעת פורמט אחיד של הצגת מידע ונתונים ללקוח אודות תיק ניירות הערך שלו בבנק. מועד התחילה של ההוראה הינו עד ליום 1 בינואר 2023.

הגנת הפרטיות

- באפריל 2021 פרסמה הרשות להגנת הפרטיות להערות הציבור מסמך מדיניות בנושא צמצום מידע אישי. במסגרת זו הרשות להגנת הפרטיות מתריעה בפני ארגונים במשק על הסיכונים לפרטיות הציבור הנובעים מאיסוף, שמירה ושימוש במידע אישי עודף, ומדגישה את החשיבות והתועלת בצמצום במטרה להקטין את הסיכונים לפרטיות הציבור. בטייטה מפרטת הרשות המלצות ודגשים לארגונים במשק ולגופים ציבוריים כיצד לפעול במטרה למזער את הסיכונים כתוצאה משימוש במידע עודף.
- ביום 22 באפריל 2021 פרסמה הרשות להגנת הפרטיות את עמדת הרשות בנושא "פרטיות באמצעי תשלום מתקדמים להעברת כספים ולתשלום בבתי עסק", במסגרת זו פורטו המלצות הרשות המלצות לניהול השימוש באמצעי תשלום מתקדמים בהיבטים של פרטיות, הסכמה ואבטחת מידע, המלצות אשר מתבססות על סמך בחינה שביצעה של מסמכי מדיניות הפרטיות ותנאי השימוש של אמצעי התשלום המתקדמים המרכזיים הפועלים כיום בישראל. בהתאם לזאת, עמדת הרשות להגנת הפרטיות הינה כי יש לשים דגש מיוחד על הליך קבלת ההסכמה לרישום ושימוש באמצעי תשלום מתקדמים, ולאפשר למשתמשים שליטה על פרטיותם ועל מידע הנוגע אליהם באופן מיטבי, ולהבטיח כי השימוש במידע ייעשה בכפוף לידיעתם ולהסכמתם.
- ביום 5 בינואר 2022 עברה הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 14), התשפ"ב-2022 קריאה ראשונה בכנסת. התיקון הצפוי להתאים את הרגולציה הקיימת בישראל בתחום להתפתחויות הטכנולוגיות והחברתיות, ולחקיקה האירופאית (GDPR), לצמצם את חובת הרישום על מאגרי מידע, ולהרחיב את סמכויות האכיפה המנהלית של הרשות להגנת הפרטיות.

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות (המשך)

הוראות ויוזמות מהותיות נוספות בשנת 2021

- עדכון נוהל בנקאי תקין 451 בנושא "נהלים להלוואות לדיור" -** ביום 31 בינואר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לנוהל בנקאי 451 בנושא נהלים להלוואות לדיור, לפיו, תאגיד בנקאי נדרש, בין היתר:

 - למתן אישור עקרוני ללקוח תוך 5 ימי עסקים מיום בו הוגשה הבקשה לקבלת הלוואה;
 - להעמיד לרשות הציבור מחשבון מקוון המאפשר ביצוע סימולציות של תמהילים שונים של הלוואות לדיור בטווחי זמן שונים;
 - להציג ללקוחותיו בחשבונם באתר האינטרנט של הבנק מידע בהתאם למידע המפורט, בפורמט קבוע, ובתדירות דו שנתית. תחילתה של הוראה זו, לכל המאוחר עד ליום 31 באוגוסט 2022.
- נוהל בנקאי תקין 301 בנושא "דירקטוריון" -** בחודש דצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים נוסח מעודכן ובו נקבע, כי החל מהביקורת על דוחות כספיים ליום 1 בינואר 2023 ואילך, במסגרת אחריות ועדת הביקורת לפקח על עבודתו של רואה החשבון המבקר, על הוועדה ליישם, בין היתר, את הנחיות ועדת באזל בדבר ביקורת חיצונית בתאגידים בנקאיים לעניין ועדת הביקורת ויחסיה עם רואה החשבון המבקר. בחודש ינואר 2022 פרסם עדכון נוסף להוראה ולפיו יידרש ייצוג הולם לשני המינים בדירקטוריון תאגיד בנקאי והדירקטוריון יידרש לקבוע מדיניות בדבר שיעור הגיוון המגדרי בו, לרבות טווח הזמן להשגת היעד (עד שלוש שנים מאישור המדיניות).
- נוהל בנקאי תקין 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" -** ביום 23 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים נוסח מעודכן לפיו חודדו הסעיפים בהוראה לעניין חזקות "השליטה" ביחס לבעל המניות הגדול בחברה, כך שהגדרת המונח "שליטה" בהוראה, לא תחול כאשר משקיע מוסדי שהוא מבטח או חברה מנהלת, מחזיק באמצעי השליטה פחות משיעור של 20%. גישה זו נועדה למנוע "תנודתיות" בקבוצות הלווים, המקשה על תכנון אשראי ל"קבוצות לווים", בפרט כאשר חזקת "השליטה" מתבססת על החזקה ארעית של משקיע מוסדי במניות בסכום מזערי מעבר להחזקת משקיעים מוסדיים אחרים. מועד תחילת עדכון זה הינו מיום פרסומו.
- עדכונים לנוהל בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" -** ביום 27 בדצמבר 2020 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור. במסגרת עדכון זה הוסרה מגבלת הפריים שחלה עד כה. סעיף 7 להוראה קבע שתי מגבלות, הראשונה קבעה שחלקה של ההלוואה בריבית פריים לא יעלה על שליש מסך ההלוואה, והשנייה קבעה שחלקה הכולל של ההלוואה בריבית משתנה לא יעלה על שני שלישים מסך ההלוואה. במסגרת העדכון הוסרה המגבלה הראשונה (מגבלת ריבית הפריים), ונתרה המגבלה על הריבית המשתנה הקובעת כי לפחות שליש מסך המשכנתא יינתן בריבית קבועה, ועד שני השלישים הנותרים יינתנו בריבית משתנה. התיקון נכנס לתוקף ביום 17 בינואר 2021 לגבי נוטלי משכנתאות חדשות וביום 28 בפברואר 2021 לגבי מיחזורי משכנתאות.
- עדכונים לנוהל בנקאי תקין 411 בנושא "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור" -** פרסמו שני עדכונים לנוהל בנוגע להסדרה הנדרשת וההתאמה לשירותי תשלום מתקדמים:

 - ביום 29 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת עדכון במסגרתו התווסף סעיף בנושא "שירותי תשלום אגב פעילות במטבע וירטואלי של לקוחות" - העדכון צפוי לעגן את העקרונות והדרישות מהמערכת הבנקאית במתן שירותי תשלום אגב פעילות במטבעות קריפטוגרפיים ווירטואליים. במסגרת זו, יידרש הבנק לקבוע מדיניות ונהלים אגב פעילות מסוג זה, וכן לבצע ניטור, בקרה ודיווח אחר מוקדי סיכון בפעילות זו.
 - ביום 24 באוקטובר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לנוהל 411 הכולל, בין היתר, הוספת נספח ב'2 העוסק באסדרת היבטי איסור הלבנת הון בשירותי תשלום מתקדמים, דוגמת אפליקציית תשלומים. הערכת הסיכונים, כפי שנערכה על-ידי הפיקוח על הבנקים במסגרת גיבוש האסדרה, העלתה כי סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור, הכרוכים בפעילות בשירותי תשלום אינם גבוהים, נכון למועד זה, וזאת בהינתן מגבלות מהודקות, ובכלל זה הגבלת היקפי הפעילות ומסגרות האשראי. בהתאם לעדכון הנוהל, תאגיד בנקאי רשאי לקבוע דרכי זיהוי ואימות חלופיים ביחס לחלק מדרישות צו איסור הלבנת הון, התשס"א-2001 (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור). מועד התחילה לעניין נספח ב'2 - הינו שנה מיום פרסום העדכון לנוהל, קרי ביום 24 באוקטובר 2022, ויחול הן ביחס ללקוחות חדשים והן ביחס ללקוחות קיימים. תאגיד בנקאי הערוך לכך רשאי לפעול בהתאם לעדכון לנוהל, מוקדם ממועד התחילה האמור, ובלבד שהעביר הודעה על כך בכתב לפיקוח על הבנקים.
- נוהל בנקאי תקין חדש 250A בנושא "מעבר מריבית ליבור" -** בתחילת שנת 2022 צפויה המערכת הפיננסית העולמית לחדול משימוש בשיעורי ריביות הליבור, למעט ריביות הליבור במטבע דולר שפרסומן צפוי להיפסק ביוני 2023. בהתאם לזאת, ביום 3 באוקטובר 2021 פורסמה הוראת נוהל בנקאי תקין חדשה 250A, המפרטת את העקרונות ליישום המעבר מריבית הליבור, במטרה לוודא היערכות נאותה של המערכת הבנקאית, והתייחסות למלוא הסיכונים הפוטנציאליים ולהיבטי הגונות כלפי הלקוחות הכרוכים במעבר מריבית הליבור. ההוראה מפרטת את הדרישות וציפיות מהמערכת הבנקאית, לרבות היערכות לסיכונים משפטיים, תפעוליים, התנהגותיים (Conduct), סיכונים מוניטין והיבטי ההוגנות כלפי הלקוחות. הבנק פעל לוודא קיום התאמה מלאה, בין דרישות ההוראה להיערכותו בנושא. בהלוואות המבוססות על ריביות הבסיס שפרסומם הופסקו, הבנק פעל ברבעון האחרון של שנת 2021 וממשיך לפעול להחלפת ההסכמים המשפטיים מול הלקוחות והמרת המוצרים במועד שינוי הריבית הקרוב.

ביאור 35 יזמות רגולטוריות (המשך)

- **עדכון הוראות למשתמשים בנתוני אשראי - ובכלל זה:**
 - **הוראה חדשה מס' 405 בנושא "קבלת הסכמה מלקוח" -** חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016, קובע תנאים בהתקיימם, רשאי נותן אשראי לקבל מלשכת אשראי דוח אשראי לגבי לקוח, וכן את השימושים אשר הינו רשאי לעשות בדוח זה. אחד התנאים שהוסדרו בחוק הוא קבלת הסכמה מפורשת מהלקוח לכך שנתוני האשראי לגביו הכלולים במאגר נתוני אשראי יימסרו ללשכת אשראי לשם עריכת דוח האשראי, שיימסר לנותן האשראי. בהתאם לזאת, נקבעה הוראת הממונה על שיתוף נתוני אשראי מיום 12 באוגוסט 2021, הקובעת דרישות ביחס לנוסח ההסכמה המפורשת שמשממש בנתוני אשראי נדרש לקבל מלקוח.
 - **עדכון הוראה 401 בנושא "אמצעי זיהוי" והוראה חדשה 401A בנושא "אמצעי זיהוי מרחוק" -** תקנות נתוני אשראי קובעות כי לצורך קבלת הסכמת הלקוח, נותן אשראי יזהה את הלקוח, בעצמו או באמצעות צד שלישי, באחת מדרכי הזיהוי המפורטות התקנות או באמצעות אמצעי זיהוי נוסף שהורה הממונה מכח סמכותו לפי סעיף 68 לחוק נתוני אשראי. אמצעי זיהוי אלו משמשים גם את לשכות האשראי ומיופי הכוח בתמורה לזיהוי לקוח, וכן את לשכות האשראי לזיהוי מיופי כוח בתמורה, וזאת לצורך מתן שירותים בהתאם לחוק. הוראה 401 קובעת דרישות נוספות על אלה הקובעות בהוראות כל דין הנוגעות לזיהוי לקוחות, ובכלל זה: מאגרים לאימות טלפוני מוקלט או אימות מקוון לפרטי זיהוי; בקרות; דיווחים לממונה על אירועי אבטחת מידע וכד'. בנוסף, הוראה 401A מאפשרת שימוש באמצעים מתקדמים לזיהוי מרחוק, על-ידי משתמשים בנתוני אשראי, לשכות אשראי ומיופי כוח בתמורה (נותני שירות שהינם תאגיד בנקאי), בהקשר לשירותים הניתנים על ידם לפי החוק.
 - לנוכח ההתפתחויות בתחום התשלומים והפעילות של ארגונים דיגיטליים, פרסם בנק ישראל ביום 16 ליוני 2021 **קול קורא לקבלת מידע בנושא תשלומים באמצעות הטלפון הנייד.** לצורך כך, ובהמשך לוועדה שהוקמה לגיבוש מדיניות בנק ישראל בנושא, התבקש מידע מגופים ישראלים ובין-לאומיים בעלי ניסיון וידע מתאימים על תחום התשלומים באמצעות הטלפון הנייד או מכשירים חכמים אחרים, בדגש על תחום השימוש במידע שנובע אגב תשלומים כאלה, וכן בנוגע לאפשרות של ביצוע העברות של תשלומים בין יישומונים (אפליקציות) שונים בטכנולוגיית Peer to Peer (להלן תשלומי P2P), בפרט הסוגיות הבאות: השימוש במידע שנובע מפעילות התשלומים בנייד; יתרונות וחסרונות ביצירת ממשק לביצוע תשלומי P2P בין יישומונים שונים; התייחסות להיבטי תחרות, תנאי שוק הוגנים, יעילות וחדשנות, דינמיקת שוק והגנת הצרכן.
 - בהמשך לזאת, פרסם בנק ישראל ביום 11 בינואר 2022 את מסקנות הוועדה, ובכלל זה, (1) בנק ישראל מחזיק בתפיסה העקרונית לעניין המידע אשר נוצר ונאסף בגופים הפיננסיים השונים אודות לקוח, לפיה המידע שייך ללקוח, כך שיש בידי הלקוח את הזכות להחליט אילו גורמים יחשפו למידע האמור ואילו שימושים יעשו בו. בהתאם לגישה זו, בנק ישראל סובר כי (2) גופים פיננסיים רשאים להשתמש במידע שקיבלו בהסכמה של הלקוחותיהם לשימושים שהסכימו הלקוחות, בכפוף לכל דין. עוד הודגש כי התאמת חוק הגנת הפרטיות בישראל לדין האירופאי, צפוי בין היתר, לתת מענה גם לסוגיות שימוש במידע בכל הנוגע למידע שנאסף אגב מתן שירות, באופן חוצה סקטורים במשק הישראלי.
 - **נוהל בנקאי תקין 420 בנושא משלוח הודעות בתקשורת -** ביום 6 ביוני 2021 פרסם עדכון לנוהל בנקאי תקין מס' 420 בו נקבע, בין היתר, עקרונות למשלוח הודעות ללקוחות באופן אפקטיבי. כחלק מההיערכות ליישום העדכון, נדרשים הבנקים וחברות כרטיסי האשראי למפות את מגוון ההודעות שהם שולחים ללקוחותיהם ולבחון אותן, על מנת לבחור את ערוצי התקשורת המתאימים למשלוח כל הודעה, בהתאם לרמת מהותיות המידע ולמהירות הנדרשת למסירתו. בהקשר זה, הודגש כי, מעבר לחשיבות שבבחירת הערוץ המתאים להעברת סוגים שונים של מסרים, ישנה חשיבות רבה לכך שהמידע המוצג בהודעה יימסר באופן אפקטיבי ובהיר גם מבחינת צורתו ותוכנו. הנוהל יכנס לתוקפו שנה מיום פרסומו.
 - **נוהל בנקאי תקין 311A בנושא ניהול אשראי צרכני -** ביום 4 בפברואר 2021 פרסם ניהול בנקאי תקין 311A בנושא ניהול אשראי צרכני שניכנס לתוקף בהדרגה בין מאי 2021 לנובמבר 2021. מטרת הנוהל לקבוע סטנדרטים מינימליים ונורמות התנהגות המצופות בפעילות המערכת הבנקאית מול משקי הבית, בין היתר:
 - הגבלת היקף האשראי הקמעונאי ליכולתו הפיננסית של הלקוח והימנעות מהעמדת אשראי העלול להוות נטל מופרז על משק הבית.
 - הקפדה על תהליכי שיווק נאותים מול לקוחות.
 - הקפדה על מתן גילוי ענייני ושלם ללקוח.
 - להבטיח שמנגנוני התגמול בבנק אינם מעודדים התנהלות שאינה הוגנת.
 - **נוהל בנקאי תקין בנושא - יישום כללי CECL בהלוואות לדיוור -** בהמשך למכתב הפיקוח על הבנקים מיום 28 במרץ 2018 בנוגע לאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL), פרסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים ביום 17 בינואר 2021, הוראות הנוגעות ליישום כללי הדיווח הכספי הצפויים לחול לגבי הלוואות לדיוור. בהתאם לתיקונים תאגידיים בנקאיים נדרשים לנכות מהון עצמי רובד 1 סכומים בגין הלוואות לדיוור שמסוגלות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות. התיקונים מבוצעים על רקע ביטול ההפרשה המזערית לפי עומק פיגור בגין הלוואות לדיוור (כפי שהיתה עד כה בשיעור מינימלי של 0.35%), מאפייני הגבייה הייחודיים של הלוואות לדיוור בישראל, ועל רקע הדרישות שנקבעו בתקנה 2019/630 של האיחוד האירופי בדבר שיעורי יסוסי מינימליים בגין הלוואות לא מבצעות. לפרטים בדבר הערכות הבנק וההשפעה הצפויה של יישום התקן ראה **ביאור 1.1.1** לעיל.
 - **נוהל בנקאי תקין 443 - פיקדונות ללא תנועה וחשבונות שבעליהם נפטרו -** פרסום ניהול בנקאי תקין מיום 15 בנובמבר 2020, ונכנס לתוקפו ב-15 נובמבר 2021, ומפרט את החובות החלות על הבנק בנושא פיקדון ללא תנועה, ליצירת קשר עם בעל פיקדון ללא תנועה סמוך למועד פירעונו של הפיקדון. חובות האיתור המפורטות בנוהל קובעות, בין היתר, מדרג של פעולות איתור נדרשות, בהתאם לנסיבות העניין, בהן נדרש הבנק לנקוט לצורך יצירת קשר עם בעל פיקדון ללא תנועה, הן באמצעות שימוש במידע המצוי ברישומי הבנק, והן באמצעות פניה למרשם האוכלוסין, לפי העניין.

הצעות חוק שנכנסו לתוקף

- **חוק שיקים ללא כיסוי (תיקון מס' 14), התש"ף-2020**, עבר ביום 18 באוגוסט 2020 בקריאה שנייה ושלישית ופורסם ברשומות. החוק נכנס לתוקף באוגוסט 2021, וקובע כי טרם החזרת שיק מסיבת אי כיסוי מספיק, הבנק יודיע ללקוח כי השיק שמסר נידון לסירוב, ויאפשר ללקוח במהלך יום עסקים אחד להפקיד כסף בחשבונו לשם פירעון השיק. ביום 25 פברואר 2021 פרסם בנק ישראל עדכון לנוהל בנקאי תקין 420 אשר הסדיר את ההיערכות שנדרשה לעמידה בתיקון חוק זה.
- **חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (תיקון מס' 4) (עיכוב הליכים לשם גיבוש ואישור הסדר חוב) (הוראת שעה - נגיף הקורונה החדש), התשפ"א-2021**. ביום 1 במרץ 2021 אושר החוק, אשר מטרתו ליצור מתווה להתמודדות עם עלייה בהיקף החייבים שיבקשו לפנות להליכים של הסדר חוב או להליכי חדלות פירעון בעקבות תקופת מגפת הקורונה ולהתאים אותם למאפיינים המיוחדים של חייבים אלה. זאת, על-ידי עיכוב האפשרות של נושים לפתוח בהליכי חדלות פירעון, ועל ידי עידוד החייבים לפנות להליכים של הסדר חוב. עיכוב הליכים יתאפשר לפרק זמן של שנה, החייב ישמור את השליטה בנכסיו בתקופת עיכוב ההליכים; עיכוב ההליכים לצורך גיבוש ואישור הסדר חוב יתאפשר לתקופה של עד 3 חודשים, בהתאם לשיקול דעתו של בית המשפט. ביום 24 בינואר 2022, פורסמה טיוטת צו שמאריכה את הוראת שעה זו בשישה חודשים עד ליום 17 בספטמבר 2022.
- **חוק שכר שווה לעובדת ולעובד (תיקון - חובת פרסום דוח שנתי), התש"ף-2020** עבר ביום 25 באוגוסט 2020 בקריאה שנייה ושלישית ופורסם ברשומות. התיקון קובע כי מעסיק עם למעלה מ-518 עובדים, יאסוף נתונים ויערוך אחת לשנה דין וחשבון פנימי בו יפורט השכר הממוצע של עובדות ועובדים תוך פירוט פערי השכר הממוצע הקיימים בין גברים לנשים בכל חתך עובדים במקום העבודה. אחת לשנה ימסור המעסיק לכל עובד ועובדת במקום העבודה מידע בדבר חתך העובדים אליו משתייך העובד, סוגי התפקידים שנכללו באותו החתך וכן פער השכר בתוך אותו החתך. תחילתו של חוק זה 60 ימים מיום פרסומו; דין וחשבון ראשון לפי הוראות חוק זה יוכן עד ליום 1 ביוני 2022 בהתייחס לשנה שקדמה לו. הבנק נערך לעמידה בהוראות החוק.
- יוזמות רגולטוריות אלו בעלות השפעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. הבנק בוחן את המשמעויות העסקיות והתפעוליות הן בטווח המידי לצרכי יישום, וכן את ההשפעות ארוכות הטווח הנובעות מהן. השפעות אלו אינן ניתנות בכל המקרים לכימות בראשית התהוותן ותלויות, בין היתר בדפוסי התנהגות צרכניים, שינויים רגולטוריים נוספים משיקים והתנהגות של שחקנים נוספים בשוק.

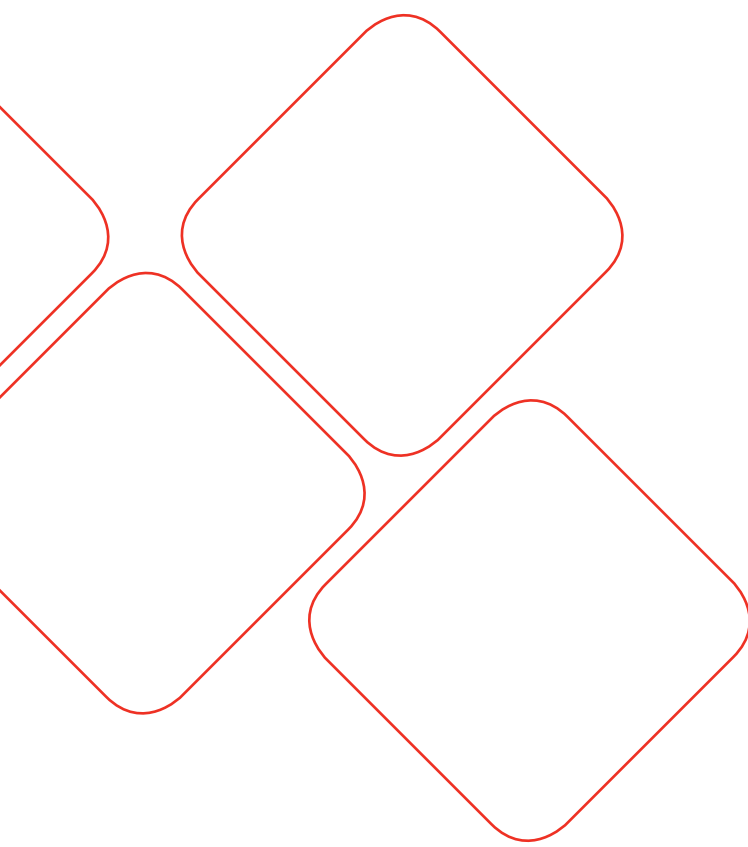
בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

2021

תוכן העניינים

300	7.3. הון אנושי	289	6. ממשל תאגידי
305	7.4. הסכמים מהותיים	289	6.1. הדירקטוריון וההנהלה
306	7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה	290	6.2. הביקורת הפנימית
325	7.6. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי	292	6.3. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
326	7.7. דירוג הבנק	292	6.4. שכר רואי החשבון המבקרים
327	7.8. בנקאות חברתית - מעורבות חברתית ותרומה לקהילה	293	6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
329	8. נספחים	296	6.6. עניינים אחרים
329	8.1. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב תקופתי	296	6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין
331	8.2. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני	298	7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
334	8.3. התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים	298	7.1. השליטה בבנק
338	8.4. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית	298	7.2. רכוש קבוע

רשימת הטבלאות

291	טבלה 6-1: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית
292	טבלה 6-2: שכר רואי החשבון המבקרים
293	טבלה 6-3: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)
298	טבלה 7-1: רכוש קבוע
301	טבלה 7-2: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות
302	טבלה 7-3: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה
303	טבלה 7-4: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)
311	טבלה 7-5: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים
313	טבלה 7-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים
315	טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור
317	טבלה 7-8: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי
319	טבלה 7-9: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי
321	טבלה 7-10: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי
324	טבלה 7-11: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי
326	טבלה 7-12: דירוג
329	טבלה 8-1: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2017-2021 - מידע רב תקופתי
330	טבלה 8-2: מאזן מאוחד לשנים 2017-2021 - מידע רב תקופתי
331	טבלה 8-3: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2020-2021 - מידע רב-רבעוני
332	טבלה 8-4: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2020-2021 - מידע רב-רבעוני
334	טבלה 8-5: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו
335	טבלה 8-6: הוצאה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים
336	טבלה 8-7: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים
336	טבלה 8-8: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות
337	טבלה 8-9: נתונים עיקריים לפי רבעונים
338	טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

רשימת התרשימים

300	תרשים 7-1: תרשים ארגוני של הבנק
302	תרשים 7-2: משרות ממוצעות לפי מגזרי פעילות

6. ממשל תאגידי 6.1. הדירקטוריון וההנהלה חברי דירקטוריון הבנק*

יו"ר הדירקטוריון, דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	ראובן קרופיק
דירקטור חיצוני לפי חוק החברות	דוד אבנר
דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות	רונית אברמזון רוקח
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	נעם הנגבי
דירקטור	ישראל טראו
דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות	דליה לב
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	יואל מינץ
דירקטור	דוד צביליחובסקי
דירקטורית	רונית שוורץ

כן כיהנו במהלך תקופת הדוח:

דירקטור עד ליום 25 בנובמבר 2021	ריצארד קפלן
דירקטור עד ליום 30 ביוני 2021	סטנלי פישר

עבודת הדירקטוריון

במהלך שנת 2021 התקיימו 44 ישיבות של מליאת דירקטוריון הבנק ו-111 ישיבות של ועדות הדירקטוריון. בדירקטוריון הבנק מכהנים 9 דירקטורים ולפי הודעת המפקח על הבנק פנה לוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים בבקשה כי לקראת האסיפה השנתית לשנת 2022, יוצעו לו מועמדים לארבע משרות כהונה: דירקטור חיצוני אחד לפי הוראות חוק החברות (בגין משרת הכהונה של דוד אבנר שיסיים תקופת כהונה ראשונה בחודש ספטמבר 2022, דירקטור חיצוני אחד לפי הוראה 301 (בגין משרת הכהונה של נעם הנגבי, שיסיים תקופת כהונה ראשונה בחודש אוקטובר 2022), ושני דירקטורים "אחרים" שאינם דירקטורים חיצוניים (בגין משרת הכהונה של דוד צביליחובסקי שיסיים תקופת כהונה לפרטים אודות שינויים בהרכב הדירקטוריון במהלך שנת 2021, ראה [סעיף 6.6](#) עניינים אחרים) להלן.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בחודש מרץ 2018 קבע דירקטוריון הבנק, כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית יהיה 3 דירקטורים (במקום 2 דירקטורים עובר להחלטה), וכי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת, יהיה 2 דירקטורים. זאת, בהתחשב בחובות המוטלות על דירקטוריון הבנק ובפרט לאחריותו לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק ולאישורם, בהתחשב בגודל הבנק ובמורכבות פעילותו וכן בחשיבות הרבה המיוחסת לתפקוד גורמי הבקרה בבנק והפיקוח עליהם. בהסתמך על השכלתם, ניסיונם, כישוריהם וידיעותיהם, וכפי שהעריך הדירקטוריון (לאחרונה בחודשים אוגוסט וספטמבר 2021), מכהנים בדירקטוריון הבנק במועד פרסום הדוח 8 דירקטורים, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ראובן קרופיק, דוד אבנר, רונית אברמזון-רוקח, דליה לב, ישראל טראו, דוד צביליחובסקי, יואל מינץ ורונית שוורץ. לפרטים אודות השכלתם, עיסוקם וניסיונם של דירקטורים אלה, ראה [תקנה 26 בדוח התקופתי](#). במועד פרסום הדוח מכהנים בוועדת הביקורת 4 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

* לפרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, השכלתם, עיסוקם וניסיונם (לרבות ביחס להיות חלקם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית), ועדות הדירקטוריון בהן הם מכהנים, תאגידים נוספים בהם הם מכהנים ועוד, ראה [תקנה 26](#) בדוח התקופתי וכן באתר מג"א של רשות ניירות-ערך <http://www.magna.isa.gov.il>.

חברי הנהלת הבנק*

דב קוטלר

עמית אוברקוביץ'

יעל אלמוג

אמיר בכר

אתי בן-זאב

רם גב

צחי כהן

גיאל כליף

ידין ענתבי

דלית רביב

גולן שרמן

מנהל כללי

משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת משאבי אנוש

משנה למנהל כללי, היועצת המשפטית הראשית של הבנק

משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים

משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב

משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO

משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית

חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית

משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית

משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת החדשנות ואסטרטגיה

מבקר פנימי ראשי -

זאב חיו

משנה למנהל כללי, במעמד חבר הנהלה, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל

6.2. הביקורת הפנימית

פרטי המבקר הפנימי - רו"ח זאב חיו מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק מיום 14 ביולי 2014 ולמועד פרסום הדוח. רו"ח זאב חיו עובד בקבוצת

הבנק משנת 1990 ומועסק במשרה מלאה במעמד חבר הנהלה. מר חיו הינו בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב, בעל ניסיון בתחומי הבנקאות והביקורת, ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3 (א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ("חוק הביקורת הפנימית").

המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, או בחברות הבנות שלו, ואינו ממלא תפקיד נוסף על תפקידו כמבקר הפנימי הראשי של הבנק וכמבקר פנימי בחלק מהחברות הבנות בקבוצה כנדרש בסעיף 146 (ב) לחוק החברות ובסעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. מינוי עובדים לביקורת הפנימית והפסקת עבודתם, נעשים באישור המבקר הפנימי הראשי; עובדי הביקורת מקבלים הוראות בענייני ביקורת רק מהמבקר הפנימי הראשי, או מהמנהלים בביקורת הפנימית שהוסמכו על-ידו; ככלל, עובדי הביקורת הפנימית אינם עוסקים בתפקיד אחר זולת ביקורת פנימית; עובדי לשכת המבקר הפנימי מורשים לחתום בשם הבנק רק על מסמכים הקשורים בעבודת הביקורת כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית.

דרך המינוי - מינוי המבקר הפנימי אושר בדירקטוריון הבנק ביום 14 ביולי 2014 לאחר המלצה ואישור של ועדת הביקורת מיום 14 ביולי 2014, אשר בנימוקה התייחסה, בין היתר, לכישוריו המקצועיים, לתכונותיו האישיות, להשכלתו ולניסיונו, לרבות הניסיון בתחום הביקורת. מאז המינוי לראשונה, האריך מעת לעת דירקטוריון הבנק (בהמלצת ואישור ועדת הביקורת וועדת תגמול) את הסכם ההעסקה של המבקר הפנימי (לאחרונה בחודש אוגוסט 2019, לתקופה של שלוש שנים עד ליום 30 בספטמבר 2022).

ביום 23 בינואר 2022, אישר דירקטוריון הבנק הקמתה של חטיבה לשיירות בנקאיים שבראשה יעמוד מר זאב חיו. ביום 27 בפברואר 2022 אישר הדירקטוריון בהמלצת ועדת הביקורת את מינויו של ד"ר אמיר בכר, המכהן בשנים האחרונות כמנהל החטיבה לניהול סיכונים של הבנק, לתפקיד המבקר הפנימי הראשי במקומו של מר חיו. המינוי כפוף לאישור המפקח על הבנקים וטרם נקבע עדיין מועד לחילופי המבקרים.

זהות הממונה על המבקר הפנימי - הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית העבודה - הביקורת הפנימית פועלת על-פי תוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית לתקופה של שלוש שנים. תוכנית העבודה לשנת 2021 נגזרה מתוכנית העבודה הרב-שנתית, המתבססת, בין היתר, על: הערכת סיכונים בישויות לביקורת; סקר סיכונים תפעוליים; מבנה ארגוני מעודכן של הבנק; סבב ביקורות ביחידות השונות, וממצאים שהועלו בביקורות קודמות. לצורך התוויית תוכנית העבודה, קיימה הביקורת שיחות והתייעצויות עם מנהלים בכירים וגורמי ניהול אחרים ועם רואי החשבון המבקרים. באופן דומה נקבעה תוכנית עבודת הביקורת בחברות הבנות של הבנק, אשר הביקורת הפנימית של הבנק נותנת שירותי ביקורת למרביתן.

במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת נבחנים גם תהליכי אישור עסקות מהותיות, והכל מתוך ראייה כוללת של מיקוד בסיכונים.

לאחר שתוכנית העבודה של הביקורת גובשה על-ידי הביקורת הפנימית, היא הובאה לדיון ואישור בוועדת הביקורת, ובשים לב להמלצותיה התקיים דיון בדירקטוריון והתוכנית אושרה על-ידו.

למבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מתוכנית העבודה, כמענה לצרכים משתנים ובלתי צפויים. בין היתר, במסגרת תוכנית העבודה הוקצו משאבים גם לביקורת אירועים מיוחדים ולביקורות לא מתוכננות, לרבות ביקורות, לפי דרישה, של גורמים מוסמכים, כגון: הדירקטוריון, ועדת הביקורת, גורמי ניהול בבנק ורגולטורים. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה מובאים לדיון ואישור בוועדת הביקורת והדירקטוריון.

במהלך 2021 עבדה הביקורת "בצל נגיף הקורונה", והמשיכה בביצוע ביקורות בהתייחס להתפתחויות בסביבת הסיכון בעקבות המשבר.

* לפרטים נוספים על חברי הנהלה וכן על נושאי משרה נוספים, ראה [תקנה 26א](#) לדוח [וכן סעיף 6.6](#) להלן ובאתר מגנא של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית מתייחסת גם לפעילות הבנק בחו"ל באמצעות סניפים ונציגויות, ולחברות הבנות של הבנק (בארץ ובחו"ל). לחברות הבנות בחו"ל מבקרים פנימיים מקומיים. בפוזיטיב מבקרי פנימי מקומי במשרה מלאה. ב"פועלים שווייץ", לאור סטטוס הפעילות הנוכחי של החברה, פונקציית הביקורת היא בחלקיות משרה. ב-30 לספטמבר 2021 סיימה את תפקידה המבקר הפנימית ששימשה בתפקיד מספר שנים. מחליפתה סיימה את תפקידה ב-30 בינואר 2022 וממועד זה פונקציית הביקורת הפנימית בחברה מבוצעת ותבוצע באמצעות משאב מיקור חוץ מקומי ייעודי. בסניף ניו-יורק מבקר פנימי מקומי הכפוף למבקר הפנימי הראשי של הבנק שנכנס לתפקידו במאי 2021, לאחר כחודשיים חפיפה עם קודמו בתפקיד. הביקורת הפנימית בארץ מפקחת ומוודאת שהביקורת הפנימית נערכת ברמה מקצועית נאותה כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 306 בנושא פיקוח על שלוחות חו"ל. במהלך 2021 פעלה הביקורת בישראל ויחידת הביקורת המקומית בסניף ניו-יורק, בהתאם לתוכנית הביקורת המורחבת (EAP) שהוגשה בסוף חודש יולי 2020 לרשויות האמריקאיות, כמתחייב מהסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות. תוכנית הביקורת המורחבת מתייחסת, בין היתר, לביקורת בתחומים: ציות, איסור הלבנת הון, ופעילות מול לקוחות אמריקאים. ככלל, החברות הבנות בארץ מקבלות שירותי ביקורת פנימית מהביקורת הפנימית של הבנק. **היקף העסקה** - תקני כוח האדם בביקורת הפנימית נקבעו על בסיס תוכנית עבודה רב שנתית, מבוססת סקר סיכונים. צוות הביקורת הפנימית בבנק, בחברות הבנות ובשלוחות חו"ל מנה בממוצע כ-119 משרות בשנת 2021 וכ-5 משרות במיקור חוץ כלהלן:

טבלה 1-6: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית

מספר משרות ממוצע בשנת 2021		
בבנק	בחברות הבנות	סך-הכל
106	2	108
8	3	11
114	5	119

בנוסף, הושקעו כ-5 משרות במיקור חוץ.

ערכת הביקורת - הביקורת הפנימית בבנק פועלת במסגרת החוקים, התקנות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובכלל זה הוראת ניהול בנקאי תקין (307) בנושא פונקציית ביקורת פנימית, תקנים מקצועיים, הנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים, והנחיות ועדת הביקורת והדירקטוריון. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, סבורים, גם על בסיס הודעתו של המבקר הפנימי, כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים ובהוראות המפקח על הבנקים.

גישה למידע - לביקורת הפנימית נתונה גישה חופשית לכל המידע בבנק, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים כספיים, ככל שהדבר נדרש לביצוע עבודתה. סמכות זו מעוגנת בצ'ארטר הביקורת ובהלים. מדיניות זו מיושמת בפעילות הבנק בארץ, בחו"ל ובחברות הבנות, בהתאמה לדרישות רגולטוריות מקומיות ככל שרלוונטיות.

דין וחשבון המבקר הפנימי - דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב. מדי חודש מוצגת בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר שהוגשה ליו"ר ועדת הביקורת, רשימת כל דוחות הביקורת שפורסמו במהלך החודש הקודם. דוחות הביקורת מוגשים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"ל הבנק. כל תקצירי הדוחות מופצים גם לחברי ועדת הביקורת. דוחות ביקורת מהותיים נדונים בישיבות הוועדה.

בשנת 2021 הוגשו לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ונדונו בוועדה סיכומים חצי שנתיים ושנתיים, שסקרו את פעילות הביקורת הפנימית במהלך התקופה המדווחת. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2020 הוגש לוועדת הביקורת ביום 18 במרץ 2021 ונדון בוועדה ביום 24 במרץ 2021, סיכום פעילות הביקורת במחצית הראשונה של שנת 2021 הוגש לוועדת הביקורת ביום 12 באוגוסט 2021 ונדון בוועדה ביום 18 באוגוסט 2021. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2021 ידון בוועדת הביקורת בסוף רבעון ראשון של שנת 2022.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי - לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותוכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול - להלן פרטים על השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות ששולמו או שנרשמה בגינם הפרשה למבקר הפנימי היוצא, בשנת 2021:

משכורות בסך של 1,609 אלפי ש"ח, מענקים בסך של 641 אלפי ש"ח, הטבה בשל תשלום מבוסס מניות בסך של 346 אלפי ש"ח, שווי הטבות נוספות בסך של 96 אלפי ש"ח. תשלומי הפרשות המעביד בסך של 50 אלפי ש"ח, סך התגמול לפי תקנה 21 הסתכם בסך של 2,577 אלפי ש"ח. סך-הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול הסתכם בסך של 2,743 אלפי ש"ח. היתרה של הלוואות שניתנו בתנאים רגילים הסתכמה בסך של 49 אלפי ש"ח. למבקר הפנימי החזקות בשיעור זניח (כ-0.01%) במניות הבנק (134,988 מניות) ובזכויות לקבלת מניות הבנק (כ-0.01%) שהתקבלו במסגרת תוכנית תגמול הוני לבכירי הבנק ואשר אין בהן כדי להשפיע על טיב עבודתו.

שכרו ותנאי העסקתו של המבקר הפנימי מאושרים על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון בהמלצת ועדת הביקורת. תגמול המבקר הולם את משרתו, ומושתת על עקרונות מקובלים גם לתגמול חברי ההנהלה (המוגדרים כפונקציות בקרה). להערכת הדירקטוריון, תגמול המבקר הפנימי אין בו כדי לגרום להשפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

6.3. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו. ועדת הביקורת של הדירקטוריון הינה הוועדה אשר דנה ובוחנת את טיטוט הדוחות הכספיים המוצגים בפניה וממליצה לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים. ועדת הביקורת קיבלה דיווח וקיימה דיון על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו, וכן קיבלה דיווח על כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, אם וככל שהיתה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. ועדת הביקורת בחנה את הסוגיות המהותיות והאומדנים הקריטיים שיושמו בדוחות הכספיים; את סבירות הנתונים; את המדיניות החשבונאית שיושמה, את השינויים שחלו בה, אם חלו ואת הטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים; כן בחנה הוועדה את יישום עיקרון הגילוי הנאות בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה, באמצעות הצגה מפורטת של הנושאים על-ידי נושאי משרה ואחרים בבנק, לרבות: המנכ"ל הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO) והחשבונאי הראשי של הבנק ובחנה את אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

במסגרת הדיון בדוחות הכספיים ועדת הביקורת דנה, בין היתר, בחובות הבעייתיים של הבנק, בחנה את שווי החזקות הבנק בניירות-ערך, דנה בהפרשות לירידת-ערך, שהינה בעלת אופי אחר מזמני, של ניירות-ערך ובהוצאות בגין הפסדי אשראי של הבנק. כן דנה ועדת הביקורת ובחנה את חשיפות הבנק לסיכונים ואת דרך השתקפותם והשפעתם על הדוחות הכספיים.

לישיבות ועדת הביקורת בהן נדונו הדוחות הכספיים (אליהן הוזמנו גם יתר חברי הדירקטוריון), כמו גם לישיבות הדירקטוריון, בהן נדונים ומאושרים הדוחות הכספיים, מוזמנים רואי החשבון המבקרים של הבנק זיו האפט, רואי חשבון וסומך חייקין, רואי חשבון והם נוכחים בכל הישיבות האלה. המבקר הפנימי של הבנק מוזמן לדיוני ועדת הביקורת והדירקטוריון בנושא אישור הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות הליך אישור הדוחות הכספיים, ראה [שאלון ממשל תאגידי, סעיפים 25, 26, 27](#).

6.4. שכר רואי החשבון המבקרים⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾

טבלה 2-6: שכר רואי החשבון המבקרים

הבנק		המאוחד		
2020	2021	2020	2021	
באלפי ש"ח				
עבור פעולות הביקורת⁽⁴⁾				
12,054	12,677	18,342	18,350	רואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שירותים הקשורים לביקורת⁽⁵⁾				
4,954	6,068	*7,123	7,177	רואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שירותי מס⁽⁶⁾				
2,004	2,699	2,377	2,832	רואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שירותים אחרים⁽⁷⁾				
1,104	1,487	*7,062	7,005	רואי החשבון המבקרים המשותפים
20,116	22,931	*34,904	35,364	סך-הכל שכר של רואי חשבון מבקרים

* הוצג מחדש.

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת.
- (2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם, וכן כולל תשלומים על-פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, לרבות ביקורת בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404) וסקירה של סניפי הבנק בחו"ל.
- (5) Audit Related Fees כולל בעיקר: תשלומים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות.
- (6) כולל בעיקר: דוחות התאמה למס, דינוי שומות ויעוץ מס בישראל ובחו"ל.
- (7) כולל בעיקר: סיוע בהכנת דוח אחריות חברתית ויעוץ בנושא איסור הלבנת הון.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

בעקבות אישור חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק הגבלת התגמול"), גיבש הבנק מדיניות תגמול ותוכנית תגמול לנושאי משרה ומנהלים בכירים, התואמות את הוראות חוק הגבלת התגמול. מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2021-2023 אושרה באסיפה הכללית בחודש דצמבר 2020. לפרטים נוספים ראה [ביאורים 22 ו-23](#) לדוחות הכספיים. להלן פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח).

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)

שנת 2021										
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק באחוזים	משכורת ⁽¹⁾	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות ⁽²⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽³⁾	סך-הכל תגמול לפי תקנה 21 ⁽⁴⁾	סך-הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול ⁽⁵⁾	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
ראובן קרופיק	יו"ר הדירקטוריון	-	2,436	-	-	3	-	2,439	2,439	49
דב קוטלר	המנהל הכללי	*0.0	2,432	340	104	12	430	3,318	2,944	52
אתי בן-זאב	חברת הנהלה	0.01	1,684	607	346	28	854	3,519	2,944	27
ידין ענתבי	חבר הנהלה	0.01	1,684	593	346	18	763	3,404	2,944	37
בארי אלרם	מנכ"ל הפועלים שוויץ	-	2,059 ⁽⁶⁾	313	-	409 ⁽⁶⁾	366	3,147	- ⁽⁷⁾	162
דלית רביב	חברת הנהלה	*0.0	1,249	607	262	89	862	3,069	2,322	807
צחי כהן	חבר הנהלה	0.02	1,609	597	346	87	317	2,956	2,702	258

* שיעור החזקה נמוך 0.01 אחוז.

- (1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.
- (2) כולל תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.
- (3) כולל הפרשות לפיצויי פיטורין, לתגמולים, לפנסיה, לקרן השתלמות, לחופשה, לביטוח לאומי ולמחלה, וכן הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל חישובים אקטואריים מעודכנים, בגין התחייבות הבנק לזכויות שנצברו בעבר, לפני כניסתו לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (4) לא כולל מס שכר.
- (5) לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול ולא כולל הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (6) כולל תשלום מס בישראל דרך גילום מס, ושמירת זכויות עובד (תשלום ביטוח לאומי חלק מעביד). גילום המס בישראל מהווה הטבה ברת מיסוי בשוויץ בגינה נדרש מר אלרם לשלם מס נוסף וביטוח לאומי בשוויץ. בחודש ינואר 2021 אישר דירקטוריון הבנק כי בגין השנים 2018-2021 הבנק יישא בתשלום הנוסף לביטוח לאומי בשוויץ (סך של כ-20 אלפי פרנק שוויצרי), וכן בתשלום המס הנוסף בשוויץ (סך של כ-82 אלפי פרנק שוויצרי) בגין כל אחת מהשנים, אם לא יוחזר למר אלרם על-ידי רשות המסים בישראל. סכומים אלה יוכרו (ככל שיהיה רלוונטי) בדוחות הכספיים לשנת 2022.
- (7) חוק הגבלת התגמול לא חל על נושא משרה זה.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) (המשך)

שנת 2020										
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק באחוזים	משכורות ⁽¹⁾	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות ⁽²⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽³⁾	סך-הכל תגמול לפי תקנה 21 ⁽⁴⁾	סך-הכל והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול ⁽⁵⁾	סך-הכל שכר והוצאות נלוות שניתנו בתנאים רגילים
ראובן קרופיק	יו"ר הדירקטוריון ⁽⁶⁾	-	1,593	-	-	-	-	1,593	1,593	35
עודד ערן ז"ל	יו"ר הדירקטוריון הקודם ⁽⁷⁾	0.01**	2,084	-	396	5	205	2,690	2,545	39
דב קוטלר	המנהל הכללי ⁽⁸⁾	0.0*	2,420	-	75	2	464	2,961	2,545	27
בארי אלרם	מנכ"ל הפעלים שוויץ	-	1,976 ⁽⁹⁾	335	-	481 ⁽⁹⁾	324	3,116	- ⁽¹⁰⁾	181
אתי בן-זאב	חברת הנהלה	0.01	1,616	88	335	75	760	2,874	2,545	19
ידין ענתבי	חבר הנהלה	0.02	1,672	128	335	8	675	2,818	2,545	29
יעל אלמוג	חברת הנהלה	0.0*	1,597	-	335	76	344	2,352	2,090	40
צחי כהן	חבר הנהלה	0.02	1,597	-	335	84	192	2,208	2,116	297

* שיעור החזקה נמוך 0.01 אחוז.

** עד ליום שחלד לכהן יו"ר הדירקטוריון.

- (1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.
- (2) כולל תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.
- (3) כולל הפרשות לפיצויי פיטורין, לתגמולים, לפנסיה, לקרן השתלמות, לחופשה, לביטוח לאומי ולמחלה, וכן הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל חישובים אקטואריים מעודכנים, בגין התחייבות הבנק לזכויות שנצברו בעבר, לפני כניסתו לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (4) לא כולל מס שכר.
- (5) לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול ולא כולל הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (6) מר קרופיק כהן כדירקטור חיצוני (דח"צ 301), עבר למינוי ליו"ר החל מיום 28 ביוני 2020, היה זכאי מתוקף כהונתו כדירקטור לתשלום גמול דירקטורים בסך כ-393 אלפי ש"ח ובגין תקופה כהונתו כיו"ר היה זכאי לתגמול בסך כ-1,200 אלפי ש"ח (סכום זה שולם בפועל לאחר פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2020, ראה [ביאור 2.22.ג](#) לדוחות הכספיים).
- (7) שולם שכר שוטף עד יוני 2020. סכום של כ-1,142 אלפי ש"ח שולם כפדיון תקופת הודעה מוקדמת (שכר חודשי והפרשות פנסיוניות).
- (8) במהלך שנת 2020, לאחר פרסום דוחות כספיים שנתיים לשנת 2019 הודיע המנכ"ל על יתור על חלק מתגמול הוני בגין שנת 2019, שהקטין את התגמול המדווח בשנת 2020 ברכיב התגמול מבוסס המניות ב-25 אלפי ש"ח.
- (9) כולל תשלום מס בישראל דרך גילום מס, ושמירת זכויות עובד (תשלום ביטוח לאומי חלק מעביד). גילום המס בישראל מהווה הטבה ברת מיסוי בשוויץ בגינה נדרש מר אלרם לשלם מס נוסף וביטוח לאומי בשוויץ. בחודש ינואר 2021 אישר דירקטוריון הבנק כי בגין השנים 2021-2018 הבנק יישא בתשלום הנוסף לביטוח לאומי בשוויץ (סך של כ-20 אלפי פרנק שוויצרי), וכן בתשלום המס הנוסף בשוויץ (סך של כ-70 אלפי פרנק שוויצרי) בגין כל אחת מהשנים, אם לא יוחזר למר אלרם על-ידי רשות המסים בישראל.
- (10) חוק הגבלת התגמול לא חל על נושא משרה זה.

הערות כלליות

היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.

כל עובדי הבנק, ובכלל זה נושאי משרה בבנק (למעט הדירקטורים והיו"ר המכהן), נהנים מהטבות שונות בניהול חשבונות הבנק שלהם. הטבות אלה מתייחסות בעיקרן לפטור מדמי ניהול קבועים, דמי רישום פעולות בחשבון, תדפיסי מידע, פנקסי שיקים, אחזקת ניירות-ערך, משיכת מזומנים, העברת כספים לחשבונות אחרים ודמי חבר של כרטיסי אשראי. כמו-כן קיימות הטבות בשיעור העמלות בגין קניה ומכירה של ניירות-ערך ומטבע-חוץ, הוראות קבע לביצוע תשלומים בחשבון ושכירת כספות. בנוסף, ככל יתר עובדי הבנק, גם נושאי המשרה (למעט הדירקטורים והיו"ר המכהן) נהנים מהטבה בריבית על יתרות זכות וחובה בחשבונות עו"ש. מכלול ההטבות שניתנו לנושאי המשרה מסתכם בסכומים זניחים, אשר אינם עולים על סך של 50 אלפי ש"ח בשנה לכל נושא משרה.

לפרטים נוספים בדבר רכיבי התגמול הרחביים (ובכלל זה תגמול מבוסס מניות) להם זכאים כלל חברי הנהלה של הבנק לרבות תנאי הפרישה, מענקים וכיו"ב ולעניין תוכנית התגמול והשפעות חוק הגבלת התגמול, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

למידע נוסף בהתאם לדרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ראה גילוי המפורסם באתר האינטרנט של הבנק ובמגנא.

המענקים בגין שנת 2021 שאושרו על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון של הבנק נקבעו בהתאם לתוכנית התגמול 2021. רכיב ביצועי הבנק נקבע לפי התשואה להון שהושגה והיתה מעל לתשואה להון המקסימאלית לפי מדיניות התגמול (10%). מענק מיוחד של 7,000 ש"ח לרגל שנת ה-100 של הבנק שולם לכלל עובדי הבנק (למעט המנכ"ל).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

לדיוני הדירקטוריון קדמו דיונים מקדימים בנושא על-ידי ועדת התגמול. בדיונים שנערכו כאמור נבחנו לגבי כל נושא משרה בנפרד (ובפרט לגבי בעלי תפקידי פיקוח ובקרה) הקריטריונים הספציפיים שנקבעו מראש בהתאם לתפקידו, עמידתו בקריטריונים כאמור והתאמת התגמול לנושא המשרה להוראות מדיניות התגמול ועמידה בהוראות חוק הגבלת שכר בכירים.

תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה המכהנים בבנק, הם בהתאם להסכמי ההעסקה עימם שאושרו על-ידי האורגנים בבנק כדון, בהתאם למדיניות התגמול ולתוכנית התגמול של הבנק שהיו בתוקף בשנים 2020 ו-2021 ובהתאם להוראות חוק הגבלת התגמול, לתיקון 20 ולהוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. לפרטים נוספים, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

מר ראובן קרופיק

מר ראובן קרופיק נבחר לכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק ("היו"ר") ביום 28 ביוני 2020 והמינוי אושר על-ידי המפקח על הבנקים ביום 28 ליולי. במהלך שנת 2020 שולם ליו"ר גמול דירקטורים בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000 בגין התקופה עד שנבחר ליו"ר. לפרטים נוספים בדבר תנאי הכהונה של היו"ר, ראה [ביאור 2.22](#) בדוחות הכספיים וכן סעיף "עניינים אחרים" בחלק זה.

מר דב קוטלר

ביום 1 באוקטובר 2019 החל מר דב קוטלר לכהן בתפקיד מנכ"ל הבנק. בימים 5 בנובמבר 2019 ו-6 בנובמבר 2019 החליטו ועדת התגמול והדירקטוריון (בהתאמה), לאשר את תנאי העסקתו של המנכ"ל בתפקיד מנכ"ל הבנק וזאת בגין התקופה שהחל מיום 1 באוקטובר 2019 ("מועד תחילת ההסכם") ועד ליום 31 בדצמבר 2020 ("תקופת ההסכם") ואת תקופת ההסכם עד ליום 31 בדצמבר 2022. לעניין תנאי התגמול והעסקתו של מר קוטלר מתחילת כהונתו ועד לתום שנת 2020, ראה דוח זימון אסיפה כללית מיום 20 בנובמבר 2019, אסמכתא: 01-112810-2019. ביום 22 באוקטובר 2020 אישרה האסיפה הכללית עדכון לתנאי התגמול של המנכ"ל החל מינואר 2021 ועד ליום 31 בדצמבר 2023. לפרטים נוספים, ראה [ביאור 3.1.22](#) בדוחות הכספיים.

מר בארי אלרם

מר בארי אלרם מכהן כמנכ"ל הפועלים שוויץ החל מיום 1 באוקטובר 2018.

גב' אתי בן זאב

גב' אתי בן זאב מכהנת כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב החל מפברואר 2016. הסכם העסקתה הנוכחי מסתיים ביום 31 למרץ 2024.

מר ידין ענתבי

מר ידין ענתבי מכהן כמשנה למנכ"ל בבנק החל מאוגוסט 2013, החל מיוני 2018 הינו הממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 30 ביוני 2024.

מר צחי כהן

מר צחי כהן מכהן כמשנה למנכ"ל ממונה על חטיבה עסקית החל מיום 1 במרץ 2018. הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 30 ביוני 2023.

גב' דלית רביב

גב' דלית רביב מכהנת כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבה קמעונאית החל מיום 1 בדצמבר 2019. הסכם ההעסקה הנוכחי מסתיים ביום 31 לדצמבר 2022.

6.6. עניינים אחרים

בהמשך לאמור בביאור 3.ג.22 בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2020 בדבר תנאי הכהונה של יו"ר הדירקטוריון, שאושרו באסיפה כללית של הבנק בחודש אוקטובר 2020, ביום 21 במרץ 2021 ולאחר שהבנק קיבל מענה של רשות ניירות-ערך, אשר תואם עם משרד המשפטים ובנק ישראל, לפני מקדמית של הבנק בנושא, החליט דירקטוריון הבנק כי הוראות הדין והנחיות גופי הפיקוח אינן מונעות את מתן התגמול ואת תנאי הכהונה שאושרו ליו"ר הדירקטוריון על-ידי האסיפה הכללית כאמור. בהתאם, השלים הבנק ליו"ר הדירקטוריון את יתרת תשלום התגמול לה הוא זכאי החל מתחילת כהונתו כיו"ר (28 ביוני 2020, הפער בין תנאי הכהונה שאושרו לבין גמול הדירקטורים שקיבל בתקופה זו). לאור עמדת רשות ניירות-ערך, מר קרופיק ממשיך לכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 ואינו מסווג כדירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות. כמו-כן, חלים עליו תנאי הכשירות הכלולים בפקודת הבנקאות והחלים על כל הדירקטורים בבנק, לרבות השמירה על אי התלות והדרישה להעדר זיקה לבנק.

בהמשך למכתבים דומים קודמים בנושא, פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש דצמבר 2021 מכתב בנוגע לעקרונות לקביעת תנאי הכהונה של יושב ראש דירקטוריון בבנק בלא גרעין שליטה לתקופה של עד תום חודש ספטמבר 2022. תנאי כהונת היו"ר שאושרו נקבעו בשים לב לעקרונות שפורטו במכתבי הפיקוח. הפיקוח על הבנקים בוחן את הגדרות תפקיד יו"ר הדירקטוריון ואת תנאי הכהונה של יושבי ראש הדירקטוריון בבנקים בלא גרעין שליטה ופרסם בחודש יולי 2021 טיוטות לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 301 (דירקטוריון) ו-301A (מדיניות תגמול בתאגידי בנקאי). טיוטת התיקונים עוסקים בתפקידיו וסמכויותיו של יו"ר הדירקטוריון בתאגידי בנקאיים וכן בתנאי הכהונה והתגמול של יו"ר דירקטוריון, ובפרט של יו"ר דירקטוריון בבנק ללא גרעין שליטה. ביום 14 ביוני 2021 הודיע סטנלי פישר על התפטרותו מדירקטוריון הבנק מסיבות אישיות, בתוקף מיום 30 ביוני 2021. בהמשך להתפטרות האמורה ולבקשת דירקטוריון הבנק, הודיע המפקח על הבנקים לבנק בחודש יולי 2021 כי הוא מאשר, שדירקטוריון הבנק יוותר עם תשעה דירקטורים (במקום עשרה) לאחר האסיפה השנתית 2021 וזאת עד המועד בו תתקיים האסיפה הכללית שלאחר מכן ולכל המאוחר עד חודש אוקטובר 2022.

באסיפה הכללית השנתית שכונסה ביום 21 באוקטובר 2021 התקבלו ההחלטות הבאות: (1) נערך דיון בדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון וההנהלה של הבנק לשנת 2020; (2) אושר מינויים מחדש של סומך-חייקין (KPMG), רואי חשבון, וזיו האפט (BDO), רואי חשבון, לרואי החשבון המבקרים של הבנק במשותף עד לתום האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק; (3) אושר מינויים של יואל מינץ ושל ראובן קרופיק לכהונה כדירקטורים חיצוניים בבנק לפי הוראה 301 לתקופה של שלוש שנים; ו- (4) אושר מינויה של רונית שוורץ לכהונה כדירקטורית אחרת (שאינה חיצונית) לתקופה של שלוש שנים. כל המועמדים לכהונת דירקטורים הוצעו לאסיפה הכללית על-ידי הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידי בנקאיים בחודש אוגוסט 2021. לאחר קבלת אישור המפקח על הבנקים (ביחס לרונית שוורץ ויואל מינץ בחודש נובמבר 2021) נכנסו לתוקף המינויים האמורים לכהונת דירקטורים.

כהונתו של ריצ'ארד קפלן כדירקטור בבנק (שהוארכה על-ידי המפקח על הבנקים לתקופה קצרה מתוקף סמכותו לפי סעיף 101(א) (6) לפקודת הבנקאות, 1941) הסתיימה ביום 25 בנובמבר 2021 עם כניסתם לתוקף של המינויים של הדירקטורים החדשים שנבחרו באסיפה הכללית השנתית. בהמלצת מנכ"ל הבנק, אישר דירקטוריון הבנק ביום 23 בינואר 2022 הקמתה של חטיבת השירות ללקוחות הבנק באמצעות ייעול תהליכי העבודה הפנימיים בבנק החטיבות העסקית והקמעונאית בבנק. החטיבה החדשה תפעל לשפור השירות ללקוחות הבנק באמצעות ייעול תהליכי העבודה הפנימיים בבנק וחתימה למצוינות תפעולית. בראש החטיבה יעמוד מר זאב חיי, המכהן מאז שנת 2014 כמבקר הפנימי הראשי של הבנק ובעבר כיהן כמנהל אגף שירותי תפעול בשווקים פיננסיים ואגף שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים. בהמלצת ועדת הביקורת אישר הדירקטוריון ביום 27 בפברואר 2022, כי לתפקיד המבקר הפנימי הראשי (במקומו של מר חיי) ימונה ד"ר אמיר בכר, שמכהן בכארבע השנים האחרונות כמנהל החטיבה לניהול סיכונים של הבנק. לפני כן כיהן ד"ר בכר כמנהל אגף ייעוץ ומחקר בבנק וקצין צוות ראשי של הבנק. מינויו של ד"ר בכר למבקר הפנימי הראשי כפוף לאישור המפקח על הבנקים וטרם נקבע מועד לחילופי התפקידים.

בחודש יוני 2021 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000 ("תקנות ההקלות")) והדירקטוריון חידוש רכישת פוליסת כיסוי ביטוחי לאחריות הדירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחבובות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה. הכיסוי הביטוחי שנרכש כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך בגבולות אחריות של 178 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (side A) בגבולות אחריות של 37 מיליון דולר (סך-הכל 215 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2021, לתקופה של שנים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומדת על כ-9.5 מיליון דולר.

ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר ההחזקה אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגידי בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר ההחזקה נדרשת גב' אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-7.9% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5% (לפי היתר המקורי - עד חודש נובמבר 2022, עם אפשרות הארכה של שנתיים נוספות באישור המפקח על הבנקים; ביום 10 ביוני 2021 הודיעה אריסון החזקות, שהמפקח על הבנקים האריך בשנה (עד ליום 20 בנובמבר 2023) את התקופה שבמסגרתה עליה למכור את אמצעי השליטה בבנק העולים על 5% כאמור). לפרטים נוספים אודות היתר ההחזקה, השינוי שחל בשנת 2018 במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2018 סעיף 6.6 בפרק ממשל תאגידי](#).

6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין

להלן פירוט עיקרן של אמות המידה השונות שנקבעו על-ידי ועדת הביקורת בעבר ולאחרונה בחודש פברואר 2022 בקשר לאישור דיווח עסקות בעלי עניין של הבנק בהתאם להוראות חוק החברות וחוק ניירות-ערך. למועד פרסום הדוח הבנק הינו תאגידי בנקאי בלא גרעין שליטה, ואין בו בעל שליטה. בהתאם, אמות המידה משמשות את הבנק בעיקר לעניין סיווגן של עסקות עם נושאי משרה/של נושאי משרה יש בהן עניין אישי וכן לצרכי דיווח ביחס לעסקות בעלי עניין.

עסקות חריגות/שאינן חריגות

בהתאם להוראות חוק החברות, עסקה תיחשב כעסקה שאינה חריגה אם היא מקיימת את התנאים הבאים במצטבר: העסקה הינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, היא נעשית בתנאי שוק והיא אינה מהותית לחברה. באמות המידה שנקבעו כאמור על-ידי ועדת הביקורת כלולות לעניין זה ההוראות העיקריות הבאות:

מהלך העסקים הרגיל של הבנק. עסקה תיחשב ככזו שנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק אם ההתקשרות בה נעשית במסגרת שגרת עסקותיו של הבנק בפועל, והיא איננה עסקה חד פעמית או עסקה יוצאת דופן לפעילותו של הבנק. עסקות מהסוגים הבאים ייחשבו כעסקות במהלך העסקים הרגיל של הבנק, למעט אם קיימים שיקולים מיוחדים: עסקה בנקאית מכל סוג שהוא, לרבות מתן אשראי על סוגיו, ערבויות והתקשרויות הכרוכות בכך, הפקדה וקבלת פיקדונות, עסקות בניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות או בקרנות אחרות, ביצוע השקעות מכל סוג שהוא (ריאליות, בניירות-ערך סחירים ולא סחירים) וכד', ובלבד שהעסקה הינה מסוג העסקות שהבנק התקשר בהן בעבר במהלך עסקיו ושהינה דומה להן מבחינת מאפייניה (היינו לדוגמה ביחס למתן אשראי - מדובר באשראי בהיקף שהבנק נוהג לתיתו ללווים בעלי מאפיינים דומים); עסקה שהיא חלק מליבת עסקיו של הבנק, או שהיא קשורה בפעילות העסקית של הבנק או משרתת אותה, אף אם אינה בליבת העסקים (לדוגמה: עסקה לשכירת נכס שישמש כסניף של הבנק, עסקת ביטוח הקשורה לפעילות הבנק, התקשרות עם ספקי שירות חיצוניים לקידום הפעילות העסקית, פעילות להטמעת חזון הבנק וכד'), שהינה מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; עסקות לרכישת/מכירת נכס (לרבות נכס מניב או רכוש קבוע אחר), מוצר או שירות, שהינן מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; התקשרויות הנוגעות לכהונת ו/או העסקת נושאי משרה ועובדים בחברה (לרבות ביטוח, פטור ושיפוי) שהינן מסוג ההתקשרויות הנהוגות והמקובלות בבנק או שהינן דומות מבחינת מאפייניהן להתקשרויות קודמות של הבנק;

תנאי שוק. עסקה תיחשב ככזו שנעשית בתנאי שוק אם המחיר ויתר תנאי העסקה העיקריים והמהותיים משקפים את המחיר והתנאים העיקריים של עסקה דומה לו הייתה מבוצעת בין החברה לבין צד שלישי לא קשור או בין צדדים לא קשורים אחרים. ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק בעסקת בעל עניין אם קיים שוק לעסקות מסוגה של העסקה הנבחנת או אם קיימות ראיות חיצוניות לעסקה, מהם ניתן ללמוד על המחיר ועל שאר התנאים העיקריים המקובלים לעסקה מסוג זה, ובין היתר, ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק באחת או יותר מהדרכים הבאות: תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות דומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות או היקף פעילות לקוח עם הבנק), שערך הבנק בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת (לרבות ציטוטים/הצעות מחייבות שהוצעו על-ידי הבנק ללקוחותיו וכן הצעות מחייבות שהוצעו לבנק), ובלבד שנערכו (או צוטטו, לפי העניין) עם צד לא קשור לבנק ולא התקיים בהן עניין אישי לבעל שליטה/נושא משרה בבנק; תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות בשוק הרלוונטי, הידועות לבנק, והדומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות), שנערכו בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת, ובלבד שנערכו בין צדדים לא קשורים; מחיר שנקבע בשוק מוסדר של מוכרים וקונים כגון מחירי ניירות-ערך סחירים או מחירי סחורות, ובלבד שמתקיימת באותו שוק לגבי הנכס או המוצר או השירות הרלוונטי סחירות מספקת; על בסיס תנאיהן של עסקות הדומות במהותן לעסקה הנבחנת, בהן התקשר או קיבל הצעה להתקשר (והיה מוכן להתקשר אף אם לא התקשר בפועל) הצד השני לעסקה עם צדדים בלתי קשורים, ובלבד שהצד השני אישר לחברה בכתב את האמור; אם תנאי העסקה בין החברה ובין הצד הקשור נקבעו עוד לפני שהיה צד קשור ובנסיבות העניין אין חשש להטיה בתנאי העסקה ולא ידוע על שינוי משמעותי בתנאי השוק, כפי שתקבע ועדת הביקורת;

מהותיות העסקה. בחינת מהותיותה של עסקת בעל עניין תיערך על-פי בחינה כמותית ובחינה איכותית. בהעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקות בעלי עניין הבאות ייחשבו כעסקות שאינן מהותיות: כל עסקה שיש עמה מתן אשראי על-ידי הבנק, אם הגידול בחבות ("חבות" - כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים) של הלווה לאחר העסקה אינו עולה על 2% מההון הפיקוחי ("ההון הפיקוחי" - הון רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202) בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק ואשר לאחר ביצועה סך החבות של הלווה לא יעלה על 5% מההון הפיקוחי (ועדת הביקורת תדון בסיווגה של כל עסקה בסכום העולה על 0.5% מההון הפיקוחי). מספר עסקות המתבצעות ברצף עם אותו לווה והינן קשורות האחת בשניה תיחשבה לעסקה אחת, באופן שלצורך סיווגן של העסקות האמורות ייבחן הסכום המצטבר של העסקות כאמור; עסקה של הפקדת כספים בפיקדון מכל סוג שהוא אם בעקבותיה סך הפיקדונות של המפקיד לא יעלה על 2% מסך פיקדונות הציבור, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור קודם ההפקדה; עסקה של הפקדה ו/או רכישה ו/או מכירה של ניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות ו/או קרנות אחרות, וכל השקעה אחרת אשר מוחזקת על-ידי הבנק כנכס של הלקוח (ולא כהתחייבות מאזנית), כאשר סכומה של עסקה כאמור אינו עולה על 0.5% מסך-כל יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של הלקוחות בקבוצת הבנק, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור במועד ביצוע העסקה; כל עסקה אחרת של הבנק, שאינה נזכרת לעיל, אם סכום העסקה אינו עולה על 300 מיליון ש"ח. מהותיותן של עסקות המבוצעות באופן תדיר, קבוע וחוזר לאורך תקופה תיבחן על-פי היקף העסקות השנתיות. בעסקות רב שנתיות יחושב היקף העסקה לצרכי בחינת המהותיות על בסיס שנתי. בחינה של שיקולים איכותיים עשויה להשפיע על סיווגה של עסקה כמהותית/לא מהותית. כך למשל, עסקה שמאפייניה הכמותיים עולים במעט על אלה שצוינו לעיל, עשויה להיחשב כלא מהותית, אם מהבחינה האיכותית ובמכלול נסיבות העניין סביר לקבוע כי היא לא עשויה להשפיע באופן מהותי על הבנק.

עסקות זניחות

עסקת בעל עניין תיחשב כעסקה זניחה, לעניין הליכי אישור ודיווח, אם מתקיימים לגביה התנאים הבאים במצטבר: העסקה אינה חריגה (בין אם סווגה ככזו על-פי אמות המידה ובין על-ידי ועדת הביקורת); העסקה הינה מסוג העסקות שהבנק מתקשר בהן במהלך עסקיו הרגיל, ובכלל זה גם עסקות בנקאיות מכל סוג שהוא ועסקות בקשר עם מוצרים ושירותים פיננסיים, רכישת מוצרים ושירותים, השכרת ושכירת שטחים; העסקה תואמת את המגבלות על חביונות אנשים קשורים בהוראת ניהול בנקאי תקין 312; מתקיים בעסקה אחד התנאים הבאים: (א) היא עסקה בנקאית מסוג העסקות שהבנק מבצע עם הציבור בדרך כלל במהלך עסקיו הרגיל והיקפה אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק; או - (ב) היא עסקה אחרת שהיקפה אינו עולה על 10 מיליון ש"ח, ובלבד שסך העסקות מסוגה לשנה הקלנדרית עם בעל העניין אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי.

7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

קבוצת הבנק מספקת שירותים בנקאיים ופיננסיים במגוון מגזרי פעילות בישראל ומחוצה לה. לפרטים בדבר מגזרי הפעילות בהם פועל הבנק ושיוך הלקוחות למגזרים האמורים, ראה [ביאור 28א](#) בדבר מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה.

7.1 השליטה בבנק

למועד פרסום הדוח הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בו בעל שליטה או בעל מניות המחזיק בהיתר שליטה. עד ליום 22 בנובמבר 2018 הייתה גב' שרי אריסון בעלת היתר השליטה בבנק באמצעות החזקותיה בבנק על-ידי אריסון החזקות (1998) בע"מ. לפרטים נוספים אודות החלפת היתר השליטה בהיתר החזקה, והמגבלות החלות על החזקותיה של גב' אריסון בבנק, ראה [סעיף 6.6 בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2018 בפרק ממשל תאגידי](#).

7.2 רכוש קבוע

טבלה 7-1: רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר			
2020	2021		
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות
במיליוני ש"ח			
1,559	1,659	2,515	4,174
492	505	2,236	2,741
1,268	1,391	4,350	5,741
3,319	3,555	9,101	12,656

(בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) 4,174
צידוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב 2,741
תוכנות 5,741
סך-הכל 12,656

המבנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל, הינם בבעלותו (במישרין או בבעלות חברות נכסים בבעלות מלאה), או בשכירות לתקופות שכירות שונות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות. בבעלות קבוצת הבנק 132 נכסים בשטח כולל של 191 אלפי מ"ר, מתוכם 115 מבנים בשטח כולל של 84 אלפי מ"ר המשמשים כסניפים. 17 מבנים בשטח כולל של 107 אלפי מ"ר המשמשים כמשרדי הנהלה ושטחי עזר. בנוסף למבנים שבבעלותה, קבוצת הבנק שוכרת 106 מבנים בשטח של 86 אלפי מ"ר. בחודש יוני 2021 התקשר הבנק בהסכם לרכישת מבנה המטה המרכזי, לפרטים ראה [ביאור 25.ב.13](#) בדוחות הכספיים. לראיית הבנק, לריכוז יחידות הנהלה הראשית בבניין מטה מרכזי ערכים ותועלות במספר מישורים. בהתאם המעבר יאפשר התייעלות בהיקף שטחים בשימוש היחידות לעומת המצב היום וכפועל יוצא התייעלות בהיקף ההוצאות התפעוליות והלוגיסטיות השוטפות בקשר עם אותם השטחים. כמו-כן, ריכוז היחידות בבניין אחד יתרום תרומה משמעותית להגברת ממשקי העבודה והסינרגיה בין היחידות, כמו גם ערכים תרבותיים בהיבט זה. בנוסף, למיקומו של הבניין המטה העתידי בתל-אביב, ובמקביל היותו בסמיכות גבוהה לצירי תחבורה ולמערכות הסעת המונים קיימות ועתידיות במטרופולין תל-אביב, יתרונות עתידיים בראי כח האדם, רווחת העובד ויעילות תחבורתית. כמו-כן עתיד המעבר לאפשר, בכפוף לשיקולים נוספים, פינוי נכסים קיימים בשימוש בבוא העת. בהתאם, הבנק בוחן חלופות ומקדם תוכניות להשבת נכסים, המשמשים כיום את יחידות הנהלה הראשית וצפויים להתפנות במסגרת המעבר. באשר לנתונים נוספים על בניינים וצידוד, ראה [ביאור 16](#) בדוחות הכספיים.

תשתיות מחשוב

כללי

לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים, אתר "רותם" בעמק חפר, שהינו אתר הייצור הראשי של הבנק ואתר משני, GDC בתצורת הוסטינג הממוקם בהרצליה. מערכת הליבה של הבנק, מותקנת על מחשב Mainframe של IBM. באתר רותם פעילים שני מחשבי Mainframe בתצורת Active-Active. באתר המשני קיים מחשב Mainframe נוסף בתצורה מינימלית המשמש כ-DR. בעת הצורך, מחשב זה יגדל לעוצמה הנדרשת. לצד מערכת הליבה פועלות מערכות נוספות (מערכות מבוססות Windows, Unix ו-Linux ותשתית ענן פרטי להלן: "המערכות הפתוחות") לצרכים ייעודיים הפועלות על פלטפורמה המאפשרת חלוקה דינאמית וניצולת מיטבית של משאבים. מערכות אלה פועלות בתצורת High Availability בין אתר רותם ל-GDC. סניפי קבוצת הבנק, מנהלות אזור, מרכזי עסקים ויחידות הנהלה הראשית ממוחשבים ומחוברים באופן מקוון למרכזי המחשבים בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב. לרשות הלקוחות 601 בנקטים חיצוניים, 131 בנקטים פנימיים, 126 מכונות להפקדת שקים חיצוניות, 216 מכונות להפקדת שקים פנימיות, 30 עדכנים ו-316 עמדות לשירות אישי (תורנים), 119 ממסרונים. הבנק עושה שימוש במתודולוגיות ובמערכות מתקדמות ליעול תהליכים בפיתוח ובייצור. הבנק בעיצומו של פרויקט נרחב לשדרוג מערכות הליבה של הבנק, על מנת להתאימן להתמודדות עם אתגרי העתיד.

גיבוי ואחסנת מידע

כאמור לעיל לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים (בשני אתרים גיאוגרפיים - עמק חפר והרצליה). כמו-כן, לבנק מאגרי נתונים בהם נשמרים עותקים של מסמכי נייר, מסמכי משכנתאות וכו', לשימוש יומי באחזור נתונים ולשמירת עותק היסטורי גיש של נתונים אלו.

כל פעולה המתבצעת במחשבי הבנק מתעדכנת, בו זמנית, באתר הראשי, רותם, ובנוסף, באתר המשני, כך שבמקרי אסון ותקלות פיזיות קיים גיבוי למערכות הקריטיות של הבנק, ופגיעה בחומרה באחד האתרים לא תגרום לאובדן מידע. מעבר לכך, הבנק מחזיק בעותק של הנתונים באתר נפרד (בפתח תקווה) בהתאם למדיניות בנק ישראל.

לכל אחד משני האתרים הפעילים בבנק (הראשי והמשני) יכולת נדרשת על מנת לאפשר פעילות מלאה של הבנק ללא תלות באתר השני. במקרה של מעבר בשעת חירום לאתר המשני, יש לבנק יכולת להגדיל מיידית את עוצמת מחשב הגיבוי (MF) עד לרמת עוצמת מחשב הייצור על-ידי הפעלת מנועים רדומים; כלומר, האתר המשני מאפשר עוצמת מחשב (MF) הנדרשת לכל הפעילות העסקית הרגילה של הבנק.

תקשורת

לבנק רשת תקשורת נתונים ודיבור מתקדמת, בעלת קצבי העברת נתונים גבוהים. רשת התקשורת הינה בשרידות גבוהה והיא כוללת גיבויים המאפשרים עבודה מול מרכזי המחשבים של הבנק. רשת התקשורת של הבנק מקשרת גם את סניפי הבנק ושלוחותיו בעולם, ומועברים באמצעותה שירותי נתונים, דיבור וידאו (VIDEO CONFERENCE).

חברות בנות ושלוחות חו"ל

מערך המחשוב והתפעול של חברות הבנות ושלוחות הבנק בישראל ובחו"ל, מתבסס על מערכות עצמאיות, למעט חברות בנות בישראל שמערכותיהן נמצאות על תשתית הבנק ומקבלות שירותי מחשוב מהבנק. בשני המקרים, האחריות הניהולית היא של ההנהלות והדירקטוריונים של אותן החברות והשלוחות או של חבר ההנהלה הממונה על הפעילות, לפי העניין.

ספקים

הבנק מתקשר מעת לעת עם ספקים מהארץ ומהעולם לצורך קבלת שירותים שונים הנדרשים לו בתחום מערכות המידע, לרבות הסכמי רכישה ציוד ותחזוקתו, הטמעת מערכות מידע ורכישת תוכנות. במסגרת זו, בין היתר, רוכש הבנק מ-IBM (מנציגתה בישראל - IBM Israel) רכיבי תשתית מיחשביים (ל-Mainframe) ומקבל ממנה שירותי תחזוקה לרכיבים אלה, עליהם מופעלות מערכות הליבה של הבנק. ביחס אליהם קיימת לבנק תלות. הבנק ביצע התקשרות עם ספקים למתן שירותי מיקור חוץ, בשלב זה בעיקר בתחום הפיתוח, המבדקים, שירותי התמיכה ותחזוקת אתרי מחשוב.

אבטחת מידע

הבנק רואה באבטחת מידע והגנת הסייבר נושאים בעלי חשיבות מרכזית, ומשקיע משאבים רבים, הן טכנולוגיים והן אנושיים, כדי לשמור על פרטיות הלקוח, סודיות המידע הבנקאי ונכסי הלקוחות והבנק, תוך שימוש בשיטות הגנת סייבר ומוצרי אבטחת מידע מהמתקדמים בעולם. אבטחת המידע של מערכות הבנק מתבצעת באמצעות הטמעת טכנולוגיות הגנה ובקורות סייבר בשכבות מרובות. הבקורות הינן במישורי כוח אדם, תשתיות ארגוניות, מדיניות, נהלים, היבטים עסקיים, טכנולוגיות ועוד.

לבנק מרכז אירועי אבטחת מידע (SOC) ייעודי המנהל בזמן אמת את ההתמודדות עם כל אירועי הסייבר וניסיונות ההונאה. המרכז, אשר מאושר על-ידי אנליסטים וחוקרים במתכונת 24/7, עושה שימוש בכלים אוטומטיים ותהליכי עבודה לזיהוי והתמודדות עם אירועי סייבר והונאות.

פרויקטים בתחום מערכות מידע בבנק מלווים מתחילת דרכם ולאורך שלבי הפיתוח והתחזוקה על-ידי צוות של אבטחת מידע המוודא תהליכי פיתוח מאובטח וקיום קפדני של הכללים, לרבות אבטחת פרטיות המידע ומידור הנגישות למידע.

הבנק מבצע באופן שוטף בדיקות אבטחת מידע של מערכותיו, גם באמצעות גורמים חיצוניים כנדרש על-פי הרגולציה. זאת לצד הערכה תקופתית לעמידת הבנק במדיניות הגנת הסייבר.

הגנת הסייבר בבנק מנוהלת כנדרש על-פי הוראות הרגולציה הרלוונטיות. כמו-כן, הבנק מוסמך בתקני אבטחת מידע - ISO27001 ISO27032.

פרויקטים עיקריים

תוכנית המודרניזציה של מערכות הליבה - הבנק מבצע השקעות משמעותיות בטרנספורמציה הטכנולוגית ומתכוון להמשיך בכך בשנים הקרובות על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד וזאת בשים לב למגמות הצרכניות, רגולטוריות וטכנולוגיות. בהקשר זה, הבנק מיישם תוכנית רחבה לשדרוג מערכות הליבה הבנקאיות המרכזיות. הפרויקט מתאפיין בהשקעה מאסיבית בטווח הקצר במערכות תשתיות שתשרתנה את הבנק לתקופות ארוכות והתועלת בגיבוי תופק בהדרגה ולאורך תקופה ארוכה.

מעבר לענן ציבורי - כחלק מהמהלך שעושה הבנק לשיפור קצב היישום של פיתוח מוצרים חדשים והכנסת שינויים במערכות (Time to Market) הבנק פועל גם להעמדת תשתיות מתקדמות אשר יאפשרו לו עבודה אפקטיבית יותר בסביבת הענן הציבורי, ויפשטו תהליכים רבים, דוגמת שילוב רכיבים ושירותים חיצוניים אל תוך הבנק.

בנקאות פתוחה - השלמת תשתית תומכת והמשך חשיפת APIs של הבנק הן חלק מעמידה בדרישות רגולטוריות בתחום והן לצורך שיתופי פעולה עסקיים.

תשתיות DATA - בניית תשתית שתספק מענה לפרויקטים מבוססים נתוני לקוחות והצעות ערך, כולל מתודולוגיות לניהול וניתוח המידע ובנייה של מודלים חדשניים.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

משכנתאות - שדרוג מערכות המשכנתאות אשר יאפשרו תמיכה בצמיחה המואצת בפעילות, הגברת היעילות ומתן מענה מיטבי ללקוחות הבנק.
ליבת שוק ההון - שדרוג מערכות תפעול ניירות-ערך על מנת לתמוך בצמיחת פעילות הלקוחות ויצירת מענה מהיר ליוזמות עסקיות וגידול בקסטודי.
בנקאות במכשירים ניידים - המשך פיתוח והרחבת אפליקציות ייעודיות למכשירים ניידים שברשות לקוחות הבנק וכלל הלקוחות. האפליקציות מספקות יכולות עסקיות במגוון רחב של תחומים ומגזרי לקוחות ומשלבות ממשק וחוויות משתמש חדשנית וייחודית, תוך דגש על הובלה עסקית טכנולוגית והתאמה ללקוח.

אתרי אינטרנט ומובייל - פיתוח אתרי אינטרנט ומובייל כדי לשמר ולבסס את המובילות העסקית טכנולוגית של הבנק תוך מימוש תפישות מתקדמות, הן בנראות והשירות ללקוח, הן באינטגרציה רב ערוצית, והן מהיבטי הארכיטקטורה.

עבודה מרחוק - בכדי לתת מענה מיטבי ללקוחות הן בשגרה והן בחירום, הבנק החליט לאמץ יכולות עבודה מרחוק שיאפשרו לו ליצר המשכיות עסקית בשגרה ובחירום, יצירת אמון ושביעות רצון, העלאת תפוקות וגמישות במודל ההפעלה.

שני אתרים - הבנק פעל בשנת 2021 לסיום העברת תשתיות המחשוב לתצורה של שני אתרי מחשוב:

אתר מחשוב ראשי באתר רותם בעמק חפר (אחד במקום שניים) ואתר מחשוב משני במתכונת של אתר מתארח (Hosting) בהרצליה (מרחב עירוני השונה מהאתר הראשי).

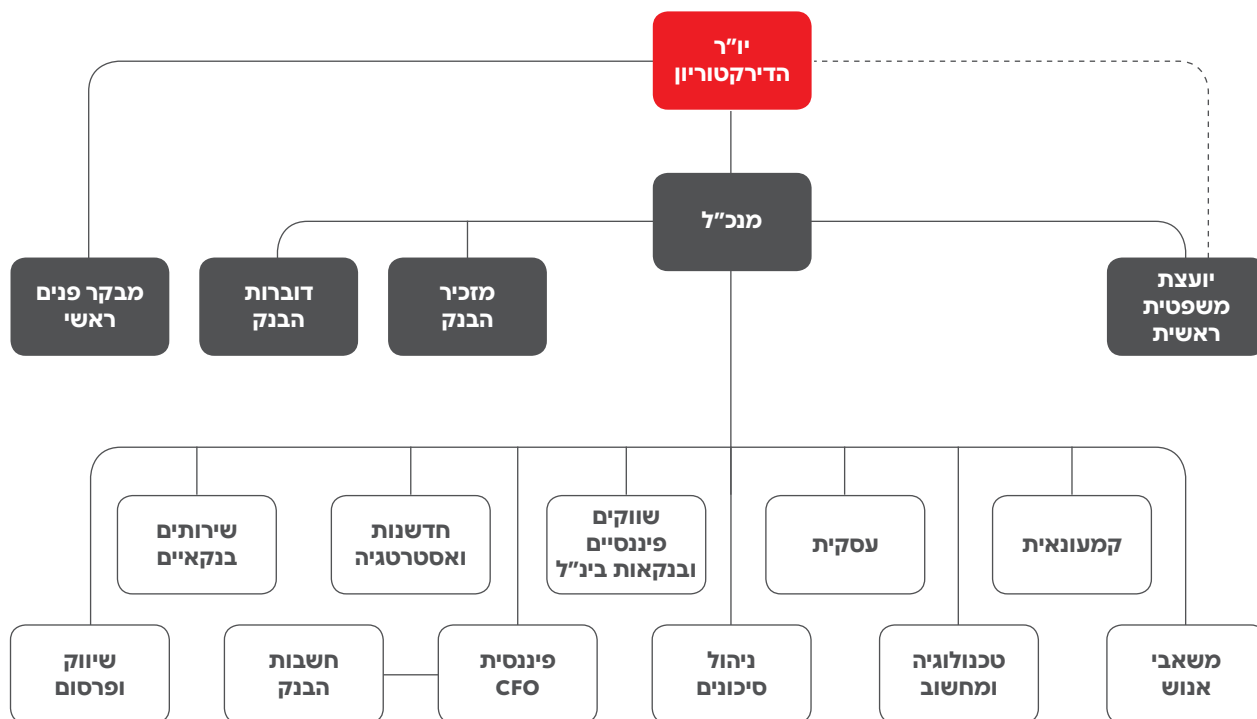
היקף השקעה

עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע נרשמות כנכסים בדוחות הכספיים רק בשלב הפיתוח של מערכת מחשוב. עלויות שניתנות להיוון כנכסים כוללות עלויות ישירות של חומרה, שירותים ושכר עבודה.

יתר העלויות, כגון עלויות טרום פרויקט, עלויות פיתוח תוכנות שאינן עולות על סף המהותיות, עלויות הטמעה והדרכה, עלויות תחזוקה שוטפת, עלויות מנהלה ועלויות אחרות שלא ניתן לייחס באופן ישיר לפיתוח תוכנה, מוכרות כהוצאה בדוח רווח והפסד עם היווצרותן.

7.3. הון אנושי

תרשים 7-1: תרשים ארגוני של הבנק

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש הינה רב שנתית ונגזרת מאסטרטגיית הבנק, הצרכים העסקיים ומגמות בענף הבנקאות ושוק העבודה. תכליתה להגדיל באופן שוטף את התשואה על ההון האנושי כך שהיחס בין סך-כל ההוצאה על ההון האנושי ותרומתו הישירה והעקיפה לצמיחה של הבנק ילך ויגדל. הגדלת התשואה על ההון האנושי מבוססת על מהלכים שיטתיים ומתמשכים למיקוד וצמצום ההוצאה לצד מהלכים מערכתיים ברמת הארגון וברמת הפרט להגדלת הפרויקט. כל זאת בכדי להתאים את הבנק להתמודדות עם אתגרי התחרות בעולם הפיננסי שלא מפסיק להשתנות, יעדי הצמיחה העסקיים ולעולם העבודה העתידי.

חטיבת משאבי אנוש גיבשה תפיסה של שותפות עסקית הכורכת את החיבור בין מחוברות העובדים, התרבות הארגונית והתוצאות העסקיות של הבנק. תקופת הקורונה מציבה אף היא אתגר מורכב ביכולת להבטיח רציפות עסקית לצד הדאגה לבריאותם ורווחתם של העובדים ובני משפחותיהם. כחלק מכך, הפכה הקורונה גם הזדמנות לקדם עבודה ולמידה מרחוק כחלק ממדיניות קבועה, לנהל תהליכי גיוס ומיון חדשניים מרחוק, להרחיב את ההטמעה של תפיסת האג'יל (Agile) להתניע תהליך של למידה והפקת לקחים, לקדם מהלכים מובנים לחיזוק שיתופי פעולה בין חטיבות וכל זאת תוך כדי פיתוח והעצמת המנהיגות בדרגי הביניים ובדרג הבכיר לרבות ההנהלה. בשנת 2021 התמקד הבנק בשמירה על המומנטום החיובי שנוצר ויישום של שינוי ארגוני ותרבותי רב שנותי, תחת הכותרת Change The bank - תוכנית הכוללת מהלכי רוחב מערכתיים המתמקדים בשיפור כושר התחרות, בשיפור המחברות, בהעצמה ובבניית תפיסה של בנק אחד. במקביל הותנעה תוכנית עומק מוסדרת ואינטגרטיבית לניהול השותפות העסקית של חטיבת משאבי אנוש עם כל אחת מחטיבות הבנק תחת הכותרת HR Business Partner שהינה תוכנית התומכת ביעדי הצמיחה של הבנק ובשינויים הנדרשים כדי להבטיח את מימושם. הן מהלכי הרוחב המערכתיים והן יוזמות העומק התומכות ביעדי החטיבות הפכו לחלק מתוכנית עסקית המגובה ביעדים ומדדי הצלחה ברורים.

טבלה 2-7: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות⁽¹⁾

2020		2021		
ממוצע שנתית	ממוצע שנתית	ממוצע שנתית	ממוצע שנתית	
לסוף שנה	לסוף שנה	לסוף שנה	לסוף שנה	
הבנק				
8,240	8,527	8,100	8,240	בארץ
216	209	224	221	בחו"ל
8,456	8,736	8,324	8,461	סך-הכל בבנק
חברות בנות				
157	176	139	143	בארץ
95	115	72	90	בחו"ל
252	291	211	233	סך-הכל חברות בנות
8,708	9,027	8,535	8,694	סך-הכל בקבוצת הבנק

(1) מספר המשרות כולל גם תרגום למשרות של עלות שעות נוספות, בתוספת משרות כוח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק, אך מספקים שירותי עבודה, שנדרשה לויסות כוח האדם במסגרת הפעילות השוטפת ולהטמעת פרויקטים, בניכוי 642 משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע בשנת 2021 (בשנת 2020 - 614 משרות).

להלן פרטים בדבר השינויים העיקריים במצבת כוח האדם בקבוצת הבנק בסוף שנת 2021 בהשוואה לסוף שנת 2020:

מספר המשרות ליום 31 בדצמבר 2021 בקבוצת הבנק ירד ב-173 משרות בהשוואה למספר המשרות בסוף שנת 2020.

עיקר הקטון נובע מיישום תוכנית התייעלות של הבנק בישראל. מנגד, בוצע תגבור מערכים בתחומי פעילות מוטי צמיחה וגידול במשרות של עובדים בתחומי המחשוב והטכנולוגיה, לנוכח היקפי ההשקעות הגבוהים בתחום. בנוסף, חל קטון במספר המשרות בחברות הבת בחו"ל, בעיקר הפועלים שווייץ.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

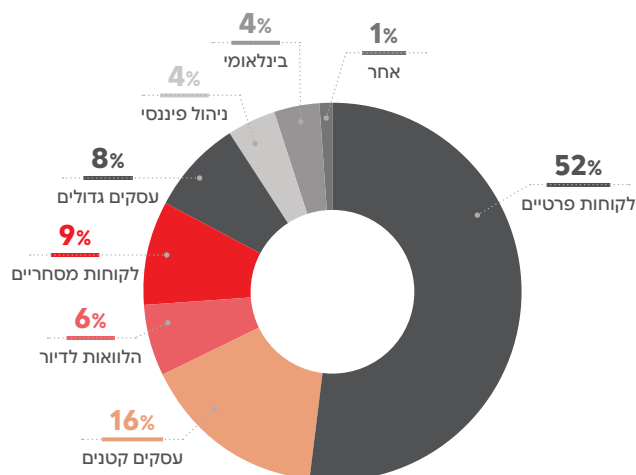
ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 3-7: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה⁽¹⁾

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2020	2021	
(4.9%)	4,768	4,534	לקוחות פרטיים
(3.9%)	1,421	1,366	עסקים קטנים
13.5%	474	538	הלוואות לדיור
(2.5%)	765	746	מסחרי
(1.6%)	729	717	עסקי
(7.8%)	398	367	פעילות בינלאומית
(4.3%)	345	330	ניהול פיננסי
(24.4%)	127	96	התאמות
(3.7%)	9,027	8,694	סך-הכל

(1) כולל משרות של עובדי ההנהלה הראשית שעלות העסקתם הועמסה על המגזר.

תרשים 2-7: משרות ממוצעות לפי מגזרי פעילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021

מאפייני המשאב האנושי

מדיניות הבנק היא להעסיק, לקדם ולקבל החלטות בקשר לעובדים על בסיס שיקולים ענייניים ובהם כישורים והערכת ביצועים, ללא אפליה מחמת דת, גזע, מין, גיל, השקפה, נטייה מינית, מוגבלות, מקום מגורים וכיוצא באלה. הבנק מעודד גיוס של עובדים מאוכלוסיות בתת-ייצוג בשוק העבודה כחלק ממדיניות הגיוס שלו, מתוך הכרה ביתרונות הטמונים בהעסקה מגוונת בהיבטים של הכרות טובה יותר עם מגזרי לקוחות שונים ועידוד חדשנות ויצירתיות בסביבת עבודה פתוחה ומגוונת.

בשנת 2021 הוותק הממוצע של עובדי הבנק עמד על 17.6 שנים, לעומת 17.8 בשנת 2020. הגיל הממוצע של עובדי הבנק נותר ללא שינוי ועומד על 45.1 שנים בדומה לשנת 2020. בשנת 2021 כ-65.9% מכלל עובדי הבנק הן נשים, לעומת 66.1% בשנת 2020. בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר בבנק (מדרג מנהלי מחלקות בהנהלה ראשית ומנהלי סניפים ומעלה) שיעור הנשים בשנת 2021 הוא 46% בדומה לשנת 2020 (בשנת 2006 היה שיעור הנשים בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר 29%).

מרבית עובדי הבנק (71% בשנת 2021) הינם אקדמאיים וקיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעורם מתוך כלל עובדי הבנק.

התייעלות בבנק

בחודש ינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות לפיה יתאפשר ללמעלה מ-900 עובדים לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת בתנאים מועדפים בשנים 2020-2022. תנאי הפרישה תלויים בגיל וותק העובד ומאפשרים בהתקיים מפגש רצונות, פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על-פי דין, או 8 שנים, הנמוך מבין השניים וזאת לעובדים שנקבעו בתוכנית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

עלותה המוערכת של התוכנית בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון ליום 31 בדצמבר 2019. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2020 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה ובמטרה לשפר את היערכות הבנק לאתגרים וההזדמנויות שהמשרב הנוכחי מייצר, החליט הבנק על האצת קצב יישום תוכנית ההתייעלות האמורה תוך מתן דגש לפרישה גבוהה יותר מהמתוכנן ב-2020. התוכנית תתבסס על טכנולוגיה ודיגיטציה, תהליכים תומכים בהנהלה הראשית וטיפול במשאב האנושי. באשר לתוכנית התייעלות רב שנתית שאושרה על-ידי דירקטוריון הבנק ראה [ביאור 22'ח'](#).

מדיניות תגמול ותוכנית תגמול

הבנק שואף להניע את עובדיו לפעול ליצירת ערך כלכלי ארוך טווח. לבנק ולמחזיקי העניין בו, באופן המחזק את הקשר בין התגמול לבין יצירת ערך למחזיקי העניין של הבנק, תוך שמירה על העסקה הוגנת, עידוד מצוינות ותרבות ביצועים. תשלום השכר למנהלים ולעובדי הבנק נגזר מסולם דרגות המאפשר קידום ומבטא את הסמכות והאחריות ברמות השונות של ההיררכיה הארגונית. מענק שנתי (ככל שיוענק) יהיה מבוסס, בין היתר, על תשואה להון של הבנק, ועשוי להיקבע גם על-פי עמידה ביעדי ביצוע אישיים מדידים (ולא מדידים), כמותיים ואיכותיים וכן על תוכניות יעדים ארוכי טווח, המותאמים לתוכנית האסטרטגית הכוללת של הבנק ושל יחידות המשנה בו ולתוכניות העבודה הנגזרות מהן. לפרטים נוספים, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

עלות ושכר למשרת עובד

טבלה 4-7: פירוט עלות למשרת עובד ושכר* למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)

2020	2021	
414	429	עלות למשרת עובד - ללא מענקים
423	500	עלות למשרת עובד - כולל מענקים
255	264	שכר* למשרת עובד - ללא מענקים
263	322	שכר* למשרת עובד - כולל מענקים

* שכר - מחושב על-פי משכורות ברוטו, כפי שמשולמות לעובד.

חזון, ערכים ואתיקה

בסוף שנת 2021 הושקו חזון הבנק וחמשת הערכים הנלווים לו - OUR RED CODE. חזון הבנק "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות מתחדשת והוגנת ללקוחותינו" מהווה את המצפן הארגוני והוא מייצג את שאיפותיו ומחויבותו של הבנק. כדי להבטיח את יכולתנו לממש את חזון הבנק ולשלב בין מרכיבי העסקיים, הארגוניים והתרבותיים, הוגדרו מחדש חמשת ערכי הליבה המתווים את הדרך שבה אנחנו פועלים, עושים עסקים ומיטיבים עם הכלכלה, החברה והסביבה. כל אחד מערכי הליבה מתורגם להתנהגויות עיקריות המאפשרות להוציא אותם אל הפועל, ויחד הם מבטאים תפיסה ארגונית שלמה, המחברת בין הצבת הלקוח במוקד העשייה, לבין היערכות מהירה וגמישה למתן מענה מיטבי תוך שותפות, העזה וחתימה לשיפור מתמיד.

הקוד האתי-התנהגותי של הבנק, "הדרך בה אנו פועלים: קוד ערכים ואתיקה" המהווה הצהרה של הזהות והייחודיות שלנו כעובדי בנק הפועלים. הקוד משקף את הבסיס הערכי של הבנק ומגדיר את הציפיות וההתנהגויות שכולנו מאמצים ושואפים לקיים בינינו לבין עצמנו וכלפי הלקוחות ומחזיקי העניין האחרים. הקוד נועד לשמש בידי העובדים והמנהלים, בכל היחידות ובכל הדרגים, כ"מצפן" להתנהגות ראויה בהתמודדותם עם דילמות אתיות במהלך שגרת העבודה.

בשנת 2021 גובש מודל מנהיגות חדש לבנק. תהליך זה בוצע במשותף עם עובדים ומנהלים ומטרתו הייתה להגדיר "מהי המנהיגות שאנו זקוקים לה כיום". חמשת מרכיבי מודל המנהיגות שגובש הם:

1. מנהיגות אותנטית ואמיצה
2. מנהיגות מכוונת ביצועים ומייצרת ערך
3. מנהיגות יוזמת ומובילה שינוי
4. מנהיגות מממשת פוטנציאל
5. מנהיגות מקדמת שותפויות

לכל רכיב במודל, מוגדר סט התנהגויות המצופה מהמנהיגות המובילה. המודל מוטמע החל משנת 2022 בתהליכי הכשרת מנהלים, גיוס וקידום מנהלים, ובתהליך הערכת ביצועים ומשוב, זאת מתוך הבנה כי התרבות הארגונית בבנק נוצרת ומושפעת בעיקר מהתרבות הניהולית.

הכשרה ופיתוח מנהלים - המרכז למנהיגות ופיתוח ארגוני בחטיבת משאבי אנוש, מלווה את המנהלים והיחידות בכניסה לתפקיד ניהולי, בניהול תהליכי שינוי, בהטמעת תרבות ארגונית וערכים, בהתאם לחזון ולאסטרטגיית הבנק. המרכז מפתח יכולות ניהול, מנהיגות, חוסן ויכולת התמודדות עם שינוי והעצמה אישית לעובדים ומנהלים. בשנת 2020 השתתפו 3,078 מנהלים מכל הדרגים, בתוכניות פיתוח ניהול ומנהיגות.

טיפוח, פיתוח וניהול ההון האנושי

הצלחת העובדים היא הצלחת הבנק ולקוחותיו. העובדים הם אלה שמלווים לקוחות ועסקים ומסייעים להם להתנהל נכון, לקבל החלטות פיננסיות טובות יותר, להתקדם ולהתפתח. מתוך כך, מחוייב הבנק לטיפוח ולשגשוג ההון האנושי, בדרך של דיאלוג מתמיד, השקעת משאבים בהכשרה ומתן כלים המאפשרים לעובדים להתקדם ולהתפתח, כמו גם דאגה לבריאותם ולרווחתם. דאגה זו קיבלה ביטוי נרחב לאור משבר הקורונה. הבנק שואף להיות מעסיק מועדף ולספק לעובדיו משמעות והשפעה בעשייתם.

כחלק מחזון הבנקאות המתחדשת ולצד היוזמות החדשניות של הבנק, הבנק מגייס לשרותיו בנקאים ויועצים עסקיים שמספקים ללקוחותינו הצעות ערך ושירותי ייעוץ וליווי פיננסי מותאמים אישית, וכן, אנשי טכנולוגיה, דיגיטל, חדשנות ואנליזה אשר לוקחים חלק בהובלת פרויקטים חדשניים ומשמעותיים עבור לקוחותינו. בנוסף, כחלק מהצמיחה בתחום הנדל"ן חוזק מערך יועצי המשכנתאות ביועצים מומחים אשר מתאימים עבור לקוחותינו מגוון רחב של שירותים ופתרונות.

מרכז הגיוס וייעוץ הקריירה בבנק, פועל מתוך תפיסה אשר שמה את הלקוחות והעובדים במרכז העשייה. בתקופה זאת, הושק קמפיין פנים ארגוני "חבר מביא חבר", בו עובדי הבנק המליצו על חבריהם לעבודה בבנק וסייעו להם לחזור לשוק התעסוקה ולצלוח את המשבר. בנוסף, נחנך אתר הקריירה החדשני של הבנק, המאפשר לציבור הרחב לבחון את ההזדמנויות שהבנק מציע בהיבטי תעסוקה ופיתוח קריירה. כמו-כן הבנק השתתף בירידי תעסוקה וירטואליים להצעת משרות לדורשי עבודה במגוון תחומים.

ההכרה בחשיבות חוויית העובד, כערך מוביל כבר בשלב הגיוס והמיון לבנק, מובילה את הבנק לפעול כל העת לשיפור והתאמת התהליכים והכלים בהלימה לשינויים בשוק העבודה. תהליכי הגיוס ומיון העובדים הותאמו לתקופה ונערכו בפלטפורמה דיגיטלית מרחוק. הבנק מוביל תרבות ארגונית המעודדת צמיחה והתפתחות אישית כמנוף לצמיחה עסקית. לגישת הבנק תרבות המעודדת תנועת עובדים ועובדות בין תפקידים בבנק, מייצרת עבור העובדים והמנהלים הזדמנויות להתפתחות מקצועית ואישית ומחזקת לאורך זמן את תחושת המשמעות, המחבורות וההישגיות.

מתוך השאיפה לספק לעובדים הזדמנויות תעסוקה והתפתחות תוך הקפדה על שקיפות ושוויון הזדמנויות, מוזמנים עובדי הבנק ומנהליו לצפות באמצעות מערכת 'מעברים' במשרות פנויות שקיימות בבנק, ולהגיש אליהן את מועמדותם.

התפתחויות טכנולוגיות ותהליכי אוטומציה מאיצים שינויים המחייבים גם אותנו, בבנק, להיערך לאתגרי העתיד, כחלק מחזון הבנקאות המתחדשת. כחלק מתרבות ארגונית המקדמת התפתחות וצמיחה של ההון האנושי, השיק הבנק את מיזם RESTART מנתחי מערכות המאפשר לעובדי הבנק הזדמנות להשתלב בקריירה חדשה מבלי להחליף מקום עבודה ובכך להתפתח ולשמור על רלוונטיות תעסוקתית. באופן זה, השינוי בקריירה, מאפשר לעובדים להמשיך ולעשות שימוש בידע ובניסיון שצברו, ולהביא עמם יתרונות רבים לתפקיד החדש. עובדי הבנק אשר עברו את תהליך המיון בהצלחה, ונבחרו לקחת חלק במיזם - ישתתפו בהכשרה מטעם בית ספר מוביל בתחום בליווי מומחי התוכן המקצועיים בבנק. עם סיום ההכשרה בהצלחה, צפויים חלק מהעובדים להשתלב בתפקיד החדש בחטיבה הטכנולוגית. יתר העובדים ישמשו כעתודה להשתלבות מקצועית.

תהליך הערכת ביצועים

תהליך הערכת ביצועים ומשוב מתקיים מדי שנה ובמרכזו דיאלוג משותף בין מנהלים ועובדים אודות סיכום הישגי השנה החולפת ותכנון היעדים וההתפתחות קדימה, כנגזרת של תוכניות העבודה. התהליך מבוסס על שיח פתוח ושקיפות, ותומך בהעצמת העובד ובהתפתחותו המקצועית והאישית. התהליך הוא חלק מרצף שנתי של מהלכים ניהוליים לעידוד מצוינות, הערכה, הוקרה ותגמול.

בשנת 2020 בוצע שינוי בתהליך הערכת העובדים והמשוב כחלק מיישום תרבות ארגונית שמעודדת עבודה מתוך אמון, שקיפות והתפתחות מקצועית ואישית. זאת תוך מיקוד בדיאלוג המתקיים בין עובדים ומנהלים, סביב שיפור ביצועים, צמיחה והתפתחות. בנוסף, מוערכים העובדים על-פי 5 הערכים וההתנהגויות של ה-RED CODE.

תקשורת פנים ארגונית

הבנק רואה בעובדיו שותפים מלאים לתהליכים העסקיים והארגוניים.

משבר הקורונה חייד את הצורך בתקשורת ובדיאלוג שוטף, מהיר ובגובה העיניים עם עובדי הארגון והגברת המחבורות הארגונית. במיוחד בתקופה זו עלינו לייצר שיח פנים ארגוני פתוח ומשתף בין הנהלה לעובדים, מנהלים ועובדים, בין היחידות השונות. שיח התומך גם בהטמעת תרבות ארגונית חדשה בבנק. מתקיימים מגוון ערוצי תקשורת פנימית חוצת ארגון:

- הפורטל הארגוני אשר מהווה ערוץ תקשורת מרכזי, מתקדם ותומך בשיתוף העובדים במידע והטמעה של תהליכי שינוי פנים ארגוניים.
- אפליקציית "פורטל לדרך" - אפליקציה סלולרית המיועדת לעובדי הבנק ומאפשרת להם להתעדכן ולקבל מידע בנושאים ארגוניים שונים, גם מחוץ לכתלי הבנק ומעבר לשעות העבודה. בתקופת הקורונה בוצעה קפיצת מדרגה שאפשרה להכניס יישומים נוספים כגון תגובות לידיעות לצד עדכון נוכחות, בידוד, חתימה על הצהרת בריאות ופתיחת תקלה טכנית.
- לאורך השנה הופעל מנגנון של הודעות מיידיות לעובדים (SMS) במטרה לעדכן בזמן אמת הודעות מצוות המשכיות עסקית.
- במהלך התקופה ניתן דגש לערוצים תקשורת דיגיטליים כגון פגישות בזום, ואף מפגשים ארגוניים בשידור ישיר עם מנכ"ל הבנק "פועלים LIVE".
- מקום נרחב ניתן לעידוד תהליכי הקשבה בין הנהלת הבנק לעובדיו במסגרת מפגשי שולחן עגול שהתקיימו במתכונת חדשה באוויר הפתוח.
- מקום נרחב בתקשורת ניתן גם להעצמת עובדים ויחידות בולטים באמצעות סדרת סרטונים וכתבות אודות עשייה המקדמת תרבות ארגונית חדשה.

תרבות של למידה מתמדת

הבנק מוביל תרבות של למידה מתמדת וחוצת ארגון (Life Long Learning - LLL), פועל לשימור הכשירות המקצועית בקרב העובדים והעובדות ומטפח את יכולתם להתמודד עם אתגרי ההווה והעתיד. כל זאת כתשתית ליצירת ערך עסקי, להעצמת תחושת גאווה ומחויבות לבנק ולהבטחת היתרון התחרותי בעידן הדיגיטלי.

בשנת 2021 הונהגו שינויים בתרבות הלמידה בבנק ונלקטו צעדים להתאמתה לעולם הדינמי והמשתנה. הורחבו מגוון פתרונות הלמידה כולל העצמת פלטפורמות למידה דיגיטליות ופיתוח תשתיות המאפשרות למידה בעמדות האישיות במשרדי הבנק ובעבודה מרוחק. פלטפורמות אלה מאפשרות הנגשת תוכן עדכני ויצירת הזדמנויות למידה עבור כלל העובדים והעובדות. כמו-כן מקדמים את פיתוח הכישורים הנדרשים לעובדים במגוון כלים ומשאבים התומכים בהתפתחותם האישית.

קמפוס Poalim Learning Hub - מקמפוס מלמד לארגון לומד ומלמד - מרבית תהליכי ההכשרה המקצועית בבנק מתנהלים בהובלת 'קמפוס Poalim Learning Hub', המהווה זירה מרכזית ללמידה מחוללת שינוי שמעודדת צמיחה אישית, ארגונית ומקצועית, ומובילה לשיפור בביצועים. תוכניות ההכשרה ופיתוח התכנים נגזרים מהיעדים העסקיים, ממיפוי הכישורים הנדרשים בתפקידים השונים, וכן ממיפוי פערי הידע בקרב עובדים ומנהלים בכלל החטיבות.

הבנק נמצא בעיצומו של תהליך מעבר מקמפוס שמלמד בכיתות, לארגון שרואה בלמידה דרך חיים ומקדם למידה במגוון דרכים, כמו למידה מרוחק, למידה היברידית שמשלבת למידה פרונטלית עם למידה עצמית, מפגשי למידה מרוחק (סינכרוניים וא-סינכרוניים), קורסים מתוקשבים, פודקאסטים, סרטונים, ימי אימון ותכנים בנקאים ואחרים הנדרשים לצורך שמירה על כשירות מקצועית. בנוסף נלמדו בבנק גם מיומנויות וכישורים הנדרשים להווה ולעתיד של הארגון והעובדים.

סך הלמידה בבנק שנת 2021 כללה מעל 316,000 שעות למידה.

הכשרה ופיתוח כישורי עולם העבודה המשתנה - כדי להתקדם בעולם העבודה הדינמי והמשתנה, יש לרכוש מיומנויות וכישורים רלוונטיים חדשים. מתוך הבנה זו, פותחו כלים, תכנים ופורומים מקצועיים, שמסייעים לעובדים ולעובדות להתפתח מקצועית ולקחת אחריות על קידום הקריירה שלהם:

- Upgrade-U** - במטרה לקדם בבנק תרבות של למידה מתמדת ולפתח סקרנות ורצון ללמוד, כמו גם מתוך ההבנה שלמיומנויות בינאישיות יש השפעה רבה על כשירות העובדים, פותח ב'קמפוס את 'Upgrade-U' - אתר למידה מקוון המאפשר למידה עצמית של מגוון קורסים קצרים המתמקדים במיומנויות הנדרשות בעולם העבודה המשתנה, לדוגמה: שליטה באקסל, עיצוב מצגות, אנגלית עסקית, ניהול קריירה, השפעה ושכנוע, טיפול בהתנגדויות ועוד.

האתר, שהושק במרץ 2021 עבור כלל עובדי הבנק, כולל כ-150 פריטי תוכן הניתנים ללמידה בכל זמן ומכל מקום, ומציע תכנים חדשים מדי חודש. עד כה התנסו בלמידה באתר מעל 30% מעובדי ועובדות הבנק מכלל החטיבות.

- פורומים מקצועיים וקהילות לומדות** - בבנק מתקיימים פורומים מקצועיים מגוונים כגון פורום אנליסטים, נדל"ן, קציני ציוד, יועצי השקעות, דיגיטל וכדומה. בנוסף 'קמפוס Poalim learning Hub', השיק ומוביל את "נבחרת מובילי הלמידה" לקידום תרבות למידה מתמדת בארגון ומתוך ראייה אסטרטגית של הגדלת האימפקט של הלמידה המתמדת לשמירה על יתרון תחרותי בעידן של שינויים והשפעה דרמטית על מחויבות וצמיחה עסקית.

7.4 הסכמים מהותיים

להלן בתמצית עיקריהם של הסכמים שהבנק צד להם, העשויים להיחשב מהותיים:

- הסכם שכר קיבוצי לשנים 2018 עד 2022 - בחודש ינואר 2020 חתמו הבנק ונציגות ארגון העובדים על הסכם שכר לשנים 2018-2022. לפרטים נוספים, ראה [ביאור 4.א.22](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות כתבי שיפוי שקיבלו נושאי המשרה המכהנים בבנק, נושאי משרה שכיהנו בעבר וכן עובדים מסוימים שאינם נושאי משרה בנסיבות מיוחדות, ראה [ביאור 4.ב.25](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות כתבי שיפוי שניתנו בקשר עם תשלומים והנפקות של קבוצת הבנק, ראה [ביאור 6-8.ב.25](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות התקשרויות של הבנק בהסכמי הנפקה ותפעול עם חברות כרטיסי אשראי, ראה [ביאור 1.25](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות תשתיות המחשוב של הבנק והתקשרויות עם IBM ראה [סעיף 7.2](#) לחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים.
- לפרטים אודות כתבי חסיונות ושיפוי שקיבל הבנק מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר בקשר עם מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים פלשתינאיים, ראה [סעיף 3.6](#) (סיכון הציות) בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- לפרטים אודות הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ו-FIFA, ראה [ביאור 1.25](#). בדוחות הכספיים.
- הבנק רכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות מכר (סיכון אשראי חוץ-מאזני), אשר למועד זה מסתכם בהיקף של כ-11.1 מיליארד ש"ח.
- לפרטים בדבר רכישת פוליסת ביטוח אשראי בגין תיק הלוואות המובטחות בשיעבוד קרקע, ראה [ביאור 13.ב.25](#). בדוחות הכספיים [ופרק סיכון אשראי](#) - בינוי ונדל"ן בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- לפרטים אודות הסכמים עם רשויות המס, ראה [ביאור 8](#) בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות אשראי בערבות מדינה באמצעות קרן הלוואות ייעודית שעיקרה סיוע לעסקים שנקלעו לקשיי תזרים כתוצאה מהתפרצות נגיף הקורונה, ראה [סעיף 3.2.2](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- לפרטים בדבר התקשרות הבנק לרכישת בניין לשימוש המטה המרכזי, ראה [ביאור 12.ב.25](#). בדוחות הכספיים.

7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

7.5.1. מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותים ללקוחות פרטיים לרבות שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותוכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון. בנוסף מציע הבנק ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות, שיחות טלפון יזומות ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה.

נכון לתאריך הדוח על המצב הכספי, השירותים ללקוחות מוענקים באמצעות מערך של 175 סניפים, בנוסף לשלוחות "פועלים מקרוב", מרכזי ייעוץ, מרכזי פלטינום ללקוחות נבחרים, ושני סניפים ניידים המעניקים שירות ללקוחות בנקודות שירות ברחבי הארץ.

בנוסף לרשת הסניפים הרחבה, הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו מגוון רחב של שירותים עצמיים ודיגיטליים המאפשרים ללקוח לבצע פעילות בנקאית באופן עצמאי, יעיל וזמין, הכוללים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון" מוקד "פרו"- ללקוחות בעלי אוריינטציה דיגיטלית, "מערכת קולית לקבלת מידע וביצוע פעולות (IVR)", פניות כתובות מהאתר והאפליקציה ופניות ברשתות החברתיות.

כחלק מתפישת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרתה הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות.

בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון). יצוין כי כ-80% מהפעולות הבנקאיות הנפוצות של לקוחות הבנק מבוצעות בשירותי הדיגיטל והשרות העצמי.

בנוסף למגמה זו, הגביר הבנק את השימוש בשירות תיאום פגישות עם בנקאים, והוסיף ערוצים נוספים לתיאום פגישה, על מנת לאפשר ללקוח מפגש אישי, איכותי ומקצועי.

פעולות שהבנק נקט להתמודדות עם התפשטות נגיף קורונה

שולבו מקבלי פנים ודיילים בסניפים הפתוחים לקבלת קהל לטובת סיוע ללקוחות לפעול באמצעים דיגיטליים ובמכונות לשירות עצמי, תוך הקפדה על הנחיות משרד הבריאות.

הלקוחות מונחים לתאם פגישה למחלקות הבנקאות אישית, פרטית ועסקית. ללקוחות המבקשים לקבל שירות מזומנים בקופה, מומלץ לתאם פגישה מראש. על מנת להנגיש ללקוחות את האפשרויות בתיאום פגישות וקבלת שירותים מרוחקים, מתקיימים מאמצי הטמעה הן על-ידי הסברה של הדיילים ועובדי הסניף ללקוחות באשר לאופן תיאום הפגישות והן באמצעים שיווקיים ותקשורתיים ובאמצעים דיגיטליים של הבנק.

כמו-כן, הוגדרו אוכלוסיות להן יתאפשר מתן שירות ללא תיאום פגישה מראש כגון לקוחות מעל גיל 70, נשים בהריון, אנשים עם מוגבלות, לקוחות ללא אמצעי זיהוי ישראלים ומקרים חריגים ובנוסף לכך, הבנק הקל על הלקוחות בקבלת שירות במוקדי השירות ופתח פעולות ואפשרויות חדשות הן במענה קולי אוטומטי והן אצל הבנקאים.

מעבר למפורט לעיל, במסגרת התמודדות עם המצב המורכב והמאתגר השיק הבנק כמה מוצרים ותהליכים על מנת להקל על לקוחותיו, לרבות:

- קורס מקוון ללקוחות הבנק לאפשרויות השימוש והיתרונות בערוצים ישירים
- הלוואה לסטודנטים למימון שכר לימוד, עם אפשרות לגרייס עד שלוש שנים (קרן או קרן+ריבית)
- קו ייעודי ללקוחות מבוגרים מעל גיל 70 (בקו זה הלקוחות מקבלים שירות בנקאי אנושי בזמינות גבוהה ותוך רגישות ומקצועיות)

דחיית תשלומים ללקוחות הבנק

אחד מהצעדים הכלכליים הראשונים שנקטו עם פרוץ המשבר, כדי לאפשר למי שנפגע לייצר גשר תזרימי ולסייע לצלוח את תקופת אי-הוודאות, היה גיבוש מתווה לדחיית תשלומי הלוואות יחד עם בנק ישראל, שאומץ על-ידי המערכת הבנקאית. המתווה אפשר ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בנקאיות בשלושה מגזרי פעילות: משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי לעסקים. המתווה אושר על-ידי ההנהלה ויושם הלכה למעשה בחטיבות הבנק.

המתווה הוארך והורחב מספר פעמים על-ידי בנק ישראל, כאשר החל מיום 1 בינואר 2021 גובש מתווה נוסף המאפשר למשקי הבית לדחות את תשלומי המשכנתאות וההלוואות הצרכניות לתקופה ארוכה יחסית (עד 36 חודשים), יחד עם אופן פריסה גמיש, אשר במסגרתו ניתן דגש על חזרת הלווים לתשלום בלוח תשלומים מקל. המתווה לדחיית תשלומים מצטרף לשורה ארוכה של צעדי מדיניות שנקט בנק ישראל מתחילת המשבר, לצד הסיוע הממשלתי לעסקים, ובכלל זה קרנות בערבות המדינה, אשר מהווים מעטפת רחבה המסייעת לעסקים רבים להתמודד עם השלכות המשבר. דחיית תשלומי הלוואות סייעו בזמן אמת ללקוחות ועסקים שהכנסותיהם נפגעו במשבר, לצמצם את הוצאותיהם החודשיות ולצלוח את המשבר. נכון להיום, מרבית הלוואות שנדחו חזרו לתשלום שוטף וללא פיגורים.

צעד נוסף שקודם ברמת המשק לסיוע ותמיכה בלקוחות שנפגעו ממשבר הקורונה הינו תיקון חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (תיקון מס' 4) (עיכוב הליכים לשם גיבוש ואישור הסדר חוב) (הוראת שעה - גניף הקורונה החדש), התשפ"א-2021. ביום 1 במרץ 2021 אושרה הצעת החוק בקריאה שנייה ושלישית. מטרת החוק הינה ליצור מתווה להתמודדות עם עלייה בהיקף החייבים שיבקשו לפנות להליכים של הסדר חוב או להליכי חדלות פירעון בעקבות תקופת מגפת הקורונה ולהתאים אותם למאפיינים המיוחדים של חייבים אלה. זאת, על-ידי עיכוב האפשרות של נושים לפתוח בהליכי חדלות פירעון, ועל ידי עידוד החייבים לפנות להליכים של הסדר חוב.

עיכוב הליכים יתאפשר לפרק זמן של שנה, במסגרתו החייב ישמור את השליטה בנכסיו בתקופת עיכוב ההליכים; עיכוב ההליכים לצורך גיבוש ואישור הסדר חוב יתאפשר לתקופה של עד 3 חודשים, בהתאם לשיקול דעתו של בית המשפט.

גבייה

- לאור משבר הקורונה, בוצעו התאמות בתהליכי העבודה, במטרה לסייע ללקוחות בהתמודדות עם הקשיים הכלכליים בתקופה זו:
- הורחבו זמני הטיפול בלקוח - בפועלים להבראה, במרכזי הגביה ואצל עו"ד החיצוניים, במטרה למצות את אפשרות הסדרת החוב ללא העברה לטיפול משפטי, ככל שניתן.
- פעולות גבייה - בהתאם לתקנות הרשיות השיפוטיות השונות לעניין התנהלות בתקופת החירום עקב התפשטות נגיף הקורונה.
- לא מבוצעים פינויים מדירות מגורים (למעט מימוש בהסכמת לקוח).
- לאור התמשכות משבר הקורונה, הונחו מרכזי הגביה ויחידת פועלים להבראה להמשיך ולפעול ברגישות ובגמישות כלפי הלקוחות, תוך מתן זמן התארגנות להסדרת החוב, בהתאם לנסיבותיו של כל לקוח.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להעצמת הערך ללקוח וליווי הלקוחות בצמתי ההחלטה החשובים בחיים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו, הכוללים בין היתר, שירותים לקבוצות לקוחות בעלי מאפיינים משותפים (מועדון הייטק זון, פועלים YOUNG ומועדון הסטודנטים, ו-Poalim Wonder), שירותים בערוצים הישירים ופיתוח אפליקציות ייעודיות (אפליקציה לפתיחת חשבון 'OPEN', אפליקציית bit, אפליקציית מסחר שוק ההון). בחודש אוקטובר 2021 השיק הבנק תוכנית נאמנות (הטבות) ייעודית ללקוחותיו בעלי כרטיס אשראי בנקאי ("פועלים וונדר"), וזאת ללא קשר לזהות חברת כרטיסי האשראי המתפעלת את הכרטיס. התוכנית צפויה להחליף חלק מהתוכניות המנוהלות על-ידי חברות כרטיסי האשראי המתפעלות את הכרטיסים הבנקאיים.

בחודש נובמבר 2021 נחתם הסכם בין הבנק לבלנדר טכנולוגיות פיננסיות בע"מ ("בלנדר") להקמת חברה בה יחזיק הבנק בשיעור 20% ובלנדר ב-80%, אשר תעסוק בהעמדת אשראי צרכני לאנשים פרטיים בנקודות מכירה פיזיות ווירטואליות בישראל. ההסכם כולל, בין היתר, הוראות בנוגע למימון החברה, בנוגע לאופציות לבנק של רכש (לשיעור של 51%) ושל מכר, וכן אופציית רכש לבלנדר, והכל בנסיבות מסוימות. אישור רשות התחרות הוא תנאי מתלה להסכם.

פעילות שוק ההון

פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון כוללת מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר תפעול וקסטודי בניירות-ערך ישראלים (כולל בתחום המעו"ף), מסחר בניירות-ערך זרים, מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון. הפעילויות מתבצעות בחלקן ישירות על-ידי הבנק ובחלקן על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר.

ייעוץ פנסיוני

הבנק מעניק שירותי ייעוץ פנסיוני ותכנון פרישה באמצעות מערך יועצים הפרוסים ברחבי הארץ. הבנק מחובר למסלוקה הפנסיונית, ומקבל באמצעותה מידע לצורך מתן הייעוץ. לבנק רישיון ייעוץ פנסיוני והוא מעסיק יועצים בעלי רישיון ב-15 מרכזי ייעוץ פועלים INVEST ומרכז ארצי לתכנון פרישה. הבנק חתום על הסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קופות-גמל וקרנות פנסיה, והוא זכאי, כיועץ אובייקטיבי, לגבות עמלת הפצה אחידה בקשר עם הפצתן בהתאם לקבוע בתקנות.

כחלק מהקלות בתקופת התפשטות נגיף הקורונה, ביום 25 לינואר 2022 פרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון הארכת תוקף לשלושה חודשים נוספים (עד ליום 25 באפריל 2022) לעמדת אי אכיפה, על פיה הרשות לא תנקוט צעדי אכיפה נגד תאגידים בנקאיים אשר יעניקו ייעוץ פנסיוני באמצעי דיגיטלי או באמצעות הטלפון, ללקוחות קיימים בתחום הייעוץ הפנסיוני ערב ההודעה, בתקופת הקורונה. כתוצאה מכך, ממשיכים יועצי הבנק להעניק ייעוץ פנסיוני טלפוני ללקוחות קיימים בבנק. כמו-כן, הרשות פועלת לקידום תיקון חקיקה במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים לבצע ייעוץ בטלפון ובאמצעים דיגיטליים. בהתאם לזאת, פרסמה ביום 9 בפברואר 2022 טיוטת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים) (תיקון מס' 11), התשפ"ב-2022.

ביום 20 לדצמבר 2021 פרסמה רשות שוק ההון ביטוח וחסכון עדכון לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע בשוק החיסכון הפנסיוני. החוזר קבוע את מבנה הממשקים האחדים המשמשים את הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון, המעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני, במסגרת העברת מידע וביצוע פעולות עסקיות שונות המתבצעות ביניהם. העברת מידע במבנה אחיד מאפשרת שכלול של תהליכי זרימת המידע בשוק ומהווה בסיס לפעילותה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

כמו-כן, כחלק מייעול תהליכי העבודה בשוק ולאור ההתפתחויות הטכנולוגיות, קובע החוזר קיצור לוחות הזמנים להעברת מידע וביצוע פעולות ומנגיש מידע עדכני לכלל השחקנים בשוק.

בנוסף, ביום 23 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים נוסח סופי להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 460 בנושא "הצגת נתוני פעילות בפיקודן ניירות-ערך", הקובעת פורמט אחיד של הצגת מידע ונתונים ללקוח אודות תיק ניירות הערך שלו בבנק. מועד כניסת ההוראה לתוקפה הינו ביום 1 בינואר 2023.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים באמצעות סניפי הבנק, ב"פועלים בטלפון", ובאמצעות הערוצים הישירים (מכשירים לשירות עצמי, אתר ואפליקציה) ועמוד הפייסבוק של הבנק, זאת הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. מהלכי השיווק מקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברשת, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בצל אירועי הקורונה בשנה האחרונה הרחיב הבנק את השימוש באמצעים דיגיטליים, באינטרנט ובמובייל, המאפשרים ללקוחות לקבל את השירות מבלי לחייבם להגיע פיזית לסניף.

לקוחות

המגזר כולל לקוחות פרטיים המקבלים שירותים בפועלים בסניפים, בפועלים בטלפון ובדיגיטל. השירות הניתן מותאם למאפייני הלקוחות השונים.

תחרות

בשנים האחרונות נמשכת העלייה ברמת התחרות. בין היתר בשל, התפתחויות טכנולוגיות ונכונות גוברת מצד לקוחות לקבלת שירותים מרחוק, במקביל להורדת חסמי כניסה למתחרים חדשים וחזיון מתחרים קטנים ובינוניים. התחרות ממשיכה להתרחב לגופים פיננסיים וחוץ בנקאיים, דוגמת חברות כרטיסי האשראי, חברות הביטוח, מיזמים טכנולוגיים פיננסיים וגופים קמעונאיים נוספים. גם רפורמת הבנקאות הפתוחה, יישום החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאות ('חוק שטרם') וחוק נתוני אשראי תורמים לעלייה בעוצמת התחרות בענף. הבנק ממשיך להתאים את מודל ההפעלה לצורך מתן מענה מלא ללקוחותיו בהתאם לצרכים ומאפייניהם המשתנים, תוך מתן שירותים מלאים במגוון רחב של תחומים ומוצרים והנגשתם במגוון רחב של ערוצי שירות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

משבר הקורונה הביא להעדפה מוגברת של הדיגיטל בקרב הלקוחות ולצמיחה בפעילות זו. המגמה המשיכה גם במהלך שנת 2021, כשצדד מגמת הגידול בלקוחות הפעילים בדיגיטל, נצפתה שביעות רצון גבוהה של הלקוחות מהנסכים הדיגיטליים. לאור ביקוש הלקוחות, הבנק ממשיך להרחיב את היכולות והצעות הערך הדיגיטליות.

השותף הפיננסי

הבנק השיק השנה את השותף הפיננסי, המאפשר, באמצעות אנליטיקה מתקדמת, ללוות את הלקוח ולהוביל להתנהגות פיננסית בריאה ונכונה יותר, תוך חיזוי מראש של אירועים בחיי הלקוח. השותף הפיננסי מסייע ללקוח בהתנהלות הכלכלית היומיומית שלו באופן עצמאי, בממשק דיגיטלי (באפליקציית הבנק), ונותן מענה פרואקטיבי מתמשך לצרכים הפיננסיים של הלקוח.

כל זאת לצד תובנות שוטפות וחיווי על המתרחש בחשבון, טיפים והמלצות להתנהלות טובה יותר, ואף יכולת להגדיר לעצמם יעדים פיננסיים בקלות ולבדוק עמידה ביעדים.

השותף הפיננסי נבנה במטרה לייצר מערכת יחסים מתמשכת עם הלקוחות, ללוות, ליעץ ולהיות הגורם המקצועי שמלווה את הלקוח לאורך אירועי החיים השונים והאירועים הפיננסיים. במטרה להגביר את תחושת השליטה של הלקוח, ומהווה קפיצת מדרגה בכל היבטי השיח והיחסים עם הלקוח בחוויה דיגיטלית מתקדמת.

פתיחת חשבון משותף באפליקציית OPEN

השנה הורחב שירות פתיחת חשבון באפליקציית OPEN, והושקה פתיחת חשבון בנק משותף באפליקצייה באופן דיגיטלי מלא ללא הגעה לסניף. זוגות המעוניינים בפתיחת חשבון יכולים להוריד את אפליקציית OPEN, לפתוח חשבון בקלות מכל מקום ובכל שעה, בטכנולוגיה חדשנית של זיהוי פנים. כששני בני הזוג אף אינם חייבים להיות יחדיו בעת פתיחת החשבון. לאחר פתיחת החשבון, בעלי החשבון יוכלו לנהל אותו יחד, לקבל מידע, לבצע פעולות באפליקצייה ולהינות מגישה מלאה לכל השירותים של הבנק בכל ערוץ שיבחרו: אפליקצייה, אתר, סניפי הבנק, ומוקד טלפוני.

ממשק חדש להעברת חשבון לבנק הפועלים

הבנק הוסיף והרחיב את היכולות והצעת הערך הדיגיטלית והוסיף ממשק חדשני לניוד חשבונות של לקוחות מבנקים אחרים לבנק בצורה נוחה ומהירה.

צ'אט בוט

הבנק שם לו למטרה לשפר את שירותי הבנק על-ידי אוטומציה בפעילות בנקאית יומיומית, בצורה פרסונלית בכל מקום וזמן בכל אחת מנקודות המגע של הלקוח עם הבנקאי - באמצעות צ'אט בוט.

בשלב זה המהלך הושק ללקוחות פרו - לקוחות בעלי אוריינטציה דיגיטלית שמבצעים את עיקר הפעולות שלהם בערוצים הישירים, וכולל צ'אט בוט וצ'אט עם בנקאי המאפשר קבלת מידע, שירותים וביצוע פעולות ללא צורך בהגעה לסניף או בשיחה עם בנקאי.

השירות החדש מספק מענה זמין ומהיר לצרכיהם באתר ובאפליקצייה, נגישות גבוהה ללקוחות הזקוקים לשירות בנקאי בממשק שיחתי, מענה ללקוחות מתקשים בביצוע פעולות והפניה מהירה של לקוח בערוץ אינטואיטיבי לביצוע פעולות בדיגיטל.

אפליקציית bit מתרחבת

• אפליקציית bit המשיכה להתרחב ומאפשרת תשלום במגוון אתרי קניות ואפליקציות, באופן בטוח ומהיר, זאת לצד שיתופי פעולה חדשים המאפשרים קבלת החזרים מחברות ביטוח ופנסיה ישירות ב-bit.

• ביום 7 בינואר 2021 חתם הבנק הסכם עם חברת כאל להנפקת כרטיס אשראי חוץ בנקאי ("bit card"), המיועד ללקוחות בנקים זרים המעוניינים להשתמש בכרטיס כאמצעי התשלום בארנק bit.

ארנקים דיגיטליים

הבנק השיק ארנק דיגיטלי למכשירי טלפון חכם מבוססי מערכת הפעלה מסוג אנדרואיד, אשר ינוהל באפליקציית bit כשירות נוסף ("ארנק bit"). ארנק bit ישמש כפלטפורמה טכנולוגית למשתמשי bit, מבוססת טכנולוגיית תשלומים מבוססי קירבה - Contactless EMV, לצורך ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב בבתי עסק באמצעות הצמדת הטלפון החכם שלהם (Tap) לנקודת המכירה (מסוף התשלום). ארנק bit הינו ארנק "פתוח", וככזה משתמשי ביט יוכלו לעשות בו שימוש באמצעות כרטיסי חיוב של הבנק וכן באמצעות כרטיסים שהונפקו להם על-ידי מנפיקים אחרים, שנתנו הסכמתם לכך. בנוסף, השימוש בארנק bit יתאפשר למשתמשי bit, גם באמצעות כרטיס מועדון ייעודי, חוץ-בנקאי, בשם "bitcard", שיונפק על-ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (כאל) למשתמשי bit. באמצעות כרטיס ה-bitcard יתאפשר השימוש בארנק bit גם למשתמשי bit, שמנפיקי כרטיס החיוב באמצעותו נרשמו לביט לא נתנו הסכמתם לשימוש בארנק bit. ההשקה והיישום של ארנק bit יבוצעו בהתאם למתווה שנקבע על-ידי בנק ישראל למיזמים מסוג זה, והמתייחס, בין היתר, למגבלות, בשלב זה, על שימוש במידע שנאסף במסגרת ארנק דיגיטלי, למתן אפשרות למשתמש בארנק להגדיר מספר כרטיסים (לרבות של מנפיקים שונים), ולהכללת מסגרות כרטיסי bitcard, בשלב זה, במסגרות האשראי הניתנות על-ידי הבנק לעניין המגבלה הקבועה בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, תשע"ז-2017 - ראה סעיף 9(ג) לחוק זה. כחלק מתהליך השקת ארנק bit, התקשר הבנק בסדרת הסכמים, ובכלל זה, עם נותני שירותים שונים ועם מנפיקת כרטיסי חיוב, ועם מתפעלות אחרות של שירותי ארנק.

בנוסף, כחלק מהתאמת מבנה ההוצאות הגיע הבנק לכלל הסכמה עם ישראלכרט במסגרתה עסקות להעברת כספים בין אנשים (P2P) בכרטיסים מהמותגים Mastercard, יסולק באמצעות פתרון התשלום Moneysend, אשר מוצע על-ידי הארגון הבינלאומי Mastercard. לנוכח ההתפתחויות בתחום התשלומים והפעילות של ארנקים דיגיטליים, פרסם בנק ישראל ביום 16 ליוני 2021 קול קורא לקבלת מידע בנושא תשלומים באמצעות הטלפון הנייד. לצורך כך, ובהמשך לוועדה שהוקמה לגיבוש מדיניות בנק ישראל בנושא, התבקש מידע מגופים ישראלים ובין-לאומיים בעלי ניסיון וידע מתאימים על תחום התשלומים באמצעות הטלפון הנייד או מכשירים חכמים אחרים, בדגש על תחום השימוש במידע שנובע אגב תשלומים כאלה, וכן בנוגע לאפשרות של ביצוע העברות של תשלומים בין יישומונים (אפליקציות) שונים בטכנולוגיית Peer to Peer (להלן תשלומי P2P), בפרט הסוגיות הבאות: השימוש במידע שנובע מפעילות התשלומים בנייד; יתרונות וחסרונות ביצירת ממשק לביצוע תשלומי P2P בין יישומונים שונים; התייחסות להיבטי תחרות, תנאי שוק הוגנים, יעילות וחדשנות, דינמיקת שוק והגנת הצרכן. בהמשך לזאת, פרסם בנק ישראל ביום 11 בינואר 2022 את מסקנות הוועדה, ובכלל זה, (1) בנק ישראל מחזיק בתפיסה העקרונית לעניין המידע אשר נוצר ונאסף בגופים הפיננסיים השונים אודות לקוח, לפיה המידע שייך ללקוח, כך שיש בידי הלקוח את הזכות להחליט אילו גורמים יחשפו למידע האמור ואילו שימושים יעשו בו. בהתאם לגישה זו, בנק ישראל סובר כי (2) גופים פיננסיים רשאים להשתמש במידע שקיבלו בהסכמה של לקוחותיהם לשימושים שהסכימו הלקוחות, בכפוף לכל דין. עוד הודגש כי התאמת חוק הגנת הפרטיות בישראל לדין האירופאי, צפוי בין היתר, לתת מענה גם לסוגיות שימוש במידע בכל הנוגע למידע שנאסף אגב מתן שירות, באופן חוצה סקטורים במשק הישראלי.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בשנים האחרונות ניכרת התגברות הרגולציה כחלק מהתוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות:

- **חוק שירותי תשלום התשע"ט-2019 -** בחודש ינואר 2019, פורסם חוק שירותי תשלום ונכנס לתוקף ביום 14 באוקטובר 2020. החוק מחליף את חוק כרטיסי חיוב ולמעשה מחיל הגנות צרכניות שהיו שמורות עד עתה לעולם הכרטיסים גם על אמצעי תשלום בבנקים כגון העברות מחשבון והרשאות לחיוב חשבון. בנוסף, יוחלו הגנות גם על אמצעי תשלום חדשניים כגון אפליקציות תשלומים, ארנק אלקטרוני ועוד. היערכות הבנק נדרשה בעיקר בנושא התאמת החוזים, הגילוי הנאות וההודעות הנדרשות לגבי כלל אמצעי התשלום שהבנק מעמיד ללקוחותיו, בנושא החובה והאחריות המוטלות על הבנק לעניין שימוש לרעה ובנושא ההרשאות לחיוב חשבון, אשר החוק מקדיש לו פרק ייחודי.
- בחודש פברואר 2018 אושר בכנסת **החוק להקמת מערכת נידוד חשבונות בנק אוטומטית** על בסיס מערכת ה-CASS שהוקמה באנגליה (Current Account Switch Service) במסגרת התוכנית הכלכלית (חוק ההסדרים) לשנת 2018. על-פי החוק, הבנקים יחויבו לאפשר מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וולא עלות ללקוח. ביום 30 ביוני 2020 אושרה דחיית תחילת החוק ב-6 חודשים עד ליום 22 בספטמבר 2021. ביום 16 בדצמבר 2019, פרסם בנק ישראל את כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים) וכן את נוהל בנקאי תקין 448 - העברת הפעילות הפיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון, אשר מסדיר את רצף הפעולות הנדרשות מהבנק הקולט והבנק המעביר בנייד, והמפרט את החובות החלות על כל אחד מהבנקים (המעביר והקולט).
- כהליך חקיקה משיק ומשלים, ולקראת כניסתו לתוקף של סעיף 1ב5 לחוק הבנקאות ביום 22 בספטמבר 2021, בוצעו במהלך שנת 2021 ההתאמות הבאות:
 - אושר ביום 8 בפברואר 2021 חוק סליקה אלקטרונית של שיקים ושיקים ללא כיסוי (תיקוני חקיקה), התשפ"א-2021.
 - ביום 12 ביולי 2021 הונח על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה תזכיר החוק בנושא "אחריות בנק קולט", אשר נועד להשלים את תהליך החקיקה, ולקבוע את סדר האחריות שיחול על נידוד חשבון בנק. במסגרת תזכיר זה מוצע לקבוע 'כתובת אחת' עבור הלקוח, שתהיה הגורם האחראי להשלמת הליך הנייד, לתיקון תקלות ופגמים בתהליך ולפיצוי במקרה של נזק.
 - ביום 4 ביולי 2021, פורסמו ברשומות כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים) (תיקון), התשפ"א-2021.
 - ביום 12 ליולי 2021 פורסמו ברשומות כללי סליקה אלקטרונית של שיקים (סריקה, שמירה והפקת פלט של שיק ממוחשב) (תיקון), התשפ"א-2021.
 - ביום 4 באוגוסט 2021 אושר התיקון האחרון לכללי סליקה אלקטרונית של שיקים (שמירת שקים) (תיקון), התשפ"א-2021, אשר ביצע התאמה של הכללים לרפורמת הניידות, טרם עלייתה לאוויר. ביום 17 באוגוסט 2021 בוצעו תיקונים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 448 בנושא העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון על רקע צרכים שהתעוררו עם התקדמות תהליכי היישום של החוק וכללי הנגיד לאורך התקופה שחלפה ממועד פרסום ההוראה המקורית ביום 16 בדצמבר 2019.
- ביום 22 בספטמבר 2021 סעיף 1ב5 לחוק, כללי הנגיד והוראת ניהול בנקאי תקין מספר 448 נכנסו לתוקף, והמערכת לנייד חשבונות בין בנקים עלתה לאוויר.

- בנקאות פתוחה -** במסגרת החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאית, יזם בנק ישראל, נוהל בנושא בנקאות פתוחה. הנוהל קובע כללים לגבי צפייה של צד ג' במידע פיננסי של הלקוח. בנוהל נקבע כי תינתן גישה למידע פיננסי של לקוחות המערכת הבנקאית שיתנו הסכמתם לכך בשיטת OPEN API (בנקאות פתוחה), באמצעות ממשק מאובטח שיאפשרו הבנקים לצדדים שלישיים. פתיחת הממשק יאפשר לצדדים שלישיים לספק שירותי איסוף מידע פיננסי והשוואת עלויות לצורך הצעת שירותים שונים ללקוח ממגוון גופים פיננסיים. בהתאם לזאת, הבנק נדרש לאפשר להעביר מידע על חשבונות ללקוחות לצדדים שלישיים שיתנו ללקוחות שירותי יעוץ, השוואת עלויות וסכימת מידע פיננסי. ההעברה יכולה להתבצע בכפוף לאישור ללקוח בשיטת OPEN API.
ביום 18 באפריל 2021 עלה לאוויר שלב א' - שכלל את יתרות ותנועות עו"ש. שלב ב' - הכולל את פירוט התנועות בכרטיסי חיוב, בנקאיים או חוץ בנקאיים, וגישה למתן הוראת העברת תשלום מחשבון הבנק של הלקוח - צפוי להסתיים ביום 1 במרץ 2022.
ביום 4 בנובמבר 2021 אישרה הכנסת חקיקה העוסקת בקידום הבנקאות הפתוחה - חוק שירותי מידע פיננסי, התשפ"א 2021. החוק נותן דגש, בין היתר, לנושאים: מערכת ההסכמות בין הלקוח (וכלל שותפיו לחשבון), נותן שירותי המידע וצרכן המידע, איסור גביית עמלה בגין השירות, אפשרות ביטול השירות, סדרי אבטחת מידע וכו', ועתידיה להיכנס לתוקף ביום 14 ביוני 2022.
בחוק נקבע כי סלי המידע יעלו לאוויר במועדים הבאים: שלב ג' - הכולל גישה למידע נוסף של הלקוח (אשראי, פיקדונות, חסכונות) ביום 31 באוקטובר 2022. שלב ד' - הכולל מידע על תיק ניירות-ערך של הלקוח - צפוי להסתיים עד ליום 14 ביוני 2023. הרחבת המידע לתאגידים תתבצע בשתי פעימות: בינואר 2023 מידע על תאגידים עם מחזור עד 5 מיליון ש"ח ומורשה חתימה יחיד (עסק קטן); בדצמבר 2023 יתר התאגידים.
- יישום ועדת שטרם - צמצום מסגרות אשראי -** בחודש ינואר 2017 פורסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרם). כחלק מהגנות הינוקא לחברות כרטיסי האשראי הבנק נדרש לצמצם את מסגרות האשראי השנתיות שלו בכרטיסי האשראי ב-50% ביחס למסגרות האשראי שהקצה בכרטיסי אשראי בשנת 2015, זאת עד חודש פברואר 2021. בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-5,000 שקלים חדשים. לאחר מכן לא יוכל הבנק להגדיל את היקף המסגרות במשך 3 שנים נוספות. ביום 11 בנובמבר 2020 אושר צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (שינוי השיעור והסכומים לעניין צמצום מסגרות אשראי לפי סעיף 9(ג) לחוק) (הוראת שעה), התשפ"א-2020 אשר קבע כי לאור משבר הקורונה והמצוקה הכלכלית של לקוחות רבים החל מסוף חודש ינואר 2021 ועד סוף חודש ינואר 2022 יעמוד הקיצוץ על 45% ממסגרת האשראי שהייתה ללקוח ב-2015, ועד למינימום של 7,500 שקל בחודש, במקום מינימום של 5,000 כפי שנקבע במקור. הבנק פעל לצמצום מסגרות האשראי כנדרש, ומקיים דרישה זו החל מהמועד האמור. בעקבות דיון בוועדת הכלכלה מיום 27 בדצמבר 2021, בנושא צמצום מסגרות האשראי, הוסכם על-ידי משרד האוצר ויו"ר ועדת הכלכלה בתיאום עם בנק ישראל, על הפחתת הצמצום במסגרות כרטיסי האשראי שנקבע בחוק שטרם. בהתאם לזאת, ביום 30 בינואר 2022 אושר צו שר האוצר המתקן את סעיף 9(ג) לחוק "הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות" במסגרתו הארכו ההקלות שניתנו בשנה נוספת עד ליום 31 ינואר 2023, כך שהצמצום במסגרות יהיה 45% במקום 50% והרף התחתון לקיצוץ מסגרת קיימת יהיה 7,500 ש"ח במקום 5,000 ש"ח. בשנת 2023 ישתנה שיעור הצמצום ל-49% מסך המסגרות שהועמדו ליצור ב-2015, כאשר מסגרת מתחת ל-8,500 ש"ח לא תילקח בחשבון בחישוב צמצום המסגרות. תיקון הסעיף יאפשר לבנק לצמצם את הפגיעה בלקוחותיו כתוצאה מצמצום המסגרות.

הוראות ויוזמות מהותיות נוספות בשנת 2021 הרלוונטיות למגזר ללקוחות פרטיים

- נוהל בנקאי תקין 311A בנושא ניהול אשראי צרכני -** ביום 4 בפברואר 2021 פורסם נוהל בנקאי תקין 311A בנושא ניהול אשראי צרכני, שניכנס לתוקף בהדרגה בין מאי 2021 לנובמבר 2021. מטרת הנוהל לקבוע סטנדרטים מינימליים ונורמות התנהגות המצופות בפעילות המערכת הבנקאית מול משקי הבית, בין היתר:
 - הגבלת היקף האשראי הקמעונאי ליכולתו הפיננסית של הלקוח והימנעות מהעמדת אשראי העלול להוות נטל מופרז על משק הבית.
 - הקפדה על תהליכי שיווק נאותים מול לקוחות.
 - הקפדה על מתן גילוי ענייני ושלם ללקוח.
 - להבטיח שמנגנוני התגמול בבנק אינם מעודדים התנהלות שאינה הוגנת.
- עדכון חוק שיקים ללא כיסוי (תיקון מס' 14), התש"ף-2020 -** במסגרת תיקון 14 לחוק, שהתפרסם ביום 18 באוגוסט 2020, נקבע כי הבנק נדרש לשלוח ללקוח הודעה טרם החזרת שיק מסיבת אין כיסוי מספיק. ביום 25 פברואר 2021 פרסם בנק ישראל עדכון לנוהל בנקאי תקין 420 אשר הסדיר את ההיערכות שנדרשה לעמידה בתיקון חוק זה. יישום החוק החל ב 18 באוגוסט 2021.
- נוהל בנקאי תקין 420 בנושא משלוח הודעות בתקשורת -** ביום 6 ביוני 2021 פורסם עדכון לנוהל בנקאי תקין מס' 420 בו נקבעו, בין היתר, עקרונות למשלוח הודעות ללקוחות באופן אפקטיבי. כחלק מההיערכות ליישום העדכון, נדרשים הבנקים וחברות כרטיסי האשראי למפות את מגוון ההודעות שהם שולחים ללקוחותיהם ולבחון אותן, על מנת לבחור את ערוצי התקשורת המתאימים למשלוח כל הודעה, בהתאם לרמת מהותיות המידע ולמהירות הנדרשת למסירתו. בהקשר זה, הודגש כי, מעבר לחשיבות שבבחירת הערוץ המתאים להעברת סוגים שונים של מסרים, ישנה חשיבות רבה לכך שהמידע המוצג בהודעה ימסר באופן אפקטיבי ובהיר גם מבחינת צורתו ותוכנו. הנוהל יכנס לתוקפו שנה מיום פרסומו.
- נוהל בנקאי תקין מספר 443 - בנושא פיקדונות ללא תנועה וחשבונות שבעליהם נפטרו -** נוהל שפורסם ביום 15 בנובמבר 2020, המפרט את החובות החלות על הבנק בנושא פיקדון ללא תנועה, והדרכים ליצירת קשר עם בעל פיקדון ללא תנועה סמוך למועד פירעונו של הפיקדון. חובות האיתור המפורטות בנוהל קובעות, בין היתר, מדרג של פעולות איתור נדרשות, בהתאם לנסיבות העניין, בהן נדרש הבנק לנקוט לצורך יצירת קשר עם בעל פיקדון ללא תנועה, הן באמצעות שימוש במידע המצוי ברישומי הבנק, והן באמצעות פניה למרשם האוכלוסין, לפי העניין. נוהל בנקאי תקין זה נכנס לתוקפו ביום 15 בנובמבר 2021.

הקלות רגולטוריות להתמודדות עם משבר הקורונה

לאור ההתאמות שנדרשו בפעילות המערכת הבנקאית עקב משבר הקורונה, פרסם בנק ישראל במהלך שנת 2020 במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין ייעודית מספר 250, ריכוז כלל התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם וירוס הקורונה, שכללו שורה של הקלות רגולטוריות להתמודדות עם משבר הקורונה. לאור התייצבות המצב במשק, פרסם בנק ישראל ביום 28 בדצמבר 2021 עדכון להוראה 250, במסגרתו בוטלו מרבית ההקלות או עוגנו בהוראות הרלוונטיות, וחלקן הוארכו עד לסוף יוני 2022.

ביום 18 בינואר 2022, עקב התפשטות גל נוסף של נגיף הקורונה, והחשש להיעדרות משמעותית בכח האדם במשק כולו ובמערכת הבנקאית בפרט, ומתוך ראייה צופה פני עתיד, המניחה המשך פגיעה במצבת העובדים המחייבת צמצום בהיקפי קבלת הקהל, פרסם בנק ישראל עדכון נוסף, במסגרתו ניתנו הקלות לעניין פתיחת סניפי הבנק עד ליום 28 בפברואר 2022. כמו-כן ניתנה האפשרות לבנק לקבוע כי השירותים בסניפים יינתנו בכפוף לתיאום תור מראש למעט כאשר מדובר באזרחים ותיקים.

יזמות רגולטוריות אלו בעלות השפעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. הבנק בוחן את המשמעות העסקית והתפעוליות הן בטווח המידי לצרכי יישום, וכן את ההשפעות ארוכות הטווח הנובעות מהן. השפעות אלו אינן ניתנות בכל המקרים לכימות בראשית התהוותן ותלויות, בין היתר, בדפוסי התנהגות צרכניים, שינויים רגולטוריים נוספים משיקים והתנהגות של שחקנים נוספים בשוק.

למידע נוסף בדבר יזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר, ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 5-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני ש"ח		
2,247	1,966	סך הכנסות ריבית, נטו
8	6	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,255	1,972	סך-הכל רווח מימוני, נטו
1,432	1,476	עמלות והכנסות אחרות
3,687	3,448	סך ההכנסות
<hr/>		
505	(403)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
3,607	3,726	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(425)	125	רווח (הפסד) לפני מסים
(145)	46	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
(280)	79	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
<hr/>		
37,233	39,139	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
218,490	225,824	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר לקוחות פרטיים בשנת 2021 הסתכם ב-79 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 280 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מהכרה בהכנסות מהפסדי אשראי בהשוואה להוצאות בגין הפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, חלה ירידה ברווח המימוני, נטו וכן עלייה בהוצאות תפעוליות ואחרות.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2021 הסתכם ב-1,972 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,255 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה במרווחי האשראי ומירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית.

ההכנסות מעמלות בשנת 2021 הסתכמו ב-1,476 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,432 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות דמי ניהול חשבון, עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ועמלות המרה, שקוזזה בחלקה על-ידי ירידה בעמלות משוק ההון.

בשנת 2021 נרשמו הכנסות מהפסדי אשראי בסך של 403 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 505 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע ברובו מירידה בהפרשה הקבוצתית לאור השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים והמשך הירידה בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים שהביא לקיטון בשיעורי ההפרשה הקבוצתית. זאת, בנוסף להמשך מגמת הירידה במחיקות האוטומטיות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-3,726 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,607 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-39.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-37.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-225.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-218.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע בעיקר

בשל התרחבות האשראי במשק וכן המדיניות המוניטרית שהגדילה את בסיס הכסף.

למידע נוסף אודות סיכון אשראי לאנשים פרטיים, ראה "[סיכון אשראי](#)" בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.2. מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה בפרק "מגזר לקוחות פרטיים" לעיל). מערך הסינוף מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, לצד מהלכים רחבי היקף לתמיכה וצמיחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי ייעודי המותאם לצרכי הלקוח במסגרת מגוון מוצרים.

פתרונות ללקוחות בתקופת המשבר

- בנוסף לפירוט במגזר לקוחות פרטיים, הבנק יצא עם כמה מוצרים ותהליכים על מנת להקל על הלקוחות העסקיים, לרבות:
- הלוואות ייעודיות לעסקים קטנים עד לגובה של 500 אלף ש"ח ללווה לתקופה של עד 71 חודש וגרייס של עד 12 חודשים.
 - מתן הלוואות בערבות של המדינה בסכומים הנגזרים מהמחזור העסקי של הלקוחות.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להתמקד בהרחבת הפעילות במגזר העסקים הקטנים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו החל ממימון לפעילות העסקית, חבילת מוצרים ושירותים להתרחבות העסק, שירותי דיגיטל מתקדמים ומוקד שירות מתמחה בעסקים. כמו-כן, הבנק המשיך בפעילות המרכז לצמיחה פיננסית המעניקה לעסקים קטנים בכל רחבי הארץ ידע וכלים לניהול העסק והצמחתו.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב"פועלים בטלפון" והן בנכסים הדיגיטליים השונים, הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. מהלכי השיווק המקבילים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת.

לקוחות

מגזר העסקים הקטנים מספק שירותים ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים קטנים ובינוניים ממגוון רחב של ענפי משק. בנוסף, מטופלים במגזר החשבונות הפרטיים של הלקוחות העסקיים.

תחרות

הפעילות במגזר זה דורשת התמחות והיכרות מעמיקה עם הלקוח, לצורך מתן שירות מלא, מקיף ומקצועי ללקוח וכן לצורך ניהול סיכונים האשראי. בשנים האחרונות ניכרת כניסה גם של מתחרים חוץ בנקאיים כגון חברות כרטיסי אשראי, גופי מימון חוץ בנקאיים וכן קיימים פינטקים העוסקים בתחום. הבנק פועל באופן מתמיד להתאמת המוצרים והשירותים הניתנים ללקוחותיו וכן הנגשתם ללקוחות במגוון ערוצי שירות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

במהלך שנת 2021 הבנק הוסיף והרחיב את הצעת הערך הדיגיטלית ללקוחות העסקיים באתר העסקי, לשיפור השירות מרחוק, שמירה על פעילות רציפה והוספות יכולות לביצוע פעילות עסקית לטובת לקוחות דוברי אנגלית. כמו-כן, הבנק פעל להידוק הקשר עם הלקוחות העסקיים באמצעות הרחבת התקשורת הכתובה בין הלקוח העסקי לבנקאי הכולל, בין היתר, יכולת לצפות בסטאטוס כל הפניות.

אפליקציית bit

יצירת שיתופי פעולה עם מאגדים לקידום הצעת הערך לעסקים קטנים וחיבור לפלטפורמות E-Commerce, כך שעסקים קטנים יכולים לקבל תשלום מלקוחותיהם ללא תקרה שנתית. העסקים יכולים לקבל תשלום מרחוק באתר, באפליקציה, ב-SMS או בנקודות המכירה.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

למידע בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים. ראה "מגזר לקוחות פרטיים" לעיל.

בסוף שנת 2020 פרסם בנק ישראל מתווים עדכניים המתייחסים לשינויים בתנאי הלוואות שיאושרו לאחר 1 בינואר 2021. על-פי המתווים העדכניים תאגיד בנקאי ראשי לא לסווג בארגון מחדש של חוב בעייתי הלוואות לדיו, אשראי צרכני, ואשראי לעסקים קטנים וזעירים, שלא היו בפיגור של 30 ימים או יותר במועד דחיית התשלומים, שלגביהן בוצעו מיום 1 בינואר 2021 ועד ליום 31 במרץ דחיות תשלומים במסגרת המתווה המעודכן, גם אם הדחייה המצטברת עולה על 6 חודשים. היקף החובות שנדחו בהתאם למתווים העדכניים, והשפעות יישום ההקלות בגינם אינם מהותיים.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (תיקון מס' 4) (עיכוב הליכים לשם גיבוש ואישור הסדר חוב) (הוראת שעה - נגיף הקורונה החדש), התשפ"א-2021. ביום 1 במרץ 2021 אושר החוק, אשר מטרתו ליצור מתווה להתמודדות עם עלייה בהיקף החייבים שביקשו לפנות להליכים של הסדר חוב או להליכי חדלות פירעון בעקבות תקופת מגפת הקורונה ולהתאים אותם למאפיינים המיוחדים של חייבים אלה. זאת, על-ידי עיכוב האפשרות של נושים לפתוח בהליכי חדלות פירעון, ועל ידי עידוד החייבים לפנות להליכים של הסדר חוב.

עיכוב הליכים יתאפשר לפרק זמן של שנה, החייב ישמור את השליטה בנכסיו בתקופת עיכוב ההליכים; עיכוב ההליכים לצורך גיבוש ואישור הסדר חוב יתאפשר לתקופה של עד 3 חודשים, בהתאם לשיקול דעתו של בית המשפט. ביום 24 בינואר 2022, פורסמה טיוטת צו שמאריכה את הוראת שעה זו בשישה חודשים עד ליום 17 בספטמבר 2022.

תיקון 9 לנוהל בנקאי תקין 367 בנושא "בנקאות בתקשורת" מיום 29 בדצמבר 2020 - קובע כי תתאפשר פתיחת חשבון בנק מרחוק ללא צורך בהגעה פיזית לסניף גם עבור תאגידי, אשר התאפשרה עד כה רק בפתיחת חשבון ליחידים. בהתאם לתיקון, מורשה חתימה מטעם תאגידי המבקש לפתוח חשבון בנק יזוהה ויאומת מרחוק באמצעות אחת משתי הדרכים שנקבעו בהוראה.

טבלה 6-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני ש"ח		
1,363	1,286	סך הכנסות ריבית, נטו
5	4	הכנסות מימון שאינו מריבית
1,368	1,290	סך-הכל רווח מימוני, נטו
550	570	עמלות והכנסות אחרות
1,918	1,860	סך ההכנסות
397	(79)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,232	1,292	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
289	647	רווח (הפסד) לפני מסים
107	235	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
182	412	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
31,371	33,899	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
56,303	66,102	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר העסקים הקטנים בשנת 2021, הסתכם ב-412 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-182 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מהכרה בהכנסות מהפסדי אשראי בהשוואה להוצאות בגין הפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד, שקוזז על-ידי ירידה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2021 הסתכם ב-1,290 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,368 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה במרווחים הפיננסיים על האשראי, וכן מירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית. ההכנסות מעמלות בשנת 2021 הסתכמו ב-570 מיליון ש"ח בהשוואה ל-550 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות המרה ועמלות משוק ההון.

בשנת 2021 נרשמו הכנסות מהפסדי אשראי בסך של כ-79 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של כ-397 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע ברובו מירידה בהפרשה הקבוצתית לאור השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים, שהביא לקיטון בשיעורי הפרשה הקבוצתית. זאת, בנוסף להמשך מגמת הירידה במחיקות האוטומטיות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-1,292 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,232 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-33.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-66.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-56.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע בעיקר בשל התרחבות האשראי במשק וכן המדיניות המוניטרית שהגדילה את בסיס הכסף.

7.5.3. מגזר הלוואות לדיור

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תוכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות נציגויות משכן בסניפים השונים הפרושים ברחבי הארץ. ניתן להגיש בקשה לאישור עקרוני למתן הלוואה לדיור גם בדיגיטל ובפועלים בטלפון.

מוצרים ושירותים

הפעילות העיקרית של מגזר זה הינה מתן הלוואות לדיור ומיועדת לקהל לקוחות המבקשים הלוואה למימון אחת מהמטרות שלהלן:

- הלוואה המיועדת לרכישה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה או שיפוץ.
 - הלוואה המיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות לדירת מגורים.
 - הלוואה הניתנת במשכון דירת מגורים ושאינה למטרת עסק.
 - הלוואה המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה, כאמור לעיל.
- פעולת חיתום משכנתאות נערכת ונבחנת בהתייחס לארבעה רכיבים מהותיים: יכולת ההחזר, הבטוחה - הנכס המוצע לשעבוד, שיעור מימון ומרווחים.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה נעשים באמצעות נציגויות משכן בסניפי הבנק ובאמצעות "פועלים בטלפון" ו"פועלים באינטרנט". כמו-כן, מתבצעות פעולות שיווק והפצה באמצעי המדיה השונים כגון שלטים באתרי בניה.

לקוחות

הבנק מעניק הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים ועסקיים אשר מנהלים את חשבונם בבנק או בבנקים אחרים.

תחרות

תחום הלוואות לדיור מאופיין ברמת תחרות גבוהה. מדובר בעסקה כלכלית משמעותית בקרב משקי הבית ולכן לקוחות נוטים לבצע סקר שוק ולהשוות מחירים, בעצמם או על-ידי יועצים. לעניין זה, ביום 14 בנובמבר 2021 פרסם בנק ישראל הודעה לעיתונות במסגרתה מסר החלטתו לפעול לקידום רפורמה צרכנית משמעותית, אשר תשפיע על כל נטלי המשכנתאות במדינת ישראל, בשלושה היבטים: שקיפות המידע ללקוח; יכולת השוואה בין הצעות; פשטות ויכולת הבנה ויעילות בביצוע תהליך לקיחת המשכנתא.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בתחום הלוואות לדיור קיימת רגולציה ייעודית ענפה, בנוסף לרגולציה הכללית, לרבות זו החלה על מתן אשראי על-ידי הבנק.

- **נוהל בנקאי תקין 250 התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם ירוס הקורונה (הוראת שעה):** ביום 31 במרץ 2020 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בעניין "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה" ("הוראת שעה"), במסגרתה נקבעו, בין היתר, הקלות בקשר עם הוראת נוהל בנקאי תקין 329 מגבלות למתן הלוואות לדיור. לפי חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 30 לספטמבר 2021, ועדכון נוסף שפורסם לנוהל בנקאי תקין 250 מיום 27 בדצמבר 2021, ההקלות במגבלות למתן אשראי להלוואות לדיור הסתיימו, ובכלל זה:
 - ההקלה לפיה ניתן לאשר הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין עד לשיעור מימון של 70% (לעומת 50% טרם ההוראה) בוטלה החל מיום 1 באוקטובר 2021.
 - ההקלה שניתנה מיום 27 באפריל 2020 לפיה הדרושה לגבי הגדלת יעד הון עצמי רובד 1 בשיעור של 1% מיתרת הלוואות לדיור אינה חלה על הלוואות לדיור שאושרו החל מיום 19 במרץ 2020 ועד ליום 31 בדצמבר 2021, קרי בתקופת משבר הקורונה, בוטלה ביום 27 בדצמבר 2021, ועודכן כי תחול על הלוואות לכל מטרה בלבד. עדכון זה, עוגן בהוראה 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור". במסגרת זו הובהר כי מחזור "הלוואה לכל מטרה" שבגינה רותק הון בשיעור של 1%, יחייב הקצאת הון בשיעור של 1%.
- **נוהל בנקאי תקין 329 - מגבלות למתן הלוואות לדיור:** ביום 27 בדצמבר 2020 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור. במסגרת עדכון זה הוסרה מגבלת הפריים שחלה עד כה. סעיף 7 להוראה קבע שתי מגבלות, הראשונה קבעה שחלקה של ההלוואה בריבית פריים לא יעלה על שליש מסך ההלוואה, והשנייה קבעה שחלקה הכולל של ההלוואה בריבית משתנה לא יעלה על שני שלישים מסך ההלוואה. במסגרת העדכון הוסרה המגבלה הראשונה (מגבלת ריבית הפריים), ונותרה המגבלה על הריבית המשתנה הקובעת כי לפחות שליש מסך המשכנתא יינתן בריבית קבועה, ועד שני השלישים הנותרים יינתנו בריבית משתנה. התיקון נכנס לתוקף ביום 17 בינואר 2021 לגבי נטלי משכנתאות חדשות וביום 28 בפברואר 2021 לגבי מחזורי משכנתאות.
- **שאלות ותשובות לנוהל בנקאי תקין 329 - מגבלות למתן הלוואות לדיור:** ביום 6 באוקטובר 2021 פרסם המפקח על הבנקים נוסח סופי של שאלות ותשובות לנוהל בנקאי תקין 329, לפיו תאגיד בנקאי מוגבל בהעמדת הלוואה נוספת ללווה המיועדת לשמש "הון עצמי", למימון רכישת הדירה. יחד עם זאת, בכדי לאפשר מימון ביניים למשפרי דיור (רכישת דירה חליפית) נקבע במסגרת זו, כי הבנק רשאי להעמיד הלוואות גישור בכפוף לתנאים המפורטים בקובץ שאלות ותשובות זה.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

- **נוהל בנקאי תקין 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור:** ביום 31 בינואר 2022 פרסם המפקח על הבנקים עדכון נרחב להוראה 451 הכוללת הוראות חדשות להגברת השקיפות ושיפור התחרות בשוק המשכנתאות. הנושאים העיקריים בעדכון: אישור עקרוני במבנה אחיד, סלי משכנתא אחידים לכל הבנקים, קיצור הזמן למתן אישור עקרוני, פרסום מחשבון מקוון, התנהלות מקוונת, ומידע נוסף מונגש. מועד תחילת ההוראה המעודכנת 31 באוגוסט 2022.
- **פרסום טיוטות נוהל בנקאי תקין - יישום כללי CECL בהלוואות לדיור:** בהמשך למכתב הפיקוח על הבנקים מיום 28 במרץ 2018 בנוגע לאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL), פורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים ביום 17 בינואר 2021, הוראות הנוגעות ליישום כללי הדיווח הכספי הצפויים לחול לגבי הלוואות לדיור. בהתאם לתיקונים תאגידיים בנקאיים נדרשים לנכות מהון עצמי רובד 1 סכומים בגין הלוואות לדיור שמסווגות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות. התיקונים מבוצעים על רקע ביטול ההפרשה המזערית לפי עומק פיגור בגין הלוואות לדיור (כפי שהיתה עד כה בשיעור מינימלי של 0.35%), מאפייני הגבייה הייחודיים של הלוואות לדיור בישראל, ועל רקע הדרישות שנקבעו בתקנה 2019/630 של האיחוד האירופי בדבר שיעורי כיסוי מינימליים בגין הלוואות לא מבצעות. הבנק נערך ליישום התקן, אשר צפוי להיכנס לתוקפו החל מפרסום הדוח הכספי לרבעון ראשון לשנת 2022.

טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני ש"ח		
993	1,160	סך הכנסות ריבית, נטו
57	54	עמלות והכנסות אחרות
1,050	1,214	סך ההכנסות
317	(226)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
303	390	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
430	1,050	רווח (הפסד) לפני מסים
160	382	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
270	668	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
98,737	114,633	אשראי לציבור, נטו, לטוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הלוואות לדיור בשנת 2021 הסתכם ב-668 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-270 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מהכרה בהכנסות מהפסדי אשראי בהשוואה להוצאות בגין הפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד, וכן מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזז על-ידי עלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2021 הסתכם ב-1,160 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-993 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהיקפי האשראי וכן מהמשך עלייה במרווח הממוצע.

בשנת 2021 נרשמו הכנסות מהפסדי אשראי בסך של כ-226 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של כ-317 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע ברובו מירידה בהפרשה הקבוצתית לאור השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים והמשך הירידה בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים שהביא לקיטון בשיעורי ההפרשה הקבוצתית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-390 מיליון ש"ח בהשוואה ל-303 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, וכן מעלייה בהוצאות השכר בשל הרחבת היקפי הפעילות וגיוס כוח אדם.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-114.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-98.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נובע מעלייה בהיקפי הפעילות.

למידע נוסף אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור, ראה [סעיף 3.2.7](#) בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.4. מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). המגזר פועל באמצעות מרכזי עסקים ללקוחות ותיקים ומרכזי עסקים ללקוחות בצמיחה. ללקוחות המגזר מוענקים שירותים תפעוליים על-ידי מרכזי השירות.

מוצרים ושירותים

השירותים אותם מעמיד הבנק ללקוחות המגזר כוללים מתן אשראי לפעילות שוטפת ולמימון השקעות, ערבויות, מכתבי אשראי, פעילות סחר חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים ונגזרים. כמו-כן, ניתנים שירותי השקעות באפיקים השונים: מטבע-חוץ, שקלים, ניירות-ערך וכו'. המגזר המסחרי מספק שירותים בנקאיים גם ללקוחות הפועלים בענף הבנייה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר. כמו-כן, המגזר המסחרי מספק שירותים ללקוחות הי טק במסגרת מרכז עסקים הי טק, המספק שירותים בנקאיים הכוללים מתן אשראי וערבויות, פעילות מטבע-חוץ ועו"ש וכו'. נציין כי לאחר תאריך המאזן, הוקם אגף חדש שמרכז פעילות זו.

פעילויות משלימות

- **אשראי ישיר לעסקים** - הלוואות בתוך מסגרת מאושרת הניתנות לניצול באמצעות "אתר האינטרנט לעסקים".
- **FX TRADER** - מערכת מסחר באינטרנט בפלטפורמה זמינה ונוחה ללקוח.
- **העצמה דיגיטלית** - פיתוח פתרונות מותאמים העונים לצרכי לקוחות החטיבה העסקית, הרחבת תשתית הפעילות באתר העסקי ובאפליקציה העסקית.
- **ערבויות דיגיטליות** - פיתוח פלטפורמה של הפקת קובץ ערבות דיגיטלית.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות ושירותי הבנקאות והפצתם ללקוחות מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף המסחרי, מחלקת ניהול מכירות שבמטה האגף המסחרי ובשיתוף עם המטה החטיבתי. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: מרכזי שירות, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'.

לקוחות

תחומי הפעילות העיקריים של לקוחות המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן ופעילותם מתבצעת בעיקר בשוק המקומי. כמו-כן, מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא. עיקר הגידול במגזר זה הינו מענף הבניה והנדל"ן.

תחרות

המגזר מתאפיין בתחרות גבוהה כאשר המתחרים העיקריים הינם התאגידיים הבנקאיים. בתחום האשראי התחרות באה לידי ביטוי הן בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים, והן בתנאים הנלווים כגון שיעורי המימון אותם מוכנים לאשר הבנקים המתחרים. כמו-כן, עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאיים.

שינויים טכנולוגיים

המגזר נעזר במערכות טכנולוגיות לצורך ניהול תהליכי ניתוח מצב הלקוחות, בקרה ושיווק. בבנק מבוצע תהליך מתמשך של שיפור מערכות אלו. תהליך זה כולל גם מרכיבים הנוגעים לטיפול בלקוחות המגזר. טיוב המערכות בבנק ושכלולן מהווים גורם חשוב בהעלאת רמת השירות ללקוחות המגזר וליצירת אפשרויות נוספות להרחבת הפעילות איתם. לפני כשנה הושקה מערכת CRM שמהווה כלי משמעותי בניהול הלקוחות והפעילות העסקית מולם.

שינויים רגולטורים - מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

ראה [פרק מגזר עסקי](#) להלן.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 7-8: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני ש"ח		
1,096	1,211	סך הכנסות ריבית, נטו
14	13	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,110	1,224	סך-הכל רווח מימוני, נטו
392	446	עמלות והכנסות אחרות
1,502	1,670	סך ההכנסות
<hr/>		
297	30	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
495	558	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
710	1,082	רווח (הפסד) לפני מסים
281	410	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
429	672	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
<hr/>		
42,290	52,758	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
35,499	49,442	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר המסחרי בשנת 2021 הסתכם ב-672 מיליון ש"ח בהשוואה ל-429 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ומעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזז בחלקו על-ידי עלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2021 הסתכם ב-1,224 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,110 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה ביתרות האשראי. ההכנסות מעמלות בשנת 2021 הסתכמו ב-446 מיליון ש"ח בהשוואה ל-392 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מעסקי מימון. הוצאות הפסדי האשראי בשנת 2021 הסתכמו ב-30 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-297 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע ברובו מירידה בהפרשה הקבוצתית לאור השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים, שהביא לקיטון בשיעורי ההפרשה הקבוצתית וכן מירידה בהפרשה הקבוצתית בגין חובות בעייתיים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-558 מיליון ש"ח בהשוואה ל-495 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-52.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-42.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נובע מעלייה בהיקפי הפעילות.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-49.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-35.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע בעיקר בשל התרחבות האשראי במשק וכן המדיניות המוניטרית שהגדילה את בסיס הכסף. בד בבד, העלייה באשראי העסקי במשק ובכלל זה בהנפקות ראשוניות, תרמו להגדלת יתרות הפיקדונות של החברות.

7.5.5. מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר פועל באמצעות ארבעה סקטורים שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים) בעלי התמחות ייעודית:

- נדל"ן.
- תעשייה, מסחר ומלונאות.
- תשתיות, אנרגיה ושוק ההון.
- מימון פרויקטים ותשתיות.

בנוסף, עוסק המגזר במוצרי מימון מורכבים, לרבות: מימון סחר חוץ, מימון הון חוזר, מימון נכסים בחו"ל, עסקות מימון מורכבות, סינדיקציה ומכירת סיכונים אשראי.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים מימון פעילות שוטפת, כמו גם מימון השקעות, מימון פרויקטים בתחום התשתית (בשיטת ה-BOT/PFI), שירותים פיננסיים, וכן פעולות סחר-חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. במסגרת השירותים הניתנים ללקוחות הפועלים בענף הבניה הנדל"ן ניתן למנות, בין היתר, ליווי פרויקטי בנייה, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר. למגזר פעילויות משלימות הזרות במהותן לאלה הניתנות במגזר המסחרי. לפרטים נוספים ראה [פרק "מגזר מסחרי"](#) לעיל.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות והפצתם ללקוחות המגזר מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף העסקי בשיתוף עם המטה החטיבתי. כחלק מרכזי מפלטפורמת המכירות, עומדים לרשות לקוחות המגזר מומחי מוצר בתחומי חדר עסקות, יעוץ השקעות, סחר-חוץ, מטבע-חוץ, עובר ושב ועוד אשר עובדים בצמוד למנהל קשרי הלקוחות. מנהל קשרי הלקוחות נמצא בקשר רצוף עם הלקוחות שהוא מטפל בהם, לצורך מענה לצרכים הבנקאיים שלהם, שיווק מוצרי הבנק והתאמת פתרונות מימון לעסקות שונות. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: מרכזי שירות, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'.

לקוחות

לקוחות המגזר הינם תאגידים גדולים בישראל אשר פועלים בעיקר בתחומי הפעילות: נדל"ן, תעשייה, שוק ההון, תקשורת, מסחר ומלונאות ותשתיות ואנרגיה.

תחרות

התחרות בתחום זה גבוהה ומתבטאת בשירות, במחירים, בתנאים להעמדת המימון ובמהירות התגובה. קבוצת הבנק מתמודדת עם תחרות גוברת מול המערכת הבנקאית הישראלית, לרבות בנקים זרים שיש להם נציגויות בישראל. עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים מוסדיים וגופים פיננסיים חוץ בנקאים.

שינויים רגולטורים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילווצים מיוחדים החלים על המגזר

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון התוסף סעיף 9 - הוראת שעה, בהתאם להקלה שניתנה על-פי הוראת המעבר לניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה). במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית הקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מבניהם. יודגש כי בנוסף למגבלות שנקבעו בהוראות הפיקוח על הבנקים, קובע דירקטוריון הבנק מעת לעת מגבלות נוספות לריכוזיות האשראי. נכון למועד הדוח, הבנק אינו חורג מהמגבלות שנקבעו.

מגבלות ביחס להסדרי הלוואות משותפות (הסדרי קונסורציום)

בשנים האחרונות פרסם הממונה על התחרות מספר מכתבים במסגרתם נקבעו מספר תנאים לחבירה בהסדרי הלוואה אשר הצדדים לו הם תאגידים בנקאיים או גופים מוסדיים או גופים דומים שהתאגדו מחוץ לישראל. תוקף המכתבים הוארך מעת לעת. המכתב האחרון היה בתוקף עד ליום 14 ביוני 2018 - מועד כניסתם לתוקף של כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות) (הוראת שעה), תשע"ח-2018 ("פטור הסוג"). פטור הסוג (אשר חלק מהוראותיו תוקנו על-פי כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות) (הוראת שעה) (תיקון)), תשפ"א-2021) מגדיר את התנאים, אשר בהתקיימם, יהיה הבנק פטור מפניה לרשות לקבלת אישור להסדר הלוואה המשותפת (דהיינו, מתן אשראי לתאגיד, במשותף עם מלווה אחד או מלווים נוספים הנכללים בהגדרת "מלווה" בהוראת הפטור).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

לאור האמור בפטור הסוג, בכל מקרה בו בכוונת הבנק לתת במשותף עם תאגידים בנקאיים או גופים מוסדיים או גופים דומים שהתאגדו מחוץ לישראל, הלוואה לתאגיד כלשהו - על הבנק לבדוק קיומם של התנאים הקבועים בהוראות הפטור בהתאם לחלופות השונות ולנסיבות כל עסקה. תוקף הוראות פטור הסוג במקור היה לשלוש שנים (דהיינו עד ליוני 2021) (אשר חלק מההוראות תוקנו על-פי כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות) (הוראת שעה) (תיקון), תשפ"א-2021) והן אינן חלות על הסדר הלוואה משותפת שנחתם לפני מועד כניסתו לתוקף של פטור הסוג ומתנהל כסדרו. יחד עם זאת, ככל שיחול שינוי מהותי בהסדר הלוואה משותפת שנחתם על בסיס מכתבי הרשות האמורים טרם כניסתו של פטור הסוג לתוקף, יש לבחון את ההסדר הרלוונטי בכללותו מחדש, לאור הדין החדש. רשות התחרות ביקשה לאחרונה מהבנקים נתונים שונים לצורך בחינת חידוש פטור הסוג.

טבלה 9-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני ש"ח		
1,408	1,528	סך הכנסות ריבית, נטו
131	86	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,539	1,614	סך-הכל רווח מימוני, נטו
519	594	עמלות והכנסות אחרות
2,058	2,208	סך ההכנסות
295	(564)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
620	700	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,143	2,072	רווח (הפסד) לפני מסים
451	783	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
692	1,289	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
78,103	96,335	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
59,981	85,304	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילנות והשאילות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-8,532 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021 ובסך של כ-5,818 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר העסקי בשנת 2021 הסתכם ב-1,289 מיליון ש"ח בהשוואה ל-692 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מהכרה בהכנסות מהפסדי אשראי בהשוואה להוצאות בגין הפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד, מעלייה ברווח המימוני, נטו וכן מעלייה בהכנסות מעמלות והכנסות אחרות, שקוזז בחלקו על-ידי עלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2021 הסתכם ב-1,614 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,539 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה ביתרות האשראי. ההכנסות מעמלות בשנת 2021 הסתכמו ב-594 מיליון ש"ח בהשוואה ל-519 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מעסקי מימון ובעמלות משוק ההון.

בשנת 2021 נרשמו הכנסות מהפסדי אשראי בסך של 564 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 295 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע ברובו מירידה בהפרשה הקבוצתית וכן מירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2021 הסתכמו ב-700 מיליון ש"ח בהשוואה ל-620 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב גידול בהוצאות המענק בשל העלייה בשיעורי התשואה ומענק מיוחד בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-96.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-78.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע מעלייה בהיקפי הפעילות של כלל ענפי המשק ובפרט בענפי הנדל"ן.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-85.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-60.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע בעיקר בשל התרחבות האשראי במשק וכן המדיניות המוניטרית שהגדילה את בסיס הכסף.

7.5.6 פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות בארצות-הברית, בנק פוזיטיב תורכיה, וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בתחומי הפעילות הבאים: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשראי, סחר-חוץ, פיקדונות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC. בנוסף הסניף נותן אשראי בדרך של רכישת השתתפויות. תחום הפעילות מול בנקים כולל מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים"). בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק משלים את הפסקת הפעילויות בחו"ל וסגירת חברות הבנות, כמפורט להלן.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (Cross border regulations) ולפיקוח גולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה. בנוסף קיימים כללים ומגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל.

לפרטים בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ופרשת FIFA ראה [ביאור 1.25](#). בדוחות הכספיים.

היחידות העיקריות בבנקאות הבינלאומית

סניף ניו-יורק

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק ונציגויות וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. לסניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים. כמו-כן, פועל הסניף בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה.

Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים-שוויץ)

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותו של הפועלים שוויץ ומאז נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית שלו נמכרו/הועברו. למועד הנוכחי לא נותרו לקוחות בשלוחה. הבנק פועל להחזרת הרישיון הבנקאי.

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (בנק הפועלים לוקסמבורג)

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) אשר עיקר פעילותה מתן אשראי לתאגידים הפועלים באירופה אשר יש להם זיקה ישראלית. בחודש יוני 2019, החליט דירקטוריון הבנק כחלק מאסטרטגיית הפעילויות בחו"ל, לפעול לסגירת בנק הפועלים לוקסמבורג, בדרך של העברת תיק האשראי הקיים שלו לישראל או פירעון יתרתו וכן להמשיך בפעילות המימון במדינות מסוימות באירופה ישירות דרך הבנק מישראל. בחודש ינואר 2021 הוחזר הרישיון הבנקאי של בנק הפועלים לוקסמבורג לבנק המרכזי האירופאי ובחודש אוקטובר 2021 מונה לחברה מפרק.

פעילות הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן "בנק פוזיטיב"), הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית.

חלקו של הבנק בבנק פוזיטיב עומד על 69.8%. לפרטים נוספים ראה [פרק 2.6](#) בדוח הדירקטוריון.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיב. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיב.

בחודש פברואר 2021 התקשר הבנק, יחד עם בעל מניות המיעוט, בהסכם למכירת מלוא החזקות הצדדים (100%) בבנק פוזיטיב.

לאחר שהרוכש לא עמד בהתחייבויותיו ובמועדים שנקבעו להשלמת העסקה על רקע קשיי מימון, הודיעו הבנק ובעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיב לרוכש ביום 29 בספטמבר 2021 על ביטול ההסכם וסיום עסקה ועל כך שהם שומרים על זכויותיהם לפיצויים כנגדו בשל הפרותיו.

בעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיב, לו קיימות טענות כנגד הבנק בנוגע להשפעה לכאורה של הבנק על ניהול בנק פוזיטיב, ואשר עליהן התחייב לוותר בכפוף להשלמת עסקת המכירה, פתח בהליכים משפטיים (בעצמו ועל-ידי דירקטורים מטעמו) כנגד בנק פוזיטיב במטרה לבטל החלטות שקיבלה האסיפה הכללית של בנק פוזיטיב. בשימוע שנערך בדצמבר 2021, מינה בית המשפט מומחה מטעמו לבדוק את החלטות. שימוע נוסף צפוי בחודש מרץ 2022. על רקע זה, חתם הבנק ביום 31 בינואר 2022 הסכם עם בעל מניות המיעוט לפיו ירכוש הבנק את החזקות בעל מניות המיעוט (30.17%) בתמורה לסך של 5 מיליון דולר, כך שהבנק יחזיק 100% מהון המניות של בנק פוזיטיב והצדדים יוותרו הדדית על טענות הצד האחד כלפי האחר ובעל מניות המיעוט יפסיק את הליכים המשפטיים בהם נקט. להערכת הבנק ההתקשרות בהסכם תסייע לבנק לממש את מהלך היציאה מפעילות בתורכיה ותתרום להמשך ניהולו התקין של בנק פוזיטיב עד להשלמת המהלך. ביום 2 במרץ 2022 התקבלו האישורים הרגולטוריים הדרושים לעסקה ולא דרושים אישורים רגולטוריים נוספים להשלמתה. אין ודאות שהעסקה תושלם.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 7-10: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני ש"ח		
371	468	סך הכנסות ריבית, נטו
37	(37)	הכנסות מימון שאינן מריבית
408	431	סך-הכל רווח מימוני, נטו
52	32	עמלות והכנסות אחרות
460	463	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
129	25	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
622	530	רווח (הפסד) לפני מסים
(291)	(92)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
(37)	73	רווח (הפסד) נקי:
(254)	(165)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4	7	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(250)	(158)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
12,521	13,946	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
17,701	20,277	

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2021 הסתכם ב-158 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 250 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מהוצאות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בתקופה המקבילה אשתקד ומירידה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה. בנוסף, חל קיטון בהוצאות הפסדי האשראי.

להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-78 מיליון ש"ח בשנת 2021 בהשוואה להפסד של כ-49 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקרו מגידול בפעילות ומירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.
- ההפסד של הפועלים שוויון הסתכם בכ-207 מיליון ש"ח בשנת 2021 בהשוואה להפסד בסך של כ-210 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. תוצאות הפעילות בשוויון הושפעו מהליכי הסגירה והוצאות משפטיות בקשר עם סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-13.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-12.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-13.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-12.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-12.8 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-5.5 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-11.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020, מתוכו סך של כ-5.0 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.

- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 בבנק פוזיטיף בתורכיה הסתכם בכ-0.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-0.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-20.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-17.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020, מרביתם מקורם בסניף ניו-יורק. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-8.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-6.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-11.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-10.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

7.5.7. מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות מגזר זה כוללת:

- פעילות בתיק הבנקאי - ניהול המקורות והשימושים לרבות ניהול סיכונים השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה), וזאת באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב ושטרי הון וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתחייבויות ("נג"ה") בארץ ובחו"ל ובאמצעות היחידה לניהול השקעות נוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-חוב (ממשלתי וקונצרני).
- פעילות בתיקי המסחר כוללת בעיקר מתן שירות ללקוחות הבנק לביצוע עסקות בניירות-ערך (ישראלים וזרים), במכשירים פיננסיים בש"ח, במטבע-חוץ ובריביות באמצעות חדרי העסקות, כמו גם תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים.

ההכנסות העיקריות של המגזר נובעות מניהול חשיפות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר וכן ממרווחים ועמלות בפעילות חדרי העסקות ושירותי התפעול מול הלקוחות. בנוסף, כולל המגזר בחישוב הכנסותיו, תוצאות מניהול תיק השקעות במניות ובאגרות-חוב ומהשקעות בחברות כלולות. כמו-כן, מגזר זה אחראי על ניהול הקשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם ואחראי על מתן שירותים ללקוחות הפעילים בישראל במגוון תחומים לרבות בשוקי ההון והכסף.

פעילויות, מוצרים ושירותים

התיק הבנקאי - ניהול מקורות ושימושים

אגף ניהול נכסים והתחייבויות ("אגף נג"ה") אחראי לניהול המקורות והשימושים של הבנק על מגוון פעילויות המגזרים השונים. האגף קובע מחירי העברה פנימיים ("ריבית סיטונאית") לגיוס מקורות ולשימושי המגזרים השונים. הריבית הסיטונאית מהווה את ריבית הבסיס לפעילות המגזרים השונים מול לקוחות הבנק ולפיה הם מחויבים ומזוכים. כמו-כן, הריבית הסיטונאית מהווה אמצעי לניהול סיכונים השוק והנזילות. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם מגיעים פיקדונות מהציבור בארץ, כשחלקו הארי מלקוחות קמעונאיים, וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. בנוסף, מגייס הבנק פיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים. כמו-כן, מגייס הבנק באמצעות אגרות-חוב ומכשירי הון שמנפיקה קבוצת הבנק. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית והנפקות של אגרות-חוב בחו"ל. כחלק מניהול סיכונים השוק והנזילות מנהלת חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית תיק אגרות-חוב, המורכב מאגרות-חוב ממשלתיות ואגרות-חוב קונצרניות. התיק מנוהל באמצעות יחידת ניהול השקעות נוסטרו של הבנק. פעילות השקעות לנוסטרו - מטרתה להגדיל את הגמישות בניהול התיק הבנקאי תוך ניצול האפשרויות לשיפור התשואה על עודפי הנזילות וגיוון אפיקי הפעילות. תיק ההשקעות הינו חלק מהתיק הבנקאי, וכולל השקעה באגרות-חוב ובמניות בארץ ובחו"ל.

פעילות בתחום המסחר - חדר עסקות (OTC ונגזרים)

הבנק מעניק ללקוחותיו שירות מקיף בחדר עסקות (OTC ונגזרים) המאפשר להם לפעול במכשירים הפיננסיים השונים ועל נכסי בסיס שונים, לצורכי מסחר, הגנה וגידור סיכונים. ביצוע העסקות עם לקוחות הבנק נעשה בהתאם למסגרות האשראי שהוקצו להם על-ידי בעלי סמכויות האשראי בבנק ועל בסיס מודלים פנימיים של הבנק. המודלים מגדירים את חשיפות האשראי בעסקות המבוצעות בחדר העסקות. בשנים האחרונות קיימת עלייה מתמדת במודעות לפעילויות שמציע חדר עסקות, אשר גררה בעקבותיה גם דרישה למגוון רחב יותר של מוצרים וברמות תחכום גבוהות יותר. כמענה לצרכים אלה, וכדי לשמר את מעמדו כבנק מוביל וחדשני, סל המוצרים בארץ כולל מוצרים מורכבים, וביניהם: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים, אופציות אקזוטיות, ומוצרי ריבית מתוחכמים. כחלק מפעילות הבנק בתחום המסחר, חדר העסקות הינו אחד מעושי השוק הראשיים באגרות-חוב ממשלתיות וכן מהווה עושה שוק במרבית המוצרים בהם הוא פעיל.

שירותי ברוקראג' ומשמרת

הבנק מעמיד ללקוחותיו שירות לביצוע עסקות בניירות-ערך ובנגזרים סחירים באמצעות שני חדרי מסחר: חדר מסחר ניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר ניירות-ערך זרים וכן שרותי משמרת ניירות-ערך.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

הבנק מעניק שירותים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קרנות נאמנות, מנהלי תיקי השקעות, מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה. בנוסף, לקרנות נאמנות הבנק מעמיד שירותים נלווים לניהול חשבון, הכוללים בין השאר שיעור נכסים, הפקת דוחות בקרה והכנת דיווחים לרשויות. ביום 31 בדצמבר 2021 שווי הנכסים של קרנות הנאמנות להן מספק הבנק שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים הסתכם בסך של כ-103 מיליארד ש"ח.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

שירותים למוסדות פיננסיים

מחלקת בנקים ומוסדות פיננסיים אמונה על ניהול היחסים והקשר העסקי עם בנקים ומוסדות פיננסיים בעולם. קשרים אלה תומכים במגוון הפעילויות העסקיות של הבנק, לרבות פעילות סחר חוץ, מסחר במטבע-חוץ, פיקדונות, נגזרים ובניירות-ערך. במסגרת ניהול פעילותו מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים הבנק מספק מגוון רחב של שירותים לרבות שירותי סאב-קסטודי לבנקים קסטודיאנים מובילים מחו"ל הפעילים בישראל בתחום ניירות-ערך.

תחרות

בשנים האחרונות עולה באופן מתמיד רמת התחכום בשווקים הפיננסיים בישראל. מגמה זו בולטת במיוחד בהרחבת סל המוצרים העומדים לרשות המשקיעים והפעילים בשוק. מכשירים סחירים מסוגים שונים ומכשירים נגזרים הופכים להיות נגישים יותר. בכל הקשור לפעילות חדר עסקות וחדרי מסחר ניירות-ערך קיימת תחרות ענפה ואינטנסיבית. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, בנקים זרים, וכן חברות פיננסיות אחרות, המתמחות בתחום.

לקוחות

המגזר מספק שירותים מגוונים לכלל לקוחות המגזרים האחרים בבנק, בין אם באמצעות סניפי הבנק ומנהלי קשרי הלקוחות ובין אם בקשר ישיר עם לקוחות גדולים. חדר העסקות מקיים פעילות שיווקית מול מוסדות פיננסיים זרים, דבר שהביא להגדלה משמעותית של מחזורי הפעילות מול לקוחות אלה (במגוון המוצרים בהם הבנק משמש עושה שוק).

הסדרת פעילות

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם המוסדות הפיננסיים המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלה בשוקי ההון השונים מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים, כגון: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקות, הסכמים מיוחדים למזעור סיכונים אשראי שמיועדים להגביל את סיכון האשראי בנגזרים (Credit Support Annex) או פעילות באמצעות מסלוקות בינלאומיות, לשם מזעור סיכונים צד נגדי וסיכונים סליקה בעסקות במטבע-חוץ ובריביות.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 7-11: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני ש"ח		
1,313	2,148	סך הכנסות ריבית, נטו
889	1,009	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,202	3,157	סך-הכל רווח מימוני, נטו
120	140	עמלות והכנסות אחרות
2,322	3,297	סך ההכנסות
3	(3)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
436	480	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,883	2,820	רווח (הפסד) לפני מסים
752	981	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,131	1,839	רווח (הפסד) לאחר מסים
10	49	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
		רווח (הפסד) נקי:
1,141	1,888	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
9	7	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,150	1,895	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,573	1,913	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
47,243	78,123	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים, אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר הניהול הפיננסי בשנת 2021 הסתכם ב-1,895 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,150 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו של המגזר בשנת 2021 הסתכם ב-3,157 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,202 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווחים מהשקעה במניות ומעלייה בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. מנגד, חל קיטון בהכנסות מפעילות חדר עסקות, כאשר בתקופה המקבילה אשתקד חלה עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות בשוק בעקבות התפשטות נגיף קורונה. כמו-כן, חל קיטון ברווחים כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם בכ-1.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו בכ-78.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-47.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020. הגידול נבע בעיקר בשל ההרחבה המוניטרית שביצע בנק ישראל בתקופות קודמות כחלק מהתמודדות עם התפשטות נגיף הקורונה, והמשך הגידול בבסיס הכסף. לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה על מוסדות פיננסיים זרים, ראה [פרק סיכון אשראי](#) בסקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.8 התאמות

במסגרת זו נכללות פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח. מסגרת זו כוללת, בין היתר: (1) תוצאות חברות הבנות פועלים סהר בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) רווח הון ממכירת בניינים וצויד; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים שאינם מיוחסות לפעילות הבינלאומית; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות. כמו-כן, המגזר כולל את פעילות קבוצת ישראל, אשר סווגה כפעילות מופסקת, עד לחלוקתה בעין בחודש מרץ 2020. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2020 הושלם המהלך להפסקת מתן שירותי משמרת וברוקראג' על-ידי פועלים סהר (תוך המשך מתן השירותים במישרין על-ידי הבנק). במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2020, חדלה פועלים סהר מהיותה חבר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2020, הושלמה מכירת חברת פועלים שירותי נאמנות.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בשנת 2021 הסתכם ב-57 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 137 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר בשנת 2021 הסתכם ב-57 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד מפעילות נמשכת בסך של 28 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מירידה בהוצאות המשפטיות ושיערוך ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, וכן מגידול ברווחי הון ממכירת נכסי נדל"ן.

כמו-כן, מגזר אחר כולל בשנה הקודמת הפסד המיוחס לפעילות מופסקת בסך של 109 מיליון ש"ח אשר נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבידנד בעין לבעלי המניות בחודש מרץ 2020.

7.6 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני הוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר והממונה על התחרות. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במסגרת החקיקה, שהתקבלה בעקבות המלצותיה של ועדה בין-משרדית בראשות מנכ"ל משרד האוצר (ועדת בכר), נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

באשר ליוזמות רגולטוריות מהותיות, ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

7.7. דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

טבלה 7-12: דירוג
בנק הפועלים

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/ אישור הדירוג
מעלות	דירוג מנפיק טווח ארוך	ilAAA	יציב	23 בינואר 2022
	אגרות-חוב (סדרות 100, 200) ⁽¹⁾	ilAAA		23 בינואר 2022
	כתבי התחייבות נדחים ⁽²⁾	ilAA+		23 בינואר 2022
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרה ה') ⁽³⁾⁽⁷⁾	ilAA		23 בינואר 2022
	שטר הון (סדרה ג') ⁽⁴⁾	ilAA-		23 בינואר 2022
מידרוג	פיקדונות לזמן ארוך	Aaa.il	יציב	16 בדצמבר 2021
	פיקדונות לזמן קצר	P-1.il		16 בדצמבר 2021
	אגרות-חוב (סדרות 100, 200) ⁽¹⁾	Aaa.il	יציב	16 בדצמבר 2021
	כתבי התחייבות נדחים ⁽²⁾	Aa1.il	יציב	16 בדצמבר 2021
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרה ה') ⁽³⁾⁽⁵⁾⁽⁷⁾	Aa2.il(hyb)	יציב	16 בדצמבר 2021
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח ארוך ⁽⁶⁾	A	יציב	23 בינואר 2022
	דירוג מנפיק טווח קצר ⁽⁶⁾	A-1		23 בינואר 2022
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (פועלים \$1 coco רמ) ⁽⁴⁾	BBB		23 בינואר 2022
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	דירוג פיקדונות טווח ארוך	A2	יציב	24 בינואר 2022
	דירוג פיקדונות טווח קצר	P-1		24 בינואר 2022
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	דירוג מנפיק טווח ארוך	A	יציב	12 בינואר 2022
	דירוג מנפיק טווח קצר	F1+		12 בינואר 2022
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (פועלים \$1 coco רמ) ⁽⁴⁾	BBB		12 בינואר 2022

- (1) דירוג זהה ניתן גם לאגרות-חוב שהונפקו על-ידי פועלים הנפקות (סדרות 32, 34, 35, 36).
- (2) הדירוג מתייחס לכתבי התחייבות נדחים (סדרות יד', טו', טז') שהונפקו על-ידי פועלים הנפקות.
- (3) דירוג זהה ניתן גם לכתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים שהונפקו על-ידי פועלים הנפקות (סדרות יח', יט', כ', כא').
- (4) נסחר ברצף מוסדי.
- (5) בחודש דצמבר 2021 חברת מידרוג העלתה את דירוג כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים ל-Aa2.il(hyb) של הבנק ושל פועלים הנפקות, כאשר אופק הדירוג שונה מחיובי ליציב.
- (6) החל מאוגוסט 2021 חברת S&P מדרגת את סניף פועלים ניו-יורק, שאינו יישות משפטית נפרדת, בדירוג זהה לבנק.
- (7) דירוג זהה צפוי להינתן לסדרה ו', אם תונפק. לפרטים אודות כוונת הבנק להנפיק לציבור סדרה זו והדירוגים הצפויים לה, ראו דיווחים מיימים של הבנק מיום 1 במרץ 2022 – הנפקה אפשרית של סדרה חדשה של כתבי התחייבות נדחים (מס' אסמכתא [2022-01-025039]), דירוג מעלות S&P (מס' אסמכתא [2022-01-024889]), דירוג מידרוג (מס' אסמכתא [2022-01-024877]).

מדינת ישראל

שם המדרג	דירוג טווח ארוך	טווח קצר	אופק הדירוג
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	AA-	A-1+	יציב
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	A1		יציב
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	A+	F1+	יציב

7.8. בנקאות חברתית - מעורבות חברתית ותרומה לקהילה

האסטרטגיה והחזון

לצד פעילותו העסקית הבנק מחויב מזה שנים לקידום החברה והקהילה בישראל, ופועל לצמצום פערים ולסיוע לחוליות החלשות בחברה. מתוך תפיסה זו, קרן "פועלים בקהילה" במרכז לבנקאות חברתית, מתמקדת במאות מיזמים שמחזקים את התעסוקה, ההשכלה והחוסן הכלכלי ומצמצמים פערים בקרב מאות אלפי אנשים, ילדים ונוער מכל חלקי הארץ. עשייה ענפה זו מתקיימת תוך יצירת שותפויות עם עמותות וארגונים חברתיים וגופי ציבור וממשל, ובאה לידי ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובתרומות "שוות כסף", במימון וביצוע סדנאות של המרכז לצמיחה פיננסית ובפעילות התנדבותית ענפה של עובדי הבנק ומנהליו.

פעילות שוטפת

המעורבות החברתית של פועלים בקהילה בשנת 2021 באה לידי ביטוי בהוצאה כספית של כ-28 מיליון ש"ח. תקציב פעילות זו נקבע מדי שנה על-ידי ועדה בראשות יו"ר הדירקטוריון. ההחלטה מתקבלת פרטנית לשנה הנתונה ומאושרת במסגרת התקציב הכולל של הבנק. מסך ההוצאה, כ-472 אלף ש"ח נתרמו לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק, לאחר שהתרומות אושרו על-ידי ועדת הביקורת של הדירקטוריון. כחלק מתפישת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרת תפיסת השירות כאמור, הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות נושא הנגישות נלקח בחשבון בעת פיתוח מוצרים ותהליכים חדשים ובהתאמת פתרונות ייחודיים ללקוחות הבנק. גם השנה, בתקופה זו של משבר בריאותי-כלכלי גלובלי, המשיר הבנק להוביל אימפקט חברתי שסייע למאות אלפי אנשים בישראל - סיוע לבתי חולים, סיוע כלכלי לעצמאים ולמשפחות שנפגעו ישירות מהמשבר, סיוע לניצולי שואה ולדרושי עבודה. כמו-כן, למוסדות להשכלה גבוהה, להענקת מלגות לסטודנטים, חינוך ועידוד יזמות בקרב ילדים ונוער באמצעות פרויקטים חינוכיים חדשניים.

להלן פירוט האפיקים והפרויקטים המרכזיים:

פעילות למוביליות חברתית ותעסוקה

- 300 סטודנטים וסטודנטיות קיבלו מלגות ו"העבירו את זה הלאה" - כל סטודנט התנדב במוצע 100 שעות בליווי פיננסי, בהדרכה דיגיטלית או בחניכה לילדים.
- תעסוקה - השקנו 25 מיזמי תעסוקה שסייעו ל 2,465 איש. מיזם חדש בירוחם - "פועלים בירוחם" יצא לדרך בשיתוף עם ראשת העיר טל אוחנה והיזמת חנה רדו, והצטרף למיזמי התעסוקה באופקים ובצפת, שכבר מעסיקים 75 עובדים ועובדות מהפריפריה.
- פעילות באוכלוסייה הערבית - הבנק שם דגש מיוחד על קידום פרויקטים עם האוכלוסייה הערבית ובכלל זה, תרומות ייעודיות לקרן מלגות לחברה הערבית - "אמניא" ולשילוב לשילוב צעירים ערבים בהייטק ובתעסוקה בכלל.
- קידום יזמות והייטק - קידמנו שתי "פ" עם עמותות מובילות בתחום כגון "8200 אימפקט", "קמא-טק" ו"יזמה להתחדשות כלכלית" בקרית שמונה. כמו-כן, סייענו למעל 1,100 יזמים ועובדי הייטק ממגוון מגזרים.
- עסקים קטנים - הקמנו יחד עם "קרן שמש" את קהילת העסקים הקטנים, הכוללת 500 עסקים. כמו-כן, ליווינו ותמכנו ב-720 עסקים קטנים באמצעות מנטורינג ותוכניות כגון "עסק משלך" ו"משכיר לעצמאי".
- ערך לדרך רשויות וערך לדרך עצמאים - מחזור נוסף של תוכנית ערך לדרך בחסות הבנק מצטרף ל-11 מחזורים קודמים. התוכנית נועדה לתמוך בחיזוק תשתיות עמותות בדגש על גיוס משאבים, מחזור זה נפתח עבור מנהלים בעיריות ומועצות מקומיות בכל רחבי הארץ, השתתפו בתוכנית מעל 120 איש מ-76 רשויות.
- יריד מתנות לחגים - הבנק מקיים ירידים חברתיים בשיתוף עמותת "שכולו טוב", מטרת הפרויקט הקמת פלטפורמה נודדת של יריד חברתי בדרכים שיאפשר הנגשה של מוצרים, ושירותים חברתיים המקדמים שיקום והכשרה של אנשים עם מוגבלויות. לאחר 4 ירידים בתל-אביב, באר שבע, חולון צפויים עוד 16 ירידים ברחבי הארץ.

פעילויות לקידום צמיחה פיננסית

המרכז לצמיחה פיננסית מבית בנק הפועלים הוקם בשנת 2018. המרכז מהווה בית ללמידה ולרכישת ידע וכלים להתנהלות פיננסית נכונה, ושירותיו מוצעים לציבור הרחב בחינם ובפריסה ארצית, בעברית ובערבית. המרכז פועל באמצעות כלי למידה דיגיטליים מתקדמים באתר אינטרנט ייעודי ומציע הרצאות של מיטב המרצים, למידה אינטראקטיבית באמצעות קורסים דיגיטליים, משחקים לכל המשפחה, מערכי שיעור לתלמידי כיתות יסודי וחטיבת ביניים ועוד. תכני הלימוד של המרכז פותחו בהתאם לצמתיים פיננסיים משמעותיים כדוגמת הרחבת המשפחה, נטילת משכנתה, שינוי קריירה, תכנון הפנסיה ועוד. פעילות המרכז מושתתת על שיתופי פעולה עם גורמים מקצועיים מגוונים מתוך הבנק ומחוצה לו. השנה נצפו 1.8 מיליון כניסות לאתר המרכז לצמיחה פיננסית. 500 משפחות "חזרו למסלול" ונהנו מהאפיק ההיברידי שהשקנו, המשלב קורסים, ידע וליווי פיננסי צמוד במשך 4 חודשים. 15 אלף משתתפים בהדרכות ובקורסים של המרכז, מתוכם 2,600 מהחברה הערבית ו-3,000 עסקים קטנים. בסקר שבוצע בקרב הציבור הרחב לבחינת הרגלים פיננסיים, נמצא כי הציבור מפגין ידע ומעורבות פיננסית נמוכים: רק 42% יודעים כמה הם מוציאים בכל חודש, 27% בלבד בחברה הערבית. רק 38% מתנהלים במסגרת תקציב מוגדר.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

מהלכים נוספים

אומנות למען נשים - מעל 3,000 איש, ביקרו ורכשו יצירות בתערוכת האומנות השנתית של הבנק. כל ההכנסות על סך 1.5 מיליון ש"ח נתרמו ל-10 עמותות המסייעות ומקדמות נשים וביניהן: "פורום מיכל סלה", "הופכות את היוצרות", "רוח נשית", "עמותת ל.א. לא לאלמות", "בת מלך", "הופ סנטר", "שוות".

אולימפיאדה - הבנק תמך ב-8 ספורטאים אולימפיים וב-2 ספורטאים פראלימפיים. הספורטאים שהבנק תמך בהם זכו סך-הכל ב-5 מדליות, מתוכן 2 מדליות זהב.

פסח - עם היציאה מהגל השלישי, הבנק פתח 80 אתרים, בהם מוזיאונים, עסקי תיירות קטנים וסוירים מודרכים ברחבי הארץ. סה"כ ביקרו באתרים מעל 100 אלף איש.

במסגרת פעילות התנדבות עובדים מעל 3,900 עובדות, עובדים וילדיהם לקחו חלק בפעילויות התנדבות שונות ב-650 מקומות שונים. ביחד הבנק סייע ל-43,000 ילדים, קשישים, נוער בסיכון, ניצולי שואה, אנשים עם מוגבלות ומשפחות במצוקה בכל הארץ. לרגל שנת ה-100 של הבנק, הבנק יצא במהלך "100 חדים כוחות לטובה", שבמסגרתו יזמו העובדים 67 יוזמות חברתיות בהם תמך הבנק באמצעות קרן ייעודית על סך 100 אלפי ש"ח. 1,600 עובדים לקחו חלק במהלך.

תרומת מחשבים וציוד נלווה - הבנק מודע לחשיבות הרבה הקיימת בהשקעה טכנולוגית, בחינוך ובקידום ילדים ובני נוער במיוחד לאור הצורך הגובר בלמידה מרחוק, ועל-כן תורם מחשבים וציוד נלווה מדי שנה.

בשנת 2021 תרם הבנק כ-150 מחשבים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

ה-bit החברתי - הבנק רתם את החדשנות הדיגיטלית שלו והיה שותף ל-10 מהלכי התרמות ארציים בהם bit שימש כערוץ תרומות מרכזי.

במהלכים אלו גויסו מעל ל-31 מיליון ש"ח ל"שלוה", "וראייטי", "נט"ל", "גדולים במדים", "לתת" ועוד. בנוסף, הבנק ערך משדר התרמה למען "כנפיים של קרמבו", במסגרתו גויסו 6.4 מיליון ש"ח, מתוכם 3.6 מיליון ש"ח ב-bit.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

8. נספחים

8.1. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב תקופתי

טבלה 8-1: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2017-2021 - מידע רב תקופתי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2020	2021	
במיליוני ש"ח					
10,613	11,672	11,920	10,260	11,684	הכנסות ריבית
(2,189)	(2,766)	(2,601)	(1,463)	(1,917)	הוצאות ריבית
8,424	8,906	9,319	8,797	9,767	הכנסות ריבית, נטו
202	613	1,276	1,943	(1,220)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,222	8,293	8,043	6,854	10,987	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
652	1,445	559	1,088	1,081	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,338	3,318	3,240	3,155	3,355	עמלות
163	105	90	136	189	הכנסות אחרות
4,153	4,868	3,889	4,379	4,625	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
4,300	4,188	4,108	3,836	4,333	משכורות והוצאות נלוות
1,350	1,376	1,334	1,377	1,333	אחזקה ופחת בניינים וציוד
2,471	3,396	3,334	2,288	2,137	הוצאות אחרות
8,121	8,960	8,776	7,501	7,803	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,254	4,201	3,156	3,732	7,809	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,959	2,009	1,681	1,590	2,958	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,295	2,192	1,475	2,142	4,851	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
17	4	11	10	49	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
2,312	2,196	1,486	2,152	4,900	רווח נקי מפעילות נמשכת
314	364	296	(109)	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות מופסקת
רווח נקי					
2,626	2,560	1,782	2,043	4,900	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
34	35	17	13	14	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,660	2,595	1,799	2,056	4,914	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים					
רווח בסיסי					
2.00	1.94	1.35	1.54	3.68	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.76	1.67	1.13	1.62	3.68	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.24	0.27	0.22	(0.08)	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת
רווח מדולל					
1.99	1.94	1.35	1.54	3.68	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.75	1.67	1.13	1.62	3.68	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.24	0.27	0.22	(0.08)	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 2-8: מאזן מאוחד לשנים 2017-2021 - מידע רב תקופתי

ליום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2020	2021	
במיליוני ש"ח					
נכסים					
86,093	84,459	88,122	138,711	189,283	מזומנים ופיקדונות בבנקים
65,416	56,116	59,486	71,885	71,105	ניירות-ערך
684	708	471	368	1,253	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
269,505	286,265	297,647	307,973	357,729	אשראי לציבור
(3,652)	(3,758)	(4,707)	(6,145)	(5,106)	הפרשה להפסדי אשראי
265,853	282,507	292,940	301,828	352,623	אשראי לציבור, נטו
2,292	2,428	1,971	2,193	1,969	אשראי לממשלות
198	103	192	556	853	השקעות בחברות כלולות
3,123	3,111	3,233	3,319	3,555	בנינים וציוד
12,013	10,534	11,143	14,890	12,984	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,323	5,850	5,281	5,852	5,156	נכסים אחרים
13,429	15,110	849	-	-	השקעה המהווה פעילות מופסקת
454,424	460,926	463,688	539,602	638,781	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון					
347,344	352,260	361,645	435,217	525,072	פיקדונות הציבור
3,649	4,528	3,520	6,591	11,601	פיקדונות מבנקים
320	208	685	761	752	פיקדונות הממשלה
367	-	3	6	3,426	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
29,058	30,024	26,853	23,490	25,582	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,049	9,676	12,050	16,804	14,350	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
11,199	11,841	20,711	16,834	15,251	התחייבויות אחרות
14,434	14,733	-	-	-	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
418,420	423,270	425,467	499,703	596,034	סך-כל ההתחייבויות
35,863	37,544	38,181	39,873	42,735	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
141	112	40	26	12	זכויות שאינן מקנות שליטה
36,004	37,656	38,221	39,899	42,747	סך-כל ההון
454,424	460,926	463,688	539,602	638,781	סך-כל ההתחייבויות וההון

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

8.2. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני

טבלה 3-8: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2020-2021 - מידע רב-רבעוני

בשנת 2020				בשנת 2021				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח								
2,542	2,532	2,607	2,579	2,591	3,209	3,071	2,813	הכנסות ריבית
(350)	(366)	(406)	(341)	(358)	(701)	(506)	(352)	הוצאות ריבית
2,192	2,166	2,201	2,238	2,233	2,508	2,565	2,461	הכנסות ריבית, נטו
809	1,128	193	(187)	(508)	(647)	(252)	187	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,383	1,038	2,008	2,425	2,741	3,155	2,817	2,274	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הכנסות שאינן מריבית
306	193	335	254	449	201	212	219	הכנסות מימון שאינן מריבית
863	746	755	791	817	802	838	898	עמלות
22	49	11	54	82	22	29	56	הכנסות אחרות
1,191	988	1,101	1,099	1,348	1,025	1,079	1,173	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
								הוצאות תפעוליות ואחרות
962	963	988	923	1,096	1,165	1,153	919	משכורות והוצאות נלוות
321	321	336	399	337	316	332	348	אחזקה ופחת בניינים וציוד
633	542	527	586	486	499	514	638	הוצאות אחרות
1,916	1,826	1,851	1,908	1,919	1,980	1,999	1,905	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
658	200	1,258	1,616	2,170	2,200	1,897	1,542	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
363	73	449	705	826	803	705	624	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
295	127	809	911	1,344	1,397	1,192	918	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
1	1	5	3	7	20	12	10	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
296	128	814	914	1,351	1,417	1,204	928	רווח נקי מפעילות נמשכת
(109)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד נקי מפעילות מופסקת
								רווח נקי
187	128	814	914	1,351	1,417	1,204	928	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5	5	2	1	3	2	3	6	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
192	133	816	915	1,354	1,419	1,207	934	המיוחס לבעלי מניות הבנק
								רווח למניה רגילה בשקלים חדשים
								רווח (הפסד) בסיסי
0.14	0.10	0.61	0.69	1.01	1.06	0.90	0.70	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
0.22	0.10	0.61	0.69	1.01	1.06	0.90	0.70	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
(0.08)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת
								רווח (הפסד) מדולל
0.14	0.10	0.61	0.68	1.01	1.06	0.90	0.70	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
0.22	0.10	0.61	0.68	1.01	1.06	0.90	0.70	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
(0.08)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2021-2020 - מידע רב-רבעוני

בשנת 2021				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח				
נכסים				
159,943	170,439	175,765	189,283	מזמנים ופיקדונות בבנקים
64,798	69,910	70,383	71,105	ניירות-ערך
892	892	1,219	1,253	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
311,780	328,909	340,347	357,729	אשראי לציבור
(5,663)	(5,152)	(5,050)	(5,106)	הפרשה להפסדי אשראי
306,117	323,757	335,297	352,623	אשראי לציבור, נטו
2,106	2,077	2,017	1,969	אשראי לממשלות
566	571	781	853	השקעות בחברות כלולות
3,245	3,254	3,425	3,555	בניינים וציוד
11,366	10,092	10,084	12,984	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,365	5,352	5,353	5,156	נכסים אחרים
554,398	586,344	604,324	638,781	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
455,394	483,090	505,483	525,072	פיקדונות הציבור
6,942	10,110	10,448	11,601	פיקדונות מבנקים
556	533	543	752	פיקדונות הממשלה
3	672	922	3,426	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
21,415	20,944	18,761	25,582	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
11,363	10,570	10,851	14,350	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
17,867	18,090	14,581	15,251	התחייבויות אחרות
513,540	544,009	561,589	596,034	סך-כל ההתחייבויות
40,835	42,314	42,717	42,735	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
23	21	18	12	זכויות שאינן מקנות שליטה
40,858	42,335	42,735	42,747	סך-כל ההון
554,398	586,344	604,324	638,781	סך-כל ההתחייבויות וההון

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2020-2021 - מידע רב-רבעוני (המשך)

בשנת 2020				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח				
				נכסים
89,475	113,033	128,421	138,711	מזומנים ופיקדונות בבנקים
74,500	66,513	67,835	71,885	ניירות-ערך
369	240	437	368	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
304,817	299,690	299,021	307,973	אשראי לציבור
(5,269)	(5,990)	(6,176)	(6,145)	הפרשה להפסדי אשראי
299,548	293,700	292,845	301,828	אשראי לציבור, נטו
2,701	2,548	2,573	2,193	אשראי לממשלות
192	222	377	556	השקעות בחברות כלולות
3,202	3,206	3,227	3,319	בניינים וציוד
14,946	13,063	11,773	14,890	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,526	6,755	6,198	5,852	נכסים אחרים
491,459	499,280	513,686	539,602	סך-כל הנכסים
				התחייבויות והון
388,566	400,816	417,005	435,217	פיקדונות הציבור
3,980	3,418	3,280	6,591	פיקדונות מבנקים
401	424	391	761	פיקדונות הממשלה
3	4	6	6	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
24,491	25,196	24,724	23,490	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
15,957	14,340	12,553	16,804	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,394	17,028	16,729	16,834	התחייבויות אחרות
453,792	461,226	474,688	499,703	סך-כל ההתחייבויות
37,632	38,024	38,971	39,873	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
35	30	27	26	זכויות שאינן מקנות שליטה
37,667	38,054	38,998	39,899	סך-כל ההון
491,459	499,280	513,686	539,602	סך-כל ההתחייבויות וההון

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

8.3. התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים

טבלה 5-8: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו

2020				2021				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
2,542	2,532	2,607	2,579	2,591	3,209	3,071	2,813	הכנסות ריבית
(350)	(366)	(406)	(341)	(358)	(701)	(506)	(352)	הוצאות ריבית
2,192	2,166	2,201	2,238	2,233	2,508	2,565	2,461	הכנסות ריבית, נטו
306	193	335	254	449	201	212	219	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2,498	2,359	2,536	2,492	2,682	2,709	2,777	2,680	סך הרווח המימוני המדווח
בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:								
הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב								
27	95	34	13	59	49	57	37	
(122)	36	86	70	293	92	120	94	רווח (הפסד) מהשקעות במניות
9	(27)	56	47	29	(7)	(21)	(6)	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל ⁽²⁾								
87	(48)	(3)	79	(43)	29	20	24	
11	(18)	27	4	6	6	3	(2)	אחר
2,486	2,321	2,336	2,279	2,338	2,540	2,598	2,533	סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾

- (1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
- (2) השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב הפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
- (3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבוני.
- מזה בגין השפעות שינויים במדד: הכנסה של 44 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של 2021, הכנסה של 159 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של 2021, הכנסה של 190 מיליון ש"ח ברבעון השני של 2021, הכנסה של 12 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2021, הוצאה של 2 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של 2020, הכנסה של 15 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של 2020, הוצאה של 36 מיליון ש"ח ברבעון השני של 2020, הוצאה של 70 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2020.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 6-8: הוצאה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים**

2020				2021				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
324	354	139	111	89	129	112	223	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(122)	(151)	(288)	(359)	(144)	(378)	(300)	(203)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונית
202	203	(149)	(248)	(55)	(249)	(188)	20	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
607	925	342	61	(453)	(398)	(64)	167	הוצאה (הכנסה), נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבוניות, נטו
809	1,128	193	(187)	(508)	(647)	(252)	187	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:								
656	622	65	(162)	(203)	(303)	(253)	189	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
32	244	22	19	(68)	(172)	9	5	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
120	263	105	(40)	(237)	(172)	(8)	(8)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
1	(1)	1	(4)	-	-	-	1	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
809	1,128	193	(187)	(508)	(647)	(252)	187	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור***:								
0.43%	0.47%	0.19%	0.15%	0.11%	0.16%	0.13%	0.26%	שיעור הוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי
1.24%	1.69%	0.64%	0.23%	(0.47%)	(0.34%)	0.06%	0.45%	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
1.07%	1.49%	0.26%	(0.25%)	(0.66%)	(0.81%)	(0.30%)	0.21%	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.25%	0.32%	(0.03%)	(0.19%)	0.03%	(0.12%)	(0.21%)	0.06%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
14.2%	16.1%	(1.36%)	(9.37%)	1.62%	(7.76%)	(13.7%)	4.07%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** רבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנתי.

**** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 7-8: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים

2020				2021				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
עמלות								
210	184	191	187	187	192	197	217	דמי ניהול חשבונות
223	197	183	200	221	194	186	203	פעילות בניירות-ערך
76	54	67	60	55	70	75	75	כרטיסי אשראי, נטו
63	49	43	61	62	46	53	59	טיפול באשראי
122	126	128	132	139	147	161	170	עמלות מעסקי מימון
81	55	59	66	70	65	70	83	הפרשי המרה
88	81	84	85	83	88	96	91	עמלות אחרות
863	746	755	791	817	802	838	898	סך-הכל עמלות
22	49	11	54	82	22	29	56	הכנסות אחרות
885	795	766	845	899	824	867	954	סך-הכל הכנסות עמלות והכנסות אחרות

טבלה 8-8: פירוט רבעוני של הוצאות התפעוליות והאחרות

2020				2021				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
962	963	988	923	1,096	1,165	1,153	919	שכר
321	321	336	399	337	316	332	348	אחזקה ופחת בניינים וציוד
633	542	527	586	486	499	514	638	אחרות⁽¹⁾(2)
1,916	1,826	1,851	1,908	1,919	1,980	1,999	1,905	סך-הכל

- (1) החל מהרבעון השלישי של שנת 2020 לא נכללו הוצאות משפטיות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (סך של 42 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2020, סך של 66 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020).
- (2) ברבעון הרביעי של שנת 2021 נכללה הוצאה בגין הסכם פשרה בנוגע לתביעה ייצוגית בגין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים בסך 50 מיליון ש"ח. מעבר לכך, החל מהרבעון השלישי של שנת 2020 לא נכללו הוצאות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (הכנסה בסך של 53 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2020, הוצאה בסך של 112 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה 9-8: נתונים עיקריים לפי רבעונים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31.12.2020	31.03.2021	30.06.2021	30.09.2021	31.12.2021	
מדדי ביצוע עיקריים					
9.6%	14.2%	14.5%	11.8%	9.1%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
9.6%	14.2%	14.5%	11.8%	9.5%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽²⁾⁽¹⁾
9.6%	14.2%	14.5%	11.8%	9.1%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
9.6%	14.2%	14.5%	11.8%	9.5%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽²⁾⁽¹⁾
915	1,354	1,419	1,207	977	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים
1.83%	1.80%	1.87%	1.85%	1.72%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽³⁾⁽¹⁾

(1) מחושב על בסיס שנתי.

(2) אינו כולל הוצאות בגין הסכם פשרה בנוגע לתביעה ייצוגית בגין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

(3) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה פרק "התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל" להלן) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

8.4. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2019			2020			2021		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית								
נכסים נושאי ריבית								
אשראי לציבור ⁽³⁾ :								
3.67%	9,741	265,446	3.22%	8,827	274,224	3.48%	10,459	300,147
בישראל								
5.35%	860	16,073	4.22%	628	14,869	3.95%	591	14,963
מחוץ לישראל								
3.77%	⁽⁴⁾ 10,601	281,519	3.27%	⁽⁴⁾ 9,455	289,093	3.51%	⁽⁴⁾11,050	315,110
סך-הכל								
אשראי לממשלות:								
3.09%	66	2,138	2.05%	49	2,389	2.17%	45	2,074
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
3.09%	66	2,138	2.05%	49	2,389	2.17%	45	2,074
סך-הכל								
פיקדונות בבנקים:								
2.22%	135	6,072	1.22%	83	6,782	1.13%	45	3,999
בישראל								
(7.55%)	(16)	212	(3.17%)	(6)	189	0.79%	1	127
מחוץ לישראל								
1.89%	119	6,284	1.10%	77	6,971	1.11%	46	4,126
סך-הכל								
פיקדונות בבנקים מרכזיים:								
0.25%	109	43,301	0.13%	100	77,230	0.10%	132	131,664
בישראל								
2.33%	230	9,866	0.38%	36	9,565	0.15%	15	10,086
מחוץ לישראל								
0.64%	339	53,167	0.16%	136	86,795	0.10%	147	141,750
סך-הכל								
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:								
-	-	543	-	-	328	-	-	1,011
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
-	-	543	-	-	328	-	-	1,011
סך-הכל								

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) עמלות בסך של 629 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 (31 בדצמבר 2020: 529 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2019: 517 מיליוני ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה: 8-10 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2019			2020			2021		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית ממוצעת ⁽²⁾	יתרה	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית ממוצעת ⁽²⁾	יתרה	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית ממוצעת ⁽²⁾	יתרה
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
נכסים נושאי ריבית (המשך)								
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :								
1.36%	746	54,960	0.85%	447	52,682	0.61%	347	56,996
בישראל								
2.82%	91	3,224	2.06%	65	3,163	0.91%	28	3,085
מחוץ לישראל								
1.44%	837	58,184	0.92%	512	55,845	0.62%	375	60,081
סך-הכל								
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :								
0.55%	35	6,365	0.39%	31	7,895	0.52%	21	4,058
בישראל								
-	-	16	-	-	2	-	-	2
מחוץ לישראל								
0.55%	35	6,381	0.39%	31	7,897	0.52%	21	4,060
סך-הכל								
נכסים אחרים:								
-	-	1,662	-	-	1,520	-	-	488
בישראל								
16.7%	1	6	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
0.06%	1	1,668	-	-	1,520	-	-	488
סך-הכל								
2.93%	11,998	409,884	2.28%	10,260	450,838	2.21%	11,684	528,700
סך-כל הנכסים נושאי ריבית								
-	-	9,343	-	-	6,426	-	-	6,851
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית								
-	-	36,442	-	-	39,759	-	-	44,139
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁴⁾								
-	-	455,669	-	-	497,023	-	-	579,690
סך-כל הנכסים								
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים								
3.97%	1,166	29,397	2.60%	723	27,788	2.25%	635	28,263
לפעילויות מחוץ לישראל								

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 בסך של 296 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2020: 405 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2019: 166 מיליוני ש"ח).

(4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה: 8-10 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2019			2020			2021		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
התחייבויות נושאות ריבית								
פיקדונות הציבור:								
0.72%	1,396	194,143	0.39%	815	206,768	0.36%	880	246,433
בישראל								
0.25%	215	86,846	0.03%	30	96,472	0.03%	33	125,980
לפי דרישה								
1.10%	1,181	107,297	0.71%	785	110,296	0.70%	847	120,453
לזמן קצוב								
2.35%	370	15,729	1.37%	227	16,561	0.59%	103	17,593
מחוץ לישראל								
2.07%	83	4,010	0.81%	43	5,304	0.35%	27	7,650
לפי דרישה								
2.45%	287	11,719	1.63%	184	11,257	0.76%	76	9,943
לזמן קצוב								
0.84%	1,766	209,872	0.47%	1,042	223,329	0.37%	983	264,026
סך-הכל								
פיקדונות הממשלה:								
2.55%	6	235	1.18%	5	423	0.72%	4	555
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
2.55%	6	235	1.18%	5	423	0.72%	4	555
סך-הכל								
פיקדונות מבנקים מרכזיים:								
-	-	-	-	-	245	-	-	3,503
בישראל								
2.48%	9	363	1.56%	1	64	-	-	-
מחוץ לישראל								
2.48%	9	363	0.32%	1	309	-	-	3,503
סך-הכל								
פיקדונות מבנקים:								
0.17%	4	2,299	0.30%	8	2,637	0.15%	7	4,728
בישראל								
4.07%	10	246	3.45%	5	145	2.21%	3	136
מחוץ לישראל								
0.55%	14	2,545	0.47%	13	2,782	0.21%	10	4,864
סך-הכל								
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:								
-	-	-	-	-	1	0.39%	4	1,026
בישראל								
14.3%	1	7	-	-	4	-	-	5
מחוץ לישראל								
14.3%	1	7	-	-	5	0.39%	4	1,031
סך-הכל								

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה: 8-10 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2019			2020			2021		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)								
אגרות-חוב:								
2.69%	786	29,174	1.57%	396	25,203	4.23%	908	21,464
בישראל								
6.49%	17	262	4.59%	5	109	-	-	3
מחוץ לישראל								
2.73%	803	29,436	1.58%	401	25,312	4.23%	908	21,467
סך-הכל								
התחייבויות אחרות:								
0.77%	5	652	-	-	757	1.03%	8	775
בישראל								
1.27%	1	79	100.0%	1	1	-	-	19
מחוץ לישראל								
0.82%	6	731	0.13%	1	758	1.01%	8	794
סך-הכל								
1.07%	2,605	243,189	0.58%	1,463	252,918	0.65%	1,917	296,240
סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית								
-	-	140,881	-	-	174,170	-	-	214,139
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית								
-	-	9,808	-	-	7,256	-	-	7,512
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית								
-	-	22,927	-	-	24,618	-	-	20,441
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽³⁾								
-	-	416,805	-	-	458,962	-	-	538,332
סך-כל ההתחייבויות								
-	-	38,864	-	-	38,061	-	-	41,358
סך-כל האמצעים ההוניים								
-	-	455,669	-	-	497,023	-	-	579,690
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים								
1.86%	-	-	1.70%	-	-	1.56%	-	-
פער הריבית								
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾								
2.27%	8,635	380,487	1.97%	8,313	423,050	1.85%	9,238	500,437
בישראל								
2.58%	758	29,397	1.74%	484	27,788	1.87%	529	28,263
מחוץ לישראל								
2.29%	9,393	409,884	1.95%	8,797	450,838	1.85%	9,767	528,700
סך-הכל								
סך ההתחייבויות נושאות ריבית								
2.45%	408	16,686	1.42%	239	16,884	0.60%	106	17,756
המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל								

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לרבות מכשירים נגזרים.

(4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה: 8-10 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2019			2020			2021		
שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל								
מטבע ישראלי לא-צמוד								
2.82%	8,063	286,066	2.30%	7,620	331,590	1.92%	7,750	402,645
(0.36%)	(531)	146,257	(0.25%)	(392)	158,081	(0.18%)	(354)	194,148
2.46%	-	-	2.05%	-	-	1.74%	-	-
מטבע ישראלי צמוד-למדד								
3.11%	1,579	50,853	2.22%	1,118	50,342	5.02%	2,658	52,923
(2.30%)	(931)	40,503	(1.22%)	(440)	36,178	(3.80%)	(1,225)	32,210
0.81%	-	-	1.00%	-	-	1.22%	-	-
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)								
2.73%	1,190	43,568	1.94%	799	41,118	1.43%	641	44,869
(1.85%)	(735)	39,743	(0.94%)	(392)	41,775	(0.45%)	(232)	52,126
0.88%	-	-	1.00%	-	-	0.98%	-	-
סך פעילות בישראל								
2.85%	10,832	380,487	2.25%	9,537	423,050	2.21%	11,049	500,437
(0.97%)	(2,197)	226,503	(0.52%)	(1,224)	236,034	(0.65%)	(1,811)	278,484
1.88%	-	-	1.73%	-	-	1.56%	-	-

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2021

טבלה: 8-10 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			
שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾		שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾	
	מחיר	כמות		מחיר	כמות
במיליוני ש"ח					
ג. ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור:					
			1,632	729	903
(914)	(1,197)	283			
בישראל					
(232)	(181)	(51)	(37)	(41)	4
מחוץ לישראל					
(1,146)	(1,378)	232	1,595	688	907
סך-הכל					
נכסים נושאי ריבית אחרים:					
			(120)	(271)	151
(381)	(542)	161			
בישראל					
(211)	(208)	(3)	(51)	(52)	1
מחוץ לישראל					
(592)	(750)	158	(171)	(323)	152
סך-הכל					
(1,738)	(2,128)	390	1,424	365	1,059
סך-כל הכנסות (הוצאות) הריבית					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
			65	(77)	142
(581)	(631)	50			
בישראל					
(143)	(154)	11	(124)	(130)	6
מחוץ לישראל					
(724)	(785)	61	(59)	(207)	148
סך-הכל					
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:					
			522	441	81
(392)	(349)	(43)			
בישראל					
(26)	(2)	(24)	(9)	(6)	(3)
מחוץ לישראל					
(418)	(351)	(67)	513	435	78
סך-הכל					
(1,142)	(1,136)	(6)	454	228	226
סך-כל הוצאות (הכנסות) הריבית					
(596)	(992)	396	970	137	833
סך-הכל הכנסות (הוצאות) הריבית פחות הוצאות ריבית					

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

דוח תקופתי לשנת

2021

תקנה 9 דוחות כספיים

הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים בצירוף חוות דעת רואי החשבון המבוקרים, מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מדוח זה.

תקנה 10ג'

תמורת הנפקת אגרות-חוב (סדרה 100 וסדרה 200) בסך כולל של כ-5.0 מיליארד ש"ח מחודש דצמבר 2021 משמשת את הבנק לצרכי פעילותו השוטפת.

הערה כללית לתקנות 11 ו-12 ו-13

תקנות 11, 12 ו-13 יושמו לגבי השקעות בחברות בנות וכלולות עם פעילות עסקית, ובתנאי שעומדות באחד או יותר מהמבחנים המפורטים להלן:

1. חלקו של הבנק בשווי המאזני של ההשקעה בחברה המוחזקת (בשרשור), עולה על 0.5% מההון המיוחס לבעלים בדוחות הכספיים של הבנק.
2. החברה מהווה תאגיד בנקאי

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן

א. במניות ובניירות-ערך המירים

שם החברה	שם המניה	סוג המניה		מספר מניות	סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני (ש"ח במיליוני)	בנייר הערך	שיעור החזקה		
		ערך נקוב למניה	סוג מטבע					בהצבעה	בהון	בסמכות למנות דירקטורים
אופז בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	1,000,770	10,008	1,476	100%	100%	100%	
בנק פוזיטיב קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.*	-	1	-	-	-	-	70%	70%	70%	
דיר ב.פ. בע"מ	-	0.0001	-	-	-	364	-	100%	100%	
הפועלים (שוויץ) לימיטד	מניות יסוד	0.01	פרנק שוויצרי	650,000	65,000,000	260	100%	100%	100%	
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	-	1	-	-	-	752	-	100%	100%	
זהר-השמש להשקעות בע"מ	מניות רגילות	-	שקל חדש	19,999	2	1,027	100%	100%	100%	
פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)	-	-	-	-	-	2,397	-	100%	100%	
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	464,308	464,308	-	2%	100%	100%	
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רגילות	2	שקל חדש	50,000	50,000	236	100%	100%	100%	
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רג' 0.001	3	שקל חדש	5,000	5	236	100%	100%	100%	
פקעות פועלים בע"מ	מניות רגילות	4	שקל חדש	370,214	37,021,400	307	100%	100%	100%	
קונטיננטל פועלים בע"מ	מניות רגילות	5	שקל חדש	58,351,356,355	5,835,136	532	100%	100%	100%	
קונטיננטל פועלים בע"מ הנהלה א'	מניות	6	שקל חדש	20	-	532	100%	100%	100%	

* לפרטים בדבר הסכם עם בעל מניות המיעוט ראה [ביאור 10.1](#).

ב. באגרות-חוב ובשטרי-הון

שם חברה	תנאי הצמדה	יתרה מאזנית (מיליוני ש"ח)	שיעור ריבית (ב-%)	שנת פירעון סופי
זהר-השמש להשקעות בע"מ	לא-צמוד	850	-	ללא מועד פירעון
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	678	-	2025

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

ג. יתרת הלוואות ליום 31 בדצמבר 2021

שם החברה	מיליוני ש"ח	%	שיעור ריבית הלוואות מטבע-חוץ	שיעור ריבית הלוואות צמודות מדד	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	זמן פירעון סופי
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.	91	-	-	-	2.60	2022

ד. רשימת חברות לא פעילות

אוצר בבל בע"מ	בפירוק מרצון
בי איג' איי אינווסטמנט אדויסורס אסיה	בפירוק מרצון
דיר ב.פ. השקעות (1992) בע"מ	בפירוק מרצון
הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ	
חברה לפתוח אשקלון ברנע בע"מ	
חברת כפר הנופש אשקלון בע"מ	בפירוק מרצון
חברת נאמנות של תעוש בע"מ	בפירוק מרצון
חברת עודאר בע"מ	
מטעי רמתיים בע"מ	
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	בפירוק מרצון
פועלים וונצ'רס 2 אל.פי	בפירוק מרצון
קרקעות בגושים 7128 7124 7123 בע"מ	
רותסה בע"מ	בפירוק מרצון
תוט תיור וטיול בע"מ	בפירוק מרצון
תעוש אזורי פיתוח בע"מ	בפירוק מרצון

תקנה 12 שינויים בהשקעות הבנק בחברות בנות ובחברות כלולות בתקופת הדוח

שם החברה	שם המניה	סוג המניה		תאריך השינוי	מהות השינוי	סך-הכל ערך נקוב	עלות (במיליוני ש"ח)
		ערך נקוב למניה	סוג מטבע				
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	ש"ח	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	06.05.2021	הקצאת מניות	225	225
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	ש"ח	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	17.08.2021	הקצאת מניות	225	225
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	ש"ח	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	10.11.2021	הקצאת מניות	225	225

תקנה 13 הכנסות של חברות-בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך המאזן*

הכנסות הבנק			רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה		שם החברה
דיבידנד	דמי ניהול	ריבית	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה	
במיליוני ש"ח					
-	-	-	-	8	אופז בע"מ
-	-	2	-	-	בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.
-	-	-	-	46	דיר ב.פ. בע"מ
-	-	-	-	(52)	הפועלים (שוויץ) לימיטד
-	-	-	-	25	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ
-	-	-	-	114	זהר-השמש להשקעות בע"מ
-	-	-	-	274	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)
-	-	-	-	24	פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ
-	-	-	-	3	פקעות פועלים בע"מ
-	-	-	-	2	קונטיננטל פועלים בע"מ
-	-	-	-	10	שור - הא
-	-	-	-	2	תעודה חברה פיננסית בע"מ
-	-	-	-	35	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו. חברות הבת בחו"ל במטבע מקומי מתורגם לשער חליפין ליום 31.12.21.

תקנה 14 רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

הרשימה נכללת בביאור 29 ד' בדוחות הכספיים.

תקנה 20 מסחר בבורסה - ניירות-ערך שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

אין.

תקנה 21 גמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

פרטים בדבר שכר והטבות למקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה בקבוצת הבנק, נכללו בדוח ממשל תאגידי, [עמוד 293](#). גמול הניתן לדירקטורים בגין כהונתם כדירקטורים, שאינו חורג מהמקובל ומשולם לפי תקנות 4 ו-5 לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, הסתכם בשנת 2021 בסך של כ-8,773 אלפי ש"ח (לא כולל מע"מ).

תקנה 21א השליטה בתאגיד

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ. ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה, שקיבלה מבנק ישראל, אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ומאז אין בבנק בעל מניות שהינו בעל שליטה. לפרטים נוספים, ראה [סעיף 6.6](#) בדוח ממשל תאגידי.

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה

החל מיום 22 בנובמבר 2018 הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בבנק בעל שליטה לפי הוראות חוק החברות או חוק ניירות-ערך. לפרטים בדבר אמות מידה שקבעה ועדת הביקורת בקשר עם אישור ודיווח עסקות בעלי עניין של הבנק ראה [בסעיף 6.7](#) בדוח ממשל תאגידי [ובביאור 33](#) בדוחות הכספיים.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק

שעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול	שעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שעור ההחזקות בהצבעה ⁽²⁾	שעור ההחזקות בהון	מניות ע"נ בש"ח ⁽³⁾	מס' תאגיד	
7.90	7.90	7.91 (ראה הערה להלן)	7.90	105,693,761.00	512705153	אריסון החזקות (1998) בע"מ
0.17	0.17	0.17	0.17	2,253,365.00	520036120	כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - נוסטרו
6.88	6.88	6.89	6.88	92,046,738.00	520036120	כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - קופות-גמל
0.26	0.26	0.26	0.26	3,463,189.00	520017450	הפניקס אחזקות בע"מ - נוסטרו
0.01	0.01	0.01	0.01	179,617.00	520017450	הפניקס אחזקות בע"מ - ביטוח
4.48	4.48	4.48	4.48	59,860,623.66	520017450	הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל
2.00	2.00	2.00	2.00	26,716,737.04	520041989	אקסלנס השקעות בע"מ
0.00	0.00	0.00	0.00	-36,924.61	520041989	אקסלנס השקעות בע"מ - עשיית שוק
0.38	0.38	0.38	0.38	5,096,142.00	511446551	אלטשולר שחם בע"מ - ניהול קרנות
4.58	4.58	4.58	4.58	61,271,902.00	511446551	אלטשולר שחם בע"מ - גמל ופנסיה
0.05	0.05	0.05	0.05	725,000.000	514060904	אלטשולר שחם ינשוף גידור בע"מ (שותף כללי)
0.00	0.00	0.00	0.00	10,000.00	515229086	אלטשולר שחם פורטפוליו A גידור בע"מ (שותף כללי)
0.00	0.00	0.00	0.00	5,616.00	515007938	אלטשולר שחם נג' גידור בע"מ (שותף כללי)
1.08	1.08	1.08	1.08	14,481,428.00	520033986	הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו
1.54	1.54	1.54	1.54	20,531,379.00	520033986	הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קרנות נאמנות
4.79	4.79	4.79	4.79	64,070,191.00	520033986	הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קופות-גמל
3.15	3.15	3.15	3.15	42,135,580.00	520043795	מיטב דש השקעות בע"מ - קרנות נאמנות
2.13	2.13	2.13	2.13	28,467,302.00	520043795	מיטב דש השקעות בע"מ - קופות-גמל

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

(2) הבנק מחזיק 924,138.00 מניות רדומות, החזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות.

(3) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

החזקה על-ידי בעלי עניין באגרות-חוב וניירות-ערך המירים של הבנק

שם בעל העניין	מס' תאגיד	שם ניירות-ערך	ערך נקוב
כלל החזקות עסקי ביטוח - קופות-גמל	520036120	פועלים אגרות-חוב 100	210,000,000.00
		פועלים אגרות-חוב 200	260,000,000.00
		כתבי התחייבות נדחים ה'	3,327.00
כלל החזקות עסקי ביטוח - משתתף ברווחים	520036120	פועלים אגרות-חוב 100	15,000,000.00
		פועלים אגרות-חוב 200	27,000,835.00
		כתבי התחייבות נדחים ה' פועלים ש"ה ג'	106.00 28,000,000.00
הפניקס אחזקות בע"מ - ביטוח	520017450	פועלים אגרות-חוב 100	5,000,000.00
		פועלים ש"ה ג'	1,370,000.00
הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל	520017450	פועלים אגרות-חוב 100	70,000,000.00
		פועלים אגרות-חוב 200	98,696,058.00
		כתבי התחייבות נדחים ה' פועלים ש"ה ג'	900.00 8,000,000.00
אקסלנס השקעות בע"מ	520041989	פועלים אגרות-חוב 100	78,842,791.00
		פועלים אגרות-חוב 200	89,835,359.00
אלטשולר שחם בע"מ - ניהול קרנות	511446551	פועלים אגרות-חוב 100	229,107,698.00
		פועלים אגרות-חוב 200	20,830,000.00
אלטשולר שחם בע"מ - גמל ופנסיה	511446551	פועלים אגרות-חוב 200	546,354,000.00
		פועלים אגרות-חוב 100	24,253,970.00
		פועלים אגרות-חוב 200 פועלים ש"ה ג' כתבי התחייבות נדחים ה'	120,000,000.00 2,000,000.00 22.00
הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו	520033986	פועלים אגרות-חוב 100	63,908,659.00
		פועלים אגרות-חוב 200	6,490,125.00
		כתבי התחייבות נדחים ה'	338.00
הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ - קופות-גמל	520033986	פועלים אגרות-חוב 100	2,126.00
		פועלים אגרות-חוב 200	69,146,781.00
מיטב דש השקעות בע"מ - קרנות נאמנות	520043795	פועלים אגרות-חוב 200	35,414,765.00
		פועלים אגרות-חוב 100	23.00
		כתבי התחייבות נדחים ה'	
מיטב דש השקעות בע"מ - קופות-גמל	520043795	פועלים אגרות-חוב 100	103,965,904.00
		פועלים אגרות-חוב 200	89,200,000.00
		פועלים ש"ה ג' כתבי התחייבות נדחים ה'	8,580,000.00 1,476.00

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

ב. החזקות מניות הבנק על-ידי דירקטורים

שם בעל עניין	מס' תאגיד	מניות ע"נ בש"ח ⁽²⁾	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
דב קוטלר	54010483	6,080	-	-	-	-
יואל מינץ	52302825	1,640	-	-	-	-

החזקות מניות על-ידי נושאי משרה בכירה⁽²⁾

שם	תעודת זהות	מניות ע"נ בש"ח	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
עמית אוברקוביץ	059030015	11,611	0.00	0.00	0.00	0.00
יעל אלמוג	059284745	44,479	0.00	0.00	0.00	0.00
אמיר בכר	029331113	46,175	0.00	0.00	0.00	0.00
אתי בן-זאב	023571540	89,189	0.01	0.01	0.01	0.01
גב רם	032283046	10,785	0.00	0.00	0.00	0.00
צחי כהן	022007587	243,006	0.02	0.02	0.02	0.02
גיאל כליף	028761088	140,159	0.01	0.01	0.01	0.01
ידין ענתבי	028078525	193,460	0.01	0.01	0.01	0.01
דלית טובה רביב	024149783	37,851	0.00	0.00	0.00	0.00
גולן שרמן	023706583	49,940	0.00	0.00	0.00	0.00
זאב חיו	057069676	134,988	0.01	0.01	0.01	0.01
גלעד בלוך	028487296	6,993	0.00	0.00	0.00	0.00
אסף אזולאי	052807120	19,093	0.00	0.00	0.00	0.00

החזקה באגרות-חוב וניירות-ערך המירים של הבנק על-ידי מנכ"ל ודירקטורים

שם	תעודת זהות	שם ניירות-ערך	כמות
רונית אברמזון רוקח ⁽³⁾	054121108	פועלים אגרות-חוב 100	22,000.00

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

(2) לפרטים אודות זכאותם של נושאי המשרה לתגמול הוני (בדרך של מניות חסומות) במסגרת תוכנית התגמול והסכמי ההעסקה הקיימים, ראה [ביאור 22](#).

(3) לפרטים אודות החזקה זו (שכבר אינה קיימת למועד פרסום הדוח), ראה דיווח מידי של הבנק מיום 9 בפברואר 2022.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

ג. החזקה על-ידי בעלי עניין ונושאי משרה בכירה באגרות-חוב של הפועלים הנפקות בע"מ

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ת.ז.	שם ניירות-ערך	כמות
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - נוסטרו	520036120	פועלים הנפקות הת יד'	2,208,095.27
		פועלים הנפקות 32	19,954,057.98
		פועלים הנפקות טו'	425,187.55
		פועלים הנפקות 34	16,709,717.24
		פועלים הנפקות 36	20,825,143.27
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - קופות-גמל	520036120	פועלים הנפקות הת יד'	55,785,792.86
		פועלים הנפקות 32	137,178,463.26
		פועלים הנפקות טו'	3,352,670.58
		פועלים הנפקות טז'	350,720.77
		פועלים הנפקות 34	153,006,066.28
		פועלים הנפקות יח'	1,215.00
		פועלים הנפקות יט'	1,616.00
		פועלים הנפקות 36	108,510,655.77
		פועלים הנפקות כ'	2,938.00
		פועלים הנפקות כא'	1,500.00
		הפניקס אחזקות בע"מ - נוסטרו	520017450
פועלים הנפקות 32	8,420,371.01		
פועלים הנפקות טו'	3,531,991.11		
פועלים הנפקות טז'	140,542.07		
פועלים הנפקות 34	8,189,553.88		
פועלים הנפקות יח'	97.00		
פועלים הנפקות 35	5,383,280.00		
פועלים הנפקות יט'	3.00		
פועלים הנפקות 36	33,591,055.63		
פועלים הנפקות כ'	254.00		
פועלים הנפקות כא'	205.00		
הפניקס אחזקות בע"מ - ביטוח	520017450	פועלים הנפקות הת יד'	148,185.50
		פועלים הנפקות 32	1,668,347.50
		פועלים הנפקות טו'	46,666.69
		פועלים הנפקות 34	208,117.50
		פועלים הנפקות יט'	10.00
פועלים הנפקות 36	5,240,561.86		

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

כמות	שם ניירות-ערך	מס' תאגיד/ת.ז.	שם בעל עניין
49,493,561.27	פועלים הנפקות הת יד'	520017450	הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל
152,470,827.51	פועלים הנפקות 32		
27,169,206.92	פועלים הנפקות טו'		
369,953.17	פועלים הנפקות טז'		
61,091,519.74	פועלים הנפקות 34		
2,124.00	פועלים הנפקות יח'		
71,996,299.27	פועלים הנפקות 35		
916.00	פועלים הנפקות יט'		
223,462,342.08	פועלים הנפקות 36		
1,068.00	פועלים הנפקות כ'		
2,173.00	פועלים הנפקות כא'		
23,473,927.99	פועלים הנפקות הת יד'	520041989	אקסלנס השקעות בע"מ
130,004,948.48	פועלים הנפקות 32		
10,168,172.06	פועלים הנפקות טו'		
8,614,797.17	פועלים הנפקות טז'		
19,301,627.81	פועלים הנפקות 34		
496.00	פועלים הנפקות יח'		
90,406,756.56	פועלים הנפקות 35		
523.00	פועלים הנפקות יט'		
219,758,912.53	פועלים הנפקות 36		
429.00	פועלים הנפקות כ'		
277.00	פועלים הנפקות כא'		
77.42	פועלים הנפקות הת יד'	520041989	אקסלנס השקעות בע"מ - עשיית שוק
101,522.20	פועלים הנפקות 32		
-8.97	פועלים הנפקות טו'		
1,282.11	פועלים הנפקות טז'		
-10.36	פועלים הנפקות 34		
-3,596.38	פועלים הנפקות 35		
179,466.41	פועלים הנפקות 36		
10,514,548.00	פועלים הנפקות הת יד'	520033986	הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו
31,019,450.98	פועלים הנפקות 32		
5,131,664.22	פועלים הנפקות טו'		
266,666.13	פועלים הנפקות טז'		
1,678,022.58	פועלים הנפקות 34		
795.00	פועלים הנפקות יח'		
797,672.73	פועלים הנפקות 35		
687.00	פועלים הנפקות יט'		
38,684,721.83	פועלים הנפקות 36		
1,119.00	פועלים הנפקות כ'		
436.00	פועלים הנפקות כא'		

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ת.ז	שם ניירות-ערך	כמות
הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ - קרנות נאמנות	520033986	פועלים הנפקות הת יד'	19,253,132.25
		פועלים הנפקות 32	74,113,958.18
		פועלים הנפקות טו'	6,964,801.89
		פועלים הנפקות טז'	4,715,813.36
		פועלים הנפקות 34	19,831,819.86
		פועלים הנפקות יח'	1,322.00
		פועלים הנפקות 35	43,176,322.01
		פועלים הנפקות יט'	1,033.00
		פועלים הנפקות 36	114,078,036.61
		פועלים הנפקות כ'	705.00
פועלים הנפקות כא'	1,088.00		
הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ - קופות-גמל	520033986	פועלים הנפקות הת יד'	21,431,453.00
		פועלים הנפקות 32	8,264,817.98
		פועלים הנפקות טו'	7,886,847.05
		פועלים הנפקות טז'	391,116.86
		פועלים הנפקות 34	23,798,039.41
		פועלים הנפקות יח'	3,042.00
		פועלים הנפקות 35	17,093,231.83
		פועלים הנפקות יט'	2,737.00
		פועלים הנפקות 36	22,432,524.75
		פועלים הנפקות כ'	3,553.00
פועלים הנפקות כא'	3,668.00		
מיטב דש השקעות בע"מ - קרנות נאמנות	520043795	פועלים הנפקות הת יד'	27,225,135.00
		פועלים הנפקות 32	118,065,443.00
		פועלים הנפקות טו'	15,551,266.00
		פועלים הנפקות טז'	13,488,842.00
		פועלים הנפקות 34	29,580,863.00
		פועלים הנפקות יח'	77.00
		פועלים הנפקות 35	53,873,509.00
		פועלים הנפקות יט'	132.00
		פועלים הנפקות 36	219,387,606.00
		פועלים הנפקות כ'	237.00
פועלים הנפקות כא'	90.00		

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

כמות	שם ניירות-ערך	מס' תאגיד/ת.ז.	שם בעל עניין
105,662,588.00	פועלים הנפקות הת יד'	520043795	מיטב דש השקעות בע"מ - קופות-גמל
138,052,516.00	פועלים הנפקות 32		
100,057,711.00	פועלים הנפקות טו'		
5,589,181.00	פועלים הנפקות טז'		
18,635,457.00	פועלים הנפקות 34		
420.00	פועלים הנפקות יח'		
1,279,622.00	פועלים הנפקות 35		
522.00	פועלים הנפקות יט'		
71,155,811.00	פועלים הנפקות 36		
704.00	פועלים הנפקות כ'		
1,422.00	פועלים הנפקות כא'		
18,039,401.00	פועלים הנפקות הת יד'	511446551	אלטשולר שחם בע"מ - גמל ופנסיה
96,785,628.00	פועלים הנפקות 32		
3,478,156.00	פועלים הנפקות טו'		
84,036,842.00	פועלים הנפקות 34		
93,101,057.00	פועלים הנפקות 35		
89,809,243.00	פועלים הנפקות 36		
1,377,259.00	פועלים הנפקות הת יד'	511944670	אלטשולר שחם בע"מ - קרנות נאמנות
58,925,803.00	פועלים הנפקות 32		
28,137,058.00	פועלים הנפקות 34		
80,352,170.00	פועלים הנפקות 35		
320,960,336.00	פועלים הנפקות 36		
-317,681.00	פועלים הנפקות 36	515007938	נץ גידור בע"מ (שותף כללי)

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

החזקות בעל עניין - בנק הפועלים בע"מ: ראה [תקנה 11. א'](#).

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

פירוט נוסף בדבר המחזיקים העיקריים:

1. בעלי השליטה באריסון החזקות (1998) בע"מ

Eternity Four-A Trust-I Eternity Holdings One Trust ("הנאמנויות") מחזיקות ב-30% וב-70%, בהתאמה, ממניות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). הנאמנים של Eternity Holdings One Trust הינם The Northern Trust Company of Delaware ו-Fides VE LLC ו-The Northern Trust Company of Delaware ו-Confia LLC. גב' שרי אריסון הינה הנהנית העיקרית בנאמנויות ויהיה לה שיקול הדעת הבלעדי להצביע באסיפות בעלי המניות של אריסון החזקות מכח יפוי כח, שניתנו לה על-ידי הנאמנים. יפוי הכח ניתנו שלא מתוך כוונה לבטלם כל עוד אריסון החזקות מחזיקה במניות הבנק. מובהר, כי שיעור ההחזקה של אריסון החזקות בכח ההצבעה, חושב ביחס לסך המניות בהחזקה ולא הוקטן לפי ההוראה בהיתר ההחזקה שקיבלה גב' אריסון מבנק ישראל, על-פיה ממועד כניסתו של ההיתר לתוקף, אריסון לא תצביע בכח זכויות ההצבעה העולות על 5% מאמצעי השליטה בבנק. בהתאם לא הוגדלו גם שעורי ההחזקה בהצבעה של יתר המחזיקים. לפרטים אודות הוראות היתר ההחזקה, ראה [סעיף 6.6](#) בדוח ממשל תאגידי לעיל וכן דיווח מידי של הבנק מיום 4 בספטמבר 2018 (מס' אסמכתא 082039-01-2018).

2. כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ ("כלל החזקות") הינה חברה ציבורית ללא גרעין שליטה, תושבת ישראל וניירות הערך שלה רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ.

3. הפניקס אחזקות בע"מ

בעל השליטה בהפניקס אחזקות בע"מ הינו Belenus Lux S.a.r.l ("בלנוס"), תאגיד שהוקם בלוקסמבורג. בעלי השליטה בבלנוס: CCP III Cayman GP Ltd, Matthew Botein, Lewis (Lee) Sachs. הפניקס אחזקות בע"מ (ח.צ. 520017450) מחזיקה בעקיפין ב-100% מאקסלנס השקעות בע"מ (ח.צ. 520041989).

4. אלטשולר-שחם בע"מ

המידע שלהלן הינו כפי שנמסר לבנק על-ידי בעל העניין. אלטשולר-שחם בע"מ ("א"ש") הינה קבוצת דיווח מוסדית הכוללת את אלטשולר-שחם גמל ופנסיה בע"מ ("א"ש גמל ופנסיה") ואלטשולר-שחם ניהול קרנות נאמנות בע"מ ("א"ש קרנות נאמנות").

בעלי השליטה בא"ש הינם:

גילעד אלטשולר ת.ז. 057379315 באמצעות החזקה ב-100% מגילעד אלטשולר החזקות בע"מ, המחזיקה ב-44.81% ממניות א"ש. קלמן שחם ת.ז. 000915983 באמצעות החזקה ב-100% מקלמן שחם החזקות בע"מ, המחזיקה ב-44.81% ממניות א"ש.

בעלי השליטה בא"ש גמל ופנסיה הם:

בעלי השליטה בא"ש, כאמור בהערה לעיל, באמצעות החזקתם בא"ש המחזיקה ב-55.90% מא"ש גמל ופנסיה וכן יאיר לוינשטיין ת.ז. 023016678 באמצעות החזקה של 100% ביאיר לוינשטיין החזקות בע"מ.

בעלי השליטה בא"ש קרנות נאמנות הם:

בעלי השליטה בא"ש קרנות נאמנות הם בעלי השליטה בא"ש כאמור לעיל, באמצעות החזקתם בא"ש המחזיקה ב-100% מא"ש קרנות נאמנות. חלק מבעלי השליטה בא"ש הינם גם בעלי השליטה בחברות שהינן שותף כללי במספר שותפויות שעוסקות בניהול קרנות גידור.

5. הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ

בעלי השליטה הם: יאיר המבורגר ת.ז. 007048671, גרעון המבורגר ת.ז. 007048663, נורית מנור ת.ז. 051171312. ההחזקה של בעלי השליטה במחזיק הינה באמצעות ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת (מספר שותפות 550272587). שותפות בשליטתם ובבעלותם המלאה של בעלי השליטה, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה וכן מחזיקים בשותף הכללי בשותפות ג.י.ן.

6. מיטב דש השקעות בע"מ

בעלי השליטה הם: (1) מר אלי ברקת ת.ז. 058368143 באמצעות ברם פיננסים בע"מ. בעלי המניות הסופיים בברם פיננסיים הם: מר אלי ברקת ת.ז. 058368143 המחזיק בנאמנות גם במניות, מר ניר ברקת ת.ז. 056092430 ומר יובל רכבי ת.ז. 058142431. (2) מר אבנר סטפק ת.ז. 027378058 המחזיק במניות מיטב דש במישרין ובאמצעות חברות בשליטתו.

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

ד. החזקות חברות בנות במניות של חברות-בת או קשורות

מספר חברה ברשם החברות	שם בעל העניין	שם החברה שבה מחזיק בעל העניין
511584781	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	באמ"י נכסים בע"מ
1465245	הפועלים (שוויץ) לימיטד	בי אייג' איי אינווסטמנט אדויסורס אסיה
515082931	הפועלים (שוויץ) לימיטד	בי אייג' איי יעוץ השקעות גלובליות (ישראל) בע"מ
352460912	פועלים אקוויטי (יורו) בע"מ (לשעבר פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ)	בי.איי.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק
774483903	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.
510237878	אופז בע"מ	דיר ב.פ. בע"מ
511727232	דיר ב.פ. בע"מ	דיר ב.פ. השקעות (1992) בע"מ
511895773	דיר ב.פ. בע"מ	דיר ב.פ. נכסים (1993) בע"מ
774177877	הפועלים (קיימן) לימיטד	הפועלים (לטין אמריקה) ס.א
511391278	אופז בע"מ	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ
133732556	בי.איי.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק	הפועלים סקיריטיס יו אס איי אינק
510364508	רבדים (נכסים) בע"מ	חצרון חברה להשקעות בע"מ
510439284	ביצור בע"מ	מבנים וצידוד בע"מ
511470999	דיר ב.פ. בע"מ	מי-עוז בע"מ
500422084	בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.	סי ביליסים טקנולוג'ילרי
513624338	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	פועלים אופקים בע"מ
511819617	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)	פועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ
520032541	ביצור בע"מ	פועלים אקוויטי - בית השקעות בע"מ (לשעבר פועלים שוקי הון - בית השקעות)
512693441	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)	פועלים אקוויטי (יורו) בע"מ (לשעבר פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ)
512693441	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים אקוויטי (יורו) בע"מ (לשעבר פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ)
510820046	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)
511735185	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)	פועלים אקוויטי - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ
511735185	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים אקוויטי - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ
520043290	פועלים אקוויטי - בית השקעות בע"מ (לשעבר פועלים שוקי הון - בית השקעות)	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ
520043290	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ
512433194	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)	פועלים ונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ
512433194	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים ונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ
512882317	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)	פועלים ונצ'רס 1 בע"מ
512882317	פועלים ונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	פועלים ונצ'רס 1 בע"מ
530205905	פועלים ונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	פועלים ונצ'רס 2 אל.פי
510464795	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	פועלים ונצ'רס סרביס ישראל בע"מ
513661025	פועלים אופקים בע"מ	פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

שיעור החזקה			ע"נ מוחזק לתאריך המאזן	סוג מטבע	ערך הנקוב למניה	מספר מניות	שם הנייר
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון					
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	1,000.0	-	1.00	1,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	1,000.0	שקל חדש	1.00	1,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	דולר ארצות-הברית	1.00	100	מניות רגילות
70%	70%	70%	235,514,687.4	-	0.10	2,355,146,874	מניות רגילות
100%	100%	100%	106.6	שקל חדש	0.10	1,066	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	398,537,083.0	פזו אורוגוואי	1.00	398,537,083	Bearer
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	0.1	דולר ארצות-הברית	0.01	10	COMMON
33%	33%	33%	33,567.0	שקל חדש	0.10	335,670	מניות רגילות
5%	5%	5%	0.5	שקל חדש	0.10	5	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	4,000,000.0	-	1.00	4,000,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	50,000.0	שקל חדש	1.00	50,000	מניות רגילות
27%	27%	27%	57,555.2	שקל חדש	0.01	5,755,518	מניות רגילות
100%	100%	100%	180,628,882.0	שקל חדש	1.00	180,628,882	מניות רגילות
100%	100%	100%	999.0	שקל חדש	1.00	999	מניות רגילות
0%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
100%	100%	100%	2,224,116.9	שקל חדש	0.01	222,411,690	מניות רגילות
1%	1%	1%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
99%	99%	99%	99.0	שקל חדש	1.00	99	מניות רגילות
22%	22%	22%	4,816,131.0	שקל חדש	1.00	4,816,131	מניות רגילות
75%	75%	75%	16,182,867.0	שקל חדש	1.00	16,182,867	מניות רגילות
100%	100%	100%	999.0	שקל חדש	1.00	999	מניות רגילות
0%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
0%	54%	54%	10,613.3	שקל חדש	0.01	1,061,330	מניות רגילות
100%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.00	1	ללא הון מניות
100%	0%	0%	100.0	שקל חדש	1.00	100	ללא הון מניות
100%	100%	100%	269.8	שקל חדש	0.10	2,698	מניות רגילות א'
100%	100%	100%	1,000.0	שקל חדש	1.00	1,000	מניות רגילות

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

ד. החזקות חברות בנות במניות של חברות-בת או קשורות (המשך)

מספר חברה ברשם החברות	שם בעל העניין	שם החברה שבה מחזיק בעל העניין
980582800	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)	פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי
980582799	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)	פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדינגס אל פי
980582799	פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי	פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדינגס אל פי
540287265	פועלים אקוויטי בע"מ (לשעבר פועלים ונצ'רס בע"מ)	פיטנגו 2019 אס פי וי די.אנ שותפות מוגבלת
510437494	רבדים (נכסים) בע"מ	צדית בע"מ
740000401	אופז בע"מ	שור-הא אינטרנשיונל לימיטד
510810294	רותסה בע"מ	תוט תיור וטיול בע"מ
510549249	דיר ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ
510549249	דיר ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ
510549249	דיר ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ
510549249	דיר ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2022.

דוח תקופתי

לשנת 2021

שם הנייר	מספר מניות	ערך הנקוב למניה	סוג מטבע	ע"ג מוחזק לתאריך המאזן	שיעור החזקה		שם הנייר
					בהון	בהצבעה	
מניות רגילות	100	1.00	שקל חדש	100.0	100%	100%	מניות רגילות
מניות רגילות	99	1.00	שקל חדש	99.0	99%	99%	מניות רגילות
מניות רגילות	1	1.00	שקל חדש	1.0	1%	1%	מניות רגילות
ללא הון מניות	3,834	1.00	שקל חדש	3,834.0	38%	38%	ללא הון מניות
מניות רגילות	114,799	0.00	שקל חדש	11.5	100%	100%	מניות רגילות
מניות רגילות	4,999,999	1.00	דולר ארצות-הברית	4,999,999.0	100%	100%	מניות רגילות
מניות יסוד	1	0.00	שקל חדש	0.0	0%	100%	מניות יסוד
מניות רגילות	5,219	0.10	שקל חדש	521.9	10%	0%	מניות רגילות
מניות בכורה	36,000	0.01	שקל חדש	360.0	7%	0%	מניות בכורה
מניות בכורה א'	40,250,000	0.00	שקל חדש	4,025.0	75%	0%	מניות בכורה א'
מניות מיוחדות	1	0.10	שקל חדש	0.1	0%	100%	מניות מיוחדות

תקנה 24 א

הסכום בש"ח		הון המניות
מונפק ונפרע	רשום	
1,337,377,111	4,000,000,000	מניות רגילות בנות - 1 ש"ח

מניות רדומות

בנק הפועלים בע"מ מחזיק 924,138 מניות רדומות והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות. מספר המניות הכלולות בהון המניות המונפק בניכוי המניות הרדומות (שאינן מקנות זכויות כלשהן) - 1,336,452,973. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

תקנה 24 ב מרשם בעלי מניות

כמות מניות	ספר בעלי מניות - בנק הפועלים בע"מ
1,337,339,115	חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ*
31,680	ציצ'אן אברהם
2,450	דון מקסוול
1,640	פלורסהיים מרק וציפורה
700	אגמון אליהו
603	ברקנר אלברט
544	לוי ויקטוריה
122	מינדל שירה מילכה
100	גבע אריה
75	פנצר נתן
40	זקס ערן
10	יהודה בר-לב
10	נוימן דוד
10	אהרון אליאס
5	כלב ויקטוריה
2	אמ"מ ג. - השקעות ופיננסים בע"מ
1	זקצר רם
1	ארז טל
1	קרמר משה
1	פלדמן אבי
1	לבנת רז
1,337,377,111	סך-הכל

* כמות המניות בחברה לרישומים, כלולות 924,138 מניות רדומות שבבעלות בנק הפועלים.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾

שם	ראובן קרופיק
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 013482518 תאריך לידה: 22.8.1951 מען: העמק 3, הוד השרון נתינות: ישראלית וארגוניאית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת אשראי, יו"ר הוועדה לממשל תאגידי ומחזיקי עניין ויו"ר הוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי. חבר בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	18 בפברואר 2016.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במדעי החברה, תוך התמחות בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגר השתלמות במנהל עסקים של מרכז קלוג (Kellogg) רקאנטי - אוניברסיטת תל-אביב.
	כיהן כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון מיום 9 ביוני 2020 ועד למינויו כיו"ר ב-28 ביולי 2020.
	דירקטור בחברות, יזם עסקי. דירקטור ב-NYK Technologies (חברה משפחתית). חבר בוועד המנהל של המכון לביומטטיקה רפואית, ע"ר.
	כיהן בעבר כדירקטור ביקבי רקאנטי בע"מ (בשנים 2004 עד 2019).
	בעבר מרצה מן החוץ באוניברסיטת בן גוריון.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דוד אבנר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 050782184 תאריך לידה: 29.8.1951 מען: דרך השדות 16, בית יצחק נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי והוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	10 בספטמבר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במתמטיקה ופילוסופיה - אוניברסיטת חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים - הטכניון חיפה. בוגר קורסי מנתחי מערכות מידע ממוחשבות - הטכניון חיפה, המדור ללימודי חוץ.
מכהן כיו"ר דירקטוריון Cellomat Ltd. שימש בשנת 2019 כיועץ לדירקטוריון Starcom Ltd.	
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	כיהן כדירקטור בבנק לאומי (בשנים 2011 עד 2017). בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	רונית אברמזון רוקח
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 054121108 תאריך לידה: 17.8.1957 מען: שמשון 5, ירושלים נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר הוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות. חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין, ועדת תגמול. חברה בוועדה הבלתי תלויה בראשות שופט בית המשפט העליון בדימוס פרופ' יורם דנציגר (עד למועד סיום עבודת הוועדה, בינואר 2022).
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301	דירקטורית חיצונית לפי הוראות חוק החברות.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	5 בפברואר 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	בעלת תואר ראשון במשפטים - האוניברסיטה העברית ירושלים. משמשת כיועצת משפטית בתחומי חברות, ניירות-ערך ובנקאות.
חברת הוועד המנהל של עמותת שילוב - מכון לטיפול משפחתי וזוגי (ע"ר); הקרן לירושלים (ע"ר); המכללה האקדמית בית ברל (ע"ר); וחברת האסיפה הכללית של ציפורי מרכז להכשרה ומנהיגות בע"מ (חל"צ).	
כיהנה כדירקטורית במגדל חברה לביטוח בע"מ, מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ומגדל שוקי הון בע"מ (בשנים 2009 עד 2017).	
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	נעם הנגבי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 055445647 תאריך לידה: 20.7.1958 מען: בן גוריון 14ב', כפר סבא נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת תגמול, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	6 באוקטובר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המחשב - אוניברסיטת בר-אילן. דירקטור בדירקטוריון חברת נעם הנגבי בע"מ (חברה בבעלות מלאה).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשובונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	כיהן כסמנכ"ל, ראש אגף מערכות מידע ותקשוב במכבי שירותי בריאות (בשנים 2015 עד 2019) וכיועץ טכנולוגי חיצוני בשירותי בריאות כללית בע"מ בשנת 2019.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשובונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל כשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ישראל טראו
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 053641775 תאריך לידה: 16.12.1955 מען: הנשיא יצחק בן-צבי 13, הרצליה נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת, ועדת אשראי והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	24 בנובמבר 2020.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במדעי הרוח (גיאוגרפיה מורחב) - אוניברסיטת תל-אביב. קורס ניהול בכיר ל.ה.ב מנהל עסקים, וקורס מתקדם השקעות ושוק הון ל.ה.ב מנהל עסקים, כולם מאוניברסיטת תל-אביב.
מכהן כיועץ עסקי למספר חברות ומיזמים; דירקטור חיצוני בדירקטוריון חברת קשרי תעופה בע"מ (החל מחודש אפריל 2019).	
כיהן כמנכ"ל בנק אגוד לישראל בע"מ; כיו"ר דירקטוריון אגוד השקעות וייזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ; כיו"ר דירקטוריון ודירקטור אגוד מערכות בע"מ (בשנים 2014 עד 2018); כחבר ועדת אשראי נוסטרו של בנק אגוד לישראל בע"מ; וכיועץ עסקי.	
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דליה לב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 007555337 תאריך לידה: 2.8.1947 מען: בני משה 16/33, תל-אביב נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת תגמול של הדירקטוריון. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301	דירקטורית חיצונית לפי הוראות חוק החברות.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	12 באפריל 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	רואת חשבון מוסמכת - האוניברסיטה העברית. LLM (מוסמך במשפטים) - אוניברסיטת בר אילן. Advanced Management Program - Harvard Business School. מגשרת מוסמכת - לשכת עורכי הדין. דירקטורית בחברת בלגל בע"מ (חברה בבעלות מלאה).
מכהנת החל מחודש אוגוסט 2019 כדירקטורית חיצונית בחברת שטראוס גרופ בע"מ (בשנים 2008-2017 כיהנה בה כדירקטורית בלתי תלויה). מכהנת בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל-אביב. מכהנת בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון. כיהנה בעבר כדירקטורית בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (בשנים 2012 עד 2018).	
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטורית מומחית	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטורית מומחית.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	יואל מינץ
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 052302825 תאריך לידה: 3.2.1954 מען: המצביאים 58, תל-אביב נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חבר ועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	25 בנובמבר 2021.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	כיהן כדירקטור בדירקטוריון החברות: Bank Leumi UK (יו"ר הדירקטוריון, 2012-2020), Bank Leumi Romania (יו"ר הדירקטוריון, 2012-2019), Bank Leumi USA (2017-2020). כן כיהן כסמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת אשראי בינלאומי ונדל"ן בבנק לאומי לישראל בע"מ (2014-2017).
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

שם	דוד צביליחובסקי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057056426 תאריך לידה: 31.8.1961 מען: הבנים 1, רמת השרון נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לניהול ובקרת סיכונים.
חברות בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת טכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.	
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	25 בספטמבר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	דוקטור בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר ראשון במדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני בכלכלה - האוניברסיטה העברית. בעל תואר שני במדעי המחשב - האוניברסיטה העברית.
מכהן כחבר הסגל האקדמי הבכיר של הפקולטה לניהול באוניברסיטת תל-אביב וכדירקטור ובעל שליטה בחברת אינובנט ישראל בע"מ וכיועץ לחברות טכנולוגיה מתקדמת.	
כיהן בחמש השנים האחרונות כפרופסור אורח של Cyprus International Institute Of Management.	
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	רונית שוורץ
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 022339766 תאריך לידה: 29.5.1966 מען: רבי חנינא 21/6, תל-אביב נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים וועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301	לא
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	23 בנובמבר 2021.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	בעלת תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגרת קורס דירקטורים ונושאי משרה בכירים בתאגידים - הפקולטה לניהול - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת רישיון ייעוץ השקעות.
מכהנת כדירקטורית בחברות: סימיגון בע"מ (דח"צ, החל מ-2019) ועמיר שיווק והשקעות בחקלאות בע"מ (דח"צ, החל מ-2017). חברת הוועד המנהל של עמותת יחד למען החייל.	
כיהנה בעבר כדירקטורית בחברות: תשתיות אנרגיה בע"מ, אלעד קנדה ריאליטי אינק. (דח"צ, 2021-2018), כים ניר שרותי תעופה בע"מ (דח"צ, 2010-2018) וחברת נמל אשדוד בע"מ (2015-2018).	
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטורית מומחית	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטורית מומחית.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
סטנלי פישר	כיהן כדירקטור מיום 1 בינואר 2021 עד ליום 30 ביוני 2021.
מס' זיהוי: 327487971 תאריך לידה: 15.10.1943	
ריצ'ארד קפלן	כיהן כדירקטור מיום 1 ביולי 2018 עד ליום 25 בנובמבר 2021.
מס' זיהוי: 011176500 תאריך לידה: 26.08.1955	

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾

שם	דב קוטלר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 054010483 תאריך לידה: 2.8.1956
תאריך תחילת כהונה	1 באוקטובר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מנהל כללי, חבר הנהלה.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב.
כיהן בעבר (2015 - 2019) כיו"ר דירקטוריון אינטו השקעות בע"מ (וכן בתאגידים שחברות הקבוצה הן שותף כללי שלהן - פינטו אפיק ואינטו אושקוש).	
כיהן בשנים 2018-2019 כדירקטור בדירקטוריון החברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, פלאפון, YES, בזק בינלאומי, בזק און ליין;	
כיהן בשנים 2015-2019 כדירקטור ביו-פיננסי טכנולוגיות בע"מ (מקבוצת בלנדר, וכן בחברות נוספות בקבוצה)	
כיהן כדירקטור בשנים 2008-2017 בעמיר שיווק והשקעות בחקלאות בע"מ.	
כמו-כן כיהן בשנים 2015-2019 כחבר הוועד המייעץ של סטארטאפים בתחום הפינטק, Doorbill, A.B.C וספליטאיט בע"מ וכיועץ חיצוני של החברות: מקס איט פיננסים בע"מ, Warburg Pincus.	

שם	עמית אוברקוביץ'
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 059030015 תאריך לידה: 19.8.1964
תאריך תחילת כהונה	1 בדצמבר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על חטיבת משאבי אנוש. מכהן כדירקטור בחברת אבוקה חברה להשקעות בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר שני במדע המדינה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת דרבי. מיוני 2015 ועד דצמבר 2019 - סמנכ"ל משאבי אנוש בחברת חשמל לישראל.
החל משנת 1998 - חבר בוועד המנהל (בהתנדבות) של עמותת א.וי. ישראל A.V. ISRAEL (ע"ר)	
מרצה אורח - אוניברסיטת תל-אביב	

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	יעל אלמוג
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 59284745 תאריך לידה: 6.3.1968
תאריך תחילת כהונה	מכהנת כחברת הנהלה מיום 1 ביוני 2017.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, היועצת המשפטית הראשית של הבנק מיום 1 במרץ 2018.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב בעלת תואר שני במשפטים - אוניברסיטת קולומביה, ניו-יורק. מיוני 2017 ועד פברואר 2018 - משנה למנהל כללי, הממונה על חטיבת מחזיקי עניין. ממרץ 2012 עד מאי 2017 - מנהלת ארגון התקינה החשבונאית הבינלאומית IFRS בלונדון.
שם	אמיר בכר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 029331113 תאריך לידה: 20.4.1972
תאריך תחילת כהונה	29 במאי 2018
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר בוגר במשפטים וכלכלה מהאוניברסיטה העברית. בעל תואר מוסמך בכלכלה ותואר דוקטור במשפטים מהאוניברסיטה העברית. מנובמבר 2016 ועד מאי 2018 - מנהל אגף ייעוץ ומחקר בבנק. מנובמבר 2010 ועד אוקטובר 2016 - קצין ציות ראשי של הבנק.
	מרצה מן החוץ בדיני בנקאות באוניברסיטה העברית.
	ביום 27 בפברואר 2022, בהמלצת ועדת הביקורת אישר הדירקטוריון, כי לתפקיד המבקר הפנימי הראשי (במקומו של מר זאב חיו) ימונה ד"ר אמיר בכר. המינוי כאמור כפוף לאישור המפקח על הבנקים.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	אתי בן-זאב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 023571540 תאריך לידה: 2.12.1967
תאריך תחילת כהונה	14 בפברואר 2016.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. מכהנת כיו"ר דירקטוריון בחברת הבת פועלית בע"מ.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מאוגוסט 2014 ועד ינואר 2016 מנהלת אגף הפיתוח. מאפריל 2010 ועד אוגוסט 2014 מנהלת אגף תשתיות.
שם	רם גב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 032283046 תאריך לידה: 3.4.1975
תאריך תחילת כהונה	1 בינואר 2020.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO. מכהן כדירקטור בחברות: מבנים וציווד בע"מ, ביתן חברה להשקעות ולמשכנתאות בע"מ, עלצור חברה לפיתוח נכסים, צדית בע"מ, רבדים (נכסים) בע"מ רמח"ל פועלים בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית. בעל תואר שני במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית. רואה חשבון מוסמך.
	משנת 2011 ועד 2019 כיהן כ-CFO בישראל בע"מ (מחודש יוני 2019 כיהן גם כמשנה למנכ"ל ישראל בע"מ).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	זאב חיו
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057069676 תאריך לידה: 24.2.1961
תאריך תחילת כהונה	מכהן כמבקר פנימי ראשי החל מיום 14 ביולי 2014.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מבקר פנימי ראשי, במעמד חבר הנהלה, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל, החל מיום 14 ביולי 2014.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון מוסמך. מיולי 2014 ועד אפריל 2018 מבקר פנימי ראשי בחברות: ישראלכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ.
בעבר כיהן כמנכ"ל ודירקטור בחברת פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ; כיו"ר דירקטור החברות: פועלים אגוז חברה פיננסית בע"מ, פועלים שקד חברה פיננסית בע"מ, תבואת פועלים בע"מ, שורש פועלים בע"מ ומישור פועלים בע"מ; כדירקטור בחברות: החברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ.	
ביום 23 בינואר 2022 אישר דירקטוריון הבנק הקמתה של חטיבה לשירותים בנקאיים. בראש החטיבה יעמוד מר זאב חיו. המינוי טרם נכנס לתוקף וטרם נקבע מועד לחילופי התפקידים בעמדת המבקר הפנימי.	

שם	צחי כהן
פרטים אישיים	מס' זיהוי 022007587 תאריך לידה: 29.9.1965
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 ביולי 2012.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית החל מיום 1 במרץ 2018. מכהן כיו"ר דירקטוריון חברות הבת: דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ, דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בהנדסה אירונאוטית - הטכניון, חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מיולי 2012 ועד פברואר 2018 - משנה למנהל כללי, הממונה על החטיבה לניהול סיכונים.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	גיא כליף
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028761088 תאריך לידה: 23.9.1971
תאריך תחילת כהונה	1 בינואר 2021.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	חבר הנהלה, חשבונאי ראשי.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב.
	ממרץ 2016 ועד דצמבר 2020 - מנהל אגף פיננסי ומידע ניהולי בבנק הפועלים. מינואר 2007 ועד פברואר 2016 - מנהל אגף החשב בבנק הפועלים.
	מספטמבר 2013 ועד מרץ 2020 כיהן כדירקטור ויו"ר וועדת ניהול סיכונים בישראל. מכהן מחודש מאי 2018 כדירקטור בפועלים שוויץ (Hapoalim Switzerland).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ידין ענתבי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028078525 תאריך לידה: 31.10.1970
תאריך תחילת כהונה	23 ביולי 2013.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית החל מיום 29 במאי 2018. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות הבת הבאות: הפועלים שוויץ בע"מ, פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ, חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, פועלים אקוויטי והשקעות-החזקות בע"מ, פועלים אקוויטי - בית השקעות בע"מ, פקעות פועלים בע"מ, קונטיננטל פועלים בע"מ, אופז בע"מ, הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ, הפועלים נכסים מניות בע"מ, תרשיש-החזקות והשקעות הפועלים בע"מ, תעודה חברה פיננסית בע"מ, הפועלים הנפקות בע"מ, באמ"י נכסים בע"מ, פועלים אופקים בע"מ, פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית בירושלים. רואה חשבון מוסמך.
	מכהן כדירקטור בחברת ידין ענתבי ייעוץ בע"מ. מ-23 ביולי 2013 ועד 29 במאי 2018 משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO. כיהן בעבר כממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר. כיהן בעבר כיו"ר דירקטוריון פועלים אופקים בע"מ, כסגן יו"ר הדירקטוריון בבנק פוזיטיף וכדירקטור בדירקטוריון החברות: דש קופות-גמל בע"מ ותכלית תעודות סל בע"מ.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דלית טובה רביב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 024149783 תאריך לידה: 22.6.1969
תאריך תחילת כהונה	13 בנובמבר 2019.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, ממונה על החטיבה הקמעונאית.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בן גוריון. תואר שני מנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מינואר 2013 ועד אוגוסט 2016 - מנהלת בנקאות פלטינום. מאוגוסט 2016 ועד אוקטובר 2019 - מנהלת אגף בנקאות מסחרית - החטיבה העסקית.

שם	גולן שרמן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 23706583 תאריך לידה: 22.6.1968
תאריך תחילת כהונה	1 בפברואר 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על חטיבת החדשנות ואסטרטגיה.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בר-אילן. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת בן-גוריון. מדצמבר 2014 ועד ינואר 2018 מנהל אגף בנקאות קמעונאית.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	גלעד בלוך
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028487296 תאריך לידה: 15.3.1971
תאריך תחילת כהונה	1 בפברואר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מזכיר הבנק.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - המכללה למינהל ראשון לציון. בעל תואר שני במנהל עסקים במסגרת תוכנית MBA Executive - אוניברסיטת תל-אביב. מיוני 2013 ועד ינואר 2017 מנהל יחידת ניתוח האשראי של האגף המסחרי בחטיבה העסקית. מיונאר 2017 ועד פברואר 2019 עוזר אישי למנכ"ל בתחום האשראי, ציות וניהול סיכונים.
שם	אסף אזולאי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 052807120 תאריך לידה: 30.10.1983
תאריך תחילת כהונה	1 במרץ 2017.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	סמנכ"ל שיווק (החל מיום 1 בפברואר 2021, לפני כן כיהן כמנהל מטה השיווק) ⁽²⁾ .
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במשפטים - הקריה האקדמית אונו. משנת 2017 עד 2021 - מנהל מטה שיווק, בנק הפועלים. משנת 2014 ועד שנת 2017 מנכ"ל משותף של חברת BBDO IM.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

(2) מר אזולאי צפוי לסיים את תפקידו ולפרוש מהבנק ביום 16 במאי 2022.

תקנה 26 מורשי החתימה העצמאיים

אין.

תקנה 27 רואי חשבון של הבנק

זיו האפט, רואי חשבון, דרך מנחם בגין 48, תל-אביב.
סומך חייקין, רואי חשבון, רח' הארבעה 17, תל-אביב.

תקנה 28 פירוט לשינויים בתזכיר ובתקנון של הבנק

במהלך שנת 2021 לא חלו שינויים בתזכיר ובתקנון של הבנק.

תקנה 29

א. המלצות הדירקטוריון לאסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית:

1. חלוקת דיבידנד – לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד, ראה דוח הדירקטוריון [עמוד 36](#).
 2. שינוי בהון – לפרטים אודות הקצאת מניות חסומות ויחידות מניה חסומות למנהלים ועובדים בבנק במסגרת תוכנית התגמול, ראה דיווחים מהימים 26 באפריל 2021 (אסמכתא: 2021-01-070341) ו-20 במאי 2021 (אסמכתאות: 2021-01-027832 ו-2021-01-027835).
 3. שינוי בתזכיר ובתקנון של הבנק – אין.
 4. פדיון מניות – אין.
 5. פדיון מוקדם של אגרות-חוב – פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רוברד 2 – ביום 1 ביולי 2021 ביצע הבנק באמצעות הפועלים הנפקות פדיון מוקדם מלא של שטרי ההון הנדחים (סדרה 1) בתמורה לסך של כ-1.2 מיליארד ש"ח. הפדיון המוקדם אושר על-ידי הדירקטוריונים של הבנק ושל הפועלים הנפקות ועל-ידי המפקח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של הבנק מיום 6 ביוני 2021 (אסמכתא - 2020-01-035680).
 6. עסקות שאינן בתנאי שוק בין הבנק לבין בעל עניין בו למעט עסקה של התאגיד עם חברה בת שלו – אין.
- ב.** החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון – אין.
- ג.** החלטות אסיפה כללית מיוחדת - במהלך שנת 2021 לא נערכה אסיפה כללית מיוחדת. לפרטים אודות החלטות שהתקבלו באסיפה כללית שנתית זו שנערכה ביום 21 באוקטובר 2021, ראה [פרק "עניינים אחרים"](#) לחלק "ממשל תאגידי ופרטים נוספים".

תקנה 29א

עסקות חריגות הטעונות אישור לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות - אין. לפרטים אודות אימוץ המלצות הוועדה הבלתי תלויה בראשות השופט (בדימ') יורם דנציגר אשר המליצה לבנק להגיע להסדר פשרה עם מבטחים בו ישולם לבנק סך 140 מיליון דולר ולא להגיש תביעות כנגד נושאי משרה, ראה [ביאור 25.1](#). בדוחות הכספיים.

תקנה 29א(4) - נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתי פטור, התחייבות לשיפוי, והם מבוטחים בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה.

פטור לנושאי משרה

ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו-10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), הענקת כתי פטור, לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות למנכ"ל הבנק, המכהן ו/או שיכהן מעת לעת, ולרבות לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק (דאז) עשויה הייתה להיחשב בעלת עניין אישי במתן כתי הפטור להם. על-פי כתי הפטור, הבנק פוטר, כפוף להוראות חוק החברות, את נושא המשרה מאחריות כלפיו בשל כל נזק לבנק ו/או לחברות בנות של הבנק ו/או לחברות קשורות של הבנק ו/או לתאגידים אחרים, באשר הם, אשר הבנק מחזיק ו/או יחזיק מעת לעת בניירות-ערך שלהם, עקב מעשה או מחדל שבוצעו או יבוצעו על-ידי נושא המשרה במהלך תקופת כהונתו המהווים הפרת חובת זהירות של נושא המשרה כלפי הבנק. הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בבנק יש בה עניין אישי. למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתי פטור. לפרטים נוספים, ראה הדוח המידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 009607-01-2016).

ביטוח נושאי משרה

במסגרת מדיניות תגמול נושאי המשרה של הבנק, אשר אושרה באסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 22 באוקטובר 2020 נקבעה מסגרת גבולות אחריות של עד 500 מיליון דולר לרכישת פוליסת ביטוח המכסה אחריות של נושאי משרה, ובנוסף אפשרות לרכישת פוליסת ביטוח אחריות בקשר עם הנפקות של ניירות-ערך שיוצרו לציבור, פוליסה מסוג - POSI (Public Offering of Securities Insurance) וכן פוליסת ביטוח בגין אחריות נושאי משרה מסוג Run off (כיסוי בגין פעילות עבר) בנסיבות של שינויים מבניים או שינויי שליטה. בחודש יוני 2021 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000 ("תקנות ההקלות")) והדירקטוריון חידוש רכישת פוליסת כיסוי ביטוחי לאחרי דירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחביות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה. הכיסוי הביטוחי שנרכש כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך בגבולות אחריות של 178 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (side A) בגבולות אחריות של 37 מיליון דולר (סך-הכל 215 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2021, לתקופה של שניים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומדת על כ-9.5 מיליון דולר במסגרת ההיפרדות מישראלכרט בע"מ ("ישראלכרט"), אישר הדירקטוריון ביום 26 בדצמבר 2018, בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 19 בדצמבר 2018 ואישור ועדת התגמול מיום 19 בדצמבר 2018 (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000), רכישת פוליסת ביטוח מסוג POSI - (Public Offering of Securities Insurance) בקשר עם הנפקת מניות ישראלכרט, במשותף עם ישראלכרט. הפוליסה מבטחת את אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובישראלכרט וכן את הבנק וישראלכרט בגין הנפקות של מניות ישראלכרט שהוצעו לציבור על-ידי הבנק והנפקה ראשונה של אגרות-חוב על-ידי ישראלכרט שבוצעה בחודש אפריל 2019. גבולות האחריות בפוליסה הם בסך 200 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר. הפרמיה בגין פוליסת ה-POSI הינה כ-1 מיליון דולר. הפוליסה בתוקף מיום 1 במרץ 2019 ועד ליום 31 בינואר 2028.

שיפוי לנושאי משרה

לפרטים אודות כתי שיפוי שקיבלו כל נושאי המשרה המכהנים בבנק, ראה [ביאור 4.ב.25](#) בדוחות הכספיים.

גלעד בלור
 מזכיר הבנק

גיא כליף
 חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 7 במרץ 2022

שאלון ממשל תאגידי⁽¹⁾

עצמאות הדירקטוריון		
לא נכון	נכון	
	✓	<p>1. בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א.ב(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצוניים השונים):</p> <p>דירקטור א': רונית אברמזון רוקח</p> <p>דירקטור ב': דליה לב</p> <p>דירקטור ג': דוד אבנר</p> <p>מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 3 (וכן 3 דירקטורים חיצוניים נוספים, כהגדרת המונח בהוראה 301 של המפקח על הבנקים (שאינם דירקטורים חיצוניים לפי הוראות חוק החברות)).</p>
		<p>2. שיעור⁽²⁾ הדירקטורים הבלתי תלויים⁽³⁾ המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 5/9. שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון⁽⁴⁾ התאגיד⁽⁵⁾: ____.</p> <p>לא רלוונטי (לא נקבעה הוראה בתקנון).</p> <p>על-פי הוראות פקודת הבנקאות ומכיוון שהבנק הינו תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, נדרשים כל הדירקטורים להיעדר זיקה עם הבנק, היינו למעשה לאי תלות בבנק. בנוסף, על-פי הוראה 301 של המפקח על הבנקים נדרש, כי לפחות שליש מהדירקטורים בדירקטוריון הבנק יהיו דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301 (כולל דירקטורים חיצוניים לפי חוק החברות). בבנק מכהנים כאמור 6 דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301 ולמעט יו"ר הדירקטוריון, שאר הדירקטורים החיצוניים הם גם דירקטורים בלתי תלויים.</p>
	✓	<p>3. בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-(ו) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי).</p>
	✓	<p>4. כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים⁽⁶⁾ למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים). אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין שיעור הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: ____.</p>

(1) פורסם במסגרת הצעות חקיקה לשיפור הדוחות ביום 16.3.2014.

(2) בשאלון זה: "שיעור" - מספר מסוים מתוך הסך-הכל, כך לדוגמא 3/8.

(3) לרבות "דירקטורים חיצוניים" כהגדרתם בחוק החברות.

(4) לעניין שאלה זו - "תקנון" לרבות על-פי הוראת דין ספציפית החלה על התאגיד (לדוגמא בתאגיד בנקאי - הוראות המפקח על הבנקים).

(5) חברת אגרות-חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

(6) לעניין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא ייחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המכהן כנושא משרה (למעט דירקטור) ו/או עובד בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד ייחשב כ"כפיפות" לעניין שאלה זו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

עצמאות הדירקטוריון (המשך)		
לא נכון	נכון	
✓		<p>5. כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של עניין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): אם תשובתכם הינה "לא נכון" - האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפה: ☒ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה). יצוין שיעור הישיבות בהם דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה למעט בנסיבות כאמור בס"ק א: 0%.</p>
		<p>6. בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) - יצוינו הפרטים הבאים לגבי נוכחות כל אדם נוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור: זהות: __. תפקיד בתאגיד (ככל וקיים): __. פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו): __. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו: לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה) שיעור נוכחותו⁽⁷⁾ בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח לשם הצגת נושא מסוים על ידו: __, נוכחות אחרת: __ ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>

(7) תוך הפרדה בין בעל השליטה, קרובו ו/או מי מטעמו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

כשירות וכישורי הדירקטורים		
לא נכון	נכון	
	✓	7. בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים (לעניין זה - קביעה ברוב רגיל אינה נחשבת מגבלה) ⁽⁸⁾ . קיימות הוראות מיוחדות בדין הנוגעות לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין -
		א. פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: _____.
		ב. הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: _____.
		ג. מנין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: _____.
		ד. הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: _____.
	✓	8. התאגיד דאג לעריכת תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תוכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין האם התוכנית הופעלה בשנת הדיווח: ☒ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)
	✓	9. א. בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע: 3 .
		ב. מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁽⁹⁾ : 6 בעלי כשירות מקצועית ⁽¹⁰⁾ : 8 במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, יינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שכיהנו בשנת הדיווח.
	✓	10. א. בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור: _____. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים: _____.
		ב. מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: גברים: 6 נשים: 3 .

(8) חברת אגרות-חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

(9) לאחר הערכת הדירקטוריון, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

(10) ראה הערת שוליים 9 לעיל.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)						
לא נכון	נכון					
		<p>מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח: רבעון ראשון (שנת 2021): 12 רבעון שני: 10 רבעון שלישי: 6 רבעון רביעי: 16</p>				
		<p>ב. לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכהינו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יציין שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו): (יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).</p>				
		שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון ועדת ביקורת ⁽¹¹⁾	שיעור השתתפותו בישיבות הוועדה לבחינת הדוחות ⁽¹²⁾	שיעור השתתפותו בישיבות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה)	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות
		ראובן קרופיק	100%		ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדת אשראי - 100% ועדה לענייני טכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100% ועדה לניהול ובקרת סיכונים - 95%	
		דוד אבנר	91%	97%	ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100%	100%
		רונית אברמזון רוקח	100%	100%	ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 95% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100%	100%
		נעם הנגבי ⁽¹³⁾	100%	100%	ועדת אשראי - 96% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100%	100%

(11) לגבי דירקטור החבר בוועדה זו. בהתאם להוראות הפיקוח, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.

(12) ראה הערת שוליים 11 לעיל.

(13) מר נעם הנגבי מונה כחבר הוועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות החל מיום 2.12.2021.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)									
לא נכון	נכון								
		ועדת אשראי - 100%		97%	97%	95%	ישראל טראו		
		ועדת אשראי - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%	100%	100%	100%	100%	דליה לב		
						100%	יואל מינץ ⁽¹⁴⁾		
		הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת אשראי - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%				100%	דוד צביליחובסקי		
		הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 91% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 60%				86%	סטנלי פישר ⁽¹⁵⁾		
		ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%		100%	100%	100%	ריצ'ארד קפלן ⁽¹⁶⁾		
						100%	רונית שוורץ ⁽¹⁷⁾		
	✓	בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם וניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם.							12.

(14) מר יואל מינץ החל את כהונתו בבנק ביום 25.11.2021.

(15) מר סטנלי פישר סיים את כהונתו בבנק ביום 30.6.2021.

(16) מר ריצ'ארד קפלן סיים את כהונתו בבנק ביום 25.11.2021.

(17) גב' רונית שוורץ החלה את כהונתה בבנק ביום 23.11.2021.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון		
לא נכון	נכון	
	✓	13. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א. (2) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור: _____.
	✓	14. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א. (6) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: _____.
		15. בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, כפל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות ⁽¹⁸⁾ . ☒ לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד כפל כהונה כאמור).
	✓	16. המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הנו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) -
_____	_____	א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: _____.
_____	_____	ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121(ג) לחוק החברות ⁽¹⁹⁾ : ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)
		17. בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).

(18) בחברת אגרות-חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.
(19) בחברת אגרות-חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת הביקורת		
לא נכון	נכון	
___	___	18. בוועדת הביקורת לא כיהן בשנת הדיווח -
		א. בעל השליטה או קרובו. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
		ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	19. מי שאינו רשאי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות. ⁽²⁰⁾
	✓	20. מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יציין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור: _____.
	✓	21. ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.
	✓	22. בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו רשאי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו).
	✓	23. בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקיו ולגבי ההגנה שתניתן לעובדים שהתלוננו כאמור.
	✓	24. ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים.

(20) חברי הדירקטוריון שאינם חברי ועדת ביקורת נכחו בחלקים ממספר ישיבות של הוועדה בשנת 2021 לשם הצגת נושא מסוים (בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות), וכן נכחו בעת שנערכו דיונים בדוחות הכספיים, עת ישיבה הוועדה כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

תפקידי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן: הוועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים ⁽²¹⁾		
לא נכון	נכון	
___	___	25. א. יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הוועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: יומיים, ככל שהדבר אפשרי.
___	___	ב. מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת המלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2021): 3 דוח רבעון שני: 4 דוח רבעון שלישי: 2 דוח שנת: 3
		ג. מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2021): 5 דוח רבעון שני: 6 דוח רבעון שלישי: 6 דוח שנת: 6
	✓	26. רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הוועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון", יצוין שיעור השתתפות: _____.
___	___	27. בוועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:
	✓	א. מספר חברה לא פחת משלושה (במועד הדיון בוועדה ואישור הדוחות כאמור).
	✓	ב. התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-(ג) לחוק החברות (לעניין כהונת חברי ועדת ביקורת). ⁽²²⁾
	✓	ג. יו"ר הוועדה הוא דירקטור חיצוני.
	✓	ד. כל חברה דירקטורים רוב חברה דירקטורים בלתי תלויים.
	✓	ה. לכל חברה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	✓	ו. חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים.
	✓	ז. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חברה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.
___	___	אם תשובתכם הנה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/רבעוני) לא התקיים התנאי האמור וכן התנאי שלא התקיים: _____.

(21) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, ועדת הביקורת משמשת כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.
(22) ראה [הערת שוליים 21](#) לעיל.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת תגמול		
לא נכון	נכון	
	✓	28. הוועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיון בועדה). ☐ לא רלוונטי (לא התקיים דיון).
	✓	29. תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת התגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.
—	—	30. בוועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח -
		א. בעל השליטה או קרובו. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
		ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
		31. בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הוועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	32. ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג) ו-272(ג1) (ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית. אם תשובתכם הנה "לא נכון" יצוין - סוג העסקה שאושרה כאמור: _____ מספר הפעמים בהן נעשה שימוש בסמכותם בשנת הדיווח: _____

מבקר פנים		
לא נכון	נכון	
	✓	33. יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד.
	✓	34. יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תוכנית העבודה בשנת הדיווח. בנוסף, יפורטו נושאי הביקורת בהם עסק המבקר הפנימי בשנת הדיווח: _____ (יש לסמן x במשבצת המתאימה). ⁽²³⁾
—	—	35. היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח (בשעות ⁽²⁴⁾): 100% לפרטים אודות מספר המשרות המועסקות בביקורת הפנימית בבנק, ראה פרק 6.2. הביקורת הפנימית, בחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים של הדוח.
	✓	בשנת הדיווח התקיים דיון (בוועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי.
	✓	36. המבקר הפנימי אינו בעל עניין בתאגיד, קרובו, רו"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידיים בשליטתם.

(23) לפרטים אודות הביקורת הפנימית בבנק, ראה [פרק 6.2](#). הביקורת הפנימית, בחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים של הדוח.
(24) כולל שעות עבודה שהושקעו בתאגידיים מוחזקים וביקורת מחוז לישראל, ולפי העניין.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

עסקות עם בעלי עניין		
לא נכון	נכון	
		<p>37. בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יציין - מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): _____</p> <p>- האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בדיון:</p> <p>כן ☐</p> <p>לא ☐</p> <p>(יש לסמן x במשבצת המתאימה)</p> <p>☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה) _____</p>
		<p>38. למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר). אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יציין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו:</p> <p>כן ☐</p> <p>לא ☐</p> <p>(יש לסמן x במשבצת המתאימה)</p> <p>☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>

רונית אברמזון רוקח
יו"ר ועדת הביקורת⁽²⁵⁾

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 7 במרץ 2022

(25) ראה הערת שוליים 18 לעיל.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזר בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרך כלל במועד קבוע מראש.

איגוח

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות המשקפות את התזרימים הצפויים בגין הלוואות שקובצו יחדיו.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל 2/באזל 3

תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון רובד 1 - הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הסכמי רכש/מכר חוזר

הסכמים לרכישה או מכירה של ניירות-ערך בתמורה למזומן או ניירות-ערך, כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע

הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

B2B

Business To Business

פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

CVA

Credit Valuation Adjustment

חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act

חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation

התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

FINMA

Swiss Financial Market Supervisory Authority

הרשות המפקחת על המוסדות הפיננסיים בשוויץ.

GRI

Global Reporting Initiative

תקן בינ"ל לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process

תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country

ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio

היחס בין סכום הלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

MTM

Mark to Market

שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan

אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk

מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

א

איגוּחַ 396, 135

אנשים קשורים 297

אשראי לציבור 10, 14, 17, 28, 32, 46, 47, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 65,
68, 105, 108, 112, 116, 121, 126, 149, 152, 153, 154, 155, 156, 208, 211,
212, 216, 219, 220, 224, 226, 228, 233, 234, 235, 237, 238, 239, 240,
241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254,
255, 256, 258, 260, 261, 262, 269, 270, 271, 275, 277, 311, 313, 315,
317, 319, 321, 324, 330, 332, 333, 335, 338, 343, 396

ג

גידור 21, 26, 49, 53, 65, 77, 78, 94, 111, 125, 133, 134, 135, 145, 183,
202, 354, 360, 361

ד

דיבינדד 10, 17, 36, 37, 74, 113, 114, 116, 131, 135, 156, 178, 179, 183,
277, 352, 384

ה

הון אנושי 301, 285

הון והלימות הון 40, 157

הון מניות 113, 114, 144, 362, 364

היוון עלויות תוכנה 128

הלבנת הון 23, 86, 87, 88, 196, 280, 291, 292, 320, 325

הלוואות לדיור 11, 32, 33, 38, 39, 41, 42, 43, 46, 47, 54, 56, 60, 61, 62,
69, 70, 71, 94, 118, 121, 123, 132, 133, 137, 138, 152, 153, 180, 182,
191, 208, 210, 211, 216, 218, 219, 224, 226, 231, 233, 234, 237,
238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 248, 249, 250, 252, 280, 281, 287,
302, 312, 314, 315, 316

הליכים משפטיים 23, 87, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195

הסכם שכר 167, 305

הפרשה לירידת-ערך 135, 159

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 122, 242, 243

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 28, 123, 147, 155, 335

ו

ועדת שטרומ 278, 310

ז

זכויות עובדים 105, 115, 129, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174,
175, 276

ח

חובות פגומים 16, 17, 54, 56, 57, 58, 68, 94, 121, 132, 132, 152, 153, 208,
211, 212, 216, 219, 220, 224, 226, 228, 239, 240, 242, 243, 244, 245,
247, 248, 260, 338

י

יעד הון 37, 314

ירידת-ערך 97, 98, 121, 124, 126, 128, 129

מ

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 10, 47, 49, 54, 105, 132, 199, 231,
232, 233, 234, 235, 236, 285, 298, 306

מגזרי פעילות פיקוחיים 9, 10, 41, 42, 46, 47, 62, 105, 131, 206, 208,
209, 210, 211, 212, 213, 214, 216, 218, 219, 220, 221, 222, 224, 226,
227, 228, 229, 230, 231, 233, 234, 235, 324

מדינות זרות 34

מדיניות חשבונאית 105, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126,
127, 128, 129, 130, 131, 132, 133

מדיניות ניהול סיכונים 49, 50

מימון ממונף 11, 74, 75

מינוף 10, 15, 24, 40, 105, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185

מסגרות אשראי 33, 95, 122, 252, 278, 310

נ

נגזרים 105,96,95,79,77,76,68,62,61,52,44,36,33,27,26,10,199,187,184,183,168,136,135,134,133,127,126,125,121,115,112,256,255,254,251,250,249,230,221,213,204,203,202,201,200,322,318,305,276,275,268,267,266,264,263,262,261,260,258,396,343,342,341,340,339,338,334,333,332,330,324,323

נזילות 204,198,185,93,90,82,81,80,67,52,51,49,37,18,15,9

ניהול סיכונים 380,90,89,50,49

ניירות-ערך 67,62,61,53,49,40,35,34,33,32,26,17,14,13,10,134,127,125,124,121,118,116,115,112,105,98,97,88,86,82,68,198,192,190,186,184,169,167,156,153,152,151,150,149,148,245,244,243,242,240,239,238,237,232,230,221,213,205,202,271,270,269,266,264,263,262,261,260,255,254,248,247,246,310,307,300,297,296,294,292,290,289,279,277,276,275,273,357,356,355,354,353,340,338,333,332,330,325,323,322,316,396,385,369

נכסים אחרים 162,160,153,152,129,124,123,115,112,105,62,61,254,251,250,248,247,246,245,244,243,242,240,239,238,237,339,333,332,330,276,275,271,270,269,255

נכסי סיכון 224,221,220,219,216,213,212,211,208,180,83,39,230,228,226

ע

עמלות 137,121,110,105,47,46,43,42,41,29,28,25,16,15,10,222,221,220,218,214,213,212,210,206,196,192,191,141,139,138,317,315,313,311,287,274,273,235,234,233,232,229,227,226,339,338,336,331,329,324,321,319

ענפי משק 312,91,89,76,62,53,35,33,21,11,10

פ

פחת והפחתות 139,128,31

פיקדונות הציבור 112,105,47,46,45,44,43,42,41,36,35,32,17,233,228,226,224,220,219,216,212,211,208,198,164,162,134,297,275,273,271,270,269,262,261,258,256,255,254,235,234,343,341,340,333,332,330,324,322,321,319,317,313,311

צ

צדדים קשורים 273,272,271,270

ר

רגולציה 314,197,93,88,24,23,9

רווח למניה 331,329,146,144,131,110,105

ש

שווי הוגן 119,118,111,105,98,97,96,95,78,77,52,36,30,26,11,201,198,171,156,151,150,149,148,146,145,135,132,126,125,124,267,266,265,264,263,262,261,260,230,221,213,204,203,202,334,269,268

ת

תגמול 296,295,294,293,291,290,197,169,168,167,114,113,89,396,394,389,385,372,370,369,368,303

תיק בנקאי 78,77

תיק למסחר 34

תשואה להון 303,168,167,14,4

תשלום מבוסס מניות 177,176,175,158,139,130,115,114,113,105,294,293,291,276,273,272

ס

סייבר 299,93,84,49,18

סיכון אשראי 59,56,52,49,39,37,33,28,23,22,18,17,11,10,9,95,94,93,91,90,89,76,75,74,73,72,71,68,67,65,64,63,62,61,237,204,203,180,165,155,154,153,126,125,123,122,121,105,251,250,249,248,247,246,245,244,243,242,241,240,239,238,335,324,312,305,271,270,269,262,261,260,253,252

סיכונים אחרים 93

סיכון מוניטין 93,90,89,88,87,49,23,18,9

סיכון מימון 80

סיכון נזילות 204,93,90,80,49,18,15,9

סיכון סביבתי 89,23,9

סיכון רגולטורי 90,88,49,18

סיכון ריבית 93,77,76,49,37,18

סיכון שוק 204,125,95,93,90,76,49,23,18,9

סיכון תפעולי 204,180,93,90,83,82,49,39,23,18,9